

UNIVERZITET U SARAJEVU
INSTITUT ZA ISTRAŽIVANJE ZLOČINA PROTIV
ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA
SARAJEVO

NASTANAK, RAZVOJ I FUNKCIONISANJE

I N S T I T U T A

**za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog
prava Univerziteta u Sarajevu 1992-2013.**

Sarajevo, 2014.

IZDAVAČ: Univerzitet u Sarajevu
Institut za istraživanje zločina protiv
čovječnosti i međunarodnog prava, Sarajevo

ZA IZDAVAČA: Akademik prof. dr. Smail Čekić

RECENZENTI: Akademik prof. dr. Mirko Pejanović
Prof. dr. Safet Halilović

LEKTURA: Samija Rizvanović

DTP: Sead Muhić

DIZAJN KORICA: Akademik Mehmed A. Akšamija

ŠTAMPA: Štamparija Fojnica d.o.o., Fojnica

TIRAŽ: 500

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo
061.23:341.48(497.6 Sarajevo)"1992/2013"(084)
NASTANAK, razvoj i funkcionisanje Instituta za
istraživanje zločina protiv čovječnosti i
međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu :
1992-2013. - Sarajevo : Univerzitet, Institut za
istraživanje zločina protiv čovječnosti i
međunarodnog prava, 2014. - 581 str. : ilustr. ;
24 cm
Registri
ISBN 978-9958-740-95-4
COBISS.BH-ID 21236998

S A D R Ź A J

<i>UVODNE NAPOMENE</i>	7
------------------------------	---

I

BITNE ČINJENICE O NASTANKU, RAZVOJU I FUNKCIONISANJU INSTITUTA	9
---	---

II

AKTIVNOSTI ORGANA UPRAVLJANJA I RUKOVOĐENJA

1. <i>UPRAVNI ODBOR</i>	47
2. <i>NADZORNI ODBOR</i>	51
3. <i>NAUČNO VIJEĆE</i>	52
4. <i>DIREKTOR</i>	54

III

NAUČNOISTRAŽIVAČKA DJELATNOST

1. <i>NAUČNA ISTRAŽIVANJA</i>	55
2. <i>VERIFIKACIJA REZULTATA NAUČNIH ISTRAŽIVANJA -OBJAVLJENI NAUČNI RADOVI</i>	75
3. <i>NAUČNI SKUPOVI, OKRUGLI STOLOVI, TRIBINE I PREDAVANJA</i>	96

IV
**SARADNJA SA ISTRAŽIVAČKIM USTANOVAMA I
ISTRAŽIVAČIMA HOLOKAUSTA I GENOCIDA** 253

1. *POSJETE NAUČNIKA-ISTRAŽIVAČA I BORACA
ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA* 257
2. *POSJETE ISTRAŽIVAČKIM I DRUGIM USTANOVAMA
I ORGANIZACIJAMA* 267

V
IZDAVAČKA DJELATNOST

1. *OBJAVLJENE KNJIGE AUTORA UPOSLENIKA INSTITUTA ...* 274
2. *PUBLIKACIJE UPOSLENIKA INSTITUTA U IZDANJU
DRUGIH USTANOVA I INSTITUCIJA* 279
3. *PUBLIKACIJE SARADNIKA INSTITUTA* 282
4. *PRIJEVODI SA STRANIH JEZIKA* 290
5. *ZBORNICI RADOVA, KATALOZI, DOKUMENTI* 293

VI
PROMOCIJE KNJIGA 297

VII
UPOSLENICI I SARADNICI

1. *UPOSLENICI* 327
2. *STALNI (SPOLJNI) SARADNICI* 330
3. *POVREMENI I PRIVREMENI SARADNICI* 332

VIII PRILOZI

A) IZDANJA INSTITUTA	377
B) FOTOGRAFIJE	443
C) ZAHVALNOST	
1. NAUČNICI-ISTRAŽIVAČI, UNIVERZITETSKI PROFESORI I ZASLUŽNI POJEDINCI	523
2. USTANOVE, ORGANIZACIJE I UDRUŽENJA	527
ZAKLJUČNA RAZMATRANJA	529
REGISTAR LIČNIH IMENA	531

U V O D N E   N A P O M E N E

Povodom zapaženog vodećenijskog naučnoistraživačkog rada i uspješnog funkcionisanja Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, prezentiramo monografiju o nastanku, razvoju i djelovanju naučnoistraživačke ustanove od posebnog značaja za otkrivanje, identifikovanje i utvrđivanje naučno istinitog saznanja u funkciji razvoja nauke o genocidu i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava i izgradnje, razvijanja i afirmacije univerzalnih civilizacijskih vrijednosti u ljudskom društvu na osnovama mira, sigurnosti i bezbjednosti bosanskohercegovačkog društva i države i cjelokupnog čovječanstva.

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu je formiran septembra 1992. u izuzetno složenim i teškim društvenim, političkim, ekonomskim, vojnim i bezbjednosnim uslovima i međunarodnim odnosima. Posebno obilježje bitnih uslova i međunarodnih odnosa nastanka i razvoja Instituta karakterišu agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu, genocid nad Bošnjacima i opsada Sarajeva.

Razvoj Instituta se odvijao kroz određene etape, koje su obilježene brojnim kadrovskim, materijalnim, finansijskim, prostornim i drugim problemima sa statusnim promjenama i promjenama osnivača. Institut je punopravna članica Univerziteta u Sarajevu, koja je, kao naučnoistraživačka ustanova, zahvaljujući prvenstveno rezultatima naučnih istraživanja, ostvarila izuzetno značajne rezultate i naučno-stručnu afirmaciju i respekt u Evropi i svijetu.

Monografija je rezultat timskog rada, kojemu je *Odbor za obilježavanje dvodecenijskog rada i funkcionisanja Instituta*, povjerio zadatak njene izrade.

Odbor za obilježavanje dvodecenijskog rada Instituta djelovao je u sastavu:

- Prof. dr. Ismet Dizdarević, predsjednik
- Prof. dr. Smail Čekić, član
- Prof. dr. Dževad Termiz, član
- Prof. dr. Rasim Muratović, član
- Prof. dr. Muhamed Šestanović, član
- Prof. dr. Fikret Bečirović, član
- Mr. Meldijana Arnaut-Haseljić, član
- Mr. Ermin Kuka, član
- Fuad Jašarević, član.

Osnova za izradu monografije je relevantna dokumentacija i arhiva Instituta, kao i odgovarajući iskazi određenog sadržaja, značenja i forme kompetentnih subjekata koji su bitno doprinijeli afirmaciji i razvoju naučno-istraživačke ustanove.

Izdavač izražava posebnu zahvalnost članovima tima prof. dr. Smailu Čekiću, prof. dr. Dževadu Termizu, prof. dr. Muhamedu Šestanoviću, prof. dr. Fikretu Bečiroviću, mr. Meldijani Arnaut-Haseljić, mr. Merisi Karović, mr. Erminu Kuki, Fuadu Jašareviću, Ilvani Salić i Sadžidi Džuvic na predanom, temeljitom, sistematičnom, savjesnom i veoma odgovornom radu u izradi ovog monografskog djela. Institut se, također, zahvaljuje mr. Sabini Subašić-Galijatović, mr. Merimi Omeragić, mr. Almiru Grabovici, Elviri Toković, Muameru Džananoviću, Seadu Muhiću, Jasmini Zagorici, Fuadu Adžanelu, Hajri Bibić i Mirzi Meškoviću na značajnom i zapaženom doprinosu u izradi monografije.

I

BITNE ČINJENICE O NASTANKU, RAZVOJU I FUNKCIONISANJU INSTITUTA

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu (u daljem tekstu: Institut) je naučnoistraživačka ustanova, organizaciona jedinica Univerziteta u Sarajevu, koja, na bazi naučno-multi-disciplinarnog pristupa, naučno istražuje zločine protiv čovječnosti i međunarodnog prava, odnosno teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava.

Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine je, na prijedlog Vlade Republike Bosne i Hercegovine, 4. septembra 1992. donijelo **Uredbu sa zakonskom snagom o Institutu za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava** (*Službeni list Republike Bosne i Hercegovine*, broj 16, 18. septembar 1992.), koju je 1. juna 1994, **Zakonom o potvrđivanju uredbi sa zakonskom snagom**, potvrdila Skupština Republike Bosne i Hercegovine (*Službeni list Republike Bosne i Hercegovine*, broj 13, 9. juni 1994). Sjedište Instituta je u Sarajevu. Institut je organizaciona jedinica Univerziteta u Sarajevu.

Institut je formiran u izuzetno složenim i teškim uslovima - u vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu, genocida nad Bošnjacima, opsade Sarajeva i drugih zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava. Osnivač Instituta je Skupština Republike Bosne i Hercegovine. U članu 1. **Uredbe sa zakonskom snagom** stoji: “**Skupština Republike Bosne i Hercegovine osniva Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, kao javnu naučnu ustanovu u državnoj svojini**”, sa sjedištem u Sarajevu. Navedenom uredbom (član 7) utvrđen je sadržaj djelatnosti Instituta (“**naučno i stručno istražuje i obrađuje zločine protiv mira, ratne zločine, zločine protiv čovječnosti i druge teške povrede pravila međunarodnog prava na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine i u inostranstvu, izvršene prema građanima i narodima Republike Bosne**

i Hercegovine i prema Republici Bosni i Hercegovini, i to sa: historijskog, kriminološkog, pravnog, ekonomskog, demografskog, sociološkog, politološkog, kulturološkog, medicinskog, ekološkog i drugih aspekata od značaja za cjelovito naučno i stručno sagledavanje ovih zločina”).

Sadržaj naučnoistraživačkih djelatnosti Instituta, prema odredbama Uredbe sa zakonskom snagom o Institutu za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, obuhvata:

- planiranje, pripremanje, započinjanje i/ili vođenje agresorskog rata ili rata kojim se krše međunarodni ugovori, sporazumi ili garancije ili učestvovanje u nekom zajedničkom planu ili zavjeri za izvršenje bilo kog od navedenih djela
- povrede ratnih zakona i ratnih običaja; ubistvo, zlostavljanje ili odvođenje na prinudni rad ili za koji drugi cilj civilnog stanovništva okupirane teritorije ili u okupiranu teritoriju; ubistvo ili zlostavljanje ratnih zarobljenika ili lica na umoru; ubijanje talaca; pljačkanje javne ili privatne imovine; namjerno razaranje gradova ili sela ili pustošenje neopravdano vojnim potrebama
- genocid, zločine protiv čovječnosti, ratne zločine protiv civilnog stanovništva; ratne zločine protiv ranjenika i bolesnika; ratne zločine protiv ratnih zarobljenika; organizovanje grupa za podsticanje na izvršavanje genocida, zločine protiv čovječnosti i ratne zločine; protivpravno ubijanje i ranjavanje neprijatelja; protivpravno oduzimanje stvari od ubijenih i ranjenih na bojištu; upotrebe nedozvoljenih sredstava borbe; povrede parlamentara; surovo postupanje sa ranjenicima, bolesnicima i ratnim zarobljenicima; neopravdano odlaganje repatrijacije ratnih zarobljenika; uništavanje kulturnih i historijskih spomenika; podsticanje na agresorski rat; zloupotrebu međunarodnih znakova; rasnu i druge diskriminacije; zasnivanje ropskog odnosa i prevoz lica u ropskom odnosu; međunarodni terorizam; ugrožavanje lica pod međunarodnom zaštitom; uzimanje talaca, kao i druge teške povrede pravila međunarodnog prava.

U okviru ostvarivanja svoje djelatnosti (naučno i stručno istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava) Institut posebnu pažnju usmjerava na:

- utvrđivanje mjesta i vremena izvršenja zločina
- utvrđivanje okolnosti pod kojima je zločin izvršen
- utvrđivanje kategorije, statusa i broja žrtava, te oblike zločina i način izvršenja zločina
- u granicama svojih naučnih mogućnosti nastoji identificirati ideologe, organizatore, podstrekače, pomagače, saradnike, naredbodavce i izvršioce zločina
- formira evidenciju uništenih i oštećenih spomenika kulture, privrednih i drugih objekata sa iskazivanjem približne vrijednosti štete
- prikuplja, sređuje i čuva dokumentaciju o zločinima
- dostavlja nadležnim državnim organima prijedloge sa dokumentacijom radi krivičnog gonjenja izvršilaca zločina
- objavljuje rezultate istraživanja zajedno sa dokumentacijom, po potrebi, i na više jezika i, u vezi s tim, organizuje vlastitu izdavačku djelatnost

Specifičan sadržaj djelatnosti Instituta ostvaruje se u oblicima aktivnosti na:

- konceptualizaciji i izradi naučnoistraživačkih projekata, kao naučne osnove organizovanja i realizacije naučnih istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
- permanentnom i kontinuiranom primjenjivanju postojeće naučne metode i metode prikupljanja podataka u procesu naučnog istraživanja, posebno provjerava njihovu prodornost i pouzdanost u stjecanju naučnog saznanja, čime ih istovremeno i provjerava u pogledu adekvatnosti u odnosu na predmet istraživanja, što je u neposrednoj funkciji razvoja naučne metodologije istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
- pružanju naučne i stručne pomoći istraživačima u istraživanju ove oblasti
- razvijanju odgovarajuće saradnje sa naučnim i stručnim ustanovama u zemlji i inozemstvu
- objavljivanju naučnih i stručnih radova
- organiziranju naučnih skupova, savjetovanja, diskusija i predavanja o pojedinim naučnim i stručnim pitanjima iz općeg djelokruga rada Instituta i srodnih djelatnosti

- učestvovanju na naučnim skupovima, savjetovanjima, diskusijama i predavanjima u zemlji i inozemstvu
- obezbjeđivanju materijalnih sredstava za naučnoistraživački rad, za prikupljanje podataka o zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava, izdavačku djelatnost, materijalno-tehnička sredstva i druge potrebe Instituta¹

Nakon donošenja Uredbe sa zakonskom snagom o Institutu, Vlada Republike Bosne i Hercegovine je, Rješenjem V. broj 156/92, 23. oktobra 1992. imenovala direktora Instituta dr. Smaila Čekića, a Rješenjem, broj: 6/93, 21. januara 1993. i prvi Upravni odbor Instituta u sastavu:

Prof. dr. Ivan Cvitković, predsjednik
 Prof. dr. Atif Purivatra, zamjenik predsjednika
 Prof. dr. Nijaz Duraković, član
 Dr. Mirko Pejanović, član
 Dr. Bećir Macić, član
 Ivan Lovrenović, član
 Dr. Munib Maglajlić, član.

U cilju efikasnije realizacije naučnoistraživačke djelatnosti i drugih aktivnosti koje prate ovu oblast, u Institutu djeluju sljedeće organizacione jedinice:

- za naučnoistraživački rad
- za pribavljanje činjeničnih i empirijskih podataka o zločinima
- za dokumentaciju i analizu (arhiv, analitička obrada podataka, biblioteka, izdavačka djelatnost)
- za opće, pravne i finansijske poslove

Institut ima status pravnog lica, čiji su bitni dijelovi: Upravni odbor, Naučno vijeće, Nadzorni odbor i direktor.

---

¹ UREDBA SA ZAKONSKOM SNAGOM O INSTITUTU ZA ISTRAŽIVANJE ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA, *SLUŽBENI LIST RBIH*, br. 16, 18. septembar 1992, str. 413-414.

Nadzor nad zakonitošću rada Instituta ostvaruje se preko (resornog) Ministarstva obrazovanja i nauke, odnosno Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo.

Djelatnost Instituta se odvijala u tri etape, u kojima je Institut imao različit status, čije su se aktivnosti odvijale u veoma složenim i specifičnim društvenim, političkim i ekonomskim (materijalnim i finansijskim) uslovima. To su sljedeće etape:

- **prva etapa: period 1992-1995**, agresija, genocid i opsada Sarajeva, u kojem je Skupština Republike Bosne i Hercegovine osnivač Instituta
- **druga etapa: period 1996-1999**, u kojem Institut nije bio budžetski korisnik, pošto je, nakon Dejtonskog mirovnog sporazuma, ostao bez osnivača
- **treća etapa: period od 1999-2013**, kada je Skupština Kantona Sarajevo preuzela osnivačka prava i u kojem je Institut imao status pridružene članice Univerziteta u Sarajevu, a od 2008, zahvaljujući naučnim rezultatima i njihovom doprinosu u razvoju društvenih i humanističkih nauka i društvenom značaju naučnih rezultata istraživanja, Institut je dobio status punopravne članice - organizacione jedinice Univerziteta u Sarajevu, čiji je osnivač Kanton Sarajevo

I

Za vrijeme i poslije agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu i opsade Sarajeva (1992-1995) aktivnost i djelatnost Instituta determinirana je odredbama Uredbe sa zakonskom snagom o osnivanju Instituta, Pravilima Instituta i godišnjih planova rada, složenih društvenih, političkih, vojnih i drugih uslova i konkretnih mogućnosti tadašnje društvene situacije. Iako su uslovi djelatnosti bili izrazito složeni i teški, bez finansijske podrške, ipak su realizovani brojni naučnoistraživački projekti.

Jedna od početnih i osnovnih aktivnosti Instituta usmjerena je na izradu *UPUTSTVA o načinu prikupljanja činjenica o ratnim zločinima, zločinima protiv čovječnosti i drugim teškim povredama međunarodnog humanitarnog prava*, na osnovu kojeg su prikupljeni podaci - empirijski, činjenični, vrijednosni, kvalitativni, kvantitativni, vremenski (hronološki) i prostorni (geografski) - o izvršenim zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava. Taj instruktivni dokument je novembra 1992. koncipirao dr. Smail Čekić, koji se od 1984. bavi naučnim istraživanjima genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Drugom svjetskom ratu, a koji je, pored ostalog, šest mjeseci bio rukovodilac Odjeljenja za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima u **Državnoj komisiji** (Republike Bosne i Hercegovine) **za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima**, za čije potrebe je i u navedenu svrhu osmislio i konstruisao takav dokument.

U teškim uslovima Sarajeva u opsadi veliki broj entuzijasta terenskih istraživača, prije svega mladih ljudi, rizikujući svoje živote u svakodnevnoj izloženosti dejstvima snajpera i granata, pribavio je relevantnu dokumentaciju različite provenijencije, organizovao je realizaciju intervjua sa protjeranim licima, žrtvama različitih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava iz okupiranih područja Republike Bosne i Hercegovine, a koja su svoje utočište pronašla u Sarajevu u opsadi. Longitudinalnim istraživanjem je definisano i utvrđeno sprovođenje intervjua i sa žrtvama zločina Sarajeva u opsadi.

U izuzetno složenim uslovima rada, istraživačka mreža Instituta je samo u 1993. godini pribavila i istražila značajan broj validnih i relevantnih dokumenata i podataka različite provenijencije i time obogatala naučni fond naučnoistraživačkog projekta pod nazivom **DOKUMENTI I SVJE-DOČENJA O AGRESIJI I GENOCIDU U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI**.

Realizacijom navedenog naučnoistraživačkog projekta za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu i opsade Sarajeva, ostvarene su sljedeće aktivnosti:

- pribavljena je originalna dokumentacija Srpske demokratske stranke Bosne i Hercegovine (od formiranja SDS-a do 20. marta 1992.)
- pribavljena je dokumentacija Komande 2. vojne oblasti JNA

- pribavljeno je oko 12.000 izjava, autentičnih svjedočenja pojedinačnih slučajeva žrtava agresije i genocida, koje su imale status protjeranih, izbjeglih i raseljenih lica
- obezbijeđeno je preko 200 sati video i 80 sati audiozapisa
- prikupljeni su brojni trodimenzionalni eksponati (lične karte, zastave, bedževi, četničke kokarde, novac u raznim apoenima koji je bio važeće platežno sredstvo u Srbiji i Crnoj Gori, itd.)
- testirano je 2.049 djece uzrasta do osamnaest godina starosti, anketirano približno toliko njihovih roditelja i više stotina nastavnika (razrednih starješina, nastavnika bosanskog jezika i likovnog odgoja), socijalnih radnika i ljekara, radi utvrđivanja stepena mentalne dez-integriranosti dječije populacije koja je nastala kao rezultat agresije i genocida
- pribavljeno je više desetina dječijih kazivanja, od kojih su sačinjene pojedinačne studije o dječijim doživljenim i preživljenim raznovrsnim oblicima zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava

Na temelju pribavljene i istražene brojne, validne i relevantne dokumentacije koja se odnosi na planiranje, pripremanje i (iz)vršenje zločina protiv mira (agresije) i drugih teških kršenja međunarodnog humanitarnog prava, dr. Smail Čekić je 1993. uradio prvu naučnu studiju pod naslovom **AGRESIJA NA BOSNU I GENOCID NAD BOŠNJACIMA 1991–1993.**² U toj studiji su naučno i sistematično, uz ilustriranje brojnih relevantnih dokumenata pribavljenih do kraja 1993, prezentirani relevantni dokazi o agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu, odnosno međunarodnom oružanom sukobu, genocidu nad Bošnjacima i drugim oblicima zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava.

Pored studije **AGRESIJA NA BOSNU I GENOCID NAD BOŠNJACIMA 1991–1993**, na prigodan način, u odgovarajućoj formi, objavljeni su rezultati određenih rasprava i diskusija sa organizovanih naučnih i stručnih skupava, ali i određenih tekstova rađenih za potrebe Skupštine Republike Bosne i Hercegovine.

Zločini protiv čovječnosti i međunarodnog prava na području **Sarajeva** u opsadi (najduža opsada u historiji ratovanja - 1.479 dana) i šire na kraju

---

² Smail Čekić, **AGRESIJA NA BOSNU I HERCEGOVINU I GENOCID NAD BOŠNJACIMA 1991-1993**, *Ljiljan*, Sarajevo, 1993.

XX stoljeća konstantno su u fokusu posebnog naučnog interesa i naučnih istraživanja Instituta. U skladu s navedenom orijentacijom, naučnim interesom i istraživačkim opredjeljenjem, Institut je, pored ostalog, u najtežim uslovima agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu, zločina genocida nad Bošnjacima, te barbarske opsade Sarajeva, početkom 1993. pokrenuo naučnoistraživački projekt **STRADANJA SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU** sa ciljem da cjelovito naučno istraži sve oblike zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, posebno u dijelu Sarajeva – u opsadi, kao i politički i vojni značaj odbrane Sarajeva, glavnog grada države Republike Bosne i Hercegovine. Prioritet u naučnom istraživanju stradanja Sarajeva akcentira ljudske žrtve, prije svega civile i civilno stanovništvo, te civilne objekte, odnosno materijalno uništavanje i materijalne gubitke.

U navedenom naučnoistraživačkom projektu Institut je u ljeto 1994, u okolnostima opsade, pod izuzetno teškim uslovima preživljavanja i na životno najrizičnijem prostoru za obavljanje bilo kakve djelatnosti, na bazi pristupa potpunog posmatranja, realizovao popis porodičnih domaćinstava Sarajeva u opsadi, stanovništva i žrtava svih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava. U procesu aktivnosti dotičnog istraživanja bilo je uključeno oko 300 istraživača-popisivača, čiji je rad na terenu koordinirao supervizijski tim sastavljen od naučnih radnika i saradnika Instituta, među kojima i jedan broj profesora Univerziteta u Sarajevu.

Popisom je obuhvaćeno 92.109 domaćinstava u kojima je evidentirano 288.989 članova, sa bitnim podacima o njihovim socio-demografskim obilježjima i osnovnim odredbama društvenog statusa. Među članovima domaćinstva identifikovani su svi koji su ubijeni, poginuli, umrli, prisilno nestali, ranjeni, izbjegli i raseljeni. Ipak, jedan broj domaćinstava, iz objek-tivnih razloga, nije obuhvaćen istraživanjem, što ne umanjuje ukupnu vrijednost procesa istraživanja i rezultata istraživanja.

Rezultate navedenog istraživanja Instituta koristili su demografski vještaci ICTY-a, posebno dr. Ewa Tabeau, u svojim izvještajima za potrebe tri izuzetno značajna procesa pred ICTY-jem: protiv dvojice generala Vojske Jugoslavije - Stanislava Galića i Dragomira Miloševića, kao i protiv Slobodana Miloševića. Rezultati tog istraživanja u procesu protiv Galića bili su ključni za utvrđivanje **“ljudskih gubitaka tokom opsade Sarajeva od 10. septembra 1992. do 10. augusta 1994”**. Glavni izvor u Izvještaju

demografskih vještaka za utvrđivanje **“ljudskih gubitaka tokom opsade Sarajeva od 10. septembra 1992. do 10. augusta 1994.”** su navedena istraživanja Instituta. Dr. Tabeau i drugi vještaci, kao i Tužilaštvo i Pretresno vijeće ICTY-a, u procesu protiv generala Stanislava Galića potvrdili su valjanost izvora i rezultate istraživanja Instituta. Vještak (odbrane) dr. Svetlana Radovanović osporavala je **“glavne zaključke Izvještaja E. Tabeau”** - **“služeći se argumentima koji se u biti svode na krivo tumačenje i iskrivljavanje informacija iz Izvještaja E. Tabeau”** - i dovođila **“u pitanje pouzdanost korištenih izvora”**. Pretresno vijeće smatralo je da **“drugi dokazi u sudskom spisu, uključujući dokaze koje je predložila odbrana, potvrđuju glavne zaključke Izvještaja E. Tabeau, iz čega se vidi da je veliki broj civila smrtno stradao ili je ranjen u sukobu u Sarajevu”**.³ Također, prof. dr. Smail Čekić je lično u tom procesu, uz unakrsno ispitivanje, na kome je učestvovao na zahtjev optužbe, dokazao relevantnost tih istraživanja. To je potvrđeno i u procesu protiv Slobodana Miloševića, gdje je dr. Tabeau dokazala da istraživanja Instituta predstavljaju pouzdan izvor podataka, a da su rezultati naučnih istraživanja relevantni. Prijatelj ICTY-a, sudija Steven Kay, kao i Slobodan Milošević, nastojali su dokazati da istraživanja Instituta nisu objektivna. Na pitanje sudije Kaya i Miloševića koliko je pouzdano istraživanje Instituta, dr. Tabeau je odgovorila da je to istraživanje **“bilo dovoljno pouzdano i ja definitivno mislim da je to relevantan izvor koji se može koristiti za ovu svrhu”**.⁴

Opširni Izvještaj demografskih vještaka Ewe Tabeau, Marcina Zoltkowskog i Jakuba Bijaka **“Ljudski gubici tokom opsade Sarajeva od 10. septembra 1992. do 10. augusta 1994”**, u predmetu Galić, od 10. maja 2002, uglavnom se temelji na istraživanjima Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu.

Na osnovu tih istraživanja Haški tribunal (ICTY) je, pored ostalog, dao procjenu broja stanovnika u opsadi (oko 340.000) i u komparaciji s drugim izvorima podataka (18. augusta 2003) procijenio da **“ukupan broj umrlih na području Sarajeva šest /dijelova šest sarajevskih općina:**

---

³ ICTY, PRETRESNO VIJEĆE, TUŽILAC PROTIV STANISLAVA GALIĆA, PRESUDA I MIŠLJENJE, 5. decembar 2003, paragrafi 580-582 i 797.

⁴ ICTY, TUŽILAC PROTIV SLOBODANA MILOŠEVIĆA, Svjedočenje Ewe Tabeau, 7. oktobar 2003, T. 27186-27187.

Centar, Ilidža, Novi Grad, Novo Sarajevo, Stari Grad i Vogošća/ u periodu od aprila 1992. do decembra 1995. iznosi 18.889”, od čega su “9.502 neposredne žrtve opsade”.⁵ Ovo istraživanje Instituta, prema ocjeni poznatih svjetskih stručnjaka i demografskih istražitelja Haškog tribunala, predstavlja relevantan izvor, koji je korišten (i koristi se) u procesima pred tim sudom.

Podacima Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu o ranjenim civilima i civilnim stanovništvom za vrijeme opsade u Sarajevu koristili su se, također, demografski vještaci ICTY-a, koji su, pored ostalog, procijenili da su (ti podaci) najpotpuniji.⁶

Demografski vještaci ICTY-a dr. Tabeau i Hetland su i na osnovu istraživanja Instituta (pored baze podataka Federacije Bosne i Hercegovine, baze podataka Republike Srpske, spiska nestalih MKCK i Bakija) ustanovili bazu podataka **“o broju smrtnih slučajeva na nivou BiH (187.260 unesaka)”**.⁷

Naučnoistraživačkim projektom STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU predmet istraživanja su, pored ostalih žrtava opsade Sarajeva, i ubijena i ranjena djeca. Rezultati tih istraživanja su, pored ostalog, poslužili Gradskoj upravi

---

⁵ **ICTY** - Demografsko odjeljenje, Predmet *Milošević* (IT-02-54), Ewa Tabeau - Jakub Bijak - Neda Lončarić, **BROJ ŽRTAVA U OPSADI SARAJEVA OD APRILA 1992. DO DECEMBRA 1995.** - Studija o stopi smrtnosti na osnovu osam velikih izvora podataka, 18. august 2003; **ICTY** - Demografsko odjeljenje, Predmet Galić (IT-98-29), Ewa Tabeau - Marcin Zoltkowski - Jakub Bijak, **LJUDSKI GUBICI TOKOM “OPSADJE” SARAJEVA OD 10. SEPTEMBRA 1992. DO 10. AVGUSTA 1995**, 10. maj 2002; **ICTY**, **PRETRESNO VIJEĆE, TUŽILAC PROTIV GALIĆA, PRESUDA I MIŠLJENJE**, Hag, 5. decembar 2003; **ICTY** - Demografsko odjeljenje, Predmet *Dragomir Milošević* (IT-98-29/I), Ewa Tabeau - Arve Hetland, **UBIJENE I RANJENE OSOBE TOKOM OPSADE SARAJEVA: OD AVGUSTA 1994. DO NOVEMBRA 1995**, 19. mart 2007; **∴ RAT U BROJKAMA - Demografski gubici u ratovima na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. do 1999**, Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji, Beograd, 2009, str. 567-834.

⁶ **∴ RAT U BROJKAMA - Demografski gubici u ratovima na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. do 1999**, Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji, Beograd, 2009, str. 767-768.

⁷ Isto, str. 688, 701 i 809.

i Udruženju roditelja ubijene djece Sarajeva u opsadi da izgrade Spomen-obilježje ubijenoj djeci Sarajeva u opsadi i na postamentu tog spomen-obilježja upišu imena i prezimena ubijene djece, do čijeg identiteta je svojim istraživanjima došao Institut, koji je, na temelju tog istraživanja, izdao izuzetno značajnu naučnu studiju pod naslovom **ZLOČINI NAD DJECOM SARAJEVA U OPSADI**.⁸

Ova studija, ne samo da je izuzetno povoljno ocijenjena od naučnih krugova, nego je prihvaćena i od roditelja ubijene djece. Studija je promovirana u Sarajevu, Zagrebu, Beogradu, Dubrovniku, Mostaru i drugim mjestima. Na promociji u Zagrebu o studiji su, kao promotori, pored ostalih, veoma nadahnuto govorili bivši predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić i prof. dr. Vesna Pusić, a u Beogradu dr. Latinka Perović, prof. dr. Žarko Korać i Sonja Biserko. Time je, ne samo u Bosni i Hercegovini, nego i u regionu, na najbolji način naučna i šira javnost upoznata sa zločinima planetarnih razmjera koji su počinjeni na prostoru Evrope nakon Drugog svjetskog rata.

Kada su u pitanju zločini nad djecom, dijelom civilne populacije koja je međunarodnim pravom zaštićena od “**svakog oblika nedoličnog napada**”,⁹ Institut je svoju istraživačku aktivnost empirijskog karaktera usmjerio ne samo na masovna i pojedinačna ubijanja djece, nego i na zločine nad mentalnim integritetom djece. Naučnoistraživački projekt **ZLOČINI NAD MENTALNIM INTEGRITETOM DJECE I MLADIH U AGRESIJI NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU** je, također, posebno značajna naučnoistraživačka aktivnost Instituta. U prvoj polovini 1993. testirano je 2.049 djece na slobodnim teritorijama Republike Bosne i Hercegovine (Sarajevo, Tuzla i Zenica), sa osnovnim zadatkom da se, pored ostalog, naučno otkrije i naučno objasni mentalna dezintegracija djece kao rezultat agresije i genocida. Prema konceptu naučnog panel-istraživanja ponovljeno je istraživanje (testiranje) 1996. na istim (onim) ispitanicima

---

⁸ Smail Čekić - Muhamed Šestanović - Merisa Karović - Zilha Mastalić-Košuta, **ZLOČINI NAD DJECOM SARAJEVA U OPSADI**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2010.

⁹ *DOPUNSKI PROTOKOL I UZ ŽENEVSKE KONVENCIJE OD 12. AVGUSTA 1949. GODINE O ZAŠTITI ŽRTAVA MEĐUNARODNIH ORUŽANIH SUKOBA*, član 77, stav 1.

koji su preživjeli agresiju i opsadu Sarajeva. Naučne rezultate komparativnog istraživanja (1993. i 1996.) Institut je objavio u studiji pod naslovom **ZLOČINI NAD PSIHIČKIM INTEGRITETOM DJECE BOSNE I HERCEGOVINE**.¹⁰

Vlada Republike Bosne i Hercegovine je, polazeći od procjene da su materijalne štete (sadržine, dimenzije, oblici i obim) u Republici Bosni i Hercegovini, nastale agresijom i genocidom u periodu 1991-1995, posebno značajne radi utvrđivanja ukupnih iznosa, s ciljem njihove valorizacije, reparacijskih zahtjeva prema državi ili državama koje su počinile ili su odgovorne za nastale štete, kao i zbog uključivanja šteta u postupak sukcesije među državama bivše Jugoslavije, **Uredbom sa zakonskom snagom o utvrđivanju ratne štete** (*Službeni list Republike Bosne i Hercegovine*, br. 6/92 i 24/92), naložila svim subjektima, nosiocima prava nad državnom imovinom, da pristupe utvrđivanju ratnih šteta po Jedinstvenoj metodologiji koja je sastavni dio navedene uredbe. Institut je, u procesu realizacije naučnoistraživačkog projekta **STRADANJA SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU**, od subjekata koji su, po navedenoj uredbi, izvršili procjene šteta, prikupio, sredio i obradio podatke, čije je rezultate istraživanja objavio u studiji **RATNE ŠTETE U SARAJEVU 1992-1995**.¹¹ U navedenoj studiji sistematizovani su iznosi ratnih šteta po oblastima: 1. privreda, banke i osiguravajuća društva, 2. stambeni fond, 3. komunalna infrastruktura, 4. obrazovanje i nauka, 5. kultura, 6. zdravstvena i socijalna zaštita i 7. sport. Ukupni iznos materijalne ekonomske štete (koji ne uključuje vjerske objekte, Nacionalnu i Univerzitetsku biblioteku, Orijentalni institut, zgradu Vlade i Skupštine RBiH, Međunarodni aerodrom i neke druge manje objekte na kojima nije vršena procjena) u glavnom gradu Republike Bosne i Hercegovine – Sarajevu samo na građevinskim objektima i infrastrukturi iznosi 13.957.221.273 eura, odnosno oko 27,5 milijardi konvertibilnih maraka. Navedeni iznos se može ilustrovati sljedećim primjerima: trinaest godišnjih budžeta Federacije Bosne i Herce-

---

¹⁰ Muhamed Šestanović, **ZLOČINI NAD PSIHIČKIM INTEGRITETOM DJECE**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2000.

¹¹ Duljko Hasić, **RATNE ŠTETE U SARAJEVU 1992-1995**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2006.

govine u 2013. budžetskoj godini ili trideset osam budžeta Kantona Sarajevo ili pet autoputeva “Koridor 5 C” kroz Bosnu i Hercegovinu. Od iskazanog ukupnog iznosa šteta, polovina se odnosi na štete nanesene privredi Sarajeva. Da je bilo moguće procijeniti štete u privredi koje su nastale po osnovu gubitaka svjetskog tržišta, kvalitetnih kadrova, zastoja u obrazovanju (posebno informatičkom) i tehničko-tehnološkom razvoju i mnogim drugim kvalitetima koji mnogo znače u efikasnoj proizvodnji novih dobara i zadržavanju starih i osvajanju novih tržišta itd., iznos nastalih šteta bio bi znatno veći nego što je to prikazano procjenama stručnih komisija osposobljenih samo za procjene tzv. “vidljivih šteta”.

Pored empirijskih istraživanja provedenih za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu i opsade Sarajeva, Institut je organizirao i nekoliko javnih naučnih rasprava i naučnih i stručnih skupova o zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava, a posebno o zločinu protiv mira (agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu) i zločinu genocida u Republici Bosni i Hercegovini. Poseban značaj i značenje imala je jedna od naučnih rasprava, održana 9. marta 1993. u teškim uslovima opsade Sarajeva, glavnog grada Republike Bosne i Hercegovine, u prepunoj sali hotela Holiday Inn, na kojoj je utvrđen *NACRT DUGOROČNOG PROGRAMA RADA I UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA INSTITUTA*, u kojoj su učestvovali eminentni istraživači i profesori Univerziteta u Sarajevu.

Najznačajniji naučni skup realiziran za vrijeme agresije, genocida i opsade, koji je imao međunarodni karakter, održan je, u organizaciji Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Gesellschaft für bedrohte Völker-International iz Göttingena i Human Right Group for Bosnia iz Kuala Lumpura, u Bonnu, od 31. avgusta do 4. septembra 1995. godine,¹² pod nazivom **INTERNATIONAL CONGRESS FOR THE DOCUMENTATION OF THE GENOCIDE IN BOSNIA AND HERCEGOVINA.**

Na Kongresu je učestvovalo preko 200 učesnika – istraživača, profesora, ljekara, pravnika, novinara, svjedoka i žrtava genocida, te predstavnika

---

¹² Bilo je predviđeno da se Kongres održi u Sarajevu u opsadi. Međutim, zbog brige za sigurnost i živote učesnika, usljed danonoćnog artiljerijskog granatiranja i snajperskog djelovanja po civilima i civilnom stanovništvu i civilnim objektima, odlučeno je da se Kongres održi u Saveznoj Republici Njemačkoj.

organizacija za ljudska prava, kao i političara iz SAD-a, Evrope i Azije, pri čemu je najveći broj bio iz Republike Bosne i Hercegovine.

Na Kongresu je, u okviru više panela, podneseno oko 100 naučnih i stručnih referata i saopštenja o agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu, genocidu nad Bošnjacima i drugim oblicima zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava. Kongres je pratilo i sa njega izvještaje podnosilo više od 100 novinara iz 83 printana i elektronska medija. Bio je to prvi, najveći međunarodni naučni skup na kojem su podneseni relevantni naučni referati i saopštenja, na kojima je, pored ostalog, dokumentovan genocid u Republici Bosni i Hercegovini. Pokrovitelji Kongresa su bili: prof. dr. Rita Süßmuth, predsjednica Parlamenta Savezne Republike Njemačke, Alija Izetbegović, predsjedavajući Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine, te poznati istraživač i žrtva holokausta Simon Wiesenthal.

U radu Kongresa, pored poznatih ličnosti iz svijeta nauke i preživjelih žrtava holokausta nad Jevrejima i genocida nad Bošnjacima, učestvovali su i članovi Evropskog parlamenta, predsjednica Parlamenta Savezne Republike Njemačke, prof. dr. Rita Süßmuth, predsjednik Vlade Republike Bosne i Hercegovine dr. Haris Silajdžić, određeni predstavnici diplomatije i političkog života, te bitni akteri i sudionici naučnog skupa.

Na Kongresu su, pored naučnih i stručnih referata i brojnih diskusija, donesena dva značajna dokumenta: *PISMO KONGRESA KONTAKT GRUPI* i *BONSKA DEKLARACIJA O GENOCIDU U BOSNI I HERCEGOVINI*. Oba dokumenta su za vrijeme rada Kongresa neposredno predati predstavnicima Kontakt grupe, koja je u dvorcu Sant Petersburg u blizini Bonna održavala sastanke.

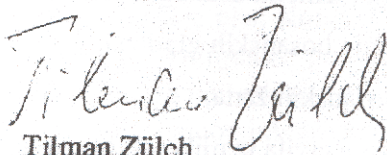
U *Pismu* Kontakt grupi učesnici Međunarodnog kongresa za dokumentaciju genocida u Bosni i Hercegovini su, u ime brojnih žrtava, apelovali da ne dijeli Bosnu i Hercegovinu i omogući povratak u autohtona mjesta prebivališta svih prisilno protjeranih i raseljenih žrtava agresije, genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava.

Bonn, den 2. September 1995

Die über 200 Teilnehmer des Internationalen Kongresses zur Dokumentation des Völkermordes in Bosnien-Herzegowina vom 31. August bis zum 4. September in Bonn appellieren im Namen aller Opfer dringend an Sie, Bosnien-Herzegowina nicht zu teilen. Die Souveränität und die Unverletzbarkeit der Grenzen Bosnien-Herzegowinas müssen garantiert werden.

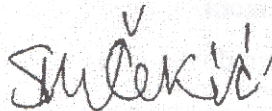
Wir bitten Sie dringend: Teilen Sie Bosnien-Herzegowina nicht. Ermöglichen Sie die Rückkehr aller Vertriebenen und Flüchtlinge.

An dem Internationalen Kongreß zur Dokumentation des Genozids in Bosnien-Herzegowina unter Schirmherrschaft der Präsidentin des Deutschen Bundestages, Rita Süsmuth, und Simon Wiesenthals stellen über 100 Experten aus aller Welt die Ergebnisse ihrer Untersuchungen über den Völkermord vor und diskutieren Friedenslösungen. An dem Kongreß nehmen 83 Journalisten von internationalen Medien teil.

Tilman Zülch

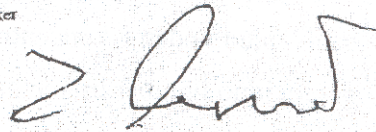
Bundvorsitzender der Gesellschaft für bedrohte Völker

Prof. Smail Cekic

Direktor des Instituts für Internationales Recht

und Verbrechen gegen die Menschlichkeit, Sarajevo

Prof. Zvonimir Separovic

Juristische Fakultät der Universität Zagreb

Faksimil Pisma Kongresa predat Kontakt grupi

U *Bonskoj deklaraciji o genocidu u Bosni i Hercegovini* Međunarodni kongres za dokumentaciju genocida u Bosni i Hercegovini je, pored ostalog:

- osudio “svako daljnje nastavljanje genocidnog djelovanja srpskih agresorskih snaga, usmjerenih prvenstveno protiv Bošnjaka, ali i protiv Hrvata, Roma, Židova i ostalih...”;
- osudio “stalne članice Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija što su propustile spriječiti genocid u Bosni i Hercegovini tokom protekle četiri godine u skladu sa zahtjevima Konvencije o genocidu. Stoga Kongres zaključuje da su stalne članice Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija krive za pomaganje i podupiranje provođenja genocida...”;
- osudio “plan Kontakt grupe za Bosnu i Hercegovinu, koji bi, ukoliko bi se primijenio, podijelio jednu zemlju članicu Organizacije Ujedinjenih nacija ...”;
- apelirao “na članice Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija da ukinu nezakoniti i genocidni embargo na oružje za Bosnu i Hercegovinu koji predstavlja daljnje kršenje člana 51. Povelje Ujedinjenih nacija ...”;
- pozvao “čitavu svjetsku zajednicu da spriječi genocid u Bosni i Hercegovini u skladu sa članom 1. Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida”.¹³

---

¹³ .: GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Gesellschaft für bedrohte Völker – International Göttingen, Human Rights Group for Bosnia-Kuala Lumpur, Sarajevo, 1997, str. 730-732. “BONNSKA DEKLARACIJA O GENOCIDU U BOSNI I HERCEGOVINI (4. SEPTEMBAR 1995.)” u cijelosti glasi:

“Internacionalni kongres za dokumentaciju genocida u Bosni i Hercegovini zasjedao je u Bonnu, Njemačka, od 31. avgusta do 4. septembra 1995., u organizaciji Gesellschaft für bedrohte Völker - International, Göttingen, Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Sarajevo, te Human Rights Group for Bosnia, Kuala Lumpur, pod pokroviteljstvom prof. dr. Rite Süssmuth, predsjednice njemačkog parlamenta, predsjednika Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine Alije Izetbegovića i Simona Vizentalala (Simon Wisenthal). Prisustvovalo je 165 stručnjaka, uključujući profesore, doktore, liječnike, znanstvenike, pravnike, novinare, svjedoke, te predstavnike organizacija za ljudska prava iz čitavog svijeta, kao i delegacije stručnjaka za dokumentaciju genocida i ratnih zločina iz Republike Bosne i Hercegovine.

Kongres nedvosmisleno osuđuje svako daljnje nastavljanje genocidnog djelovanja srpskih agresorskih snaga, usmjerenih prvenstveno protiv Bošnjaka, ali i protiv Hrvata, Roma, Židova i ostalih, čime se krši Konvencija o genocidu iz 1948., četiri Ženevske konvencije iz 1949., Povelja Ujedinjenih naroda i ostali izvori međunarodnog humanitarnog prava.

To genocidno djelovanje uključuje, između ostalog, sljedeće:

- masovno kolektivno pogublivanje bosanskih građana,
- masovno i sustavno silovanje bosanskih žena,
- masovno istjerivanje i deportiranje civila iz njihovih domova,
- osnivanje i vođenje koncentracionih logora,
- neprekidno bombardiranje bosanskih gradova i mjesta,
- namjerno ometanje djelovanja međunarodne humanitarne pomoći,
- uništavanje kulturnog i vjerskog naslijeđa u Republici Bosni i Hercegovini i
- uspostavljanje nečovječnih, po život opasnih uvjeta života bosanskog naroda.

Kongres zaključuje da gore spomenuti zločini genocida i ostala gruba kršenja međunarodnog humanitarnog prava koje čine srpske agresorske snage predstavljaju sustavnu, unaprijed planiranu i politički vođenu kampanju usmjerenu na potpuno istrebljenje Bošnjaka.

Kongres osuđuje stalne članice Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda što su propustili spriječiti genocid u Bosni i Hercegovini tokom protekle četiri godine u skladu sa zahtjevima Konvencije o genocidu. Stoga Kongres zaključuje da su stalne članice Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda krive za pomaganje i podupiranje provođenja genocida.

Kongres zaključuje da bi trebalo razmotriti mogućnost pripisivanja osobne odgovornosti određenim pojedincima koji su odigrali ključnu ulogu u tom procesu, uključujući Butrosa Galija (Boutros Boutros-Ghali), Dejvida Ovena (David Owen), Jasušija Akašija (Yasushi Akashi) i Torvalda Stoltenberga (Thorvald Stoltenberg).

Kongres smatra da Vlada Republike Bosne i Hercegovine ima pravo povesti zakonske postupke pri Međunarodnom sudu pravde protiv stalnih članica Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda zbog kršenja Konvencije o genocidu iz 1948. i Konvencije o rasnoj diskriminaciji iz 1965. kako bi se ukinuo nezakoniti embargo na oružje i spriječila podjela Bosne i Hercegovine.

Kongres apelira na članice Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda da ukinu nezakoniti i genocidni embargo na oružje za Bosnu i Hercegovinu koji predstavlja daljnje kršenje člana 51 Povelje Ujedinjenih naroda. Bosanski narod ima temeljno pravo, u skladu s međunarodnim zakonom, da dobije adekvatno oružje potrebno da bi se odbranio od agresije, genocida i ratnih zločina. Kongres poziva čitavu svjetsku zajednicu da spriječi genocid u Bosni i Hercegovini u skladu sa članom 1 Konvencije o genocidu.

Kongres osuđuje plan Kontaktne skupine za Bosnu i Hercegovinu koji bi, ukoliko bi se primijenio, podijelio jednu zemlju članicu Organizacije Ujedinjenih naroda.

Za vrijeme rada Kongresa svjetski moćnici su napokon pokrenuli operaciju NATO-a (Operacija *Deliberate Force*), sa zadatkom deblokade grada Sarajeva i drugih okupiranih mjesta i gradova Republike Bosne i Hercegovine, s ciljem uspostavljanja mira. Ova dva događaja (Kongres u Bonnu i operacija NATO-a), su u to vrijeme Bosnu i Hercegovinu stavili u nezapamćenu medijsku pažnju i najveće svjetsko interesovanje.

Naučne i stručne referate i diskusije, saopštene na MEĐUNARODNOM KONGRESU ZA DOKUMENTACIJU GENOCIDA U BOSNI I HERCEGOVINI, zajedno sa PISMOM KONTAKT GRUPI i BONSKOM DEKLARACIJOM O GENOCIDU U BOSNI I HERCEGOVINI, kao i brojne priloge, Institut je, u saradnji sa Gesellschaft für bedrohte Völker – International Göttingen i Human Rights Group for Bosnia, Kuala Lumpur, 1997. objavio u Zborniku radova pod naslovom **GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995**.¹⁴

Institut je rezultate naučnih istraživanja o agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu, genocidu nad Bošnjacima i drugim oblicima zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava prezentirao i na drugim naučnim i stručnim konferencijama u svijetu. Tako je prof. dr. Smail Čekić, direktor Instituta, učestvovao na zasjedanjima **STALNOG TRIBUNALA NARODA O BIVŠOJ JUGOSLAVIJI (PERMANENT PEOPLE'S TRIBUNAL ON FORMER YUGOSLAVIA)**.

Svaki mirovni plan za Bosnu i Hercegovinu mora se temeljiti na očuvanju teritorijalnog integriteta i političke nezavisnosti Republike Bosne i Hercegovine u okviru njezinih međunarodno priznatih granica, a u skladu sa Poveljom Ujedinjenih naroda. Svaki mirovni plan mora omogućiti svim prognanicima i izbjeglicama u Bosni i Hercegovini apsolutno, zajamčeno i neprikosnoveno pravo na povratak kućama. Svi ratni zločinci moraju biti osuđeni i kažnjeni, a ne pomilovani i pozivani na pregovore. U tom pogledu, Kongres vjeruje da Međunarodni sud za ratne zločine za bivšu Jugoslaviju i sve države potpisnice Konvencije o genocidu i Ženevskih konvencija moraju osuditi Slobodana Miloševića za genocid, zločine protiv čovječnosti i ratne zločine. Kongres apelira na to da se Međunarodnom sudu za razne zločine u bivšoj Jugoslaviji i njegovom glavnom tužiocu Richardu Goldstonu, omogući veća politička i ekonomska podrška.

¹⁴ .: **GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Gesellschaft für bedrohte Völker – International Göttingen, Human rights Group for Bosnia-Kuala Lumpur, Sarajevo, 1997.

Na Prvom zasjedanju, održanom u Bernu od 17-20. februara 1995, Smail Čekić je podnio naučno saopštenje pod naslovom **UZROCI, CILJEVI I RAZMJERE AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995**,¹⁵ a na Drugom u Barceloni, od 7.-11. decembra 1995, **ODGOVORNOST DRŽAVA, POLITIČKIH PARTIJA I VOJNIH I POLICIJSKIH VOĐA ZA AGRESIJU I GENOCID U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995**.

Nakon što je analizirao brojnu dokumantaciju i publikacije o “sukobu” u bivšoj Jugoslaviji (više od 400 referenci), koje su prikupile različite organizacije i ustanove, saslušala izlaganja i diskusije eksperata, posebno prof. dr. Smaila Čekića, i izvjestan broj svjedoka (žrtava zločina), te ocijenila četverodnevni rad, Stalni tribunal naroda je na svom Prvom zasjedanju o događajima u bivšoj Jugoslaviji 1991-1995. usvojio zaključke, među kojima su najznačajniji:

1. “Sukob u Bosni i Hercegovini nije u biti građanski rat. On je, prije svega iniciran, usmjeravan i održavan spoljnom intervencijom i agresijama”;

2. Republika Srbija je izvršila agresiju na Bosnu i Hercegovinu, “čije su trupe (ili dijelovi bivše JNA) aktivno učestvovala u prvim napadima na bosansko-hercegovačku teritoriju. U daljem toku rata brojne vojne intervencije su bile neprestano inicirane sa teritorije Srbije. Bosanski Srbi su tražili i neprekidno do ljeta 1994. dobijali (manje ili više prikriveno) diplomatsku i vojnu podršku od Republike Srbije”;

3. “Republika Hrvatska se od samog početka direktno umiješala u bosansko-hercegovački rat”;

4. Bosna i Hercegovina je “žrtva nacionalističkih ciljeva za proširenje Srbije i Hrvatske... Postoji dokaz o tajnom dogovoru između predsjednika Miloševića i Tuđmana”;

5. Nad Bošnjacima je izvršen zločin genocida. S tim u vezi, zaključeno je da se, na osnovu mnogobrojnih dokaza, može utvrditi da je

---

¹⁵ Smail Čekić, **UZROCI, CILJEVI I RAZMJERE AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995. / CAUSES, OBJECTIVES AND EXTENT OF THE AGGRESSION AGAINST BOSNIA AND HERZEGOVINA 1991-1995**, Vijeće Kongresa bosanskomuslimanskih intelektualaca, Biblioteka Posebna izdanja, Sarajevo, maj 1995.

zločin genocida nad Bošnjacima planski i sistematski pripremljen, odnosno da je postojala potpuna namjera za njegovo izvršenje;

6. “Termin ‘etničko čišćenje’ znači genocid u svim njegovim oblicima”;

7. “Postoje brojni dokazi o brutalnom korišćenju žena u ostvarivanju ratnih ciljeva, uključujući silovanje, sakaćenje, ubistva i traumatiziranje djece, djevojčica i žena, uglavnom nad muslimanskim ženama”;

8. “Postoje dokazi za okrivljavanje svih vojnih snaga (regularnih i neregularnih), na svim stranama, zbog mnogobrojnih kršenja prava etničkih i vjerskih zajednica i grupa na području bivše Jugoslavije.”¹⁶

Stalni tribunal naroda je, na zasjedanju u Barceloni, zahvaljujući, prije svega, naučnim rezultatima istraživanja prof. dr. Smaila Čekića, čija je studija **THE AGGRESSION AGAINST BOSNIA AND GENOCIDE AGAINST BOSNIACS 1991-1993.**¹⁷ bila ključna za rad Tribunala, kao i njegovo izlaganje, vlastito (lično) svjedočenje, diskusija i pružanje odgovora na brojna pitanja Porote (Stalnog tribunala naroda) i prisutnih (učesnika), kao i njegova svakodnevna suočavanja i sučeljavanja sa negatorima genocida iz Beograda (prof. dr. Milan Bulajić i drugi), donio izuzetno značajan dokument – **PRESUDU (VERDICT)**, posebno u vezi sa karakterom oružanog sukoba i prirodom zločina u Republici Bosni i Hercegovini, u kojoj je, pored ostalog, utvrđeno da su Savezna Republika Jugoslavija (Srbija i Crna Gora) i Republika Hrvatska izvršile agresiju na Republiku Bosnu i Hercegovinu i genocid nad Bošnjacima, a njihove paradržavne i kolaboracionističke tvorevine (“Hrvatska Zajednica/Republika Herceg-Bosna” i “Srpska Republika Bosna i Hercegovina/Republika Srpska” (izvršile) genocid nad Bošnjacima.¹⁸

---

¹⁶ Isto, str. 6-7.

¹⁷ Smail Čekić, **THE AGGRESSION AGAINST BOSNIA AND GENOCIDE AGAINST BOSNIACS 1991-1993**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 1995.

¹⁸ .: **GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Gesellschaft für bedrohte Völker – International Göttingen, Human Rights Group for Bosnia-Kaula Lumpur, Sarajevo, 1997, str. 755-761. Izvod iz **PRESUDE STALNOG TRIBUNALA NARODA O BIVŠOJ JUGOSLAVIJI**, od 11. decembra 1995. godine:

“(…)

VI PRESUDA

Stalni Tribunal naroda na svom Drugom zasjedanju o bivšoj Jugoslaviji, održanom u Barceloni, Španija, od 7.-11. decembra 1995., proglašava:

S obzirom na međunarodnu odgovornost:

1. Krivičnu odgovornost izvršilaca povreda ljudskih prava navedenih gore, njihovih vojnih komandanata i njihovih političkih vođa za zločine protiv čovječnosti i zločin genocida, uključuju i silovanja zasnovana na etničkoj osnovi. Naročito, Tribunal proglašava da postoji dovoljno dokaza da se optuže predsjednici Srbije i Hrvatske, Slobodan Milošević i Franjo Tuđman, iako nisu optuženi od strane Međunarodnog krivičnog suda OUN za bivšu Jugoslaviju.

2. Savezna Republika Jugoslavija (Srbija i Crna Gora) je odgovorna za sljedeće međunarodne zločine i prekršaje:

- agresiju na Republiku Bosnu i Hercegovinu i Republiku Hrvatsku;
- intervenciju u poslove koji su u nadležnosti unutarnje jurisdikcije Republike Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske;
- teške masakre i sistematske povrede osnovnih ljudskih prava albanskog stanovništva na Kosovu, uključuju i lišavanje prava na samoopredjeljenje;
- propust da se pridržava obaveza koje proističu iz odluka Savjeta bezbjednosti o prestanku miješanja u unutarnje stvari Bosne i Hercegovine i obaveza da saraduje sa Međunarodnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju;
- zločine genocida nad muslimanskim stanovništvom Bosne;
- ponovne i masovne povrede zakona i običaja ratovanja, kao i teške prekršaje pravila međunarodnog humanitarnog prava;
- zločine protiv čovječnosti i teške masovne i sistematske povrede osnovnih ljudskih prava unutar svoje vlastite jurisdikcije.

3. Republika Hrvatska je odgovorna za sljedeće međunarodne zločine i prekršaje:

- agresiju na Republiku Bosnu i Hercegovinu;
- intervenciju u poslove koji su u nadležnosti unutarnje jurisdikcije Republike Bosne i Hercegovine;
- propust (da se pridržava obaveza koje proističu iz odluka Savjeta bezbjednosti o prestanku miješanja u unutrašnje stvari Bosne i Hercegovine i obaveza da saraduje sa Međunarodnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju;
- zločin genocida nad muslimanskim stanovništvom Bosne;
- ponovne povrede zakona i običaja ratovanja, kao i teške prekršaje pravila međunarodnog humanitarnog prava, naročito na području Zapadne Slavonije i Krajine;
- zločine protiv čovječnosti i teške, masovne i sistematske prekršaje osnovnih ljudskih prava unutar svoje vlastite jurisdikcije;

---

4. Republika Bosna i Hercegovina je odgovorna za sljedeće međunarodne prekršaje:

- ponovne povrede zakona i običaja ratovanja, kao i teške prekršaje pravila međunarodnog humanitarnog prava;
- teške i masovne povrede osnovnih ljudskih prava unutar svoje vlastite jurisdikcije.

5. Samoproglašena Republika bosanskih Srba je odgovorna za sljedeće međunarodne zločine i prekršaje:

- zločine genocida nad muslimanskim stanovništvom Bosne;
- ponovne povrede zakona i običaja ratovanja, kao i teške prekršaje pravila međunarodnog humanitarnog prava;
- zločine protiv čovječnosti i teške masovne i sistematske povrede osnovnih ljudskih prava na teritoriji pod njenom kontrolom.

6. Samoproglašena Republika Herceg-Bosna je odgovorna za sljedeće međunarodne zločine i prekršaje:

- zločine genocida nad muslimanskim stanovništvom Bosne;
- ponovne povrede zakona i običaja ratovanja, kao i teške prekršaje pravila međunarodnog humanitarnog prava;
- zločine protiv čovječnosti i teške masovne i sistematske prekršaje osnovnih ljudskih prava na teritoriji pod njenom kontrolom.

7. Samoproglašena Srpska Republika Krajina je odgovorna za sljedeće međunarodne zločine i prekršaje:

- ponovne i masovne povrede zakona i običaja ratovanja, kao i pravila međunarodnog humanitarnog prava;
- zločine protiv čovječnosti i teške masovne i sistematske povrede osnovnih ljudskih prava na teritoriji pod njenom kontrolom.

8. Članice države Ujedinjenih nacija nisu ispunile odluke Vijeća sigurnosti koje se odnose na:

- embargo na oružje koje se odnosi na bivšu Jugoslaviju;
- komercijalni i finansijski embargo koji se odnosi na Saveznu Republiku Jugoslaviju (Srbija i Crna Gora);
- prilagođavanje njihove unutrašnje jurisdikcije sa Statutom Međunarodnog tribunala za bivšu Jugoslaviju.

.....” (Isto, str. 755-757).

PERMANENT PEOPLES' TRIBUNAL

Founder: LELIO BASSO

President

FRANÇOIS RIGAUX (BELGIUM)

Vice-Presidents:

AMAR BENTOUMI (ALGERIA)

MAKOTO ODA (JAPAN)

ARMANDO URIBE (CHILE)

GEORGE WALD (USA)

† RUTH FIRST (SOUTH AFRICA)

former Vice-President

Secretary-General

GIANNI TOGNONI (ITALY)

PERMANENT PEOPLES'
TRIBUNAL
ON FORMER YUGOSLAVIA

SECOND SESSION
BARCELONA, 7-11 XII 1995

VERDICT

GENERAL SECRETARIAT: VIA DELLA DOGANA VECCHIA, 5 - 00186 ROMA - TEL.

08501428

*Faksimil naslovne strane Presude Stalnog tribunala naroda
o bivšoj Jugoslaviji, Barcelona, 7-11. decembar 1995.*

Institut je za vrijeme agresije i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, uključujući i onaj najteži – zločin genocida nad Bošnjacima, usmjeravao svoju aktivnost i na pribavljanju, prevodu i štampanju tekstova stranih istraživača i autora, svjetski poznatih autoriteta u oblastima kojim se Institut bavi. Ukazaćemo na dvije značajne knjige koje su prevedene i u (su)izdanju Instituta objavljene na bosanskom jeziku. To su knjige SVJEDOK GENOCIDA (prevedena sa engleskog na bosanski jezik), autora Roya Gutmana, i ETNIČKO ČIŠĆENJE – GENOCID ZA VELIKU SRBIJU (prevedena sa njemačkog na bosanski jezik), urednika Tilmana Zülcha. Pored prevoda i izdavanja izabranih tekstova koji su se pojavili za vrijeme agresije, Institut je kontinuirano saradivao sa državnim organima i institucijama Republike Bosne i Hercegovine, a posebno u pripremi tužbe Republike Bosne i Hercegovine protiv Savezne republike Jugoslavije za kršenje Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida koja je pred Međunarodnim sudom pravde u Haagu podnesena 20. marta 1993.

Za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu, genocida nad Bošnjacima i opsade Sarajeva, u veoma teškim uslovima komuniciranja, Institut je uspostavio uspješnu saradnju sa međunarodnim organizacijama i institucijama koje se bave pribavljanjem podataka i istraživanjima i proučavanjima zločina. To su: Dokumentationszentrum Simon Wiesenthal u Beču, Gesellschaft für bedrohte Völker-International u Göttingenu, Međunarodnim krivičnim sudom za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava na području bivše Jugoslavije od 1991. (ICTY) u Haagu, Hrvatskim žrtvoslovnim društvom u Zagrebu, Međunarodnim komitetom Crvenog krsta (ICRC), Amnesty Internationalom, Human Right Watchem, The United Nations Commission on Human Rights – Specijalni izvjestitelj Tadeusz Mazowiecky, The United Nations Commission of Experts Established Pursuant to Security Council Resolution 780: Investigating Violations of International Humanitarian Law in the Former Yugoslavia i drugima.

Organizovanje i realizaciju naučnih istraživanja u okviru djelatnosti Instituta, u periodu 1992-1995, obavljala su dva doktora nauka, dva magistra nauka i određen broj istraživača povremeno i privremeno angažovanih u statusu volontera.

II

U periodu od 1996-1999. Institut je, djelujući u složenoj i veoma teškoj finansijskoj situaciji, ostvario kontinuitet u naučnoistraživačkom radu, zahvaljujući izuzetnoj motivisanosti, savjesnosti, odgovornosti i kreativnom stvaralačkom potencijalu pojedinaca, na čelu sa direktorom Instituta, prof. dr. Smailom Čekićem, koji su imali u vidu značaj problema, društveni i naučni značaj istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava za nauku i historiju bosanskohercegovačkog društva i za razvoj i afirmaciju nauke o genocidu i za historiju čovječanstva.

Iako nisu postojali ni minimalno optimalni uslovi za rad Instituta, njegova naučnoistraživačka djelatnost, istina veoma otežana, je ostvarila kontinuitet naučno-teorijskih i empirijskih naučnih istraživanja, čiji je naučni rezultat doprinio pripremi, štampanju i objavljivanju 11 knjiga, među kojima su: **ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Zbornik radova); **ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995, DOKUMENTI I SVJEDOČENJA I; BRČKO - GENOCID I SVJEDOČENJA**, autora Jusufa Kadrića; **ALADŽA DŽAMIJA – UBIJENI MONUMENT**, autora prof. dr. Šemse Tucakovića, itd.

Bitna komponenta naučnoistraživačkog procesa, u okviru djelatnosti Instituta u ovom periodu, a i kasnije – u kontinuitetu, je permanentno i sistematsko pribavljanje relevantnih dokumenata o zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava.

III

U periodu od 1999-2013. status Instituta, naučnoistraživačke ustanove, postepeno se poboljšavao. Tako je od 1999. osnivač Instituta Skupština Kantona Sarajevo, nakon čega je Institut dobio status pridružene članice Univerziteta u Sarajevu, a od 2008. je organizirana jedinica Univerziteta u Sarajevu.

U ovom periodu Institut je u kontinuitetu pribavljao relevantnu dokumentaciju o zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava, radio

na izradi naučnoistraživačkih projekata i realizaciji mnogih i značajnih naučnih istraživanja i objavio brojna, relevantna i značajna naučna djela teorijsko-empirijskog karaktera.

Pozitivnu ocjenu o rezultatima naučno-empirijskih i naučno-teorijskih istraživanja Instituta dali su eminentni naučnici-istraživači holokausta i genocida, poznati borci za ljudska prava, slobode, istinu i pravdu, kao i žrtve genocida, kao što su prof. dr. Norman Cigar, Roy Gutman, prof. dr. Francis Anthony Boyle, Tilman Zülch, prof. dr. Eric Markusen i drugi.

Genocid u Republici Bosni i Hercegovini, a posebno u sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija Srebrenici, jula 1995, najteži oblik zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava i nesumnjivo najsloženija pojava društvene stvarnosti, koju osmišljava, planira, organizuje i izvodi država, kao najdominantniji i najuticajniji politički subjekt (u ovom slučaju država Savezna Republika Jugoslavija - Srbija i Crna Gora), koju, pored ostalog, posebno odlikuje masovnost, kako kod žrtava, tako i kod izvršilaca, je permanentno i u kontinuitetu predmet intenzivne naučnoistraživačke djelatnosti Instituta. Na osnovu naučnih istraživanja genocida u i oko Srebrenice, sigurne zone Ujedinjenih nacija, jula 1995, naučni rezultati predmetnih istraživanja su poslužili za organizaciju i održavanje brojnih naučnih skupova domaćeg i međunarodnog karaktera, a izvještaji rezultata naučnih istraživanja za izradu i objavljivanje značajnih naučnih djela. S tim u vezi, Institut je objavio devet naučnih i stručnih knjiga,¹⁹ organizovao pet izložbi dokumentarnog

---

¹⁹ **ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995**, Zbornik radova sa međunarodnog naučnog skupa, održanog u Sarajevu, 12. jula 1997, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Sarajevu, Sarajevo 1998; **ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995, Dokumenti i svjedočenja I**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Sarajevu, Sarajevo 1999; Smail Čekić / Muharem Kreso / Bećir Macić, **GENOCID U SREBRENICI, "SIGURNOJ ZONI" UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2000; .: **RUŽE IZGORJELE: UŽAS RATA U DJEČIJIM OČIMA**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2003; Stjepan Lapenda, **SREBRENICA - PARADIGMA GENOCIDA ("Le Figaro" 2000-2006)**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008; Mujo Alić, **UPOTREBA**

karaktera sa odgovarajućim katalozima (na više jezika),²⁰ pripremio i priredio dokumentarni film “Pokolj u Srebrenici jula 1995”, te kroz dugogodišnja naučna istraživanja obezbijedio najrelevantnija dokumenta i pribavljao/pribavio valjane i pouzdane činjenične, empirijske, kvalitativne i kvantitativne podatke o bitnim događajima izvršenog genocida u i oko Srebrenice, sigurne zone Ujedinjenih nacija, jula 1995.

Utvrđivanje karaktera oružanog sukoba u Republici Bosni i Hercegovini 1991-1995. je veoma složen i posebno značajan istraživački problem, kojim se Institut permanentno i kontinuirano bavi od svog osnivanja. Istražujući

---

BOJNIH OTROVA U IZVRŠENJU GENOCIDA U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008; .: **PREKINUTO DJETINJSTVO** (autori Nermina Dautbašić, Alma Gabeljić, Mediha Mustafić, Elvisa Haskić, Dželaludina Nukić, Nermina Sejdinović, Azir Osmanović, Sadmira Nukić, Admir Sejdinović), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Organizacioni odbor za obilježavanje 11. jula 1995. - trinaeste godišnjice genocida nad Bošnjacima “sigurne zone” Ujedinjenih nacija Srebrenica, Sarajevo, 2008; Smail Čekić / Bećir Macić / Meldijana Arnaut-Haseljić, **MASOVNE GROBNICE U BOSNI I HERCEGOVINI - SIGURNA ZONA UN-a SREBRENICA**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2011; Smail Čekić, **GENOCID I ISTINA O GENOCIDU U BOSNI I HERCEGOVINI**, Univerzitet u Sarajevu i Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012.

²⁰ .: **DOKUMENTI O ZLOČINIMA U SREBRENICI (Fotografije i faksimili)**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Sarajevu, Sarajevo, 12. juli 1997; .: **DOKUMENTI O GENOCIDU U BOSNI I HERCEGOVINI 1992-1995. (Fotografije i faksimili)**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Sarajevu i Viktimološko društvo Bosne i Hercegovine Sarajevo, Sarajevo, april 1998; .: **DOKUMENTI O ZLOČINIMA KOJI TRAJU (Srebrenica 1995-1998) - fotografije**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Sarajevu, Sarajevo, juli 1998; .: **GENOCID NAD BOŠNJACIMA SIGURNE ZONE UN-a SREBRENICA, JULA 1995. GODINE (Izložba fotografija i dokumenata povodom desetogodišnjice zločina)**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Sarajevu, Sarajevo, 2005; .: **GENOCID U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UN-a, JULA 1995. GODINE (fotografije, faksimili i karikature)**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007.

navedeni problem, uposlenici i saradnici Instituta, posebno prof. dr. Smail Čekić, su, na osnovu brojne dokumentacije različite provenijencije, pouzdano otkrili da je riječ o međunarodnom oružanom sukobu, odnosno o klasičnoj oružanoj agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu, zločinu protiv mira i sigurnosti čovječanstva; identifikovali države agresore (Srbija i Crna Gora/ Savezna republike Jugoslavija i Republika Hrvatska) i njihove paradržavne tvorevine i marionetske režime u Republici Bosni i Hercegovini (Hrvatska Zajednica/Republika Herceg-Bosna; Srpska Republika Bosna i Hercegovina/Republika Srpska i Autonomna Pokrajina Zapadna Bosna), kao i oružane snage, te utvrdili i konstatovali njihove namjere, ciljeve, borbena dejstva i izvršene zločine protiv čovječnosti i međunarodnog prava, uključujući i zločin genocida (u svim okupiranim mjestima i gradovima u opsadi) nad Bošnjacima.²¹

Naučnici – istraživači Instituta i istraživači saradnici Instituta učestvovali su na značajnim i mnogobrojnim domaćim i međunarodnim naučnim i stručnim skupovima, na kojima su vođene naučne i stručne rasprave o problemu i predmetu istraživanja holokausta i genocida, naučnim i drugim rezultatima istraživanja, sa aspekta određenih nauka i naučnih disciplina, čime je ostvaren doprinos razvoju nauke i struke, odnosno obezbijeđene naučno-teorijske i metodološke osnove i pristup empirijskim naučnim istraživanjima, kojima se obezbjeđuje doprinos izgradnji i razvoju naučno-teorijskih saznanja, u okvirima postojećih teorija, u čijoj su osnovi aksiomi, teoreme, naučni zakoni i naučna objašnjenja o genocidu u Republici Bosni i Hercegovini na kraju XX stoljeća, kao i obezbjeđenje postulacionih saznanja kao polazišta pristupa u stručnim (profesionalnim) istraživanjima, što je bitna osnova za valjano

---

²¹ Smail Čekić, **AGRESIJA NA BOSNU I HERCEGOVINU I GENOCIOD NAD BOŠNJACIMA**, Ljiljan, Sarajevo, 1993; Bećir Macić, **ZLOČIN PROTIV MIRA**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2001; Smail Čekić, **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU – PLANIRANJE, PRIPREMA, IZVOĐENJE**, knjiga I i II, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Kult B, Sarajevo, 2004; Vahid Karavelić, **AGRESIJA NA BOSNU I HERCEGOVINU (SJEVEROISTOČNA BOSNA 1991. DO 1992.)**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2004; Faid Hećo, **ULOGA JUGOSLOVENSKE NARODNE ARMIIJE U AGRESIJI NA BOSNU I HERCEGOVINU**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005.

procesuiranje i kažnjavanje odgovornih (najodgovornijih) za izvršeni genocid i druge oblike zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava.

Naučnici - istraživači Instituta i istraživači saradnici Instituta su, u statusu organizatora, suorganizatora i/ili učesnika, imali aktivnu i zapaženu ulogu na 172 konferencije (naučne-domaće i međunarodne), okrugla stola i seminara, promovirali 330 knjiga, uradili desetine recenzija, moderirali promocije preko 120 knjiga iz oblasti istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, zatim učestvovali u brojnim televizijskim i radio-emisijama, dali brojne značajne i zapažene intervjuje i izjave za elektronske i pisane medije.

Od međunarodnih naučnih konferencija, pored INTERNATIONAL CONGRESS FOR THE DOCUMENTATION OF THE GENOCID IN BOSNIA AND HERCEGOVINA (Bonn, 31. avgust - 4. septembar 1995.), posebno izdvajamo *Sedmu bijenalnu konferenciju Međunarodne asocijacije istraživača genocida* (The International Association of Genocide Scholars - IAGS), koja je, u organizaciji Instituta i u saradnji sa IAGS-om (Washington), održana u Sarajevu od 9. - 13. jula 2007. na temu **TIMELY REACTION TO GENOCIDE: GENOCIDE STUDY AND PREVENTION**. Na Konferenciji je učestvovalo preko 800 istraživača holokausta i genocida iz Bosne i Hercegovine i cijelog svijeta, među kojima i najpoznatiji i najpriznatiji svjetski poznati istraživači holokausta i genocida, kao što su: Gregory H. Stanton, Israel Charny, David Pettigrew, Alex Hinton, Tilman Zülch, Nigel Eltringham, Smail Čekić, Tomas Borovynski i mnogi drugi. Jedan od zaključaka Konferencije je odredio i definisao naučnoistraživački zadatak svim učesnicima u izradi modela tipskog projekta naučnih istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava. U skladu s tim, evidentan je poseban angažman Instituta i prof. dr. Smaila Čekića i prof. dr. Dževada Termiza, koji su uradili (pripremili i napisali) i ponudili na verifikaciju istraživačima holokausta i genocida model tipskog projekta naučnih istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, koji ima svojstva generalnog modela projekta u okviru kojeg je i model tipskog predmeta istraživanja, koji je naučno valjana teorijska i metodološka osnova naučnih istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, ne samo u Bosni i Hercegovini i regionu, nego u cijelom svijetu.²²

---

²² Smail Čekić - Dževad Termiz, **ŽRTVE ZLOČINA U SARAJEVU 1992-1996** – Naučnoistraživački projekt, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Kult B, Sarajevo, 2007.

U ovom vremenskom periodu posebno je značajan angažman direktora Instituta prof. dr. Smaila Čekića u radu *Komisije Vlade Republike Srpske za utvrđivanje događaja u i oko Srebrenice od 10. do 19. jula 1995.* i istoimene *Radne grupe*, koji je dao nemjerljiv doprinos u pribavljanju brojne dokumentacije različite provenijencije, otkrivanju, identifikovanju i utvrđivanju naučne istine o bitnim kvalitativnim aspektima događanja i događaja u sigurnoj zoni UN-a Srebrenici, kvalifikujući ih genocidom; otkrivanju nepoznatih lokacija masovnih grobnica, utvrđivanju broja i identiteta žrtava genocida i broja i identiteta pripadnika/učesnika koji su po raznim osnovama i na razne načine učestvovali u zločinu genocida.²³ Pristup, način istraživanja i rezultati istraživanja predstavljaju paradigmatško polazište u istraživanju

---

²³ Vlada Republike Srpske je 2004. i 2005. (**Komisija za istraživanje događaja u i oko Srebrenice od 10. do 19. jula 1995. i Radna grupa za provođenje zaključaka iz konačnog Izvještaja Komisije za Srebrenicu**) istraživala zločine nad Bošnjacima u i oko Srebrenice, sigurne zone Ujedinjenih nacija, jula 1995. Njeni rezultati istraživanja su od historijskog značaja: pribavljena je brojna dokumentacija različite provenijencije; izvršena je rekonstrukcija (izvršenih) zločina, pri čemu je utvrđeno da je izvršen genocid nad Bošnjacima – radi se o planiranoj i namjernoj likvidaciji hiljada Bošnjaka; otkrivene su i nepoznate lokacije masovnih grobnica; utvrđen je broj i identitet žrtava – **8.742** žrtve genocida (za 7.108 imena “**datumi nestanka ili smrti su unutar razdoblja od 10. do 19. jula 1995, uključujući 10. i 19. juli 1995**”; za 698 imena “**najmanje jedan datum nestanka je van perioda od 10. do 19. jula 1995**”, s tim što je taj datum unutar jula 1995”, te 936 lica, za koja je “**najmanje jedan datum nestanka unutar predmetnog perioda, od 10. do 19. jula 1995, a ostali su van jula 1995**”), kao i broj i identitet pripadnika/učesnika (preko 25.000) u tom zločinu genocida, među kojima su, pored pripadnika/učesnika “Vojske Republike Srpske” i Ministarstva unutrašnjih poslova “Republike Srpske”, učestvovali i jedinice Vojske Jugoslavije, jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije (*Škorpioni*, pod komandom Vasilija Mijovića), mješovita četa združenih snaga MUP-a “Republike srpske krajine”, “Republike Srpske” i Republike Srbije, zatim druge jedinice iz Srbije, te dobrovoljci, posebno iz Grčke, itd., itd. (Vlada Republike Srpske, **KOMISIJA ZA ISTRAŽIVANJE DOGAĐAJA U I OKO SREBRENICE OD 10. DO 19. JULA 1995, DOGAĐAJI U I OKO SREBRENICE OD 10. DO 19. JULA 1995**, Banja Luka, juni 2004; Isto, *DODATAK IZVJEŠTAJU OD 11. JUNA 2004. O DOGAĐAJIMA U I OKO SREBRENICE OD 10. DO 19. JULA 1995*, Banja Luka, 15. oktobar 2004; Vlada Republike Srpske, **RADNA GRUPA ZA SPROVOĐENJE ZAKLJUČAKA IZ KONAČNOG IZVJEŠTAJA KOMISIJE ZA SREBRENICU, IZVJEŠTAJ za sprovođenje zaključaka iz konačnog Izvještaja Komisije za Srebrenicu**, Banja Luka, 30. mart 2005; Isto, *DOPUNA IZVJEŠTAJA OD 30. MARTA 2005*, Banja Luka, 30. septembar 2005.).

zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine 1992-1995, a rezultati konkretnih istraživanja imaju poseban naučni, historijski, društveni, politički, humanistički i etički značaj u savremenoj historiji ljudskog i društvenog razvoja.

Institut je, kao naučnoistraživačka ustanova istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, u procesu prethodno navedenog istraživanja dao značajan doprinos u pogledu stavljanja relevantne dokumentacije o navedenim događanjima i događajima u funkciji značajnih, valjanih i pouzdanih izvora podataka.

U protekle dvije decenije Institut su u kontinuitetu posjećivale grupe studenata i njihovih profesora, uglavnom iz SAD-a i Kanade, u sklopu svojih studijskih putovanja, sa izraženim interesovanjem za rezultate naučnog istraživanja Instituta u okvirima postojećih uslova i mogućnosti istraživanja, imajući u vidu različit odnos društvenih i političkih subjekata prema zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava.

Polazeći od statusa Instituta (posebno od 1999.), kao pridružene članice Univerziteta u Sarajevu, Institut je uključen u proces edukacije faktičkih i potencijalnih istraživača zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava studenata svih nivoa studija, uključujući i pružanje određene pomoći kandidatima u prijavi i izradi master i doktorskih disertacija iz oblasti holokausta i genocida sa pojedinih fakulteta univerziteta u Bosni i Hercegovini, regionu i šire.

Institut je duže vrijeme, pored ostalog, radio na izuzetno značajnom projektu: **Interdisciplinarni postdiplomski studij HOLOKAUST I GENOCID**. Naučni studij o holokaustu i genocidu obrazovaće i naučnoistraživački osposobljavati istraživače genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, jer se u praksi pokazalo da kompleksnost problema i raznorodnost predmeta istraživanja determinira poseban studij iz područja društvenih i humanističkih nauka, na kojem će se sticati naučno-teorijska i metodološko-metodska saznanja neophodna za empirijska naučna istraživanja genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava.

Nužna je povezanost naučno-teorijskih saznanja i naučnoistraživačke prakse, za šta Institut ima izvanredne mogućnosti i u čemu je Institut akumulirao zavidno istraživačko iskustvo, što je bitna pretpostavka razvoju specifičnog kvaliteta studija, koji će privući značajnu pažnju velikog broja istraživača iz ove oblasti.

U cilju realizacije navedenog projekta, Institut je, nakon brojnih konsultacija, razgovora i dogovora sa brojnim naučnim autoritetima iz oblasti istraživanja holokausta i genocida, sačinio *Elaborat* i *Nastavni plan i program Interdisciplinarnog postdiplomskog studija HOLOKAUST I GENOCID*. S tim u vezi, Institut je Ministarstvu za obrazovanje i nauku Kantona Sarajevo 29. septembra 2009. dostavio Elaborat o otvaranju međunarodnog postdiplomskog studija iz oblasti istraživanja genocida. Nakon upoznavanja sa zahtjevom, Ministarstvo za obrazovanje i nauku Kantona Sarajevo je 19. oktobra 2009. Univerzitetu u Sarajevu dostavilo navedeni zahtjev Instituta sa Elabormom, kako bi, u skladu sa odredbama čl. 44. ZAKONA O VISOKOM OBRAZOVANJU (*Službene novine Kantona Sarajevo*, br. 22/10, Prečišćeni tekst, 27. avgust 2010.), pristupio predviđenoj proceduri za pripremu organizacije drugog ciklusa pomenutog studija u saradnji sa domaćim i/ili stranim visokoškolskim ustanovama.

Institut je Univerzitetu u Sarajevu 28. maja 2010. dostavio potrebnu dokumentaciju za davanje saglasnosti na *Nastavni plan i program Interdisciplinarnog postdiplomskog studija HOLOKAUST I GENOCID*.

Senat Univerziteta u Sarajevu je 23. juna 2010. donio Odluku o davanju saglasnosti na *Nastavni plan i program Interdisciplinarnog master studija HOLOKAUST I GENOCID* Instituta. Time je Institut, pored primarne djelatnosti naučnoistraživačkog karaktera, u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo i odluke Senata Univerziteta u Sarajevu, pripremio naučnu osnovu proširenja svoje djelatnosti i na edukaciju budućih istraživača genocida.

U skladu sa takvom odlukom, Univerzitet u Sarajevu je, dopisom od 23. septembra 2010, od Ministarstva za obrazovanje i nauku Kantona Sarajevo tražio saglasnost za realizaciju navedenog postdiplomskog studija, uključujući i njegovu cijenu. Također se Institut i 14. oktobra 2010. obratio navedenom ministarstvu, sa zahtjevom za davanje saglasnosti na **Nastavni plan i program** tog studija, kao i na cijenu studiranja, te uvrštavanje u Budžet inicijalnih sredstava neophodnih za otpočinjanje navedenog studija. Nažalost, Ministarstvo obrazovanja i nauke Kantona Sarajevo, odnosno Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade, još uvijek nije dalo saglasnost za otpočinjanje pripreme organizovanja i realizacije postdiplomskog studija o holokaustu i genocidu.

Tokom dvodecenijskog rada i uspješnog djelovanja Institut je uspostavio kontakte, razvio saradnju i afirmisao naučnu istinu o zločinima holokausta

i genocida kroz procese naučnih istraživanja u mreži asocijacije istraživača predmetne oblasti na međunarodnom nivou sa najeminentnijim istraživačima holokausta i genocida, od kojih su prof. dr. Norman Cigar i prof. dr. Eric Markusen, u okviru naučne saradnje, s pravom dobili status spoljnih naučnih saradnika Instituta.

Ostvareni kontinuitet saradnje sa žrtvama genocida i održavanje najvišeg nivoa poštovanja i pijeteta prema njima je moralna i etička obaveza Instituta i svih njegovih uposlenika, saradnika i prijatelja.

Institut je, pored naučne, ostvario i zapaženu saradnju sa domaćim i međunarodnim subjektima pravde u krivičnom procesuiranju zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, pri čemu je posebna pažnja poklonjena u procesu saradnje sa ICTY-em. U kontekstu najpozitivnijih iskustava u procesu saradnje Instituta i ICTY-a su rezultati naučnih istraživanja Instituta, posebno empirijska istraživanja žrtava opsade Sarajeva, za koje je ICTY, pored ostalog, iznio najviše ocjene, sažete u iskazu da je riječ o “**neprocjenjivom blagu grada Sarajeva i remek-djelu Instituta**”, bez kojih ICTY ne bi mogao iznijeti podatke sa visokim stepenom pouzdanosti o broju žrtava Sarajeva u opsadi.²⁴

Istraživačka djelatnost Instituta ne bi bila moguća bez dobro organizovanog i funkcionalnog **arhiva i biblioteke**, čemu se u okviru Instituta poklanja posebna pažnja, što je permanentni i trajni zadatak, imajući u vidu ulogu i značaj fonda saznanja, kao bitnog polazišta za koncipiranje, projektovanje i uspješnu realizaciju naučnih istraživanja. Nažalost, u prethodno navedenom segmentu organizacije Instituta nije postignut željeni i očekivani efekat, ne samo zbog limitiranih, vlastitih mogućnosti Instituta, nego i zbog nedovoljnog razumijevanja, društvene brige, odgovornosti i pomoći najodgovornijih društvenih i političkih subjekata u Bosni i Hercegovini.

Nakon dvije decenije veoma zapaženog i uspješnog rada Institut je formirao potpuno jasnu sliku o potrebnom aktuelnom broju kadrova, odgovarajućih profila, što se može označiti kao stanje kadrovskih potreba, pri čemu ova ustanova ima jasnu viziju strategije vlastitog razvoja, polazeći od pojava – predmeta istraživanja, njihove rasprostranjenosti, trajanja,

---

²⁴ Izjava dr. Jakuba Bijaka, demografskog vještaka ICTY-a na raspravi o knjizi **RAT U BROJKAMA: Demografski gubici u ratovima na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. do 1999**, Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji, Beograd, 2009, održanoj 17. oktobra 2009. u Sarajevu.

obima i intenziteta, u čemu se posebna pažnja posvećuje pravovremenom otkrivanju, identifikaciji, selekciji i izboru mladih istraživača koji se angažuju na pojedinim naučnoistraživačkim projektima, kako bi stekli odgovarajuća i potrebna istraživačka iskustva kroz istraživačku praksu. Istraživačka praksa je komponenta edukacije mladih istraživača u sticanju naučnih zvanja magistara i doktora nauka u oblasti istraživanja holokausta, genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava.

U Institutu je u stalnom radnom odnosu zaposleno 28 radnika, od čega četiri doktora društvenih nauka i devet magistara, zatim dva stručna saradnika – istraživača, osam sa visokom stručnom spremom, četiri sa srednjom i jedan KV radnik.

U strukturi stalnih spoljnih saradnika angažovano je pet doktora nauka i pet magistara društvenih nauka.

Strukturu spoljnih povremenih saradnika čini širok krug vrlo poznatih i afirmisanih naučnih radnika istraživača, koji se angažuju povremeno i privremeno u skladu sa zahtjevima naučnoistraživačkih projekata i svojstvima i karakteristikama naučnih istraživanja. Naročita pažnja se posvećuje izgrađivanju stalne intervjuersko-anketarske mreže terenskih istraživača za potrebe empirijskih naučnih istraživanja, čiji broj oscilira, imajući u vidu masovnost pojavâ istraživanja i orijentaciju na pribavljanje podataka potpunim posmatranjem, što zahtijeva angažovanje i po nekoliko desetina, pa i stotina terenskih istraživača.

Uključivanje i angažovanje terenskih istraživača determiniraju svojstva i odredbe pojave – predmeta istraživanja, prostora, vremena, materijalno-tehničkih i finansijskih sredstava, prethodnog pozitivnog istraživačkog iskustva, a u vezi sa čim je uvijek nužno neophodna njihova prethodna priprema kroz realizaciju određenih programa obuke terenskih istraživača.

Finansijska sredstva za osnovnu djelatnost Instituta osigurava osnivač – Skupština, odnosno Vlada Kantona Sarajevo, iz kojih se obezbjeđuje i dio sredstava za Univerzitet u Sarajevu, čiji je Institut organizaciona jedinica. Imajući u vidu činjenicu da se osnovna djelatnost Instituta artikuliše u polju naučnih istraživanja holokausta, genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, pri čemu Institut nema mogućnosti da kroz druge oblike rada (naprimjer obrazovanje) osigura dodatna i vlastita finansijska sredstva, a za naučna istraživanja, posebno tipa empirijskih istraživanja, koja zbog svojstava masovnosti, razmjera, rasprostranjenosti, trajanja i potrebe potpunog posmatranja, zahtijevaju znatno veća finansijska

sredstva, neophodno je da osnivač osigura posebna i dodatna znatno veća finansijska sredstva koja bi se koristila u realizaciji naučno-empirijskih istraživanja.

Ako skupština opštine u ostavljenom roku ne postupi u skladu sa stavom 2. ovog člana, Ministarstvo će neposredno izvršiti poslove i zadatke vezane za sprovođenje ove uredbe i o tome obavijestiti Vladu.

Troškovi u vezi sa neposrednim izvršavanjem poslova i zadataka iz stava 3. ovog člana padaju na teret budžeta opštine.

Opštinski organ uprave nadležan za finansije dužan je naknadu troškova iz stava 4. ovog člana uplatiti u republički budžet.

Član 29.

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ove uredbe koje se odnose na odobravanje građenja vrše opštinski i republički organi uprave nadležni za poslove urbanističko-građevinske inspekcije, svaki u okviru svoje nadležnosti.

V - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 30.

Odredbe ove uredbe koje se odnose na opštinske organe uprave nadležne za poslove građenja, shodno se primjenjuju na organ uprave grada Sarajeva nadležan za poslove građenja.

Član 31.

Ova uredba stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu RBiH".

PR broj 1324/92.
14. septembra 1992. godine
Sarajevo

Predsjednik
Predsjedništva RBiH,
Alija Izetbegović, s.r.

321

Na osnovu Amandmana LI tačka 5. stav 3. na Ustav Republike Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, na prijedlog Vlade Republike Bosne i Hercegovine, donosi

UREDBU SA ZAKONSKOM SNAGOM O INSTITUTU ZA ISTRAŽIVANJE ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA

I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Skupština Republike Bosne i Hercegovine osniva Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava (u daljem tekstu: Institut), kao javnu naučnu ustanovu u državnoj svojini.

Sjedište Instituta je u Sarajevu.

Član 2.

Institut ima svojstvo pravnog lica.

Član 3.

Institut može organizovati svoje jedinice kao centre u drugim mjestima na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Republika) i u inostranstvu.

Član 4.

Podaci sa kojima raspolaže Institut dostupni su javnosti, pod uslovima utvrdjenim pravilima Instituta.

Član 5.

Državni organi, ustanove, preduzeća i druga pravna lica, kao i građani dužni su da Institutu, na njegov zahtjev, dostave podatke i obavještenje od interesa za rad Instituta.

Institut saraduje sa pravnim i fizičkim licima u Republici i inostranstvu.

Član 6.

Na Institut se primjenjuje Uredba sa zakonskom snagom o ustanovama ("Službeni list RBiH", broj 6/92) i Zakon o naučno-istraživačkoj djelatnosti ("Službeni list SRBiH", broj 38/90), ako ovom uredbom nije drugačije određeno.

II - DJELATNOST INSTITUTA

Član 7.

Institut naučno i stručno istražuje i obrađuje zločine protiv mira, ratne zločine, zločine protiv čovječnosti i druge teške povrede pravila međunarodnog prava na teritoriji Republike i u inostranstvu, izvršene prema građanima i narodima Republike i prema Republici, i to sa: istorijskog, kriminološkog, pravnog, ekonomskog, demografskog, sociološkog, politološkog, kulturološkog, medicinskog, ekološkog i drugih aspekata od značaja za cjelovito naučno i stručno sagledavanje ovih zločina.

Djelatnost Instituta usmjerena je naročito na istraživanje krivičnih djela, kao što su:

- planiranje, pripremanje, započinjanje ili vođenje agresorskog rata ili rata kojim se krše međunarodni ugovori, sporazumi ili garancije, ili učestvovanje u nekom zajedničkom planu ili zavjeri za izvršenje bilo kog od navedenih djela;

- povreda ratnih zakona i ratnih običaja: ubistvo, zlostavljanje ili odvođenje na prinudni rad ili za koji drugi cilj civilnog stanovništva okupirane teritorije ili u okupiranu teritoriju, ubistvo ili zlostavljanje ratnih zarobljenika ili lica na umoru, ubijanje talaca, pljačkanje javne ili privatne imovine, namjerno razaranja gradova ili sela, ili pustošenja neophranjenim vojnim potrebama;

- genocid, ratni zločini protiv civilnog stanovništva, ratni zločini protiv ranjenika i bolesnika, ratni zločini protiv ratnih zarobljenika, organizovanje grupa i podsticanje na izvršavanje genocida i ratnih zločina, protivpravno ubijanje i ranjavanje neprijatelja, protivpravno oduzimanje stvari od ubijenih i ranjenih na bojištu, upotrebu nedozvoljenih sredstava borbe, povreda parlamentara, surovo postupanje sa ranjenicima, bolesnicima i ratnim zarobljenicima, neopravdano odlaganje repatrijacije ratnih zarobljenika, uništavanje kulturnih i istorijskih spomenika, podsticanje na agresorski rat, zloupotreba međunarodnih znakova, rasna i druga diskriminacija, zasniivanje ropskog odnosa i prevoz lica u ropskom odnosu, međunarodni terorizam, ugrožavanje lica pod međunarodnom zaštitom, uzimanje talaca, kao i druge teške povrede pravila međunarodnog prava.

Član 8.

Radi ostvarivanja svoje djelatnosti Institut je dužan da preduzme sve mjere kako bi zločini iz člana 7. ove uredbe bili naučno i stručno istraženi i obrađeni.

U tom cilju Institut posebno:

- utvrđuje mjesto i vrijeme izvršenja zločina,
- utvrđuje okolnosti pod kojima je zločin izvršen,
- u granicama mogućnosti identifikira izvršioce, naredboдавца, podstrekače i žrtve zločina,
- vodi registar zločina,

- vodi registar uništenih i oštećenih spomenika kulture, privrednih i drugih objekata sa iskazivanjem približne vrijednosti štete,

- prikuplja, sređuje i čuva dokumentaciju o zločinima,
- dostavlja nadležnim državnim organima prijedloge sa dokumentacijom radi krivičnog gonjenja izvršilaca zločina,
- objavljuje rezultate istraživanja zajedno sa dokumentacijom, po potrebi, i na više jezika i u vezi s tim može organizovati vlastitu izdavačku djelatnost.

O rezultatima istraživanja zločina Institut objavljuje na dnevne državne organe, odgovarajuće međunarodne organizacije, kao i domaću i svjetsku javnost.

III - ORGANI UPRAVLJANJA I RUKOVODENJA I STRUČNI ORGANI INSTITUTA

Član 9.

Organ upravljanja u Institutu je upravni odbor. Upravni odbor sastoji se od predsjednika i šest članova. Predsjednika i članove upravnog odbora imenuje Vlada Republike Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vlada) iz reda naučnih i stručnih radnika odgovarajućih naučnih i stručnih oblasti.

Član 10.

Organ rukovođenja u Institutu je direktor. Direktora Instituta imenuje i razrješava Vlada bez konkursa, iz reda priznatih naučnih radnika. Direktor Instituta imenuje se na vrijeme od četiri godine.

Član 11.

Za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti direktor Instituta može zasnivati radni odnos sa naučnim i drugim radnicima i bez javnog oglasa odnosno konkursa.

Član 12.

Naučno vijeće je stručni organ Instituta. Naučno vijeće sastoji se od sedam članova, koji se imenuju iz reda naučnih radnika.

Vlada imenuje tri člana naučnog vijeća Instituta iz reda naučnih radnika koji nisu zaposleni u Institutu.

IV - PRAVILA INSTITUTA

Član 13.

Osnovni opšti akt Instituta su pravila. Osnivač daje saglasnost na pravila Instituta i usvaja izvještaj o radu Instituta.

Član 14.

Pravila Instituta, pored odredaba utvrđenih Uredbom sa zakonskom snagom o ustanovama, sadrže naročito odredbe o: odnosu Instituta prema državnim organima, odgovarajućim međunarodnim organizacijama, pravnim i fizičkim licima, uslovima pod kojima su javnosti dostupni podaci sa kojima raspolaže Institut i o načinu objavljivanja rezultata svog istraživanja, imenovanju članova naučnog vijeća.

V - SREDSTVA ZA RAD INSTITUTA

Član 15.

Institut stiče sredstva za rad iz republičkog budžeta, na osnovu godišnjeg programa rada.

Institut može sticati sredstva za rad i iz poklona, zavještanja i drugih izvora.

VI - NADZOR

Član 16.

Nadzor nad zakonitošću rada Instituta vrši Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta.

VII - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 17.

Vlada će imenovati privremeni upravni odbor i privremeni direktora Instituta, u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ove uredbe, koji će izvršiti pripreme radnje za organizovanje i rad Instituta i pripremiti prijedlog pravila i drugih opštih akata Instituta.

Član 18.

Institut je dužan da donese pravila Instituta, u roku od 30 dana od dana početka rada Instituta.

Član 19.

Vlada će donijeti odluku o načinu i postupku deponovanja materijala Instituta, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ove uredbe.

Član 20.

Ova uredba služi kao osnivački akt na osnovu kojeg će se izvršiti upis Instituta u sudski registar.

Član 21.

Danom početka rada Instituta prestaju sa djelatnošću na naučno-istraživačkom radu komisije i druga tijela osnovana od strane državnih organa i organizacija koji se odnosi na djelatnost Instituta.

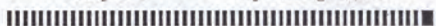
Komisija i druga tijela iz stava 1. ovog člana ustupiče Institutu svu naučno relevantnu dokumentaciju, arhivu i druge materijale sa kojima raspolažu u smislu stava 1. ovog člana, u roku od 15 dana od dana početka rada Instituta.

Član 22.

Ova uredba stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu RBiH".

PR. broj 1297/92
4. septembra 1992. godine
Sarajevo

Predsjednik
Predsjedništva RBiH,
Alija Izetbegović, s. r.

322

Na osnovu Amandmana LI tačka 5. stav 3. na Ustav Republike Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, na prijedlog Vlade Republike Bosne i Hercegovine, donosi

UREDBU SA ZAKONSKOM SNAGOM O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU ZA VRIJEME RATNOG STANJA ILI U SLUČAJU NEPOSREDNE RATNE OPASNOSTI

Član 1.

Zakon o osnovnim pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SFRJ", br. 23/82, 77/82, 75/85, 8/87, 65/87, 87/89, 44/90 i 84/90) i Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika ("Službeni list SFRJ", br. 7/85, 74/87 i 20/89) koji se primjenjuju kao republički zakoni saglasno članu 1. poglavlje III tačka 3. podtačke 1. Uredbe sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona koji se u Bosni i Hercegovini primjenjuju kao republički zakoni ("Službeni list RBiH", broj 2/92) i Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni list SRBiH", br. 38/91 i 22/91) primjenjuju se i za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti, ako ovom uredbom nije drukčije određeno.

Član 2.

Ako Društveni fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Fond) odnosno osiguranik ne raspolažu podacima o ličnom dohotku za utvrđivanje penzije na način utvrđen propisima iz člana 1. ove uredbe, penzija se utvrđuje prema podacima o ličnom dohotku sa kojima raspolažu Fond odnosno osiguranik.

Ako Fond odnosno osiguranik ne raspolažu podacima o ličnom dohotku u smislu stava 1. ovog člana, penzija se utvrđuje od osnovice koju čini prosječni mjesečni lični dohodak svih zaposlenih u Republici Bosni i Hercegovini u mjesecu koji prethodi mjesecu u kome je zahtjev za penziju podnesen.

Faksimil Uredbe sa zakonskom snagom o Institutu za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, 4. septembar 1992.

Na temelju donesene Uredbe sa zakonskom snagom o osnivanju Instituta, Vlada Republike Bosne i Hercegovine je, Rješenjem V. broj 156/92, 23. oktobra 1992. imenovala dr. Smaila Čekića za direktora Instituta.

Na osnovu člana 10. stav 2. Uredbe sa zakonskom snagom o Institutu za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava /"Službeni list RBiH", broj 16/92/, Vlada Republike Bosne i Hercegovine, d o n o s i

R J E Š E N J E

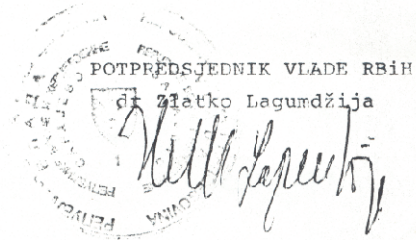
o imenovanju direktora Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava

Za direktora Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava imenuje se dr SMAIL ČEKIĆ.

Ovo rješenje objaviti u "Službenom listu RBiH".

V. broj 156/92
23. oktobra 1992. godine
S a r a j e v o

POTPREDsjedNIK VLADE RBiH
dr Zlatko Lagumdžija

Faksimil Rješenja o imenovanju direktora Instituta

Nakon imenovanja direktora, uslijedilo je imenovanje Upravnog odbora Instituta. Vlada Republike Bosne i Hercegovine je, Rješenjem V. broj 6/93, 21. januara 1993. imenovala prvi Upravni odbor Instituta.

Na osnovu člana 9. stav 3. Uredbe sa zakonskom snagom o Institutu za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava ("Službeni list RBiH", broj 16/92), Vlada Reublike Bosne i Hercegovine d o n o s i

R J E Š E N J E

o imenovanju Upravnog odbora Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava

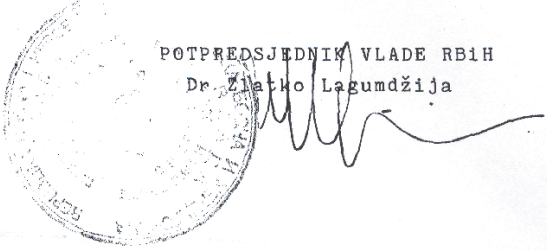
Imenuje se Upravni odbor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u sastavu:

1. Prof. dr IVAN CVITKOVIĆ - predsjednik
2. Prof. dr ATIF PURIVATRA - zamjenik predsjednika
3. Dr MIRKO PEJANOVIĆ - član
4. Dr BEĆIR MACIĆ - član
5. IVAN LOVRENOVIĆ - član
6. Prof. dr NIJAZ DURAKOVIĆ - član
7. Prof. Dr MUNIB MAGLAJLIĆ - član

Ovo rješenje objaviti u "Službenom listu RBiH".

V. broj: 6/93
21. januar 1993. godine
S a r a j e v o

POTPREDsjedNIK VLADE RBiH
Dr. Zlatko Lagumdžija

Faksimil Rješenja o imenovanju prvog Upravnog odbora Instituta

II

AKTIVNOSTI ORGANA UPRAVLJANJA I RUKOVOĐENJA 1993. – 2013.

1. UPRAVNI ODBOR

Prvi sastav Upravnog odbora

Vlada Republike Bosne i Hercegovine je 21. januara 1993. imenovala Upravni odbor Instituta u sastavu: **prof. dr. Ivan Cvitković, predsjednik; prof. dr. Atif Purivatra, zamjenik predsjednika; dr. Mirko Pejanović, član; dr. Bećir Macić, član; Ivan Lovrenović, član; prof. dr. Nijaz Duraković, član i dr. Munib Maglajlić, član.** U periodu od imenovanja do usvajanja Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo, od 1993. do 1999. (*Službene novine Kantona Sarajevo*, broj 17/99, 4. oktobar 1999), kada je Kanton Sarajevo preuzeo osnivačka prava nad naučnoistraživačkim institutima kao javnim ustanovama koje će djelovati u okviru Univerziteta u Sarajevu, Upravni odbor je:

- usvojio Pravila Instituta;
- usvojio Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta;
- usvojio Pravilnik o zaštiti i korištenju dokumentacionog materijala;
- usvojio Pravilnik o izdavačkoj djelatnosti;
- usvojio Pravilnik o organizaciji i funkcionisanju centara Instituta;
- usvojio godišnje planove rada i izvještaje o radu;
- donio odluku o platama i drugim ličnim primanjima radnika;
- donio odluku o održavanju Međunarodnog kongresa za dokumentaciju genocida u Republici Bosni i Hercegovini 1991.- 1995.;

- donio odluku o prevođenju na engleski jezik knjige AGRESIJA NA BOSNU I GENOCID NAD BOŠNJACIMA 1991.- 1993, autora dr. Smaila Čekića;
- donio odluku o suizdavaštvu knjiga SVJEDOK GENOCIDA, autora Roya Gutmana, i ETNIČKO ČIŠĆENJE – GENOCID ZA VELIKU SRBIJU, urednika Tilmana Zülcha;
- razmatrao izvještaje o aktivnostima na prikupljanju podataka o zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava;
- razmatrao je inicijativu o formiranju centara Instituta u inostranstvu,
- razmatrao izvještaje o saradnji Instituta sa drugim državnim organima i ustanovama, koje su u okviru njihove djelatnosti nužno upućene na saradnju sa Institutom.

Drugi sastav Upravnog odbora

Vlada Kantona Sarajevo je 21. novembra 2000. imenovala Upravni odbor u sastavu: **prof. dr. Atif Purivatra, predsjednik; prof. dr. Ivan Cvitković, član; mr. Suljo Borovina, član; dr. Bećir Macić, član; dr. Muhamed Šestanović, član.** Od 12. decembra 2000. umjesto prof. dr. Ivana Cvitkovića, Vlada Kantona Sarajevo je imenovala **Matiju Lapendu** za člana Upravnog odbora. Nakon smrti prof. dr. Atifa Purivatre, Vlada Kantona Sarajevo je 25. oktobra 2001. za predsjednika Upravnog odbora imenovala **prof. dr. Ismeta Dizdarevića.**

Treći sastav Upravnog odbora

Vlada Kantona Sarajevo je 3. marta 2005. imenovala Upravni odbor u sastavu: **prof. dr. Ismet Dizdarević, predsjednik; dr. Bećir Macić, član; mr. Rasim Halilagić, član; Matija Lapenda, član i Ešref Aličković, član.**

U periodu od 2000. - 2012. (za vrijeme mandata drugog i trećeg sastava) Upravni odbor je održao 94 sjednice, na kojima je uspješno ostvario brojne, raznovrsne i sadržajne aktivnosti, od kojih posebno ističemo:

- uskladio Pravila Instituta sa Statutom Univerziteta u Sarajevu, te izvršio usklađivanje sa zakonima putem izmjena i dopuna;
- usvojio Pravilnik o radu u Institutu;
- usvojio Pravilnik o sistematizaciji radnih mjesta;

- usvojio Poslovnik o radu Upravnog odbora;
- usvojio primjedbe na Zakon o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo;
- usvojio primjedbe na Zakon o naučnoistraživačkoj djelatnosti;
- usvojio planove rada Instituta;
- usvojio izvještaje o radu Instituta;
- usvojio budžet, rebalans budžeta i godišnje obračune;
- imenovao komisije za popis osnovnih sredstava, te usvajao godišnje izvještaje o popisu osnovnih sredstava;
- usvojio odluke o raspisivanju konkursa za imenovanje direktora, imenovanje komisija za provođenje konkursa i imenovanja direktora Instituta;
- imenovao članove Naučnog vijeća;
- imenovao komisije za javne nabavke, pokretao postupke javnih nabavki i donosio odluke o izboru najpovoljnijih ponuđača za usluge i nabavku opreme;
- donosio odluke o upućivanju na službeni put u inostranstvo, radi učešća na međunarodnim naučnim konferencijama, okruglim stolovima, simpozijima, te razmatrao izvještaje sa navedenih putovanja;
- donosio odluke o aktivnostima na realizaciji naučnoistraživačkih projekata, štampanju knjiga, angažmanu spoljnih suradnika i isplati autorskih honorara;
- donosio odluke o raspisivanju konkursa za izbor u naučna i istraživačka zvanja;
- donosio odluke o formiranju odjeljenja Instituta u Hamiltonu, te razmatrao izvještaje o njegovom radu;
- usvojio Elaborat postdiplomskog studija o holokaustu i genocidu;
- donosio odluke o pravima i obavezama zaposlenika (regres, jubileji, jednokratne pomoći, produženje ugovora o radu i dr.);
- donio odluku o organiziranju Međunarodne naučne konferencije ZLOČINI U BOSANSKOJ KRAJINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991.-1995., koja je održana od 22. - 24. septembra 2000. u Bihaću;
- donio odluku o organizovanju Međunarodne naučne konferencije GENOCID NAD BOŠNJACIMA SIGURNE ZONE UN SREBRE-

NICA JULA 1995. – POUKE BUDUĆIM GENERACIJAMA, koja je održana od 11. - 15. jula 2005. u Srebrenici i Sarajevu;

- donio odluku o organizovanju SEDME BIJENALNE KONFERENCIJE MEĐUNARODNE ASOCIJACIJE ISTRAŽIVAČA GENOCIDA, koja je održana 2007. u Sarajevu;
- donio odluku o organizovanju Međunarodne naučne konferencije GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI – POSLJEDICE PRESUDE MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE, koja je održana u Potočarima (Srebrenici), od 10. – 11. jula 2009;
- donio odluku o organizovanju Međunarodne naučne konferencije POLITIČKI I VOJNI ZNAČAJ ODBRANE SARAJEVA 1992-1995. GODINE, koja je održana od 29. februara – 1. marta 2012. u Sarajevu.

Upravni odbor je, imajući u vidu činjenicu da osnivač nikada nije osigurao prostor (objekat) za rad Instituta, što je bio u obavezi, uz svestrano, zapaženo angažovanje i nemjerljivi doprinos direktora Instituta, prof. dr. Smaila Čekića, planski vodio aktivnosti u rješavanju i rješenju problema obezbjeđenja odgovarajućeg prostora, privremeno na Gajevom trgu br. 4 u Sarajevu, a zatim u ulici Halida Nazečića br. 4 (u krugu Opće bolnice “Prim. dr. Abdulah Nakaš” u Sarajevu), te njegova rekonstrukcija adaptirana funkcionalnoj namjeni za rad i posebno uspostavljanje sistema grijanja. Pored toga, Upravni odbor je, zahvaljujući autoritetu naučnih kompetencija direktora Čekića i komunikacije sa širokim krugom uticajnih intelektualaca, angažovao naučne i druge kadrove uz minimalna finansijska sredstva, a nerijetko i bez njih.

Četvrti sastav Upravnog odbora

Vlada Kantona Sarajevo je 12. jula 2012. imenovala Upravni odbor u sastavu: **dr. Suljo Borovina, predsjednik, prof. dr. Džemal Najetović, član; dr. Rasim Muratović, član; mr. Fahira Kalajdžisalihović, član i mr. Zilha Košuta, član.**

Upravni odbor je do 31. decembra 2013. održao trinaest (13) sjednica, na kojima je:

- usvojio Plan rada za 2013. godinu;

- usvojio Izvještaj o radu za 2012. godinu;
- usvojio budžet, rebalans budžeta i godišnji obračun;
- imenovao Komisiju za popis osnovnih sredstava, te usvajao godišnje izvještaje o popisu osnovnih sredstava;
- imenovao Komisiju za javne nabavke, pokretao postupke javnih nabavki i donosio odluke o izboru najpovoljnijih ponuđača za usluge i nabavku opreme;
- donosio odluke o upućivanju na službeni put u inostranstvo, radi učešća na međunarodnim naučnim konferencijama, okruglim stolovima, simpozijima i razmatrao izvještaje sa navedenih putovanja;
- donosio odluke o aktivnostima na realizaciji naučnoistraživačkih projekata, štampanju knjiga, angažmanu spoljnih suradnika i isplati autorskih honorara;
- donosio odluke o raspisivanju konkursa za izbor u naučna i istraživačka zvanja i drugo.

2. NADZORNI ODBOR

Prvi sastav Nadzornog odbora

Vlada Republike Bosne i Hercegovine je 23. oktobra 1993. imenovala Nadzorni odbor u sastavu: **prof. dr. Jozo Sović, predsjednik; prof. dr. Mehmed Kenović, član; Amila Omersoftić, član.**

Drugi sastav Nadzornog odbora

Vlada Kantona Sarajevo je 21. novembra 2000. imenovala Nadzorni odbor u sastavu: **Akif Bećarević, predsjednik; Fuad Jašarević, član i mr. Fuad Purišević, član.** Radi isteka mandata, Vlada Kantona Sarajevo je 12. marta 2005. razriješila ovaj i imenovala novi Nadzorni odbor, do okončanja procedure javnog oglasa, u sastavu: **Fuad Jašarević, predsjednik; mr. Nedžad Ajnadžić, član, i prof. dr. Sabahudin Dautbašić, član.**

Treći sastav Nadzornog odbora

Vlada Kantona Sarajevo je 29. decembra 2005. imenovala Nadzorni odbor u sastavu: **Fuad Jašarević, predsjednik; dr. Emir Pašalić, član i Alma Kobašlija, član.**

Vlada Kantona Sarajevo je 5. aprila 2012, zbog smrti razriješila dr. Emira Pašalića dužnosti člana Nadzornog odbora ispred osnivača imenovala **Jusufa Vatreša.**

Vlada Kantona Sarajevo je 12. juna 2012. za člana Nadzornog odbora imenovala **Amira Ličinu,** predstavnik osnivača, koji je 8. novembra 2012. razriješen dužnosti.

Vlada Kantona Sarajevo je 26. juna 2012, zbog isteka mandata, razriješila Fuada Jašarevića dužnosti predsjednika Nadzornog odbora, ispred institucije, i Almu Kobašliju, ispred osnivača.

U periodu od 1993. do 2012. Nadzorni odbor je uspješno ostvario veoma brojne, raznovrsne i sadržajne aktivnosti, od kojih posebno ističemo:

- analizirao je izvještaje o poslovanju Instituta;
- vršio nadzor nad upotrebom sredstava za rad;
- pregledao godišnje izvještaje o poslovanju i godišnje obračune;
- pregledao i provjeravao urednost i zakonitost vođenja poslovnih knjiga;
- izvještavao Upravni odbor i direktora o rezultatima nadzora i drugo.

3. NAUČNO VIJEĆE

Prvi sastav Naučnog vijeća

Vlada Republike Bosne i Hercegovine je 19. juna 1993. imenovala članove Naučnog vijeća u sastavu: **prof. dr. Omer Ibrahimagić, prof. dr. Nikola Filipović i mr. Bogić Bogićević.**

Drugi sastav Naučnog vijeća

Upravni odbor Instituta je 8. januara 1996. imenovao Naučno vijeće u sastavu: **predsjednik prof. dr. Smail Čekić i članovi: prof. dr. Atif Purivatra, prof. dr. Nijaz Duraković, mr. Muharem Kreso i dr. Bećir Macić.**

Treći sastav Naučnog vijeća

Upravni odbor Instituta je 31. januara 2002. imenovao Naučno vijeće u sastavu: **predsjednik prof. dr. Smail Čekić** i **članovi: prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Jusuf Žiga, doc. dr. Muhamed Šestanović i dr. Bećir Macić.**

Četvrti sastav Naučnog vijeća

Upravni odbor Instituta je 17. marta 2009. imenovao Naučno vijeće u sastavu: **predsjednik prof. dr. Smail Čekić** i **članovi: dr. Bećir Macić, doc. dr. Rasim Muratović, mr. Sabahudin Šarić, mr. Sabina Subašić-Galijatović.** Odlaskom dr. Bećira Macića u penziju u Naučno vijeće je imenovan **dr. Fikret Bećirović.**

Naučno vijeće, najviše stručno tijelo Instituta, je u kontinuitetu održavalo sjednice prema planiranoj dinamici, na kojima je, pored ostalog:

- razmatralo godišnje planove rada i izvještaje o radu Instituta, te ih predlagalo Upravnom odboru na usvajanje;
- pokretalo postupke za izbor u naučna i istraživačka zvanja;
- predlagalo komisije za izbor u naučna i istraživačka zvanja i vršilo njihov izbor;
- razmatralo opća akta Instituta i predlagalo ih Upravnom odboru;
- usvajalo naučnoistraživačke projekte, te davalo mišljenja za objavljivanje knjiga;
- razmatralo i usvajilo Elaborat i Nastavni plan i program interdisciplinarnog master studija HOLOKAUST I GENOCID;
- razmatralo naslove tema naučnoistraživačkih projekata, donosilo odluke o usvajanju određenih naslova tema i određivanje nosilaca izrade projekata istraživanja, na osnovu kojih je organizovana realizacija naučnih istraživanja, pribavljanje i obrada podataka i zaključivanje na osnovu podataka, te izrada izvještaja i njihovo usvajanje;
- organizovalo naučne rasprave o određenim problemima sa naslovima tema, realizaciji naučnih istraživanja i naučnim rezultatima istraživanja od posebnog značaja za djelatnost Instituta i naučnoj osnovi mogućeg pristupa rješavanju predmetnih problema u društvenoj stvarnosti;
- donosilo odluke o održavanju domaćih i međunarodnih naučnih skupova, seminara, promocija značajnih djela, okruglih stolova i drugo.

4. DIREKTOR

Vlada Republike Bosne i Hercegovine je, Rješenjem V. Broj: 156/93, 23. oktobra 1993. imenovala dr. Smaila Čekića za direktora Instituta.

Upravni odbor Instituta je 28. februara 2001. imenovao vršioca dužnosti direktora, prof. dr. Smaila Čekića, do donošenja odluke o imenovanju direktora po konkursu.

Upravni odbor Instituta je 6. juna 2002, na osnovu saglasnosti Vlade Kantona Sarajevo od 4. aprila 2002, imenovao direktora Instituta, prof. dr. Smaila Čekića, na period od četiri godine.

Upravni odbor Instituta je 28. marta 2006, na osnovu saglasnosti Vlade Kantona Sarajevo od 16. marta 2006, imenovao direktora Instituta, prof. dr. Smaila Čekića, na period od četiri godine.

Upravni odbor Instituta je 5. jula 2010, na osnovu saglasnosti Vlade Kantona Sarajevo od 16. juna 2010, imenovao direktora Instituta, prof. dr. Smaila Čekića, na period od četiri godine.

U periodu od 1993. do 2013. direktor je uspješno ostvario veoma raznovrsne, sadržajne i brojne aktivnosti, od kojih posebno ističemo:

- organizovao i rukovodio radom Instituta;
- predlagao Upravnom odboru mjere za efikasno i zakonito obavljanje djelatnosti radi kojih je Institut formiran, unutrašnju organizaciju i sistematizaciju Instituta, osnovne planove rada i razvoja Instituta;
- izvršavao odluke Upravnog odbora Instituta;
- brinuo se o primjeni i provođenju pravila, planova i programa rada, finansijskog plana i drugih akata koji regulišu pitanje rada Instituta;
- ostvarivao je kompetenciju nadležnosti za odgovornost i zakonitost rada Instituta;
- odlučivao o pravima, obavezama i odgovornostima radnika iz radnog odnosa u skladu sa opštim propisima;
- brinuo se o radnoj disciplini Instituta;
- zastupao i predstavljao Institut prema trećim licima;
- naređivao izvršenje finansijskog plana;
- podnosio Upravnom odboru izvještaje o finansijskom poslovanju;
- starao se o podizanju, razvoju i stručnom usavršavanju naučnih, stručnih i drugih kadrova Instituta;
- brinuo se o imovini Instituta i vršio druge poslove koji su mu Zakonom i propisima donesenim na osnovu Zakona i Pravila Instituta stavljeni u nadležnost.

III

NAUČNOISTRAŽIVAČKA DJELATNOST

1. NAUČNA ISTRAŽIVANJA*

1992.

- **aktivnosti na utvrđivanju naslova naučnoistraživačkih projekata i njihovoj izradi**
- **priprema i organizovanje realizacije naučnih istraživanja**
- **izrada UPUTSTVA o načinu prikupljanja činjenica o ratnim zločinima, zločinima protiv čovječnosti i drugim teškim povredama međunarodnog humanitarnog prava**
- **pribavljanje podataka**

1993.

- Generalni (fundamentalni – složeni) naučnoistraživački projekt **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1993.** (Dr. Smail Čekić)
- **DOKUMENTI I SVJEDOČENJA O AGRESIJI I GENOCIDU U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI** (Dr. Smail Čekić)
- **ZLOČINI NAD MENTALNIM INTEGRITETOM DJECE I MLADIH U AGRESIJI NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU** (Mr. Muhamed Šestanović)

---

* Naučnoistraživački projekti, označeni u ovom podnaslovu, su naučni projekti na osnovu kojih se ostvaruje realizacija dugoročnih naučnih istraživanja u okviru definisane djelatnosti Instituta.

1994.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1994.** (Dr. Smail Čekić)
- **DOKUMENTI I SVJEDOČENJA O AGRESIJI I GENOCIDU U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI** (Dr. Smail Čekić)
- **ZLOČINI NAD MENTALNIM INTEGRITETOM DJECE I MLADIH U AGRESIJI NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU** (Mr. Muhamed Šestanović)
- **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU KAO ZLOČIN PROTIV MIRA** (Dr. Bećir Macić)
- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1994.** (Mr. Izet Beridan)

1995.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr Smail Čekić)
- **DOKUMENTI I SVJEDOČENJA O AGRESIJI I GENOCIDU U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU KAO ZLOČIN PROTIV MIRA** (Dr. Bećir Macić)
- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1994.** (Mr. Izet Beridan)
- **ZLOČIN NAD MENTALNIM INTEGRITETOM DJECE I MLADIH U AGRESIJI NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU** (Mr. Muhamed Šestanović)

1996.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)

- **DOKUMENTI I SVJEDOČENJA O AGRESIJI I GENOCIDU U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI** (Prof. dr. Smail Čekić);
- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1994.** (Prof. dr. Ilija Hadžibegović)
- **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU KAO ZLOČIN PROTIV MIRA** (Dr. Bećir Macić)
- **ZLOČINI U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **ZLOČINI U BOSANSKOJ KRAJINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Dr. Bećir Macić)
- **MAS-MEDIJI U RATU – PROPAGANDNA PRIPREMA AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU** (Prof. dr. Muhamed Nuhić)
- **SOCIJALNO-PSIHOLOŠKO RAZUMIJEVANJE SRPSKOG GENOCIDNOG PONAŠANJA** (Prof. dr. Mujo Slatina)
- **ZLOČINI U HERCEGOVINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Doc. dr. Šaćir Filandra. Kontinuitet realizacije istraživanja je ostvaren angažovanjem prof. dr. Ismeta Dizdarevića i dr. Bećira Macića)
- **ZLOČINI U BUGOJNU ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **ZLOČINI U VOGOŠĆI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU HERCEGOVINU 1991-1995.** (Doc. dr. Asad Nuhanović)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU HADŽIĆA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Mr. Izet Beridan)

1997.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)

- **DOKUMENTI I SVJEDOČENJA O AGRESIJI I GENOCIDU U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1994.** (Prof. dr. Iljas Hadžibegović)
- **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU KAO ZLOČIN PROTIV MIRA** (Dr. Bećir Macić)
- **ZLOČINI U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **ZLOČINI U BOSANSKOJ KRAJINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Dr. Bećir Macić)
- **MAS-MEDIJI U RATU – PROPAGANDNA PRIPREMA AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU** (Prof. dr. Muhamed Nuhić)
- **SOCIJALNO-PSIHOLOŠKO RAZUMIJEVANJE SRPSKOG GENOCIDNOG PONAŠANJA** (Prof. dr. Mujo Slatina)
- **ZLOČINI U HERCEGOVINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Ismet Dizdarević i dr. Bećir Macić)
- **ZLOČINI U BUGOJNU ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **ZLOČINI U VOGOŠĆI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU HERCEGOVINU 1991-1995.** (Doc. dr. Asad Nuhanović)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU HADŽIĆA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Mr. Izet Beridan)

1998.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **DOKUMENTI I SVJEDOČENJA O AGRESIJI I GENOCIDU U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI** (Prof. dr. Smail Čekić)

- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1994.** (Prof. dr. Ilija Hadžibegović)
- **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU KAO ZLOČIN PROTIV MIRA** (Dr. Bećir Macić)
- **ZLOČINI U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **ZLOČINI U BOSANSKOJ KRAJINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Dr. Bećir Macić)
- **MAS-MEDIJI U RATU – PROPAGANDNA PRIPREMA AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU** (Prof. dr. Muhamed Nuhić)
- **SOCIJALNO-PSIHOLOŠKO RAZUMIJEVANJE SRPSKOG GENOCIDNOG PONAŠANJA** (Prof. dr. Mujo Slatina)
- **ZLOČINI U HERCEGOVINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Ismet Dizdarević i dr. Bećir Macić)
- **ZLOČINI U BUGOJNU ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **ZLOČINI U VOGOŠĆI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Doc. dr. Asad Nuhanović)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU HADŽIĆA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Mr. Izet Beridan)

1999.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **DOKUMENTI I SVJEDOČENJA O AGRESIJI I GENOCIDU U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1995.** (Prof. dr. Ilija Hadžibegović)

- **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU KAO ZLOČIN PROTIV MIRA** (Dr. Bećir Macić)
- **ZLOČINI U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **ZLOČINI U BOSANSKOJ KRAJINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Dr. Bećir Macić)
- **ZLOČINI U HERCEGOVINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Ismet Dizdarević i dr. Bećir Macić)
- **ZLOČINI U BUGOJNU ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)

2000.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1995.** (Prof. dr. Ilija Hadžibegović)
- **ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **MASOVNE GROBNICE U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **ZLOČINI U AHMIĆIMA 1993.** (Dr. Rasim Muratović)
- **ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U ISTOČNOJ BOSNI 1941-1945.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **NEZABORAV USJEKLINA GENOCIDA** (Prof. dr. Ismet Dizdarević)
- **MATERIJALNE ŠTETE NAČINJENE SARAJEVU ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Mr. Duljko Hasić)

- **UPOTREBA BOJNIH OTROVA U SREBRENICI “SIGURNOJ ZONI” UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995.** (Brigadir Mujo Alić)
- **ZLOČINI U HERCEGOVINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Ismet Dizdarević i dr. Bećir Macić)
- **MASOVNE I POJEDINAČNE GROBNICE U BOSANSKOJ KRAJINI 1992-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić – dr. Bećir Macić – Esad Bajramović)
- **ZLOČINI U FOČI** (Dr. Bećir Macić i mr. Rasim Halilagić)

2001.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1995.** (Doc. Muhamed Šestanović)
- **ZLOČINI U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **MASOVNE GROBNICE U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **ZLOČINI U AHMIĆIMA 1993.** (Dr. Rasim Muratović)
- **ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U ISTOČNOJ BOSNI 1941-1945.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **NEZABORAV USJEKLINA GENOCIDA** (Prof. dr. Ismet Dizdarević)
- **MATERIJALNE ŠTETE NAČINJENE SARAJEVU ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Mr. Duljko Hasić)
- **UPOTREBA BOJNIH OTROVA U SREBRENICI “SIGURNOJ ZONI” UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995.** (Brigadir Mujo Alić)

- **ZLOČINI U HERCEGOVINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Ismet Dizdarević i dr. Bećir Macić)
- **MASOVNE I POJEDINAČNE GROBNICE U BOSANSKOJ KRAJINI 1992-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić – dr. Bećir Macić – Esad Bajramović)
- **ZLOČINI U FOČI** (Dr. Bećir Macić i mr. Rasim Halilagić)

2002.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1995.** (Doc. dr. Muhamed Šestanović)
- **ZLOČINI U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **MASOVNE GROBNICE U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **ZLOČINI U AHMIĆIMA 1993.** (Dr. Rasim Muratović)
- **ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U ISTOČNOJ BOSNI 1941-1945.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **NEZABORAV USJEKLINA GENOCIDA** (Prof. dr. Ismet Dizdarević)
- **MATERIJALNE ŠTETE NAČINJENE SARAJEVU ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Mr. Duljko Hasić)
- **UPOTREBA BOJNIH OTROVA U SREBRENICI “SIGURNOJ ZONI” UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995.** (Brigadir Mujo Alić)
- **ZLOČINI U HERCEGOVINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Ismet Dizdarević i dr. Bećir Macić)

- **MASOVNE I POJEDINAČNE GROBNICE U BOSANSKOJ KRAJINI 1992-1995.** (Prof. dr Smail Čekić – Dr. Bećir Macić – Esad Bajramović)
- **ZLOČINI U FOČI** (Dr. Bećir Macić i mr. Rasim Halilagić)

2003.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1995.** (Doc. dr. Muhamed Šestanović)
- **ZLOČINI U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **MASOVNE GROBNICE U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **ZLOČINI U AHMIĆIMA 1993.** (Dr. Rasim Muratović)
- **ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U ISTOČNOJ BOSNI 1941-1945.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **MATERIJALNE ŠTETE NAČINJENE SARAJEVU ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Mr. Duljko Hasić)
- **UPOTREBA BOJNIH OTROVA U SREBRENICI “SIGURNOJ ZONI” UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995.** (Brigadir Mujo Alić)
- **ZLOČINI U HERCEGOVINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Ismet Dizdarević i dr. Bećir Macić)
- **MASOVNE I POJEDINAČNE GROBNICE U BOSANSKOJ KRAJINI 1992-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić – dr. Bećir Macić – Esad Bajramović)
- **ZLOČINI U FOČI** (Dr. Bećir Macić i mr. Rasim Halilagić)

2004.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **ZLOČINI U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **MASOVNE GROBNICE U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić i dr. Bećir Macić)
- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1995.** (Prof. dr. Muhamed Šestanović)
- **TEORIJE GENOCIDA** (Mr. Hajriz Bećirović)
- **ZLOČINI U AHMIĆIMA 1993.** (Dr. Rasim Muratović)
- **ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U ISTOČNOJ BOSNI 1941-1945.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **MATERIJALNE ŠTETE NAČINJENE SARAJEVU ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Mr. Duljko Hasić)
- **UPOTREBA BOJNIH OTROVA U SREBRENICI “SIGURNOJ ZONI” UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995.** (Brigadir Mujo Alić)
- **ZLOČINI U HERCEGOVINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Ismet Dizdarević i dr. Bećir Macić)
- **MASOVNE I POJEDINAČNE GROBNICE U BOSANSKOJ KRAJINI 1992-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić / dr. Bećir Macić / Esad Bajramović)
- **ZLOČINI U FOČI** (Dr. Bećir Macić i mr. Rasim Halilagić)

2005.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)

- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1995.** (Prof. dr. Muhamed Šestanović)
- **ZLOČINI U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **MASOVNE GROBNICE U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić i dr. Bećir Macić)
- **GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI – POLITOLOŠKI DISKURS** (Dr. Hajriz Bećirović)
- **DOKUMENTOVANJE TUŽBE REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE PROTIV SRBIJE I CRNE GORE** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **MASOVNA SILOVANJA KAO INSTRUMENT GENOCIDA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Mr. Jasna Balorda i mr. Sabina Galijatović)
- **HOLOKAUST NAD JEVIJEJIMA I GENOCID NAD BOŠNJACIMA – UPOREDNA METODA** (Dr. Rasim Muratović)

2006.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1995.** (Prof. dr. Muhamed Šestanović)
- **ZLOČINI U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI – POLITOLOŠKI DISKURS** (Dr. Hajriz Bećirović)
- **MASOVNE GROBNICE U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić i dr. Bećir Macić)
- **MASOVNA SILOVANJA KAO INSTRUMENT GENOCIDA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Mr. Jasna Balorda i mr. Sabina Galijatović)

2007.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1995.** (Prof. dr. Muhamed Šestanović)
- **ZLOČINI U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI – POLITOLOŠKI DISKURS** (Dr. Hajriz Bećirović)
- **MASOVNE GROBNICE U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić i dr. Bećir Macić)
- **PRAVEDNICI JEVREJSKOG NARODA** (Dr. Rasim Muratović i Elijas Tauber)
- **500 GODINA ZAJEDNIČKOG ŽIVOTA BOŠNJAKA MUSLIMANA I JEVREJA U BOSNI I HERCEGOVINI** (Dr. Rasim Muratović i Elijas Tauber)
- **GENOCID NA PODRUČJU POSAVINE** (Dr. Fikret Bećirović)
- **GENOCID U GORNJEM PODRINJU 1941-1945. I 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić i prof. dr. Dževad Termiz)
- **MASOVNA SILOVANJA KAO INSTRUMENT GENOCIDA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Mr. Jasna Balorda i mr. Sabina Galijatović)

2008.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1995.** (Prof. dr. Muhamed Šestanović)
- **ZLOČINI U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995** (Prof. dr. Smail Čekić)

- **ZLOČINI NAD DJECOM U DOBRINJI 1992-1995.** (Mr. Rasim Halilagić)
- **MASOVNE GROBNICE U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić i dr. Bećir Macić)
- **ZLOČINI NAD DJECOM U SARAJEVU U VRIJEME OPSADE 1992-1996.** (Prof. dr. Muhamed Šestanović, Zilha Mastalić i dr.)
- **MASAKRI U SARAJEVU 1992-1995.** (Prof. dr. Muhamed Šestanović, Merisa Karović i dr.)
- **ZLOČINI U LAŠVANSKOJ DOLINI 1992-1995.** (Dr. Rasim Muratović)
- **SVJEDOČANSTVA GRAĐANSKE HRABROSTI I ODGOVORNOSTI: BOŠNJAČKE ANTIFAŠISTIČKE REZOLUCIJE IZ 1941.** (Dr. Safet Bandžović)
- **ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA, HRVATIMA I SRBIMA NA PODRUČJU MOSTARA 1991-1995.** (Prof. dr. Ismet Dizdarević i dr. Bećir Macić)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU OPĆINE BRČKO 1992-1995.** (Dr. Fikret Bećirović i dr. Rasim Muratović)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU VLASENICE 1992-1995.** (Mr. Velid Šabić i mr. Husejin Omerović)
- **STRANI MEDIJI I POIMANJE AGRESIJE I GENOCIDA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Dr. Rasim Muratović)
- **PISANA RIJEČ U FUNKCIJI DA SE NE ZABORAVI I NE PONOVI (OPSADA I ODBRANA SARAJEVA 1992-1996.** (Dr. Hajriz Bećirović)
- **EMIGRACIJA, ISELJAVANJE I DEPORTACIJA BH. GRAĐANA NA ZAPAD I MOGUĆNOSTI POVRATKA** (Mr. Alaga Dervišević)
- **SOCIOLOŠKI ASPEKTI SAMOUBISTAVA U BOSNI I HERCEGOVINI** (Mr. Zemir Sinanović)
- **DOKUMENTI ZA ICTY** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **MASOVNA SILOVANJA KAO INSTRUMENT GENOCIDA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Mr. Jasna Balorda i mr. Sabina Galijatović)

2009.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1995.** (Prof. dr. Muhamed Šestanović)
- **ZLOČINI U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU OPĆINE BRČKO 1992-1995.** (Mr. Husejin Omerović)
- **MASOVNE GROBNICE U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić i dr. Bećir Macić)
- **ORUŽANI SUKOBI U SREDNJOJ BOSNI** (Mr. Amir Kliko)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU VLASENICE 1992-1995.** (Mr. Velid Šabić)
- **RATNE ŠTETE I MEĐURATNE PLJAČKE STANOVNIŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE U XIX I XX STOLJEĆU** (Prof. dr. Hakija Dozić)
- **DOKUMENTI ZA ICTY** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **HRONOLOGIJA DOGAĐAJA ODBRAMBENOG RATA BOSNE I HERCEGOVINE 1991-1995.** (Prof. mr. Muharem Kreso)
- **ODGOVORNOST DRŽAVA I MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA ZA MEĐUNARODNE ZLOČINE U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Mr. Enis Omerović)
- **TERITORIJALNA ODBRANA BOSNE I HERCEGOVINE U VRIJEME JUGOSLOVENSKE KRIZE 1986-1992.** (Mr. Mesud Šadinlija)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU NEVESINJA 1992.** (Prof. dr. Smail Čekić i Senad Omerika)
- **NORVEŠKI MEDIJI I POIMANJE AGRESIJE I GENOCIDA U BOSNI I HERCEGOVINI 1992-1995.** (Prof. dr. Rasim Muratović)
- **PRAKSA MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE – PRAVNA ILI POLITIČKA – Predmet: Bosna i Hercegovina protiv Srbije i Crne Gore** (Prof. dr. Smail Čekić)

2010.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1995.** (Prof. dr. Muhamed Šestanović)
- **ZLOČINI U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **VELIKOSRPSKA I VELIKOHRVATSKA IDEOLOGIJA I GENOCID NAD MUSLIMANIMA** (Prof. mr. Muharem Kreso, dr. Safet Bandžović i mr. Sabahudin Šarić)
- **ORUŽANI SUKOBI U SREDNJOJ BOSNI** (Mr. Amir Kliko)
- **MASOVNE GROBNICE U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić i dr. Bećir Macić)
- **ODGOVORNOST DRŽAVA I MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA ZA MEĐUNARODNE ZLOČINE U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Mr. Enis Omerović)
- **NORVEŠKI MEDIJI I POIMANJE AGRESIJE I GENOCIDA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Rasim Muratović)
- **DOKUMENTI ZA ICTY I NACIONALNO PRAVOSUĐE** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **RAT I MIROVNI PLANOVI U BOSNI I HERCEGOVINI** (Mr. Mesud Šadinlija)
- **ETIOLOGIJA I GENEZA GENOCIDA U BOSNI I HERCEGOVINI 1992–1995.** (Mr. Sabahudin Šarić)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU OPĆINE GRADAČAC ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Muhamed Šestanović)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU NEVESINJA 1992.** (Prof. dr. Smail Čekić i Senad Omerika)
- **PRAKSA MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE – PRAVNA ILI POLITIČKA – Predmet: BOSNA I HERCEGOVINA PROTIV SRBIJE I CRNE GORE** (Prof. dr. Smail Čekić)

- **GENOCID NAD BOŠNJACIMA NA PODRUČJU PRIJEDORA 1992. GODINE** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **SOCIOLOŠKI ASPEKTI SAMOUBISTAVA U BOSNI I HERCEGOVINI** (Mr. Zemir Sinanović)

2011.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1995.** (Prof. dr. Muhamed Šestanović)
- **ZLOČINI U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU VLASENICE 1992-1995.** (Mr. Husjin Omerović)
- **ORUŽANI SUKOB I U SREDNJOJ BOSNI** (Mr. Amir Kliko)
- **MIROVNI PLANOV I RAZVOJ OPERACIJA NA RATIŠTU U BOSNI I HERCEGOVINI 1992-1995.** (Mr. Mesud Šadinlija)
- **HOLOKAUST U BOSNI I HERCEGOVINI** (Mr. Elias Tauber)
- **VOJNO-POLITIČKI ASPEKTI ZLOČINA U BOSNI I HERCEGOVINI 1992-1995. MASOVNE GROBNICE NA PODRUČJU SARAJEVA** (Mr. Meldijana Arnaut)
- **MASOVNE GROBNICE U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić i dr. Bećir Macić)
- **ODNOS SPECIFIČNIH ASPEKATA KULTURE I GENOCIDA U BOSNI I HERCEGOVINI** (Doc. dr. Fikret Bećirović)
- **ODGOVORNOST DRŽAVA I MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA ZA MEĐUNARODNE ZLOČINE U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Mr. Enis Omerović)
- **KONCENTRACIONI LOGORI U HERCEGOVINI** (Samija Rizvanović)
- **DOKAZNA SREDSTVA BOSNE I HERCEGOVINE U PREDMETU BOSNA I HERCEGOVINA PROTIV SRBIJE I CRNE GORE PRED MEĐUNARODNIM SUDOM PRAVDE U HAGU** (Prof. dr. Smail Čekić)

- **NORVEŠKI MEDIJI I POIMANJE AGRESIJE I GENOCIDA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Rasim Muratović)
- **GENOCID U AHMIĆIMA 1993.** (Prof. dr. Rasim Muratović)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU OPĆINE GRADAČAC ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Prof. dr. Muhamed Šestanović)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU NEVESINJA 1992.** (Prof. dr. Smail Čekić i Senad Omerika)
- **PRAKSA MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE – PRAVNA ILI POLITIČKA – Predmet: BOSNA I HERCEGOVINA PROTIV SRBIJE I CRNE GORE** (Prof. dr. Smail Čekić)

2012.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1995.** (Prof. dr. Muhamed Šestanović)
- **ZLOČINI U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **NORVEŠKI MEDIJI I POIMANJE AGRESIJE I GENOCIDA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Rasim Muratović)
- **GENOCID U AHMIĆIMA 1993.** (Prof. dr. Rasim Muratović)
- **ZLOČINI U BOSANSKOJ KRAJINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Dr. Mujo Begić)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU VLASENICE 1992-1995.** (Mr. Husejin Omerović)
- **ORUŽANI SUKOB I U SREDNJOJ BOSNI** (Mr. Amir Kliko)
- **MIROVNI PLANOV I RAZVOJ OPERACIJA NA RATIŠTU U BOSNI I HERCEGOVINI 1992-1995.** (Mr. Mesud Šadinlija)
- **GENOCID NA PODRUČJU NEVESINJA 1992.** (Prof. dr. Smail Čekić i Senad Omerika)

- **VOJNO-POLITIČKI ASPEKTI ZLOČINA U BOSNI I HERCEGOVINI 1992-1995. - MASOVNE GROBNICE NA PODRUČJU SARAJEVA** (Mr. Meldijana Arnaut)
- **MASOVNE GROBNICE U BOSNI I HERCEGOVINI - BOSANSKA KRAJINA** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **ODNOS SPECIFIČNIH ASPEKATA KULTURE I GENOCIDA U BOSNI I HERCEGOVINI** (Doc. dr. Fikret Bečirović)
- **KONCENTRACIONI LOGORI U HERCEGOVINI** (Samija Rizvanović)
- **ODGOVORNOST DRŽAVA I MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA ZA ZLOČINE PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA: OD IMUNITETA DO KRIVIČNE ODGOVORNOSTI U SAVREMENOM MEĐUNARODNOM PRAVU** (Mr. Enis Omerović)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU BRATUNCA** (Mr. Alma Hajrić)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU VIŠEGRADA** (Mr. Ermin Kuka)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU GORAŽDA** (Prof. dr. Smail Čekić i Muamer Džananović)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU OPĆINE ILIDŽA 1992-1996.** (Mr. Zilha Košuta i Merisa Karović)

2013.

- **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.** (Prof. dr. Smail Čekić)
- **STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1995.** (Prof. dr. Muhamed Šestanović)
- **ZLOČINI NAD DJECOM SARAJEVA U VRIJEME OPSADE 1992-1995.** (Mr. Zilha Košuta)
- **MASOVNA UBISTVA CIVILA ZA VRIJEME OPSADE 1992-1995.** (Mr. Merisa Karović)
- **STRADANJE SRBA U SARAJEVU 1992-1995.** (Mr. Zilha Košuta)
- **ZLOČINI U BOSANSKOJ KRAJINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** (Dr. Mujo Begić)

- **GENOCID U GORNJEM PODRINJU 1941-1945. I 1991-1995.**
(Prof. dr. Smail Čekić)
- **POIMANJE GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA U DJELIMA NORVEŠKOG FILOZOFA ARNE JOHAN VETLESENA**
(Prof. dr. Rasim Muratović)
- **PRAVEDNICI JEVIJEJSKOG NARODA IZ BOSNE I HERCEGOVINE** (Dr. Rasim Muratović i mr. Elijas Tauber)
- **HOLOKAUST U BOSNI I HERCEGOVINI** (Mr. Elijas Tauber)
- **SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE ŽENA U BOSNI I HERCEGOVINI** (Mr. Sabina Subašić-Galijatović)
- **ODGOVORNOST DRŽAVA I MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA ZA ZLOČINE PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA: OD IMUNITETA DO KRIVIČNE ODGOVORNOSTI U SAVREMENOM MEĐUNARODNOM PRAVU.** (Mr. Enis Omerović)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU VLASENICE** (Mr. Husejin Omerović);
- **ZLOČINI NA PODRUČJU BRATUNCA** (Mr. Alma Hajrić-Čaušević)
- **VOJNO-POLITIČKI ASPEKTI ZLOČINA U BOSNI I HERCEGOVINI 1992-1995. - MASOVNE GROBNICE NA PODRUČJU SARAJEVA** (Mr. Meldijana Arnaut-Haseljić)
- **ORUŽANI SUKOB U SREDNJOJ BOSNI** (Mr. Amir Kliko)
- **MIROVNI PLANovi I RAZVOJ OPERACIJA NA RATIŠTU U BOSNI I HERCEGOVINI 1992-1995.** (Mr. Mesud Šadinlija)
- **ETIOLOGIJA I GENEZA GENOCIDA U BOSNI I HERCEGOVINI 1992-1995.** (Mr. Sabahudin Šarić)
- **GENOCID NA PODRUČJU NEVESINJA 1992.** (Prof. dr. Smail Čekić i Senad Omerika)
- **ODNOS SPECIFIČNIH ASPEKATA KULTURE I GENOCIDA U BOSNI I HERCEGOVINI** (Prof. dr. Fikret Bečirović)
- **KONCENTRACIONI LOGORI U HERCEGOVINI** (Samija Rizvanović)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU VIŠEGRADA** (Mr. Ermin Kuka)
- **GENOCID U AHMIĆIMA 1993.** (Prof. dr. Rasim Muratović)
- **ZLOČINI NA PODRUČJU BRČKOG** (Prof. dr. Rasim Muratović)

- PRVI KORPUS ARMIIJE REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE (Prof. dr. Smail Čekić).*

U izradi projekata naučnih istraživanja i realizaciji određenih naučnih istraživanja 1992-2013. izraženi su određeni problemi, od kojih posebno ističemo: naučne izvore podataka; teškoće realizacije terenskih istraživanja, u kojima se pribavljaju činjenični i empirijski podaci; nedostatak adekvatnih naučnih kadrova (profil kadrova), kao i izrazit nedostatak potrebnih materijano-tehničkih i nužnih finansijskih sredstava.

---

* Metodolog u izradi naučnoistraživačkih projekata i realizaciji naučnih istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava je prof. dr. Dževad Termiz.

2. VERIFIKACIJA REZULTATA NAUČNIH ISTRAŽIVANJA - OBJAVLJENI NAUČNI RADOVI

1992.

- Doc. dr. Smail Čekić, **RATNI ZLOČINI U BOSNI I HERCEGOVINI 1992. GODINE SA POSEBNIM OSVRTOM NA STRADANJA CIVILNOG STANOVNIŠTVA U KONCENTRACIONIM LOGORIMA I ZATVORIMA**, Zbornik radova GENOCID U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1992. GODINE, *Pravna misao*, Časopis za pravnu teoriju i praksu, broj 5-8, Sarajevo, 1992.

1993.

Institut je, u skladu sa očekivanjima osnivača, pripremio za objavljivanje naučna saopštenja o karakterističnim i tipičnim oblicima zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Republici Bosni i Hercegovini 1991-1993, koja je 1993. godine Skupština Republike Bosne i Hercegovine objavila:

- **GENOCID I DRUGI ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA**
- **MASOVNE GROBNICE I STRATIŠTA**
- **KONCENTRACIONI LOGORI – LOGORI SMRTI SA SPISKOM LOGORA I ZATVORA I ORIJENTACIONIM BROJEM ZATOČENIKA**
- **SILOVANJA**
- **PROTJERANA I RASELJENA LICA**
- **MATERIJALNE ŠTETE PROUZROKOVANE AGRESIJOM**
- **INFORMACIJA O ZLOČINU GENOCIDA I DRUGIM TEŠKIM POVREDAMA MEĐUNARODNOG HUMANITARNOG PRAVA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1993.**

1994.

- Doc. dr. Smail Čekić, **ZLOČIN GENOCIDA NAD BOSANSKIM MUSLIMANIMA 1992**, Ratni KONGRES BOSANSKOMUSLIMANSKIH INTELEKTUALACA: 22. DECEMBAR 1992, Vijeće Kongresa bosanskomuslimanskih intelektualaca, Sarajevo, 1994;

- Prof. dr. Mustafa Imamović i prof. dr. Smail Čekić, **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA U R BiH 1991-1993**, *Bosanskohercegovački školski glasnik*, br. 1, Sarajevo, avgust 1994;
- Objavljeno više osvrta u dnevnim i sedmičnim listovima

1995.

- Prof. dr. Smail Čekić, **UZROCI, CILJEVI I RAZMJERE AGRE-SIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU / CAUSES, OBJECTIVES AND EXTENT OF THE AGGRESSION AGAINST BOSNIA AND HERZEGOVINA 1991-1995**, Vijeće Kongresa bosansko-muslimanskih intelektualaca, Sarajevo, 1995.

1996.

- Prof. dr. Smail Čekić, **ČETNIČKI ZLOČINI GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA U JUGOISTOČNOJ BOSNI I SANDŽAKU 1941-1943**, Zbornik radova “ISTOČNA BOSNA I SANDŽAK”, Udruženje Bošnjaka porijeklom iz Sandžaka, Sarajevo, 1996;
- Prof. dr. Smail Čekić, **UTICAJ MEHMEDA HANDŽIĆA U OSUDI ZLOČINA 1941**, Zbornik radova sa znanstvenih skupova o hadži-Mehmedu Handžiću, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 1996;
- Prof. dr. Smail Čekić, **HAŠKI TRIBUNAL/HAGUE TRIBUNAL**, Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo, 1996.

1997.

- Prof. dr. Smail Čekić, **GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995**, Zbornik radova “GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995”, Zbornik radova sa Međunarodnog kongresa za dokumentaciju genocida u Bosni i Hercegovini, Bonn, 31. avgust – 4. septembar 1995, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Gesellschaft für bedrohte Völker - International Göttingen i Human Right Group for Bosnia Kuala Lumpur, Sarajevo, 1997, str. 237-246;

- Mr. Muharem Kreso, **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU – AMBIJENT POČINJENOG GENOCIDA**, Zbornik radova “GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.”, str. 43-69;
- Dr. Bećir Macić, **KORIJENI, UZROCI I USLOVI AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU**, Zbornik radova “AGRESIJA NA BOSNU I HERCEGOVINU I BORBA ZA NJEN OPSTANAK 1992-1995. GODINE”, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 1997;
- Dr. Bećir Macić, **GENOCID NAD BOŠNJACIMA ŠIPOVA 1991-1995**, Zbornik radova “BOŠNJACI ŠIPOVA KROZ HISTORIJU”, Zenica, 1997;
- Dr. Bećir Macić, **PARAMILITARNE FORMACIJE U AGRESIJI NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU**, Zbornik radova “GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.”, str. 91-98;
- Mr. Muhamed Šestanović, **ZLOČINI NAD MENTALNIM INTEGRITETOM DJECE ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995**”, Zbornik radova “GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.”, str. 417-423.

1998.

- Prof. dr. Smail Čekić, **VOJNE PRIPREME ZA ZLOČINE U BRČKOM**, u knjizi: Jusuf Kadrić, BRČKO – GENOCID I SVJEDOČENJA, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 1998;
- Prof. dr. Smail Čekić, **POKOLJ U SREBRENICI JULA 1995**, Zbornik radova sa međunarodnog naučnog skupa ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995, održanog u Sarajevu, 12. jula 1997, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 1998, str. 23-26;
- Dr. Bećir Macić, **NEKI OBLICI KRŠENJA LJUDSKIH PRAVA U GENOCIDU NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI**, navedeni zbornik radova, str. 108-130;

- Mr. Muharem Kreso, **BONSKI KONGRES ZA DOKUMENTACIJU GENOCIDA U BOSNI I HERCEGOVINI O JULSKOJ TRAGEDIJI U SREBRENICI**, navedeni zbornik radova, str. 131-140;
- Prof. dr. Ismet Dizdarević, **KORIJENI PSIHOLOŠKOG NASILJA NAD SREBRENIČANIMA**, navedeni zbornik radova, str. 145-155.

1999.

- Dr. Bećir Macić, **ELEMENTI TERORIZMA NAD CIVILIMA SARAJEVA U AGRESIJI NA BOSNU I HERCEGOVINU**, Terorizam, Specijalno izdanje časopisa *Kriminalističke teme*, Sarajevo, decembar 1999.

2000.

- Mr. Muharem Kreso, **KONTEKST DOGAĐAJA – OKOLNOSTI POD KOJIMA SU U BOSNI I HERCEGOVINI UVEDENE “SIGURNE ZONE” UJEDINJENIH NACIJA**, u: Smail Čekić / Muharem Kreso / Bećir Macić, **GENOCID U SREBRENICI “SIGURNOJ ZONI” UJEDINJENIH NACIJA**, JULA 1995, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, 2000, str. 297-300;
- Mr. Muharem Kreso, **“SIGURNE ZONE” – UVOĐENJE, DEFINICIJA, POLITIKA**, nav. dj., str. 301-313;
- Mr. Muharem Kreso, **PRIMJENA POLITIKE “SIGURNIH ZONA” (KONTROVERZE I OPSTRUKCIJE)**, nav. dj., str. 315-323;
- Prof. dr. Smail Čekić, **NAPAD NA SREBRENICU I UPOTREBA ZRAČNE SILE**, nav. dj., str. 325-350;
- Prof. dr. Smail Čekić, **PRIKRIVANJE ZLOČINA**, nav. dj., str. 351-384;
- Dr. Bećir Macić, **OCJENE I POUKE GENOCIDA U SREBRENICI**, nav. dj., str. 385;
- Dr. Bećir Macić, **KARAKTER “SUKOBA” U BOSNI I HERCEGOVINI**, nav. dj., str. 407-416;
- Dr. Bećir Macić, **ANDRIĆEV ELABORAT O ALBANIJI IZ 1930. U KONTINUITETU SRPSKOG VELIKODRŽAVNOG**

PROJEKTA, Zbornik radova ANDRIĆ I BOŠNJACI, “*Preporod*”, Bošnjačka zajednica kulture, Općinsko društvo Tuzla, Tuzla, 2000.

2001.

- Prof. dr. Smail Čekić, **PLANIRANJE I UČEŠĆE REPUBLIKE HRVATSKE U ZLOČINIMA**, u ZLOČINI U VRBANJI JULA 1993, Zbornik radova, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 2001, str. 27-78;
- Prof. dr. Smail Čekić, **ODGOVORNOST ZA ZLOČINE**, nav. dj., str. 217-231;
- Mr. Muharem Kreso, **BUGOJNO - RAZVOJ I PRILIKE DO AGRESIJE**, nav. dj., str. 17-25;
- Doc. dr. Muhamed Šestanović / Abdulah Jeleč, **DOGAĐAJI KOJI SU PRETHODILI ZLOČINIMA**, nav. dj., str. 81-103;
- Dr. Bećir Macić / Edin Ramić, **IZVRŠENJE ZLOČINA U VRBANJI**, nav. dj., str. 105-124;
- Dr. Bećir Macić / doc. dr. Muhamed Šestanović, **OBIM, OBLICI I KARAKTERISTIKE POČINJENIH ZLOČINA**, nav. dj., str. 125-157;
- Edin Ramić / Abdulah Jeleč, **ŽRTVE ZLOČINA**, nav. dj., str. 158-215;
- Dr. Bećir Macić, **JAVNO MNJENJE I “BALKANSKI SINDROM”**, u knjizi “UPOTREBA ZABRANJENIH BORBENIH SREDSTAVA I PRIMJENA ZABRANJENIH NAČINA RATOVANJA ZA VRIJEME AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU”, Naučnoistraživački institut “Ibn Sina”, Sarajevo, 2001.

2002.

- Prof. dr. Smail Čekić, **AGRESIJA NA BIH I GENOCID NAD BOŠNJACIMA 1991-1995**, Zbornik radova “RATOVI U JUGOSLAVIJI 1991-1999”, Društvo za istinu o antifašističkoj narodnooslobodilačkoj borbi u Jugoslaviji 1941-1945, Beograd, 2002, str. 311-325;
- Dr. Bećir Macić, **ODREĐENJE KARAKTERA RATA U BIH 1991-1995 U NEKIM MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA**, nav. knjiga, str. 397-407;

- Mr. Muharem Kreso, **KARAKTER RATOVANJA NA PROSTORIMA JUGOSLAVIJE POD KRAJ XX VIJEKA**, nav. knjiga, str. 191-199;
- Dr. Bećir Macić, **ZLOČINI NAD DJECOM U BOSANSKOJ RATNOJ KATAKLIZMI**, Zbornik radova “POKIDANI PUPOLJCI”, Komisija za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2002, str. 33-43;
- Dr. Muhamed Šestanović, **DJECA SARAJEVA - ŽRTVE ZLOČINA POČINJENIH ZA VRIJEME AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU**, nav. knjiga, str. 117-121;
- Prof. dr. Ismet Dizdarević, **PSIHOLOŠKE OSNOVE KONVENCIJE O PRAVIMA DJETETA**, nav. knjiga, str. 189-193;
- Prof. mr. Muharem Kreso, **VIKTIMOLOŠKA EDUKACIJA – ZNAČAJNA KOMPONENTA ZAŠTITE NAJMLAĐE POPULACIJE OD VIKTIMIZACIJE**, nav. knjiga, str. 71-79;
- Dr. Muhamed Šestanović, **UVODNO IZLAGANJE PREDSEDNIKA ORGANIZACIONOG ODBORA**, Zbornik radova KARAKTER RATA U BOSNI I HERCEGOVINI 1992-1995, Naučnoistraživački institut “Ibn Sina” Sarajevo, 2002, str. 7-9.

2003.

- Dr. Bećir Macić, **OSTVARIVANJE PRAVA NA RAD U BIH – OBAVEZA PREMA SAVJETU EVROPE**, *Revija za pravo i ekonomiju*, Pravni fakultet Univerziteta u Mostaru, Mostar, Godina 4, br. 1, str. 46-49;
- Dr. Bećir Macić, **OPĆI USLOVI ZA KONSTITUISANJE VIŠESTRANAČKOG SISTEMA U BIH**, *Ljudska prava*, Institut za ljudska prava Pravnog fakulteta u Sarajevu, Sarajevo, Godina 4, br. 1-2, 2003, str. 19-26;
- Dr. Bećir Macić, **NAUČNO I STRUČNO O DESTRUKCIJI DJEČIJE POPULACIJE**, *Ljudska prava*, Institut za ljudska prava Pravnog fakulteta u Sarajevu, Sarajevo, br. 1-2, Godina 4, 2003, str. 109-112;
- Dr. Bećir Macić, **KRŠENJE LJUDSKIH PRAVA U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995. – NEGACIJA ZAVNOBIH-a**, *Ljudska prava*, Institut za ljudska prava Pravnog fakulteta u Sarajevu, br. 3-4, Godina 4, 2003;

- Prof. dr. Ismet Dizdarević, **KONVENCIJA O PRAVIMA DJETETA** – Psihosocijalne osnove, *Revija za pravo i ekonomiju*, Pravni fakultet Univerziteta u Mostaru, Mostar, Godina 4, br. 1, str. 82-90;
- Dr. Bećir Macić, objavljena recenzija u knjizi: **TORTURE U BOSNI I HERCEGOVINI ZA VRIJEME RATA 1992-1995**, Savez logoraša Bosne i Hercegovine-Centar za istraživanje i dokumentaciju, Sarajevo, 2003, str. 13-16;
- Dr. Bećir Macić, objavljena recenzija u knjizi: Halid Čulov, **KRVAVO PROLJEĆE**, Štamparija Fojnica d.o.o. Fojnica, str. 5-6.

2004.

- Dr. Bećir Macić, **NAUČNO O GENOCIDU**, *Korak*, Glasilo Udruženja građana za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, br. 4, 2004;
- Dr. Bećir Macić, **DEJTON – NEMOGUĆNOST INTEGRATIVNIH POTICAJA**, *Ljudska prava*, Časopis za sve pravno-političke probleme, Institut za ljudska prava Pravnog fakulteta u Sarajevu, br. 1, Godina 5, Sarajevo 2004;
- Dr. Bećir Macić, **DESTRUKCIJA DRŽAVE BOSNE I HERCEGOVINE**, *Ljudska prava*, Časopis za sve pravno-političke probleme Instituta za ljudska prava Pravnog fakulteta u Sarajevu, br. 2-4, Godina 5, Sarajevo, 2004;
- Dr. Bećir Macić, **GENOCIDNE RADNJE U RATU PROTIV BOSNE I HERCEGOVINE**, *Ljudska prava*, Časopis za sve pravno-političke probleme, Institut za ljudska prava Pravnog fakulteta u Sarajevu, br. 1, Godina 5, Sarajevo 2004;
- **TORTURE U BOSNI I HERCEGOVINI ZA VRIJEME RATA 1992-1995**. (Dr. Bećir Macić, Prikaz knjige Saveza logoraša Bosne i Hercegovine), *Ljudska prava*, Časopis za sve pravno-političke probleme, Institut za ljudska prava Pravnog fakulteta u Sarajevu, br. 1, Godina 5, 2004;
- Specijalni prilog “**MASOVNE GROBNICE I KONCENTRACIONI LOGORI – DOKAZ GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA U BOSNI I HERCEGOVINI**”, Suizdavač: Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Sarajevo, 10. juli 2004;

- Dr. Bećir Macić, Recenzija knjige: Jusuf Kadrić, **BOŠNJACI - ŽRTVE I SVJEDOCI**, Savez logoraša Bosne i Hercegovine, Sarajevo 2004. (objavljen u istoimenoj knjizi), *Oslobođenje*, 9. decembar 2004.

2005.

- Dr. Bećir Macić, **USLOVI ZA PREVENCIJU GENOCIDA U POSTGENOCIDNOM PERIODU U BOSNI I HERCEGOVINI**, *Ljudska prava*, Časopis za sve pravno-političke probleme Instituta za ljudska prava Pravnog fakulteta u Sarajevu, br. 1-2, Godina 6, Sarajevo, 2005;
- Prikaz dr. Bećira Macića knjige **NEZABORAV USJEKLINA GENOCIDA**, autora prof. dr. Ismeta Dizdarevića, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, 2003, *Znakovi vremena*, Časopis za filozofiju, religiju, znanost i društvenu praksu, Naučnoistraživački institut "Ibn Sina", Sarajevo, jesen 2004, Vol. 7, br. 25;
- Prikaz dr. Bećira Macića knjige **BOŠNJACI - ŽRTVE I SVJEDOCI**, autora Jusufa Kadrića, Savez logoraša Bosne i Hercegovine, CID, Sarajevo, 2004, *Znakovi vremena*, br. 26/27, Sarajevo, zima-proljeće, 2005;
- Prikaz dr. Bećira Macića knjige **PLANSKI I ORGANIZOVANI PROZELITIZAM**, autora Mustafe Memića, Izdanje autora, Sarajevo, 2004, *Ljudska prava*, Časopis za sve pravno-političke probleme, Institut za ljudska prava Pravnog fakulteta u Sarajevu, Sarajevo, br. 2-4, godina 5, 2004.

2006.

- Prof. dr. Smail Čekić, **ODNOS NOP-a PREMA POČINJENIM ZLOČINIMA U TOKU DRUGOG SVJETSKOG RATA**, Regionalni naučni skup "Tito i Bosna i Hercegovina", *Savez društava Tito u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo, 2006;
- Mr. Jasna Balorda, **KRATKA ANALIZA PROCESA FORMIRANJA ETNIČKIH GRUPACIJA**, *Pregled*, Časopis za društvena pitanja Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, br. 1-2, januar-april 2006, str. 249-257;

- Mr. Jasna Balorda, **SEARCH FOR IDENTITY – A PROJECT ON CHILDREN BORN OUT OF WARTIME RAPES IN BOSNIA AND HERZEGOVINA**, Zbirka izabranih radova sa Prve konferencije “Mladih bosanskih psihologa”, održane na Univerzitetu Neofit Rilski u Blagoevgradu, Bugarska, aprila 2006;
- Dr. Rasim Muratović, **PREŽIVJELI JOŠ MOGU SVJEDOČITI**, *Oslobođenje*, od 4. novembra 2006, Sarajevo (osvrt na Međunarodnu naučnu konferenciju o Holokaustu, održanu 27-29. oktobra 2006).

2007.

- Prof. dr. Smail Čekić, **GENOCID NAD BOŠNJACIMA SREBRENICE, SIGURNE ZONE UN-a, JULA 1995**, objavljeno u: *STUDIJE GENOCIDA*, Hrestomatija, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2007;
- Prof. dr. Smail Čekić, **NAJSISTEMATIČNIJI GENOCID U DOSADAŠNJOJ HISTORIJI, Sjećanje na žrtve holokausta**, *Oslobođenje*, *POGLED*, Sarajevo, 27. januar 2007;
- Dr. Rasim Muratović, **OSNOVNE SLIČNOSTI I RAZLIKE IZMEĐU HOLOKAUSTA NAD JEVREJIMA I GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA**, *Muallim*, Sarajevo, br. 30, 29. juni 2007, Sarajevo;
- Dr. Rasim Muratović, **ODGOVORNOST MEĐUNARODNE ZAJEDNICE ZA GENOCID U SREBRENICI**, *Oslobođenje*, Sarajevo, 25. i 26. juni 2007;
- Dr. Rasim Muratović, **NACISTIČKO NIPODAŠTAVANJE LJUDSKIH VRIJEDNOSTI**, *Jevrejski glas*, Sarajevo, 28. septembar 2007.

2008.

- Mr. Enis Omerović, **IMPLEMENTACIJA POLITIKE “SIGURNE ZONE” UJEDINJENIH NARODA U BOSNI I HERCEGOVINI**, *Glasnik Rijaseta Islamske zajednice BiH*, Sarajevo, br. 9-10, septembar-oktobar 2008;
- Mr. Enis Omerović, **PRESUDA MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE: MOGUĆNOST OBNOVE POSTUPKA I RASPRAVA**

PRED VIJEĆEM SIGURNOSTI UN, *Znakovi vremena*, Naučnoistraživački institut "Ibn Sina", Sarajevo, br. 39/40, proljeće-ljeto 2008.

2009.

- Prof. dr. Smail Čekić, **ZLOČIN NA TRŽNICI MARKALE - JEDAN OD NAJTEŽIH DANA U HISTORIJI SARAJEVA**, *Korak*, Glasilo Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, br. 14, 2009;
- Prof. dr. Smail Čekić, **SA ZLOČINIMA NAD CIVILIMA U POJASU GAZE UMIREMO SVI MI**, *Korak*, Glasilo Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, br. 14, 2009;
- Prof. dr. Smail Čekić, **BITNE ČINJENICE O DOGAĐAJIMA U BOSNI I HERCEGOVINI NA KRAJU XX I POČETKOM XXI STOLJEĆA**, *Korak*, Glasilo Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, br. 15, juni-avgust, 2009;
- Prof. dr. Smail Čekić, **"KONAČNO RJEŠENJE JEVREJSKOG PITANJA" U KONCENTRACIONOM LOGORU AUSCHWITZ**, *Korak*, Glasilo Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, broj 17, novembar-decembar 2009;
- Prof. dr. Smail Čekić, **IDEOLOGIJA I POLITIKA AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU I GENOCID NAD BOŠNJACIMA**, *Univerzitetski informativni glasnik*, Specijalno izdanje, Sarajevo, 2009;
- Mr. Enis Omerović, **UTJECAJ EVROPSKE UNIJE NA TRANZICIJSKU PRAVDU U BOSNI I HERCEGOVINI**, *Pravna misao*, broj 11-12/09, Sarajevo, 2009;
- Mr. Enis Omerović, **FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE**, Zbornik radova: Uvod u politički sistem Bosne i Hercegovine – izabrani aspekti, *SOC & Fondacija Konrad Adenauer*, Sarajevo, 2009;
- Mr. Enis Omerović, **NAMJERA ZA GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI**, *Korak*, Glasilo Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, br. 17, novembar-decembar 2009;
- Mr. Husejin Omerović, **MEĐUNARODNI STANDARDI I ISKUSTVA ORGANIZACIJE VJERSKE SLUŽBE U ORUŽANIM SNAGAMA**, Zbornik radova sa okruglog stola "Imamska služba u vojsci", *EL-KALEM* – Izdavački centar Rijasetu IZ u BiH, Sarajevo, 2009;

- Doc. dr. Rasim Muratović, **GLOBALNA EKONOMSKA KRIZA I GENOCID**, *Korak*, Glasilo Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, broj 15, juni-avgust 2009.

2010.

- Prof. dr. Smail Čekić, **SPREČAVANJE I KAŽNJAVANJE ZLOČINA GENOCIDA**, *Korak*, Glasilo Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, broj 18, januar-februar 2010;
- Prof. dr. Smail Čekić, **THE PRACTICE OF THE INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE-LEGAL OR POLITICAL?**, *Monthly Textbook, University of Hamilton*: DIO I: februar 2010; DIO II: mart 2010; DIO III: april 2010. i DIO IV: april 2010;
- Prof. dr. Smail Čekić, **HISTORIJA HOLOKAUSTA (I)**, *Korak*, Glasnik Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, broj 21, oktobar-decembar 2010;
- Mr. Enis Omerović, **UTVRĐIVANJE ODGOVORNOSTI UJEDINJENIH NACIJA KROZ PRIKAZ POJEDINIH ASPEKATA DJELOVANJA U I PREMA BOSNI I HERCEGOVINI**, *Korak*, Glasilo Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, broj 19, mart-juni 2010;
- Mr. Enis Omerović, **IZRUČENJE U SVJETLU SAVREMENOG MEĐUNARODNOG PRAVA S POSEBNIM OSVRTOM NA BOSNU I HERCEGOVINU**, *Znakovi vremena*, Sarajevo, ljeto-jesen 2010. Vol. 13. dvobroj 48/49;
- Mr. Meldijana Arnaut-Haseljić, **ULOGA MEDIJA U PRIPREMI AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU**, *Pregled*, br. 2, Sarajevo, 2010;
- Mr. Meldijana Arnaut-Haseljić, **GOVOR MRŽNJE U PRAVNOJ LEGISLATIVI**, *Korak*, Glasilo Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, broj 21, oktobar-decembar 2010;
- Dr. Bećir Macić, **HISTORIJSKE KONZEKVENCE HAŠKIH PRESUDA**, *Korak*, Glasilo Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, broj 20, Sarajevo, juli-septembar 2010;
- Dr. Bećir Macić, **CIVILNO DRUŠTVO U PROCESU POMIRENJA U BOSNI I HERCEGOVINI**, *Znakovi vremena*, Sarajevo, proljeće 2010, Vol. 13, broj 47;

- Dr. Bećir Macić, **KAKO POSLIJE RATNOG KONFLIKTA U EVROPSKU UNIJU**, *Znakovi vremena*, Sarajevo, ljeto-jesen 2010, Vol. 13, dvobroj 48/49;
- Dr. Bećir Macić, **DOPRINOS PROF. DR. MUSTAFE IMAMOVIĆA U OBRADI ZLOČINA U BiH 1991-1995.**, Zbornik radova, Posebno izdanje, Knjiga 6. Izdavači: Institut za istoriju Sarajevo, Javna biblioteka "Alija Isaković", Gradačac, 2010;
- Mr. Mesud Šadinlija, **POČASNI NAZIVI – KOLEKTIVNA RATNA PRIZNANJA U ARMIJI RBiH**, *Radovi* (Sarajevo), knjiga XIV/1, Filozofski fakultet Sarajevo, 2010;
- Merisa Karović, **MASAKRI U SARAJEVSKOM NASELJU DOBRINJA**, *Arhiv Federacije*, april, knjiga 2, Sarajevo 2010, str. 113-138;
- Mr. Amir Kliko, **LAŠVANSKA VLASTELA ŠANTIĆA**, *Spomenica akademika Marka Šunjića (1927-1998)*, Filozofski fakultet u Sarajevu, Sarajevo, 2010;
- Mr. Amir Kliko, **TERITORIJALNO-POLITIČKA ORGANIZACIJA SREDNJOVJEKOVNE BOSNE U DJELU PAVE ANĐELIĆA**, *Zbornik o Pavi Anđeliću*, Filozofski fakultet, Sarajevo 2010;
- Doc. dr. Rasim Muratović, **UNIŠTAVANJE HISTORIJSKIH, KULTURNIH I VJERSKIH OBJEKATA ISLAMSKE ARHITEKTURE U BOSNI I HERCEGOVINI U PERIODU AGRESIJE 1992-1995.**, *Novi Mualim*, broj 42, Sarajevo, ljeto 2010;
- Doc. dr. Rasim Muratović, **MIGRACIJA – NORVEŠKI SLUČAJ**, *Odjek*, jesen 2010, broj 3, Sarajevo, 2010;
- Zilha Mastalić-Košuta, **GENOCID NAD DJECOM U SREBRENICI – SIGURNOJ ZONI UN-a JULA 1995.**, *Prilozi* 39, Institut za istoriju, Sarajevo, 2010;
- Zilha Mastalić-Košuta, **ŠKOLSTVO U SARAJEVU U VRIJEME OPSADE 1992-1996.**, *Arhiv Federacije Bosne i Hercegovine*, april, knjiga 2, Sarajevo 2010, str. 113-138;
- Dr. Fikret Bećirović, **REMINISCENCIJE KULTURNO-RELIGIJSKOG PRABITKA**, *Časopis Istraživanja*, Fakultet humanističkih nauka Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru, br. 5/2010, Mostar, 2010;

- Mr. Ermin Kuka, **SLOBODA GOVORA I UNIVERZALNA LJUDSKA PRAVA**, *Odjek*, Revija za umjetnost, nauku i društvena pitanja, LXIII godina, broj 4, Sarajevo, zima 2010;
- Mr. Elias Tauber, **JEVREJSKA (ŽIDOVSKA) ZAJEDNICA U ŽEPČU**, Zbornik radova Međunarodnog znanstvenog simpozija ŽEPČE 1458-2008, Općina Žepče, Žepče, 2010.

2011.

- Prof. dr. Smail Čekić, **RELEVANCE OF SCIENTIFIC RESEARCH OF GENOCIDE - CONTRIBUTION TO THE DEVELOPMENT OF SCIENCE OF GENOCIDE**, *Monthly-Textbook*, University of Hamilton, mart 2011. Rad je objavljen i u *Cultural Mosaic* (Science-Research Magazine, Articles in Science), br. 55, Hamilton, april 2011. Navedeni rad je objavljen i na bosanskom jeziku u: *Znakovi vremena*, Naučnoistraživački institut "Ibn Sina", Vol. 14, broj 51, Sarajevo, 2011, str. 128-140;
- Prof. dr. Smail Čekić, **PRAKSA MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE – PRAVNA ILI POLITIČKA – PREDMET: BOSNA I HERCEGOVINA PROTIV SRBIJE I CRNE GORE**, Zbornik radova "Genocid u Bosni – posljedice presude Međunarodnog suda pravde", Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2011, str. 55-138;
- Prof. dr. Smail Čekić, **HISTORIJA HOLOKAUSTA**, *Korak* (II dio), Glasilo Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, 2011, br. 22, Sarajevo, januar-mart 2011, str. 139-168;
- Prof. dr. Smail Čekić, **NEGIRANJE GENOCIDA U BOSNI**, *Korak*, Glasilo Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, 2011, br. 23, april-juni 2011, str. 34-40;
- Prof. dr. Smail Čekić, **THE RELEVANCE OF THE ICTY LEGACY FOR THE VICTIMS AND COMMUNITERS IN BOSNIA AND HERZEGOVINA**, Zbornik radova: ASSESING THE LEGACY OF THE ICTY (Edited by Richard Steinberg), Martins NIJHOFF Publisher, Leiden – Boston, 2011, str. 107-110;
- Prof. dr. Smail Čekić, **IMPORTANT FACTS ABOUT EVENTS IN BOSNIA AND HERZEGOVINA AT THE END OF 20TH CENTURY**, *Cultural Mosaic* (Science – Researches Magazine, Articles in Science), br. 59, Hamilton, septembar 2011;

- Prof. dr. Smail Čekić, **OBNOVA I ESKALACIJA VELIKO-SRPSKOG PROJEKTA**, Međunarodni naučni simpozij “Disolucija Jugoslavije: Procesi, uzroci i pozicija Bosne i Hercegovine kroz prizmu djelovanja političkog vođstva na čelu sa Alijom Izetbegovićem”, Sarajevo, 4. decembar 2010. Rad je objavljen u Zborniku radova pod istoimenim naslovom, Javna ustanova “Muzej Alija Izetbegović”, Sarajevo, 2011, str. 98-108;
- Doc. dr. Rasim Muratović, **PROKLETSTVO DRŽAVE BLAGOSTANJA**, *Odjek*, jesen-zima 2011, broj 3-4, Sarajevo, 2011;
- Doc. dr. Rasim Muratović, **UNIŠTAVANJE HISTORIJSKIH, KULTURNIH I VJERSKIH OBJEKATA U BOSNI I HERCEGOVINI U PERIODU AGRESIJE 1991-1995.**, Zbornik radova “Genocid u Bosni – posljedice presude Međunarodnog suda pravde”, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2011;
- Doc. dr. Rasim Muratović, **ZLO I LJUDSKI POSTUPCI**, *Odjek*, proljeće-ljeto 2011, broj 1-2, Sarajevo, 2011;
- Doc. dr. Rasim Muratović, **KOSMOPOLITIKA KAO KOLEKTIVNI IDENTITET U XXI STOLJEĆU**, *Anali* Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici, broj 7, godina 4, Zenica, 2011;
- Doc. dr. Rasim Muratović, **ČOVJEK I PRIRODNA OKOLINA – KLIMATSKE PROMJENE I MASOVNO NASILJE**, *Voda i mi*, Agencija za vodno područje rijeke Save, broj 73, godina XV, Sarajevo, 2011;
- Doc. dr. Fikret Bečirović, **KORIJENI BOSANSKOHERCEGOVAČKE PLURALNOSTI**, *Anali* Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici, broj 7, godina 4, Zenica, 2011;
- Doc. dr. Fikret Bečirović, **PRIKAZ KNJIGE “KAD BI KOSTI MOGLE PROGOVORITI”**, *Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, Vol. XXIII, broj 3-4, Sarajevo, 2011;
- Doc. dr. Fikret Bečirović, **PITANJE NETRPELJIVOSTI I MRŽNJE**, *Korak*, Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, broj 23, Sarajevo, 2011;
- Mr. Enis Omerović, **MEĐUNARODNI VOJNI TRIBUNAL U NIRNBERGU, PRAVNO-HISTORIJSKI PRISTUP (I DIO)**, *Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, Vol. LXXIII, broj 3-4, Sarajevo, 2011;

- Mr. Enis Omerović, **MEĐUNARODNI VOJNI TRIBUNAL U NIRNBERGU, PRAVNO-HISTORIJSKI PRISTUP (II DIO)**, *Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, Vol. LXXIII, broj 5-6, Sarajevo, 2011;
- Mr. Enis Omerović, **URED VISOKOG PREDSTAVNIKA MEĐUNARODNE ZAJEDNICE U BOSNI I HERCEGOVINI**, Zbornik radova “Država, društvo i politika u Bosni i Hercegovini: analiza postdejtonskog političkog sistema”, *University Press*, Izdanja Magistrat, Sarajevo, 2011;
- Mr. Enis Omerović, **KRIVIČNO SUDOVANJE U PROCESU TRANZICIJSKE PRAVDE U POSTDEJTONSKOM PERIODU, KRIVIČNA ODGOVORNOST DRŽAVE U OPSEGU KRIVIČNOG SUDOVANJA DE LEGE FERENDA**, Zbornik radova “Bosna i Hercegovina – 15 godina Dejtonskog mirovnog sporazuma, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, 2011;
- Mr. Enis Omerović, **NAMJERA ZA GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI**, Zbornik radova “Genocid u Bosni – posljedice presude Međunarodnog suda pravde”, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2011;
- Mr. Enis Omerović, **FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE**, Zbornik radova “Država, društvo i politika u Bosni i Hercegovini: analiza postdejtonskog političkog sistema”, Drugo dopunjeno i izmijenjeno izdanje, *University Press*, Izdanja Magistrat, Sarajevo, 2011;
- Mr. Enis Omerović, **CRIMINAL ADJUDICATION IN THE PROCESS OF TRANSITIONAL JUSTICE IN THE POST-DAYTON PERIOD, CRIMINAL RESPONSIBILITY OF THE STATE WITHIN CRIMINAL ADJUDICATION DE LEGE FERENDA**, Zbornik radova “Bosnia and Herzegovina – 15 Years of the Dayton Peace Agreement”, *University of Sarajevo*, Sarajevo, 2011;
- Mr. Enis Omerović, **TRETMAN KULTURNOG GENOCIDA U MEĐUNARODNOM KRIVIČNOM PRAVU**, *Anali*, Pravni fakultet u Zenici, Zenica, 2011;
- Mr. Mesud Šadinlija, **SUDIJE ILI HISTORIČARI? O ZNAČAJU PROUČAVANJA VOJNE HISTORIJE NA PRIMJERU JEDNE PRESUDE SUDA BOSNE I HERCEGOVINE**, *Prilozi*, Institut za historiju, br. 40, Sarajevo, 2011;

- Merisa Karović / Ešref Aličković / mr. Husejin Omerović, **GENOCID NA PODRUČJU OPŠTINE VLASENICA 1992-1995.**, Zbornik radova “Genocid u Bosni – posljedice presude Međunarodnog suda pravde”, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2011;
- Mr. Elias Tauber, **HISTORIOGRAFIJA O JEVREJIMA U BOSNI I HERCEGOVINI**, *Pregled*, Univerzitet u Sarajevu, broj 2, Sarajevo, 2011;
- Mr. Elias Tauber, **JEVREJI KAO NERAZDVOJNI DIO RAZVOJA PRIVREDE I KULTURE U BOSNI I HERCEGOVINI**, Zbornik radova, Institut za historiju, broj 1, Sarajevo, 2011;
- Mr. Elias Tauber, **JEVREJI KAO NERAZDVOJNI DIO RAZVOJA PRIVREDE I KULTURE U BOSNI I HERCEGOVINI** (proširen i dopunjen rad), *Diskursi*, CEIR, Sarajevo, 2011;
- Mr. Elias Tauber, **PSIHOLOGIJA HOLOKAUSTA, BOŠKO ZUCKERMAN**, *Prilozi*, Institut za historiju, Sarajevo, 2011;
- Mr. Meldijana Arnaut, **ODGOVORNOST MEDIJA ZA ZLOČINE / THE CRIMINAL RESPONSIBILITY OF MEDIA**, *Pregled*, Univerzitet u Sarajevu, broj 1, Sarajevo, 2011;
- Mr. Meldijana Arnaut, **MEDIJI U FUNKCIJI REALIZACIJE GENOCIDA U BOSNI**, Zbornik radova “Genocid u Bosni – posljedice presude Međunarodnog suda pravde”, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2011;
- Mr. Husejin Omerović, **ZLOČIN GENOCIDA NA PODRUČJU OPŠTINE BRČKO 1992–1995.**, *Znakovi vremena*, Sarajevo, 2011;
- Mr. Husejin Omerović, **MASOVNE GROBNICE ŽRTAVA GENOCIDA BOŠNJAKA SA PODRUČJA OPŠTINE VLASENICE 1992-1995.**, *Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo, broj 11-12, 2011;
- Mr. Sabina Subašić-Galijatović, **SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE ŽENA TOKOM MEĐUNARODNOG ORUŽANOG SUKOBA U BOSNI I HERCEGOVINI – INSTRUMENT GENOCIDNE POLITIKE?**, Zbornik radova *Observatoire internationale de violences faites aux femmes*, Paris, 2011;

- Mr. Sabina Subašić-Galijatović, **TRETMAN DOKAZA U MEĐUNARODNOM SUDSTVU ZA ZLOČIN GENOCIDA: INTERESI DRŽAVA IZNAD PRAVA ŽRTAVA**, Zbornik radova “Genocid u Bosni – posljedice presude Međunarodnog suda pravde”, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2011.

2012.

- Prof. dr. Smail Čekić, **ČETNIČKI ZLOČINI GENOCIDA U GORNJEM PODRINJU 1941-1942. I ODNOS NOP-a PREMA ZLOČINIMA**, Zbornik radova “Genocid – sjećanja, opomene, poruke”, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012, str. 23-53;
- Prof. dr. Smail Čekić, **HISTORIJA HOLOKAUSTA**, *Tribina Univerziteta u Sarajevu*, Univerzitet u Sarajevu, 2012, str. 51-98;
- Prof. dr. Smail Čekić, **IDEOLOGIJA GENOCIDA, POLITIKA I PRAKSA PARADRŽAVNE TVOREVINE SRPSKE REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE, ODNOSNO REPUBLIKE SRPSKE**, *Korak*, br. 26, januar – mart 2012, str. 51-54;
- Prof. dr. Smail Čekić, **ZAVNOBiH I NJEGOV HISTORIJSKI ZNAČAJ**, *Korak*, Glasilo Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, br. 29, oktobar- decembar 2012, str. 11-25;
- Prof. dr. Smail Čekić, **SARAJEVSKA OPERACIJA (1. MART – 12. APRIL 1945.)**, u: **PROTIV ZABORAVA**, Zbornik izlaganja u povodu obilježavanja značajnih događaja iz NOB-a 1941-1945, SUBNOR u Kantonu Sarajevo, Sarajevo, 2012, str. 149-161;
- Prof. dr. Smail Čekić, **OBNOVA I ESKALACIJA VELIKO-SRPSKOG POKRETA**, Zbornik radova Međunarodnog naučnog skupa “Disolucija Jugoslavije: Procesi, uzroci i pozicija Bosne i Hercegovine kroz prizmu djelovanja političkog vođstva na čelu sa Alijom Izetbegovićem”, Muzej “Alija Izetbegović”, Sarajevo, 2012, str. 167-185;
- Prof. dr. Muhamed Šestanović, **ZLOČIN GENOCIDA I ZLOČIN ZABORAVA**, Zbornik radova “Genocid – sjećanja, opomene, poruke”, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012;

- Prof. dr. Muhamed Šestanović, **ZLOČIN GENOCIDA I ZLOČIN ZABORAVA NA GENOCID**, *Glasnik Rijaseta islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo, januar-februar 2012;
- Prof. dr. Muhamed Šestanović, **PREDVIDLJIVOST PUTA U ZLOČIN GENOCIDA**, *Znakovi vremena*, broj 55, Sarajevo, proljeće 2012;
- Doc. dr. Rasim Muratović, **POUKE GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA**, Zbornik radova “Genocid – sjećanja, opomene, poruke”, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012;
- Doc. dr. Rasim Muratović, **MASOVNE GROBNICE NEOSPORNI I NEBORIVI DOKAZI GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA**, *Novi muallim* – časopis za odgoj i obrazovanje, broj 50, Sarajevo, 2012;
- Doc. dr. Rasim Muratović, **AKTUELNO UNUTRAŠNJE UREĐENJE BOSNE I HERCEGOVINE KAO REZULTAT ZLOČINA GENOCIDA**, *Sandžak-x.net*, Novi Pazar, 2012;
- Doc. dr. Fikret Bečirović, **GORNJE PODRINJE - ZLOČINI U KONTINUITETU 1941-1945.**, Zbornik radova “Genocid – sjećanja, opomene, poruke”, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012;
- Doc. dr. Fikret Bečirović, **VJEKOVNI VELIKODRŽAVNI SNOVI SUSJEDA BOSNE I HERCEGOVINE**, *Korak*, br. 29, oktobar-decembar 2012;
- Doc. dr. Fikret Bečirović, **POTRESNA SVJEDOČENJA O BOŠNJAČKOJ TRAGEDIJI**, *Znakovi vremena*, broj 56, Sarajevo, 2012;
- Mr. Enis Omerović, **SUVREMENE DOKTRINARNE POSTAVKE I KONCEPT MEĐUNARODNOG KRIVIČNOG SUDA O SPECIFIČNOJ NAMJERI KOD ZLOČINA GENOCIDA**, *Anali Pravnog fakulteta u Zenici*, broj 10, godina 5, Zenica, 2012;
- Mr. Enis Omerović, **PARLAMENTI ENTITETA U BOSNI I HERCEGOVINI**, u: **PARLAMENTARIZAM U BOSNI I HERCEGOVINI**, ur. Saša Gavrić i Damir Banović, Sarajevski otvoreni centar i Friedrich Ebert Stiftung, Sarajevo, 2012;
- Prof. dr. Ismet Dizdarević, **PSIHOLOŠKA DIMENZIJA NEGRANJA GENOCIDA**, Zbornik radova “Genocid – sjećanja, opomene, poruke”, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012;

- Mr. Amir Kliko, **VELIKI MARŠ KRAJIŠNIKA I VELIČANSTVENA SMOTRA NA POLJU PETROVAČKOM**, *Korak*, Glasilo Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo br. 28, juli-septembar 2012;
- Mr. Mesud Šadinlija, **DVIJE DECENIJE OD FORMIRANJA PRVOG KORPUSA A RBIH**, *Korak*, br. 28, 2012;
- Mr. Elijas Tauber, **HISTORIOGRAFIJA O JEVIJIMA U BOSNI I HERCEGOVINI**, *Pregled*, Univerzitet u Sarajevu, broj 2, 2012;
- Mr. Husejin Omerović, **ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA NA PODRUČJU OPĆINE VLASENICA ZA VRIJEME DRUGOG SVJETSKOG RATA I TOKOM AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1995.**, Zbornik radova “Genocid – sjećanja, opomene, poruke”, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012;
- Mr. Sabahudin Šarić, **ZLOČINI NAD ISLAMSKIM VJERSKIM SLUŽBENICIMA 1941**, Zbornik radova “Genocid – sjećanja, opomene, poruke”, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012;
- Mr. Sabahudin Šarić, **NEGIRANJE GENOCIDA U BOSNI I HERCEGOVINI**, *Godišnjak Medžlisa islamske zajednice Tuzla*, Tuzla, 2012;
- Merisa Karović, **ZLOČINI NAD CIVILIMA U SARAJEVSKOM NASELJU DOBRINJA**, *Historijska traganja*, Institut za istoriju, br. 9, Sarajevo, 2012;
- Merisa Karović, **RIJEKO DRINO ČUVAJ IM GROBOVE, Jezero sjećanja: tuga i ponos**, *Perućac*, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, 2012.

2013.

- Prof. dr. Smail Čekić, **BITNE HISTORIJSKE ČINJENICE O NEZAVISNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE**, *Korak*, Glasilo Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, 2013, br. 30, januar-mart 2013;

- Prof. dr. Smail Čekić, **“BOSANSKI RAT” DOBRICE ĆOSIĆA – (O)PRAVDANJE AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU I GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA**, Zbornik radova “ĆOSIĆEV RAT”, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013;
- Prof. dr. Smail Čekić, **NAUČNOTEORIJSKI I METODOLOŠKI PROBLEMI ISTRAŽIVANJA ŽRTAVA GENOCIDA**, Zbornik radova sa Međunarodne konferencije održane u Prištini, 16. decembra 2011, Institut za istraživanje ratnih zločina, Priština, 2013;
- Prof. dr. Muhamed Šestanović, **LIK I DJELO DOBRICE ĆOSIĆA U KONTEKSTU ODGOVORNOSTI ZA ZLOČIN PROTIV MIRA, ZLOČIN GENOCIDA I DRUGIH TEŠKIH ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA POČINJENIH U “BOSANSKOM RATU” PROTIV DRŽAVE BOSNE I HERCEGOVINE I NAD BOŠNJACIMA**, Zbornik radova “ĆOSIĆEV RAT”, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013;
- Prof. dr. Muhamed Šestanović, **ZLOČIN ZABORAVA GENOCIDA I DRUGIH TEŠKIH ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA**, Zbornik radova sa Međunarodne konferencije održane u Prištini, 16. decembra 2011, Institut za istraživanje ratnih zločina, Priština, 2013;
- Prof. dr. Rasim Muratović, **ISTRAŽIVANJE ŽRTAVA GENOCIDA** (Uloga i značaj naučnoistraživačkog projekta u realizaciji naučnih istraživanja), Zbornik radova sa Međunarodne konferencije održane u Prištini, 16. decembra 2011, Institut za istraživanje ratnih zločina, Priština, 2013;
- Prof. dr. Fikret Bećirović, **BOSANSKI RAT – “MEIN KAMPF” DOBRICE ĆOSIĆA**, Zbornik radova “ĆOSIĆEV RAT”, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013;
- Prof. dr. Fikret Bećirović, **MORALNA ODGOVORNOST I PRAVNA PERFIDNOST MEĐUNARODNE ZAJEDNICE**, *Godišnjak BZK Preporod*, Sarajevo, april 2013;

- Prof. dr. Fikret Bećirović, **UTICAJ PSEUDO-LITERATURE NA PERCEPCIJU RATA U BOSNI I HERCEGOVINI**, *Znakovi vremena*, broj 61/62, Sarajevo, 2013;
- Mr. Meldijana Arnaut-Haseljić, **KREIRANJE LAŽI O “BOSANSKOM RATU” JE KOVANJE ORUŽJA BUDUĆIM GENERACIJAMA**, Zbornik radova “ĆOSIĆEV RAT”, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013;
- Mr. Mesud Šadinlija, **IZGRADNJA I ZNAČAJ SARAJEVSKOG RATNOG TUNELA**, *Korak*, Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, br. 30, 2013;
- Mr. Husejin Omerović, **“BOSANSKI RAT” DOBRICE ĆOSIĆA – OZBILJNO UPOZORENJE DRŽAVI BOSNI I HERCEGOVINI**, Zbornik radova “ĆOSIĆEV RAT”, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013;
- Mr. Sabahudin Šarić, **NEGIRANJE GENOCIDA**, *Znakovi vremena*, Naučnoistraživački institut “Ibn Sina”, broj 57/58, Sarajevo, 2013;
- Mr. Ermin Kuka, **ZLOČINI U VIŠEGRADU ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU**, *Znakovi vremena*, broj 61/62, Sarajevo, 2013;
- Mr. Merisa Karović, **MASAKR NA MARKALAMA – 5. FEBRUAR 1994**, *Pregled*, Univerzitet u Sarajevu, broj 1, Sarajevo, januar-april 2013;
- Mr. Merisa Karović, **MASAKR ISPRED GRADSKO TRŽNICE MARKALE – 28. AVGUSTA 1995. GODINE**, *Prilozi*, Institut za istoriju, broj 42, Sarajevo, 2013;
- Dr. Elias Tauber, **SPAŠAVANJE JEVREJA BOSNE I HERCEGOVINE**, Zbornik radova sa XIX znanstvenog skupa “Bošnjačko iskustvo antifašizma”, *Bošnjačka nacionalna zajednica Hrvatske*, Zagreb, 2013.

3. NAUČNI SKUPOVI, OKRUGLI STOLOVI, TRIBINE I PREDAVANJA

1992.

Naučni skupovi:

- **“GENOCID U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1992. GODINE”**, Sarajevo, 24. avgust 1992.

U Sarajevu je, u organizaciji Udruženja pravnika Bosne i Hercegovine, Udruženja za krivično pravo i kriminologiju Bosne i Hercegovine i Redakcije časopisa *Pravna misao*, 24. avgusta 1992, održan naučni skup “GENOCID U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1992. GODINE”. Na skupu je doc. dr. Smail Čekić podnio naučno saopštenje pod naslovom “RATNI ZLOČINI U BOSNI I HERCEGOVINI, SA POSEBNIM OSVRTOM NA STRADANJA CIVILNOG STANOVNIŠTVA U KONCLOGORIMA I ZATVORIMA”.

- **KONGRES BOSANSKOMUSLIMANSKIH INTELEKTUALACA**, Sarajevo, 22. decembar 1992.

U Sarajevu je, u organizaciji Kongresa bosanskomuslimanskih intelektualaca, 22. decembra 1992, održan KONGRES BOSANSKOMUSLIMANSKIH INTELEKTUALACA, na kome je, pored ostalih učesnika, doc. dr. Smail Čekić podnio naučno saopštenje “ZLOČIN GENOCIDA NAD BOSANSKIM MUSLIMANIMA”.

1993.

Predavanja:

- Učešće na predavanjima o metodologiji istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, na kojima su govorili istaknuti

naučnici-istraživači iz predmetne oblasti (Ariyer Neier, izvršni direktor Human Rights Watch-a, i prof. dr. Cherif Bassiouni, univerzitetski profesor na De Paul University u Chicagu i predsjednik The United Nations Commission of Experts Established Pursuant to Security Council Resolution 780: Investigating Violations of International Humanitarian Law in the Former Yugoslavia, i drugi.

1994.

Naučni skupovi:

- **“UZROCI AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU I ORGANIZOVANJE NARODA NA ODBRANU”**, Sarajevo, 14. april 1994.

U Sarajevu je, u organizaciji Ministarstva odbrane Republike Bosne i Hercegovine, 14. aprila 1994. održan naučni skup **“UZROCI AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU I ORGANIZOVANJE NARODA NA ODBRANU”**, na kom je doc. dr. Smail Čekić podnio naučno saopštenje pod naslovom **“POLITIČKE PRIPREME HDZ BIH ZA AGRESIJU NA BOSNU I HERCEGOVINU”**.

- Učešće u radu Okruglog stola **“Helsinški parlament o ljudskim pravima, manjinskim pravima i kolektivnim pravima”**, Fond Otvoreno društvo Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 8. juli 1993.
- Konferencija za štampu (5. februar 1994.) povodom NARODNE TUŽBE (*Actio popularis*) protiv Slobodana Miloševića, koju su pokrenuli Hrvatsko žrtvoslovno društvo iz Zagreba i Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu.

1995.

Međunarodni kongres, naučne konferencije:

- **PRIPREMNA KONFERENCIJA** o održavanju i organizovanju **MEĐUNARODNOG KONGRESA ZA DOKUMENTACIJU GENOCIDA U BOSNI I HERCEGOVINI**, Bonn, 6-8. juni 1995.

U Bonu je od 6-8. juna 1995. održana pripremna konferencija o organizovanju održavanja Međunarodnog kongresa za dokumentaciju genocida u Republici Bosni i Hercegovini 1991-1995. Instituta i Gesellschaft für bedrohte Völker-International iz Göttingena i predstavnika više međunarodnih ustanova i organizacija koje su podržale održavanje naučnog skupa, a koje su aktivno učestvovalе u njegovom radu (International Human Rights Law Institute pri De Paul University u Čikagu, na čijem se čelu nalazio prof. dr. Sharif Bassiouni; Ludwig-Boltzman Institut für Menschenrecht iz Beča; Permanent People's Tribunal on former Yugoslavia iz Berna; Gestellschaft für bedrohte Völker former Yugoslavia iz Berna; Gesellschaft für bedrohte Völker iz Švajcarske; Kulturbrücke Schweiz-Sarajevo iz Švajcarske, Ambasada Malezije u SR Njemačkoj i dr.).

- **“INTERNATIONAL CONGRESS FOR THE DOCUMENTATION OF THE GENOCIDE IN BOSNIA AND HERCEGOVINA”**, Bonn, 31. avgust - 4. septembar 1995.

U organizaciji Instituta, Gesellschaft für bedrohte Völker - International iz Göttingena i Human Rights Group for Bosnia iz Kuala Lumpura, u Bonu je od 31. augusta do 4. septembra 1995. održan **INTERNACIONAL CONGRESS FOR THE DOCUMENTATION OF THE GENOCIDE IN BOSNA AND HERCEGOVINA 1991-1995**. Kongres je naučno i stručno, putem primjene multidisciplinarnih naučnih dostignuća, osvijetlio i sagledao genocid i druge zločine protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Republici Bosni i Hercegovini 1991-1995. O karakteru Kongresa i njegovom značaju za Republiku Bosnu i Hercegovinu i sve antifašističke snage u svijetu govori i činjenica da su u njegovom radu učestvovali najistaknutiji svjetski eksperti i poznavaoци ove problematike. Naime, u toku petodnevnoг rada Kongresa naučna i druga saopštenja je podnijelo oko 100 eminentnih istraživača i eksperata istaknutih ustanova i organizacija

koje se bave istraživanjima zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava i različitim aspektima povreda međunarodnog humanitarnog prava iz svijeta. Riječ je o poznatim svjetskim imenima nauke, politike i tužilačko-sudske prakse. Među učesnicima iz Republike Bosne i Hercegovine su, pored 30 naučnih i stručnih radnika, bili i predstavnici najviših državnih organa, među kojima: član Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine, gospodin Stjepan Kljuić; predsjednik Skupštine Republike Bosne i Hercegovine, gospodin Miro Lazović; predsjednik Vlade Republike/Federacije Bosne i Hercegovine, dr. Haris Silajdžić; zamjenik komandanta Generalštaba Armije RBiH, general Jovan Divjak, i ambasadori RBiH u Velikoj Britaniji, SAD i SR Njemačkoj, akademik prof. dr. Muhamed Filipović, Sven Alkalaj i Enver Ajanović. Organizatori Kongresa su bili posebno počašćeni njihovim prisustvom, jer su svojim aktivnim sudjelovanjem dali lični doprinos kvalitetnijem i uspješnijem radu Kongresa.

Kongres su otvorili Tilman Zülch, predsjednik Gesellschaft für bedrohte Völker International iz Göttingena i prof. dr. Smail Čekić, direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu.

Kongres je razmatrao slijedeće tematske oblasti: Agresija na RBiH – zločin protiv mira i ambijent u kome je počinjen genocid i drugi zločini; Genocid i drugi oblici zločina u RBiH od 1991-1995. – karakteristični oblici: masovna smaknuća civila, sistematska silovanja i dr; Savremena pravna norma zločina i njegovo kažnjavanje i odnos međunarodne zajednice prema agresiji i genocidu u RBiH.

U uvodnom dijelu (**OTVARANJE KONGRESA**) govorili su:

Tilman Zülch, **MEĐUNARODNI KONGRES ZA DOKUMENTACIJU GENOCIDA U BOSNI**

Prof. dr. Smail Čekić, **O GENOCIDU PROGOVORIMO ISTINITO**

Tan Sri Ghazali Shafie, **SAČUVATI MULTIETNIČKU BOSNU I HERCEGOVINU**

Simon Wiesenthal, **BOSNA NE SMIJE BITI ŽRTVA MIRA**

Alija Izetbegović, **U BOSNI SE BRANE CIVILIZACIJSKI PRINCIPI**

Prof. dr. Rita Süßmuth, **OKRNJENI UGLED MEĐUNARODNE ZAJEDNICE**

Dr. Haris Silajdžić, **OVO STOLJEĆE JE STOLJEĆE GENOCIDA**
Marek Edelman, **PORAZ EVROPSKE CIVILIZACIJE.**

Naučna saopštenja o pojedinim temama podnijeli su:

AGRESIJA - AMBIJENT GENOCIDA:

Mr. Muharem Kreso, **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU - AMBIJENT POČINJENOG GENOCIDA**

Johanes Vollmer, **JESU LI RATOVI U BOSNI I HRVATSKOJ GRAĐANSKI RATOVI?**

Prof. dr. Muhamed Nuhić, **ŠTAMPA, RADIO I TELEVIZIJA SRBIJE U PRIPREMI AGRESIJE PROPAGANDNA PRIPREMA GENOCIDA**

Dr. Bećir Macić, **PARAMILITARNE FORMACIJE U AGRESIJI NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU**

Dr. Marko Veselica, **TEMELJNI IZVORI GENOCIDA NA PROSTORU HRVATSKE, BOSNE I HERCEGOVINE I EX-JUGOSLAVIJE**

Dr. Anne Herbst, **ZAGOVARA LI SRPSKO-PRAVOSLAVNA CRKVA RELIGIOZNU I NACIONALNU MRŽNJU**

Prof. dr. Mujo Slatina, **SOCIJALNO-PSIHOLOŠKO RAZUMIJEVANJE SRPSKOG GENOCIDNOG PONAŠANJA**

Mr. Muhidin Pelesić, **ODBOJNOST EVROPE PREMA ISLAMU I EVROPSKO NEPOZNAVANJE ISLAMA - UZROK GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA?**

Stephan Müller, **PRISILNA DEPORTACIJA NESRPSKIH STANOVNIKA GRADA ZVORNICA U SJEVEROISTOČNOJ BOSNI**

Miro Lazović, **POLITIČKI AMBIJENT AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU.**

PRIRODA ZLOČINA:

Akademik, prof. dr. Muhamed Filipović, **KORIJENI AGRESIJE**

Dr. Elisabeth von Erdman-Pandžić, **VELIKOSRPSKA IDEOLOGIJA U PROŠLOSTI I SADAŠNJOSTI**

Prof. dr. Mustafa Imamović, **KONTINUITET GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA**

Dr. Rasim Hurem, **IDEJA I PRAKSA BORBE ZA “VELIKU SRBIJU” U 19. I 20. STOLJEĆU**

Prof. dr. Ismet Grbo, **IDEOLOGIJA ČETNIČKOG POKRETA - IZVOR GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA**

Akademik, prof. dr. Zvonimir Šeparović, **GENOCID I RATNI ZLOČINI S POSEBNIM OBZIROM NA ŽRTVE**

Cem Boyner, **OTVORIMO OČI PRED ZLOČINOM**

Dr. Christian Schwarz-Schilling, **PODRŽATI BORBU ZA ODBRANU LJUDSKIH VRIJEDNOSTI I ČOVJEKOVA DOSTOJANSTVA**

Mr. Radomir Marinković, **ZLOČIN KAO SREDSTVO ZA POSTIZANJE VELIKOSRPSKIH POLITIČKIH CILJEVA**

Prof. dr. Ivan Cvitković, **MRŽNJA - PUT U ZLOČIN.**

DOKUMENTACIJA POČINJENIH ZLOČINA:

Prof. dr. Smail Čekić, **GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.**

Muhamed Bešić, **ZLOČINI U BOSANSKOJ KRAJINI**

Mustafa Smajlović, **SVJEDOČENJE U MOJE PERO**

Vasvija Vidović, **ZLOČIN NAD CIVILIMA U SARAJEVU**

Dr. Miljenko Aničić, **STRADANJA BANJALUČKE BISKUPIJE**

Fadila Memišević, **MASAKR NA VLAŠIĆU**

Mr. Džemaludin Šestić, **STRADANJE STANOVNIŠTVA OPĆINE KOTOR-VAROŠ U AGRESIJI 1992.**

Paul Mojzes, **RELIGIOZNOST RADOVANA KARADŽIĆA**

Martin Fischer i dr., **PREŽIVJETI RAT**

Dr. Smail Balić, **UNIŠTAVANJE AUTOHTONE KULTURE OD STRANE NEPRIJATELJA I PRIJETNJA NARODNOM DUHU OD STRANE PRIJATELJA - DVA MANJE ZAPAŽENA ASPEKTA GENOCIDA**

Jonkheer Harm De Jonge, **KAKO JE PALA SREBRENICA**

Roy Gutman, **REPORTEROVO VIĐENJE NEDAVNIH DOGAĐAJA**

Pierre Vallieres, **PREŽIVJETI U PRISUSTVU SMRTI**

Greta Ferušić, **JEVREJSKA ZAJEDNICA U AGRESIJI NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU**

Prof. dr. Mehmed Deković, **UNIVERZITET - ŽRTVA AGRESIJE**

Mr. Izet Beridan, **PORODICA, PORODIČNI SISTEM I AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU**

Dr. Monika Hauser, **RAT PROTIV ŽENA I NJIHOV OTPOR**

Veronique Nahoum-Grappe, **SISTEMSKA SILOVANJA U BOSNI I HERCEGOVINI ILI SMIŠLJENI METOD ETNIČKIH ČISTAČA**

Mr. Muhamed Šestanović, **ZLOČINI NAD MENTALNIM INTEGRITETOM DJECE ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU**

Jovan Divjak, brigadni general, **ZLOČINI JUGOSLOVENSKE ARMIJE U BOSNI I HERCEGOVINI**

Prof. dr. Salahudin Dizdarević, **POVREDE DJECE U OPKO-LJENOM SARAJEVU ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU**

Mr. Muharem Omerdić, **PORUŠENI I OŠTEĆENI SAKRALNI I DRUGI OBJEKTI ISLAMSKE ZAJEDNICE U BiH 1992. DO 1995.**

Mr. Luka Brković, **GENOCID NAD KATOLIČKOM CRKVOM U BOSNI I HERCEGOVINI**

Edhem Godinjak, **ZLOČINI U KONCENTRACIONIM LOGORIMA**

Akademik, prof. dr. Ljubomir Berberović, **EKOCID U SARAJEVU 1992-1994. OKOLNOSTI, DIMENZIJE, POSLJEDICE**

Prof. dr. Jusuf Žiga, **KULTUROCID - OBILJEŽJE GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA**

Tesma Elezović, svjedok, **PONOS RANJENE DUŠE**

Sulejman Kahrmanović, svjedok, **PREŽIVIO STRIELJANJE**

Sabina Sivac, svjedok, **SVIJET POSMATRAČ GENOCIDA**

Maria Wernle-Matić, svjedok, **BILI SMO TAOCI U KULI.**

ODNOS MEĐUNARODNE ZAJEDNICE PRAMA BOSNI I HERCEGOVINI:

Dr. Haris Silajdžić, **ODNOS MEĐUNARODNE ZAJEDNICE PREMA AGRESIJI I GENOCIDU U BOSNI**

John-Jonathan Gould, ZAPAD NIJE DJELOVAO PROTIV GENOCIDA U BOSNI - POSMATRAO GA JE

Prof. dr. Noel Malcolm, HISTORIJSKI MITOVI I ODBIJANJE ZAPADA DA PRIZNA GENOCID U BOSNI

Lee Bryant, "MIROVNI PROCES" - LEGALIZIRANJE GENOCIDA

Prof. dr. Adrian Hastings, SAUČESNIŠTVO MEĐUNARODNE ZAJEDNICE U GENOCIDU U BOSNI

Marshall Freeman Harris, POLITIKA SJEDINJENIH DRŽAVA U ODNOSU NA BOSNU - NOVE KAPITULACIJE

Frank McCloskey, STAV SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA I KONGRESA

Rahel Bösch, UBIJANJE U BOSNI I HERCEGOVINI

Heidi Rudolf, SMISAO, CILJ I REZULTAT JEDNOG NEDRŽAVNOG TRIBUNALA

Mustafa Malik, ZA VEĆU EFIKASNOST UJEDINJENIH NACIJA

Detlef Kleinert, NEADEKVATNI POSTUPCI SVIJETA

Dr. Muhammed Badr, TRAŽENJE ODGOVORNOG RJEŠENJA ZA BOSNU I HERCEGOVINU.

KODIFIKACIJA POČINJENIH GENOCIDNIH RADNJI I KAŽNJAVANJE ZLOČINA:

Prof. dr. Mehmed Deković, NEOPHODNOST REVIZIJE I POTPUNIJE KODIFIKACIJE KRIVIČNOG DJELA GENOCIDA

Sead Hodžić, PRAVNE INICIJATIVE POVODOM NEKIH ZLOČINAČKIH FENOMENA U AGRESIJI NA BOSNU I HERCEGOVINU

Mehmedalija Hadžić, ZLOČINI U BOSNI I PITANJE KAZNE U SVJETLU ISLAMSKOG UČENJA

Suljo Babić, KRIVIČNADJELA GENOCIDA I DRUGIH ZLOČINA U PRAKSI BOSANSKO-HERCEGOVAČKOG PRAVOSUĐA

Paul Münzel, KAŽNJAVANJE ZLOČINA KOGA SMO PREDVIDJELI

Prof. dr. Edin Šarčević, ODGOVORNOST KOLEKTIVITETA - PRILOG RAZUMIJEVANJU KOLEKTIVNE ODGOVORNOSTI

Phon van den Biesen, SLUČAJ GENOCIDA PRED MEĐUNARODNIM SUDOM PRAVDE

Timothi Roelling-Fellow, **PRAVNI ASPEKTI “ETNIČKOG ČIŠĆENJA” U BIVŠOJ JUGOSLAVIJI**

Stjepan Kljuić, **ZLOČIN BEZ KAZNE**

Dr. Kathleen Mahoney i dr., **KANADSKO ISKUSTVO NA PRIKUPLJANJU DOKAZA O GENOCIDU U BOSNI I HERCEGOVINI**

Prof. dr. Safet Halilović, **ODREDBE MEĐUNARODNOG PRAVA I GENOCID NAD BOŠNJACIMA**

Prof. dr. Francis Boyle, **POKUŠAJ ZAUSTAVLJANJA GENOCIDA NAD NARODOM I REPUBLIKOM BOSNOM I HERCEGOVINOM**

Prof. dr. Cherif Bassiouni i dr., **ISTORIJAT EKSPERTNE KOMISIJE UJEDINJENIH NACIJA**

Konstanty Gebert, **IZVJEŠTAVANJE NIJE DOVOLJNO - MISIJA ZA LJUDSKA PRAVA TADEUŠA MAZOVJECKOG.**

DISKUSIJE:

KO DIJELI BOSNU? (PANEL DISKUSIJA)

BEOGRAD POKRETAČ RATA - ODGOVORI NOVINARIMA

ZAVRŠNA SJEDNICA:

Prof. dr. Smail Čekić, **NASTAVITI SA ISTRAŽIVANJEM GENOCIDA U BOSNI**

Tilman Zülch, **DOKUMENTIRAN GENOCID - PISMO KONGRESA KONTAKT-GRUPI**

- BONNSKA DEKLARACIJA O GENOCIDU U BOSNI I HERCEGOVINI (4. septembar 1995.)

Na Kongresu je prikazana video-projekcija filma “**GENOCID I RATNI ZLOČINI U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995**” i izložba dokumentarne fotografije “**GENOCID U BOSNI 1992-1995.**” Na Kongresu su nastupili svjedoci genocida u Republici Bosni i Hercegovini – preživjeli logoraši iz Bosanske krajine. Za vrijeme rada Kongresa državni predstavnici RBiH su ostvarili široke međudržavne aktivnosti od značaja za državu Republiku Bosnu i Hercegovinu. Učesnici Kongresa su, s obzirom na to da je 1. septembra u Bonu zasjedala Kontakt-grupa, izabrali delegaciju koja je, u ime brojnih žrtava, predstavnicima Grupe prenijela stavove Kongresa da ne dijele Bosnu i Hercegovinu i da suve-

renitet i nepovredivost granica Republike Bosne i Hercegovine mora biti osiguran. Rad Kongresa je dobio izuzetno visok publicitet i podršku u sredstvima javnog informisanja na Zapadu i zemljama islamskog svijeta. Njegov rad su pratili brojni strani i nekoliko bosanskih novinara, te ekipe najpoznatijih TV kuća. Opća je ocjena da je Kongres predstavljao izuzetno važan međunarodni skup. To je prvi Međunarodni kongres o genocidu ovakve vrste i ovih razmjera. Bosna i Hercegovina je kroz ovakvu aktivnost Instituta čovječanstvu promovirala istinu o Bosni i Hercegovini – činjenice o agresiji, genocidu i drugim zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava i ukazala na opasnosti od srbijansko-crnogorskog fašizma koji prijeti svijetu ukoliko se blagovremeno ne organizuju potrebne mjere za njegovo zaustavljanje. Na Kongresu je potvrđen visok nivo prezentiranih referata. Svi učesnici Kongresa su sistematično i dokumentovano u svojim nastupima vrlo snažno elaborirali genocidne radnje koje su agresori izvršili u Bosni, posebno nad Bošnjacima, i iskazali zabrinutost zbog nedovoljne i neefikasne pomoći relevantnih međunarodnih faktora Bosni i Hercegovini – žrtvi agresije. Mnogi poznati i uticajni njemački, britanski i američki naučnici i političari, koji značajno utiču na formiranje javnog mnijenja u njihovim zemljama, eksplicitno su demonstrirali značaj opstanka i postojanja Bosne i Hercegovine kao multinacionalne i međunarodno priznate države. Kongres je jednoglasno usvojio završni dokument (*Bonnska deklaracija o genocidu u Bosni i Hercegovini*), u kojem su iznesene glavne poruke skupa. Deklaracija je upućena Generalnoj skupštini i Vijeću sigurnosti OUN-a, ICTY-u, Međunarodnom sudu pravde, Evropskom parlamentu, vladama i parlamentima zapadnih zemalja i vodećih arapskih država, poznatim naučnim ustanovama i organizacijama koje se bave zločinima i zaštitom ljudskih prava i dr. Organizovane su, povodom održavanja Međunarodnog kongresa o genocidu u Bosni i Hercegovini 1991-1995, brojne aktivnosti: konferencije za novinare, više emisija na TV BiH, Radiju BiH i TV Hayatu; nekoliko intervjua u sredstvima informisanja.

- Učešće na **PRVOM ZASJEDANJU PERMANENT PEOPLE'S TRIBUNAL O DOGAĐAJIMA U BIVŠOJ JUGOSLAVIJI** (Bern, 17-20. februar 1995.). Na tom skupu je, pored ostalog, prof. dr. Smail Čekić podnio naučno saopštenje **KORIJENI, CILJEVI I RAZMJERE AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU 1991-**

1995. (saopštenje je na bosanskom i na engleskom jeziku objavilo Vijeće Kongresa bosanskomuslimanskih intelektualaca, Sarajevo, maj 1995)

- Učešće na **DRUGOM ZASJEDANJU PERMANENT PEOPLE'S TRIBUNAL O DOGAĐAJIMA U BIVŠOJ JUGOSLAVIJI** (Barcelona, 7-11. decembar 1995). Prof. dr. Smail Čekić podnio je, pored ostalog, naučno saopštenje pod naslovom **ODGOVORNOST DRŽAVA, POLITIČKIH PARTIJA I VOJNIH POLITIČKIH VOĐA ZA AGRESIJU I GENOCID U BIH 1991-1995.**

Na zasjedanju Permanent People's Tribunal u Barceloni prof. dr. Smail Čekić je, u ime Saveza izbjeglica i raseljenih lica Bosne i Hercegovine, odnosno u ime žrtava agresije i genocida, prezentirao i *Actio popularis* protiv Boutrosa Ghalija za njegovo saučesništvo u genocidu, kao i *Actio popularis* protiv Slobodana Miloševića, koju su potpisali Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Hrvatsko žrtvoslovno društvo i Hrvatsko narodno vijeće Bosne i Hercegovine u Zagrebu, sa zahtjevom da glavni tužilac ICTY-a otvori istragu i podigne optužbu s nalogom za Miloševićevo hapšenje.

- Učešće prof. dr. Smaila Čekića i dr. Bećira Macića na naučnom skupu "**MEĐUNARODNA ZAJEDNICA I BOSNA I HERCEGOVINA**" (Sarajevo, 23. i 24. oktobar 1995)
- Aktivno učešće prof. dr. Smaila Čekića, u organizaciji Republičkog javnog tužilaštva, na savjetovanju "**ULOGA I ZADACI JAVNIH TUŽILACA U GONJENJU UČINILACA KRIVIČNIH DIJELA GENOCIDA I RATNIH ZLOČINA**" (Zenica, 23-26. novembar 1995)

Predavanja:

- Institut je, u saradnji sa Vijećem kongresa bosanskomuslimanskih intelektualaca, 29. januara 1995. organizovao predavanje "**RAT I NJEGOVE ŽRTVE**", akademika prof. dr. Zvonimira Šeparovića, predsjednika Hrvatskog žrtvoslovnog društva i člana Svjetskog viktimološkog društva

- Prof. dr. Smail Čekić je, na poziv i potrebe Savezne policije Republike Njemačke (**Bundeskriminalamt**), 24. februara 1995. u Bonnu održao predavanje o agresiji i genocidu i drugim zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Bosni i Hercegovini. O istoj temi prof. dr. Čekić je govorio i 26. februara u Hannoveru i 15. septembra u Štutgartu
- Prof. dr. Smail Čekić je 17. juna 1995. u Zagrebu, **na Svečanoj sjednici Hrvatskog žrtvoslovnog društva**, održao zapaženo izlaganje o zločinima srbijansko-crnogorskog agresora u Sarajevu u opsadi.
- Prof. dr. Smail Čekić je na **Universitat Autònoma de Barcelona** u Barceloni, od 4-6. decembra 1995, održao predavanje o agresiji i genocidu u Republici Bosni i Hercegovini

1996.

Naučni skupovi:

- Učešće prof. dr. Smaila Čekića na **Međunarodnoj konferenciji o žrtvama genocida na Slobodnom univerzitetu (Vrije University Amsterdam)** u Amsterdamu, od 29. aprila do 10. maja 1996, gdje je, pored ostalog, imao izlaganje na temu “ŽRTVE FAŠISTIČKE AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.”
- Aktivno učešće na naučnom skupu “**AGRESIJA NA BOSNU I HERCEGOVINU I BORBA ZANJEN OPSTANAK 1992-1995.**”, Sarajevo, 16. i 17. decembra 1996, sa dva zapažena rada:
  - Prof. dr. Smail Čekić, **VOJNE PRIPREME ZA AGRESIJU NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU**
  - Dr. Bećir Macić, **IZVORI, USLOVI I CILJEVI AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU**
- Učešće mr. Muhameda Šestanovića **na međunarodnim naučnim skupovima u Budimpešti** (13.-17. septembra 1996) i **Pragu** (21-24. novembar 1996), gdje je prezentirao rezultate istraživanja na temu: “**ZLOČINI NAD MENTALNIM INTEGRITETOM MLADIH ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.**”

Predavanja:

- U toku godine direktor Instituta, prof. dr. Smail Čekić, održao je (u Bosni i Hercegovini) više predavanja o agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu, genocidu nad Bošnjacima i drugim oblicima zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava.

1997.

Međunarodni naučni skupovi:

- U Sarajevu je, u organizaciji Instituta, Vijeća Kongresa bošnjačkih intelektualaca i Muzeja genocida, 12. jula 1997, povodom 11. jula 1995. – Dana sjećanja na žrtve genocida nad Bošnjacima u Srebrenici, sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija, jula 1995, održan Međunarodni naučni skup “**ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.**” Na skupu je podneseno 26 naučnih saopštenja:

Prof. dr. Jusuf Žiga, **ZLOČINI U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.**

Prof. dr. Smail Čekić, **POKOLJ U SREBRENICI JULA 1995.**

Tilman Zülch, **ZLOČIN GENOCIDA U SREBRENICI**

Dr. Philip Cohen, **ZLOČIN I USPOSTAVLJANJE PRAVDE**

Dr. Warren H. Switzer, **SLOMLJENO SREBRENO OGLEDALO - SREBRENICA 11. JULI 1995**

Prof. dr. Omer Ibrahimagić / Ass. Fahrudin Avdić, **PONAŠANJE MEĐUNARODNE ZAJEDNICE I NJENIH INSTITUCIJA PREMA ZLOČINIMA U SREBRENICI 1991-1995.**

Bianca Yagger, **OPTUŽUJEM - IZDAJA SREBRENICE**

Dr. Sharon Silber, **JEVREJSKI ODGOVOR NA SREBRENICU**

Dr. Bećir Macić, **NEKI OBLICI KRŠENJA LJUDSKIH PRAVA U GENOCIDU NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI**

Mr. Muharem Kreso, **BONSKI KONGRES ZA DOKUMENTACIJU GENOCIDA U BOSNI I HERCEGOVINI O JULSKOJ TRAGEDIJI U SREBRENICI**

Prof. dr. Rasim Muminović, **ANIMALNOST, HUMANOST I GENOCIDNOST**

Prof. dr. Ismet Dizdarević, **KORIJENI PSIHOLOŠKOG NASILJA NAD SREBRENIČANIMA**

Fadila Memišević, profesor, **SREBRENICA JE NAJSTRAŠNIJE PONIŽENJE ZAPADA OD KRAJA DRUGOG SVJETSKOG RATA**

Prof. dr. Alija Ramljak / Dževad Mahmutović, **UPOTREBA BOJNIH OTROVA U SREBRENIČKOM “HOLOKAUSTU”**

Prof. dr. Abdulah Konjicija, **DOGAĐAJI U SREBRENICI MARTA I APRILA 1993. GODINE**

Prof. dr. Ibrahim Tepić, **OSVRT NA HISTORIJSKI RAZVOJ I TRAGEDIJU SREBRENICE**

Prof. dr. Hakija Đozić, **NEKE ZANIMLJIVE POJEDINOSTI VLASNIČKE I DEMOGRAFSKE POVIJESTI LAKTA DRINE**

Doc. dr. Dževad Termiz, **PSIHOSOCIJALNI PROBLEMI PROGNAZIKA IZ SREBRENICE KAO POSLJEDICA AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU**

Azra Smajović, advokat, **NEMA AKTUELNIJEG PROBLEMA OD GENOCIDA U BOSNI I HERCEGOVINI - DRAMATIČNE PORUKE SREBRENICE**

Rifat Karić, **PRIKAZ NESTALIH LICA U VRIJEME OKUPACIJE SREBRENICE 1995. GODINE**

Nijaz Mašić, profesor, **NEKE POJEDINOSTI O POČINJENOM GENOCIDU NAD BOŠNJACIMA BRATUNCA**

Izet Mehinagić, dipl. ing. maš., **GENOCID U ZVORNIKU - ZVORNIK, ISTORIJA, PRIRODA I LJUDI**

Doc. dr. Šemso Tucaković, **MEDIJSKI ASPEKT GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA SREBRENICE**

Amor Mašović, dipl. pravnik, **MEĐUNARODNA ZAJEDNICA I NESTALE OSOBE**

Prof. dr. Zdenko Cihlarž / Ass. dr. Rifat Kešetović, **SUDSKO-MEDICINSKA EKSPERTIZA POSMRTNIH OSTATAKA ŽRTAVA SREBRENICE U PERIODU 1996-1997.**

Prof. dr. Zdenko Cihlarž / Ass. dr. Rifat Kešetović, **METODOLOGIJA FOREZNIČKO-ANTROPOLOŠKOG RADA NA POSMRTNIM OSTACIMA ŽRTAVA SREBRENICE**

Za vrijeme održavanja naučnog skupa prikazan je dokumentarni film “**POKOLJ U SREBRENICI JULA 1995.**” i otvorena dokumentarna izložba pod nazivom “**DOKUMENTI O ZLOČINIMA U SREBRENICI (FOTOGRAFIJE I FAKSIMILI)**”.

Izlaganja naučnih i stručnih radnika iz zemlje i inostranstva, film i dokumentarna izložba autentično su prikazali zločin genocida nad Bošnjacima Republike Bosne i Hercegovine u sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija Srebrenici, jula 1995.

- Na **Devetom međunarodnom kongresu viktimologa**, održanom u Amsterdamu, od 24-29. avgusta 1997, prof. dr. Smail Čekić je podnio naučno saopštenje pod naslovom “**POKOLJ U SREBRENICI JULA 1995.**”

Predavanja:

- Prof. dr. Smail Čekić je, u periodu od 17-30. aprila 1997, boravio u New Yorku, gdje je, u Press-centru Ujedinjenih nacija, New York University, Queens College, Baruch College, Islamic Center of Long Island, Westbury Mosque i Turkish Center of New York (pri Stalnoj misiji Republike Turske pri Ujedinjenim nacijama), održao više predavanja o agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu i genocidu nad Bošnjacima, te drugim oblicima zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava.

1998.

Okrugli stolovi:

- Povodom objavljivanja knjige “**GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995**”, Zbornik radova sa Međunarodnog kongresa za dokumentaciju genocida u Bosni i Hercegovini, Bonn, 31. avgust – 4. septembar 1995, Institut je u Sarajevu 28. aprila 1998. organizirao raspravu, na kojoj su učestvovali istaknuti domaći i strani istraživači, kao što su: prof. dr. Francis Boyle, dr. John Gould, prof. dr. Hadrian Hastings, Tilman Zülch, Akademik prof. dr. Zvonimir Šeparović,

prof. dr. Mustafa Imamović, prof. dr. Mirko Pejanović, prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Jusuf Žiga, dr. Bećir Macić, mr. Muharem Kreso i drugi. U raspravi su elaborirana suštinska pitanja agresije i genocida u Republici Bosni i Hercegovini, Dejtonskog mirovnog sporazuma, kažnjavanja ratnih zločinaca, povratka izbjeglih i raseljenih lica, odnos međunarodne zajednice prema Bosni i Hercegovini, sprečavanje genocida i dr.

- Povodom Međunarodnog dana Ujedinjenih nacija – podrška žrtvama torture, Savez logoraša i Centar za žrtve torture, 30. juna 1998, organizovao je u Sarajevu Okrugli sto, na kome je dr. Bećir Macić podnio referat “**ELEMENTI TORTURE U ZLOČINIMA PROTIV CIVILA U AGRESIJI NA BOSNU I HERCEGOVINU**”.

1999.

Naučni skupovi:

- **MEĐUNARODNA KONFERENCIJA POSVEĆENA KONVENCIJI O PRAVIMA DJETETA**, Dubrovnik, 26.-28. maj 1999.

U Dubrovniku je, u organizaciji Internacionalne lige humanista Bosne i Hercegovine, od 26-28. maja 1999, održana MEĐUNARODNA KONFERENCIJA posvećena KONVENCIJI O PRAVIMA DJETETA. Dr. Bećir Macić je, ispred Instituta, učestvovao u radu Konferencije, sa naučnim saopštenjem “ZLOČINI NAD DJECOM U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995”.

- “**DJELO IVE ANDRIĆA U HISTORIJSKOM I DRUŠTVENOM KONTEKSTU**”, Tuzla, 13. i 14. novembar 1999.

U Tuzli je, u organizaciji Kulturne zajednice Bošnjaka “Preporod”, 13. i 14. novembra 1999, organizovan naučni skup “DJELO IVE ANDRIĆA U HISTORIJSKOM I DRUŠTVENOM KONTEKSTU”, na kome je dr. Bećir Macić podnio referat “ANDRIĆEV ELABORAT O ALBANIJI IZ 1939. U KONTINUITETU SRPSKOG VELIKODRŽAVNOG PROJEKTA”.

Rasprava:

- **NAUČNOISTRAŽIVAČKI PROJEKT “STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.”**, Sarajevo, 30. novembar 1999.

U Sarajevu je, u organizaciji Instituta, 30. novembra 1999, organizovana naučna rasprava o Naučnoistraživačkom projektu “STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995”. U raspravi su o problemu i predmetu istraživanja, naučnim i društvenim ciljevima istraživanja, hipotezama i indikatorima, metodama (načinu) istraživanja, te naučnom i društvenom značaju i opravdanosti istraživanja učestvovali afirmisani istraživači i poznati univerzitetski profesori.

2000.

Naučne konferencije i skupovi:

- U organizaciji Instituta, Gesellschaft für bedrohte Völker - International Göttingen, Univerziteta u Bihaću i Vijeća sabora građana Bosanske krajine u Sarajevu, u Bihaću je, od 22. do 24. septembra 2000. godine, održana **Međunarodna naučna konferencija “ZLOČINI U BOSANSKOJ KRAJINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.”**.

Cilj Konferencije je bio da se, u okviru naučnoistraživačkog projekta **“Zločini u Bosanskoj krajini za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu 1991-1995.”**, naučno, na bazi multidisciplinarnog pristupa, istraže i dokumentuju zločini protiv čovječnosti i međunarodnog prava na području Bosanske krajine.

Ovaj projekt, a time i Konferencija, imaju poseban značaj zato što su Savezna Republika Jugoslavija (Srbija i Crna Gora) i njeni kolaboracionisti i petokolonaši iz Bosne i Hercegovine na prostoru Bosanske krajine, naročito dolini Sane 1992. izvršili teške masovne zločine nad Bošnjacima, uključujući i genocid.

Na Konferenciji je učestvovalo oko 150 učesnika, od kojih je 112 izložilo svoje naučne i stručne radove, a oko 50 je aktivno učestvovalo u diskusiji.

Elaboraciji zločina pristupilo se sa multidisciplinarnog stanovišta, što je doprinijelo da se svestranije sagledaju pitanja koja su činila sadržinu ovog međunarodnog naučnog skupa.

Konferencija je bila otvorena za iznošenje različitih mišljenja, pa i polemika, što je i bio jedan od ciljeva ovog skupa.

Ovom konferencijom obilježena je jedna značajana faza rada na svestranom i sveobuhvatnom istraživanju genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Bosni i Hercegovini na kraju XX stoljeća.

Skup je imao naučni i međunarodni karakter. Većina učesnika je imala zavidnu naučnu i stručnu reputaciju. Veliki broj učesnika bio je iz inostranstva, među kojima i poznata imena, kao što su:

- Tilman Zülch
- Roy Gutman
- prof. dr. Norman Cigar
- prof. dr. Francis Boyle
- dr. Steven Waine
- prof. dr. Elizabeth Von Erdman-Pandžić
- dr. Monika Hauser
- prof. dr. Keith Doubt
- prof. dr. John Gould i drugi.

Na Konferenciji je, pored navedenih, učestvovao i veći broj učesnika iz susjednih država (Srbije i Crne Gore, Hrvatske i Slovenije).

Naučna saopštenja su grupisana i sistematizovana u pet tematskih cjelina:

- I Uvodna izlaganja i obraćanja
- II Korijeni, uzroci, ciljevi i planiranje zločina
- III Zločini u Bosanskoj krajini
- IV Opšta pitanja i međunarodni aspekti počinjenih zločina
- V Ostale teme

UVODNA IZLAGANJA I OBRAĆANJA:

Prof. dr. Muhamed Filipović, **KATASTAR ŽRTAVA BOSNE I HERCEGOVINE U AGRESIJI NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.**

Prof. dr. Fransis Anthony Boyle, **POKUŠAJ ZAUSTAVLJANJA GENOCIDA NAD NARODOM I REPUBLIKOM BOSNOM I HERCEGOVINOM**

Prof. mr. Muharem Kreso, **DA SE VIŠE NIKAD NE PONOVE MASOVNE VIKTIMIZACIJE KORIJENI, UZROCI, CILJEVI I PLANIRANJE ZLOČINA**

Prof. dr. Smail Čekić, **PLANIRANJE I PRIPREMANJE ZLOČINA U BOSANSKOJ KRAJINI**

KORIJENI, UZROCI, CILJEVI I PLANIRANJE ZLOČINA:

Dr. Mehmedalija Bojić, **PRETENZIJE SRBIJE I HRVATSKE NA BOSNU I HERCEGOVINU - POKUŠAJ OSTVARENJA POTKRAJ XX STOLJEĆA**

Dr. Safet Bandžović, **BOSANSKA KRAJINA U VELIKODRŽAVNIM PLANOVIMA SRPSKOG KULTURNOG KLUBA I IDEOLOGA ČETNIČKOG POKRETA**

Dr. Dušan Plenča, **REINKARNACIJA USTAŠKOG I ČETNIČKOG POKRETA**

Mr. Nijazija Maslak, **BOSANSKA KRAJINA KAO “KONSTITUTIVNI ČINILAC NOVE JUGOSLOVENSKE FEDERACIJE” IZ 1991. GODINE**

Prof. mr. Muharem Kreso, **ORGANIZOVANA MASOVNA VIKTIMIZACIJA U BOSNI I HERCEGOVINI I STANJE ŽRTAVA DECENIJU KASNIJE**

Sead Hadžović, **GENOCID KAO SASTAVNI DIO CILJA RATA PROTIV BOSNE I HERCEGOVINE**

Miloš Minić, **CENA RATOVA NA PROSTORU BIVŠE SFR JUGOSLAVIJE 1991-1995.**

Sava Popović, **UZROCI I KARAKTERISTIKE AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU SA POSEBNIM OSVRTOM NA BOSANSKU KRAJINU 1991-1995.**

Prof. dr. Omer Ibrahimagić, **POLITIČKI I USTAVNO-PRAVNI ASPEKTI SECESIJE PARADRŽAVNE TVOREVINE “AP ZAPADNA BOSNA”**

Branimir Anzulović, **SRPSKA ELITA I NJENA ULOGA U BLISKOJ PROŠLOSTI I SADAŠNJOSTI**

Fikret Muslimović, **SADRŽAJ GENOCIDNE AGRESIJE PREMA PROSTORU BOSANSKE KRAJINE 1991-1995.**

Dr. Aziz Hadžihasanović, **TRI DUBIOZNE TEZE O UZROCIMA I POSLJEDICAMA BOSANSKOHERCEGOVAČKOG POŽARA**

Dr. Steven Wayne, **SVJEDOČENJA O ZLOČINIMA I ISTORIJI - PET GODINA POSLIJE NOĆNE MORE**

Ibrahim Alibegović, **PODJELA BOSNE – STRATEŠKO NAČELO ILI TAKTIČKA VARKA**

Džemil Šarac, **O CILJEVIMA AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1995.**

Ilija Radaković, **RAT KAO NAJGORI IZBOR - ODGOVORNOST ŠTABA VRHOVNE KOMANDE**

Prof. dr. Norman Cigar, **STRANE PARAVOJNE FORMACIJE U BOSANSKOJ KRAJINI 1992-1995.**

Dimitrije Bajalica, **BRATSTVO I JEDINSTVO - ZABORAVLJENO U RATU 1992-1995.**

Dr. Fahrudin Novalić, **PREDRASUDE I RATNI ZLOČINI**

Prof. dr. Bajro Golić, **IMPLIKACIJE AGRESIJE NA DRUŠTVENO-EKONOMSKU OSNOVU OPĆINE BIHAĆ**

Dr. Fadil Ademović, **PSEUDONAUKA I PARALITERATURA U FUNKCIJI PROPAGANDE, RASIZMA, MRŽNJE, RATA I ZLOČINA**

Muharem Krzić, **STRANI NOVINARI U RANOM RAZOBLIČAVANJU AGRESIJE I GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA U BOSANSKOJ KRAJINI**

Mr. Dželal Ibraković, **ZLOUPOTREBA LOKALNIH MASOVNIH MEDIJA U BOSANSKOJ KRAJINI TOKOM AGRESIJE 1991-1995. ZLOČINI U BOSANSKOJ KRAJINI**

ZLOČINI U BOSANSKOJ KRAJINI:

Prof. dr. Mujo Demirović i Hazim Felić, **STRADANJE BOŠNJAKA U LJUTOČKOJ DOLINI**

Dr. Eva Elvira Klonowski, **JAME - VAĐENJE OSTATAKA I PROBLEMI IDENTIFIKACIJE**

Adil Draganović, **MASOVNE I POJEDINAČNE GROBNICE NA PODRUČJU OPĆINE SANSKI MOST**

Dijaz Muranović, **KONCENTRACIONI LOGORI U BOSANSKOJ KRAJINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.**

Džemal Botonjić, **MASOVNE I POJEDINAČNE GROBNICE NA PODRUČJU KLJUČA**

Abdulmedžid Mušić, **MASOVNE I POJEDINAČNE GROBNICE NA PODRUČJU OPĆINE PRIJEDOR 1992-1995.**

Adem Jakupović, **MASOVNE I POJEDINAČNE GROBNICE NA PODRUČJU OPĆINA BIHAĆ I BOSANSKI PETROVAC**

Dr. Enes Milak, **RADNI LOGOR "MANJAČA 2"**

Jasmina Dizdarević, **TRAUMA DJECE U BOSANSKOJ KRAJINI U PERIODU 1991-1995.**

Prof. dr. Ismet Dizdarević, **PSIHOSOCIJALNE DIMENZIJE GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA**

Prof. dr. Muhamed Šestanović, **ZLOČINI NAD MENTALNIM INTEGRITETOM DJECE BOSANSKE KRAJINE**

Prof. dr. Ejub Čehić, **PROGRAM PODRŠKE U FUNKCIJI DETRAUMATIZACIJE RATOM UGROŽENE DJECE I OMLADINE**

Dr. Bećir Macić, **PRISILNO RASELJAVANJE U BOSANSKOJ KRAJINI 1991-1995.**

Prof. dr. Milanka Miković, **DJECA TRAUMATIZIRANA U RATU - RIZIČNA POPULACIJA U MIRU**

Mujo Alić, **UPOTREBA HEMIJSKOG ORUŽJA I ZAPALJIVIH BORBENIH SREDSTAVA NA RATIŠTU BOSANSKE KRAJINE U TOKU AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995. GODINE**

Dr. Monika Hauser, **RAT JE UVIJEK NASILJE PROTIV ŽENA**

Aleksandar Aco Ravlić, **RUŠENJE BOGOMOLJA NA PODRUČJU SJEVEROZAPADNE BOSNE BILO JE RITUALNI ČIN PROGRAMA GENOCIDA**

Jasmin Odošević, **OBLICI PRIKRIVANJA ZLOČINA SA POSEBNIM OSVRTOM NA NESTANAK ŽENA I DJECE ZA VRIJEME AGRESIJE NA BOSANSKU KRAJINU**

Muharem Omerdić, **UBIJENI I ZATOČENI IMAMI NA PODRUČJU BOSANSKE KRAJINE (1992-1995.)**

Kemal Zukić, **FENOMEN RUŠENJA DŽAMIJA U BOSNI**
Alma Bravo-Mehmedbašić i Abdulah Kučukalić, **TORTURA, POSLJEDICA I ZNAČAJ REPARACIJE U PROCESU REINTEGRACIJE PREŽIVJELIH U DRUŠTVENU ZAJEDNICU**

Ibrahim Kajan, **TRI KONCENTRACIONA LOGORA U KRAJINI**
Smail Kličić, **KULTUROCID U BOSANSKOJ KRAJINI 1992-1995.**

Prof. dr. John B. Guld, **PONOVO I OPET “NIKADA VIŠE”**

OPŠTA PITANJA I MEĐUNARODNI ASPEKTI POČINJENIH ZLOČINA:

Prof. dr. Srđan Vukadinović, **CRNOGORSKA STRANA ZLOČINA U BOSANSKOJ KRAJINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.**

Rade Vukosav, **RATNI ZLOČINI U SLUŽBI OSVAJAČKE POLITIKE**

Prof. dr. Smail Balić, **VJERSKA DIMENZIJA SUKOBA U BOSNI**

Mr. Jasmina Beširević-Regan, **SOCIOLOGIJA GENOCIDA**

Prof. dr. Keith Doubt, **ETIČKI ZAHTJEV SAHRANJIVANJA I NJEGOVO KRŠENJE U AGRESIJI NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU**

Prof. dr. Svetozar Livada, **PRAŠTANJE ZLOČINA - UVREDA ŽRTVI**

Dr. Rašid Durić, **FENOMEN ZLA U SRPSKOJ KNJIŽEVNOSTI - ULOGA U AGRESIJI NA BOSNU I HERCEGOVINU 1992-1995.**

Novak Anđelić, **UTVRĐIVANJE ISTINE JE NUŽNO I NEODLOŽNO**

Jasmina Kulauzović, **PROBLEMATIKA PREŽIVJELIH ŽRTAVA RATNIH ZLOČINA KROZ PERSPEKTIVU PORODICE**
Heidi Rudolf, **TRAUMATIZIRANJE PORICANJEM I IGNORISANJEM OD STRANE ZAPADA**

OSTALE TEME:

Fatima Hukić, **ZLOČINI U BOSANSKOJ KRAJINI SU PORUKA DA SE UKLJUČI ALARM SPRAM POTONUĆA TEMELJNIH VRIJEDNOSTI ČOVJEKA**

Faruk i Iskra Tabaković, **DRUŠTVENI ASPEKTI PORICANJA GENOCIDA - POKUŠAJ PSIHOLOŠKE INTERPRETACIJE AKTUELNE DRUŠTVENO-POLITIČKE KLIME U BiH**

Rade Vukosav, **DEJTONSKI SPORAZUM NIJE PO MJERI BOSNE I HERCEGOVINE, PONIZIO JE ŽRTVU, NAGRADIO AGRESORE**

Ljubo Babić, **VINOVNICI RATNIH ZLOČINA I GENOCIDA MORAJU DA ODGOVARAJU PRED SUDOM PRAVDE**

Mensur Seferović, **FRAGMENTI JEDNOG SUNOVRATA**

Prof. dr. Mirko Pejanović, **DEJTONSKI MIROVNI SPORAZUM - ISTORIJSKO RJEŠENJE ILI STRANPUTICA ZA DRŽAVU BOSNU I HERCEGOVINU**

Prof. dr. Ibrahim Karabegović, **LAŽ KAO PRISTUP ISTRAŽIVANJU**

Dr. Hasan Balić, **ŽRTVA I NASILJE**

Pored 112 referata, izloženih na plenarnim sesijama, i usvojenih Zaključaka, Program konferencije je obuhvatao i niz drugih aktivnosti, kao što su:

- Okrugli sto: **DEJTON I BUDUĆNOST BOSNE**
- Obilazak masovnih grobnica: **HRGAR, LANIŠTE I i II, HRUSTOVI, VRHPOLJE, BILJANI i LISAC**
- Promocija knjiga
- Izložba dokumentarnih fotografija: **ZLOČINI U BOSANSKOJ-KRAJINI.**

Na okruglom stolu **DEJTON I BUDUĆNOST BOSNE**, kojim je rukovodio gospodin Tilman Zülch, predsjednik Gesellschaft für bedrohte Völker – International, a na kojem je svoje stavove o Dejtonu i budućnosti Bosne izložilo više od 20 istaknutih naučnih, političkih i javnih radnika, izneseno je niz veoma zanimljivih razmišljanja o navedenoj temi.

Obilazak masovnih grobnica ostavio je dubok utisak na učesnike Konferencije, koji su reagirali sa zahtjevom da se ta mjesta trajno zaštite i obilježe, kako se zločin genocida ne bi zaboravio.

U okviru Konferencije predstavljena je i izložba, na kojoj su izložene dokumentarne fotografije (60x50 cm), koje vjerodostojno ilustruju i dokumentiraju genocid nad Bošnjacima u Bosanskoj krajini.

Sa Konferencije su upućene značajne poruke i potvrđena ranija saznanja o genocidu i drugim teškim kršenjima međunarodnog humanitarnog prava u Republici Bosni i Hercegovini, odnosno Bosanskoj krajini. Potvrđeno je, a izneseni su i brojni novi dokazi, da je u Bosanskoj krajini izvršen zločin genocida nad Bošnjacima.

Potvrđena je teza o agresiji Savezne Republike Jugoslavije i Republike Hrvatske na Republiku Bosnu i Hercegovinu, koju su posebno argumentirano iznosili učesnici Konferencije iz Beograda i Podgorice.

- U Bugojnu je, u organizaciji Instituta, 29. jula 2000. održan naučni skup “**ZLOČINI U BUGOJNU ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.**”, na kojem su, pored ostalih, podnijeta naučna saopštenja:
- Mr. Muharem Kreso, **BUGOJNO – RAZVOJ I PRILIKE DO AGRESIJE**
- Prof. dr. Smail Čekić, **PLANIRANJE I UČEŠĆE REPUBLIKE HRVATSKE U AGRESIJI NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU**
- Abdulah Jeleč, **DOGAĐAJI KOJI SU PRETHODILI ZLOČINIMA**
- Prof. dr. Bećir Macić, **OBlici, KARAKTERISTIKE I OBIM POČINJENIH ZLOČINA U VRBANJI 17-29. JULA 1993.**
- Edin Ramić, **IZVRŠENJE ZLOČINA U VRBANJI**
- Doc. dr. Muhamed Šestanović, **STRADANJA BUGOJNA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.**

- Na **DESETOM MEĐUNARODNOM KONGRESU VIKTIMOLOGA** u Montrealu od 6. do 11. augusta 2000. prof. dr. Smail Čekić je podnio naučno saopštenje na temu **MASOVNE GROBNICE I KONCENRACIONI LOGORI – DOKAZ ORGANIZOVANE VIKTIMIZACIJE U BOSNI I HERCEGOVINI** i imao veoma aktivno i zapaženo učešće, posebno u vezi sa pitanjem karaktera oružanog sukoba u Republici Bosni i Hercegovini

Tribine:

- **“GENOCID NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995**, Vijeće kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo, 15. jula 2000. Uvodničar: prof. dr. Smail Čekić

2001.

Naučni skup:

- Učešće u pripremama, organizovanju i održavanju naučnog skupa **“DJECA – ŽRTVE RATA I MIRA”**, Sarajevo, 10. i 11. septembar 2001: dr. Bećir Macić, **ZLOČINI NAD DJECOM U BOSANSKOJ RATNOJ KATAKLIZMI** i doc. dr. Muhamed Šestanović, **STRADANJE DJECE U AGRESIJI NA BOSNU I HERCEGOVINU, SA POSEBNIM OSVRTOM NA DJECU SARAJEVA**

Okrugli stolovi:

- **“LOGORAŠI OD RATNIH ZAKONA DO DEJTONSKOG SPORAZUMA”**, Sarajevo, 13. mart 2001, na kojem dr. Bećir Macić podnio referat **“POLAZNA OSNOVA ZA ZAKONSKO REGULISANJE PRAVA LOGORAŠA”**, koji je objavljen u knjizi: Bećir Macić, **AGRESIJA NAKON AGRESIJE**, Vijeće kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo 2001, str. 91-98
- **“UPOTREBA ZABRANJENIH SREDSTAVA I NAČINA RATOVANJA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU”**, Sarajevo, 14. mart 2001, doc. dr. Muhamed Šes-

tanović je učestvovao u pripremama i rukovođenju, na kojem je podnio i uvodno izlaganje, a dr. Bećir Macić referat JAVNO MNIJENJE I “BALKANSKI SINDROM” (objavljeno u knjizi: Bećir Macić, AGRESIJA NAKON AGRESIJE, str. 104-113, i u knjizi: UPOTREBA ZABRANJENIH SREDSTAVA I PRIMJENA ZABRANJENIH NAČINA RATOVANJA; Sarajevo, septembra 2001, str. 40-51)

- **“SANDŽAK I BOŠNJACI IZMEĐU SRBIJE I CRNE GORE”**, Novi Pazar, 16-18. mart 2001, dr. Bećir Macić je podnio referat **“NEGACIJA BOŠNJAČKOG IDENTITETA KROZ NEGIRANJE IMENA OVOG NARODA”**
- **“BOSNA I BOŠNJACI DANAS”**, Bugojno, 28. juli 2001, dr. Bećir Macić je podnio izlaganje **“NOVI OBLICI DESTRUKCIJE BOSNE”**
- **“RATOVI U JUGOSLAVIJI 1991-1999”**, Beograd, 7-9. novembra 2001, uposlenici i saradnici Instituta podnijeli su naučna saopštenja na određene teme: prof. dr. Smail Čekić, AGRESIJA NA BOSNU I GENOCID NAD BOŠNJACIMA 1991-1995; Dr. Bećir Macić, ODREĐENJE KARAKTERA RATA U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995. U NEKIM MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA; Mr. Muharem Kreso, KARAKTER RATOVANJA NA PROSTORIMA JUGOSLAVIJE POTKRAJ XX VIJEKA, te imali značajno učešće u diskusiji
- **“KARAKTER RATA U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995.”**, Sarajevo, 20. decembar 2001; Priprema, rukovođenje i uvodne napomene doc. dr. Muhamed Šestanović; dr. Bećir Macić, ODREĐENJE KARAKTERA RATA U BiH 1992-1995. U NEKIM DOKUMENTIMA MEĐUNARODNE ZAJEDNICE

Tribine:

- **“ZLOČINI NAD DJECOM POČINJENI U VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995”**, Vijeće kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo 18. januar 2001. Uvodničar: doc. dr. Muhamed Šestanović
- **“NOVI VIDOVI AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU”**, Vijeće kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo, 19. maj 2001. Uvodničar: dr. Bećir Macić. Objavljeno u: dr. Bećir Macić, AGRESIJA

NAKON AGRESIJE, Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca, biblioteka posebna izdanja, br. 80, Sarajevo, august 2001.

- **“DOSADAŠNJI REZULTATI ISTRAŽIVANJA O ZLOČINIMA U SREBRENICI 1991-1995.”**, Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo, 14. juli 2001. Uvodničar: mr. Muharem Kreso
- **“FAŠIZAM I ANTIFAŠIZAM U BOSNI”**, Vijeće kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo, 24. novembar 2001. Uvodničar: prof. dr. Smail Čekić.

2002.

Naučni skupovi:

- **“NACIONALNO PITANJE U BOSNI I HERCEGOVINI”**, Sarajevo, 14. i 15. maj 2002.: dr. Bećir Macić, NEGACIJA BOŠNJ-AČKOG IDENTITETA-NEGACIJA IMENA OVOG NARODA
- **“AGRESIJA I GENOCID U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI”**, Ključ, 27-29. maj 2002.: prof. dr. Smail Čekić, AGRESIJA NA BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995. I GENOCID NAD BOŠNJACIMA, dr. Bećir Macić, OBLICI KRŠENJA LJUDSKIH PRAVA U AGRESIJI NA BOSNU I HERCEGOVINU
- **“BOSNA I HERCEGOVINA I VIJEĆE EVROPE”**, Mostar, 10. decembar 2002.: prof. dr. Smail Čekić, UČENJE I PODUČAVANJE HISTORIJE EVROPE U XX STOLJEĆU; prof. dr. Ismet Dizdarević, PSIHOLOŠKA DIMENZIJA KONVENCIJE O DJETETU; dr. Bećir Macić, OSTVARIVANJE PRAVA NA RAD U BOSNI I HERCEGOVINI.

Savjetovanje:

- **“BOSNA I HERCEGOVINA U NOVOM MILENIJU”**, Sarajevo, 6. mart 2002; dr. Bećir Macić, OSTVARIVANJE PRAVA NA RAD U BOSNI I HERCEGOVINI

Okrugli stolovi:

- **“GLOBALIZACIJA I MEĐUNARODNI TERORIZAM”**, Sarajevo, 7. septembar 2002; dr. Bećir Macić, PROBLEMI ČOVJE-

ČANSTVA – LIMIT ZA GLOBALIZACIJU I IZVOR TERORIZMA;

- **“RAZVOJ PRAVNOG FAKULTETA I NAUKE”**, Sarajevo, 9. april 2002: dr. Bećir Macić, NOVI ELEMENTI ZA OBRAZOVNI SISTEM
- **“ZLOČINI JEDNOG VREMENA – SREBRENICA JULI 1995 – NEW YORK SEPTEMBAR 2001**, Tuzla, 9. septembar 2002; prof. dr. Smail Čekić, GENOCID U SREBRENICI “SIGURNOJ ZONI” UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995.

Tribine:

- Tribina Univerziteta u Bijaću, Bijać, 8. februar 2002, Tema: **“ANTIFAŠIZAM U BOSNI I HERCEGOVINI”**. Uvodničar: prof. dr. Smail Čekić
- Javna tribina “Vrbanja 1993./2002.”, Bugojno, 28. juli 2002; Tema: **“ANTIFAŠIZAM DANAS”**. Učesnik dr. Bećir Macić, ANTIFAŠIZAM DANAS, Moderator: doc. dr. Muhamed Šestanović
- Tribina “Bošnjački dijalog”, Studentski dom Nedžarići Sarajevo, Tema: **“ANTIFAŠIZAM U BOSNI I HERCEGOVINI”**. Uvodničar prof. dr. Smail Čekić
- Tribina Univerziteta u Bijaću, 19. oktobra 2002. Tema: **“VELIKOSRPSKI NACIONALIZAM NA KRAJU XX STOLJEĆA”**. Uvodničar: prof. dr. Smail Čekić

2003.

Naučne konferencije:

- **“GENOCID I SVJETSKA ZAJEDNICA – ODGOVORNOST, POSLJEDICE I PREVENCIJA”**, Peta bijenalna konferencija IAGS, 7-10. juni, Galway, Irska: prof. mr. Muharem Kreso, GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI 1992. DO 1995. I MEĐUNARODNA ZAJEDNICA i dr. Bećir Macić, GENOCIDNE RADNJE U RATU PROTIV BOSNE I HERCEGOVINE
- **“VLADAVINA PRAVA, SIGURNOST U REGIJI I LJUDSKA PRAVA”**, Ilidža, 10-12. oktobar 2003. Učešće u raspravi: dr. Bećir Macić

- **“SPORAZUM I POTVRDNA IZJAŠNJAVANJA O KRIVICI – PRAKSA PRED TRIBUNALOM ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU I NACIONALNIM PRAVOSUĐEM”**, Ilidža, 5. i 6. decembra 2003. Učešće u raspravi: dr. Bećir Macić
- **“ŠPANSKA TRANZICIJA KA DEMOKRATIJI – DOPRINOS BUDUĆNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE”**, 11. i 12. decembar 2003. Učešće u raspravi: dr. Bećir Macić

Savjetovanja:

- **BOŠNJAČKI IDENTITET U XX STOLJEĆU**, Sarajevo, 6. i 7. oktobar 2003: dr. Bećir Macić, **KORIJENI AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU**;
- **DRŽAVA BOSNA I HERCEGOVINA OD ZAVNOBIH-a, DEJTONA I DALJE**, Sarajevo, 10. oktobar 2003: dr. Bećir Macić, **KRŠENJE LJUDSKIH PRAVA U BIH 1991-1995. – NEGACIJA ZAVNOBiH-a**,
- **KULTURA LJUDSKIH PRAVA I TEMELJNIH SLOBODA U AHDNAMI SULTAN MEHMED FATIHA**, Sarajevo, 21. oktobar 2003: dr. Bećir Macić, **GENOCID KAO NEGACIJA AHDNAME**
- **BOSNA I HERCEGOVINA PRIJE I NAKON ZAVNOBIH-a**, Sarajevo, 22. i 24. novembar 2003: prof. dr. Smail Čekić, **AGRESIJA NA BOSNU I HERCEGOVINU I GENOCID NAD BOŠNJACIMA**; prof. mr. Muharem Kreso, **OBNOVA DRŽAVNOSTI - NAJVAŽNIJA TEKOVI NA NOR-a U BOSNI I HERCEGOVINI**; dr. Bećir Macić, **AGRESIJA NA BOSNU I HERCEGOVINU** - **NEGACIJA ZAVNOBIH-a**;

Okrugli stolovi:

- **“SREBRENICA IZMEĐU ISTINE I PRAVDE – SJEĆANJE I NADE”**, Sarajevo, 11. mart 2003: prof. dr. Smail Čekić, **ZNAČAJ MEMORIJALNOG CENTRA U POTOČARIMA**;
- **“UGROŽAVANJE TEKOVI NA BORBE ZA BIH”**, Sarajevo, 14. april 2003: prof. dr. Smail Čekić;
- **“OBILJEŽAVANJE 11. GODIŠNJICE STRADANJA VIŠE-**

- GRADANA**", Sarajevo, 23. maj 2003: dr. Bećir Macić, NAUČNO ISTRAŽIVANJE ZLOČINA U VIŠEGRADU;
- **"ISTINA O SREBRENIČKOM MASAKRU"**, Sarajevo, 5. jula 2003. Učestvovali: prof. dr. Smail Čekić i prof. dr. Ismet Dizdarević;
  - **"PRAVNI ASPEKTI GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA SREBRENICE, 'ZAŠTIĆENE ZONE' UN U JULU 95"**, Tuzla, 9. juli 2003. Učesnik: dr. Bećir Macić;
  - **"ISTINA O GENOCIDU U BIH – PREDUVJET POMIRENJA NA BALKANU"**, Prijedor, 1. avgust 2003: dr. Bećir Macić, PREDUSLOVI POMIRENJA U BIH;
  - **"DRŽAVA BOSNA I HERCEGOVINA OD: ZAVNOBiHA-a, DEJTONA I DALJE"**, Pravni fakultet i Institut za ljudska prava Pravnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 10. novembar 2003: dr. Bećir Macić, KRŠENJE LJUDSKIH PRAVA U BIH 1991-1995. – NEGACIJA ZAVNOBiH-a;
  - **"SANDŽAK: PROŠLOST, SADAŠNJOST I BUDUĆNOST"**, Novi Pazar, 21. novembar 2003: dr. Bećir Macić, BOŠNJACI U KONTEKSTU JUGOSLOVENSKE KRIZE DEVEDESETIH GODINA.

Tribine:

- **"DŽAMIJE SU OGLEDALO NAŠEG IDENTITETA"**, Maglaj, 7. maj 2003. Uvodničari: prof. dr. Ismet Dizdarević i dr. Bećir Macić,
- **"DA SE NE ZABORAVI"**, Memići, 1. juni 2003. Uvodničar: prof. dr. Smail Čekić;
- **"TRAGEDIJA BOŠNJAKA SREBRENICE, 'SIGURNE ZONE' UN-a"**, Ilijaš, 9. juli 2003. Učesnici: prof. dr. Smail Čekić i doc. Muhamed Šestanović.

2004.

Naučne konferencije:

- **ČETVRTA MEĐUNARODNA KONFERENCIJA: "PREVENTING GENOCIDE. THREATS AND RESPONSIBILITIES"**
– **Stockholm International Forum 2004**, Štokholm 26-29.

januar 2004. Učešće u radu: prof. dr. Smail Čekić, **PREVENCIJA GENOCIDA – MOGUĆNOSTI I PREPREKE**

- **KONFERENCIJA “PRIBLIŽAVANJE MKSJ-a LOKALNIM ZAJEDNICAMA U BiH”**, Brčko, 8. maj 2004. Učešće u radu: doc. dr. Muhamed Šestanović
- **KONFERENCIJA “PRIBLIŽAVANJE MKSJ-a LOKALNIM ZAJEDNICAMA U BiH”**, Foča, 9. oktobar 2004. Učešće u radu: dr. Bećir Macić
- **ICMP KONFERENCIJA “MEHANIZMI ZA TRAŽENJE I DOKUMENTOVANJE ISTINE”**, Jahorina, 20-21. oktobar 2004. Učešće u radu: dr. Bećir Macić
- **“DJECA ROĐENA IZ RATNIH SILOVANJA U KOMPARATIVNOJ PERSPEKTIVI”**, Pitsburg, 12-13. novembar 2004. Učešće u radu: mr. Jasna Balorda, **POTRAGA ZA IDENTITETOM – IDENTITETSKI I IDENTIFIKACIJSKI KONFLIKTI DJECE ROĐENE IZ RATNIH SILOVANJA U BOSNI I HERCEGOVINI**.
- **KONFERENCIJA “PRIBLIŽAVANJE MKSJ-a LOKALNIM ZAJEDNICAMA U BiH”**, Konjic, 20. novembar 2004. Učešće u radu: dr. Bećir Macić
- Aktivnosti na pripremi **MEĐUNARODNE NAUČNE KONFERENCIJE “GENOCID NAD BOŠNJACIMA SIGURNE ZONE UJEDINJENIH NACIJA SREBRENICA, JULA 1995. – PORUKE BUDUĆIM GENERACIJAMA”**, povodom desetogodišnjice genocida u istočnoj Bosni jula 1995.: formiran je Organizacioni odbor i njegova radna tijela; izrađeni dokumenti Konferencije (koncept, poziv, program); poslani materijali potencijalnim učesnicima Konferencije; vođene aktivnosti na iznalaženju finansijskih sredstava i dr.

Savjetovanja:

- **DEKLARACIJA – OSIGURATI MIR BOSNI I HERCEGOVINI – DALJE RAZVIJATI DEJTONSKI SPORAZUM**, Institut za ljudska prava Pravnog fakulteta Sarajevo, Sarajevo 26. januar 2004. Učesnik: dr. Bećir Macić, **DEJTON – NEMOGUĆNOST INTEGRATIVNIH PROCESA**
- **VERTIKALNA ORGANIZACIJA BOSNE I HERCEGOVINE (CENTRALNA, REGIONALNA I LOKALNA VLAST)**, Institut

za ljudska prava Pravnog fakulteta Sarajevo, 6. april 2004. Učesnik:
dr. Bećir Macić, DESTRUKCIJA VERTIKALNE ORGANIZACIJE
DRŽAVE BOSNE I HERCEGOVINE 1991-1995.

Seminari:

- **ZNAČAJ ARHIVSKE GRAĐE U NJEGOVANJU KULTURNE BAŠTINE**, Arhiv Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 13. i 14. april 2004. Učesnik: dr. Bećir Macić
- **PETI FORUM O OBRAZOVANJU TEŽIMO VIŠEM, OSCE**, Sarajevo, 17. april 2004. Učesnik: dr. Bećir Macić

Okrugli stolovi:

- **“KARAKTEROLOGIJA BOŠNJAKA”**, Naučno-istraživački institut “Ibn Sina”, Sarajevo 5. februar 2004. Učesnici: prof. dr. Ismet Dizdarević, **NARAVI BOŠNJAKA: IZVORNA OSOBENOST I ŠIROKA OTVORENOST**; doc. dr. Muhamed Šestanović, **PREGLED ISTRAŽIVANJA KARAKTERNIH OSOBENOSTI BOŠNJAKA – UVODNO IZLAGANJE**; doc. dr. Muhamed Šestanović, **LIČNE IMPRESIJE O NEKIM PSIHOLOŠKIM OSOBENOSTIMA BOŠNJAKA**
- **“SOCIJALNI I PRAVNI STATUS LOGORAŠA BOSNE I HERCEGOVINE – STANJE, POTREBE I CILJEVI”**, Savez logoraša Bosne i Hercegovine, Bihać 8. i 9. maj 2004: dr. Bećir Macić, **NEKI ELEMENTI ZA ZAKONSKO REGULISANJE POLOŽAJA LOGORAŠA**
- **“SREBRENICA – PITANJA, MOGUĆI ODGOVORI”**, Tuzla, 2. juli 2004: prof. dr. Smail Čekić, **O ZLOČINIMA U SREBRENICI**
- **“SOCIOLOGIJA BOŠNJACHE ELITE”**, Naučno-istraživački institut “Ibn Sina”, Sarajevo, 13. oktobar 2004: prof. dr. Ismet Dizdarević, **PSIHOLOŠKI ASPEKTI BOŠNJACHE ELITE**; dr. Bećir Macić, **PARTIJSKA ELITA U BOSNI I HERCEGOVINI**
- **“PODRŠKA VISOKOM OBRAZOVANJU U BOSNI I HERCEGOVINI ZA 2004/2005. GODINU”**, WUS Austrija, Sarajevo, 29. oktobar 2004. Učesnik: dr. Bećir Macić

Tribine:

- **“MASAKR NAD STANOVNIŠTVOM LJEŠEVA”**, Lješevo, 5. juni 2004. Izlaganje: dr. Bećir Macić, **ZLOČINI U LJEŠEVU**.
- **VI TRADICIONALNA MANIFESTACIJA “IMA JEDAN GRAD SREBRENICA”**, Sarajevo, 9. juli 2004. Izlaganje: prof. dr. Smail Čekić, **GENOCID U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UJEDINJENIH NACIJA JULA 1995**.

2005.

Naučne konferencije:

- **MEĐUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA: “FORMIRANJE MREŽE ISTRAŽIVAČA GENOCIDA U EVROPI”**, Berlin, 13-15. januar 2005. Učesnik: prof. dr. Smail Čekić
- **KONFERENCIJA: “60 GODINA OD ZAVRŠETKA DRUGOG SVJETSKOG RATA – KAKO SE SJEČATI 1945. GODINE”**, Sarajevo, 12. maj 2005: prof. mr. Muharem Kreso, **PLATFORMA NARODNOOSLOBODILAČKOG POKRETA 1941-1945. GODINE: OSTVARIVANJE I NEOSTVARIVANJE**; prof. dr. Smail Čekić, **ZLOČINI U BIH TOKOM DRUGOG SVJETSKOG RATA**
- **KONFERENCIJA: “PRIBLIŽAVANJE MKSJ-a LOKALNIM ZAJEDNICAMA U BOSNI I HERCEGOVINI-RAD MKSJ-a U VEZI SA ZLOČINIMA KOJI SU TOKOM RATA POČINJENI U SREBRENICI”**, Srebrenica, 21. maj 2005; Učesnici: dr. Bećir Macić i prof. dr. Muhamed Šestanović
- **ŠESTA BIJENALNA KONFERENCIJA MEĐUNARODNE ASOCIJACIJE ISTRAŽIVAČA GENOCIDA (IAGS): “DEVEDESET GODINA NAKON JERMENSKOG GENOCIDA I ŠEZDESET GODINA NAKON HOLOKAUSTA: TRAJNA PRIJETNJA I NASLJEĐE GENOCIDA”**, Boca Raton (Florida), 4-7. juni 2005. Učesnici u radu: dr. Bećir Macić, **USLOVI ZA PREVENCIJU GENOCIDA U POSTGENOCIDNOM PERIODU U BOSNI I HERCEGOVINI**”; mr. Jasna Balorda, **“POTRAGA ZA IDENTITETOM – IDENTIFIKACIJSKI KONFLIKTI DJECE ROĐENE IZ RATNIH SILOVANJA U BOSNI I HERCEGOVINI**

- **MEĐUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA: “GENOCIDE AGAINST BOSNIACS OF UN SAFE AREA SREBRENICA IN JULY 1995. – LESSONS FOR FUTURE GENERATION”**, Srebrenica (Potočari) - Sarajevo, 11-15. juli 2005.

U Srebrenici (Potočarima) i Sarajevu je, u organizaciji Instituta i u saradnji sa The University of North Carolina, Charlotte (USA), od 11. do 15. jula 2005, održana Međunarodna naučna konferencija “GENOCIDE AGAINST BOSNIACS OF UN SAFE AREA SREBRENICA IN JULY 1995. – LESSONS FOR FUTURE GENERATION”. Tema ovog visokog naučnog skupa, na kojem je podneseno 120 naučnih saopštenja, bila je precizno formulisana i ograničena na julske dane 1995. godine, koji su, nažalost, sa zakašnjenjem, ipak, **potresli svijet**. Riječ je o genocidu nad Bošnjacima (1992-1995.) kakav se u Evropi nije dogodio od Drugog svjetskog rata. Njegova kulminacija je sažeta u svega četiri julska dana 1995. (13, 14, 15. i 16. juli), kada je svakog dana vršena organizovana egzekucija po 2.000 nedužnih ljudi, ubijenih samo zato što su pripadali narodu koji se našao na putu širenja *lebensrauma* u okviru jednog veliko-državnog projekta. Monstruoznost zločina i njegov značaj, te činjenica da je višednevni masakr fertile muškaraca povezan sa dvodnevnom deportacijom žena i djece i lepezom kodifikovanih i nekodifikovanih zločina, bio je samo **vrh ledenog brijega** genocida nad Bošnjacima okupiranih mjesta Republike Bosne i Hercegovine i gradova u opsadi.

Na Konferenciji su učestvovali istraživači i studenti iz više država sa svih kontinenata, iz raznih nauka i naučnih disciplina, kao što su: historija, filozofija, antropologija, kriminologija, psihologija, pravo, političke nauke, sociologija, te novinari i aktivisti na polju ljudskih prava, kao i politički, vojni i vjerski lideri. Tom impresivnom skupu intelektualaca i aktivista prisustvovali su predstavnici najuglednijih univerziteta, kao što su Yale, Harvard i Stanford, te *Genocide Watch*, Internationale Commission of Missing Persons, Gesellschaft für bedrohte Völker, Center for Humanitarian of Law i dr.

Aktivnosti održavanja Konferencije 11. jula 2005. odvijale su se u Potočarima. Svi učesnici su, prije početka radnog dijela, izvršili obilazak masovne (sekundarne) grobnice žrtava zločina genocida (Budak 01, 176 slučajeva), na kojoj se obratio Amor Mašović, predsjednik Federalne komisije za nestale osobe, Sarajevo.

Konferenciju je, u prostorijama (bivše) Fabrike akumulatora u Potočarima, gdje je bila Komanda Holandskog bataljona UNPROFOR-a i gdje se od 11. do 13. jula 1995. nalazilo oko 5.000-6.000 civila, uglavnom žena i djece, tražeći i očekujući od Ujedinjenih nacija zaštitu i spas, otvorio akademik prof. dr. Muhamed Filipović, predsjedavajući Radnog predsjedništva (prof. dr. Samantha Power, prof. dr. Eric Markusen, prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Nikola Kovač, dr. Diego E. Arria i prof. dr. Smail Čekić). Akademik Filipović je, pored ostalog, ukazao na značaj održavanja naučne Konferencije i odnos međunarodne zajednice, posebno velikih sila, prema agresiji i genocidu u Republici Bosni i Hercegovini. prof. dr. Smail Čekić je, između ostalog, apostrofirao razmjere zločina genocida nad Bošnjacima u Srebrenici, sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija, jula 1995. Dr. Diego Arria (od 1. januara 1992. do 1. septembra 1993. stalni predstavnik Venecuele u Ujedinjenim nacijama) je, imajući u vidu činjenicu da je 25. aprila 1993. posjetio Srebrenicu, u okviru aktivnosti Misije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija, posebno ukazao na očigledne dokaze o genocidu. S tim u vezi, on je, pored ostalog, naglasio da je “Srebrenica otvoreni zatvor u kome su srpske snage planirale ‘usporeni genocid’”, da su Srbi držali “koncentracioni logor pod kontrolom UNPROFOR-a, dok se oni ponašaju kao čuvari tog logora” i da tzv. međunarodna zajednica nije ništa učinila da spriječi genocid nad, kako je on rekao, bosanskim muslimanima.

Nakon pozdravne riječi i obraćanja organizatora i gostiju, prije početka zvaničnog programa obilježavanja sjećanja na žrtve genocida, održana je press-konferencija, na kojoj je aktivno učestvovalo više istraživača.

Svi učesnici Konferencije su prisustvovali centralnom programu obilježavanja desetogodišnjice sjećanja na žrtve genocida, a jedan broj međunarodno afirmisanih i poznatih istraživača holokausta i genocida učestvovao je u odgovarajućim programskim sadržajima određenih TV kuća, koje su iz Potočara bile neposredno uključene u obilježavanje sjećanja na žrtve genocida.

Konferencija je sva tri dana u Sarajevu radila u plenumu, što je omogućilo i olakšalo da se rasvijetle kontekst događaja, rekonstrukcija i razmjere zločina genocida, kao i posljedice i pouke budućim generacijama.

Naučna rasprava je bila artikulisana kroz tri tematske cjeline:

- **kontekst događaja,**
- **rekonstrukcija događaja i**
- **posljedice i pouke budućim generacijama.**

Naučna saopštenja o pojedinačnim temama posebnih tematskih cjelina podnijeli su:

- (12. JULI 2005.) **KONTEKST DOGAĐAJA**

(Radno predsjedništvo: Akademik, prof. dr. Muhamed Filipović, prof. dr. Samantha Power, prof. dr. Eric Markusen, prof. dr. Mirko Pejanović i prof. dr. Smail Čekić

Predsjedavajući: prof. dr. Ismet Dizdarević):

Akademik, prof. dr. Muhamed Filipović, **GENOCID U SREBRENICI - KONTEKST DOGAĐAJA**

Dr. Norman M. Naimark (Stanford University, USA), **SREBRENICA U HISTORIJU GENOCIDA - DESET GODINA POSLIJE**

Dr. Nataša Kandić (Fond za humanitarno pravo Srbije, Beograd), **PORICANJE SREBRENICE**

Prof. dr. Francis Boyle (University of Illinois, USA), **ICTY I ICJ - TUŽBA ZA GENOCID PROTIV SRBIJE I CRNE GORE**

Prof. dr. Charles Ingrao (Purdue University, USA), **PATOLOGIJA PORICANJA - POSTOJI LI PROTUOTROV?**

Phon van den Biesen (advokat, Netherlands), **TUŽBA BOSNE I HERCEGOVINE PROTIV SRBIJE I CRNE GORE**

Dr. Paul Bartrop (Deakin University, Australia), **PRETPOSTAVLJANJE ODGOVORNOSTI - HOLANDSKA VLADA I SREBRENIČKI MASAKR**

Prof. dr. Haris Silajdžić (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo), **ULOGA MEĐUNARODNE ZAJEDNICE PREMA GENOCIDU U SREBRENICI**

Dr. Dirk Mulder (Kamp Westerbork, Holandija), **SREBRENICA I LEKCIJE ZA BUDUĆNOST - MEĐUNARODNA ISKUSTVA U KOMEMORACIJI RATNIH ZVJERSTAVA**

Dr. Nesrin Kenar (Kocaeli University, Turkey), **GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI – ODGOVORNOST**

Fikret Muslimović (general, Sarajevo), **ULOGA SAVEZNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE U DOGAĐAJIMA U I OKO SREBRENICE JULA 1995. GODINE**

Dr. Diego E. Arria (bivši ambasador Ujedinjenih nacija, Venecuela),
UJEDINJENE NACIJE I PAD SREBRENICE

Prof. dr. Nijaz Duraković (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo),
**ODNOS MEĐUNARODNE ZAJEDNICE PREMA AGRESIJI NA
REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU I GENOCIDU NAD BOŠ-
NJACIMA**

Fadila Memišević (Gesellschaft für bedrohte Völker-International,
Göttingen - Odjeljenje za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo), **MONTIRANI
PROCESI NAD PREŽIVJELIMA SREBRENIČKOG MASAKRA**

Prof. dr. Samuel Totten (University of Arkansas, USA), **TAKO-
ZVANA SIGURNA ZONA U SREBRENICI - POGREŠAN PRISTUP
KOJI JE NAZVAN POGREŠNIM IMENOM I SPROVEDEN NA
POGREŠAN NAČIN**

Dr. Dion van den Berg (Projekt-menadžer, Interkerkelijk vrede-
sberaad – IKV, Netherlands), **SREBRENICA I POLITIČKA DISKUSIJA
U HOLANDIJI OD 1995. - 2005. - DUGA PRIČA O PORICANJU
HOLANDSKIH GREŠAKA I KRIVICE**

Prof. dr. Omer Ibrahimagić (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo),
**POLITIČKI I PRAVNI MOTIVI USPOSTAVE ZONA SIGURNOSTI
UJEDINJENIH NARODA U BOSNI I HERCEGOVINI 1992-1995.
GODINE**

Prof. dr. Janja Beč (Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad), **KORI-
JENI ZLA - JA HOĆU DA RAZUMIJEM**

Prof. dr. Salih Jalimam (Univerzitet u Zenici, Zenica), **SRPSKA
HISTORIOGRAFIJA O ZLOČINU U SREBRENICI JULA 1995.
GODINE**

Prof. dr. Sakib Softić (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo), **GENOCID
U SREBRENICI I PRAKSA ICTY-a**

Hasan Nuhanović (Sarajevo), **ULOGA MEĐUNARODNIH
FAKTORA U SREBRENICI - HRONOLOGIJA, KOMENTARI I
ANALIZA DOGAĐAJA**

Mr. Džemal Najetović (Sarajevo), **MEĐUNARODNA UMIJE-
ŠANOST I ODGOVORNOST ZA GENOCID NAD BOŠNJACIMA
U SREBRENICI**

Mr. Hajriz Bećirović (Sarajevo), **KONTROVERZNA ULOGA
MEĐUNARODNE ZAJEDNICE U ZAUSTAVLJANJU GENOCIDA
U BOSNI I HERCEGOVINI**

Prof. dr. Robert Donia (University of Michigan, USA), **GENOCID U SREBRENICI U GOVORIMA LIDERA REPUBLIKE SRPSKE**
Sonja Biserko (Helsinški odbor za ljudska prava, Beograd),
GENOCID I STABILNOST REGIONA

OTVARANJE IZLOŽBE DOKUMENTARNIH FOTOGRAFIJA
- Prof. dr. Jusuf Žiga (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo)

Prof. dr. Paul Miller (McDaniel College, USA), **SPAS ODOZGO - KOMPATIVNA STUDIJA SLUČAJEVA (NE) BOMBARDOVANJA AUŠVICA I SREBRERNICE**

Prof. dr. Kasim Trnka (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo), **GENOCID U SREBRENICI U SVJETLU TUŽBE BOSNE I HERCEGOVINE PROTIV SRBIJE I CRNE GORE**

Miro Kebo i Semin Guzin (Advokatska kancelarija, Mostar),
PRAVNA ODGOVORNOST HOLANDIJE ZA GENOCID U SREBRENICI

Dr. Fadil Ademović (novinar i publicista, Sarajevo), **GOLGOTA SREBRENICE I SRPSKA PRAVOSLAVNA CRKVA**

Ljubo Babić (ambasador u penziji), **ODGOVORNOST ELITE ZA RAZBIJANJE DRŽAVE I GENOCID**

Prof. dr. Oliver Leaman (University of Kentucky, USA), **SREBRENICA, ETNIČKO NASILJE I SAVREMENA MORALNOST**

Dr. Agnes Kasero (advokat, Francuska), **FRANCUSKI POSTUPCI PROTIV ORGANIZACIJE UJEDINJENIH NACIJA, KOJI SU POKRENUTI OD STRANE 400 PREŽIVJELIH SREBRENIČANA**

Jovan Divjak (general, Sarajevo), **SREBRENICA - DEMILITARIZOVANA ILI SIGURNA ZONA UJEDINJENIH NACIJA?**

Prof. dr. Nikola Kovač (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo), **GLASOVI SREBRENICE - ZA ODBRANU DOSTOJANSTVA ŽRTAVA**

Prof. dr. Čazim Sadiković (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo),
NEKE PRAVNE KARAKTERISTIKE GENOCIDA U BOSNI I HERCEGOVINI

Prof. dr. Mustafa Imamović (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo),
STARE I NOVE PRIJETNJE GENOCIDOM

Prof. dr. Mirko Pejanović (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo), **DESET GODINA POSLIJE SREBRENICE**

Prof. dr. Ismet Dizdarević (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo), **OSJEĆANJE KRIVICE I KAJANJE PLANERA I IZVRŠIOCA GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA**

Prof. dr. Esad Zgodić (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo), **DEFINICIJE GENOCIDA I SISTEM OBRAZOVANJA**

D i s k u s i j a

Dr. Samantha Power (Harvard University, USA), **SREBRENICA, PRIČA IZNUTRA – ZAŠTO SU SJEDINJENE DRŽAVE I EVROPA MIRNO GLEDALE KAKO PADA?**

- (13. JULI 2005.) **REKONSTRUKCIJA DOGAĐAJA**

(**Radno predsjedništvo:** prof. dr. Mirsad Hadžikadić, prof. mr. Muharem Kreso, dr. Charli Carpenter, Tilman Zülch i prof. dr. Oliver Leaman.

Predsjedavajući: Akademik prof. dr. Muhamed Filipović i prof. dr. Paul Miller) :

Prof. mr. Muharem Kreso (Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Sarajevo), **GENOCID NAD BOŠNJACIMA SIGURNE ZONE UN SREBRENICA – REKONSTRUKCIJA DOGAĐAJA** (Uvodni referat - 8.00 – 8.20)

Anđelko Makar (general, Tuzla), **RATNI CILJEVI VELIKO-SRPSKOG AGRESORA U PODRINJU**

Dr. Latinka Perović (historičar, Beograd), **ODJECI SREBRENIČKOG ZLOČINA U SRBIJI**

Dr. Mient Jan Faber (Vrije University Amsterdam, Netherlands), **LIČNA SIGURNOST U POTOČARIMA 11-13. JULA 1995. – ULOGA HOLANDSKOG BATALJONA I HOLANDSKE VLADE**

Tilman Zülch (Gesellschaft für bedrohte Völker - International Göttingen), **TABUIZIRAN, PRIKRIVEN, PORICAN - GENOCID NAD BOSANSKIM MUSLIMANIMA**

Nijaz Mašić (profesor, Srednjoškolski centar, Ilijaš-Sarajevo), **STANOVNIŠTVO I USLOVI ŽIVOTA U SIGURNOJ ZONI UN SREBRENICA**

Dr. Eric Stobbaerts (konsultant Médecins sans frontières, Velika Britanija), **O ŽIVOTNIM USLOVIMA POPULACIJE SREBRENICE I PRISUSTVO MSF-a U ENKLAVI**

Mr. Vahid Karavelić (general, Sarajevo), **DRINSKI KORPUS SA OJAČANJIMA U JULSKIM DOGAĐAJIMA 1995. GODINE U SREBRENICI**

Salko Gušić (brigadir, Sarajevo), **SNAGE MUP-a RS SA OJAČANJIMA U JULSKIM DOGAĐAJIMA 1995. GODINE U SREBRENICI**

Mr. Zijad Rujanac (brigadir, Sarajevo), **PLANIRANJE I PRIPREMA ZLOČINA U SIGURNOJ ZONI UN-a SREBRENICA**

Vejiz Šabić (major, Sarajevo), **SNAGE ODBRANE SIGURNE ZONE UN SREBRENICA JULA 1995. GODINE**

Ibrahim Bećirović (profesor, Sarajevo), **OPERACIJA HAPŠENJA I ZAROBLJAVANJA MUŠKARACA SIGURNE ZONE UN-a SREBRENICA, JULA 1995. GODINE**

Asaf Bećirović (dipl. žurnalista, Sarajevo), **OPERACIJA UBIJANJA ZAROBLJENIH MUŠKARACA SIGURNE ZONE UN SREBRENICA JULA 1995. GODINE**

Velid Šabić (profesor, Sarajevo), **UPOTREBA NEDOZVOLJENIH SREDSTAVA I POSTUPAKA U LIKVIDACIJI SIGURNE ZONE SREBRENICA JULA 1995. GODINE**

Dr. Alexandrina Iovita (Free International University of Moldova), **GENOCID - GNUSNI KRAJNI CILJ ILI ILEGALNI NAČIN RATOVANJA**

Dževad Mahmutović (dipl. kriminalista, Tuzla), **OPERACIJA PRIKRIVANJA ZLOČINA GENOCIDA U I OKO SREBRENICE JULA 1995. GODINE**

Dr. Lisa Dicaprio (Washington and Lee University, USA), **AMERIČKI AKTIVIZAM ZA ZAUSTAVLJANJE GENOCIDA TOKOM RATA U BOSNI**

Prof. dr. Srđan Vukadinović (Centar za društvena istraživanja Tuzla-Podgorica), **STRUKTURA LIČNOSTI IZVRŠILACA ZLOČINA U SREBRENICI I SREDSTVA INFORMISANJA**

Dr. Jacques Semelin (Centre d' études et des recherches Internationales, Francuska), **RAZUMIJEVANJE 'GENOCIDNOG NASILJA' U BOSNI (1992-1995.) - KOMPARATIVNA PERSPEKTIVA**

Prof. dr. Jusuf Žiga (Univerzitet Sarajevo, Sarajevo), **NEGIRANJE GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA**

Amor Mašović (advokat, predsjednik Federalne komisije za nestale osobe, Sarajevo), **IDENTITET I BROJ ŽRTAVA GENOCIDA SIGURNE ZONE UN SREBRENICA**

Mr. Jasna Balorda (Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Sarajevo), **ODUZIMANJE IDENTITETA I ULOGA DEHUMANIZACIJSKIH PROCESA U REALIZACIJI SREBRENIČKOG GENOCIDA**

Dr. Erna Rijdsijk (Royal Military Academy Breda, Netherlands), **POST-MORTEM POLITIKA O MRTVIMA I PORICANJE SREBRENICE**

Franz-Josep Hutsh, Huub Jaspers i Gerard Legeberge (VPRO-Radio-Netherlands), **ISTRAŽIVANJE EKSTREMNOG - SREBRENIČKI GENOCID**

Ibran Mustafić (dipl. ing., Srebrenica), **IZDVAJANJE MUŠKARACA U POTOČARIMA – SVJEDOČENJE**

Dr. Sarah Wagner (Harvard University, USA), **PROCJENA IDENTIFIKACIJE NESTALIH ENKLAVE SREBRENICA**

Prof. dr. Eric Markusen i Rafiki Ubaldo (The Danish Center for Holocaust and Genocide Studies, Copenhagen), **GENOCID U BOSNI I RUANDI - PRELIMINARNA UPOREDBA**

Dr. Rifat Kešetović (Međunarodna komisija za nestale osobe – ICMP, Tuzla), **IDENTIFIKACIJA ŽRTAVA GENOCIDA**

Dr. Elvira-Eva Klonowsky (Međunarodna komisija za nestale osobe – ICMP), **GROBOVI SREBRENICE: OD EKSHUMACIJE DO IDENTIFIKACIJE**

Duško Tomić (advokat, Sarajevo), **GENOCID NAD DJECOM SREBRENICE**

Dr. Tom Emmert (Purdue University, USA), **NASLIJEDE PORICANJA MEĐU SRBIMA**

Prof. dr. Muhamed Šestanović (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo), **ZLOČIN NAD PSIHIČKIM INTEGRITETOM DJECE SREBRENICE - SIGURNE ZONE UN**

Dr. Charli Carpenter (University of Pittsburgh, USA), **ULOGA UNHCR-A U EVAKUACIJI IZ SREBRENICE 1993. GODINE**

Mr. Dennis Gratz (Universität Hamburg) **ELITOCID U BIH I GENOCID U SREBRENICI**

Mr. Muharem Omerdić (Rijaset Islamske zajednice u BiH, Sarajevo), **DUHOVNI GENOCID NAD BOŠNJACIMA U SREDNJEM PODRINJU**

Mirsad Tokača (dipl. žurnalist, Informaciono-dokumentacioni centar, Sarajevo), **ANALIZA GUBITAKA STANOVNIŠTVA U SREDNJEM PODRINJU, SA POSEBNIM OSVRTOM NA UBISTVA U SREBRENICI OD 11. DO 19. JULA 1995. GODINE**

Dr. Roxana Andrei (Transilvania University of Brasov, Romania), **SREBRENICA, TRAGEDIJA NELJUDSKIH DIMENZIJA, ETNIČKE I NACIONALNE PREMISE**

Dr. Kathleen Young (Western Washington University, USA), **“SVE OSIM GENOCIDA” - ANTROPOLOGIJA, MEĐUNARODNI SUD ZA RATNE ZLOČINE I SREBRENICA**

Mujo Kafedžić (brigadir, Sarajevo), **ZAŠTO UN NISU PREDUZELE NIŠTA DA SPRIJEČE GENOCID U SREBRENICI?**

Dr. Safet Bandžović (Institut za istoriju, Sarajevo), **MEDIJI U SRBIJI I RAT U BIH - INTERPRETACIJA GENOCIDA U SREBRENICI**

Prof. dr. Šemso Tucaković (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo), **MEDIJSKI ASPEKTI GENOCIDA U SREBRENICI**

D i s k u s i j a

**- (14. JULI 2005.) POSLJEDICE I POUKE
BUDUĆIM GENERACIJAMA**

(Radno predsjedništvo: prof. dr. Mustafa Imamović,
prof. dr. Kathryn Johnson, Sonja Biserko, prof. dr. Alexandrina
Iovita, prof. dr. Smail Čekić

Predsjedavajući: prof. dr. Jusuf Žiga i prof. dr. Eric Markusen):

Prof. dr. Kathryn Johnson (University of North Carolina at Charlotte, USA), **GENOCID U SREBRENICI - POUKE BUDUĆIM GENERACIJAMA** (Uvodni referat - 8.00 – 8.20)

Cindy Christian (University of Minnesota, USA), **PRODUŽENI EFEKTI GENOCIDA NAD ŽENAMA SREBRENICE**

Jos De la Haye (University of Leuven, Belgium), **POUKE IZ SREBRENICE**

Dr. Paolo Tripodi (Marine corps University, USA), **OBJAŠNJAVAJUĆI SREBRENICU - PERSPEKTIVA IZVJEŠTAJA HOLANDSKOG INSTITUTA ZA RATNU DOKUMENTACIJU “SREBRENICA ‘SIGURNA’ ZONA”**

Dr. Aydin Babunna (Ataturk Institute, Bogazici University, Istanbul), **EVROPSKA UNIJA, BOSNA I HERCEGOVINA I GENOCID**

Dr. Carole Hodges (University of Glasgow, UK), **SREBRENICA - REAGOVANJE BRITANSKOG PARLAMENTA**

Dr. Marla Stone (Occidental College, SAD), **KAD SJEĆANJE OBLIKUJE POLITIKU - RAT U BOSNI, MASAKR U SREBRENICI I HOLOKAUST**

Dr. Jasmina Beširević-Regan (Yale University, USA), **GENOCID U SREBRENICI - POUKE ZA BUDUĆNOST**

Mr. Selmo Cikotić (brigadir, Sarajevo), **MOGUĆNOST PONAVLJANJA GENOCIDA U ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA**

Prof. dr. Ilijas Bošnjović (Ekonomski institut, Sarajevo), **DEMOGRAFSKI GUBICI AGRESIJE I GENOCIDA U BiH**

Prof. dr. Enes Pelidija (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo), **BIHOR, BUKOVICA, SREBRENICA**

Dr. Janny Vlietstra (Gradonačelnik Winschotena, Netherlands), **SREBRENICA I LEKCIJE ZA BUDUĆNOST - IZGRADNJA LOKALNE DEMOKRATIJE I MULTIETNIČKOG DRUŠTVA U SREBRENICI**

Mr. Edina Bećirević (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo), **GENOCID I RESTORATIVNA PRAVDA**

Prof. dr. Veselin Trninić (Akademija nauka i umjetnosti BiH, Sarajevo), **CJELOVIT SISTEM ANTINASILJA U IZGRADNJI DEMOKRATSKOG DRUŠTVA I DRŽAVE BiH**

Dr. Karl F. Bahm (University of Wisconsin, USA), **ANALIZA MEMORIJALA POTOČARI I NJEGOVOG POTENCIJALA ZA DOPRINOS POSEBNO KATEGORIJAMA ISTINE I PRAVDE**

Dr. Noreen Herzfeld (St. John's University, USA), **OPASNOST RELIGIJSKOG NACIONALIZMA I NADA ZA OBNOVU - POUKE IZ SREBRENICE**

Dr. Khalil Dokhanchi (University of Wisconsin, USA), **PREVAZILAŽENJE DEJTONSKOG SPORAZUMA - PROSPEKTI ZA POMIRENJE U BOSNI**

Prof. dr. Keith Doubt (Wittenberg University, USA), **GENOCID KAO RITUALIZIRANJE ZLA: NAUČNA KRITIKA MORALNOG SLJEPILA U LITERARNOM SHVATANJU 'ISPAŠTANJA' RENE ŽIRARDA**

Mr. Azra Adžajlić-Dedović (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo), **PRAVDA ZA ŽRTVE SREBRENICE**

Prof. dr. Ron Adams (Victoria University, Melburn), **SREBRENICA DESET GODINA POSLIJE - IZAZOV ZA AUSTRALIJSKO-BOSANSKE STUDENTE**

Fra Luka Markešić (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo), **HUMANITARNA INGERENCIJA IVANA PAVLA II I ZLOČIN U SREBRENICI**

Novak Anđelić (SUBNOAR BiH, Sarajevo), **ISTINA JE U SLUŽBI MIRA I LJUDSKIH PRAVA**

Jasna Čaušević (Gesellschaft für bedrohte Völker-International Göttingen), **RAD DRUŠTVA ZA UGROŽENE NARODE U IME ŽRTAVA AGRESIJE I GENOCIDA U BOSNI I HERCEGOVINI**

Dr. Selma Leydesdorff (University of Amsterdam, Netherlands), **ŽENE SREBRENICE**

Prof. dr. Ismet Grbo (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo), **ULOGA IDEOLOGIJE U PROJEKCIJI GENOCIDA**

Dr. Gregory H. Stanton (Predsjednik "Genocide Watch", SAD), **PREVENCIJA I KAŽNJAVANJE ZLOČINA GENOCIDA**

Abe Thijs (student, Netherlands), **SREBRENICA U HOLANDIJI - BUDUĆE GENERACIJE**

Prof. dr. Azem Kožar (Univerzitet u Tuzli), **ARHIVSKI DOKUMENTI O ZLOČINIMA U SREBRENICI**

Asta Zinbo (Međunarodna komsija za nestale osobe - ICMP, Sarajevo), **DOPRINOS ASOCIJACIJA PORODICA NESTALIH OSOBA IZ SREBRENICE**

Fatma Unsal (doktorant, Malaysia University), **ODRŽIVOST ETNOFEDERALIZMA SA CENTRALNOM REGIJOM U BOSNI I HERCEGOVINI**

Prof. dr. Hasan Balić (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo), **ŠTA JE SVIJET NAUČIO IZ ZLOČINA SREBRENICE?**

Mr. Sabit Subašić (Ministarstvo vanjskih poslova BiH, Sarajevo), **GENOCID U SREBRENICI - UPOTREBA TERMINA U DIPLOMATSKOJ TERMINOLOGIJI**

Mr. Zarije Seizović (pravni konsultant, Breza), **ADENDUM FENOMENOLOGIJI "PRISILNIH NESTANAKA", MEMENTO ŽRTVAMA - SREBRENICA, JULI 1995. GODINE**

Dr. Bećir Macić (Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Sarajevo), **"EDICIJA-SREBRENICA 1995." – ZNAČAJAN ISTRAŽIVAČKI I IZDAVAČKI PODUH VAT**

Alija Suljić (Univerzitet u Tuzli, Tuzla), **DEMOGRAFSKE POSLJEDICE GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA SIGURNE ZONE UN SREBRENICA, JULI 1995.**

Doc. dr. Senadin Lavić (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo), **KAKO GOVORITI O SREBRENICI?**

Dr. Senija Milišić (Institut za istoriju, Sarajevo), **SREBRENICA KAO POSLJEDICA ODNOSA I DJELOVANJA MEĐUNARODNE ZAJEDNICE SPRAM BOSNE I HERCEGOVINE**

Midhat M. Hasanbegović (dipl. ing.), **SREBRENIČKI PAKAO VIĐEN IZVANA**

Marijana Senjak, dipl. psiholog (MEDICA, Zenica), **PSIHIJATRIJSKI RAD SA ČLANOVIMA PORODICA U RATU - NEOTPOČETI PROCES ŽALOVANJA**

D i s k u s i j a

Naučna rasprava o kontekstu događaja obezbijedila je sagledavanje atmosfere i konstelaciju snaga u kojoj je takav događaj uopšte moguć; omogućila je uvid u mnogobrojne poteze aktera svjetske politike i posebno odgovornosti određenih političara i ključnih funkcionera aparata Ujedinjenih nacija, koji su svojim činjenjem ili nečinjenjem stvorili uslove da se tako nešto neljudsko može i dogoditi.

Veoma je značajno da karakter definicije i upotrijebljeni termin genocida nije bio upitan dok je rekonstrukcija događaja pokazala visok stepen istih rezultata. U tome su svi bili saglasni, a problem je izučavan na raznim stranama svijeta i često na osnovu različitih izvora i posebno različito relevantne dokumentacije. Konferencija je, uz to, otvorila neke nove elemente interpretacije karaktera rata u Bosni i Hercegovini 1992. do 1995. i nove perspektive države Bosne i Hercegovine. Učesnici Konferencije su potpuno suglasni u ocjeni **da je nesumnjivo utvrđeno i naučno precizno dokazano**, na osnovu svih raspoloživih izvora spoznaje, kao što su relevantna dokumentacija različite provenijencije, materijalni ostaci žrtava zločina, izjave i svjedočenja preživjelih, izjave o činjenicama i priznanja malog broja učesnika pokolja nevinih ljudi koji su do tada bili izvedeni na sud i suđeni za počinjena djela, nalaze pouzdanih istraživača forenzičara, kriminologa, arhivista, historičara, demografa i drugih naučnika koji su istraživali zbivanja u Srebrenici i njihove posljedice u navedenom periodu i nakon njega, tj. u vrijeme pokolja i kasnijih pokušaja izvršioca genocida da prikriju tragove svog zločina, **da je u široj zoni bosanskog Podrinja, u Srebrenici, Bratuncu, Žepi, Zvorniku i okolnim mjestima izvršen genocid nad muslimanima Bosne i Hercegovine** i da je tom prilikom na stravičan, neljudski i neviđen način, ubijeno preko 8.000 zarobljenih muškaraca u dobi između 15 i 80 godina života, ali i brojna djeca, te žene, pa čak i starci od 90 godina. Svi ti ljudi, žene i djeca su ubijeni u kratkom vremenu od nekoliko dana u masovnim, grupnim i pojedinačnim egzekucijama, a egzekucije izvršene na zvjerski način, uz fizička i psihička maltretiranja, vjerska i nacionalna ponižavanja, silovanja žena, podvrgavanja svih muslimanskih stanovnika na i oko teritorije Ujedinjenih nacija, sigurne zone Srebrenice, neljudskim uvjetima života i uz stalna mučenja kasnije likvidiranih ljudi, žena i djece. Konferencija je procijenila, na osnovu mnogih realnih indicija, kao što je i broj tada prisutnih stanovnika sigurne zone UN, u koju su se sklonili i brojni stanovnici iz drugih krajeva bosanskog Podrinja - od Višegrada do Zvornika, kao i na temelju činjenice da su u genocidu uništene mnoge kompletne obitelji, da je broj ubijenih ljudi mnogo veći, što će biti ustanovljeno tek kad sva stratišta i sve primarne i sekundarne, pa i terciarne grobnice, budu otkrivene i kad budu završena forenzička istraživanja u cilju ustanovljavanja identiteta žrtava, čiji su ostaci nađeni, kao

i onih ostataka za koje nije moguće utvrditi identitet ni putem DNK analize, budući da nema živih davaoca osnove utvrđivanja njihovog identiteta.

Učesnici Konferencije su, na temelju historijskih analiza, uvjereni da u Bosni i Hercegovini nije bilo nikakvog etničkog sukoba, niti je oružani sukob u Bosni i Hercegovini bio građanski rat izazvan vjekovnom mržnjom među njenim stanovnicima – Bošnjacima, Srbima i Hrvatima. To su demagoške fraze i neistine koje treba da opravdaju, ne samo agresiju i osvajački rat kao zločinački čin, nego i da oslobode odgovornosti međunarodnu zajednicu zbog njene neaktivnosti da spriječi agresiju i zaustavi rat, pogotovo kad je postalo sasvim jasno da se u tom oružanom sukobu međunarodnog karaktera radi o genocidu nad Bošnjacima. Naučno je dokazano da je u Bosni i Hercegovini riječ o planiranoj agresiji Srbije i Crne Gore, u cilju da se Bosna i Hercegovina pripoji Srbiji. Bosanskohercegovački muslimani su bili u etničkom sukobu sa Srbima isto onoliko koliko su njemački i evropski Jevreji bili u etničkom sukobu sa Nijemcima. Izjava da se u Bosni i Hercegovini radilo o etničkom sukobu je, ne samo neistina, nego je i perfidno nemoralna.

Naučna konferencija je izrazila svoje uvjerenje kako je neophodno da i Vijeće sigurnosti OUN-a donese specijalnu Rezoluciju o genocidu u Srebrenici, kakvu su donijele mnoge međunarodne organizacije i institucije, u kojoj će osuditi taj zločinački čin, ali i konačno dati realnu kritičku ocjenu uloge OUN-a i njenih funkcionera u genocidu nad Bošnjacima sigurne zone UN-a Srebrenica. U obratnom, značilo bi to da su muslimani bez ikakve zaštite međunarodnog zakona i institucija koje je svijet stvorio u svrhu zaštite slobode i prava naroda i država na život.

Za sve učesnike Konferencije je 15. jula 2005, nakon završetka radnog dijela, organizovan izlet u Mostar (posjeta obnovljenom Starom mostu i gradskom jezgru Mostara), Međugorje, Počitelj, manastir Žitomislići i Blagaj.

O uspješnosti Konferencije, zapaženoj relevantnoj analizi kompetentnih naučnika i krucijalnim svjedočenjima očevidaca, pored ostalog, govori i pismo koje je prof. dr Gregory Stanton, prvi potpredsjednik International Association of Genocide Scholars, deset dana nakon završetka rada Konferencije, 26. jula 2005, uputio prof. dr. Smailu Čekiću, direktoru Instituta: **“Konferencija je bila uspješna, jer je kombinovala svjedočenja očevidaca i analize bosanskih naučnika sa referatima vodećih svjetskih**

stručnjaka za izučavanje genocida. Uspješnost ovog skupa ogleda se i u tome što su učesnici Konferencije otišli u Srebrenicu. Rijetko sam bio tako snažno dirnut kao na tom skupu kojem je prisustvovalo na hiljadu ljudi iz svijeta raznih vjerskih pripadnosti okupljenih na sjećanje žrtava Srebrenice. Psihički osjećaj ljudske solidarnosti potvrdio je da smo svi pripadnici jedne rase – ljudske”.*

- **MEĐUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA: “PUTEVI ISTINE I RAZUMIJEVANJA I GLOBALNA LJUDSKA POMIRENJA U POSTKONFLIKTNIM DRUŠTVIMA”**, Sarajevo, 16-19. avgust 2005. Učesnik: dr. Bećir Macić
- **KONFERENCIJA: “U POTRAZI ZA PRAVDOM – PREGLED POSTIGNUĆA PRAVNOG SISTEMA U BOSNI I HERCEGOVNI”**, Sarajevo, 10. novembar 2005. Učesnici: prof. mr. Muharem Kreso, dr. Bećir Macić i dr. Rasim Muratović
- **KONFERENCIJA: “DA LI JE DEJTONSKI SPORAZUM LEGALIZIRAO GENOCID U BIH”**, Srebrenica, 12. novembar 2005. Učesnici: dr. Bećir Macić i dr. Rasim Muratović
- **KONFERENCIJA: “VANJSKA POLITIKA BIH – IZMEĐU IZAZOVA I SLABOSTI”**, Sarajevo, 1. decembar 2005. Učesnici: dr. Bećir Macić i dr. Rasim Muratović
- **MEĐUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA: “MEĐUNARODNI MODELI TRANZICIJSKE PRAVDE”**, Međunarodna komisija za traženje nestalih, Sarajevo, 8-10. decembar 2005. Učesnici: dr. Rasim Muratović i mr. Nedžad Ajnadžić

Simpozijum:

- **MEĐUNARODNI SIMPOZIJUM: “RELIGIOLOGIJA U PLANU I PROGRAMU NASTAVE DRŽAVNIH UNIVERZITETA U DVADESETPRVOM STOLJEĆU”**. Učesnici: dr. Bećir Macić i mr. Jasna Balorda

---

* Gregory Stanton, e-mail, 26. juli 2005; *Oslobođenje*, 6. avgust 2005, str. 7.

Seminar:

- **SREBRENICA 10 GODINA POSLIJE: LEKCIJA IZ PROŠ-
LOSTI I NADA ZA BUDUĆNOST**, Sidnej, 23. juni 2005. Učesnik:
dr. Bećir Macić, **USLOVI ZA PREVENCIJU GENOCIDA U
POSTGENOCIDNOM PERIODU U BOSNI I HERCEGOVINI
SA OSVRTOM NA SREBRENICU**

Tribine:

- **“ČETNIČKI POKRET DRAŽE MIHAILOVIĆA”**, Vijeće kon-
gressa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo, 8. januar 2005. Uvodničar:
prof. dr. Smail Čekić
- **“ISTINA O ZLOČINIMA – POČINJENIM U AGRESIJI NA
REPUBLIKU BIH 1991.-1995”**, Vijeće kongresa bošnjačkih
intelektualaca, Sarajevo, 5. februar 2005. Uvodničar: dr. Bećir Macić
- **“TUŽBA BIH PROTIV DRŽAVNE ZAJEDNICE SRBIJE I
CRNE GORE ZA GENOCID”**, Sarajevo, Fakultet kriminalističkih
nauka, 24. mart 2005. Učesnici: dr. Bećir Macić i mr. Jasna Balorda
- **“GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI, SA OSVRTOM NA
AHMIĆE”**, Vitez, 15. april 2005. Učesnik: dr. Bećir Macić
- **“AGRESIJA NA RBIH 1991.-1995”**, Fakultet političkih nauka,
Sarajevo, 4. maj 2005. Učesnik: dr. Bećir Macić
- **“GENOCID U BRATUNCU 1992. GODINE”**, Bratunac, 10. maj
2005. Učesnici: prof. dr. Ismet Dizdarević i dr. Bećir Macić
- **“GENOCID NAD BOŠNJACIMA – OSPORAVANJA I LAŽI”**,
Ključ, 28. maj 2005. Učesnici: prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Ismet
Dizdarević i dr. Bećir Macić
- **“ANTIFAŠIZAM U BOSNI I HERCEGOVINI”**, Bihać, 24.
novembar 2005. Uvodničar: prof. dr. Smail Čekić
- **“MASAKR NAD STANOVNIŠTVOM LJEŠEVA”**, Lješevo, 5.
juni 2005. Učesnik: prof. dr. Muhamed Šestanović
- **“DESETOGODIŠNJICA GENOCIDA U SREBRENICI JULA
1995”**, Australija (Sidnej, Melburn i Brüzban, 18-30. juni 2005).
Učesnik: dr. Bećir Macić

- **VII TRADICIONALNA MANIFESTACIJA “IMA JEDAN GRAD SREBRENICA”**, Sarajevo, 9. juli 2005. Učesnik: prof. dr. Smail Čekić.
- **SPOMEN-PRIREDBA POVODOM 10-GODIŠNJICE ZLOČINA U SREBRENICI**, Linc (Austrija), 28. oktobar 2005. Učesnik: prof. dr. Smail Čekić

Okrugli sto:

- **“OPSADA I ODBRANA SARAJEVA 1992-1995”**, Sarajevo, 23. novembar 2005. Učesnici: Dr. Hajriz Bećirović, NAJZNAČAJNIJI CILJEVI I KARAKTERISTIKE PROJEKTA “OPSADE (ODBRANE SARAJEVA U PERIODU 1992-1995. GODINE
- Mr. Muharem Kreso, HISTORIJSKI ZNAČAJ ODBRANE SARAJEVA
- Prof. dr. Ismet Dizdarević, PSIHOSOCIJALNI UVJETI DUGOTRAJNOG PAMĆENJA DOGAĐAJA I LIČNOSTI IZ PERIODA ODBRANE SARAJEVA
- Prof. dr. Muhamed Šestanović, PISANA RIJEČ U FUNKCIJI DA SE NE ZABORAVI
- Brigadni general Nedžad Ajnadžić, SOCIOLOŠKA ANALIZA POGINULE BORAČKE POPULACIJE U JEDINICAMA ODBRAMBENIH STRUKTURA U I OKO GRADA SARAJEVA
- Mr. Muharem Kreso, MJESTO I ULOGA SUBNOARA U ODBRANI SARAJEVA 1992-1995.

2006.

Naučne konferencije:

- **REGIONALNA KONFERENCIJA “CIVILNO DRUŠTVO NA PREKRETNICI”**, Sarajevo, 25. mart 2006. Učesnici: dr. Bećir Macić i dr. Rasim Muratović
- **KONFERENCIJA “TRANZICIJA PRAVDE: REPARACIJE ZA ŽRTVE RATA – MODELI I PREPORUKE”**, Sarajevo, 15-17. septembar 2006. Učesnici: dr. Bećir Macić i dr. Rasim Muratović

- **MEĐUNARODNA INTERDISCIPLINARNA KONFERENCIJA “STANJE ISTRAŽIVANJA HOLOKAUSTA U JUGOISTOČNOJ EVROPI: PROBLEMI, PREPREKE I PERSPEKTIVE”**, Sarajevo, 27-29. oktobar 2006. Učesnici: dr. Bećir Macić, dr. Rasim Muratović i mr. Muharem Kreso
- **PRVA KONFERENCIJA MLADIH PSIHOLOGA BALKANA U BLAGOEVGRADU, BUGARSKA, U ORGANIZACIJI UNIVERZITETA NEOFITRILSKI, BLAGOEVGRAD**, 3-5. april 2006. Učesnik: mr. Jasna Balorda
- **NAUČNA KONFERENCIJA U KELNU, NJEMAČKA U ORGANIZACIJI UNIVERZITETA U KELNU, NA TEMU “DJECA ROĐENA U RATNIM PODRUČJIMA OD NEPRIJATELJSKIH VOJNIKA”**, Köln, 6-9. novembar 2006. Učesnik: mr. Jasna Balorda
- **NAUČNA KONFERENCIJA “REVIZIJA PROŠLOSTI NA PROSTORIMA BIVŠE JUGOSLAVIJE”**, Institut za istoriju, Sarajevo, 3-4. novembar 2006. Učesnik: dr. Rasim Muratović

Seminar:

- **POSTDIPLOMSKI SEMINAR “WARCRIMES, GENOCIDE AND MEMORIES”**, Univerzitet Sarajevo-Bolonja i Interuniverzitetski centar Dubrovnik, 7-14. maj 2006. Učesnik: mr. Jasna Balorda

Tribine, predavanja, intervjui:

- **GENOCID JE SAMO PRAVNI IZRAZ ZA AKTIVNOSTI KOJE PODRAZUMIJEVAJU PLANIRANO I DOBRO ORGANIZIRANO ISTREBLJENJE JEDNE GRUPE, JEDNE NACIJE ILI RELIGIJE**, Intervju dr. Rasima Muratovića, “Preporod”, br. 2/820, od 15. januara 2006.
- **TRIBINA “AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU”**, Tuzla, 10. mart 2006. Uvodničar: prof. dr Smail Čekić
- **TUŽBA BIH PROTIV SRJ ZA GENOCID U BIH**, “Majke enklava Srebrenica i Žepa”, Sarajevo, 11. april 2006. Uvodničar: prof. dr. Smail Čekić

- **VANJSKO-POLITIČKI FORUM “SAVREMENOST ZA STABILIZACIJU I SPOSOBNOST ZA PRIDRUŽIVANJE SA EU - OSPOSOBLJENOST ZA PREGOVORE”**, Sarajevo, 18. april 2006. Učesnik: dr. Bećir Macić
- **PREDAVANJE I PANEL-DISKUSIJA O GENOCIDU U SIGURNOJ ZONI UJEDINJENIH NACIJA SREBRENICI**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 9. juli 2006. Učesnici: uposlenici i saradnici Instituta i profesori i studenti sa američkih univerziteta
- **PANEL-DISKUSIJA “MEĐUNARODNA ZAJEDNICA I GENOCID U SREBRENICI”**, Profesori sa američkih univerziteta, 9. i 10. juli 2006.
- **TRIBINA “IZAZOVI AMERIČKE VANJSKE POLITIKE – TERORIZAM I NEMIRI”**, predavač dr. William Rosenan, politički ekspert iz SAD, Sarajevo, 25. septembar 2006. Učesnici: dr. Bećir Macić i mr. Jasna Balorda
- **JAVNO PREDAVANJE “USMENE HISTORIJE I NJIHOVI IZAZOVI PROMJENAMA KOLEKTIVNOG PAMĆENJA”**, predavač dr. Selma Leydesdorff (Univerzitet Amsterdam, Holandija), Sarajevo, 19. oktobar 2006. Učesnici: dr. Bećir Macić i mr. Jasna Balorda
- **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU I GENOCID NAD BOŠNJACIMA NA KRAJU XX STOLJEĆA**: prof. dr. Smail Čekić je 29. oktobra 2006, na University of North Caroline, Charlotte (USA) održao predavanje na navedenu temu, na kome su prisustvovali eminentni profesori, uključujući i prof. dr. Erica Markusena, više dekana i brojni studenti. Predavanju su, pored ostalih, prisustvovali i: prof. dr. Faruk Čaklovica, rektor Univerziteta u Sarajevu, doc. dr. Emir Turkušić, ministar za nauku, obrazovanje i kulturu Kantona Sarajevo, i Emir Zlatar, direktor Fonda Kantona Sarajevo za izgradnju i očuvanje globalja šehida i poginulih boraca, memorijalnih centara i spomen-obilježja žrtava genocida

Okrugli stolovi:

- **“TUŽBA BOSNE I HERCEGOVINE PROTIV SAVEZNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE ZA GENOCID”**, Sarajevo, 12. april 2006. Uvodničar: prof. dr. Smail Čekić

- **“INTEGRACIJSKI PROCESI”**, Udruženje ilmije, 28. juni 2006, predavanje Milana Kučana, Sarajevo. Učesnik: dr. Rasim Muratović

2007.

Naučne konferencije:

- **SEDMA BIJENALNA KONFERENCIJA MEĐUNARODNE ASOCIJACIJE ISTRAŽIVAČA GENOCIDA (IAGS) NA TEMU “TIMELY REACTION TO GENOCIDE: GENOCIDE STUDY AND PREVENTION”**, Sarajevo 9-13. juli 2007.

a) **Pripreme za Konferenciju:** aktivnosti na izradi elaborata za kandidaturu organizacije Konferencije, te, u skladu s tim, a nakon ukazanog povjerenja da Institut bude glavni nosilac organizacije i domaćin Konferencije, preduzete su određene organizacione, naučne, tehničke i materijalne pripreme održavanja Konferencije.

b) Održavanje Konferencije

U Sarajevu je, u organizaciji Instituta i u saradnji sa International Association of Genocide Scholars, (Washington), od 9. do 13. jula 2007. održana *Sedma bijenalna konferencija Međunarodne asocijacije istraživača genocida*, na temu **TIMELY REACTION TO GENOCIDE: GENOCIDE STUDY AND PREVENTION**. Konferencija je okupila rekordan broj najjemenitnijih istraživača holokausta, genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava iz čitavog svijeta i pružila im jedinstvenu priliku da se na mjestu najstravičnijeg zločina u Evropi u drugoj polovini dvadesetog stoljeća, oči u oči, suoče sa realnošću i mjestom izvršenja genocida. Oko 800 učesnika i gostiju iz SAD, Izraela, Ruande, Koreje, Armenije, Indonezije, Kambodže, Gane, Kanade, Francuske, Italije, Danske, Hrvatske, Grčke, Poljske, Velike Britanije, Turske, Indije, Ugande, Porto Rika, Argentine, Gvatemale, Bosne i Hercegovine i drugih zemalja, koji fenomen genocida istražuju sa stanovišta raznih nauka i naučnih disciplina.

Na Konferenciji su prvi put u historiji održavanja ovakvih skupova učestvovali i **studenti** osnovnih studija, postdiplomskih studija i doktoranti

iz 26 evropskih zemalja, kao i sa drugih kontinenata. Među studentima posebno su bili zapaženi studenti Univerziteta u Sarajevu, koji su bili aktivni učesnici Konferencije, sa svojim referatima, što je s osjećanjem divljenja plijenilo pažnju iskusnih svjetskih naučnih autoriteta.

Konferencija je radila (pet punih radnih dana, do kasno u noć) u plenarnim i panel-sesijama.

Genocidu nad Bošnjacima u Bosni na kraju XX stoljeća (**GENOCIDE IN BOSNIA AT THE END OF THE 20TH**) bila je posvećena prva i jedina plenarna sjednica – o tome je naučno saopštenje podnio prof. dr. Smail Čekić. Panel-rasprava je bilo 85, pri čemu je u svakoj izloženo od 6-8 referata. Osim rada u plenumu i panelima, svi učesnici i gosti Konferencije prisustvovali su otkrivanju masovne (sekundarne) grobnice u Budaku, Potočari- 131 slučaj i dženazi na mezarju ekshumiranih i identifikovanih žrtava genocida “sigurne zone” UN-a Srebrenica, u Memorijalnom centru u Potočarima. Učesnici i gosti Konferencije posjetili su i obišli historijske i kulturne znamenitosti: Sarajevo, Mostar, Počitelj, Međugorje, tekiju na Buni i manastir Žitomislići. Svakodnevno su za učesnike i goste Konferencije organizovani prijemi, radni sastanci, promocije knjiga (Institut je promovirao osam novih izdanja), pozorišne (“Lemkinova kuća” i predstava Roberta Sklota) i filmske predstave (prikazani su filmovi “Grbavica”, zatim “Cant’t Do it in Europe”, Indonezija 1965. i “New Year Baby”, kambodžanski film), pjesnički susreti (akademik Abdulah Sidran, Petar Balakian i Choman Hardi), dokumentarne izložbe (“Aegist Trust/UN Exhibition”; “Beyond Genocide”; “Cultivating Compassion”; “Srebrenica Photo Exhibition” i “Genocide in the UN Safe Area of Srebrenica, July 1995”)., te susreti i razgovori sa jednim brojem bosanskohercegovačkih političara. U okviru Konferencije dodijeljene su i tri novčane nagrade učenicima (srednjoškolcima) – autorima najboljih radova na temu genocida. Objavljivanje konkursa i izbor najboljih radova obavljen je u organizaciji Prosvjetno-pedagoškog zavoda Kantona Sarajevo.

Na Konferenciji predmet razmatranja su bili razni aspekti i pristupi istraživanja holokausta, genocida, te drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, kao i prezentirana bogata i raznovrsna saznanja na bazi istraživanja u raznim dijelovima svijeta: **Presude ICTY-a**; Genocidni proces: Rano upozorenje, predviđanje i prevencija; Genocid, sjećanje i naracija; Genocid, međugeneracijska promjena i pomirenje; **Opsada Sarajeva 1992. – 1995. – elementi genocida**; Stvaranje saosjećanja: Prvi

koraci ka prevenciji; Genocid i modernitet; Antisemitizam i kultura genocida; Otkrivajući genocid: Lekcije sa IAGS-ovog sastanka iz 2005. godine; Hronike genocida; **Masovne grobnice u Bosni – dokaz počinjenog genocida**; **Sigurne zone UN-a u Bosni – svrha i zloupotreba**; Princip predostrožnosti i prevencija genocida; Komparativno istraživanje genocida; Obrazovanje o genocidu u Sjevernoj Evropi; Prepreke pomirenju u Bosni; Koncentracioni logori i druga mjesta zatočenja u Bosni; Ima li alternative konceptu genocida?; **Dejtonska teritorijalna - politička organizacija Bosne i Hercegovine nakon ICJ presude**; Genocid, predstavljanje i turizam; Okrugli sto o umjetnosti i genocidu; Privrženost zlu; Genocid i društveni aktivizam; Genocid u Darfuru; **Medijsko-propagandni aspekti genocida u Bosni i Hercegovini**; **Presuda Međunarodnog suda pravde u slučaju Bosna i Hercegovina protiv Srbije i Crne Gore**; Genocid i motivacija počinioaca; Odbađanje pravde ne znači poricanje pravde: Kam-bodža; Novi glasovi iz Latinske Amerike; Novi pravci u istraživanju genocida; Posljedice nasilja među grupama; Masovna silovanja i genocid u Bosni; Otpremanje genocida na smetlišta istorije (okrugli sto); Multi-disciplinarni pristupi tretiranju posljedica nestanka i masovnih kršenja ljudskih prava; Genocid i terorizam; Radionica, “Šta je Genocid?”; **Veliko-državni projekti i genocid nad Bošnjacima**; Genocid nad Armenima i drugim kršćanima u Osmanskoj imperiji; Seksualno nasilje kao genocidna strategija; Uticaji pojma ‘etničko čišćenje’ na intervenciju; Genocid i treće strane; Holokaust i sjećanje; Genocidni um; **Agresija i genocid u Bosni i Hercegovini**; Pristupi Helenocidu; “Pomirenje” u Ruandi nakon genocida; Zločini na Kosovu u kontekstu genocida; Pomirenje nakon genocida; **Odnos međunarodne zajednice prema genocidu u Bosni**; Interdisciplinarne perspektive prema prirodi i predstavljanje genocida; **Religija i genocid u Bosni**; Sprečavanje genocida; Genocid, umjetnost i vizuelno predstavljanje; Genocid i seksualno nasilje; Genocid i međunarodno pravo; Genocid i intervencija; Genocid i Konvencija UN: novi pristupi; **Psihološki aspekti genocida u Bosni**; Može li se sprečavanje genocida učiti? Sa obrazovanjem o genocidu (radionica); Nošenje sa modernim genocidom; Genocid i svjedočenje; Studenti za zaštitu: Osnaživanje studenata za djelovanje, Izgradnja nade za budućnost (Diskusija za okruglim stolom); Genocid i kolektivno pamćenje; **Multidisciplinarni studentski panel I**; Posljedica genocida; Lokalna pravda I; Genocid, trauma i nošenje s tim; Genocid i aktivizam treće strane; **Geografija genocida nad Bošnjacima**

I; Multidisciplinarni studentski panel II; Predavanja o genocidu u visokom obrazovanju u evropskom kontekstu; Genocid, umjetnost i književno predstavljanje; Lokalna pravda II; Opraštanje: Transformacija traume u ozdravljenje; **Pitanje nadoknade žrtvama genocida; Geografija genocida nad Bošnjacima II; Multidisciplinarni studentski panel III i Poricanje genocida.**

U brojnim raspravama dominirala je kritika na račun onih koji donose političke odluke koje tolerišu genocid i druge masovne zločine. Nije bilo pošteđeno ni međunarodno krivično pravo, koga su istraživači okrivili za uspostavljanje previsokog praga za dokazivanje genocida. U više navrata su postavljeni apeli da se redefiniše zločin genocida. Brojni učesnici su iznijeli sumorna predviđanja kada je riječ o mogućnostima za buduću prevenciju genocida. Mnogi su se saglasili da ta prevencija zavisi od političke volje moćnih zemalja da zaustave genocid prije nego što se dogodi.

Jedan broj istraživača je iznio kritički osvrt i na Presudu Međunarodnog suda pravde, kojim je Srbija oslobođena optužbe za genocid nad Bošnjacima, ukazujući, pored ostalog, na činjenicu da je pojam “genocidne namjere” Međunarodnog suda pravde “kontradiktoran i redukcionistički do tačke apsurda” (dr. Marko Attila Hoare), zatim da je Sud odbio da sistematsko uništavanje bošnjačkog kulturnog blaga tretira kao dokaz genocida, itd, itd.

Na Konferenciji je, pored ostalog, posebno istaknuto da je problem holokausta i genocida kompleksan problem koji zahtijeva interdisciplinarni i multidisciplinarni pristup u istraživanju, a što je potvrdilo i učešće na Konferenciji tolikog broja istraživača iz svih nauka i naučnih disciplina. Saopšteni rezultati istraživanja imaju veliki naučni, stručni i društveni značaj.

Konferencija je bila i prilika za podsjećanje na naučno djelo i lik Erica Markusena, jednog od osnivača i aktivnih članova The International Association of Genocide Scholars, koji se zalagao da se ova konferencija održi u Bosni i Hercegovini, odnosno u Sarajevu.

Svi učesnici (posebno strani) i gosti Konferencije jednoglasni su u ocjeni da je riječ o **svjetskom samitu istraživača – naučnika holokausta, genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava** od historijskog značaja, koga su odlikovali besprijekorno planiranje i izuzetna programska ponuda, uz pohvale naporu uloženom od strane organizacijskog tima u pripremi Konferencije. Prvi, i za našu zemlju, te za našu instituciju, svakako i najvažniji učinak Konferencije je činjenica

da je genocid u Bosni i Hercegovini postao predmetom zanimanja velikog broja svjetski eminentnih stručnjaka, a da je mnogima, koji su genocid u Bosni i Hercegovini svodili na razmjere “građanskog rata jednih protiv drugih”, sada nesumnjivo jasno da se radi o klasičnoj agresiji na Bosnu i izvršenom genocidu nad Bošnjacima. I medijski odjek Konferencije u inostranstvu - od Argentine do Izraela i Kambodže - govori u prilog ovoj tezi. Međutim, začuđuje činjenica da je izostao odgovarajući odjek u domaćoj javnosti.

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu ovom se prilikom uvrstio u krug vodećih i relevantnih institucija u oblasti istraživanja genocida. I o jednom i o drugom svjedoče brojni pozivi za saradnju sa Institutom, iz SAD-a, Kanade, Brazila, Argentine, Gane, Ruande, Ugande, Kuvajta, Izraela i Palestine, Armenije, Gruzije, Poljske, Kambodže, Koreje, Tajlanda i Australije. Neki od oblika te saradnje su već konkretno naznačeni, poput panela o genocidu nad bosanskim Muslimanima kojeg novembra ove godine organizuje Centar za holokaust Saveznog univerziteta u Buenos Airesu.

S jedne strane, sve ovo ne bi bilo moguće bez podrške najrazličitijih ljudi i struktura unutar i van Instituta, koji su imali viziju o pripremi i realizaciji Konferencije; s druge strane, ovaj uspjeh Institutu nameće dodatnu obavezu da u danima koji dolaze u borbi za naučnu pravdu, istinu i pouke genocida u Bosni i Hercegovini i svih drugih genocidâ, ustraje još čvršće i organizovanije. To zahtijeva sistematiku u radu, te osiguranje infrastrukturnih uslova, na čemu će Institut nastaviti predano raditi. To visoko mjesto na svjetskoj akademskoj sceni dugujemo, ne samo dosadašnjom predanom danonoćnom radu, nego i brojnim žrtvama genocida u Bosni i Hercegovini, čiji smo glas na Konferenciji prenijeli u cijeli svijet.

Konferencija je doprinijela da naučna akademska zajednica svijeta definitivno prevagne na stranu istine i pravde u poimanju i interpretaciji događaja u Bosni na kraju XX stoljeća. Nakon svega što su tokom intenzivnog petodnevnog rada na tribini ove konferencije utvrdili i kazali brojni istraživači, a posebno naučni autoriteti iz Upravnog odbora IAGS-a, istinski korifeji savremene viktimološke nauke, poricatelji genocida u Bosni i drugim zemljama ostali su bez ikakvog uporišta i protuargumenata.

Ova je konferencija bila jedinstvena, jer je okupila istraživače sa svih kontinenata, koji iz najrazličitijih stručnih i naučnih perspektiva i

disciplina posmatraju najteže zlo koje je zadesilo savremeno čovječanstvo – zločin genocida. Tom su zlu, gledajući u masovnu grobnicu Budak kod Srebrenice, brojni istraživači i sami pogledali u oči. Postoji konsenzus, a to je pokazala ova konferencija, da svjetska akademska zajednica kritikuje negacionistički stav međunarodne političke i pravne javnosti prema genocidu nad Bošnjacima Bosne i Hercegovine, te holokaustu i zločinu genocida drugdje. Istraživači su ti koji pozivaju na odgovornost svih počinilaca. Sve je to, na ovoj konferenciji, potkrijepljeno i brojnim referatima.

c) Učesnici Konferencije

U radu Konferencije su učestvovali: Israel Charny, Institute on Holocaust & Genocide Jerusalem, Israel; Ragip Zarakoglu, Istanbul, Turkey; Gregory Stanton, Genocide Watch, Washington, DC.; Smail Čekić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo; Sonja Biserko, direktor Helsinškog odbora za ljudska prava Srbije, Beograd; Edina Bećirović, Univerzitet u Sarajevu; Zarije Seizović, Univerzitet u Zenici; Richard G. Hovannisian, History, University of California, Los Angeles; Ugur Umit Ungor, History, University of Amsterdam, Rubina Perroomian, University of California, Los Angeles; Muhamed Mujakić, Univerzitet u Sarajevu; Artemis Pipinelli, Walden University; Anie Kalayjian, Fordham University, New York; Eric D. Weitz, History, University of Minnesota, Minneapolis; Marc Drouin, History, Universitete de Montreal Canada; Selmo Cikotić, ministar for defence of Bosnia and Herzegovina; Rebecca Parson, University of Mary Washington, Fredricksburg, Virginia; Deborah Mayersen, History, University of Melbourne, Australia; Florence Hartmann, writer; Anna Sheftel, History, Oxford University; Jacob R. Boersema, Development Studies, University of Amsterdam; Ramajana Hidić Demirović, History, Indiana University, Bloomington; Selma Leydesdorff, Oral History and Culture, University of Amsterdam; Pam Maclean, History, Deakin University, Victoria, Australia; Ann Weiss, Education, University of Pennsylvania, Philadelphia, Pennsylvania; Deborah Staines, Critica and Cultural Studies, Macquarie University, Sydney, Australia; Stephanie Mc Kinney, History, Claremont Graduate University, Claremont, California; Elizabeth J. Sausele, Education, Trinity International University, Deerfield, Illinois; Amy C. Hudnall, Peace

Studie, Appalachian State University, Boone, North Carolina; Louise L. Lambrichs, Independent Scholar/ Writer, France; Henry Maitles, Faculty of Education, University of Strathclyde, Glasgow, Scotland; Armen T. Marsoobian, Philosophy, Southern Connecticut state University, New Haven; Faruk Čaklović, Univerzitet u Sarajevu; Dževad Termiz, Univerzitet u Sarajevu; Ante Milanović, Univerzitet u Sarajevu; Eli Tauber, editor-in-chief, "Jewish Voice" Sarajevo; Suzanne Bardgett, Imperial War Museum, London; Amor Mašović i Jasmin Odošević, Federalna komisija za nestale osobe, Sarajevo; Amra Begić, Visitor Services, Srebrenica Potočari Memorial and Cemetery Service; Lee Lee, Independent Artist, Denver; Jill Thurman, Rocky Mountain Survivors Center, Denver, Colorado; Izabela Lundborg, Rocky Mountain Survivors Center, Denver, Colorado; Tomas Borovinsky, University of Buenos Aires, Argentina; Emmanuel Taub, Social Sciences, University of Buenos Aires, Argentina; Akio Kimura, International Business and Management, Kanagawa University, Yokohama, Japan; Thomas Hochmann, Law, University Paris 1 Pantheon-Sorbonne, France; Spencer Institute, West Newton, Massachusetts; Steven K. Baum, Psychology, College of Santa Fe, Santa Fe, New Mexico; Andrew Holcom, Anthropology, Western Washington University, Bellington, Washington; Simone Gigliotti, History, Victoria University of Wellington, New Zealand; Donna-Lee Frieze, Deakin University, Victoria, Australia; Hilary Earl, History, Nipissing University, North Bay, Ontario, Canada; Eva Klonowski, Rifat Kešetović i Nermin Sarajlić, ICMP; Haris Silajdžić, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine; Omer Ibrahimagić, Univerzitet u Sarajevu; Enis Omerović, International school of Bosnia and Herzegovina; Elihu D Richter i Rony Blum, Medical Center, Jerusalem, Israel; Jutta Lindert, Public Health, University of Ludwigsburg, Germany; Robert Melson, Holocaust and Genocide Studie, Clark University, Worcester, Massachusetts; Edward Kissi, Africana Studies, University of South Florida, Tampa, Florida; Vijaya Thakur, International Relations, Bryn Mawr College, Bryn Mawr, Pennsylvania; Anton Weiss-Wendt, Norwegian Holocaust Centre, Oslo, Norway; Gitte Almer Nielsen i Stine Thuge, Danish Institute for International Studies, Copenhagen, Denmark; Joyce Apsel, Humanities, New York University; Tone Bringa, Anthropology, University of Bergen, Norway; Jasmina Beširević-Regan, Sociology, Yale University, New Haven; Kirsten Juhl, Social Sciences, University of Stavanger, Norway;

Miodrag Kapor, Economics, Rutgers University, Newark, New Jersey; David Pettigrew, Philosophy, Souther Connecticut State University, New Haven; Murat Tahirović, Savez logoraša Bosne i Hercegovine; Senadin Ljubović, Klinički univerzitetski centar Sarajevo; Elizabeth Batha, Christian Solidarity Worldwide, London; Dominik Schaller, Mathias Gsponer i Herve Georgelin, Humanities, University of Berne, Switzerland; Jacques Semelin, Center for International Research and Studies – Paris, France; Alaga Dervišević, Sarajevo; Phon van den Biesen, Advocate, The Hague, Netherlands; Benita Sumita, novinar, Indija; Stephanie Mc Kinney, History, Claremont Graduate University, Claremont, California; Anna Sheftel, History, Oxford University; Anna Weitz, regisor, Sweden; Stephen Feinstein, Holocaust and Genocide Studies, University of Minnesota, Minneapolis; Fay Grajower, Arts studio, Boston, Massachusetts; Karen Frostig, Lesley University, Cambridge, Massachusetts; Paul Miller, History, International University of Sarajevo and Mc Daniel College, Westminster, Maryland; Hilary Earl, History, Nipissing University, North Bay, Ontario, Canada; Harald Welzer, Center for Interdisciplinary Memory Research, Essen, Germany; Alex Hinton, Antropolgy, Rutgers University, Newark, New Jersey; James Waller, Psychology, Witworth University, Spokane, Washington; Charli Carpenter, Graduate School of Public and International Affairs, University of Pittsburg, Pennsylvania; Edward S. Majian, Philosophy, Saint Peter's College, Jersey City, New Jersey; Hasmig Tatioosian, Global Affairs, New York University; Tigran Sarukhanyan, Visiting Research Fellow at the Public Record Office, London; Stiven Leonard Jacobs, Religion Studies, University of Alabama, Tuscaloosa, Alabama; Joyce Apsel, Humanities, New York University; Martha Heinemann Bixby, Government, Georgetown University, Washington, D.C.; Kathryn V. Johnson, Religious Studies, University of North Carolina, Charlotte, North Carolina; Šemso Tucaković, Univerzitet u Sarajevu; Sakib Softić, Univerzitet u Sarajevu; Kasim Trnka, Univerzitet u Tuzli; Keith Doubt, James E. Waller, Psychology, Whitworth University, Spokane, Washington; Rowan Savage, Sociology, University of Sydney, Australia; Ravi Bhavnani, Political Science, Michigan State University; Aleksandra Sasha Miličević, Sociology and Anthropology, University of North Florida, Jacksonville, Florida; Alette Smeulers, PhD, Criminal Law and Criminology, VU University Amsterdam; Helen Jarvis, Chief of Public affairs, Extraordinary Chambers in the Courts of

Cambodia, Phnom Penh, Cambodia; Meng Try EA, Global Affairs, Rutgers University, Newark, New Jersey; Judge Agnieszka Klonowiecka-Milart, International Judge, UN Mission in Kosovo; Daniel Ferstein, Center of Genocide Studies, Universidad Nacional Tres de Febrero, Argentina; Marcia Esperaza, Criminal Justice, John Jay College, New York; Marc Drouin, History, Universite de Montreal, Canada; Rachel McCullough, History, Scripps College, Cleremont, California; Jackson Sherrat, Wilfrid Laurier University, Waterloo, Ontario, Canada; Pamela de Condappa, Archaeology, Cambridge University; Erin Jesse, History, Concordia University, Montreal, Canada; Adam Jones, Political Science, University of British Columbia, Canada; Scott Straus, Political Science, University of Wisconsin, Madison; Emanuela Castano, Psychology, New School for Social Research, New York; Sabina Čehajić, Psychology University of Sussex, Brighton; Rupert Brown, Psychology, University of Sussex, Brighton; Ernesto Verdeja, Wesleyan University, Middletown, Connecticut; Izet Pajević, University of Tuzla, Bosnia and Herzegovina; Marijana Senjak, Women's therapy Center Medica Zenica; Hazel Cameron, University of Stirling, Scotland; Shivon Byamukama, Glasgow Caledonian University, Scotland; Mutangana Jean Bosco, Prosecutor with National Jurisdiction, Rwanda; Jacob R. Boersema, Development Studies, University of Amsterdam; Bert Ingelaere, Anthropology, University of Leuven; Ron Adams, Residential Services, La Trobe University, Victoria, Australia; Kathryne Bomberger, Thomas J. Parsons i Asta Maria Zinbo, International Commission on Missing Persons (ICMP), Sarajevo; Elizabeth R. Midlarsky, Teachers college, Columbia University, New York; Manus I. Midlarsky, Rutgers University, New Brunswick, New Jersey; Shimon T. Samuels, International Relations, Simon Wisentahl Centre, Jerusalem, Israel; Martin Shaw, University of Sussex, Brighton; Martin Mennecke, Holocaust and Genocide Studies, Danish Institute for International Studies, Copenhagen, Denmark; Carole Hodge, University of Glasgow; Adam Jones, Genocide Studies, Yale University, New Haven, Connecticut; Myrna Goldenberg, Holocaust Studies Program, Montgomery College, Maryland; Ruby Reid, Social Welfare, University of California, Berkeley; Sandesh Sivakumaran, School of Law, University of Nottingham; Rony Blum i Elihu D. Richter, Visiting Scholar, Hebrew University-Hadassah School of Public Health and Community Medicine, Jerusalem, Israel; Shira Sagi, Faculty of Law, Hebrew University,

Jerusalem, Israel; Yair Auron, Political Science and International Relations, Open University, Israel; Hazel Cameron, Sociology/Criminology, University of Stirling, Scotland; Barry Dackombe, History, The Open University; Fred Gunfeld, International Relations and Human Rights, Maastricht University and Utrecht University; Herb Hirsch, Government and Public Affairs, Virginia Commonwealth University, Richmond, Virginia; Ruth Linn, Faculty of Education, University of Haifa, Israel; Ulla Strange-Hansen, Holocaust and Genocide Studies, Danish Institute for International Studies, Copenhagen, Denmark; Marla Stone, History, Occidental College, Los Angeles, California; Edward Carpenter, United States Marine Corps; Putri Astrid Kartika, Institute for policy Research and Advocacy, Jakarta, Indonesia; Jack Nusan Porter, Spencer Institute, West Newton, Massachusetts; Shakhawan Shorash, Political Science, University of Copenhagen, Denmark; Nikola Kovač, Univerzitet u Sarajevu; Norman Cigar, Marine Corps University, Quantico, Virginia; Mirsad Abazović, Univerzitet u Sarajevu; Senija Milišić, Institut za historiju, Sarajevo; Nicolas Uzunoglu, National Technical University of Athens, Greece; Aktsoğlu Z. Iakovos, History, Hellenic Police Academy, Athens, Greece; Thea Halo, Sano Themia Halo Pontian Heritage Foundation, Greece; Theofanis Malkidis, Languages, University of Thrace, Greece; Vassilios Kyratzopoulos, associations of Constantinopolitans, Helleas, Greece; Nigel Eltringham, Anthropology, University of Sussex, Brighton; Sussane Buckley-Zistel, Peace Research Institute, Frankfurt, Germany; Eugenia Zorbas, Development Studies, London School of Economics and Political Science; Lyndsay McLean Hilker, Development Studies/Social Anthropology, University of Sussex, Brighton; Kasaija Phillip Apuuli, Political Science, Makerere University, Kampala, Uganda; Kissi, Edward, African Studies, University of South Florida, Tampa, Florida; Daniel Feierstein, Center for Genocide Studies, Universidad Nacional Tres de Febrero, Argentina; Benita Sumita, journalist, India; Hayk Demoyan, Armenia Genocide Memorial Museum and Institute, Armenia; Kok-Thay Eng, Documentation Center of Cambodia, Phnom Penh, Cambodia and Rutgers University, Newark, New Jersey; Scott Straus, University of Wisconsin, Madison; Jutta Lindert, University of Ludwigsburg, Germany; Azem Vlasi, advokat, Priština, Kosovo; Haki Kasumi, Priština, Kosovo; Albin Maloku i Haris Vejo, Univerzitet u Sarajevu; Erik Ehn, John Kern, Julia Paskin, Catherine Strecker

Theater, California Institute of the Arts, Valencia, California; Shivon Byamukama, Glasgow Caledonia University, Scotland; Nicole Bryan, Global Affairs, Rutgers University, Newark, New Jersey; Paul Conway, Suny College at Oneonta, New York; Nejra Nuna Čengić, Univerzitet u Sarajevu; Tilman Zühl, president of the German and the International Association for Threatened Peoples; Ivo Komšić, Mirko Pejanović i Jusuf Žiga, Univerzitet u Sarajevu; Lyndsay McLean-Hilker, Martin Shaw, Nigel, Eltringham International Relations, University of Sussex, Brighton; Kemal Aydin, International University of Sarajevo; Muharem Omerdić, Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini, Sarajevo; Andrew Woolford, Sociology, University of Manitoba, Winnipeg, Canada; Paul R. Bartrop, History Bialik College, Hawthorn East, Australia; Isabelle Macgregor, Sociology, Australian National University, Canberra, Australia; Wibeke Kristin Timmermann, Human Rights, University of Ireland, Galway, Ireland; Stephen Feinstein, Holocaust and Genocide Studies, University of Minnesota, Minneapolis, Minnesota; Lee Lee, Independent Artist, Denver; Rob Lemelson, Anthropology, University of California, Los Angeles; Anna Weitz, Independent Scholar/Filmmaker, Sweden; Lisa DiCaprio, Amy Fagin, History, Boston College, Chestnut Hill, Massachusetts; Karen Frostig, Social Sciences, Leseley University, Cambridge, Massachusetts; Sarah Staveteig, Sociology and Demography, University of California, Berkeley; Meena Chary, Public Administration, Florida Atlantic University, Boca Raton, Florida; Angela Debnath, Hebrew and Jewish Studies, University College, London; Maggie Eastwood, Kas Wachala Law, Edge Hill University, Ormskirk, Lancashire; Elisa von Joeden-Forgey, History, University of Pennsylvania, Philadelphia, Pennsylvania; Ana Stahov, University of Vienna; Selma Mezetović, Ehlimana Memišević, Zijada Aljović, Senada Maličević, Univerzitet u Sarajevu; Martin Mennecke, Holocaust and Genocide Studies, Danish Institute for International Studies, Copenhagen, Denmark; Sevane Gariban, Intl Criminal Law, University of Paris, France; Susana SaCouto, War Crimes Research Office, American University, Washington, D.C.; Melanie Klinkner, Bournemouth University, Bournemouth; Jens Meirhenrich, Government and Social Studies, Harvard University, Cambridge, Massachusetts; Richard M. O'Meara, Global Affairs, Rutgers University, Newark, New Jersey; Marla Stone, History, Occidental College, Los Angeles, California; Roselyn Kwamboka Akombe, Political UN, New

York; Mariana Carpanezzi, International Relations, University of Brasilia, Brasil; Alan J. Kuperman, LBJ School of Public Affairs, University of Texas at Austin, U.N.; Lorna Waddington, International History, University of Leeds; Robert Karl Hitchcock, Anthropology, Michigan State University, East Lansing, Michigan; Yehonatan Alsheh, Sociology, The Open University, Israel; Kok-Thay Eng, Global Affairs, Rutgers University, Newark, New Jersey; Simona Novinec, Shakhawan Shorash, Social Sciences, University of Copenhagen, Denmark; Jackson Sherratt, Wilfred Laurier University, Waterloo, Ontario, Canada; Ismet Dizdarević, Slobodan Loga, Slobodan Pavlović, Muhamed Šestanović, Mujo Slatina, Univerzitet u Sarajevu; Stevan Weine, University of Illinois, Chicago; Matthew Levinger, United States Holocaust Memorial Museum, Washington, D.C.; Morgan Blum, Holocaust Center of Northern California, San Francisco, California; Gregory Weeks, International Relations, Webster University, Vienna, Austria; Petar Popović, University College London; Nicole Frechette, International Relations, Webster University, Vienna, Austria; Catherine Filloux, Independent Playwright, New York City; Sharon Marquart, Romance Languages, University of Michigan, Ann Arbor, Michigan; David Pettigrew, Philosophy, Southern Connecticut State University, New Haven; Sam Boarer, Chairperson, Aegis Students & University of Derby, Richard Nevell, Campaigns Officer, Aegis Students & Kingston University, London; Jonathan Bower, National Coordinator, Aegis Students & Oxford University; Ron Adams, Residential Service, La Trobe University, Victoria, Australia; Hariz Halilović, Anthropology University of Melbourne, Australia; Carlos Antamarian, University of Mexico; Richard Marciano, Political Science, University of North Carolina, Charlotte; Rasim Muratović, Velid Šabić, Jasna Balorda, Muharem Kreso, Bakir Alispahić, Fikret Bećirović, Zijad Rujanac, Zilha Mastalić, Faid Hećo, Hajriz Bećirović, Osman Selak, Meldijana Arnaut, Merisa Karović, Semira Nuhanović, Adnan Bajrić i Velma Šarić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Univerzitet u Sarajevu; Almir Hasanović, Univerzitet u Sarajevu; Rob Lemelson, Doug Hollan Anthropology, University of California, Los Angeles; Leslie Dwyer, Anthropology, Haverford, Pennsylvania; Puri Astrid Kartika, Institute for Policy Research and Advocacy, Jakarta, Indonesia; Armen Marsoobian, Philosophy, Southern Connecticut State University, New Haven; Karen Kovach, Family Medicine, Mercer University, Atlanta, Georgia; Ernesto

Verdeja, Government, Wesleyan University, Middletown, Connecticut; Trine Eide, Anthropology, University of Bergen, Norway; Helen Jarvis, Chief of Public Affairs, Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia, Phnom Penh, Cambodia; Lisabeth Meyers, History, London School of Economics, London; Hanna Kinzler, Anthropology, McGill University, Montreal, Canada; Lorrie L. King, Just Cause, Inc., Atlanta, Georgia; Alan Kilpatrick, Theatre in the Square, Marietta, Georgia; Jutta Lindert, Public Health, University of Ludwigsburg, Germany; Choman Hardi, Holocaust and Genocide Studies, Uppsala University, Sweden; Keith Pomakoy, History, Adirondack Community College, Queensbury, New York; Bekah A. Stolhandske, London School of Economics, London; Slobodan Lang, Social Medicine, Croatian National Institute of Public Health, Zagreb; Hasan Balić, Judge Human Rights Chamber; Lecturer, University of Sarajevo; Avdo Hebib, Sarajevo; Nora Esmat, International Studies, San Francisco State University, San Francisco; Studenti Univerziteta u Sarajevu: Amir Avdagić, Mirnes Dervišević, Sedžad Muhić i Hidajeta Hasanbegović; Philip Spencer, Brian Brivati, Kingston University, London; Brian Philips, Oxford Brookes University, Oxford; Jacques Semelin, Center for International Research and Studies Centre National de la Recherche Scientifique Paris, France; Petar Balakian, English, Colgate University, Hamilton, New York; Choman Hardi, Uppsala Programme for Holocaust and Genocide Studies, Sweden; Andrew Woolford, Sociology, University of Manitoba, Winnipeg, Canada; Sarah Wagner, Anthropology, Harvard University, Cambridge, Massachusetts; Anie Kalayjian, Fordham University, New York; Artemis Pipinelli, Walden University; Edward S. Majian, Philosophy, Saint Peter's College, Jersey City, New Jersey; Ani Degirmencioglu, Political Science, University of Vienna, Austria; Sam Garkawe, Law and Justice, Southern Cross University, Lismore, New South Wales, Australia; Fikret Karčić, Hakija Đozić i Duljko Hasić, Univerzitet u Sarajevu; Mesud Hero, Historijski muzej Bosne i Hercegovine, Sarajevo; Andrew Holcom, Anthropology, Western Washington University; Aleksandar Saša Klobučarić, University of Vienna, Austria; Damir Arnaut, Predsjedništvo BiH; John Evans, Former U.S.A. Ambassador to the Republic of Armenia, svjedoci genocida: Munira Subašić, Srebrenica; Hasan Nuhanović, Srebrenica; Kada Hotić, Srebrenica; Esmā Palić, Žepa; Ibrahim Karović, Foča; Mehmed Dizdar, Stolac i Bakira Hasečić, Višegrad; studenti svjedoci

genocida u Bosni (u vrijeme izvršenja agresije genocida bili su djeca): Amer Hrustić, Admir Sejdinović, Azmir Alić, Nermina Sejdinović, Džemal Džananović, Elvisa Haskić, Nermina Dautbašić i S Admir Nukić.

Uspješnom radu Konferencije poseban doprinos su dali i najviši predstavnici zakonodavne i izvršne vlasti Grada, Kantona Sarajeva i Federacije Bosne i Hercegovine: Semiha Borovac, gradonačelnica Grada Sarajeva; dr Denis Zvizdić, predsjednik Skupštine Kantona Sarajeva; Samir Silajdžić, predsjednik Vlade Kantona Sarajeva; ministar obrazovanja i nauke u Vladi Kantona Sarajeva, mr. Safet Kešo; ministri u Vladi Federacije Bosne i Hercegovine, Edin Mušić i Zahid Crnkić, kao i Amer Čenanović, načelnik Općine Ilidža.

Pored navedenih istraživača, koji su izložili naučna saopštenja na određene relevantne teme i aktivno – veoma angažovano učestvovali u diskusijama, i studenti Univerziteta u Sarajevu su izložili izuzetno zapažene, pripremljene referate, a svjedoci - žrtve genocida su usmeno-verbalno govorili autentično, živopisno, istinito i tačno o neposredno doživljenom zločinu genocida i posredno stečenim iskustvenim saznanjima najstravičnijih zločina na kraju XX stoljeća.

d) Odjeci Konferencije i reagovanja na ovaj naučni skup

Prof. dr. **Gregory Stanton**,²⁵ novoizabrani predsjednik Međunarodne asocijacije istraživača genocida, kaže da je, “..... Konferencija u Sarajevu bila najbolja ikada do sada organizovana konferencija IAGS-a, da je tim Instituta bio apsolutno savršen i da je Institut kao domaćin, te Sarajevo kao mjesto održavanja, zadalo muke svim budućim domaćinima konferencija, jer je teško moguće da iko Konferenciju organizuje na ovom nivou”. Pun riječi hvale je i prof. dr. **Israel Charny**,²⁶ koji kaže da je “organizatorima Konferencije – Institutu za ratne zločine Univerziteta u Sarajevu – zahvalan na najljepšem poklonu kojeg je pred kraj svog predsjedavanja Asocijacije mogao dobiti: genijalno organizovanoj Konferenciji”.

Na početku suđenja Crvenim Kmerima u glavnom gradu Kambodže, Pnom Penu, predsjednica Glavnog vijeća Suda za ratne zločine u Kambodži,

---

²⁵ Gregory Stanton, e-mail, 22. august 2007.

²⁶ Israel Charny, e-mail, 7. august 2007.

Australka **prof. dr. Helen Jarvis**,²⁷ rekla je u uvodnom pledoajeu na suđenju: "...upravo sam se vratila iz Bosne i Hercegovine, jedne zemlje koju je, poput Kambodže, zadesila stravična sudbina terora i genocida. U Bosni sam zastrašeno slušala riječi profesorâ koji istražuju tamošnji genocid; slušala profesore Čekića, Mešića, Mašovića, i rekonstruisala bosanskim riječima kambodžansku stvarnost. Kosti rasute po bosanskim brdima plod su istog onog svjetskog zla koje je prekjuče zadesilo Kambodžu, juče Bosnu, danas Darfur, a sutra neki drugi dio čovječanstva. Nakon posjete Bosni sve mi je ovo jasnije nego ikada..."

Direktor Institute for crimes of the regime by Idi Amin u Ugandi, **prof. dr. Phillip Kasaija**,²⁸ rekao je da je "organizatorima Konferencije neizmjereno zahvalan za jedinstvenu razmjenu znanja i iskustava", te najavio da će u Ugandi od iduće školske godine na Makerere University jedan od predmeta biti "Genocid van Afrike", a da će ključnu literaturu predstavljati djela prof. Smaila Čekića na engleskom jeziku.

U Izraelu, dnevne novine "**Jediot Ahronot**"²⁹ ("Najnovije vijesti") objavile su članak pod nazivom "Kosti neželjene", te u njemu predstavile rad Konferencije i prenijele iskustvo svoje dopisnice Maayan Blum, koja je u Sarajevu prisustvovala Konferenciji. Blum je Konferenciju nazvala "...prilikom da se upozna sa stoičnom patnjom bosanskih Muslimana, iskasapljenih poput 'djece Izraelove' (Jevreja) u Hitlerovoj Njemačkoj, iskrvarenih na rukama Miloševićevih krvopija." Članak je bio jedinstven, jer je prvi objavljen o genocidu van konteksta holokausta u tradicionalno desno orijentisanom listu, te prvi koji je otvoreno Miloševićev režim stavio u ravan sa Hitlerovim, što je u današnjem Izraelu izuzetno osjetljiva tema.

"**El Jornal**"³⁰ u Argentini prenosi iskustvo učesnika Konferencije koji su pristigli iz Argentine i priču o neprekinutom fašizmu, te se osvrće i na domaćina Konferencije: "Teško nam je bilo zamisliti Institut koji nam je bio domaćin. Vrijeme nam nije dozvolilo, ali jako bih volio da smo posjetili kuću u kojoj živi toliko sakupljene patnje. Razgovarao sam sa

---

²⁷ Helen Jarvis, e-mail, 3. august 2007.

²⁸ Phillip Kasaija, **Genocide Outside of Africa**, Press Release (Saopćenje za Javnost), e-mail, 9. august 2007.

²⁹ www.ynet.co.il: העצמים לא רוצים (Kosti neželjene), 21. juli 2007.

³⁰ Emmanuel Taub, **El Genocidio Desconocido**, 23. juli 2007. (izvorni tekst poslan poštom)

saradnicima Instituta i svi su na neki način povezani s nedavnom bolnom stvarnošću. Iskustvo genocida u Bosni je baš iz tog razloga svježije i tim bitnije za savremeni svijet, jer ga prenose preživjeli, koje možemo saslušati, ali i upitati (...) Bol je nešto čega po pravilu prekasno postanemo svjesni. Jedan od domaćina nam je rekao da je Institut tek nedavno dobio prostorije i da se, pored borbe sa pokvarenim sanitarijama i trošnom zgradom, moraju boriti i sa hordom onih koji u ime rata poriču zločin genocida, te onih koji u ime mira ne dozvoljavaju da se o genocidu priča. To upravo potvrđuje tezu: od svog ljudskog oružja, najbolnije je istina.” Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava pozvan je, nakon ovog teksta, da u okviru Južnoameričke konferencije o genocidu i ratnim zločinima organizuje plenarno izlaganje na temu genocida u Bosni i Hercegovini i istraživanja njegovih rezultata. Bit će to prvi put da se o genocidu u Bosni i Hercegovini govori na tlu Južne Amerike.

Dr. Deborah Lipstadt,³¹ jedna od najpoznatijih i najpriznatijih eksperata na polju istraživanja holokausta, kaže da joj je Konferencija omogućila da tragediju Sarajeva, Srebrenice i drugih dijelova Bosne i Hercegovine doživi i poima da se “tragedija, ustvari, još uvijek događa”. Lipstadtova je u jednom razgovoru s novinarima u Atlanti 28. jula izjavila da je “shvatila koliko je brižno planiran genocid u Bosni i Ruandi, te da je UN tačno znao šta dolazi i nije učinio ništa”. “Time je”, dodaje Lipstadtova, “pod kišom srpske artiljerije nestajala bogata evropska, muslimanska kultura, most između islama i Zapada”, pozivajući se na riječi Adama Lebor. “Poruka Konferencije – jasnija nego ikad ranije – je da se maksima “nikad više (*never again*)” pretvorila u “opet i opet i opet” (*again and again and again*)”.

Hayk Demoyan,³² direktor Armenian Museum of the genocide u Jerevanu, u Armeniji, kazao je “kako je oduševljen Konferencijom i njezinim učinkom”, te je pozvao Institut na saradnju, a kao prvi konkretan korak predložio postavljanje izložbe i održavanje niza predavanja u Jerevanu o genocidu u Bosni i Hercegovini. Demoyanove utiske sa Konferencije prenijeli su i jermenski mediji.

---

³¹ <http://lipstadt.blogspot.com>: **History on Trial**, 12. i 28. juli 2007.

³² Hayk Demoyan, e-mail te stranica **Armenian Genocide Museum**, <http://genocide-museum.am/iags.html>

Assyrian International New Agency (AINA),³³ koja opslužuje asirsko-aramejsku dijasporu od oko 10 miliona ljudi širom svijeta, prenosi na svojoj internet-stranici pozitivne reakcije asirskih medija na panel na Konferenciji o genocidu na Bliskom istoku početkom XX stoljeća. Asirski genocid je kontroverzna tema, te ga se često poriče, a organizatorima je izrečena zahvalnost na besprijekornoj organizaciji. Istovremeno, AINA uz članak donosi i fotografije masovne grobnice na Budaku uz tekst, na asirsko-aramejskom, o Srebrenici.

Internet-stranica **Evropske komisije**³⁴ (<http://youthweek.eu/sarajevo.html>) također donosi izvještaj o Konferenciji, u kojem se kaže da je “ovo bila prva Konferencija na mjestu zločina koja, ne samo da je bila važan znak solidarnosti sa žrtvama, nego i ključan izvor informacija za strane učesnike”. Stranica, također, donosi razgovor sa srebreničkim studentima Azmirom Alićem, Elvisom Haskićem, te Nerminom Sejdinovićem.

Prof. Marien Levy na internet-stranici Haverford College piše kako joj je “najupečatljivije bilo učešće ogromnog broja istraživača i svjedoka iz Bosne i Hercegovine. To je ohrabrilo istraživače diljem svijeta da nastave raditi ono što rade, ali i pokazalo koliko je rad u Bosni i Hercegovini od presudne važnosti za polje istraživanja genocida uopće”.

Jean-Bosca Mutangane,³⁵ državni tužilac Republike Ruande, kaže da “je ova konferencija potvrdila njegovo ubjeđenje da je jedino što razdvaja Bosnu i Ruandu, ustvari, udaljenost. Ta udaljenost ne smije biti prepreka da naši mali narodi i naši malobrojni stručnjaci, iz Bosne i iz Ruande, imaju lavovski posao koji je pred njima, ali koji je od važnosti za cijelo čovječanstvo (...), a ja bih jako volio da u Ruandi ima Institut koji vašem Institutu može doseći bar do ramena, po organizovanosti, po naporu, po obimnom radu. Svaka vam čast”!

---

³³ AINA Press Release, **Sarajevo Conference**, <http://www.aina.org/news/20070716182228.htm>

³⁴ Youth Week, **Sarajevo!**, European Commission, <http://youthweek.eu/sarajevo.htm> (Anna Weitz)

³⁵ Jean-Bosco Mutangana, e-mail, „...qu’il y avait en institut tel comme le votre ici en Rwanda – au moins un qu’il lui pouvait être jusqu’au genoux par son travail énorme, par son organisation, par ses efforts!“

Konferencija je, po ocjeni prof. dr. Keith Doubta, “**bila zaista odlična... Naučio sam puno. Hvala vam**”.³⁶ Za prof. dr. Jamesa E. Wallera, Konferencija je bila “**veoma dobra**”.³⁷ Prof. dr. Alex Hinton, sa Rutgers The State University of New Jersey, je napustio Konferenciju “**sa jako pozitivnim osjećanjem. Bilo je zaista prikladno i divno vidjeti kako primite čestitke za sve što ste Vi (tj. prof. Čekić) i vaše osoblje uradili, kako bi Konferencija bila uspješna. Hvala Vam još jednom**”.³⁸

Ova konferencija je, po ocjeni izvršnog odbora IAGS-a (prof. dr. Gregory Stanton, prof. dr. Steven Leonard Jacobs, prof. dr. Alex Hinton i prof. dr. Marc I. Sheriman) i Savjetodavnog vijeća (prof. dr. Joyce Apsel, Peter Balokian, prof. dr. Daniel Feirstein, prof. dr. Stephen Feinstein, prof. dr. Israel Charny, prof. dr. Herbert Hirsh, prof. dr. Samuel Totten i dr.), bila “**najbolje organizirana u dosadašnjoj historiji IAGS-a**”. Ta ocjena iznesena je i na zvaničnom zatvaranju Konferencije.

- **REGIONALNA KONFERENCIJA “TITOVO NASLIJEĐE IZMEĐU KRITIZERSTVA I MITA”**, Fondacija Fridrich Ebert, Sarajevo 24. i 25. maja 2007; Učesnici u radu: dr. Bećir Macić i dr. Fikret Bećirović
- **MEĐUNARODNA KONFERENCIJA “POLITIČKE, PRAVNE I ISTORIJSKE KONSEKVENCE HAŠKIH PRESUDA”**, Fondacija: Istina, pravda, pomirenje, Tuzla, 27-28. septembar 2007. Učesnici: prof. dr. Smail Čekić i dr. Bećir Macić
- **MEĐUNARODNA KONFERENCIJA O HOLOKAUSTU**, Millersville University of Pensilvanija (USA). Učesnici: dr. Rasim Muratović, Muhamed Mešić i Samira Nuhanović
- **TREĆA MEĐUNARODNA KONFERENCIJA: ANALIZA GENOCIDNIH POLITIKA, PROCESA I PRAKSI**, National University of Buenos Aires, 21. novembar 2007. Učesnik: Muhamed Mešić
- **KONFERENCIJA EVROPSKOG DRUŠTVA ZA VOJNU HISTORIJU**, Institute for Strategy and Security Polic at the National

---

³⁶ Keith Doubt, e-mail, 17. juli 2007.

³⁷ James e. Waller, e-mail, 17. juli 2007.

³⁸ Alex Hinton, e-mail, 15. juli 2007.

Defense Academy, Vienna, Austria, 18. decembar 2007. Učesnik:
Muhamed Mešić

Seminar:

- **“REFORMA ŠKOLSTVA”**, Univerzitet Sarajevo, Sarajevo 23-24. februara 2007. Učesnik: dr. Fikret Bećirović

Tribine, predavanja, rasprave, intervju i drugo:

- **Tribina “STRADANJE BOŠNJAKA U BIH”**, “Preporod”, Vitez, Ahmići, 15. april 2007. Uvodničari: dr. Bećir Macić i dr. Rasim Muratović
- **Razgovor o knjizi “MILOŠEVIĆU DOKAZAN GENOCID U BOSNI – MEĐUPRESUDA HAŠKOG TRIBUNALA OD 16. JUNA 2004.**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, 12. juna 2007. Učesnici: uposlenici i spoljni saradnici Instituta
- **Radionica “PRISTUPI PRAVDI I LJUDSKIM PRAVIMA U MEĐUNARODNOM SUDU U HAGU – MOGUĆNOSTI I PREPREKE” – UG “Žene ženama Sarajevo” i UG “Žene Srebrenice” Tuzla, Srebrenica, 21. juni, 2007.** Učesnici: dr. Bećir Macić, dr. Fikret Bećirović, mr. Jasna Balorda i Zilha Mastalić
- **TRIBINA “PODSTICANJE GRAĐANSKOG UČEŠĆA U ZAŠTITI LJUDSKOG PRAVA I PRISTUPA PRAVDI U BOSNI I HERCEGOVINI”**, UG “ŽENE ŽENAMA” Sarajevo, Sarajevo, 22. juni 2007. Učesnik: dr. Fikret Bećirović
- **TRIBINA “O POJMU MODERNOG UNIVERZITETA, NJEGOVOJ STRUKTURI I ZADACIMA I O KULTURNOM I MORALNOM DIGNITETU UNIVERZITETSKOG POZIVA”**, Rektorat Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 5. jula 2007. Učesnici: prof. dr. Smail Čekić i dr. Bećir Macić
- **MANIFESTACIJA “DANI DEBLOKADE GORNJEG VAKUFA 1993-2007.”**, U.G. “Porodice šehida i poginulih boraca Gornjeg Vakufa”, Gornji Vakuf, 31. juli – 1. avgust 2007. Učesnici: prof. dr. Muhamed Šestanović, dr. Rasim Muratović i dr. Fikret Bećirović

- **RASPRAVA “POČETAK I ZAVRŠETAK OPSADE SARAJEVA”**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 3. oktobar 2007. Učesnici: uposlenici i spoljni saradnici Instituta
- **PANEL-DISKUSIJA “DOGAĐANJA U SREDNJOJ BOSNI 1992-1995. SA OSVRTOM NA OPĆINU BUGOJNO”**, Općina Bugojno i boračka udruženja, Bugojno, 26. oktobar 2007. Učesnici: prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Muhamed Šestanović i dr. Bećir Macić
- **NAUČNA TRIBINA INSTITUTA** je jedan od oblika programske aktivnosti Instituta, na kojoj se pripremaju, organizuju i realizuju naučne rasprave o značajnim djelima iz oblasti istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, kako domaćih i inostranih autora. Također, na ovoj tribini se vode rasprave o naučnoistraživačkim projektima, na osnovu kojih se realizuju naučna istraživanja, čiji je nosilac Institut i drugi zajednički subjekti, kao i razmatranja i analize naučnoistraživačkih iskustava i rezultata do kojih se došlo naučnim istraživanjem, ukazujući i na mogućnosti njihove primjene u naučnoj i društvenoj praksi:
  - a) *Rasprava o knjizi: “GENOCID - SLUČAJEVI, POREĐENJA I SAVREMENE RASPRAVE”* (GENOCIDE: CASES, COMPARISONS AND CONTEMPORARY DEBATES, urednik: Steven L. B. Jensen-Copenhagen), koju je Institut preveo (Bahrudin Bijedić) i objavio, Sarajevo, 2007, Sarajevo, 12. novembar 2007.
Uvodničar: doc. dr. Rasim Muratović, moderator dr. Fikret Bećirović
Učesnici: uposlenici i spoljni saradnici Instituta
  - b) *Rasprava o knjizi: “ZAVRŠITI RAT, RIČARDA HOLBRUKA”*, Sarajevo, 18. decembra 2007. Uvodničar: dr. Fikret Bećirović, moderator prof. dr. Ismet Dizdarević. Učesnici: uposlenici i spoljni saradnici Instituta. U radu Tribine učestvovao i Tilman Zülch, predsjednik Gesellschaft für bedrohte Völker-International Göttingen, i prof. dr. Elihu Richter, Hebrew University – Hadassah Jerusalem

- **TRIBINA “ANTIFAŠIZAM U BOSNI”**, Asocijacija studenata Fakulteta političkih nauka “Spona” i Fakulteta za saobraćaj i komunikacije “Feniks”, općine Bihać, Cazin, Bužim i Sanski Most i Udruženje logoraša “Prijedor 92”, “Sanski Most” i “Ključ”, Bihać, 16. novembar 2007. Uvodničar: dr. Bećir Macić
- **OBILJEŽAVANJE 27. JANUARA – MEĐUNARODNOG DANA SJEĆANJA NA ŽRTVE HOLOKAUSTA**, Sarajevo, 27. januar 2007.

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo i Jevrejska zajednica Bosne i Hercegovine organizovali su u Sarajevu, 27. januara 2007, manifestaciju pod nazivom “SJEĆANJE NA HOLOKAUST”. S tim u vezi, uvodno izlaganje je podnio Jakob Finci, predsjednik Jevrejske zajednice Bosne i Hercegovine, a predavanje “OD AUŠVICA DO DARFURA” Muhamed Mešić, saradnik Instituta.

Pokrovitelj manifestacije je bio Nebojša Radmanović, predsjedavajući Predsjedništva Bosne i Hercegovine.

- **OBILJEŽAVANJE PETNAEST GODINA RADA INSTITUTA**

Povodom petnaest godina naučnoistraživačkog, edukacionog i javnog djelovanja Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, 12. decembra 2007. u Institutu je održana svečana sjednica Upravnog odbora i Naučnog vijeća ove ustanove.

U radu sjednice učestvovali su uposlenici Instituta, aktuelni i bivši članovi Upravnog odbora i Naučnog vijeća, spoljni saradnici i drugi pojedinci, koji su doprinijeli razvoju Instituta.

U radu sjednice je učestvovao i obratio se prisutnim prof. dr. Haris Silajdžić, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine. O raznim aspektima dosadašnjeg rada Instituta (razvoj Instituta, kadrovska, materijalna i tehnička osposobljenost, saradnja sa drugim institucijama, najznačajniji projekti i skupovi i dr.) govorili su: prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Muhamed Šestanović, dr. Rasim Muratović, dr. Bećir Macić i dr. Fikret Bećirović.

2008.

Naučne konferencije:

- **MEĐUNARODNA KONFERENCIJA “OBILJEŽAVANJE ŠEZ-DESET GODINA KONVENCIJE O GENOCIDU”**, Sarajevo, 26. mart 2008.

U Sarajevu je, u organizaciji Instituta, 26. marta 2008. održana Međunarodna naučna konferencija “OBILJEŽAVANJE ŠEZDESET GODINA KONVENCIJE O GENOCIDU”.

U 2008. svijet je obilježio 60 godina *Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida*, koja spada u korpus najznačajnijih međunarodnopravnih dokumenata, u tekovine ljudske civilizacije, kao rezultat iskustva međunarodne zajednice iz holokausta i genocida u Drugom svjetskom ratu. Ukazujući na tu činjenicu prof. dr. Smail Čekić je, pored ostalog, naglasio sljedeće:

- Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu permanentno radi na empirijskom i teorijskom istraživanju ideologije, sistema, politike i prakse, uključujući korijene, uzroke, namjeru, ciljeve, razmjere i posljedice zločina genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava počinjenih u Bosni i Hercegovini, prvenstveno za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu 1991-1995, ali i u vrijeme Drugog svjetskog rata i ranije, istražujući historijsku, političku, pravnu, sociološku i kulturološku fenomenologiju zločina genocida

- Bosna i Hercegovina je, nažalost, višestruko historijsko svjedočanstvo da je dvadeseto stoljeće - *stoljeće genocida*. Njega je obilježila monstruoza neljudska težnja da se istrijebe cijele nacionalne, etničke, rasne ili vjerske grupe kao takve, da im se onemogući biološki, kulturni, socijalni i ekološki opstanak

- Uprkos cilju “oslobađanja čovječanstva od takvih groznih zločina”, genocid je vršen i narednih godina i decenija. Viziju Rafaela Lemkina o tome da će *Konvencija* biti garant vječne pobjede nad fašizmom, nacizmom i genocidnim barbarizmom izdao je i ponizio genocid u Ruandi, zatim nad bosanskim Muslimanima – Bošnjacima u Bosni i Hercegovini, kao i u Darfuru

- Iako je *Konvencija* na početku dočeka sa dobrodošlicom, kritička pitanja i komentari ubrzo su dominirali u raspravama mnogih istraživača. Brojni naučni i stručni radnici i analitičari i danas vode raspravu o **definiciji genocida, zabranjenim aktima, namjeri**, odbijenim prijedlozima da se u taj dokument uključe **političke grupe**, te **kulturni genocid**, kao i drugim pitanjima, ukazujući na potrebu redefinisanja genocida

- Početkom devedesetih godina XX stoljeća Vijeće sigurnosti Ujedinjenih nacija animiralo je *Konvenciju o genocidu*, inkorporiranjem definicije genocida u statute novoformiranih *ad hoc* krivičnih sudova za bivšu Jugoslaviju (ICTY) i Ruandu (ICTR). Tako je prošlo skoro pola stoljeća prije nego je *Konvencija o genocidu* konačno primijenjena u konkretnom sudskom procesu. Do sada su navedeni međunarodni krivični sudovi u više slučajeva donijeli presude protiv pojedinaca optuženih za genocid

- Tužba koju je 1993. Republika Bosna i Hercegovina pokrenula protiv Savezne Republike Jugoslavije (Srbija i Crna Gora) za genocid pred Međunarodnim sudom pravde bila je prvi test za utvrđivanje odgovornosti učešća države u genocidu prema *Konvenciji o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida*. Presuda, donesena 26. februara 2007, pokrenula je, kako van Bosne i Hercegovine, tako i unutar zemlje, lavinu akademskih, društvenih i političkih komentara, diskusija i polemika. Godinu dana poslije i nakon duže akademske rasprave i opsežnog timskog rada, Institut je izdao na bosanskom jeziku prijevod Presude, sa pojedinačnim mišljenjima sudija Međunarodnog suda pravde

Na međunarodnoj naučnoj konferenciji učestvovali su naučni radnici sa sljedećim temama:

- Louise L. Lambrichs, **ZAŠTO PRAVDA MORA BITI IZVRŠENA, POSEBNO POSLIJE GENOCIDA**
- Prof. dr. Janja Beč-Neumann, **KAKO I DA LI PREDAVATI O GENOCIDU U POSTGENOCIDNIM DRUŠTVIMA**
- Prof. dr. Smail Čekić, **GENOCIDNA NAMJERA (*MENS REA*)**
- Prof. dr. Omer Ibrahimagić, **NAMJERE ILI ČINJENJE I NEČINJENJE ZA KVALIFIKACIJU ZLOČINA GENOCIDA**
- Prof. dr. Stjepan Lapenda, **LEKSIČKO-PRAVNI PROBLEMI U PREVOĐENJU PRESUDE MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE NA BOSANSKI JEZIK**
- Prof. dr. Kasim Trnka, **PITANJE ARHIVA ICTY-a**

- Muhamed Mešić, **KONVENCIJA U DANAŠNJEM MEĐUNARODNOM PRAVU**
- Dr. Bećir Macić, **NEKA PITANJA GENOCIDA U SUDSKOM PROCESU RADISLAVU KRSTIĆU, SA OSVRTOM NA “DJE-LIMIČNO” UNIŠTENJE GRUPE**
- Dr. Hajriz Bećirović, **DRŽAVA I GENOCID**
- Doc. dr. Hasan Balić, **KONVENCIJA O GENOCIDU – DA ILI NE**
- Prof. mr. Muharem Kreso, **LEKCIJE IZ NACISTIČKOG HOLOKAUSTA NA BALKANU**
- Eli Tauber, **ANTISEMITSKA PROPAGANDA KAO ORUŽJE GENOCIDA**
- Dr. Fikret Bećirović, **PROBLEMI DEFINISANJA GENOCIDA**
- Mr. Sabina Subašić-Galijatović, **NEGACIONIZAM, POSLJEDNA ETAPA GENOCIDA**
- Asaf Džanić, **PREZENTACIJA GENOCIDA U RUANDI I BOSNI**
- Dr. Rasim Muratović, **KAKO OBJASNITI HOLOKAUST?**
- Mr. Enis Omerović, **ZAŠTIĆENE GRUPE PREMA DEFINICIJI ZLOČINA GENOCIDA**
- Mr. Sabahudin Šarić, **IDEOLOGIJA KAO POKRETAČKA SNAGA ZLOČINA GENOCIDA**
- Mr. Faid Hećo, **NEGIRANJE GENOCIDA U BOSNI I HERCEGOVINI**
- Zilha Mastalić, **URBICID U SARAJEVU ZA VRIJEME OPSADE 1992-1996.**
- Prof. dr. Haris Silajdžić, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine
- Prof. dr. Faruk Čaklovića, rektor Univerziteta u Sarajevu

U toku 2008. godine Institut je organizovao i niz drugih aktivnosti posvećenih *Konvenciji o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida*.

- **MEĐUNARODNA KONFERENCIJA – 60 YEARS GENOCIDE CONVENTION – INTERNATIONAL CONFERENCE**, 7-8. decembar 2008. Peace Palace The Hague (Netherlands)

Center for Holocaust and Genocide Studies iz Amsterdama i Peace Palace Library, u saradnji sa Netherlands Institute for War Documentation, Uppsala Programme for Holocaust and Genocide Studies, Modern History

Forum from Stockholm i Center for Studies of Holocaust and Religious Minorities, Oslo, organizovali su u Peace Palace, u Hagu (Netherlands) međunarodnu konferenciju – 60 YEARS GENOCIDE CONVENTION – INTERNATIONAL CONFERENCE.

Uvodničari na skupu su, između ostalih, bili: dr. Luis Moreno Ocampo, glavni tužitelj Međunarodnog krivičnog suda u Hagu, dr. Larissa van den Herik (Universiteit Leiden, Netherlands), prof. dr. Kai Ambos sa University of Göttingen (Njemačka), prof. dr. William Schabas (National University of Ireland), dr. Nena Tromp-Vrkić (University of Amsterdam i saradnica Haškog tribunala).

Na konferenciji su, kroz panele i druge oblike obrađene sljedeće teme: Obrazovanje i genocid; Sjećanje na Rafaela Lemkina, Genocid: specifična namjera za uništavanje; Pravni odgovori na negiranje holokausta i genocida; Pravo i politika: utjecaj Hladnog rata na Konvenciju o genocidu, institucionalizacija prakse tranzicijske pravde poslije masovnog političkog nasilja.

Ispred Instituta na ovoj Međunarodnoj interdisciplinarnoj konferenciji učestvovao je mr. Enis Omerović, viši stručni saradnik Instituta, koji je bio aktivni sudionik u raspravama, uspostavio kontakte sa brojnim svjetskim autoritetima iz oblasti proučavanja genocida, dogovorio određene oblike saradnje sa Institutom i donio značajnu literaturu za biblioteku Instituta.

- **MEĐUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA: “60 ÉME ANNIVERSAIRE DE LA CONVENTION SUR LA PRÉVENTION ET LA RÉPRESSION DE CRIME DE GÉNOCIDE”**, Bruxelles-Paris, 7, 8 i 10. decembar 2008.

Mémorial de la Shoah u Parizu i Université Bruxelles, pod pokroviteljstvom Centre regional d' information des Nations Unies pour l' Europe occidentale (UNRIC) iz Brisela, organizovali su, 7, 8 i 10. decembra u Briselu i Parizu, Međunarodnu naučnu konferenciju na temu “60 ÉME ANNIVERSAIRE DE LA CONVENTION SUR LA PRÉVENTION ET LA RÉPRESSION DE CRIME DE GÉNOCIDE”.

Na ovom značajnom naučnom skupu učešće su uzeli Institut pour les hautes études en sciences sociales (EHSS) Paris, Université Paris - X Nanterre i Paris IV Sorbonne, Fédération Internationale des droits de l' homme, Harvard Law School, Princenton University, kao i Musée de génocide - Kigally.

Teme ovog naučnog skupa bile su, između ostalog: 1948-2008: 60-godišnjica usvajanja Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida, definicija i evolucija Konvencije iz 1948, rekonstrukcija, reparacija i sprečavanje genocida, stoljeće genocida, Lemkin i njegovo vrijeme, dva ključna elementa genocida, krivično procesuiranje genocida, vrijeme nakon genocida.

Ispred Instituta na ovom naučnom skupu učestvovala je mr. Sabina Subašić-Galijatović.

Rasprava:

- **“PRESUDA MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE: BOSNA I HERCEGOVINA PROTIV SRBIJE I CRNE GORE 26. FEBRUAR 2007.”** (na bosanskom jeziku), Institut, Sarajevo 24. decembar 2008.

Presuda Međunarodnog suda pravde, najveće sudske instance u sistemu organizacije Ujedinjenih nacija, od 26. februara 2006, u vezi sa primjenom Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida u predmetu Tužba Bosne i Hercegovine protiv Srbije i Crne Gore, predstavlja značajan međunarodni pravni akt. Zbog njenog značaja za pravnu praksu, a naročito zbog pravde i pravičnosti prema žrtvama zločina genocida u Bosni i Hercegovini, kao i interdisciplinarnog proučavanja ove materije, od posebne je važnosti vjerodostojnost prevoda Presude.

Zbog toga je Institut odlučio da prevede Presudu na bosanski jezik i učini je dostupnom najširoj javnosti Bosne i Hercegovine. Na prijevodu Presude radio je tim prevodilaca, stručnjaka međunarodnog prava i lingvista, koji su istovremeno koristili tekst Presude na oba službena jezika Suda, engleskom i francuskom, imajući u vidu činjenicu da je tekst Presude na engleskom jeziku mjerodavan. Može se reći da je učinjen veliki napor u prevođenju Presude kao pravnog akta međunarodnog karaktera, s ciljem obezbjeđenja odredaba autentičnosti i vjerodostojnosti. Povodom okončanja prevoda i objavljivanja Presude na bosanski jezik Institut je, u prostorijama Rektorata Univerziteta u Sarajevu, 24. decembra 2008, organizovao naučnu raspravu, u kojoj su učestvovali:

- prof. dr. Kasim Trnka
- prof. dr. Omer Ibrahimagić
- prof. dr. Ćazim Sadiković
- prof. dr. Samir Arnautović
- prof. dr. Stjepan Lapenda
- prof. dr. Zijad Hasić
- prof. dr. Abedin Bikić
- prof. dr. Smail Ćekić

U raspravi su elaborirani najznačajniji aspekti Presude i, pored ostalog, ukazano da je riječ, nažalost, i političkoj odluci, koja je u suprotnosti sa pravom i pravdom.

Okrugli stolovi:

- **“SJEĆANJE NA HOLOKAUST”, POVODOM 27. JANUARA, MEĐUNARODNOG DANA SJEĆANJA NA ŽRTVE HOLOKAUSTA**, Sarajevo, 27. januar 2008.

Kao što je poznato Generalna skupština Ujedinjenih nacija je 1. novembra 2005. godine jednoglasno usvojila Rezoluciju broj 60/7, označavajući 27. januar kao *Međunarodni dan sjećanja na žrtve Holokausta*. Prateći usvajanje Rezolucije, generalni sekretar Ujedinjenih nacija okarakterizirao je ovaj poseban dan kao **“važan podsjetnik na univerzalno proučavanje Holokausta, jedinstvenog zla koje jednostavno ne može biti prepušteno prošlosti i zaboravu”**.

Polazeći od te činjenice, Institut je 27. januara 2006. prvi put obilježio Dan Holokausta, a 27. januara 2007. taj dan je, također, u organizaciji Instituta i Jevrejske zajednice Bosne i Hercegovine, a pod pokroviteljstvom Predsjedništva Bosne i Hercegovine, drugi put obilježen u Bosni i Hercegovini.

U sklopu daljeg obilježavanja 27. januara, Međunarodnog dana sjećanja na žrtve Holokausta, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu organizovao je Okrugli sto na temu **“SJEĆANJE NA HOLOKAUST”**.

Okrugli sto je održan u prostorijama Instituta, 27. januara 2008.

Uvodničari su bili: prof. dr. Steeve Jacobs (University of Alabama – SAD); Mirjam Aviezer, Yad Vashem, Jerusalem; dr. Kristina Krause,

direktor Konrad Adenauer Stiftung; Bojic Korkut (unuk pravednika Derviša Korkuta) iz Zagreba; Muhamed Mešić i prof. dr. Smail Čekić.

- **“PRAVO NA BUDUĆNOST”**, Srebrenica, 2. april 2008.

U organizaciji Fondacije Heinrich Böll, Fondacije Konrad Adenauer, Fondacije Fridrich Naumann i AWO “Heimatgarten”, u Kući povjerenja, u Srebrenici, 2. aprila 2008, održan je okrugli sto na temu: “Pravo na budućnost”, a u povodu posjete delegacije Parlamentarne grupe za Bosnu i Hercegovinu njemačkog Saveznog parlamenta.

Dvije osnovne teme ovog okruglog stola su bile:

I Da li međunarodno pravo osigurava pravdu?

II Institucionalne i pravne pretpostavke za procesuiranje ratnih zločina u Bosni i Hercegovini.

Ispred Instituta sa diskusijama učestvovali su doc. dr. Rasim Muratović i mr. Enis Omerović.

Kongres:

U Sarajevu je, u organizaciji Vlade Kantona Sarajevo, Ministarstva obrazovanja i nauke i Univerziteta u Sarajevu, od 27. avgusta do 1. septembra 2008, održan Drugi kongres bosanskohercegovačkih naučnika iz zemlje i svijeta.

Drugi kongres je nastavak Prvog kongresa održanog od 14. do 17. septembra 2006. godine, a imao je za cilj nastaviti povezivanje i umrežavanje bosanskohercegovačkih naučnika i umjetnika iz zemlje i svijeta kao i njihovo aktivnije učešće u izgradnji Bosne i Hercegovine kao društva utemeljenog na znanju.

U okviru ovog skupa održan je Biznis-forum koji je dao mogućnost bh. stručnjacima i naučnicima iz zemlje i svijeta da se upoznaju, povezuju, umreže kao i da se angažuju u zemlji, kako u obrazovnim institucijama tako i u razvojnim institutima i preduzećima, odnosno privredi/gospodarstvu uopće. Cilj biznis-foruma je bio omogućiti transfer tehnologija i znanja koji će unaprijediti konkurentnost bh. preduzeća, kao i podržati usavršavanje

bh. stručnjaka u institutima i kompanijama u inostranstvu u kojima su uposleni stručnjaci i naučnici porijeklom iz Bosne i Hercegovine.

Na Kongresu je učestvovalo više naučnih radnika iz Instituta koji su prezentirali aktivnosti ove naučne ustanove i dogovorili dalje pravce saradnje posebno u oblasti istraživanja bh. dijaspore, što je jedan od projekata Instituta.

Naučne tribune:

- **“NOVA IZVORNA SAZNAJNA O POLITIČKOM KONTEKSTU AFERE AGROKOMERC”**, Institut za istoriju Sarajevo, 28. februar 2008.
- Učesnici ispred Instituta: doc. dr. Rasim Muratović i Merisa Karović.
- **“BOSNA I HERCEGOVINA-2014. GDJE ŽELIMO STIĆI”?**, Fondacija Friedrich Ebert Stiftung, Sarajevo, od 12. do 14. novembra 2008.
- Ispred Instituta, sa učešćem u raspravi, učestvovali dr. Bećir Macić i mr. Sabina Subašić-Galijatović

Predavanja:

- **HISTORIJSKI ZNAČAJ ZAVNOBIH-a**, St. Louis, 28. novembar 2008. Prof. dr. Smail Čekić je, povodom Dana državnosti, brojnim Bošnjacima i drugim građanima St. Louisa (USA), uključujući i Harrya Kennedyja (Legislative Director to the President Board of Aldermen, The Common Seal of the City of St. Louis) i Stevena V. Stengera (Attorney and Counselor at Law), dr. Biseru Turković (ambasador Bosne i Hercegovine u Sjedinjenim Američkim Državama) i druge, održao predavanje o historijskom značaju ZAVNOBIH-a
- **BITNE ČINJENICE O HISTORIJI BOSNE I HERCEGOVINE**, St. Louis, 2. decembar 2008. Prof. dr. Smail Čekić je učenicima i profesorima High School održao predavanje o historiji Bosne i Hercegovine, sa posebnim osvrtom na historiju genocida nad Bošnjacima (predavanju je, pored ostalih, prisustvovala i dr. Denise Swanher, direktorica). Zanimljiv je podatak da u toj školi ima puno učenika iz Bosne i Hercegovine, uglavnom Bošnjaka

- **GENOCID U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI NA KRAJU XX STOLJEĆA**, St. Louis, 2. decembar 2008. Prof. dr. Smail Čekić je na Fontbonne University, u prepunom amfiteatru, profesorima i studentima, kome je prisustvovao i jedan broj Bošnjaka, uključujući i određen broj logoraša iz Bosne i Hercegovine, sa mjestom prebivališta u St. Louisu, održao predavanje o genocidu u Republici Bosni i Hercegovini na kraju XX stoljeća. Predavanju je prisustvovao i jedan broj studenata i profesora sa Webster University, na čelu sa prof. dr. Warrenom Rosenblumom, koji izvodi nastavu iz historije socijalističke Jugoslavije. Pored toga, i jedan broj profesora sa drugih univerziteta prisustvovao je navedenom predavanju, kao što je, primjera radi, prof. dr. Rita Marika Csapó (sa University of Missouri St. Louis), te prof. dr. Frederick Sweet (sa Washington University St. Louis), te predstavnici American Red Cross i mnogi drugi (predavanje je trajalo dva puna sata, nakon čega je uslijedila duga i veoma konstruktivna diskusija iz koje su proizašla značajna i brojna pitanja, na koja je prof. Čekić pružao valjane i argumentovane odgovore

2009:

Naučne konferencije:

- **OSMA BIJENALNA KONFERENCIJA (IAGS) NA TEMU: "NOVO LICE GENOCIDA U XXI STOLJEĆU"**, Georgi Mason University, Arlington - USA, 7-10. juni 2009.

Na Osmu bijanalnu konferenciju IAGS-a bili su prijavljeni sljedeći saradnici i naučni radnici iz Instituta:

- prof. dr. Smail Čekić, PRAKSA MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE - PRAVNA ILI POLITIČKA (Predmet: Bosna i Hercegovina protiv Srbije i Crne Gore)
- dr. Bećir Macić, MASOVNE GROBNICE U SREBRENICI, ZAŠTIĆENOJ ZONI UN-a JULA 1995.
- doc. dr. Rasim Muratović, UNIŠTAVANJE HISTORIJSKIH, KULTURNIH I VJERSKIH OBJEKATA ISLAMSKE ARHITEKTURE U BIH

- mr. Enis Omerović, NAMJERA ZA GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI
- mr. Sabina Subašić-Galijatović, ŽENE ŽRTVE GENOCIDA U BOSNI
- mr. Sabahudin Šarić, VELIKOSRPSKA GENOCIDNA IDEOLOGIJA
- Meldijana Arnaut, MEDIJI U FUNKCIJI REALIZACIJE GENOCIDA U BOSNI
- Merisa Karović, ZLOČIN NAD CIVILIMA U OPSADI SARAJEVA
- Zilha Mastalić, ZLOČIN NAD DJECOM U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UN, JULA 1995.

Zbog nedostatka finansijskih sredstava, na Konferenciji su sa navedenim naučnim saopštenjima učestvovali:

- prof. dr. Smail Čekić
- doc. dr. Rasim Muratović
- mr. Enis Omerović
- Meldijana Arnaut.

Učesnici su, pored prezentiranja rezultata naučnih istraživanja Instituta i vođenja rasprave na plenarnim sjednicama i panelima, imali još niz dodatnih aktivnosti:

- Ostvareni su kontakti i razgovori sa mnogim učesnicima Konferencije, posebno sa istraživačima koji su 2005. i 2007. učestvovali na konferencijama koje je organizovao Institut
- U United States Holocaust Memorial Museum u Washingtonu (10. juna 2009.) prof. dr. Smail Čekić je saradnicima i istraživačima te ustanove održao predavanje pod nazivom “NAUČNOISTRAŽIVAČKI PROJEKT: GENOCID I DRUGI OBLICI ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA”, koje je ocijenjeno izuzetno značajnim i uspješnim
- Posjećeni su, u organizaciji i društvu dr. Burget Conly, Director of Research and Projects Committee on Conscience, Holocaust Memorial Museum, i stalna postavka o holokaustu i genocidu u svijetu, čime su dobijene značajne informacije o mogućnostima i načinu prezentacije dokaza o genocidu

Izlaganjima direktora Instituta na Konferenciji, predavanju u Holocaust Memorial Museumu, kao i posjeti Muzeju, prisustvovali su predstavnici Ambasade Bosne i Hercegovine u SAD-u (Damir Džanko i Emin Čohodarević).

Iako je okupila značajan broj istraživača, Konferencija IAGS-a u Arlingtonu se nikako ne može komparirati (ni po broju, ni sadržaju, niti karakteru) sa onom iz 2007, koju je Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu sa IAGS-om organizovao u Sarajevu i čiji je bio domaćin. Na tu su činjenicu mnogi učesnici ukazivali. Zanimljivo je navesti da je o Konferenciji u Sarajevu iz 2007. prof. dr. David Pettigrew uradio dokumentarni film, koga je prikazivao u okviru jednog panela.

- **“GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI – POSLJEDICE PRESUDE, MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE”**, Potočari (Srebrenica), 10. i 11. juli 2009.

U organizaciji Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu u Potočarima je 10. i 11. jula 2009. održana Međunarodna naučna konferencija **“GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI- POSLJEDICE PRESUDE MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE”**.

Na Konferenciji, na kojoj je učestovalo 76 učesnika iz Bosne i Hercegovine i inostranstva, razmatrana su aktuelna pitanja savremenih naučnih istraživanja genocida u Republici Bosni i Hercegovini na kraju dvadesetog stoljeća, kao i tretman bitnih aspekata i dimenzija genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine, sa posebnim akcentom na Presudu Međunarodnog suda pravde i njene implementacije.

Organizovanje rada Konferencije je ostvareno kroz međusobno povezane specifične tematske cjeline: **Presuda Međunarodnog suda pravde: Bosna i Hercegovina protiv Srbije i Crne Gore (26. februar 2007.) i njene implikacije; Planiranje, pripremanje, organizovanje i izvođenje agresije i genocida u Republici Bosni i Hercegovini; Negiranje genocida i sjećanje na genocid.**

Uvodno izlaganje na temu **KONTEKST GENOCIDA NAD MUSLIMANIMA SREBRENICE U JULU 1995. GODINE** podnio je akademik prof. dr. Muhamed Filipović.

Pozdravne riječi učesnicima Konferencije uputili su:

- Diana Wallis, potpredsjednica Evropskog parlamenta
- Jelko Kacin, član Evropskog parlamenta
- Sajeeda Warsi, članica Britanskog parlamenta
- prof. dr. Faruk Čaklovića, rektor Univerziteta u Sarajevu

PRVA TEMATSKA CJELINA

PRESUDA MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE - BOSNA I HERCEGOVINA PROTIV SRBIJE I CRNE GORE (26. FEBRUAR 2007) I NJENE IMPLIKACIJE:

Prof. dr. Smail Čekić, **PRAKSA MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE PRAVNA ILI POLITIČKA? - PREDMET: BOSNA I HERCEGOVINA PROTIV SRBIJE I CRNE GORE -**

Prof. dr. Omer Ibrahimagić, **PROCEDUROM MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE O IZVRŠENOM GENOCIDU U SREBRENICI DELEGITIMIRANA JE REPUBLIKA SRPSKA KAO ZASEBAN ENTITET U BOSNI I HERCEGOVINI**

Prof. dr. Sakib Softić, **PRAVNE POSLJEDICE PRESUDE MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE ZBOG KRŠENJA KONVENCIJE O GENOCIDU**

Prof. dr. Zijad Hasić, **MEĐUNARODNOPRAVNI ASPEKT PRESUDE MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE O GENOCIDU U BOSNI I HERCEGOVINI**

Prof. dr. Muhamed Filipović, akademik, **ODSTUPANJA TVORACA ICTY-a U ODNOSU NA NIRNBERŠKE PRINCIPE U PRAKSI**

Prof. dr. Carlo Gerardo Pinnetti, **PONOVO RAZMATRANJE ZNAČENJA GENOCIDA - RAT, POLITIKA I REFLEKS ANALOGIJE**

Amir Ahmić, **MEĐUNARODNI SUD PRAVDE - POGREŠNA KOPIJA MEĐUNARODNOG KRIVIČNOG SUDA ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU**

Dr. Jean-Claude Metraux, **PRIZNAVANJE GENOCIDA - MEĐUNARODNO PRAVO I MENTALNO ZDRAVLJE**

Mr. Enis Omerović, **NAMJERA ZA GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI**

Prof. dr. Ismet Dizdarević, **PSIHOLOŠKI INDIKATORI POSTOJANJA SPECIFIČNE NAMJERE ZA ZLOČIN GENOCIDA**

Mr. Maja Sahadžić, **RAZMATRANJE PRESUDE MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE U SPORU KOJI SE ODNOSI NA PRIMJENU KONVENCIJE O SPREČAVANJU I KAŽNJAVANJU ZLOČINA GENOCIDA IZ 1948. GODINE (BOSNA I HERCEGOVINA PROTIV SRBIJE I CRNE GORE) - ZNAČAJ PRESUDE MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE ZA BOSNU I HERCEGOVINU**

Šejla Haračić, **PRESUDA MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE - PRECEDENT BUDUĆIM SPOROVIMA O ODGOVORNOSTI DRŽAVE ZA GENOCID**

Doc. dr. Hajriz Bećirović, **DRŽAVA KAO SUBJEKT GENOCIDA**
Ibro Brulić, dipl. pravnik, **PRAKSA SUDA I TUŽITELJSTVA BIH U PROCESUIRANJU GENOCIDA U SIGURNOJ ZONI UN - SREBRENICA 1995. GODINE**

Mr. Sabina Galijatović, **TRETMAN DOKAZA U MEĐUNARODNOM SUDSTVU ZA ZLOČIN GENOCIDA - INTERESI DRŽAVA IZNAD PRAVA ŽRTAVA**

Prof. dr. Samir Arnautović, **KULTUROLOŠKI ASPEKTI RATA I PRESUDA MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE**

Doc. dr. Selmo Cikotić, **PREVENCIJA GENOCIDA I SIGURNOSNI INTERESI BOSNE I HERCEGOVINE**

Doc. dr. Izet Šabotić, **HISTORIOGRAFSKE KARAKTERISTIKE I POSEBNOSTI PRESUDE MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE U TUŽBI REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE PROTIV SR JUGOSLAVIJE (SRBIJE I CRNE GORE)**

Prof. dr. Safet Bandžović, **POLITIČKI INTERESNI REALIZAM I DOMETI MEĐUNARODNOG PRAVA**

Prof. dr. Adib Dozić, **POTREBNA REDEFINIRANJA SUBJEKATA GENOCIDA U SAVREMENOJ ZNANSTVENOJ TEORIJI**

Dr. Bakir Alispahić, **TERORIZAM I GENOCID**

Prof. dr. Ron Adams / dr. Hariz Halilović, **ŽIVOT I SMRT NA GRANICI - "LOKALNI" GENOCID U GLOBALNOM KONTEKSTU**

Dr. Hariz Halilović, ETIKA, LJUDSKA PRAVA I ISTRAŽIVANJE: ETNOGRAFIJA U POSLJERATNOJ BOSNI I HERCEGOVINI.

DRUGA TEMATSKA CJELINA

PLANIRANJE, PRIPREMANJE, ORGANIZOVANJE I IZVRŠENJE GENOCIDA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI:

Prof. dr. Muharem Kreso, "AKTIVNA BORBENA DEJSTVA OKO ENKLAVA" PODRINJA

Prof. dr. David Pettigrew, GEOGRAFIJA GENOCIDA U ISTOČNOJ BOSNI

Prof. dr. Jusuf Žiga, MIKRO I MAKRO DIMENZIJE GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI

Jasmin Odobašić, GENOCID NA PODRUČJU BOSANSKE KRAJINE 1992-1995.

Mr. Mesud Šadinlija, SMANJENJE I RAZORUŽANJE TERITORIJALNE ODBRANE SRBIH - ASPEKTI PRIPREME AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU

Mr. Sabahudin Šarić, VELIKOSRPSKA GENOCIDNA IDEOLOGIJA

Osman Selak, UČEŠĆE JNA U AGRESIJI NA BOSNU I HERCEGOVINU

Mr. Meldijana Arnaut-Haseljić, MEDIJI U FUNKCIJI REALIZACIJE GENOCIDA U BOSNI

Amor Mašović, MASOVNE GROBNICE - JASAN DOKAZ GENOCIDA U BOSNI I HERCEGOVINI

Mr. Velid Šabić, GENOCID U SREDNJEM PODRINJU 1992-1995.

Dr. Bećir Macić, GENOCID U SREBRENICI DO 1995. GODINE
Merisa Karović / Ešref Aličković / mr. Husejin Omerović, GENOCID NA PODRUČJU OPŠTINE VLAŠENICA 1992-1995.

Avdo Huseinović, DESETI DIVERZANTSKI ODRED - EGZEKUTOR SREBRENIČKIH BOŠNJAKA

Salko Gušić, UČEŠĆE MUP-a REPUBLIKE SRPSKE U GENOCIDU U SREBRENICI JULA 1995

Senad Omerika, GENOCID NAD BOŠNJACIMA NA TERITORIJI NEVESINJA 1992. GODINE

Mr. Husejin Omerović i Fadil Imamović, **ZLOČIN GENOCIDA NA PODRUČJU OPĆINE BRČKO 1992-1995.**

Zilha Mastalić-Košuta, **GENOCID NAD DJECOM U SREBRENICI – SIGURNOJ ZONI UN-a JULA 1995**

Mr. Muharem Omerdić, **DEVASTACIJA DŽEMATA, RUŠENJE DŽAMIJA I UBISTVA IMAMA I UČENIKA MEDRESE U SREBRENICI OD 1992. DO 1995. GODINE**

Doc. dr. Rasim Muratović, **UNIŠTAVANJE HISTORIJSKIH, KULTURNIH I VJERSKIH OBJEKATA ISLAMSKE ARHITEKTURE U BOSNI I HERCEGOVINI U PERIODU AGRESIJE 1992-1995.**

Prof. dr. Faruk Dalagija, **AGRESOR JE KORISTIO BOJNE OTROVE TOKOM AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU.**

TREĆA TEMATSKA CJELINA

NEGIRANJE GENOCIDA I SJEĆANJA NA GENOCID:

Prof. dr. Kasim Trnka, **SANKCIONISANJE NEGIRANJA ZLOČINA GENOCIDA U BOSNI I HERCEGOVINI**

Louise L. Lambrichs, **GENOCID, PORICANJE I PONAVLJANJE - ODGOVORNOST MEĐUNARODNOG PRAVOSUĐA U POGLEDU BUDUĆNOSTI I MIRA**

Prof. dr. Janja Beč-Neumann, **PORICANJE GENOCIDA KAO NJEGOVA POSLJEDNJA FAZA IZ PERSPEKTIVE POSMATRAČA (SLUČAJEVI)**

Florence Hartmann, **FAZE GENOCIDA - SVIJET JE PROPUSTIO DA SPRIJEČI GENOCID U BOSNI**

Prof. dr. Dževad Termiz, **KONCEPTUALIZACIJA NAUČNOG ISTRAŽIVANJA GENOCIDA**

Prof. dr. Muhamed Šestanović, **MENTALNE POVREDE ŽRTAVA AGRESIJE NAD BOŠNJACIMA U BOSNI I HERCEGOVINI - ISKUSTVA IZ SUDSKE PRAKSE U TRETIRANJU RATNIH MENTALNIH POVREDA**

Prof. dr. Azem Kožar, **KULTUROCID U FUNKCIJI GENOCIDNE STRATEGIJE AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU OD 1992. DO 1995.**

Dr. Slobodan Pavlović, **PSIHIČKA TRAUMA I GENOCID U BIH**
Prim. dr. Ismet Suljević i drugi, **NEKE SOCIJALNO-MEDI-
CINSKE POSLJEDICE GENOCIDA POČINJENOG OD STRANE
AGRESORA U SARAJEVU 1992-1995.**

Mr. Faid Hećo, **PORICANJE ZLOČINA GENOCIDA U BOSNI
I HERCEGOVINI**

Prof. dr. Hakija Dozić, **ZLOČINCIMA AMNESTIJA I OPLJAČ-
KANA IMOVINA, A PREŽIVJELE ŽRTVE RATA NISU DOBILE
SATISFAKCIJU (POKUŠAJ APROKSIMATIVNOG BILANSIRANJA
ŠTETA R BiH 1992-1995.)**

Mujo Kafedžić, **KRVAVI TRAGOVI I PUSTOŠ GENOCIDA
U FOČI**

Mr. Zijad Bećirović, **DA LI ŽIVIMO SA ZLOČINCIMA?**

Mr. Dževad Mahmutović / Mr. Nermin Lapandić, **GENOCID KAO
POJAVNI OBLIK ORGANIZIRANOG KRIMINALA SA OSVRTOM
NA BOSNU I HERCEGOVINU - ARGUMENTI “ZA” I “PROTIV”**

Mensud Hero, **MEMORIJALNI CENTAR I NJEGOVA ULOGA
U OČUVANJU SJEĆANJA NA DOGAĐAJ KOJI JE MEMORI-
JALNA POJAVA**

Doc. dr. Nermin Sarajlić, **EKSPERTIZA POVREDA I UZ-
ROKA SMRTI KOD ŽRTAVA EKSHUMIRANIH IZ MASOVNIH
GROBNICA**

Doc. dr. Fahira Fejzić-Čengiđ, **MEĐUNARODNI SUD PRAVDE
I ‘KULTURA NEKAŽNJAVANJA’**

Konferencija je ukazala na ozbiljne historijske, političke, pravne, kulturne, bezbjednosne i druge implikacije Presude Međunarodnog suda pravde u predmetu: Bosna i Hercegovina protiv Srbije i Crne Gore, koja, prema nepodijeljenom mišljenju svih učesnika, daje jednu vrlo ozbiljnu poruku, a to je da slabi i nejaki, odnosno mali narodi, ne mogu očekivati ista prava i slobode kao veliki i jaki u Evropi i svijetu u dvadeset prvom stoljeću.

Ova konferencija je održana na jednom od mjesta zločina genocida, te je njenim organizovanjem, zajedno sa preživjelim žrtvama genocida, na Evropski dan sjećana na genocid u sigurnoj zoni UN-a Srebrenici, upućena poruka najutjecajnijim političarima svijeta kako bi spasili savremeno čovječanstvo i civilizaciju, očuvali najviše ljudske vrijednosti i ljudska prava.

Također je izraženo uvjerenje da će sadašnje i buduće generacije iz svih dosadašnjih zločina genocida konačno, u interesu budućnosti savremenog čovječanstva i civilizacije, izvući historijsku poruku o potrebi jačanja, razvijanja i ujedinjavanja svih antifašističkih snaga, bez obzira na nacionalnu, etničku, rasnu, vjersku, ideološku ili političku pripadnost i opredijeljenost, u strategiji sprečavanja i kažnjavanja zločina genocida.

Učesnici, odnosno istraživači koji su izlagali na Konferenciji, potpuno su saglasni sa ocjenom da samo naučnoistraživačka saznanja mogu biti trajna osnova razvijanja naših sposobnosti u pravovremenom otkrivanju, identifikovanju, sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida, u čemu i istraživači holokausta, genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava imaju historijsku ulogu i odgovornost.

Organizacija ove konferencije, kao i učešće istraživača holokausta, genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, povodom obilježavanja 14. godišnjice genocida nad Bošnjacima Bosne i Hercegovine u sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija Srebrenica jula 1995, pokazuje opredijeljenost svjetske zajednice istraživača genocida na trajnu opomenu na najteži oblik zločina, koji je u svim periodima historije čovječanstvu nanio velike gubitke, a u cilju oslobađanja čovječanstva od genocida.

Na Konferenciji su prikazana i dva dokumentarna filma (“**Istina o stradanju na teritoriji Nevesinja 1992. godine**” i “**Geografija genocida u istočnoj Bosni**”), te je otvorena privremena muzejska izložbena postavka “**Genocid u sigurnoj zoni UN-a, Srebrenica, jula 1995**”.

- **“NARACIJE I KONSTRUKCIJE O IDENTITETU /NACIONALNOSTI/ POVIJESTI U ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA U 20. I 21. STOLJEĆU”**, Beograd, 2-7. april 2009.

Ispred Instituta, sa referatima učestvovala su dvije stručne saradnice:

- Merisa Karović, **KULTURNI ŽIVOT U SARAJEVU ZA VRIJEME OPSADE 1992-1996**
- Zilha Mastalić, **ŠKOLSTVO U SARAJEVU U VRIJEME OPSADE 1992-1995**
- **“ARHIVSKA STVARNOST U BOSNI I HERCEGOVINI”**, Arhiv Federacije i udruženja arhivskih i administrativnih radnika

Federacije Bosne i Hercegovine i Kantona Sarajevo, Sarajevo 1. i 2. juna 2009.

- Ispred Instituta, sa referatima učestvovala dvije stručne saradnice:
- Merisa Karović, MASAKRI U SARAJEVSKOM NASELJU DOBRINJA 1992-1995
  - Zilha Mastalić, ŠKOLSTVO U SARAJEVU U VRIJEME OPSADE 1992-1995.

Naučni skup:

“MUSTAFA IMAMOVIĆ – 45 GODINA NAUČNOG I PUBLISTIČKOG RADA,” Gradačac, 23-25. oktobar 2009.

Povodom 45 godina naučnog i publicističkog rada Mustafe Imamovića u Gradačcu je održan naučni skup, na kojem je u ime Instituta prisustvovao dr. Bećir Macić, naučni savjetnik Instituta. On je podnio referat pod nazivom “Doprinos prof. dr. Mustafe Imamovića u obradi zločina u BiH 1991-1995”.

Naučna rasprava:

- **“O DEFINICIJI GENOCIDA – POVODOM NEGIRANJA GENOCIDA U BOSNI I HERCEGOVINI OD STRANE SUDIJE CHRISTOPHA FLÜGGEA, ČLANA PRETRESNOG VIJEĆA ICTY-a”**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 17. juli 2009. Učesnici: uposlenici i saradnici Instituta, kao i predstavnici udruženja žrtava genocida

Panel-rasprava:

- **“RAT U BROJKAMA: DEMOGRAFSKI GUBICI U RATOVIMA NA TERITORIJI BIVŠE JUGOSLAVIJE 1991-1995”**, autor dr. Ewa Tabeau, Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji, Beograd, 2009. Panel-rasprava: **Procjene ratnih žrtava u bivšoj Jugoslaviji 1991-1999. – Izazovi i dometi.** Rasprava je održana 17. oktobra 2009.

u Hotelu Evropa – Sarajevo. Ispred Instituta referat pod naslovom “Naučno-teorijski i metodološko-metodički problemi istraživanja žrtava genocida” podnio prof. dr. Smail Čekić, u kome je, pored ostalog ukazao na praksu nekih istraživača, uključujući, nažalost, i demografske vještake ICTY-a, te kvaziistraživače, koji se bave manipulativnim istraživanjima (među kojima posebnu upornost pokazuje Udruženje Istraživačko-dokumentacioni centar i njegov predsjednik Mirsad Tokača), koji, ignorišući pravnu dogmatiku međunarodnog humanitarnog prava, umjesto termina *borac*, koriste termin *vojnika*, pri čemu, u razmatranju i utvrđivanju statusa žrtava, razlikuju *civile* i *vojnika*, odnosno *civilni* i *vojni status žrtava* (*civilne* i *vojne žrtve*). Takvo shvatanje, po ocjeni profesora Čekića, ne doprinosi sagledavanju temeljnih razlika između te dvije statusne kategorije kojima ih autori označavaju. Upotreba termina *vojnika*, suprotno međunarodnom pravu i izričitim stavovima Ženevskih konvencija i njihovih Dodatnih protokola, tvrdi profesor Čekić, dovodi, pored ostalog, do konfuzije i pogrešnih rezultata istraživanja. Više saradnika Instituta (prof. dr. Dževad Termiz i prof. dr. Muhamed Šestanović) učestvovalo je u raspravi

Okrugli sto:

- **“SPREČAVANJE I KAŽNJAVANJE ZLOČINA GENOCIDA”**, Sarajevo, 3. decembar 2009.

U Sarajevu je, u organizaciji Udruženja generala Bosne i Hercegovine, 3. decembra 2009. održan Okrugli sto na temu “SPREČAVANJE I KAŽNJAVANJE ZLOČINA GENOCIDA”. U radu Okruglog stola učestvovali su, pored ostalih, prof. dr. Smail Čekić i mr. Enis Omerović.

Prof. Čekić je pod istoimenim prethodno navedenim naslovom podnio naučno saopštenje, u kome je, ukazujući na činjenicu da je genocid izrazito složena empirijska pojava društvene stvarnosti, izložio pregled osnovnih stavova Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida, elemente, akte i kažnjiva djela genocida, međunarodnu odgovornost države za genocid, obavezu sprečavanja i kažnjavanja genocida, odsustvo političke volje da se spriječi genocid i dr.

Tretirajući i razmatrajući pitanje sprečavanja zločina genocida, prof. Čekić je, pored ostalog, identifikovao bitna saznanja kako je “evidentna krucijalna činjenica da je međunarodna zajednica u svim dosadašnjim slučajevima zločina genocida intervenisala tek onda nakon što je zločin izvršen. Teško je, čak i vodećim stručnjacima - istraživačima u oblasti istraživanja holokausta i genocida, navesti ijedan primjer gdje je međunarodna zajednica pravovremeno reagovala i efikasnom intervencijom u bilo kom obliku spriječila zločin genocida. Sve vojne intervencije u zastavljanju oružanog sukoba u okviru kojeg je izvršen zločin genocida, uključujući Bosnu i Hercegovinu i Ruandu, uslijedile su tek nakon što je zločin genocida već počinjen i one, nažalost, nisu imale primarni cilj sprečavanje genocida, već su isključivo vodile računa o svojim političkim interesima, deklarisanim kroz vlastite političke ciljeve”.

Mr. Enis Omerović se uključio u raspravu, s ciljem objašnjenja razumijevanja pravilnog odnosa između pravne nauke i struke. Pri tome je istakao da treba pravilno razmatrati odnos između pravne nauke i pravne struke. Uvijek treba dati prednost pravnoj nauci, koja na cjelovit, sveobuhvatan i objektivan način, koristeći metodologiju pravnih nauka, dolazi do istinite naučne spoznaje. S druge strane, pravna struka (sudske presude) predstavljaju samo supsidijarni (dodatni) izvor prava. Govoreći o tome, on je naglasio da u obrazloženjima presuda međunarodne sudske institucije navode ili citiraju mišljenja i stavove afirmiranih međunarodnih pravnih eksperata.

Više učesnika Okruglog stola je podržalo rad Instituta, smatrajući da ova naučna ustanova svojim naučnim pristupom daje neprocjenjiv doprinos istraživanju i prezentiranju istine o genocidu i drugim zločinima počinjenim u Bosni i Hercegovini 1991-1995.

Tribine:

- **MEĐUNARODNI DAN SJEĆANJA NA ŽRTVE HOLOKAUSTA**, Sarajevo, 27. januar 2009.

U Sarajevu je, povodom **27. januara – Dana sjećanja na žrtve holokausta**, u organizaciji Instituta i Jevrejske zajednice Bosne i Hercegovine, a pod pokroviteljstvom Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice

Bosne i Hercegovine, 27. januara 2009. održana tribina, na kojoj su o tom zločinu u Drugom svjetskom ratu, kada je ubijeno oko šest miliona Jevreja, govorili: prof. dr. Smail Čekić, dr. Rasim Muratović, dr. Phillipe Boukar, mr. Elias Tauber i Danilo Nikolić.

Tribini su, pored ostalih, prisustvovali mnogi predstavnici bosansko-hercegovačkog političkog, javnog i kulturnog života, među kojima dr Haris Silajdžić, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Sulejman Tihić, predsjednik SDA, i Jakob Finci, predsjednik Jevrejske zajednice u Bosni i Hercegovini.

- **GODIŠNJICA ZLOČINA GENOCIDA NA ŠKOLSKOM IGRALIŠTU U SREBRENICI**, Srebrenica, 12. april 2009.

U Srebrenici je, povodom 16-godišnjice zločina genocida nad civilima Srebrenice na školskom igralištu u Srebrenici, u organizaciji Organizacionog odbora za obilježavanje zločina i Instituta, održana javna tribina, na kojoj su o zločinima nad Bošnjacima Podrinja govorili: prof. dr. Adib Dozić, Fadila Memišević, Dževad Bektašević, Hatidža Mehmedović, Hasan Hasanović, Zulfo Salihović, dr. Fatima Dautbašić-Klempić, Osman Suljić (načelnik općine Srebrenica), dr. Rasim Muratović i prof. dr. Smail Čekić.

Na području istočne Bosne genocid je, prema naučnim rezultatima istraživanja prof. dr. Smaila Čekića, vršen u kontinuitetu, od početka 1992. do kraja agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu, pri čemu su najteži oblici zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava izvršeni u julu 1995. - u i oko sigurne zone, teritorije Ujedinjenih nacija Srebrenice. "Za velikosrpskog agresora i velikosrpsku ideologiju i politiku Podrinje je uvijek bilo od strateškog značaja", naglasio je, pored ostalog, prof. Čekić.

Predavanja:

- Prof. dr Smail Čekić je, u vezi sa **teškim kršenjima međunarodnog humanitarnog prava nad Palestincima u Gazi**, 15. januara 2009, u prepunoj Svečanoj Sali Rektorata Univerziteta u Sarajevu, održao predavanje pod nazivom "ZLOČINI NAD CIVILIMA U GAZI".

- U periodu od 24. februara do 4. marta 2009, na poziv Kongresa Bošnjaka Sjeverne Amerike, a povodom **Dana nezavisnosti Bosne i Hercegovine**, prof. dr. Smail Čekić boravio je u Sjevernoj Americi, gdje je realizovao sljedeće aktivnosti:

a) u Grand Rapidsu (država Michigan – SAD) 28. februara na (vanrednoj) Skupštini Kongresa Bošnjaka Sjeverne Amerike održao je predavanje o krizi bosanskohercegovačkog društva, stanju u Bosni i Hercegovini i među Bošnjacima, ukazujući na bitne nacionalne interese Bošnjaka, kao što je krucijalni nacionalni interes (Bošnjaka) - očuvanje Bosne i Hercegovine kao države svih njenih naroda i građana, te da svoj opstanak i razvoj Bošnjaci mogu ostvariti jedino u zajedničkoj državi svih naroda i građana Bosne i Hercegovine;

b) u Grand Ripidsu je 28. februara na Centralnoj svečanosti obilježavanja Dana nezavisnosti Bosne i Hercegovine održao predavanje o događajima u Bosni i Hercegovini na kraju XX stoljeća, gdje je, pored ostalog, posebno ukazao na planiranje, pripremanje i izvođenje agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu i genocid nad Bošnjacima, na uslove u kojima je održan referendum građana za nezavisnu suverenu Bosnu i Hercegovinu, na teškoće u kojima je organizovana i vođena antifašistička borba za odbranu i očuvanje Republike Bosne i Hercegovine, te na rezultate naučnih istraživanja Instituta o zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava.

c) na Svečanoj akademiji povodom Dana nezavisnosti Bosne i Hercegovine u Torontu 1. marta 2009. prof. Čekić je održao predavanje o historijskom državno-pravnom kontinuitetu Bosne i Hercegovine, pri čemu je ukazao na politička događanja u SFRJ dvadesetih godina XX stoljeća, zatim na brojne činjenice o događajima u Republici Bosni i Hercegovini, posebno na kraju XX stoljeća, i s tim u vezi, na agresiju na Republiku Bosnu i Hercegovinu i genocid nad Bošnjacima, zatim na referendum građana za nezavisnu i suverenu Bosnu i Hercegovinu, na genocid i druge oblike zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, odbranu Republike Bosne i Hercegovine, o stanju u državi Bosni i Hercegovini i među Bošnjacima, te na bitne nacionalne interese Bošnjaka.

- Prof. dr Smail Čekić je 14. maja 2009, u Svečanoj sali Rektorata Univerziteta u Sarajevu, održao predavanje pod naslovom “**SRPSKI**

VELIKODRŽAVNI PROJEKT”, nakon čega je otvorena rasprava, u kojoj su učestvovali studenti i nekoliko uglednih profesora Univerziteta u Sarajevu.

- Povodom 27. jula – **Dana ustanka naroda Bosne i Hercegovine** prof. dr. Smail Čekić je na Ivan Sedlu, u ime Glavnog odbora Udruženja antifašista Bosne i Hercegovine, u prisustvu od oko 10.000 ljudi, održao javno predavanje “**OPERACIJE NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE ZA OSLOBOĐENJE ZEMLJE 1945.**”

- Povodom postavljanja kamena temeljca za **Spomen-obilježje žrtvama genocidu u Kozarcu**, 2. decembra 2009, prisutnima se, na prijedlog Građevinskog odbora za gradnju Spomen-obilježja žrtvama genocida u Kozarcu, obratio i prof. dr. Smail Čekić. On je, pored ostalog, iznio podatke o broju žrtava genocida na području Prijedora, uključujući i u Kozarcu, pri čemu je posebno ukazao na ulogu Savezne Republike Jugoslavije (Srbije Crne Gore) u planiranju, pripremanju i izvođenju agresije protiv Republike Bosne i Hercegovine, te učešću u genocidu nad Bošnjacima.

2010:

Naučne konferencije:

- “**PROCJENA NASLEĐA MKSJ**”, Hag, 23-24. februar 2010.

ICTY je 23-24. februara 2010. u Hagu održao dvodnevnu konferenciju pod nazivom “**PROCJENA NASLIJEĐA MKSJ**”. Konferenciju su organizovali Vlada Nizozemske i Projekat za ljudska prava “Sanela Diana Jenkins” pri School of Law The University of California u Los Anđelesu.

Inspirisana širim naporima UN da koordiniraju aktivnosti u vezi s vladavinom prava, Konferencija je obezbijedila platformu na kojoj su ICTY i relevantne zainteresovane strane mogle da podijele svoja viđenja nasljeđa ICTY-a i svoje vizije kako na najbolji način iskoristiti njegovo pravno i institucionalno nasljeđe; da razmijene informacije o aktivnostima na očuvanju tog nasljeđa koje provode ICTY, druga tijela UN i međunarodne organizacije, nacionalne vlade i sudovi, nevladine organizacije i akademski stručnjaci.

Osnovni cilj Konferencije je bio da promovira koordinaciju i saradnju između različitih aktera, kako bi se ojačali napori za korištenje nasljeđa ICTY-a u svrhu vladavine prava, mira i pravde u bivšoj Jugoslaviji i šire.

Među sudionicima i zvanicama Konferencije bili su predsjednik, glavni tužilac, sudije i drugi visoki službenici ICTY-a, zatim predstavnici zemlje domaćina, članovi Radne grupe Vijeća sigurnosti za *ad hoc* sudove, predstavnici Službe pravnog savjeta i Odjela za vladavinu prava iz sjedišta UN-a, predstavnici nacionalnih jurisdikcija iz bivše Jugoslavije, organizacije žrtava, nevladine organizacije i druge zainteresovane strane iz bivše Jugoslavije, međunarodne organizacije, organi Evropske unije, pravni savjetnici ambasadora lociranih u Hagu, kreatori politike i akademski stručnjaci, posebno za međunarodno pravo.

Na Konferenciji je, sa naučnim referatom “ZNAČAJ NASLJEĐA ICTY-a ZA ŽRTVE I ZAJEDNICE U BOSNI I HERCEGOVINI”, učestvovao i prof. dr. Smail Čekić, direktor Instituta, dajući, pored ostalog, konstruktivan doprinos za adekvatno korištenje nasljeđa ICTY-a nakon prestanka rada ove sudske institucije.

- **“ISTINOM PROTIV REVIZIJE HISTORIJE SFRJ (1945-1991.)”**, Beograd, 23-25. mart 2010.

U Beogradu je, u organizaciji Društva za istinu o NOB-u u Jugoslaviji, od 23-25. marta 2010, održana Konferencija pod nazivom “ISTINOM PROTIV REVIZIJE HISTORIJE SFRJ (1945-1991.)”. Na tom skupu prof. dr. Smail Čekić podnio je naučno saopštenje pod nazivom “SRPSKI VELIKODRŽAVNI PROJEKT I PLANIRANJE ZLOČINA”.

Rad tretira bitne činjenice o uzrocima, genezi, kontinuitetu, ciljevima i razmjerama srpskog velikodržavnog projekta, u kome je sadržana puna istina o svim (dosadašnjim) osvajačkim velikosrpskim ratovima na Balkanu, a posebno protiv Bosne i genocidu nad bosanskohercegovačkim Muslimanima/ Bošnjacima.

Na osnovu brojne dokumentacije različite provenijencije pouzdano je, između ostalog, utvrđeno:

- Prvo, srpski velikodržavni projekt je, nažalost, stvarnost. Iako je u Drugom svjetskom ratu poražen, kada je bio zvanični politički program Izbjegličke vlade i četničkog pokreta Draže Mihailovića,

ponovo je u drugoj polovini 80-tih godina XX stoljeća obnovljen i eskalirao osvajačkim ratovima i brojnim drugim zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava, uključujući genocidom nad Bošnjacima u Republici Bosni i Hercegovini

- Drugo, projekt se zavisno od konstelacije snaga odvijao u kontinuitetu diskontinuiteta, što znači da je u raznim periodima društvenog i historijskog razvoja realiziran i koji je proizveo, prije svega, ogromne ljudske žrtve i materijalna razaranja
- Treće, projekt je razvijen i operacionaliziran brojnim programsko-planskim i akcionim dokumentima genocidnog karaktera
- Četvrto, projekt je nacističkog i zločinačkog karaktera, jer, između ostalog, sadrži dva krupna međusobno povezana elementa
- Osvajanje tuđih teritorija (*lebensraum*), uključujući i Bosnu i Hercegovinu i
- Istrebljenje narodâ, odnosno genocid, zločin nad zločinima, uključujući i nad Bošnjacima u Bosni i Hercegovini (radi “konačnog rješenja muslimanskog pitanja”)

Nad muslimanima u Srbiji, na Kosovu, Makedoniji, Crnoj Gori, Sandžaku i Bosni i Hercegovini je, u skladu sa velikosrpskom ideologijom, politikom i praksom srpskog velikodržavnog projekta u više ratova (iz)vršen genocid i drugi oblici zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava. Genocid nad muslimanima na Balkanu, posebno Bošnjacima u Bosni i Hercegovini, je rezultat kolektivne velikosrpske ideologije, politike i prakse istrebljenja muslimana.

Prof. Čekić je, pored prezentacije vlastitih naučnih istraživanja, aktivno učestvovao i u brojnim diskusijama, gdje je, na osnovu relevantne dokumentacije, ukazivao na brojne falsifikate više autora i s njima ulazio u oštre rasprave, čime je dao izuzetno značajan doprinos u rasvjetljavanju brojnih pitanja, a posebno događaja iz devedesetih godina XX stoljeća.

- **“TRANZICIONA PRAVDA – TEMELJ BOLJE BUDUĆNOSTI U BiH”**, Sarajevo, 31. mart 2010.

U Sarajevu je, u organizaciji Ministarstva pravde BiH i Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, uz podršku UNDP BiH “Projekat Pristup

Pravdi”): Suočavanje sa prošlošću i izgradnja povjerenja za bolju budućnost, 31. marta 2010. održana Konferencija pod nazivom “TRANZICIONA PRAVDA TEMELJ BOLJE BUDUĆNOSTI U BiH”. Na Konferenciji su obrađene aktuelne teme, kao što su: Inicijative u oblasti tranzicijske pravde do danas i percepcija javnosti; Percepcija javnosti u oblasti tranzicijske pravde i pristup pravdi; Perspektive za budućnost; Kazivanje istine; Institucionalna reforma; Reparacija i dr.

Na Konferenciji su, ispred Instituta, učestvovali: dr. Bećir Macić, mr. Enis Omerović i mr. Sabina Subašić-Galijatović.

- **“LIJEČENJE SJEĆANJA”**, Sarajevo, 3-6. maj 2010.

Konferencija pod nazivom “LIJEČENJE SJEĆANJA”, održana je u Sarajevu, od 3. – 6. maja 2010., u organizaciji Svjetskog vijeća crkava, uz pomoć Fonda “Pomirenje u jugoistočnoj Evropi”. Na skupu je istaknuto da su mozaik našeg kulturnog naslijeđa, civilizacijskih postignuća, običaja i tradicija i vjerski pluralizam šansa za progres, a ne motiv za netoleranciju, diskriminaciju, konflikt i međusobnu destrukciju”. Glavni cilj ove konferencije bilo je pomirenje putem poštovanja identiteta drugih, što je svakako značajna tema i za Bosnu i Hercegovinu s obzirom na to da je žrtva agresije i genocida.

Ispred Instituta su prisustvovali dr. Bećir Macić i mr. Enis Omerović. Oni su u diskusijama iznijeli neka aktuelna pitanja agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu, posebno sa stanovišta genocida i drugih zločina, te istraživačke aktivnosti Instituta u tom domenu.

- **MEĐUNARODNA KONFERENCIJA O GENOCIDU**, u Brightonu (Engleska), 28. juni – 1. juli 2010.

Genocid, kao najteži oblik zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, usmjeren na destrukciju ljudskog roda, u stalnom je fokusu naučne i stručne misli. U vezi sa tim, kompetentne vladine i nevladine organizacije organizuju različite skupove, na kojima se prezentiraju najnoviji istraživački rezultati u ovoj oblasti. Tako je, u organizaciji INTERNATIONAL NETWORK OF GENOCIDE SCHOLARS od 28. juna do 1. jula, na University of Sussex, u Brightonu, održana “**2ND GLOBAL CONFERENCE ON**

GENOCIDE” na temu: “GENOCIDE AS ACTUALITY AND ARTEFACT: CONVERSATIONS BETWEEN PAST AND PRESENT IN THE PREVENTION AND PUNISHMENT OF GENOCIDE”.

Na Konferenciji je svoje referate prezentiralo oko 100 eminentnih istraživača genocida iz cijelog svijeta, iz raznih naučnih oblasti i sa određenih bitnih naučnih aspekata. Radilo se o poznatim svjetskim istraživačima genocida, kao što su: Jürgen Zimmerer (University of Sheffield), Martin Shaw (University of Sussex), Martin Stern (Independent Scholar), Robin Schott (Danish Institute for International Studies), Manus Midlarsky (Rutgers University), Alex Hinton (Rutgers University, Center for the Study of Genocide, Conflict Resolutions, and Human Rights), Muhamed Elewa Badar (Brunel University), Nigel Eltringham (University of Sussex), Greg Kent (Roehampton University), Zdenek Kavan (University Sussex), Carlo Pinetti (Independent Scholar), Jose Luis Pérez Trivino (Pompeu Fabra University) i mnogi drugi.

S obzirom na profesionalno opredjeljenje učesnika Konferencije (historičari, pravници, politolozi, psiholozi, sociolozi, antropolozi i dr.), problematika genocida je obrađena sa interdisciplinarnog stanovišta, čime se svestranije elaborira ovaj zločin i prezentira njegova suština. Između ostalog, teme ovog velikog naučnog skupa su teritorijalno obuhvatile Ruandu, Palestinu, Darfur, Pakistan, Bocvanu, Centralnu i Južnu Ameriku, Subsaharsku Afriku, Izrael, Grčku, Njemačku, Indoneziju, Hrvatsku, Rusiju, Zambiju, Kambodžu i Bosnu i Hercegovinu.

Konferencija je artikulirana kroz određene teme, sistematizovane u adekvatne temate:

- djeca i omladina u postgenocidnoj Ruandi: Između predstavljanja i stvarnosti
- prevencija genocida I, II
- predstavljanje genocida
- pedagogija genocida
- genocid nad urođenicima
- priznavanje genocida
- zločin genocida za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu 1991- 1995.
- nacistička Njemačka

- prošlost i budućnost nakon genocida
- predstavljanje žrtve genocida u umjetnosti, literaturi i drugim medijima
- počinitelji
- Ruanda
- Istočni Pakistan/Bangladeš, 1971: masovno nasilje i pitanje genocida
- predstavljanje žrtve genocida u umjetnosti, literaturi i drugim medijima II
- vizuelno predstavljanje genocida
- o Ruandi – pomirenje, pravda i identitet nakon genocida
- pravo: genocid
- tranzicijska pravda: globalni mehanizmi i lokalne realnosti nakon genocida i
- masovnog nasilja
- genocid i mediji (sa posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu)
- masovno nasilje
- sigurnost i predviđanje: Istraživanje genocida i historiografija holokausta – približavanje
- Centralna i Južna Amerika
- genocid i namjera
- Sub-saharska Afrika.

Veoma je širok spektar pitanja koja su prezentovana, kao što su: djeca i omladina u postgenocidnom periodu, odgovornost države u prevenciji genocida, komparativno predstavljanje genocida, vizuelno predstavljanje kvantitativnih genocidnih podataka, pedagogija genocida, autohtoni narodi i genocid, priznanje genocida, asimilacija i antisemitizam, holokaust, prošlost i budućnost nakon genocida, predstavljanje žrtve u umjetnosti, literaturi i drugim medijima, ponovna izgradnja života preživjelih, portret modernog zločinca, izvršioци genocida, masovna ubistva, vizuelne predstave genocida, deportacija “nepoželjnih” demografskih grupa, etnička inženjerija, pravo i genocid, zaštićene grupe, nasilje u ratu, diplomatija genocida, genocid i namjera, genocid i spol, tranziciona pravda, suđenje za zločine, masovno nasilje; pomirenje, pravda i identitet nakon genocida, slučaj unutarnjeg raseljavanja, pravo na istinu: između reparacije i naknade, odgovori na genocid i druge.

Iz Bosne i Hercegovine je na Konferenciji učestovalo 13 istraživača Instituta, što pokazuje da su aktuelna pitanja zločina genocida, izvršenog na kraju XX stoljeća nad Bošnjacima u Bosni i Hercegovini, bila kvalitetno i kompetentno predstavljena.

Uposlenici Instituta su izložili sljedeće naučne referate:

- prof. dr. Smail Čekić, **SRPSKI VELIKODRŽAVNI PROJEKT I GENOCID NAD MUSLIMANIMA**
- mr. Enis Omerović, **NAMJERA ZA GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI**
- mr. Sabina Subašić-Galijatović, **SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE ŽENA U BOSNI I HERCEGOVINI – INSTRUMENT ZLOČINA GENOCIDA**
- Lejla Čović, **SUDSKA PRAKSA ICTY U PROCESUIRANJU ZLOČINA GENOCIDA.**
- Merisa Karović, **MASOVNI ZLOČINI U SARAJEVU U PERIODU OPSADE 1992 – 1995.**
- Zilha Mastalić, **ZLOČIN NAD DJECOM U SARAJEVU U VRIJEME OPSADE 1992 – 1995.**
- mr. Husejin Omerović, **GENOCID PROTIV BOŠNJAKA NA PODRUČJU OPĆINE VLASENICA**
- mr. Amir Klike, **SRPSKI KONCENTRACIONI LOGORI U BOSNI I HERCEGOVINI U 1992. SA POSEBNIM OSVRTOM NA BOSANSKU KRAJINU**
- mr. Meldijana Arnaut, **INSTRUMENTALIZACIJA JAVNOSTI – LISTA SRPSKE DEMOKRATSKE STRANKE BOSNE I HERCEGOVINE U PRIPREMANJU GENOCIDA**
- doc. dr. Rasim Muratović, **GENOCID U BOSNI PREZENTIRAN U NORVEŠKIM MEDIJIMA**
- mr. Sabahudin Šarić, **VELIKOSRPSKA IDEOLOGIJA I PORICANJE GENOCIDA U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UN-a, JULA 1995.**
- dr. Bećir Macić, **PREVENCIJA GENOCIDA U POSTGENOCIDNOM PERIODU U BOSNI I HERCEGOVINI**
- prof. dr. Muhamed Šestanović, **PREDIKCIJA ZLOČINA GENOCIDA**

Kao što se može vidjeti, istraživači Instituta dokumentovano su upoznali učesnike Konferencije sa srpskim velikodržavnim projektom i planiranjem genocida, namjerom za genocid u Bosni i Hercegovini, silovanjima i seksualnim zlostavljanjem žena u Bosni i Hercegovini, praksom ICTY-a u procesuiranju zločina genocida, masovnim zločinima u Sarajevu u vrijeme opsade 1992-1995, posebno nad djecom, zločinima na pojedinim područjima Bosne i Hercegovine (Vlasenica, Bosanska krajina), poricanjem genocida u Srebrenici kroz velikosrpsku ideologiju, instrumentalizacijom sredstava informisanja u pripremi genocida (primjer: *Javnost* - list SDS), prezentiranjem genocida u norveškim medijima, te predikcijom i prevencijom tog zločina.

Imajući u vidu navedene teme, očigledno je da je najšira naučna javnost upoznata sa zločinom genocida, izvršenim u Bosni i Hercegovini na kraju XX stoljeća, njegovim korijenima, uzrocima, ciljevima, razmjerama, oblicima i načinima izvršenja, te posebno sve učestalijim negiranjem, što je od izuzetnog značaja za pravilno razumijevanje događaja u Bosni i Hercegovini, a što još više obavezuje istraživače genocida da rezultatima naučnih istraživanja na razne načine, u raznim periodima i na raznim mjestima, saopštavaju naučnu istinu, kojom će, pored ostalog, onemogućavati i sužavati prostor djelovanju kvaziistraživača, manipulacijama i falsifikatima.

Institut je, također, predstavio određena svoja izdanja, što je izazvalo veliko interesovanje kod učesnika Konferencije.

Ova konferencija je doprinijela daljem predstavljanju i afirmaciji Instituta i njegove istraživačke djelatnosti. Na Konferenciji se pokazalo da su istraživači Instituta iskazali visok stepen naučno-teorijskog i metodološko-istraživačkog znanja, iskustva i osposobljenosti da, primjenom naučne metodologije i metoda naučnog istraživanja, istražuju sve bitne segmente i aspekte genocida, kao jedne od najsloženijih društvenih pojava.

- **“SJEĆANJA, KAKO U BOLJU BUDUĆNOST”**, Sarajevo, 6. i 7. juli 2010.

U Sarajevu je, u organizaciji Centra za pravdu i pomirenje i Saveza logoraša u Bosni i Hercegovini, 6. i 7. jula 2010, održana Konferencija pod nazivom **“SJEĆANJA, KAKO U BOLJU BUDUĆNOST”**. Na samoj konferenciji učešće je uzelo više govornika, upriličene filmske premijere,

te prezentirano nekoliko ličnih priča preživjelih žrtava genocida i koncentracionih logora za vrijeme agresije na BiH. Sadržina Konferencije je, pored ostalog, bila usmjerena na ljudska prava, obrazovanje, istraživanje genocida, medije, izvještavanje, 15-godišnjicu genocida nad Bošnjacima u sigurnoj zoni UN-a Srebrenici, jula 1995.

Ispred Instituta Konferenciji su prisustvovali: dr. Bećir Macić i mr. Enis Omerović. Oni su iznijeli rezultate dosadašnjih istraživanja.

- **“NEGIRANJE GENOCIDA I HOLOKAUSTA”**, Leischester (Engleska), 23. i 24. septembar 2010.

U Leischesteru je 23. i 24. septembra 2010, u organizaciji University of Leicester iz Engleske, održana je dvodnevna radionica na temu: “A CONTEXTUAL VIEW ON THE HOLOCAUST AND GENOCIDE DENIAL”. Radionica se sastojala od plenarne sesije, pri čemu paneli nisu bili predviđeni. Takav način organizacije prezentiranja tema pokazao se jako uspješnim, jer su svi učesnici radionica slušali i diskutirali svaku prezentaciju pojedinačno. Sistem radionice je bio organiziran na način da je nakon svake prezentacije bilo predviđeno 20 minuta za diskusiju, koje su bile jako uspješne. Zbog zdravstvenih razloga, prof. dr. Smail Čekić i Lejla Gluhić, nisu mogli prisustvovati radionici. Umjesto njih, mr. Enis Omerović, viši stručni saradnik, je od strane organizatora, u ime prof. dr. Smaila Čekića, iznio naučno saopštenje o negiranju genocida u Bosni i Hercegovini, nakon čega je otvorena velika debata, iz koje je proizašao zaključak da se negiranje genocida u Bosni i Hercegovini treba inkriminirati.

Nakon toga, mr. Enis Omerović je prezentirao referat Lejle Gluhić, u kojem se govori o sudskoj praksi procesuiranja negiranja genocida u svijetu. Njen referat je, također, naišao na pozitivan odjek. Mr. Omerović je u svom saopštenju “Negiranje genocida kao međunarodno krivično djelo”, prezentirao jedan novi koncept poimanja negiranja genocida kao međunarodnog zločina, koji bi u to ime bio inkriminiran međunarodnom konvencijom unutar sistema Ujedinjenih nacija. Njegovo izlaganje je bilo naučno provokativno i usmjereno na jedan novi naučni pogled problema negiranja holokausta i genocida na međunarodnom nivou. Osnovno pitanje na koje je autor teksta želio odgovoriti bilo je: da li negiranje genocida može biti međunarodno krivično djelo i, ukoliko može, kako i na koji način

definirati njegov status? Nakon prezentacije otvorena je vrlo konstruktivna rasprava između onih koji su zastupali tezu da se negiranje genocida ne smije ni u kom slučaju kriminalizirati, jer je jedna od osnovnih sloboda čovjeka: sloboda govora i javnog izražavanja, te učesnika koji su zastupali tezu da se negiranje genocida itekako treba inkriminirati. Oponenti inkriminiranju negiranja genocida zalažu se da sloboda javnog izražavanja ne smije biti ograničena ni u kojoj mjeri, ni na bilo koji način. Međutim, drugo je pitanje da li se negiranje genocida može smatrati zloupotrebom slobode izražavanja i da li je negiranje genocida kao takvo pravno zaštićeno slobodom izražavanja. Na radionici je bilo oko 30 neposrednih učesnika, najviše sa univerzitetâ u Engleskoj, a nešto manje sa područja kontinentalne Evrope (Njemačke, Italije, Francuske, te Bosne i Hercegovine) i Ruande. Pored uvoda, prezentirani su i “case studies”, odnosno primjeri Njemačke, Francuske, Ruande, Rusije, te Bosne i Hercegovine u vezi sa problemom negiranja genocida i što učiniti, odnosno kako pronaći najbolji način u traženju adekvatnog odgovora na navedeni problem.

Na kraju radionice ponuđena je ideja da se svi radovi prikupe i objave na jednom mjestu - posebnom referentnom časopisu ili u zborniku radova. Također, uspostavljeni su kontakti sa skoro svim učesnicima radionice, dok im je mr. Omerović i u slobodnim razgovorima prezentirao trenutnu situaciju u Bosni i Hercegovini u vezi sa negiranjem, ne samo genocida, nego i ostalih zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Bosni i Hercegovini. Organizatori i učesnici radionice poželjeli su kolegama sa Instituta daljnji uspjeh u naučnom istraživanju i radu, te uspostavu daljnjih kontakata u vezi sa razmjenom rezultata istraživanja i povezivanjem istraživača iz cijelog svijeta. Na kraju radionice, iskorištena je prilika da, na svečani način, organizatorima radionice budu uručena neka od izdanja Instituta koja su prevedena i objavljena na engleski jezik.

- **“NARACIJE I KONSTRUKCIJE O IDENTITETU / NACIONALNOSTI / POVIJESTI U ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA U XX I XXI STOLJEĆU”**, Sarajevo, 29. septembar – 2. oktobar 2010.

U periodu od 29. septembra 2010. do 2. oktobra 2010. godine u Sarajevu je održana Međunarodna konferencija (“Radionica budućnosti”) pod nazivom “Naracije i konstrukcije o identitetu/nacionalnosti/povijesti

u zemljama zapadnog Balkana u XX i XXI stoljeću”. “Radionica budućnosti” kontinuirano se organizira od 2008. u Zagrebu, nastavlja sa radom 2009. u Beogradu, a 2010. u Sarajevu. Konferenciju su organizirali Goetheov institut iz Sarajeva u suradnji sa Institutom za Istočnoevropske studije iz Berlina. Sekcije su se održavale u prostorijama Goetheovog instituta u Sarajevu. Na konferenciji je učestvovalo preko 30 mladih naučnika sa univerziteta iz Beograda, Zagreba, Sarajeva, Berlina, Müncha, Weimara, Vienna, Regensburga, Basela i Züricha.

“Radionicu budućnosti” otvorio je Claus Leggewie sa temom o društvenim aspektima klimatskih promjena i klimatske politike. U uvodnom dijelu su govorili bosanskohercegovački naučnici: dr. Zilka Spahić-Šiljak (*Žene, religija i politika*), prof. dr. Dino Abazović (*Problem izučavanja religija u Bosni i Hercegovini*), prof. dr. Ugo Vlasisavljević (*Etnički identitet i nostalgija za prošlim imperijama*) i Mensur Demir (*Arhitektura, identitet, vrijednosti*). Stručna područja svih sudionika su iz oblasti društvenih nauka, a Konferencija je bila strukturirana u četiri panela: *Prostorno planiranje, arhitektura i javni prostor, Religioznost i njena društvena dimenzija, Nostalgija kao spona između sjećanja i očekivanja, Budućnost Bosne i Hercegovine*.

Sa Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu bila su prisutna dva učesnika: Zilka Mastalić-Košuta i Merisa Karović, koje su prezentirale rad “SARAJEVO: JUČE I DANAS”, u kojem su se osvrnule na kratku historiju Sarajeva, sa posebnim akcentom na opsadu grada, gdje je srpski agresor uništavao kulturno-historijske objekte u gradu, u kojima su izgorjeli i uništeni najdragocjeniji spisi iz historije naroda BiH, stari i po nekoliko stotina godina, kao i reintegraciju okupiranih sarajevskih općina, koje su, nakon organizovanog iseljavanja srpskog stanovništva od strane političkog i vojnog rukovodstva “Republike Srpske”, bile toliko opustošene, da su novinari *Oslobođenja* konstatovali da neka naselja “više ne postoje”.

- KONFERENCIJA O IZAZOVIMA I STEPENU IMPLEMENTACIJE, Novi Sad, 21-22. oktobar 2010.

U Novom Sadu je 21. i 22. oktobra 2010. održana Konferencija o izazovima i o stepenu implementacije Zakona o zaštiti podataka o ličnosti,

Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i Zakona o tajnosti podataka. Na ovom skupu je učestvovao mr. Enis Omerović, viši stručni saradnik Instituta, sa temom: “ISKUSTVA BOSNE I HERCEGOVINE U OBLASTI ZAŠTITE PODATAKA O LIČNOSTI”.

U veoma dobro pripremljenom referatu mr. Omerović je prenio prisutnima iskustva iz Bosne i Hercegovine i, s tim u vezi, istakao da i u Bosni i Hercegovini postoji velika razlika između normativnog i onoga što se dešava u praksi. Zakon o zaštiti podataka u BiH je usvojen 2001. i osnovano je stalno supsidijarno tijelo Vijeća ministara – Komisija za zaštitu podataka. U maju 2006. usvojen je novi zakon koji nije unio velike promjene. Međutim, taj zakon je predvidio osnivanje Agencije za zaštitu ličnih podataka u BiH. Ona je osnovana tek u julu 2008.

Konferenciji su prisustvovali brojni novinari, predstavnici pokrajinskih organa vlasti, lokalne samouprave i nevladinih organizacija, koji su sa pažnjom slušali iskustva Bosne i Hercegovine.

- **“PROMOVIRANJE UNIVERZALNOG PRISTUPA MEMORIJALIMA I SJEĆANJU”**, Sarajevo, 8-10. decembar 2010.

U Sarajevu je od 8-10. decembra 2010. godine održana regionalna Konferencija “Promovisanje univerzalnog pristupa memorijalima i sjećanju”, na kojoj su prisustvovali predstavnici Bosne i Hercegovine, Srbije, Hrvatske i Kosova. Organizatori Konferencije su bili: Međunarodna komisija za nestale osobe (ICMP), Program ujedinjenih naroda za razvoj, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH i Ministarstvo pravde BiH, a donator Ured za sprečavanje kriznih situacija i obnovu (BCPR) i Švicarska Konfederacija. Osnovni aspekti Konferencije su bili: memorijali i komemoracije kao bitna komponenta općeg pristupa tranzicijske pravde, pravni okvir za podizanje memorijala i kolektivno sjećanje, prakse u regiji - prepoznavanje dobre prakse i nedostataka, primjeri memorijala iz drugih dijelova svijeta, izvinjenje u kontekstu simboličkih reparacija i memorijala – stvarno stanje u regiji, memorijali i sjećanje na nestale osobe – da li je potreban poseban pristup, diskusije o potencijalnim problemima u budućnosti, predstavljanje procesa razvoja strategije tranzicijske pravde u BiH i dr.

Skupu su se, između ostalih, obratili i pozdravili ga: Kothryne Bomberger, generalna direktorica Međunarodne komisije za nestale (ICMP), NJ. E. Andre Schaller, ambasador Švicarske u BiH, prof. dr. Safet Halilović,

ministar za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Thomas Osorio, glavni tehnički savjetnik, klaster za pravdu i sigurnost, UNDP.

Izlagači na ovom skupu su, pored predstavnika domaćih institucija (Saliha Džuderija, pomoćnica ministra za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Merdijana Sadović, Institut za izvještavanje o ratu i miru i Dragan Popović, UNDP), bili su i poznati univerzitetski profesori i istraživači ljudskih prava i tranzicijske pravde: Laus Bickford, University of New York, i Gabriella Citroni, University of Milan.

Ispred Instituta prisustovali su dr. Bećir Macić i mr. Enis Omerović. Oni su uzeli učešće u raspravi, iznoseći dosadašnje rezultate Instituta o pomenutoj problematici, posebno naglasivši da su za memorijale i druge sadržaje sjećanja potrebni određeni uslovi, a prije svega naučno istraživanje zločina, njihovo procesuiranje i adekvatne kazne za naredbodavce i izvršioce. Pri tome su istakli da izvinjenja, koja su prisutna kod političara, trebaju da prate i određene aktivnosti na planu rješavanja aktuelnih pitanja žrtava, bez čega će ostati na nivou retorike i bez željenog efekta.

- **MEĐUNARODNA KONFERENCIJA “ZLOČINI NAD ŽENAMA POČINJENI U RATNIM SUKOBIMA”, UNESCO, Pariz, 22-25. novembar 2010.**

Ispred Instituta učestovala je mr. Sabina Subašić-Galijatović, sa referatom “SEKSUALNA ZLOSTAVLJANJA ŽENA TOKOM MEĐUNARODNOG ORUŽANOG SUKOBA U BOSNI I HERCEGOVINI”.

- **MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP, “USTAVNO-PRAVNI RAZVOJ BOSNE I HERCEGOVINE (1910-2010)”, Tuzla 17., 18. i 19. decembar 2010.**

U Tuzli je od 17-19. decembra 2010. održan međunarodni naučni skup “Ustavno-pravni razvoj Bosne i Hercegovine (1910-2010). Navedena problematika je sa 40 referata razmatrana u tri cjeline: Ustav iz 1910. godine - uloga i značaj; Razvoj ustavnosti u BiH od 1910. do danas i Savremeno ustavno-pravne teme (1992-2010.). Učesnici su bili istaknuti naučni radnici, pri čemu posebno treba istaći sljedeće: akademik prof. dr. Dževad Juzbašić, emeritus; dr. Omer Ibrahimagić, profesor emeritus; dr. Kasim Trnka, profesor

emeritus; dr. Neđo Milićević, profesor emeritus; dr. Ivan Balta, redovni profesor Filozofskog fakulteta Osijek; dr. Josip Vrbošić, izvanredni profesor, Pravni fakultet Osijek; dr. Azem Kožar, redovni profesor Filozofski fakultet Tuzla i dr. Esad Zgodić, redovni profesor Fakulteta političkih nauka Sarajevo.

Sa različitih aspekata (historija, pravo, politologija) obrađeno je više tema, kao što su: neke karakteristike zemaljskog Ustava (Statuta) za Bosnu i Hercegovinu; ljudska prava u zemaljskom Ustavu iz 1910. godine; Bošnjaci i proglašenje Ustava za Bosnu i Hercegovinu 1910, Ustav iz 1910. i aktuelne ustavne promjene; Ustav Bosne i Hercegovine (1995-2010.) sa posebnim osvrtom na reformu ustava; Dejtonski ustavni poredak protiv tradicionalnih vrijednosti bosanskog društva i države; kontroverze savremenog ustavnog uređenja BiH i njegove primjene u praksi.

Ispred Instituta na ovom naučnom skupu učestvovao je dr. Bećir Macić, naučni savjetnik, sa referatom "USTAV BIH 1910. I AKTUELNE USTAVNE RASPRAVE".

Naučno-stručni skupovi:

- **"BOSNA I HERCEGOVINA I EVROPSKI IDENTITET"**, Zenica, 5. novembar 2010.

U Zenici je 5. novembra 2010. godine, u organizaciji Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici održan naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem "BOSNA I HERCEGOVINA I EVROPSKI IDENTITET". Osnovni cilj skupa je bio da naučno i stručno odgovori na nekoliko izuzetno aktuelnih pitanja, kao što su: šta je to kolektivni identitet u 21. stoljeću; pojam "evropskog identiteta"; identitet i integrativni procesi u svijetu; državni identitet BiH na putu ka punopravnom članstvu u EU; razvoj evropskog identiteta u pravu BiH u okviru usklađivanja pravnog poretka BiH sa pravnim tekovinama EU i dr.

Rad skupa, u kojem je, uz dvojicu uvodničara (prof. dr. Miodrag Simović i prof. dr. Kasim Trnka), učestvovalo 27 uglednih naučnih i stručnih radnika iz Bosne i Hercegovine i inostranstva (Srbija, Kosovo), bio je podijeljen u tri tematske cjeline: Identitet i integracioni procesi; Pravni identitet BiH i Evropska unija i Konflikt i krivična teorija.

U radu skupa učestvovali su sa referatima predstavnici Instituta: dr. Bećir Macić, naučni savjetnik, doc. dr. Rasim Muratović, viši naučni saradnik, doc. dr. Fikret Bećirović, naučni saradnik i mr. Enis Omerović, viši stručni saradnik.

Dr. Fikret Bećirović na ovom skupu podnio je referat **KORIJENI BOSANSKO-HERCEGOVAČKE PLURALNOSTI KULTURA, ETIČNOST I IDENTITET**; dr. Rasim Muratović, **KOSMOPOLITIKA KAO KOLEKTIVNI IDENTITET U 21. STOLJEĆU**; dr. Bećir Macić, **KAKO POSLIJE RATNOG KONFLIKTA U EVROPSKU UNIJU** i mr. Enis Omerović, **ODGOVORNOST DRŽAVE ZA MEĐUNARODNA PROTUPRAVNA DJELA I DIPLOMATIJA KAO MEHANIZAM RJEŠAVANJA SPOROVA**.

Izlaganja predstavnika Instituta dobro su prihvaćena, što je doprinijelo značajnom interesovanju sredstava informisanja. Razmijenjena su mišljenja sa učesnicima skupa, uz stav da se mogu uspostaviti određeni oblici saradnje na planu realizacije zajedničkih aktivnosti.

Okrugli stolovi:

- **“RAZVOJ ODBRAMBENO–OSLOBODILAČKIH SNAGA BOSNE I HERCEGOVINE U PERIODU 1992–1995.”** – Separat, Sarajevo, 10. februar 2010.

U organizaciji Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, u Sarajevu je 10. februara 2010. održan Okrugli sto o Separatu “Razvoj odbrambeno-oslobodilačkih snaga Bosne i Hercegovine u periodu 1992. – 1995. godina”. Okruglom stolu je prisustvovalo više naučnih i stručnih radnika Instituta, a određene primjedbe i sugestije na Separat izložio je dr. Bećir Macić, naučni savjetnik Instituta. On je pozitivno ocijenio Separat uz nekoliko primjedbi, koje su se odnosile na rušenje Jugoslavije od strane Srbije, nacionalnu strukturu JNA, uticaj embarga na razvoj odbrambeno-oslobodilačkog rata, karakter oružanog sukoba u Republici BiH i dr.

- **“USTAVNE PROMJENE U BOSNI I HERCEGOVINI UZ PODSJEĆANJE NA STOGODIŠNJICU ZEMALJSKOG USTAVA ZA BOSNU I HERCEGOVINU”**, Sarajevo, 17. februar 2010.

U Sarajevu je, u organizaciji Udruženja demokratskih pravnika, 17. februara 2010. održan Okrugli sto na temu “Ustavne promjene u Bosni i Hercegovini uz podsjećanje na stogodišnjicu Zemaljskog ustava za Bosnu i Hercegovinu”. Ispred Instituta Okruglom stolu su prisustvovali: dr. Bećir Macić, koji je imao izlaganje na temu “Od Ustava BiH iz 1910. – do Dejtonskog Ustava” i mr. Enis Omerović.

- **“ISTINOM PROTIV REVIZIJE ISTORIJE SFRJ (1945-1991.)”**, Beograd, 23-25. mart 2010.

U Beogradu je, u organizaciji Društva za istinu o narodnooslobodilačkoj borbi i Jugoslaviji, od 23. do 25. marta 2010, održan Okrugli sto “ISTINOM PROTIV REVIZIJE ISTORIJE SFRJ (1945-1991.)”. Prof. dr. Smail Čekić je podnio naučno saopštenje pod naslovom “SRPSKI VELIKODRŽAVNI PROJEKT I PLANIRANJE ZLOČINA” i aktivno učestvovao u raspravi.

Navedeno naučno saopštenje prof. dr. Smaila Čekića Društvo za istinu o narodnooslobodilačkoj borbi i Jugoslaviji, iako je nekoliko istraživača-stručnjaka pročitalo referat i dalo pozitivne ocjene, konstatujući da je rad kvalitetan, jer je zasnovan na valjanim i pouzdanim izvorima saznanja i relevantnim naučnim činjenicama, nije objavilo (u Zborniku radova sa ostalim referatima). Naime, general Svetozar Oro, predsjednik Društva, i Redakcija Zbornika (dr. Mladenko Colić) predložili su prof. Čekiću određene sugestije i prijedloge, uključujući i promjenu naslova naučnog saopštenja. Međutim, prof. Čekić nije prihvatio postavljene uslove za objavljivanje njegovog naučnog saopštenja iz razloga što u pripremi naučnog skupa, njegovog održavanja, usvojenog Programa rada i neposrednog učešća i saopštenja bitnih rezultata istraživanja nije bilo takvih primjedbi, već su se one pojavile osam mjeseci nakon održavanja skupa.

- **“17 GODINA OD STRADANJA BOŠNJAKA CIVILA U SREBRENICI – 12. april 1993”**, Srebrenica, 12. april 2010.

Povodom 12. aprila, 17 godina od stravičnog zločina počinjenog nad bošnjačkim civilima u Srebrenici, organizovan je Okrugli sto. Kao što je poznato, tog dana od nekoliko granata ispaljenih sa položaja “Vojske

Republike Srpske”, na igralištima osnovne i srednje škole, na licu mjesta ubijena su 74 bošnjačka civila, a preko 100 ljudi ranjeno, dok je veći broj njih, tokom noći podlegao u srebreničkom Domu zdravlja.

Ispred Instituta Okruglom stolu su prisustvovali: doc. dr. Rasim Muratović, viši naučni saradnik Instituta, dr. Bećir Macić, naučni savjetnik Instituta, mr. Enis Omerović, viši stručni saradnik Instituta i mr. Husejin Omerović, saradnik Instituta. Dr. Rasim Muratović je imao izlaganje na temu: “Bitne činjenice o agresiji i genocidu”, a dr. Bećir Macić - “Upotreba bojnih otrova u Srebrenici, sigurnoj zoni UN, jula 1995.”

Osim toga, predstavnici Instituta su dali izjave za sredstva informisanja o tom zločinu.

- **“BOSNA I BOŠNJACI”**, Toronto, 27. novembar 2010.

U Torontu je, povodom Dana državnosti Bosne i Hercegovine, u organizaciji Kongresa Bošnjaka Sjeverne Amerike i Institute for the Research of Genocide Canada, 27. novembra 2010. održan Okrugli sto **“BOSNA I BOŠNJACI”**, na kome je prof. dr. Smail Čekić podnio uvodno izlaganje pod naslovom **“BOSNA I BOŠNJACI (prošlost, sadašnjost i perspektive)”**. Pitanje o odnosu Bosne i Bošnjaka prof. Čekić je razmatrao i elaborirao sa više aspekata tog odnosa, pri čemu je, pored ostalog, ukazao na dokumente koji (kroz historiju) nedvosmisleno govore o historijskom i državno-pravnom kontinuitetu Bosne.

Tribine:

- **“HISTORIJA HOLOKAUSTA”**, Sarajevo, 26. januar 2010.

U povodu obilježavanja 27. januara, Međunarodnog dana sjećanja na žrtve holokausta, ustanovljenog od strane Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, Rezolucijom, broj 60/7, od 1. novembra 2005, Univerzitet u Sarajevu 26. januara 2010. organizovao je redovnu tribinu na temu: **HISTORIJA HOLOKAUSTA**. Predavač na navedenu temu bio je prof. dr. Smail Čekić.

Prof. Čekić je obradio i izložio historiju holokausta kroz osam međusobno sadržajno logički povezanih i sistematizovanih (relativno posebnih) pitanja – Definicija pojma holokaust; Korijeni, uzroci, osnovi

i izvori holokausta; Progon i diskriminacija Jevreja; “Konačno rješenje jevrejskog pitanja”; Logori za istrebljenje; Saveznici i holokaust; Krivično procesuiranje nacističkih nosilaca zločina i Sjećanja na holokaust. Čitavo izlaganje, kako je predavač istakao u uvodnim napomenama, “je zasnovano na naučno verifikovanim saznanjima i bitnim rezultatima naučnih istraživanja brojnih i eminentnih istraživača holokausta, genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Evropi i svijetu”, što je argumentovano navodom brojnih izvora naučnog saznanja u pisanoj formi izlaganja.

Pri definiciji holokausta, predavač je istakao da “danas riječ holokaust primarno označava planski i organizovani od strane države i njenih organa vlasti, nacistički genocid nad Jevrejima, a u širem značenju i organizovano istrebljivanje drugih (ciljnih) grupa, prvenstveno Roma”, što se mora imati u vidu pri elaboraciji ovog zločina. U tom sklopu se navodi da “postoji rastuća svijest” da se u holokaust mora uključivati i pokušaj uništenja nejevrejskih naroda, te da se holokaust ne može i ne smije izdvajati iz konteksta drugih genocidnih pokolja izvršenim nad ostalim nacionalnim, etničkim, rasnim, vjerskim i drugim grupama. Korijene, uzroke, osnove i izvore holokausta prof. Čekić izvodi iz više faktora.

Nakon preuzimanja vlasti, nacisti su, shodno knjizi Adolfa Hitlera “Mein Kampf” (Moja borba), realizaciju životnog prostora (lebensraum) njemačkog naroda vidjeli u teritorijalnoj ekspanziji. Na tom putu, trebalo je istrijebiti slavenske narode i brojnu jevrejsku populaciju, koja je raspolagala sa velikim bogatstvom, što bi dobro došlo za finansiranje Projekta. Takav odnos prema Jevrejima sažeto je iskazan u sintagmi “Konačno rješenje jevrejskog pitanja”, što podrazumijeva uništenje cjelokupne jevrejske rase u Evropi.

- **MEĐUNARODNI DAN SJEĆANJA NA ŽRTVE HOLOKAUSTA,**
Sarajevo, 27. januar 2010.

U Sarajevu je (u Svečanoj sali Rektorata Univerziteta u Sarajevu), povodom **27. januara – Dana sjećanja na žrtve holokausta**, u organizaciji Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Jevrejske zajednice Bosne i Hercegovine i Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, 27. januara 2010. održana tribina, na kojoj je učestvovao i prof. dr. Smail Čekić.

Obaveza današnje civilizacije jeste da proučava strahote koje su izvršene u dosadašnjoj historiji, uključujući i holokaust nad Jevrejima, genocid nad Bošnjacima i brojne druge zločine, kazao je prof. Čekić. S tim u vezi, on je, pored ostalog, naglasio: “Moramo naučno istraživati zločine i to isključivo sa stanovišta metodologije, boreći se tako protiv brojnih falsifikata, manipulacija i laži pojedinih kvaziistraživača koji se pojavljuju”. “Zbog toga je sveti zadatak intelektualaca da se bore objektivno za istinu, istražuju istinu i prezentiraju je domaćoj i svjetskoj javnosti, političarima i diplomatama”, poručio je Čekić.

Tribini je prisustvovao i akademik Vladimir Premec koji je novinarima kazao da je holokaust značio opću čistoću svijeta od Jevreja, a da je 12.000 Jevreja rođenih u BiH nestalo u vrijeme holokausta. “Nauka nije kadra odgovoriti na ponavljanje zločina u svijetu”, kazao je Premec.

Boris Kožemjakin, predstavnik Jevrejske zajednice u BiH, označio je tribinu kao veliki iskorak za historiju, jer je održao neko ko nije Jevrej. On je osudio vlasti u BiH koje su iz Krivičnog zakona izbacile odredbu o kažnjavanju onih koji negiraju holokaust. “To je skandalozno. Naše vlasti ne mogu da se dogovore ni o čemu osim da je 1. januar – Nova godina. Ovim činom legaliziraju se ljudi koji potiču na mržnju”, kazao je Kožemjakin.

Javnoj tribini prisustvovala su i članice Udruženja “Majke enklava Srebrenica i Žepa” i istaknule da se ovakve tribine moraju održavati da se ne bi zaboravile žrtve, ali i da bismo stalno bili na oprezu. “Holokaustom su fašisti gotovo istrijebili Jevreje, a nama se gotovo moglo desiti istrebljenje Bošnjaka. Zato ne smijemo zaboraviti”, kazala je Kada Hotić, u ime Udruženja “Majke enklava Srebrenica i Žepa”.

- Tribina povodom **DANA DRŽAVNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE**, Toronto, 27. novembar 2010.

U Torontu je, povodom Dana državnosti Bosne i Hercegovine, 27. januara 2010. održana tribina, na kojoj je prof. dr. Smail Čekić, podnio izlaganje pod naslovom “BOSNA I HERCEGOVINA – HISTORIJSKA ČINJENICA”, u kom je predstavio objektivna naučna saznanja o historiji Bosne i Hercegovine, koja, pored ostalog, potvrđuju da je Bosna i Hercegovina trajna politička, društvena i historijska kategorija. On je u okviru navedene teme izložio četiri krupna problema – društveno i naučno značajna,

a to su: ZAVNOBiH i njegov historijski značaj; Komunisti i pitanje nacionalnosti Bošnjaka; Obnova i eskalacija Velikosrpskog pokreta i Planiranje zločina i odbrana Bosne i Hercegovine.

Kongres:

- **TREĆI MEĐUNARODNI BALKANSKI KONGRES**, Tekirdag (Turska), 27. april – 2. maj 2010.

U turskom gradu Tekirdagu, u organizaciji TASAM-a – Tursko–azijskog centra za strategijske studije, od 27. aprila do 2. maja 2010, održan je Treći balkanski kongres na temu: “ULOGA CIVILNOG DRUŠTVA I INSTITUCIJA U REGIONALNOJ SARADNJI NA BALKANU”.

Ispred Instituta na ovom naučnom skupu učestvovali su dr. Bećir Macić, naučni savjetnik i mr. Enis Omerović, viši stručni saradnik.

Dr. Bećir Macić je podnio referat na temu “CIVILNO DRUŠTVO U PROCESU POMIRENJA U BIH”, a mr. Enis Omerović kao diskutant govorio je o “ULOZI CIVILNOG DRUŠTVA U IZGRADNJI MIRA I RJEŠENJU KONFLIKTA NA BALKANU”.

Referat i diskusija su dobro primljeni, te podijeljeni određenom broju učesnika, koji su iskazali interes za ovu problematiku. Pomenuta dvojica uposlenika Instituta su dali intervju za više turskih glasila, razmijenili iskustva sa učesnicima Kongresa, te dogovorili pravce dalje saradnje sa više naučnih ustanova.

Savjetovanja:

- “**RAZVOJ SISTEMA UPRAVLJANJA KVALITETOM U VISOKOM OBRAZOVANJU**”, Sarajevo, 16. i 17. april 2010.

Ispred Instituta aktivno učešće imao je doc. dr. Rasim Muratović, viši naučni saradnik.

Javni nastupi predstavnika Instituta

Jedna od veoma važnih obaveza Instituta je, pored ostalog, javno istupanje naučnih i stručnih radnika povodom sjećanja na genocid nad

Bošnjacima, masovnih dženaza i ukopa skeletnih ostataka žrtava, privođenja i osuđivanja ratnih zločinaca, te donošenja raznih pravnih akata i deklaracija vezano za osudu zločina i ratnih zločinaca:

- **Obilježavanje 9. juna – Dana nestalih u Ilijašu, 9. juni 2010.**

Ispred Instituta, na **obilježavanju 9. juna - Dana nestalih u Ilijašu**, ovom značajnom skupu, prisustovali dr. Bećir Macić i doc. dr. Fikret Bećirović.

U prigodnom programu, sa motom “Govorite, šutnja je bol duše” i “Govorite, i zaborav je zločin”, kojeg je organizovalo Udruženje porodica nestalih Ilijaša, skupu se obratila predsjednica Udruženja, načelnik Općine Ilijaš, te doc. dr. Fikret Bećirović ispred Instituta. U svom obraćanju oni su se prisjetili 30 žrtava genocida pronađenih u masovnoj grobnici ekshumiranoj na brdu Žeravanj 1996, za koju još uvijek niko nije odgovarao, kao ni za još 52 prisilno nestale osobe sa područja Općine. Specifičnu patetičnost cijeloj manifestaciji, koja je održana kod Srednje škole u Ilijašu, dali su učenici osnovnih i srednje škole u Ilijašu sa izuzetnim i potresnim pisanim radovima na temu zločina, kao i vrhunski recitati i kaside.

Dana 10. juna, **povodom izricanja presude sedmorici visokih oficira “Vojske Republike Srpske”**, na poziv Kantonalne televizije (TV SA) kao gost komentator u Dnevniku u 21,00 ispred Instituta bio je doc. dr. Fikret Bećirović, koji je iznio stavove Instituta vezano za pomenute presude, posebno naglasivši:

Institut nije zadovoljan sa Presudom, jer, kao i Tužilaštvo, smatra da su pomenuti visokopozicionirani oficiri “Vojske Republike Srpske” morali biti kažnjeni sa doživotnim zatvorom, izuzev Vinka Pandurevića, koji je otvorio koridor prema Tuzli;

Institut je zadovoljan “odjekom” suđenja, jer je, poslije suđenja generalu Krstiću, ovo presuda za zločince iz “prve garniture” zločinaca;

Institut nije zadovoljan sa stavovima, odnosno “izdvojenim mišljenjem”, sudije Kwona, jer je on i pored bezbroj dokaza u procesu protiv Miloševića, izdvojio svoje mišljenje, te na taj način umanjio težinu počinjenih zločina i pokušao relativizirati neoborive činjenice. Na isti način sudija Kwon je nastojao ublažiti krivicu nekolicine direktno odgovornih iz ove zločinačke grupe.

2011.

Naučne konferencije, naučni skupovi i naučni simpoziji:

- **MEĐUNARODNI SIMPOZIJ “BOSNA I HERCEGOVINA – 15 GODINA DEJTONSKOG MIROVNOG SPORAZUMA”**, Sarajevo, 18-19. januar 2011.

U Sarajevu je, u organizaciji Univerziteta u Sarajevu, od 18-19. januara 2011. održan Međunarodni simpozij pod nazivom “BOSNA I HERCEGOVINA – 15 GODINA DEJTONSKOG MIROVNOG SPORAZUMA”.

Na tom skupu, ispred Instituta, svoja saopštenja su podnijeli:

- Prof. dr. Smail Čekić, GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI I DEJTONSKI MIROVNI SPORAZUM;
  - dr. Bećir Macić, DEJTONSKI SPORAZUM I TRANZICIJA PRAVDE;
  - mr. Enis Omerović, KRIVIČNO SUDOVANJE U PROCESU TRANZICIJSKE PRAVDE U POSTDEJTONSKOM PERIODU. KRIVIČNA ODGOVORNOST DRŽAVE U OPSEGU KRIVIČNOG SUDOVANJA DE LEGE FERENDA.
- **MEĐUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA “GAZA AS A SYMBOL OF RESISTENCE AND COMMEMORATION OF THE MARTYRS OF ITS 22 DAY WAR”**, Teheran (Islamska Republika Iran), 18-20. januar 2011.

U organizaciji Naučno-istraživačkog instituta “Ibn Sina” iz Teherana i Sarajeva, u periodu od 18-20. januara 2011, u Teheranu (Islamska Republika Iran) je održana Međunarodna naučna konferencija pod nazivom “GAZA AS A SYMBOL OF RESISTENCE AND COMMEMORATION OF THE MARTYRS OF ITS 22 DAY WAR”. Konferencija je bila posvećena zločinima genocida u Gazi.

Ispred Instituta na Konferenciji je učestvovao doc. dr. Rasim Muratović, viši naučni saradnik, koji je podnio referat pod naslovom “ZLOČIN GENOCIDA U GAZI”.

- **Naučni simpozij “ZLOČIN GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA: KORIJENI, UZROCI, CILJEVI I RAZMJERE”**, Sarajevo, 8. februar 2011.

U organizaciji Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Bošnjackog instituta i Instituta “Ibn Sina”, u Sarajevu je 8. februara 2011. godine održan naučni simpozij pod nazivom “ZLOČIN GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA: KORIJENI, UZROCI, CILJEVI I RAZMJERE”.

Na simpozijumu je učestvovalo petnaest naučnika i istraživača Instituta, koji su izložili sljedeće referate:

- prof. dr. Smail Čekić, **(VELIKO)SRPSKA GENOCIDNA IDEOLOGIJA I POLITIKA I PLANIRANJE GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA**
- prof. dr. Muhamed Šestanović, **KORIJENI ZLOČINA GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA**
- doc. dr. Fikret Bećirović, **SOCIO-PSIHOLOŠKI ELEMENTI ZLOČINA GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA**
- doc. dr. Rasim Muratović, **GENOCID NAD BOŠNJACIMA U SOCIOLOŠKOJ INTERPRETACIJI**
- mr. Meldijana Arnaut, **“JAVNOST” - LIST SRPSKE DEMOKRATKE STRANKE BOSNE I HERCEGOVINE (SDS BiH) U PRIPREMI GENOCIDA**
- Milica Bonar, **MEDIJSKI SELEKCIJSKI KRITERIJI U KREIRANJU VIJESTI O GENOCIDU NAD BOŠNJACIMA U BOSNI I HERCEGOVINI 1992-1995.**
- dr. Bećir Macić, **GENOCIDNI AKTI PROTIV BOŠNJAKA 1992-1995.**
- Mr. Enis Omerović, **MEĐUNARODNA ODGOVORNOST DRŽAVA ZA ZLOČIN GENOCIDA**
- mr. Sabina Subašić-Galijatović, **SEKSUALNA ZLOSTAVLJANJA ŽENA U BOSNI I HERCEGOVINI – INSTRUMENT ZLOČINA GENOCIDA**
- mr. Amir Kliko, **OKUPACIJA DIJELA BOSANSKE KRAJINE U PROLJEĆE 1992.**
- mr. Husejin Omerović, **GENOCID NAD BOŠNJACIMA U VLAŠENICI 1992–1995.**

- Zilha Košuta, **ZLOČINI NAD DJECOM SARAJEVA U VRIJEME OPSADE 1992-1995.**
- Merisa Karović, **ZLOČINI U SARAJEVSKOM NASELJU DOBRINJA 1992-1995.**
- Jasmina Zagorica, **ZLOČINI NAD MENTALNIM ZDRAVLJEM BOŠNJAKA 1992-1995.**
- mr. Sabahudin Šarić, **NEGIRANJE GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA**

Moderator Simpozija bio je prof. dr. Muhamed Šestanović.

- **Međunarodni naučni simpozij “SIMPOZIUM SHKENCOR”**, Priština (Republika Kosovo), 25-26. mart 2011.

U periodu od 25. do 26. marta 2011, povodom 30-godišnjice demonstracija na Kosovu, u organizaciji Instituta za historiju Republike Kosovo, u Prištini je održan Međunarodni naučni simpozijum na temu “SIMPOZIUM SHKENCOR”.

Ispred Instituta, na navedenom simpozijumu su učestvovali:

- doc. dr. Rasim Muratović (viši naučni saradnik) koji je podnio referat pod naslovom DEMONSTRACIJE NA KOSOVU 1981. U BOSANSKOHERCEGOVAČKOJ ŠTAMPI SA POSEBNIM OSVRTOM NA PISANJE DNEVNOG LISTA *OSLOBOĐENJE*, prof. dr. Muhamed Šestanović, spoljni saradnik, koji je podnio referat na temu KORIJEN(I) DEMONSTRACIJA NA KOSOVU 1981.
- **MEĐUNARODNA KONFERENCIJA “NASLIJEĐE MKSJ NA PROSTORU BIVŠE SFRJ”**, Sarajevo, 11. april 2011.

U organizaciji Centra za ljudska prava Univerziteta u Sarajevu i Beogradskog centra za ljudska prava, 11. aprila 2011, u Sarajevu je održana Međunarodna konferencija “NASLIJEĐE MKSJ NA PROSTORU BIVŠE SFRJ”. Konferenciji je prisustvovao veliki broj domaćih i stranih naučnika i istraživača.

Ispred Instituta, aktivno učešće sa svojim naučnim saopštenjima imali su:

- prof. dr. Smail Čekić, ICTY I KARAKTER ORUŽANOG SUKOBA U BOSNI I HERCEGOVINI NA KRAJU XX STOLJEĆA;
  - dr. Bećir Macić, HAŠKI SUD – ZNAČAJ I DOMETI;
  - mr. Enis Omerović, ANALIZA POJEDINIPIH PRAVNIPIH INSTITUTA U PRAKSI ICTY;
  - mr. Sabina Subašić-Galijatović, UTICAJ MKSJ NA RAZVOJ MEĐUNARODNOG KRIVIČNOG PRAVA.
- **INAUGURALNA MEĐUNARODNA KONFERENCIJA EUROPEAN ASSOCIATION FOR HOLOCAUST STUDIES**, Krakow (Poljska), 12-15. juni 2011.

U Krakowu (Poljska) na University of Krakow i u Auschwitz-Birkenau State Museum je, od 12. do 15. juna 2011, održana Inauguralna Međunarodna konferencija European Association for Holocaust Studies.

Ispred Instituta na Konferenciji su sa referatima učestvovali viši stručni saradnici:

- mr. Enis Omerović, GENOCIDE DENIAL AS AN INTERNATIONAL CRIME - NEGIRANJE GENOCIDA KAO MEĐUNARODNI ZLOČIN) i
- mr. Elijas Tauber, SAVING JEWS IN BOSNIA DURING WW2 - SPAŠAVANJE JEVREJA U BOSNI TOKOM DRUGOG SVJETSKOG RATA.

Radni dio Konferencije odvijao se isključivo u plenarnim sesijama. Na Konferenciji su, uglavnom, učestvovali istraživači holokausta iz raznih dijelova Evrope i drugih država (Poljske, Velike Britanije, Švedske, Francuske, Izraela, Češke Republike i Bosne i Hercegovine).

Pored radnog dijela organizirane su i posjete koncentracionim logorima: Auschwitz I i Auschwitz II – Birkenau.

Na ovoj konferenciji mr. Enis Omerović i mr. Elijas Tauber izabrani su za pridružene članove European Association for Holocaust Studies – Krakow. Također, uspostavili su i značajne kontakte potrebne za osnivanje i rad predstojećeg master studija o holokaustu i genocidu.

- **MEĐUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA POVODOM OBILJEŽAVANJA 16. GODIŠNJICE GENOCIDA U SIGURNOJ ZONI UN-a SREBRENICI**, Teheran (Islamska Republika Iran), 9. juli – 15. juli 2011.

U Teheranu (Islamska Republika Iran) je, u organizaciji Univerziteta “Emir Kebir”, od 9. – 15. jula 2011, održana Međunarodna naučna konferencija povodom obilježavanja godišnjice genocida u Srebrenici. Konferencija je održana u Centru za kulturnu saradnju i na Univerzitetu “Emir Kebir”.

Ispred Instituta na Konferenciji je učestvovao mr. Sabahudin Šarić, viši stručni saradnik, koji je podnio referat pod naslovom “GENOCID U SREBRENICI – SIGURNOJ ZONI UN-a”.

Na Konferenciji su učestvovali i bivše diplomate Islamske Republike Iran u bivšim jugoslovenskim republikama, atašei za kulturu i predstavnici nevladinih organizacija. Govorilo se o političkim i drugim aspektima genocida u i oko Srebrenice, sigurne zone UN-a. Konferencija je izuzetno medijski praćena, uz prisustvo predstavnika brojnih TV kuća iz Irana i regiona.

- **Naučni skup “STRADANJE BOŠNJAČKOG NARODA 11. 7. 1995. - 11. 7. 2011.”**, Sarajevo - Vogošća, 26. juli 2011.

U Vogošći je, u organizaciji Udruženja Organizacije šehidskih porodica i porodica poginulih boraca općine Vogošća, 26. jula 2011, održan naučni skup pod nazivom “STRADANJE BOŠNJAČKOG NARODA 11. 7. 1995 – 11. 7. 2011. SREBRENICA”. Skup je održan u velikoj sali Općine Vogošća, Sarajevo.

Na skupu su ispred Instituta sa svojim referatima učestvovali:

- mr. Enis Omerović, **NEGIRANJE GENOCIDA S POSEBNIM OSVRTOM NA BOSNU I HERCEGOVINU**
- mr. Husejin Omerović, **GENOCID NAD BOŠNJACIMA OPĆINE VLASENICA 1992-1995.**
- mr. Sabina Subašić-Galijatović, **GENOCID U SREBRENICI PRED MEĐUNARODNIM I DOMAĆIM SUDOVIMA**
- Merisa Karović, **MASOVNA UBISTVA CIVILA U SARAJEVU U VRIJEME OPSADE**

- Zilha Košuta, PARALELE ZLOČINA NAD DJECOM SARAJEVA I GENOCID NAD DJECOM U SREBRENICI
- **MEĐUNARODNA KONFERENCIJA “NARACIJE I KONSTRUKCIJE O IDENTITETU / NACIONALNOSTI / POVIJESTI U ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA U XX I XXI STOLJEĆU”**, Regensburg (Njemačka), 28. septembar - 1. oktobar 2011.

U Regensburgu je, u organizaciji Goethe instituta iz Sarajeva i Instituta za Istočnoevropske studije iz Berlina, od 28. septembra – 1. oktobra 2011, održana Konferencija pod nazivom “NARACIJE I KONSTRUKCIJE O IDENTITETU / NACIONALNOSTI / POVIJESTI U ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA U XX I XXI STOLJEĆU”.

Na Konferenciji je učestvovalo preko trideset mladih naučnika i istraživača sa univerzitetâ u Beogradu, Zagrebu, Sarajevu, Berlinu, Minhenu, Vajmaru, Beču, Regensburgu, Bazelu i Cirihu.

Ispred Instituta, aktivno učešće na Konferenciji su imale: Merisa Karović (stručni saradnik), koja je podnijela referat pod nazivom “SARAJEVSKE RUŽE”, i Zilha Košuta (stručni saradnik), koja je bila jedan od moderatora Konferencije.

- **MEĐUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA “IZAZOVI ISTRAŽIVANJA RATNIH ZLOČINA NA KOSOVU 1998-1999.”**, Priština (Republika Kosovo), 14-18. decembar 2011.

U periodu od 14.-18. decembra 2011. u Prištini (Republika Kosovo) je, u organizaciji Ministarstva pravde Republike Kosovo, održana Međunarodna naučna konferencija pod nazivom “IZAZOVI ISTRAŽIVANJA RATNIH ZLOČINA NA KOSOVU 1998-1999.”

Na Konferenciji su ispred Instituta sa naučnim saopštenjima učestvovali:

- prof. dr. Smail Čekić, NAUČNO-TEORIJSKI I METODOLOŠKO-METODIČKI PROBLEMI ISTRAŽIVANJA ŽRTAVA GENOCIDA
- prof. dr. Muhamed Šestanović, ZLOČIN ZABORAVA NA GENOCID

- doc. dr. Rasim Muratović, ŽRTVE ZLOČINA U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995. - NAUČNOISTRAŽIVAČKI PROJEKT
- **Međunarodni naučni skup “BOŠNJACI U DRUGOM SVJETSKOM RATU - ODNOS KOMUNISTIČKE VLASTI PREMA BOŠNJACIMA NAKON DRUGOG SVJETSKOG RATA”**, Sarajevo, 24. decembar 2011.

Dana 24. decembra 2011, u organizaciji Udruženja građana “Mladi muslimani”, u Sarajevu je održan Međunarodni naučni skup na temu “BOŠNJACI U DRUGOM SVJETSKOM RATU – ODNOS KOMUNISTIČKE VLASTI PREMA BOŠNJACIMA NAKON DRUGOG SVJETSKOG RATA”.

Na navedenom skupu, ispred Instituta je učestvovao doc. dr. Rasim Muratović (viši naučni saradnik), koji je podnio referat pod naslovom “KOMUNISTIČKA VLAST I BOŠNJACI NAKON DRUGOG SVJETSKOG RATA”.

Okrugli stolovi:

- **“PROTIV GOVORA MRŽNJE”**, Vijeće kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo, 21. januar 2011.

Ispred Instituta učestvovala je mr. Meldijana Arnaut-Haseljić, sa referatom “OD GOVORA MRŽNJE DO ZLOČINA MRŽNJE”.

- **“GENOCID - SJEĆANJA, OPOMENE I PORUKE”**, Goražde, 26. januar 2011.

U organizaciji Saveza antifašista i boraca Narodnooslobodilačkog rata u Bosni i Hercegovini iz Sarajeva, Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Udruženja za očuvanje prirodne i civilizacijske baštine “Sinan-paša Sijerčić” iz Goražda, u Goraždu je 26. januara 2011. održan Okrugli sto o temi “GENOCID - SJEĆANJA, OPOMENE I PORUKE”.

Povod za održavanje ovog naučnog skupa je 26. januar 1942. – Dan sjećanja na genocid u Gornjem podrinju. Moderator Okruglog stola

bio je Rašid Sijerčić, predsjednik Udruženja za očuvanje prirodne i civilizacijske baštine “Sinan-paša Sijerčić”.

Skupu se obratio i mr. Muhamed Ramović, načelnik Općine Goražde, koji je istakao značaj 26. januara 1942, kada je narodnooslobodilački pokret, na čelu sa vrhovnim komandantom, Josipom Brozom, zaustavio pokolj nad bošnjačkim stanovništvom, te potrebu da se taj datum stalno obilježava, kako se takvi zločini više nikada ne bi ponovili.

O važnosti Okruglog stola govorili su predstavnici boračke organizacije, mjesnih zajednica iz Goražda, a izveden je i prigodan muzički program. Moderator je upoznao učesnike Okruglog stola s pismom Rade Vukosava, poznatog antifašiste, koji živi u Srbiji, a u kojem daje podršku skupu u Bosni i Hercegovini, kao nezavisnoj, međunarodno priznatoj državi. Jure Galić, predsjednik Saveza antifašista i boraca Narodnooslobodilačkog rata u Bosni i Hercegovini, pozdravio je skup i istakao značaj ovog datuma, te borbu svih antifašista protiv zla i protiv onoga što je zadesilo ovu zemlju 1992–1995. Naglasio je da moramo braniti svoju domovinu, Bosnu i Hercegovinu, podsjećati se na krvave dane, unijeti ih u obrazovni program i sa svim tim upoznati mlade ljude.

Na skupu je u ime Instituta naučna saopštenja podnijelo sljedećih devet naučnih radnika ove naučne ustanove:

- prof. dr. Smail Čekić, **ČETNIČKI ZLOČINI GENOCIDA U GORNJEM PODRINJU 1941-1942. I ODNOS NOP-a PREMA ZLOČINIMA**
- dr. Bećir Macić, **GENOCIDNI AKTI NAD BOŠNJACIMA 1992–1995.**
- prof. dr. Muhamed Šestanović, **ZLOČIN GENOCIDA I ZLOČIN ZABORAVA**
- doc. dr. Rasim Muratović, **ZLOČIN I POUKE**
- doc. dr. Fikret Bećirović, **GORNJE PODRINJE – ZLOČINI U KONTINUITETU, 1941–1945.**
- prof. dr. Ismet Dizdarević, **PSIHOLOŠKA DIMENZIJA NEGRANJA GENOCIDA**
- mr. Sabahudin Šarić, **ZLOČINI NAD ISLAMSKIM VJERSKIM SLUŽBENICIMA 1941–1945.**
- mr. Husejin Omerović, **ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA NA PODRUČJU OPĆINE VLASENICA ZA VRIJEME DRUGOG**

SVJETSKOG RATA I TOKOM AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU

- mr. Mesud Šadinlija, **ZNAČAJ PROUČAVANJA VOJNE HISTORIJE ZA UTVRĐIVANJE ČINJENICA O ZLOČINIMA PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA**

U navedenim referatima naučni radnici Instituta prezentirali su samo dio naučnoistraživačkih rezultata o genocidu nad Bošnjacima u okviru određenih nauka i naučnih disciplina. Nažalost, u kontinuitetu je, posebno u Drugom svjetskom ratu (1941-1945) i na kraju XX stoljeća (1992-1995), (iz)vršen genocid nad Bošnjacima, pri čemu je permanentno prisutno i negiranje genocida, što je zadnja faza genocida. Raspoloživa naučna saznanja ukazuju na određene nedostatke ili praznine koje zahtijevaju sprovođenje naučnih istraživanja, čijim bi naučnim rezultatima ti nedostaci i praznine bili popunjeni. Postojeća naučna saznanja zahtijevaju određena verifikatorna istraživanja, čija je osnovna intencija da se naučno provjeri naučno poznato postojeće naučno saznanje. Sva spomenuta naučna istraživanja su prvenstveno i pretežno empirijskog naučnog karaktera, čak i kada se radi o određenim dokumentima koje podvrgavamo naučnoj analizi, koja se ostvaruje primjenom operativne metode analize sadržaja dokumenata.

Sva dosadašnja istraživanja, a posebno aktuelna naučna istraživanja, imaju za naučni cilj otkrivanje, identifikovanje, utvrđivanje i konstatovanje naučne istine.

- **“GENOCID NAD BOŠNJACIMA U I OKO SIGURNE ZONE UN SREBRENICA, JULA 1995.”**, Srebrenica, 7. juli 2011.

Dana 7. jula 2011, u organizaciji Instituta, u Srebrenici je održan okrugli sto na temu “GENOCID NAD BOŠNJACIMA U I OKO SIGURNE ZONE UN SREBRENICA, JULA 1995.”. Na okruglom stolu su ujedno prezentirane i dvije naučne studije Instituta i to:

1. MASOVNE GROBNICE U BOSNI I HERCEGOVINI – SIGURNA ZONA UJEDINJENIH NACIJA SREBRENICA i
2. GENOCID U BOSNI – POSLJEDICE PRESUDE MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE U HAGU – Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije održane u Srebrenici – Potočari, 10-11. juli 2010.

Okruglom stolu je prisustvovao veliki broj naučnika i istraživača koji su iznijeli rezultate dosadašnjih istraživanja. Ispred Instituta, svoje referate su podnijeli sljedeći naučnici i istraživači:

- mr. Husejin Omerović, MASOVNE GROBNICE NA PODRUČJU OPŠTINE VLASENICA,
- mr. Sabina Subašić-Galijatović, PRESJEK SUDSKE PRAKSE U ODNOSU NA GENOCID U SREBRENICI,
- Zilha Košuta, UN JULA 1995.

- **“ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI PRIJE JULA 1995. GODINE”**, Srebrenica, 12. april 2011.

Dana 12. aprila 2011, u organizaciji Udruženja “Srebreničke majke”, u Srebrenici je održan okrugli sto na temu “ ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI PRIJE JULA 1995. GODINE”.

Na Okruglom stolu učestvovalo je više istraživača koji su iznijeli rezultate dosadašnjih istraživanja. Ispred Instituta, svoje referate su podnijeli:

- Doc. dr. Rasim Muratović, POUKE I PORUKE GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA, i
- Doc. dr. Fikret Bečirović, UVOD U SREBRENIČKI GENOCID

- **“GENOCID NAD BOŠNJACIMA U DOLINI SANE”**, Biljani - Ključ, 9-10. juli 2011.

Dana 9-10. jula 2011, u organizaciji Medžlisa Islamske zajednice Ključ, održan je okrugli sto na temu “GENOCID NAD BOŠNJACIMA U DOLINI SANE”. Okrugli sto je održan u Biljanima - na mjestu zločina genocida.

Tom prilikom ispred Instituta sa svojim naučnim saopštenjima učestvovali su:

- prof. dr. Smail Čekić, DOKAZI O GENOCIDNOJ NAMJERI
- prof. dr. Dževad Termiz, O POTREBI I ZNAČAJU ISTRAŽIVANJA ZLOČINA
- mr. Amir Kliko, VELIKOSRPSKA OKUPACIJA DIJELA BOSANSKE KRAJINE U PROLJEĆE 1992.
- mr. Husejin Omerović, GENOCID NAD BOŠNJACIMA NA PODRUČJU OPŠTINE VLASENICA 1992-1995.

Tribine:

- **“HISTORIJA HOLOKAUSTA”**, Sarajevo, 27. januar 2011.

U povodu obilježavanja 27. januara, Međunarodnog dana sjećanja na žrtve holokausta, ustanovljenog od strane Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, Rezolucijom, broj 60/7, od 1. novembra 2005, Univerzitet u Sarajevu 27. januara 2010., organizovao je redovnu tribinu na temu: **HISTORIJA HOLOKAUSTA**.

Predavanje na temu **“PRAVEDNICI MEĐU NARODIMA U BOSNI I HERCEGOVINI”** na ovoj tribini održao je mr. Elijas Tauber, viši stručni saradnik Instituta.

- **“BITNE HISTORIJSKO-POLITIČKE ČINJENICE O NEZAVISNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE”**, Sarajevo, 3. mart 2011.

U Sarajevu je, povodom Dana nezavisnosti Bosne i Hercegovine, u organizaciji Vijeća Kongresa bošnjačkih intelektualaca, 3. marta 2011. održana tribina, na kojoj je prof. dr. Smail Čekić podnio uvodno izlaganje pod naslovom **“BITNE HISTORIJSKO-POLITIČKE ČINJENICE O NEZAVISNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE”**.

- **“ISTINA O ODBRANI BOSNE I HERCEGOVINE – SAČUVAJMO DOSTOJANSTVO BRANITELJA U MIRU”**, Vogošća - Sarajevo, 22. decembar 2011.

U Vogošći je, u organizaciji Udruženja boračkih organizacija Opštine Vogošća, 22. decembra 2011. održana tribina na temu **“ISTINA O ODBRANI BOSNE I HERCEGOVINE – SAČUVAJMO DOSTOJANSTVO BRANITELJA U MIRU”**. Na ovoj tribini ispred Instituta je učestvovao mr. Husejin Omerović koji je podnio referat pod naslovom **“POKUŠAJI IZJEDNAČAVANJA ŽRTVE I AGRESORA”**.

Tribina je održana u velikoj sali Općine uz prisustvo velikog broja posjetilaca.

Seminari i predavanja:

- Povodom 27. januara, **Dana sjećanja na žrtve holokausta**, u Sarajevu je 27. januara 2011, doc. dr. Rasim Muratović, viši naučni saradnik Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu održao **predavanje** na temu “HOLOKAUST NAD JEVREJIMA I MUSLIMANSKE REZOLUCIJE”. Organizator je bio Forum žena SBB Sarajevo
- “**SISTEM PRAVOSUĐA U BOSNI I HERCEGOVINI I U ZEMLJAMA EVROPSKE UNIJE**”, Sarajevo, 16. februar 2011.

U organizaciji Udruženja studenata Pravnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, 16. februara 2011. održan je seminar na temu “SISTEM PRAVOSUĐA U BOSNI I HERCEGOVINI I U ZEMLJAMA EVROPSKE UNIJE”.

Ispred Instituta, na navedenom seminaru je učestvovao mr. Enis Omerović, viši stručni saradnik, koji je održao predavanje na temu “MEĐUNARODNO PRAVOSUĐE/SUDOVANJE”;

- Povodom manifestacije “**SLOBODARSKI DANI GRADA BUŽIMA**” u Bužimu je 13. avgusta 2011. doc. dr. Rasim Muratović, viši naučni saradnik Instituta održao predavanje na temu “O GENOCIDU GLOBALNO I O GENOCIDU LOKALNO”
- Povodom **1. marta - Dana nezavisnosti Bosne i Hercegovine**, u Gazi Husrev-begovoj medresi u Sarajevu, 24. februara 2011, doc. dr. Rasim Muratović, viši naučni saradnik Instituta, održao je predavanje na temu “ZNAČAJNI DATUMI U HISTORIJI BOSNE I HERCEGOVINE”
- Dana 3. marta 2011. u Vijeću Kongresa bošnjačkih intelektualaca prof. dr. Smail Čekić je održao predavanje “BITNE HISTORIJSKO – POLITIČKE ČINJENICE O NEZAVISNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE”
- Povodom **70-godišnjice oslobođenja Sarajeva**, 6. aprila, prof. dr. Smail Čekić je, u organizaciji Saveza antifašista i boraca NOR-a Kantona Sarajevo, na Vratniku održao **predavanje** “SARAJEVSKA OPERACIJA (1. MART – 12. APRIL 1945.)”

- **“SARAJEVSKA HAGADA”**, Jahorina, 4. novembar 2011.

Na Jahorini je, u organizaciji Limmud Keshet (Zagreb), 4. novembra 2011, mr. Elias Tauber održao predavanje “SARAJEVSKA HAGADA”.

- **“PRAVEDNICI JEVREJSKOG NARODA IZ BOSNE I HERCEGOVINE”**

Na Jahorini je, u organizaciji Limmud Keshet (Zagreb), 5. novembra 2011, mr. Elias Tauber održao predavanje “PRAVEDNICI JEVREJSKOG NARODA IZ BOSNE I HERCEGOVINE”.

- Povodom **Dana državnosti – 25. novembra**, prof. dr. Smail Čekić je, u organizaciji Vijeća Kongresa bošnjačkih intelektualaca, 28. novembra 2011. održao predavanje “ZAVNOBIH I NJEGOV HISTORIJSKI ZNAČAJ”

2012.

Naučne konferencije:

- **MEĐUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA “POLITIČKI I VOJNI ZNAČAJ ODBRANE SARAJEVA 1992-1995. GODINE”**, Sarajevo, 29. februar – 1. mart 2012.

U organizaciji Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Ministarstva za boračka pitanja Vlade Kantona Sarajevo u Sarajevu je 29. februara i 1. marta 2012. održana Međunarodna naučna konferencija “POLITIČKI I VOJNI ZNAČAJ ODBRANE SARAJEVA 1992-1995. GODINE”.

Na Konferenciji je učestvovalo 76 istraživača sa naučnim saopštenjima iz zemlje i inostranstva.

Konceptcija Konferencije, artikulisana kroz Program njenog rada, obuhvatala je uvodna izlaganja i četiri tematske cjeline.

Uvodna izlaganja obuhvatala su osam referata:

Akademik, prof. dr. Muhamed Filipović (Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo), **ZNAČAJ I ULOGA ODBRANE SARAJEVA U RATU PROTIV SRPSKE I HRVATSKE AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU**

Prof. dr. Mirko Pejanović (Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu), **ZNAČAJ PLATFORME O RADU PREDsjedništva REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE ZA KONCEPCIJU OTPORA I ODBRANE BOSNE I HERCEGOVINE (1992-1995.)**

John Jones (Barrister, Daughy Street Chambers, London), **POKUŠAJ SRBIJE DA REVIDIRA HISTORIJU OPSADE SARAJEVA, NAROČITO U VEZI SA DOGAĐAJIMA IZ MAJA 1992. GODINE, UKLJUČUJUĆI I DOGAĐAJE IZ DOBROVOLJAČKE ULICE**

Akademik, prof. dr. Ejup Ganić (Sarajevska škola za nauku i tehnologiju, Sarajevo), **BITNE HISTORIJSKE ČINJENICE O OPSADI SARAJEVA (NOVI POKUŠAJ MANIPULACIJE SRBIJE)**

Prof. dr. David Pettigrew (Southern CT State University, New Haven), **GENOCID I MEĐUNARODNA INTERVENCIJA: PROBLEMATIČNO NASLJEĐE DEJTONSKOG MIROVNOG SPORAZUMA 1995-2012.**

Tilman Zülch (Gesellschaft für bedrohte Völker - International, Göttingen), **ODNOS MEĐUNARODNE ZAJEDNICE PREMA POČINJENIM ZLOČINIMA U BOSNI I HERCEGOVINI - NEPRAVEDAN MIR NAGRADIO ZLOČINCE I KAZNIO ŽRTVE**

Mark Harmon (bivši tužilac ICTY-a), **ZNAČAJ PRESUDE ICTY-a PROTIV MOMČILA PERIŠIĆA**

Prof. dr. Nijaz Duraković (Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu), **POSljednje slovo za Bosnu.**

Moderator Uvodnih izlaganja je bio prof. dr. Ismet Dizdarević.

Prva tematska cjelina “**ODNOS MEĐUNARODNE ZAJEDNICE PREMA OPSADI I ODBRANI SARAJEVA**” je okupila 14 istraživača:

Prof. dr. Vladimir-Đuro Degan (profesor emeritus Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci), **OPSADA SARAJEVA I ODGOVORNOSTI VIJEĆA SIGURNOSTI PREMA POVELJI UN-a**

Prof. dr. Miša Zgonec Rožej (International Justice Team at Amnesty International, International Secretariat, London), **ORUŽANI EMBARGO VIJEĆA SIGURNOSTI UN-a 1991-1995., ZABRANA GENOCIDA I PRAVO BOSNE I HERCEGOVINE NA SAMOODBRANU**

Prof. dr. Milan Popović (Pravni fakultet Univerziteta u Podgorici), **O SAUČESNIČKOJ ODGOVORNOSTI DIJELA MEĐUNARODNE ZAJEDNICE**

Mr. Stjepan Šiber (penzionisani general Armije Republike Bosne i Hercegovine), **PREVARE, ZABLUDE, ISTINA**

Prof. dr. Srđan Vukadinović (Centar za društvena istraživanja Podgorica - Tuzla), **ODGOVORNOST MEĐUNARODNE ZAJEDNICE ZA OPSADU SARAJEVA**

Amir Ahmić (Predsjedništvo Bosne i Hercegovine - oficir za vezu sa ICTY-em), **PRESUDA ICTY PROTIV STANISLAVA GALIĆA - ZNAČAJ PRAVNIH I ČINJENIČNIH ZAKLJUČAKA**

Prof. dr. Džemal Najetović (Pravni fakultet Univerziteta u Travniku), **EMBARGO NA UVOZ NAORUŽANJA - IZRAZ NEPRAVEDNE POLITIKE PREMA BOSNI I HERCEGOVINI OD 1992-1995.**

Prof. dr. Tomislav Išek (Institut za istoriju Univerziteta u Sarajevu), **(DE)MOBILIZATORSKI POSJETI NEKIH NAJVAŽNIJIH PREDSTAVNIKA MEĐUNARODNE ZAJEDNICE SARAJEVU U OPSADI (1992-1995.)**

Prof. dr. Izet Beridan (Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu), **VOJNA SILA I NEVOJNE OPERACIJE**

Prof. dr. Zijad Hasić (Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, Sarajevo), **PRIMJENA NORMI MEĐUNARODNOG HUMANITARNOG PRAVA U OPSADI I ODBRANI SARAJEVA 1992-1995. - OPOMENE I PORUKE**

Prof. dr. Zijad Šehić (Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu), **UTICAJ MEĐUNARODNE DIPLOMATIJE NA PRILIKE U SARAJEVU 1992-1995.**

Prof. dr. Sakib Softić (Fakultet za kriminalistiku Univerziteta u Sarajevu), **SPORAZUM O PONOVNOM OTVARANJU SARAJEV-**

SKOG AERODROMA OD 5. JUNA 1992. GODINE - PROPUŠTENA ŠANSA VIJEĆA SIGURNOSTI DA SE AGRESIJA SUZBIJE

Mr. Meldijana Arnaut-Haseljić / mr. Velid Šabić (Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu), **PRESUDA ICTY PROTIV DRAGOMIRA MILOŠEVIĆA - PRAVO I PRAVDA ZA ŽRTVE SARAJEVA U OPSADI**

Mr. Enis Omerović (Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu), **MEĐUNARODNA ODGOVORNOST UJEDINJENIH NACIJA U POGLEDU MIROVNIH MISIJA S OSVRTOM NA UNPROFOR.**

Moderator Prve tematske cjeline je bio prof. dr. Dževad Termiz.

Druga tematska cjelina “**OPSADA SARAJEVA**” je obuhvatila izlaganja 17 istraživača:

Akademik, prof. dr. Vladimir Premec (Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo), **ANTICIVILIZACIJSKI FAKTUM: OPSADA SARAJEVA 1992-1995.**

Akademik, prof. dr. Smail Čekić (Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu i Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu), **IDEOLOGIJA GENOCIDA, POLITIKA I PRAKSA PARADRŽAVNE TVOREVINE SRPSKE REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE, ODNOSNO REPUBLIKE SRPSKE**

Florence Hartmann (novinar, publicista, Pariz), **OPSADA SARAJEVA: MILOŠEVIĆEV POKUŠAJ DA PREVARI I ZAVEDE MEĐUNARODNU ZAJEDNICU**

Mr. Mesud Šadinlija (Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu), **“PRSTEN ZA GLAVU AŽDAJE” (SARAJEVO U STRATEŠKIM CILJEVIMA REPUBLIKE SRPSKE 1992-1995.)**

Prof. dr. Berko Zečević (Mašinski fakultet Univerziteta u Sarajevu) / mr. Vahid Karavelić (penzionisani general Armije Republike Bosne i Hercegovine), **USPOSTAVLJANJE VEZA IZMEĐU CIKLUSA UVOZA KOMPONENTI I SIROVINA ZA PROIZVODNJU MUNICIJE IZ**

**SAVEZNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE ZA POTREBE VOJNE
FABRIKE “PRETIS” I INTENZIVNIH BORB I NA ŠIREM PO-
DRUČJU SARAJEVA TOKOM NJEGOVE OPSADE 1992-1995.**

Prof. dr. Luka Markešić (Franjevačka bogoslovija, Sarajevo),
**SARAJEVO IZMEĐU NEBA I GRANATA (SARAJEVSKI DNEVNIK
FRA LJUBE LUCIĆA)**

Mr. Gradimir Gojer (Narodno pozorište, Sarajevo), **VELIKI MEŠ-
TAR SVIJU HULJA ILI O “NEVINOSTI” DŽELATA**

Prim. dr. Senadin Ljubović (Klinički centar Univerziteta u Sarajevu),
**DA LI JE USPJELA PAKLENA NAMJERA AGRESORA DA “RAZ-
VUČE PAMET” STANOVNIKA SARAJEVA U OPSADI?**

Suada Kapić (Fama International, Sarajevo), **BANKA ZNANJA,
MUZEJ OPSADE SARAJEVA (PREZENTACIJA)**

Prof. dr. Senadin Lavić (Fakultet političkih nauka Univerziteta u
Sarajevu), **OPSADA BOSNE, NARODA I GRADOVA**

Doc. dr. Fikret Bečirović (Institut za istraživanje zločina protiv
čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu), **OPSADA
SARAJEVA 1992-1995.- TEŠKA KRŠENJA MEĐUNARODNOG
HUMANITARNOG PRAVA**

Azra Smajović (advokat, Sarajevo), **OPSADA SARAJEVA -
SVJEDOČENJE IZ AUTENTIČNOG DNEVNIKA MAJ 1992.
GODINE**

Doc. dr. Zemir Sinanović (Ministarstvo odbrane Bosne i Herce-
govine, Sarajevo), **OPSADA SARAJEVA (1992-1995.)**

Asim Džambasović (penzionisani brigadir), **PREUSTROJ ORUŽ-
ANIH SNAGA (JNA I TO) I PLANOVI UPOTREBE U FUNKCIJI
OPSADE SARAJEVA I BOSNE I HERCEGOVINE**

Mustafa Polutak (penzionisani general Armije Republike Bosne i
Hercegovine), **NEPOSREDNI UTICAJI DOGOVORA MILOŠEVIĆ-
TUĐMAN I KARADŽIĆ-BOBAN NA OPSADU I ODBRANU SA-
RAJEVA**

Prof. dr. Azra Jaganjac (Ekološki fakultet Internacionalnog Univer-
ziteta Travnik), **ZLOČIN BEZ KAZNE: UČEŠĆE CRNE GORE U
AGRESIJI NA BOSNU I HERCEGOVINU**

Muhamed Švrakić (Sarajevo), **PRIPREME AGRESORA ZA
OPSADU SARAJEVA.**

Moderator ove tematske cjeline je bio prof. dr. Mirko Pejanović.

Kroz Treću tematsku cjelinu “**ODBRANA SARAJEVA**” podneseno je 17 referata:

Akademik, prof. dr. Omer Ibrahimagić (profesor emeritus Univerziteta u Sarajevu), **PRAVNI I POLITIČKI ZNAČAJ ODBRANE SARAJEVA**

Doc. dr. Nedžad Ajnadžić (Ministar za boračka pitanja u Vladi Kantona Sarajevo), **VOJNI ASPEKTI ODBRANE SARAJEVA**

Prof. dr. Ismet Dizdarević (Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu), **MOTIVIRANOST ZA ODBRANU SARAJEVA U UVJETIMA VIŠESTRUKOG DJELOVANJA TRAUMATSKIH STRESORA U NJEMU**

Stjepan Kljuić (član Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine), **ODBRANA SARAJEVA - SVJETSKI SIMBOL OTPORA FAŠIZMU**

Fikret Muslimović (penzionisani general Armije Republike Bosne i Hercegovine), **SADRŽAJ I KARAKTER DOGAĐAJA U SARAJEVU 2. I 3. MAJA 1992.**

Prof. dr. Ivo Komšić (Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu), **MOGUĆNOSTI POLITIČKOG DJELOVANJA U SARAJEVU U OPSADI**

Hamid Bahto (penzionisani general Armije Republike Bosne i Hercegovine), **DEŠAVANJA U SARAJEVU 2. I 3. MAJA 1992.**

Avdo Huseinović (publicista i istraživač, Sarajevo), **SARAJEVO 2. I 3. MAJA 1992.**

Prof. dr. Kasim Trnka (Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli), **DIPLOMATSKA BORBA ZA ODBRANU SARAJEVA**

Doc. dr. Selmo Cikotić (Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu), **ODBRANA SARAJEVA JE SIMBOL BORBE ZA UNIVERZALNE VRIJEDNOSTI**

Akademik, prof. dr. Ljubomir Berberović (Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo), **SRPSKO KONSULTACIONO VIJEĆE I PREDSTAVNICI MEĐUNARODNE ZAJEDNICE U SARAJEVU U OPSADI 1993-1994.**

Akademik, prof. dr. Vlatko Doleček (profesor emeritus na Mašinskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu), **PRIMJER INTELEKTUALNOG OTPORA AGRESIJI**

Hasan Efendić (penzionisani general Armije Republike Bosne i Hercegovine), **VOJNO-POLITIČKI ZNAČAJ ODBRANE SARAJEVA, POSMATRAN SA ASPEKTA MJESTA I ULOGE TO REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE**

Mr. Zijad Rujanac (penzionisani brigadir Armije Republike Bosne i Hercegovine), **ZNAČAJ NEFORMALNIH ODBRAMBENIH GRUPA U POČETNOM PERIODU ODBRANE SARAJEVA**

Prof. dr. Marinko Pejić (Sveučilište Hercegovina, Mostar), **ULOGA HVO SARAJEVO U ODBRANI SARAJEVA**

Doc. dr. Rasim Muratović (Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu), **ULOGA I ZNAČAJ STANICE JAVNE BEZBJEDNOSTI CENTAR SARAJEVO U ORGANIZOVANJU ODBRANE SARAJEVA 1992-1995.**

Mr. Husejin Omerović (Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu), **UČEŠĆE STRANIH PLAĆENIKA U OPSADI SARAJEVA.**

Moderator je bio akademik prof. dr. Vladimir Premec.

Drugog dana Konferencije je realizovana Četvrta tematska cjelina “**ŽRTVE ZLOČINA U OPSADI**”, u okviru koje je podneseno 20 referata:

Prof. dr. Faruk Čaklovica (Univerzitet u Sarajevu, rektor), **1.479 DANA OPSADE UNIVERZITETA U SARAJEVU TOKOM AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU**

Prof. dr. Faris Gavrankapetanović (Klinički centar Univerziteta u Sarajevu), **PORATNO OPTEREĆENJE DJEČIJE POPULACIJE RATNIM OZLJEDAMA**

Prof. dr. Janja Beč-Neumann (Fakultet za evropske pravno-političke studije, Novi Sad), **RATNI BRAIN-DRAIN SA TERITORIJE BIVŠE JUGOSLAVIJE 1994-2000. ŽIVOT U SARAJEVU VRIJEDI 1 DM, KOLIKO JEDAN METAK**

Prof. dr. Muhamed Šestanović (Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu), **ŽRTVE ZLOČINA SARAJEVA U OPSADI**

Prof. dr. Duljko Hasić (Vanjskotrgovinska komora Bosne i Hercegovine, Sarajevo), **EKONOMSKE ŠTETE NA OBJEKTIMA KULTURE I OBRAZOVANJA SARAJEVA IZAZVANE AGRESIJOM**

Mr. Ermin Kuka (Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu), **OBRAZOVNI SISTEM U SARAJEVU TOKOM OPSADE 1992-1995.**

Fadila Memišević (Gesellschaft für bedrohte Völker - International, Sarajevo), **DNEVNIK MAJKE UBIJENOG DJETETA U SARAJEVU U OPSADI**

Zilha Mastalić-Košuta (Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu), **ZLOČINI NAD DJECOM SARAJEVA U OPSADI 1992-1995.**

Merisa Karović (Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu), **MASOVNA UBISTVA CIVILA U SARAJEVU U VRIJEME OPSADE**

Prof. dr. Milanka Miković (Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu), **RANJAVANJE I SMRT DJECE U SARAJEVU U OPSADI**

Mr. Vahid Karavelić (penzionisani general Armije Republike Bosne i Hercegovine), **TERORIZIRANJE SARAJEVA 1992-1995.**

Doc. dr. Sanela Bašić (Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu), **KOLEKTIVNA TRAUMA, PARALELNE ISTINE I REKONSILIJACIJA - SLUČAJ BOSNA I HERCEGOVINA**

Mr. Muharem Omerdić (Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini, Sarajevo), **ZLOČINI NAD PRIPADNICIMA ISLAMSKE ZAJEDNICE I VJERSKIM OBJEKTIMA NA PODRUČJU SARAJEVA**

Prof. dr. Ajnija Omanić (profesor emeritus na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu), **ZLOČINI NAD ZDRAVSTVENIM RADNICIMA SARAJEVA**

Prof. dr. Ismet Gavrankapetanović / Prim. dr. Mufid Lazović / Prim. dr. Faruk Kulenović (Klinički centar Univerziteta u Sarajevu), **RANJAVANJE RANJENIH**

Dr. Bakir Nakaš (Opća bolnica "Prim. dr. Abdulah Nakaš" Sarajevo), **USLOVI RADA DRŽAVNE BOLNICE U SARAJEVU U OPSADI**

Prof. dr. Faruk Dalagija (Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu), **RADIOLOŠKA DIJAGNOSTIKA U SARAJEVU TOKOM OPSADE (1992-1995.)**

Prof. dr. Zehra Dizdarević (Farmaceutski fakultet Univerziteta u Sarajevu), **PULMOLOŠKA SLUŽBA U SARAJEVU U OPSADI**

Prim. dr. Youssef Hajir (Klinički centar Univerziteta u Sarajevu), **ZNAČAJ DOBRINJSKE BOLNICE U OPSADI SARAJEVA**

Osman Sušić (Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu), **HISTORIJSKI REVIZIONIZAM: NEGIRANJE AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU I GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA.**

Moderator je bio prof. dr. Džemal Najetović.

U toku drugog radnog dana Konferencije prikazan je dokumentarni film prof. dr. Davida Pettigrewa.

Završetak rada Konferencije obilježilo je usvajanje predloženih Zaključaka.

Ministarstvo za boračka pitanja Vlade Kantona Sarajevo, kao jedan od organizatora Konferencije, je obezbijedilo određena finansijska sredstva, a Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu je najneposrednije pristupio svim neophodnim radnjama na pripremama organizovanja i realizacije Konferencije.

Početak priprema za održavanje Konferencije je rukovodio prof. dr. Nijaz Duraković, nakon čije smrti je ulogu predsjednika Organizacionog odbora preuzeo prof. dr. Mirko Pejanović.

Raznorodnost i raznovrsnost sadržaja brojnih naučnih istraživanja u okviru raznih nauka i naučnih disciplina su ukazala na multidisciplinarni pristup istraživanju teme "POLITIČKI I VOJNI ZNAČAJ ODBRANE SARAJEVA 1992-1995. GODINE". Prezentirani rezultati istraživanja predstavljaju značajan doprinos razvoju nauke i naučnih saznanja u okviru nauke i naučnih disciplina, s jedne, ali istovremeno ukazuju i na potrebu užeg dimenzioniranja rezultata predmetnih istraživanja, nastavka (njihovih) istraživanja i mogućnost i potrebu organizacije naučnih konferencija pod istim naslovom, ali u okviru posebnih nauka i njihovih naučnih disciplina, s druge strane.

Međunarodna naučna konferencija “POLITIČKI I VOJNI ZNAČAJ ODBRANE SARAJEVA 1992-1995. GODINE” je imala naučni karakter, a po mišljenju i ocjeni njenih učesnika, ista je ocijenjena najvišom ocjenom.

Održavanje Konferencije i njeno prezentiranje javnosti u Bosni i Hercegovini i šire je ostvareno preko medija. Iako je postojala posebna grupa za medije, koja je pripremila program rada medijskog praćenja Konferencije, njeno predstavljanje u javnosti nije bilo u skladu sa značajem rezultata istraživanja i naučnog istraživanja Konferencije, koja se u programskom radu medija u potpunosti uklapala sa obilježavanjem Dana nezavisnosti Bosne i Hercegovine.

- MEĐUNARODNA KONFERENCIJA “MASOVNO SILOVANJE KAO DIO RATNE STRATEGIJE”, Sarajevo, 8-9. mart 2012.

U Sarajevu je od 8-9. marta 2012, u organizaciji Federacije “Majke za mir” iz Francuske, a u saradnji sa Centrom “André Malraux”, Udruženjem “Pokret Majke enklava Srebrenica i Žepa” i Institutom za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, održana Međunarodna konferencija pod nazivom “MASOVNO SILOVANJE KAO DIO RATNE STRATEGIJE”.

Cilj Konferencije je bio rasvjetljavanje posljedica specifičnih za ovu vrstu zlostavljanja, pronalazak izlaza koji će omogućiti da posljedice ne ostanu trajne i razgovor o poukama koje je moguće izvući iz primjera Bosne i Hercegovine, te drugih zemalja koje su doživjele istu sudbinu.

Zamjenik gradonačelnika Sarajeva Miroslav Živanović je, u ime domaćina Grada Sarajeva i gradonačelnika prof. dr. Alije Behmena, pozdravio skup, poželio uspješan rad učesnicima Konferencije i iskazao bezuvjetnu podršku pravosudnom sistemu i istrajnom procesuiranju zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava. S tim u vezi, on je izrazio “spremnost Grada Sarajeva da preuzme arhiv Haškog tribunala, kako bi ga čuvao, ali i stavio na raspolaganje naučnoj zajednici i zainteresovanoj javnosti koja bi imala uvid u sudski utvrđene činjenice o onome što nam se dogodilo”.

U ime organizatora, skupu su se obratili predsjednica Federacije “Majke za mir” Nanou Rousseau, direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu prof. dr. Smail Čekić, predsjednica Udruženja “Pokret majke enklava Srebrenica

i Žepa” Munira Subašić, antropolog Veronique Nahoum i predsjednica organizacije “Aktivni za Kongo” Elsa Vumi.

O posljedicama i traumama silovanja, te medicinskoj pomoći žrtvama govorile su: Bakira Hasečić, predsjednica Udruženja “Žena žrtva rata”, Jasna Zečević, Centar Vive Žene, Michel Grappe, dječiji psihijatar iz Francuske, koji je inače radio u izbjegličkim kampovima u bivšoj Jugoslaviji od 1992-1999, Senadin Ljubović, neuropsihijatar i Murat Tahirović, predsjednik Saveza logoraša Bosne i Hercegovine.

Marie Mossi, članica “Afričkog udruženja za ljudska prava” i “Mreže ženskih akcija” podsjetila je na Rezoluciju 1325, koja se odnosi na žene, mir i sigurnost, te njenu primjenu u DR Kongo, a jedna od utemeljiteljica Udruženja “Žene u crnom” iz Srbije, Staša Zajević o primjeni ove rezolucije na Balkanu.

Nuna Zvizdić, iz Udruženja “Žene ženama”, u svom izlaganju se osvrnula na feministički pristup pravdi, mr. Sabina Subašić, viša stručna saradnica Instituta, na analizu pravnih izvještaja, Mayombo Kassongo, advokat i zastupnik žrtava iz DR Kongo na položaj žrtava u oružanom sukobu, regija Kivu u DR Kongo, Sandra Fabijančić-Gagro, profesorica međunarodnog prava na Univerzitetu u Rijeci, na međunarodnopravne pomake u kvalifikaciji seksualnih zlostavljanja tijekom oružanih sukoba, Martine Royo, koordinatorica u “Balkans, Amnesty International”, Francuska, na pristup Amnestije i Florence Hartmann, bivša glasnogovornica glavne tužiteljice Međunarodnog suda u Hagu, spisateljica, novinarka, na međunarodni pravni status žrtava silovanja i njegovu primjenu u Bosni i Hercegovini.

Tokom Konferencije održane su projekcije i dva filma: “Seksualno zlostavljanje žena, sredstvo za rat”, autorice mr. Sabine Subašić, i “Otkrivenje”, autora Hansa-Christiana Schmida.

- **NAUČNA KONFERENCIJA “POLOŽAJ BOŠNJAKA U BOSNI I HERCEGOVINI I ZEMLJAMA REGIONA U KONTEKSTU EVROPSKIH I EUROATLANSKIH INTEGRACIJA”**, Banja Luka, 30. juni 2012.

Dana 30. juna 2012, u organizaciji Pokreta za ravnopravnost naroda Bosne i Hercegovine, održana je Naučna konferencija pod nazivom “POLOŽAJ BOŠNJAKA U BOSNI I HERCEGOVINI I ZEMLJAMA

REGIONA U KONTEKSTU EVROPSKIH I EUROATLANSKIH INTEGRACIJA”. Konferencija je održana u Banskim dvorima u Banjoj Luci.

Ispred Instituta, aktivno učešće na Konferenciji je imao: doc. dr. Rasim Muratović (viši naučni saradnik), koji je podnio referat pod nazivom “AKTUELNO UNUTRAŠNJE UREĐENJE BOSNE I HERCEGOVINE KAO REZULTAT ZLOČINA GENOCIDA”.

- **MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP “GENOCIDE: KNOWING THE PAST, SAFEGUARDING THE FUTURE”**, San Francisco (USA), 28. juni – 1. juli 2012.

U San Franciscu (USA) je, u organizaciji Međunarodne mreže istraživača genocida (IAGS), na San Francisco State University, u periodu od 28. juna – 1. jula 2012, održan Međunarodni naučni skup “GENOCIDE: KNOWING THE PAST, SAFEGUARDING THE FUTURE”.

Ispred Instituta na Konferenciji je učestvovao mr. Enis Omerović, viši stručni saradnik, koji je podnio referat pod naslovom “GENOCIDE DENIAL AS AN INTERNATIONAL CRIME: WEAKNESSES AND ADVANTAGES OF THIS CONCEPT.

- **MEĐUNARODNA KONFERENCIJA “LES CRIMES À L’ ENCONTRE DES FEMMES LORS DE CONFLITS ARMÉS”**, Lille (Francuska), 17-18. novembar 2012.

U Lilleu (Francuska) je, u organizaciji Université Artois, Arras, od 17-18. novembra 2012, održana Međunarodna konferencija “LES CRIMES À L’ ENCONTRE DES FEMMES LORS DE CONFLITS ARMÉS”.

Ispred Instituta na Konferenciji je učestvovala mr. Sabina Subašić-Galijatović, viši stručni saradnik, koja je podnijela referat pod naslovom “SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE ŽENA TOKOM MEĐUNARODNOG ORUŽANOG SUKOBA U BOSNI I HERCEGOVINI”.

- **MEĐUNARODNI NAUČNO-STRUČNI SKUP “AKTUELNOSTI KRIVIČNOG ZAKONODAVSTVA U BOSNI I HERCEGOVINI I PROCESUIRANJE RATNIH ZLOČINA”**, Zenica, 9-10. novembar 2012.

U Zenici je, u organizaciji Pravnog fakulteta u Zenici, od 9-10. novembra 2012, održan Međunarodni naučno-stručni skup “AKTUELNOSTI KRIVIČNOG ZAKONODAVSTVA U BOSNI I HERCEGOVINI I PROCESUIRANJE RATNIH ZLOČINA”.

Ispred Instituta na skupu je učestvovao mr. Enis Omerović, viši stručni saradnik, koji je podnio referat pod naslovom “SAVREMENE DOKTRINARNE POSTAVKE I KONCEPT MEĐUNARODNOG KRIVIČNOG SUDA O SPECIFIČNOJ NAMJERI KOD ZLOČINA GENOCIDA”.

- **MEĐUNARODNA KONFERENCIJA**, Montauban (Francuska), 10-11. decembar 2012.

U Montaubanu (Francuska) je, povodom 10. decembra - Dana ljudskih prava, u organizaciji Université Toulouse - Capitole, od 10-11. decembra 2012, održana Međunarodna konferencija.

Ispred Instituta na Konferenciji je učestvovala mr. Sabina Subašić-Galijatović, viši stručni saradnik, koja je podnijela referat pod naslovom “PRAVNA PRAKSA I TRETMAN ZLOČINA SEKSUALNOG ZLOSTAVLJANJA PRED MEĐUNARODNIM I NACIONALNIM SUDOVIMA – STUDIJA SLUČAJA BOSNA I HERCEGOVINA, RUANDA, DEMOKRATSKA REPUBLIKA KONGO I SIERA LEONE”.

Naučni skupovi:

- **Naučna rasprava o knjizi “BOSANSKI RAT”**, autora Dobrice Ćosića, Sarajevo, 3. maj 2012.

U Sarajevu je, u organizaciji Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, 3. maja 2012. održana Naučna rasprava o knjizi “BOSANSKI RAT”, autora Dobrice Ćosića.

Učesnici rasprave bili su ugledni univerzitetski profesori, afirmisani istraživači i istaknuti javni radnici iz Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore:

- Akademik, prof. dr. Muhamed Filipović, **MARGINALIJE UZ JEDNU KNJIGU I UZ HISTORIJU NJENOG PISCA.**
- dr. Latinka Perović, **DOBRICA ĆOSIĆ O JOSIPU BROZU TITU – SKICA ZA ISTRAŽIVANJE POLITIČKOG I INTELEKTUALNOG ODNOSA**
- Sonja Biserko, **SRPSKA ELITA I REALIZACIJA SRPSKOG NACIONALNOG PROGRAMA**
- prof. dr. Smail Čekić, **BOSANSKI RAT DOBRICE ĆOSIĆA – (O)PRAVDANJE AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU I GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA**
- Akademik, prof. dr. Ivan Cvitković, **ZA ČIM ĆOSIĆ ŽALI?**
- Akademik, prof. dr. Ljubomir Berberović, **O JEDNOJ KNJIZI, JEDNOM PISCU, JEDNOM TRUDU I JEDNOJ SVIJESTI**
- Dragoljub Todorović, **DEMIJURG ZLA**
- prof. dr. Ismet Dizdarević, **ETNOCENTRIČKI STAVOVI AKADEMIKA DOBRICE ĆOSIĆA**
- prof. dr. Esad Bajtal, **PSEUDODNEVNIČKE KONFABULACIJE DOBRICE ĆOSIĆA**
- mr. Muhamed Mujkić, **ZAPISI IZ MRTVOG DOMA (SRJ) DOBRICE ĆOSIĆA O “BOSANSKOM RATU”**
- prof. dr. Šefket Krcić, **ĆOSIĆEVO PSEUDOKNJIŠKO PROIZVOĐENJE GENOCIDA**
- prof. dr. Ismet Grbo, **“BOSANSKI RAT” NIJE ZAVRŠEN (JOŠ JEDAN POKUŠAJ OŽIVLJAVANJA VELIKOSRPSKOG NACIONALIZMA IZ PERA (I GLAVE) DOBRICE ĆOSIĆA**
- prof. dr. Senadin Lavić, **VELIKOSRPSKI ETNOCENTRIZAM DOBRICE ĆOSIĆA**
- prof. dr. Srđan Vukadinović, **INTELEKTUALNI SUNOVRAT U PERIODU BALKANSKOG NACIONALSOCIALIZMA I TRAUMA PROŠLOSTI**
- doc. dr. Fikret Bećirović, **“MEIN KAMPF” DOBRICE ĆOSIĆA**
- prof. dr. Jusuf Žiga, **GLORIFICIRANJE LAŽI I LAŽNI SADRŽAJ KNJIGE “BOSANSKI RAT”, AUTORA DOBRICE ĆOSIĆA**
- prof. dr. Enver Halilović, **DEJTONSKI MIROVNI SPORAZUM O BIH KAO SRPSKO-HRVATSKO RJEŠENJE**
- prof. dr. Azem Kožar, **NEGIRANJE DRŽAVE BOSNE I HERCEGOVINE U “BOSANSKOM RATU” DOBRICE ĆOSIĆA**

- prof. dr. Suad Kurtćehajić, **UBOJITO PERO DOBRICE ĆOSIĆA**
- prof. dr. Muhamed Šestanović, **LIK I DJELO DOBRICE ĆOSIĆA U KONTEKSTU ODGOVORNOSTI ZA ZLOČIN PROTIV MIRA, ZLOČIN GENOCIDA I DRUGIH ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA POČINJENIH U “BOSANSKOM RATU” PROTIV DRŽAVE BOSNE I HERCEGOVINE I NAD BOŠNJACIMA**
- prof. dr. Dželal Ibraković, **PROIZVODNJA MITOVA NA MARGINAMA “TUĐEG RATA”**
- prof. dr. Džemal Najetović, **OSVRT NA VELIKODRŽAVNI PROJEKAT, IDEOLOGIJU I KNJIGU DOBRICE ĆOSIĆA “BOSANSKI RAT”**
- mr. Maldijana Arnaut-Haseljić, **DOBRICA ĆOSIĆ - KREIRANJE LAŽI O “BOSANSKOM RATU” JE KOVANJE ORUŽJA BUDUĆIM GENERACIJAMA**
- mr. Husejin Omerović, **“BOSANSKI RAT” DOBRICE ĆOSIĆA - OZBILJNO UPOZORENJE DRŽAVI BOSNI I HERCEGOVINI**
- Mujo Kafedžić, **DOBRICA ĆOSIĆ, BEOGRADSKI GROBAR ISTINE**
- Bahrudin Bijedić, **VREME LAŽI**
- Osman Sušić, **OSVRT NA KNJIGU “BOSANSKI RAT” DOBRICE ĆOSIĆA**
- mr. Elvedin Mulagić, **OSVRT NA KNJIGU DOBRICE ĆOSIĆA “BOSANSKI RAT”, NEGIRANJE GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA I NASTAVAK KONTINUIRANOG RADA NA OŽIVOTVORENJU PROJEKTA “VELIKA SRBIJA”**
- dr. Izet Bijedić, **POGOVOR NA KNJIGU DOBRICE ĆOSIĆA “BOSANSKI RAT”**
- **“GENOCID U I OKO SREBRENICE, SIGURNE ZONE UN, JULA 1995.”**, Srebrenica, 7. juli 2012.

U okviru saradnje Instituta i Memorijalnog centra Potočari, 7. jula 2012, održan je Naučni skup pod nazivom “GENOCID U I OKO SREBRENICE, SIGURNE ZONE UN, JULA 1995. GODINE”.

Na skupu je ispred Instituta svoje referate je izložilo devet istraživača, i to:

- prof. dr. Smail Čekić, OKUPACIJA SREBRENICE, SIGURNE ZONE UJEDINJENIH NACIJA I GENOCID NAD BOŠNJACIMA
- mr. Husejin Omerović, REZULTATI IZVJEŠTAJA KOMISIJE VLADE REPUBLIKE SRPSKE U VEZI DOGAĐAJA U I OKO SREBRENICE”
- mr. Meldijana Arnaut-Haseljić, MASOVNE GROBNICE I IDENTIFIKACIJA POSMRTNIH OSTATAKA
- mr. Alma Hajrić, PREGLED SUDSKE PRAKSE PO PITANJU KAŽNJAVANJA ZLOČINA GENOCIDA U SIGURNOJ ZONI UN SREBRENICA
- mr. Ermin Kuka, GENOCID U SREBRENICI PRIJE JULA 1995. GODINE
- Zilha Košuta, GENOCID NAD DJECOM U SREBRENICI 1992-1995. GODINE
- Merisa Karović, PROCESUIRANJE GENOCIDA U SREBRENICI SA POSEBNIM OSVRTOM NA PRAKSU SUDA BOSNE I HERCEGOVINE
- Jasmina Zagorica, STRADANJE PORODICE SIGURNE ZONE UN SREBRENICA
- Vanes Ibrić, PROCESUIRANJE GENOCIDA U SREBRENICI SA POSEBNIM OSVRTOM NA PRESUDE HAŠKOG SUDA
Moderator je bio prof. dr. Adib Đozić.
Naučnom skupu je prisustvovao i Čamil Duraković, načelnik Srebrenice, te Amir Kulagić, potpredsjednik Skupštine opštine Srebrenica.
- **“STO GODINA OD ODLASKA OSMANLIJA SA BALKANA: CIVILIZACIJA ILI OKUPACIJA – ŠTO SU NAM OSTAVILI?”**, Podgorica, 12-15. oktobar 2012.

U periodu od 12. do 15. oktobra 2012, u organizaciji Dukljanske akademije nauka i umjetnosti (DANU), Ambasade Republike Turske u Crnoj Gori, agencije TIKa, “Almanaha” – udruženja za zaštitu, prezentaciju i izučavanje islamsko-orijentalne baštine Crne Gore i Društva crnogorsko-turskog prijateljstva, u Podgorici (Republika Crna Gora) je održan Međunarodni naučni skup na temu “STO GODINA OD ODLASKA OSMANLIJA SA BALKANA: CIVILIZACIJA ILI OKUPACIJA – ŠTO SU NAM OSTAVILI”.

Na navedenom skupu, ispred Instituta je učestvovala mr. Zilha Košuta (viši stručni saradnik), koja je podnijela referat pod naslovom "HISTORIJA LIVNA, SJEDIŠTA KLIŠKOG SANDŽAKA, U VRIJEME OSMANSKE VLADAVINE".

Okrugli stolovi:

- **OKRUGLI STO: "ZLOČIN GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA NA PODRUČJU NEVESINJA 1992"**, Mostar, 29. juni 2012.

U Mostaru je, u organizaciji Instituta i Udruženja "Povratkom za BiH" iz Mostara, 29. juna 2012. održan Okrugli sto o temi "ZLOČIN GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA NA PODRUČJU NEVESINJA 1992."

Šerif Bojčić, predsjednik Udruženja "Povratkom za BiH", naglasio je kako je u Nevesinju, prije početka agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu, živjelo 314 Bošnjaka, što je oko 25% od ukupnog broja stanovništva općine Nevesinje, te da je u junu 1992. ubijena 301 osoba bošnjačke nacionalnosti i 12 osoba hrvatske nacionalnosti. Dodao je kako su do sada pronađena tijela 171 žrtve, a za njih 130 se još uvijek traga.

Jedan od autora dokumentarnog filma "Istina", koji govori o stradanju Bošnjaka i Hrvata Nevesinja, od 1992-1995, Senad Omerika, kazao je da je do sada za zločine u Nevesinju osuđen Milko Mučibabić na pet godina zatvora, ali koji je umro kao slobodan čovjek, jer nije dočekao izricanje konačne presude, te Krsto Savić, koji je pravosnažno osuđen na 17 godina zatvora, što je nepun mjesec dana po jednom životu ubijenih nevesinjskih Bošnjaka i Hrvata. On je naglasio kako je istina o stradanju Bošnjaka i Hrvata Nevesinja potpuno potisnuta i nastoji se zaboraviti.

Predsjednik Upravnog odbora Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, prof. dr. Ismet Dizdarević je, pored ostalog, naglasio kako organizirani okrugli sto treba pokazati ljudima da žrtve nisu zaboravljene.

Na Okruglom stolu su ispred Instituta naučna saopštenja podnijeli:

- prof. dr. Smail Čekić, ČETNIČKI ZLOČIN GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA U ISTOČNOJ HERCEGOVINI 1941. GODINE
- doc. dr. Rasim Muratović, ANALIZA POEME KRICI IZ UTROBA PLANINA

- doc. dr. Fikret Bećirović, ETNIČKO ČIŠĆENJE – GENOCID NAD BOŠNJACIMA NA PODRUČJU NEVESINJA 1992”

Na navedenom okruglom stolu učestvovali su i sljedeći istraživači:

- Amor Mašović, MASOVNE GROBNICE NA PODRUČJU NEVESINJA
- Ibrahim Ćatić, STRADANJE MUSLIMANSKOG STANOVNIŠTVA U SELIMA ŽULJA, RABINA I PRIJEČKA STRANA (BAKRAČUŠA, PRIJEKI GRM, DUBOVICA)
- Jasmin Kazazić, VOJNO–POLITIČKA SITUACIJA U NEVESINJU I HERCEGOVINI 1991. - 1992. GODINE
- Mušan Šarančić, ZLOČIN NAD BOŠNJACIMA SELA ČANJE – ODŽAK I NJIHOVA DEPORTACIJA U KONCLOGORE
- Jusuf Omerika, ČETNIČKA PJESMA KAO IZRAZ PSIHOLOŠKOG PRITISKA U PLANIRANJU ZLOČINA GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA NEVESINJA
- Senad Omerika, GENOCID NAD BOŠNJACIMA NEVESINJA 1992. - 1995. GODINE I ULOGA LOKALNOG SRPSKOG STANOVNIŠTVA U ORGANIZOVANJU, ČINJENJU I PRIKRIVANJU ISTOG
- Ramiz Jelovac, ORGANIZACIJA EVAKUACIJE CIVILNOG STANOVNIŠTVA NEVESINJA I NJENE POSLJEDICE
- Selim Isić, ZLOČIN GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA NA PODRUČJU NEVESINJA 1992. (ŽIVOT U IZOLACIJI, U PODVELEŽJU I PRIPREME ZA PROBOJ IZ OKRUŽENJA)
- Selma Nurković, ODNOS MLADIH PREMA ZLOČINU NAD BOŠNJACIMA U PERIODU 1992. – 1995. GODINE
- Šefko Tinjak, URBICID – RUŠENJE OBJEKATA U VLASNIŠTVU ISLAMSKE ZAJEDNICE
- Šerif Bojčić, UNIŠTENJA I OPLJAČKANA IMOVINA BOŠNJAKA NEVESINJA U PERIODU OD 1992. – 1995. GODINE
- **“PARADRŽAVNE TVOREVINE U FUNKCIJI RATNOG UNIŠTAVANJA RBIH I KAO IZVORIŠTE PORATNIH OPSTRUKCIJA PROVEDBI DEJTONSKOG MIROVNOG SPORAZUMA I NJENOG UKLJUČIVANJA U EVROPSKU UNIJU”**, Sarajevo, 19. septembar 2012.

Dana 19. septembra 2012, u organizaciji Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, u Sarajevu je održan okrugli sto na temu "PARADRŽAVNE TVOREVINE U FUNKCIJI RATNOG UNIŠTAVANJA RBIH I KAO IZVORIŠTE PORATNIH OPSTRUKCIJA PROVEDBI DEJTONSKOG MIROVNOG SPORAZUMA I NJENOG UKLJUČIVANJA U EVROPSKU UNIJU".

Na Okruglom stolu učestvovao je veliki broj naučnika i istraživača koji su iznijeli rezultate dosadašnjih istraživanja. Ispred Instituta, referat je podnio:

- Doc. dr. Fikret Bećirović, ULOGA VELIKODRŽAVNIH PROJEKATA U STVARANJU PARADRŽAVNIH TVOREVINA U BOSNI I HERCEGOVINI.
- **"SANDŽAK OD 1912. DO 2012."**, Novi Pazar (Republika Srbija), 24. novembar 2012.

Dana 24. novembra 2012, u organizaciji Bošnjačkog nacionalnog vijeća Sandžaka, održan je okrugli sto na temu "SANDŽAK OD 1912. DO 2012.". Okrugli sto je održan u Novom Pazaru (Republika Srbija).

Na Okruglom stolu, ispred Instituta, svoj referat je podnio: doc. dr. Rasim Muratović, POLOŽAJ I PRAVA BOŠNJAKA OD 1918-1992.

Seminar:

- **"HARMONIZACIJA ZAKONODAVSTVA DRŽAVA JI EVROPE S PRAVOM EVROPSKE UNIJE"**, Drač (Albanija), 10-14. septembar 2012.

U organizaciji Mreže pravnih fakulteta JI Evrope (SEELS), u Draču (Albanija), u periodu od 10-14. septembra 2012. održan je seminar na temu "HARMONIZACIJA ZAKONODAVSTVA DRŽAVA JI EVROPE S PRAVOM EVROPSKE UNIJE".

Ispred Instituta, na navedenom seminaru je učestvovao mr. Enis Omerović, viši stručni saradnik.

Tribine:

- **MEĐUNARODNI DAN SJEĆANJA NA ŽRTVE HOLOKAUSTA**, Sarajevo, 27. januar 2012.

Univerzitet u Sarajevu je, povodom obilježavanja 27. januara, Međunarodnog dana sjećanja na žrtve holokausta, 31. januara 2012. organizovao redovnu tribinu.

Doc. dr. Rasim Muratović, viši naučni saradnik Instituta, u uvodnoj riječi je naveo da holokaust, iako je kao centralni historijski događaj izmijenio historijski tok, nije izmijenio puno od našeg razumijevanja te historije. Holokaust nije vidljivo utjecao na našu predstavu o savremenim historijskim tendencijama i njihovom značenju. “Holokaust nad Jevrejima nije bila neka historijska nesretna slučajnost, već najorganizovaniji, najmasovniji i najsystematičniji zločin u kojem je živote izgubilo oko šest miliona Jevreja u periodu od 1933. do 1945. godine. Holokaust nad Jevrejima bio je slom savremenosti. Bio je to slom civilizacijskih mogućnosti”, istakao je doc. dr. Rasim Muratović.

Mr. Elias Tauber, viši stručni saradnik, na javnoj tribini je govorio o temi “Konačno rješenje jevrejskog pitanja”, te naglasio da je za razumijevanje posljedica monstruoznog plana, nevjerovatnog i bez presedana u historiji čovječanstva, poznatog kao konačno rješenje jevrejskog pitanja u Evropi, potrebno prije svega razumjeti kako je suštinski funkcionirala nacionalno-socijalistička država, posebno način na koji su ubijani Jevreji. “Ukupan broj jevrejskih žrtava u holokaustu iznosi oko šest miliona ljudi, od toga je na tri i po miliona izvršena egzekucija u koncentracionim logorima. Više od jednog i po miliona ljudi su strijeljali SS ili neke druge nacističke policijske jedinice. Najveći broj, koji je teško procijeniti, odnosi se na Jevreje koji su umrli na teritoriji Trećeg rajha, u zemljama koje je okupirala Njemačka, u getima, transferima, vozovima i stanicama, uslijed bolesti, epidemija, gladi...”, naveo je mr. Elias Tauber, te naglasio da je tema holokausta tema kojoj se svakodnevno treba vraćati i podsjećati. “To je tema i oblast koju treba uvesti u nastavni plan i program kako u osnovnim i srednjim školama, tako i na fakultetima i postdiplomskim studijima.”

O značaju i važnosti suđenja i presude Adolfu Eichmannu govorio je mr. Enis Omerović, viši stručni saradnik Instituta za istraživanje zločina

protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu. Adolf Eichmann je u nacističkoj Njemačkoj bio osoba zadužena za emigraciju, deportaciju i, u konačnici, uništenje Jevreja slijedom plana i zaključaka usvojenih na konferenciji u Wanseeu 20. januara 1942. godine. “Sudski postupak protiv Adolfa Eichmanna, odnosno presuda u ovom predmetu ostvaruje svakako pozitivne implikacije za jedno društvo, državu i međunarodnu zajednicu u cjelini. Utjecalo se kako na nacionalnoj, tako i na globalnoj razini na sprečavanje i borbe protiv prakse nekažnjavanja pojedinaca, odnosno počinjenih najtežih međunarodnih zločina. Za djela države odgovaraju itekako i pojedinci temeljem individualne krivične odgovornosti. Potvrđeno je nirnberško načelo da podređeni položaj i puko izvršavanje naredbi nadređenoga ne može predstavljati osnov za isključenje krivične odgovornosti. Potvrdilo se da države mogu imati ekstrateritorijalnu nadležnost, posebno za najteže međunarodne zločine. Radi se o prvoj presudi izraelskog suda, koji je prema nacionalnom zakonu sudio jednom nacisti za zločin genocida nad Jevrejima za vrijeme nacističkog režima, odnosno za zločin potpunog ili djelimičnog uništenja Jevreja. Ovom presudom na međunarodnoj razini javlja se nužnost suradnje država u krivičnim stvarima, posebno zajedničke i kontinuirane borbe cijele međunarodne zajednice, država u smislu sprečavanja i kažnjavanja najtežih međunarodnih zločina, te je svakako ovaj slučaj u to vrijeme doprinio pojačanom razmišljanju o uspostavi jednog stalnog međunarodnog krivičnog suda. Presuda Eichmannu i rješenja izraelskog zakona svakako su utjecala da se u okviru UN-a usvoji Konvencija o nezastarijevanju ratnih zločina i zločina protiv čovječnosti. Ovaj predmet pridonio je ubrzanijem razvoju instituta međunarodnoga krivičnoga prava i međunarodnoga javnoga prava u pogledu odgovornosti država. Značajno je da je ovim sudskim postupkom dokazano da međunarodne zločine ne vrše mentalno poremećene osobe, koje nisu svjesne svojih postupaka i posljedica svojih radnji i koje su samim time i pravno neuračunljive. Ovom je presudom dokazano da međunarodne zločine čine osobe koje su svjesne svojih radnji i njihovog značaja, koje znaju i svjesne su posljedica svojih radnji i koje, u konačnici, traže ili žele potpuno ili djelimično uništenje jednoga naroda, što je od krucijalne važnosti u svim postupcima u kojima se dokazuje odgovornost pojedinca za zločin genocida”, naveo je mr. Enis Omerović.

Moderator tribine bio je prof. dr. Ismet Dizdarević.

U okviru održane javne tribine u prostorijama Rektorata je bila postavljena izložba fotografija i tekstova sa suđenja Adolfu Eichmannu pod nazivom “50 godina kasnije”.

- KARAKTER I CILJEVI ČETNIČKOG POKRETA DRAŽE MIHAILOVIĆA, Sarajevo, 4. april 2012.

Dana 4. aprila 2012, u organizaciji Vijeća Kongresa bošnjačkih intelektualaca, održana je tribina u Sarajevu na temu “KARAKTER I CILJEVI ČETNIČKOG POKRETA DRAŽE MIHAILOVIĆA”. Predavač na ovoj tribini je bio prof. dr. Smail Čekić, direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu.

Povod za održavanje ove tribine je bila činjenica što je pred Višim sudom u Beogradu u toku postupak rehabilitacije Dragoljuba Draže Mihailovića. Mihailović je strijeljan 17. jula 1946. godine, nakon što ga je Vojni sud tadašnje Federativne Narodne Republike Jugoslavije osudio za izdaju i ratne zločine.

Proces rehabilitacije četničkog pokreta Dragoljuba Draže Mihailovića u Srbiji predstavlja najgrublji oblik falsificiranja historijskih činjenica, te ideološko-političku reviziju historije, kazao prof. dr. Smail Čekić. On je naglasio da se prije bilo kakve rasprave o toj rehabilitaciji moraju ustanoviti historijske i naučne činjenice koje su dokazale da se radi o fašističko-kolaboracionističkom, izdajničkom i zločinačkom pokretu, o čemu svjedoče brojni dokumenti, uključujući i četnička dokumenta iz Drugog svjetskog rata, te njegova rehabilitacija predstavlja i jedan od oblika zločina. Istakao je da je Draža Mihailović, u isto vrijeme, izdajnik i vlastitog naroda i države, te na sudu dokazani ratni zločinac i sada se taj zločinac pokušava transformisati u žrtvu, a da bi Mihailović postao žrtva mora se rehabilitirati da bi nakon toga postao i nacionalni junak, što predstavlja opasnost da se jedna cjelokupna nacija identificira s ratnim zločincem. To bi u suštini bila rehabilitacija srpske nacionalističke ideologije, politike i prakse koja ima svoj kontinuitet punih 200 godina i na čijim je osnovama na kraju XX stoljeća ponovo u Bosni i Hercegovini izvršen genocid. Naglasio je da je to jedinstven primjer u svijetu, te izrazio uvjerenje da se to, ipak, neće desiti.

- **“BITNO JE BITI BOŠNJAK”**, Brčko, 10. novembar 2012.

U Domu kulture u Brčkom je 10. novembra 2012, u organizaciji Udruženja mladih IZBOR, održana tribina na temu “BITNO JE BITI BOŠNJAK”.

Na navedenoj tribini, ispred Instituta, svoje izlaganje je imao:

- Doc. dr. Rasim Muratović, REFLEKSIJE GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA 1992-1995, NA PREDSTOJEĆI POPIS STANOVNIŠTVA 2013.

Predavanja:

- **“ŠABAT”**, Struga (Makedonija), 7. novembar 2012.

U Strugi je, u organizaciji Limud Keshet (Zagreb), 7. novembra 2012, mr. Elijas Tauber održao predavanje “ŠABAT”.

- **“JEVREJSKA PREZIMENA”**, Struga, 8. novembar 2012.

U Strugi je, u organizaciji Limud Keshet (Zagreb), 8. novembra 2012, mr. Elijas Tauber održao predavanje pod naslovom “JEVREJSKA PREZIMENA”.

- **“HOLOKAUST U BOSNI I HERCEGOVINI”**, Struga, 9. novembar 2012.

U Strugi je, u organizaciji Limud Keshet (Zagreb), 9. novembra 2012, mr. Elijas Tauber održao predavanje pod naslovom “HOLOKAUST U BOSNI I HERCEGOVINI”.

- **“SPAŠAVANJE JEVREJA BOSNE I HERCEGOVINE”**, Zagreb, 5. decembra 2012.

U Zagrebu je, u organizaciji Bošnjačke nacionalne zajednice Republike Hrvatske, 5. decembra 2012, mr. Elijas Tauber održao predavanje pod naslovom “SPAŠAVANJE JEVREJA BOSNE I HERCEGOVINE”.

- **“LJUDSKA PRAVA IZMEĐU IDEJE I STVARNOSTI”**, Ilijaš, 10. decembar 2012.

Povodom Međunarodnog dana ljudskih prava, u “Perzijsko-bosanskom koledžu” u Ilijašu, 10. decembra 2012. mr. Sabahudin Šarić, viši stručni saradnik Instituta, održao je predavanje na temu **“LJUDSKA PRAVA IZMEĐU IDEJE I STVARNOSTI”**.

2013.

Naučne konferencije:

- **MEĐUNARODNA KONFERENCIJA: “SEARCH AND IDENTIFICATIONS OF CORPS AND HUMAN REMAINS IN POST-GENOCIDE AND MASS VIOLENCE CONTEXT”**, Manchester (Engleska), 8-10. septembar 2013.

U Manchesteru je, u organizaciji University of Manchester, od 8. do 10. septembra 2013, održana Međunarodna konferencija **“SEARCH AND IDENTIFICATIONS OF CORPS AND HUMAN REMAINS IN POST-GENOCIDE AND MASS VIOLENCE CONTEXT”**.

Ispred Instituta na Konferenciji je učestvovala mr. Sabina Subašić-Galijatović, viši stručni saradnik, koja je podnijela referat pod naslovom **“LA PROBLEMATIQUE DE RECHERCHE DES DISPARUS EN BOSNIE-HERZÉGOVINE ”**.

Okrugli stolovi:

- **“JOURNÉE INTERNATIONALE DE LA SHOAH”**, Countance, Normandija, Francuska, 27. januar 2013.

U Countancu je, u organizaciji učenika i profesora srednjih škola regije Coutance (Francuska), 27. januara 2013. održan Okrugli sto o temi **“JOURNÉE INTERNATIONALE DE LA SHOAH”**, posvećen obilježavanju 27. januara - Dana sjećanja na žrtve holokausta.

Svake godine, povodom Dana sjećanja na žrtve holokausta, organizuje se čitanje imena žrtava holokausta na javnim mjestima i u školama regije Coutance, te su po prvi put ove godine čitana i imena žrtava genocida u Srebrenici, sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija, jula 1995.

Na Okruglom stolu učestvovao je veliki broj naučnika i istraživača koji su iznijeli rezultate dosadašnjih istraživanja. Ispred Instituta, svoj referat je podnijela mr. Sabina Subašić-Galijatović, pod naslovom “GENOCIDE À SREBRENICA, LA ZONE DE SÉCURITÉ DE L’ ONU”.

- **“MJESTO I ULOGA 28. DIVIZIJE SREBRENICA U ODBRAMBENO-OSLOBODILAČKOM RATU OD AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU”**, Sarajevo, 2. juli 2013.

U Sarajevu je, u organizaciji Organizacionog odbora za obilježavanje 11. jula 1995. godine - 18. godišnjice genocida nad Bošnjacima sigurne zone UN-a, jula 1995, održan Okrugli sto pod nazivom “MJESTO I ULOGA 28. DIVIZIJE SREBRENICA U ODBRAMBENO-OSLOBODILAČKOM RATU OD AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU” .

Na Okruglom stolu ispred Instituta, prof. dr. Smail Čekić je podnio naučno saopštenje pod naslovom “PODRINJE U (VELIKO)SRPSKOJ IDEOLOGIJI, POLITICI I PRAKSI”.

- **“LES CIVILES DANS LES GUERRES CONTEMPORAINES”**, Nantes, 29-30. novembar 2013.

U Nantesu je, u organizaciji predsjednika departmana regije Loire-Atlantique i Međunarodnog sekretarijata za ljudska prava i lokalnu vladavinu (SPIDH), u Château des ducs de Bretagne - Musée de la guerre - Nantes, od 29. do 30. novembra 2013, održan Okrugli sto u sklopu ciklusa susreta pod nazivom “LES CIVILES DANS LES GUERRES CONTEMPORAINES”.

Na okruglom stolu je ispred Instituta, svoj referat podnijela mr. Sabina Subašić-Galijatović, LES VIOLENCES SEXUELLES EN BOSNIE-HERZÉGOVINE 1992-1995.

Seminari:

- **“LA SHOAH EN EUROPE”**, Paris, 27-31. maj 2013.

U periodu od 27. do 31. maja 2013. mr. Sabina Subašić-Galijatović je učestvovala na petodnevnoj edukaciji za nastavni kadar i istraživače iz Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, na temu “LA SHOAH EN EUROPE”, u organizaciji Memorial de la Shoah u Parizu. Posebni akcenat u toku predavanja stavljen je na holokaust u bivšoj Jugoslaviji uz učešće i debatu direktora muzeja “Jasenovac” i “Stara Gradiška”. Ujedno je organiziran obilazak mjesta zatočenja i deportacije pariških Jevreja “Drancy”, kao i Muzeja holokausta u Parizu.

Tribina:

- **MEĐUNARODNI DAN SJEĆANJA NA ŽRTVE HOLOKAUSTA**, Sarajevo, 31. januar 2013.

U povodu obilježavanja 27. januara, Međunarodnog dana sjećanja na žrtve holokausta, ustanovljenog od strane Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, Rezolucijom, broj 60/7, od 1. novembra 2005, Univerzitet u Sarajevu je 31. januara 2012, organizovao redovnu tribinu.

Tribinu je otvorio prof. dr. Ugo Vlasisavljević, prorektor Univerziteta u Sarajevu, podsjetivši da je Generalna skupština Ujedinjenih nacija 1. novembra 2005. godine jednoglasno usvojila Rezoluciju 60/7, označavajući 27. januar kao Međunarodni dan sjećanja na žrtve holokausta. Ovaj datum ujedno podsjeća i na najveći nacistički kamp smrti u Auschwitzu – Birkenau u Poljskoj, jer je 27. januara 1945. godine Sovjetska armija oslobodila ovaj logor smrti.

Na tribini su govorili istraživači, uposlenici Instituta: mr. Amir Kliko, mr. Elias Tauber i mr. Meldijana Arnaut-Haseljić.

Govoreći o političkim i vojnim dešavanjima u Evropi 1919-1941. mr. Amir Kliko je, pored ostalog, istakao da su nacistička osvajanja stvorila mogućnost za izvršenje holokausta nad Jevrejima. Taj narod u Evropi stoljećima je progonjen, ubijan i protjerivan. Zabilježeni su brojni

masovni pokolji još od srednjeg vijeka. Nacisti su osmislili načine uništenja Jevreja, te ostvarili vojničke pretpostavke za njegovo izvršenje, ali u tome su pomagani od marionetskih vlada koje su postavljali u osvojenim zemljama.

Mr. Elias Tauber je naglasio da je holokaust na prostorima Bosne i Hercegovine započet antisemitskom propagandom, a nastavljao se kroz zakonsku odredbu o rasnoj pripadnosti, zakonsku odredbu o sprečavanju skrivanja jevrejskog imetka, zakonsku odredbu o obaveznoj prijavi imetka Jevreja i jevrejskih preduzeća. Uvedeno je obavezno nošenje žutih traka za Jevreje, obilježavanje jevrejskih radnji i firmi, pod prijetnjom najtežih kazni propisano je davanje izjava o “rasnoj pripadnosti predaka” i još mnogo zakona i zakonskih odredbi, okružnica i naređenja koji su imali za krajnji cilj fizičko i psihičko uništavanje Jevreja u Bosni i Hercegovini i pljačku i otimanje njihove imovine.

Govoreći o temi “Holokaust u Sarajevu”, mr. Elias Tauber je naveo da je holokaust temeljito promijenio raspored Jevreja u Bosni i Hercegovini, te da je najveća zajednica u Sarajevu svedena na minimum. Holokaust je ostavio trajne rane, ali je posredno djelovao na neke nove sociopsihološke pojave među Jevrejima. Tragedija u kojoj je stradao intelektualni cvijet bosanskohercegovačkih Jevreja nikada ne može biti izbrisana niti nadoknađena. Ostala je u Bosni i Hercegovini velika praznina, jer u njoj više nisu živjeli oni čiji su preci izgradili i dali obol kulturnom, prosvjetnom, ekonomskom i urbanom razvoju Sarajeva i Bosne i Hercegovine.

Iznoseći činjenice o spašavanju Jevreja u Albaniji 1941-1945, mr. Meldijana Arnaut-Haseljić je, između ostalog, navela da je Albanija jedina zemlja u okupiranoj Evropi u kojoj Jevreji nisu ubijani niti su bili žrtve holokausta. Također je naglasila da je to jedina okupirana zemlja koja je izbjegla nacističko istrebljenje Jevreja i koja je imala jedinstvenu, sto-procentualnu stopu preživljavanja ove populacije, a kao najvažniji razlog tog nacističkog neuspjeha istakla je činjenicu da su Jevrejima pomoć pružali Albanci. Svaki albanski Jevrej je preživio holokaust. I svaki grčki, jugoslavenski, austrijski i njemački Jevrej koji je imao sreću da dođe u Albaniju je, također, preživio holokaust. Za razliku od svih ostalih okupiranih zemalja, Albanija je jedina okupirana zemlja koja je imala više jevrejskog stanovništva nakon Drugog svjetskog rata nego prije njega.

Predavanja:

- **“1. MART DAN NEZAVISNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE”**, Sarajevo, 28. februar 2013.

Povodom obilježavanja 1. marta Dana nezavisnosti, u Sarajevu je (u Narodnom pozorištu) 28. februara 2013. dr. Rasim Muratović održao predavanje na temu **“1. MART DAN NEZAVISNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE”**.

- **“HOLOKAUST”**, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, 24. maj 2013.

Na postdiplomskom studiju iz oblasti historije na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, mr. Elias Tauber, 24. maja 2013, održao je predavanje o HOLOKAUSTU.

- **“SPAŠAVANJE JEVREJA U BOSNI I HERCEGOVINI”**, Pariz, 26. maj 2013.

U Parizu je, u organizaciji Memorial de la Shoah (iz Pariza), mr. Elias Tauber, profesorima historije Kantona Sarajevo održao predavanje pod naslovom **“SPAŠAVANJE JEVREJA U BOSNI I HERCEGOVINI”**.

- **“POUKE GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA”**, Jajce, 1. juni 2013.

Povodom obilježavanja XXI godišnjice stradanja Bošnjaka Jajca, u Jajcu je 1. juna 2013. dr. Rasim Muratović je 1. juna 2013. u Domu kulture u Jajcu održao predavanje na temu **“POUKE GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA”**.

- **“BITNE ČINJENICE O AGRESIJI I GENOCIDU U BOSNI I HERCEGOVINI”**, Ilidža, 15. oktobar 2013.

Povodom godišnjice ukopa ubijenih civila Kasindolske ulice (Ilidža), na Ilidži je 15. oktobra 2013. mr. Ermin Kuka održao predavanje

na temu “BITNE ČINJENICE O AGRESIJI I GENOCIDU U BOSNI I HERCEGOVINI”.

- **“OSNOVNI PRINCIPI JEVREJSKE RELIGIJE”**, Budva, 5. novembar 2013.

U Budvi je, u organizaciji Limmud Keshet (Zagreb), mr. Elias Tauber, održao predavanje “OSNOVNI PRINCIPI JEVREJSKE RELIGIJE”.

- **“JEVREJSKI SIMBOLI”**, Budva, 6. novembar 2013.

U Budvi je, u organizaciji Limmud Keshet (Zagreb), mr. Elias Tauber, 6. novembra 2013, održao predavanje “JEVREJSKI SIMBOLI”.

IV

SARADNJA INSTITUTA SA ISTRAŽIVAČKIM USTANOVAMA I ISTRAŽIVAČIMA HOLOKAUSTA I GENOCIDA

Institut je u okviru svoje djelatnosti uspostavio komunikaciju i ostvario saradnju sa određenim istraživačkim ustanovama, organizacijama, nacionalnim i međunarodnim komisijama i udruženjima koji se bave istraživanjima holokausta, genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, traženjem prisilno nestalih lica, krivičnim procesuiranjem zločina, kršenjem ljudskih prava, kao i sa brojnim univerzitetima i univerzitetskim profesorima i istraživačima, od kojih posebno izdvajamo sljedeće:

- Dokumentationszentrum Simon Wiesenthal, Vienna
- Gesellschaft für bedrohte Völker – International, Göttingen
- Gesellschaft für bedrohte Völker, Zürich
- ICTY - International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991, Den Haag
- Hrvatsko žrtvoslovno društvo, Zagreb
- ICRC - Međunarodni komitet crvenog krsta (MKCK), Sarajevo
- ICMP - Međunarodna komisija za nestala lica, Sarajevo
- Physicians for Human Rights, New York
- Amnesty International, London
- Human Rights Watch, New York
- Helsinki Watch (Odjel Human Rights Watch-a), New York
- Genocide Watch, Washington DC
- Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji, Beograd

- The United Nations Commission of Experts Established Pursuant to Security Council Resolution 780: Investigating Violations of International Humanitarian Law in the Former Yugoslavia
- Permanent People's Tribunal on Former Yugoslavia, Bern
- The United Nations Commission on Human Rights, Specijalni izvjestitelj Tadeusz Mazowiecki
- The International Association of Genocide Scholars
- University of North Carolina at Charlotte
- The State University of New Jersey, New Jersey
- Center for Holocaust and Genocide Studies – Centrum voor Holocaust en Genocidestudies (dr. Nanci Adler), Amsterdam
- Hebrew University-Hadassah, Genocide prevention Program (prof. dr. Elihu Richter), Jerusalem
- Center for International Studies and Research, Online Encyclopedia of Mass Violence (Nathalie Tenenbaum), Paris
- Deakin University, School of History, Heritage and Society (dr. Donna-Lee Frieze), Victoria-Australia
- Bogaziçi Üniversitesi (prof. dr. Aydin Babuna), Istanbul
- The University of California (doktorant Marie E. Berry), Los Angeles
- Saint Paul's University (Yukie Osa), Tokyo
- Rikkyo University, Tokyo
- The Open University of Israel, Department of Sociology, Political Science and Communication (prof. dr. Yair Auron), Israel
- Roehampton University, School of Business and Social Sciences (dr. Gregory Kent)
- University of Leicester, School of Law (dr. Paul Behrens), Leicester
- Brunel University (dr. Muhamed Badr), London
- The University of Queensland, School of Political Science and International Studies (Stephen McLoughlin), Australia
- The Danish Institute for Human Rights (Stevan L. B. Jensen), Copenhagen
- Leland Stanford Junior University, Department of History (prof. dr. Norman M. Naimark), Stanford, California
- Università degli Studi di Trieste, Dipartimento di Scienze dell'Uomo (prof. dr. Alberto Gasparini), Trieste
- George Mason University, Institute for Conflict Analysis and Resolution (James R. Adams), Virginia

- Martin-Luther-Universität Halle Wittenberg, Philosophische Fakultät (prof. dr. Angela Richter), Halle, Saxony-Anhalt
- University of Michigan, Center for Russian and East European Studies (prof. dr. Robert Donia), Ann Arbor, Michigan
- Fontbonne University, Saint Louis, Clayton
- University of Missouri, Saint Louis, Columbia
- University of Toronto, Toronto
- University of Wisconsin, Madison
- Webster of the University, Geneva
- Nova Southeastern University, Florida
- Linköping University, Linköping
- University of Pittsburgh – Institute of War Studies, Pittsburgh Pennsylvania
- RWTH Aachen University (prof. dr. J. Güldenphennig) Aachen-Zentrum für Literatur – und Kulturforschung (dr. Tatjana Petzer), Berlin-Katechetisches Institut, Religionspädagogische Fort- und Weiterbildung (dr. Jean-Pierre Sterck-Degueldre), Aachen
- United Nations (Vladimir Lubomudrov), New York
- The Danish Center for Holocaust and Genocide Studies (prof. dr. Eric Markusen)
- Misija Ujedinjenih nacija u Bosni i Hercegovini (Jacques Paul Klein i Jacques Grinberg)
- North Belfast Community Development Centre (Neil Jarman)
- American Bar Association (Michael T. O Halley)
- Centre for International Crime Prevention – Austrija (Jan J. M. Van Dijk)
- University of Illinois Chicago (prof. dr. Francis A. Boyle), Chicago
- University of Arizona – USA (prof. dr. Alex Alvarez i prof. dr. John Risseuw)
- Marine Corps University (prof. dr. Norman Cigar), Quantico
- Médecins sans Frontières (dr. Jean-Herve Bradol i Pierre Salignon)
- United States Holocaust Memorial Museum, Washington
- The Holocaust Memorial Center (dr. Steven i James Smith), Laxton,
- Institute for the Research of Genocide, Hamilton
- Bosnian American Institute for Genocide and Education, Chicago
- International Network of Genocide Scholars, Brighton

- Instituti për hulumtimin e krimeve të luftës, Priština
- dnevni list “Figaro” (Isabele Lasserre), Paris i drugi.*

Institut je sarađivao i sa brojnim vladinim i nevladinim organizacijama, visokoobrazovnim i naučnoistraživačkim ustanovama, tužilaštvima, sudovima, medijima, itd. U procesu takve saradnje Institut je ostvario značajan kontinuitet, naročito sa sljedećim subjektima: Univerzitet u Sarajevu - Rektorat, Kanton Sarajevo - Ministarstvo za obrazovanje i nauku, odnosno Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade, Sarajevo; Državna komisija (Republike Bosne i Hercegovine) za traženje nestalih osoba, Sarajevo; Federalna komisija za nestale osobe, Sarajevo; Institut za zdravstvenu zaštitu, Sarajevo; Institut za sudsku medicinu Medicinskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo; Zavod za sudsku medicinu Tuzla; Agencija za istraživanje i dokumentaciju Bosne i Hercegovine, Sarajevo; Komisija (Vlade Republike Srpske) za istraživanje događaja u i oko Srebrenice od 10. do 19. jula 1995, Banja Luka; Radna grupa (Vlade Republike Srpske) za sprovođenje zaključaka iz konačnog Izvještaja Komisije za istraživanje događaja u i oko Srebrenice od 10. do 19. jula 1995, Banja Luka; Dom za ljudska prava Bosne i Hercegovine, Sarajevo; Tužilaštvo Bosne i Hercegovine, Sarajevo; Sud Bosne i Hercegovine, Sarajevo; Kantonalna i druga tužilaštva i sudovi u Bosni i Hercegovini; Udruženje “MAG” Sarajevo; Bošnjačka zajednica kulture “Preporod”, Sarajevo; Fondacija “Fridrich Ebert” Sarajevo; Fondacija “Istina, Pravda, Pomirenje”, Tuzla; Skupština općine Srebrenica; Udruženje - Pokret “Majke enklava Srebrenica i Žepa”; Udruženje “Žene ženama Sarajevo”; Udruženje “Žene Srebrenice” Tuzla; Udruženje “Žena-žrtva rata”, Sarajevo; Fondacija Srebrenica Potočari – spomen-obilježje i mezarje; Gesellschaft für bedrohte – International Göttingen – Odjeljenje za Bosnu i Hercegovinu Sarajevo; Internacionalni univerzitet u Novom Pazaru; Vijeće kongresa bošnjačkih intelektualaca Sarajevo; Udruženja porodica nestalih “Višegrad 92”, Višegrad; Savez logoraša Bosne i Hercegovine, Sarajevo; Udruženje porodica nestalih, nasilno odvedenih i ubijenih Bošnjaka Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine; Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine, Sarajevo; Općina Goražde; Institut za istoriju; Bošnjački institut Fondacija

---

* Opširnije i potpunije o tome vidi str. 332-374.

Adila Zulfikarpašića Sarajevo; Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu; Vlada Federacije Bosne i Hercegovine; Udruženje generala Bosne i Hercegovine; Fakultet političkih nauka Sarajevo; Skupština grada Sarajeva; Udruženje građana "16. april" Ahmići; Ministarstvo za boračka pitanja Kantona Sarajevo; Muzej grada Sarajeva; Historijski muzej Sarajevo; Nacionalna i univerzitetska biblioteka Sarajevo; Naučnoistraživački institut "Ibn Sina" Sarajevo; Crveni krst/križ Federacije Bosne i Hercegovine; Kongres Bošnjaka Sjeverne Amerike; Ministarstvo obrazovanja i nauke Federacije Bosne i Hercegovine; Vlada Bosansko-podrinjskog kantona; Izdavačka kuća KULT/B Sarajevo; Arhiv Bosne i Hercegovine; pokopna društva, domaća i inozemna sredstva informisanja i dr.

Naročito uspješnu saradnju i najpozitivnija iskustva Institut je, na principima razumijevanja i međusobnog poštovanja zasnovanog na pijetetu odnosa prema žrtvama, ostvario, razvio i održao sa brojnim udruženjima žrtava genocida i žrtvama genocida.

Institut je, zahvaljujući rezultatima istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, ostvario određene i odgovarajuće komunikacije i veoma zapaženu i uspješnu saradnju sa ICTY-em.

1. Posjete naučnika – istraživača i boraca za zaštitu ljudskih prava

U periodu od osnivanja Instituta, naučnoistraživačku ustanovu posjetili su brojni afirmisani i poznati, međunarodno priznati i respektovani borci za ljudska prava i zaštitu ljudskih prava i naučnici-istraživači, među kojima su: Tilman Zülch, prof. dr. Eric Markusen, Roy Gutman, prof. dr. Cherif Bassiouni, prof. dr. Francis Boyle, Tadeusz Mazowiecky, prof. dr. Norman Cigar, prof. dr. Gregory Stanton, dr. Christian Schwariz-Schilling, akademik prof. dr. Zvonimir Šeparović, prof. dr. John Dušić, dr. Diego Arria, dr. Sharon Silber, prof. dr. Keith Doubt, Sonja Biserko, prof. dr. Charles Ingraio, prof. dr. Tom Emmert, prof. dr. Robert Donia, prof. dr. Janja Beč-Neumann, prof. dr. Alex Hinton, dr. Ewa Tabeau, prof. dr. David Pettigrew, prof. dr. Steven Burg, prof. dr. John Pirri, prof. dr. Karl Bahm, Rudolf Heidi, Marija i Tobias Wernle-Matić, Phon van den Biesen, Rahel Bösch i drugi.

Osnovni razlozi posjeta određenih autoriteta iz oblasti istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava su unapređenje i razvijanje

naučnih istraživanja i metodologije naučnih istraživanja genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, kojima se dolazi do naučno istinitog saznanja, kao osnovnog sadržaja nauke o genocidu, čiji se rezultati koriste u procesuiranju nosilaca i odgovornih za izvršene zločine, na osnovama naučne istine i njene odgovarajuće prezentacije i promocije razvijanja svijesti ljudi i ljudskog društva o besmislenosti i pogubnosti vršenja zločina, te na osnovama naučne istine uspostavljanja i razvijanja procesa pravde, razumijevanja i pomirenja među ljudima.

Od brojnih posjeta Institutu, uključujući i za vrijeme agresije, genocida i opsade Sarajeva, kao što je to jedan broj prethodno navedenih istraživača (Roy Gutman, prof. dr Eric Markusen, Tilman Zülch i drugi), posebno izdvajamo:

- Komunikacija (2001.) sa parlamentarnom delegacijom Republike Francuske, na čelu sa Francois Lonclom, u vezi sa istraživanjem genocida u Srebrenici, sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija, jula 1995.

- Delegacija Akademije nauka i umjetnosti iz Prištine je 29. marta 2002. bila u radnoj posjeti Institutu

- Sa profesorima i studentima University of Wisconsin (SAD) vođena je rasprava o političkim i vojnim događajima u Republici Bosni i Hercegovini na kraju XX stoljeća, o agresiji na RBiH, genocidu nad Bošnjacima i drugim oblicima zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava (5. juna 2002)

- Sonja Biserko, predsjednica Helsinškog odbora za ljudska prava u Srbiji (Beograd), posjetila je Institut, gdje je imala značajne razgovore sa direktorom Instituta i njegovim saradnicima (21. februar 2003)

- Prof. dr. Vid Pečjak, Univerza v Ljubljani, bio je u radnoj posjeti Institutu (12. marta 2003)

- Prof. dr. Charles Ingrao, rukovodilac Naučnoistraživačkog projekta "CONFRONTING THE YUGOSLAV CONTROVERSIES: A SCHOLARS' INITIATIVE" je, u okviru posjete Institutu, razgovarao o mogućim oblicima saradnje (28. april 2003)

- Delegacija Università degli Studi di Trieste, Dipartimento di Scienze Dell' uomo, na čelu sa prof. dr. Albertom Gasparinijem, vodila je razgovor o saradnji sa Institutom (11. juli 2003)

- Drliesbeth Zegreld iz Holandije razgovarala je sa saradnicima Instituta o potrebnoj dokumentaciji za pokretanje eventualne tužbe protiv

Ujedinjenih nacija za saučesništvo u genocidu nad Bošnjacima (6. avgust 2003)

- Sastanak sa predstavnicima OSCE-a u vezi sa formiranjem Komisije za istraživanje događaja u i oko Srebrenice od 10 do 19. jula 1995. (2. novembar 2003)

- Mark Biondich iz Ministry of Justice, Canada, razgovarao je sa predstavnicima Instituta u vezi sa istraživanjem zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Bosni i Hercegovini (2. novembar 2003)

- Federico Borello iz International center for Transitional (New York) razgovarao je sa predstavnicima Instituta o saradnji dvije ustanove (8. decembar 2003)

- Seyed Hassan Mohebian, naučni istraživač sa Univerziteta u Teheranu, razgovarao je sa predstavnicima Instituta o saradnji (19. decembar 2003)

- Charli Carponter, predstavnica UNICEF-a, istraživač genocida, vodila je razgovor sa saradnicima Instituta o zločinima silovanja (19. april 2004)

- Wolfgang Bergmeier (Nürnberg) posjetio je Institut i razgovarao o saradnji (5. maj 2004)

- Martino Lamberzi (University of Bologna – Università di Bologna) je razgovarao o saradnji Instituta i ICTY-a (11. maj 2004)

- Sarah Wagner, doktorant sa Harvard University, razgovarala je o prikupljanju podataka i potrebnoj dokumentaciji za izradu doktorske disertacije “Povratak preživjelih Srebreničana u Srebrenicu” (20. maj 2004)

- Gervard Herter (ARD Radio – Vienna) razgovarao je sa saradnicima Instituta o zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Bosni i Hercegovini 1991-1995. (16. juni 2004)

- Juan Merelo – Barberà, u ime španske nevladine organizacije “Lawyers Without Borders” (25. juni 2004) interesovala se za rezultate istraživanja Instituta (25. juni 2004)

- Dr David M. Berman, profesor na University of Pittsburgh, posjetio je Institut, pri čemu je upoznao predstavnike Instituta o njegovoj potrebi i namjeri istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Bosni i Hercegovini. Tom prilikom je, pored ostalog, upoznat i sa aktivnostima Instituta o pripremama održavanja Međunarodne naučne konferencije o genocidu u sigurnoj zoni UN-a Srebrenici, jula 1995. (5. juli 2004)

- Claudia Todisco, sa University of Milan (Department of Sociology) prikupljala je dokumentaciju za magistarski rad "Predstavljanje identiteta nakon rata u Bosni i Hercegovini" (8-18. juli 2004)

- Maged Mogleh, sekretar Ambasade Republike Egipat, upoznat je sa radom Instituta (20. juli 2004)

- Branislava Stanka, projekt - koordinator iz SECI, razgovarala je o problemima zločina silovanja (21. juli 2004)

- Ostvaren je kontinuitet saradnje Instituta sa International Institute for Human Rights Trst (26. juli 2004)

- Delegacija European Union-Delegation of the European Commission to Bosnia and Herzegovina, na čelu sa ambasadorom Dimitris Kourkoulas, za vrijeme posjete Institutu, upoznata je sa radom Instituta (29. juli 2004)

- Prof. dr. Charles Ingrao, rukovodilac Projekta "CONFRONTING THE YUGOSLAV CONTROVERSIES: A SCHOLARS' INITIATIVE", razgovarao je o saradnji sa Institutom u realizaciji navedenog projekta (9. septembar 2004)

- Wieser Angela, sa University of Vienna, neposredno se obratila Institutu radi prikupljanja dokumentacije za izradu magistarskog rada o genocidu u Bosni i Hercegovini (28. septembar 2004)

- Agnes Casero, advokatica iz Tulusea (Francuska), razgovarala je o aktivnostima preživjelih žrtava genocida u sigurnoj zoni UN-a Srebrenici, jula 1995, radi podnošenja zahtjeva za dobijanje finansijske odštete (25. oktobar 2004)

- Bernard Fassier, viši zamjenik Visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini, prilikom posjete Institutu razgovarao je sa direktorom i saradnicima o rezultatima istraživanja Komisije za istraživanje događaja u i oko Srebrenice do 10. do 19. jula 1995. (30. oktobar 2004)

- Mr. Sabina Subašić, sa francuskom rediteljkom Marie Claude Vogric, posjetila je Institut i sa uposlenicima razgovarala o saradnji (14. oktobar 2004)

- U višednevnoj posjeti Institutu boravio je Eric Markusen, profesor na University of Minnesota (USA) i direktor The Danish Center for Holocaust and Genocide Studies. Prof. Markusen je razgovarao sa saradnicima Instituta o sadržini djelatnosti Instituta i problemima u realizaciji naučnih istraživanja, pri čemu je izabran za člana Organizacionog odbora za pripremu i organizovanje Međunarodne naučne konferencije "Genocid nad Bošnjacima

sigurne zone Ujedinjenih nacija Srebrenica, jula 1995.” Također je, sa jednim brojem saradnika Instituta, posjetio Memorijalni centar u Potočarima i određene naučne i kulturne institucije u Sarajevu (20. oktobar 2004)

- Tokom posjete Institutu Paul B. Miller, sa University McDaniel (USA), razgovarao je sa saradnicima Instituta u vezi sa pripremama Međunarodne naučne konferencije “Genocid nad Bošnjacima sigurne zone Ujedinjenih nacija Srebrenice, jula 1995.”, pri čemu je izabran za člana Organizacionog odbora (1. novembar 2004)

- Maria R. Lichtmann i Robert J. Schneider, gostujući na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu, posjetili su Institut i sa saradnicima razgovarali o istraživanju zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Republici Bosni i Hercegovini i pripremama oko održavanja Međunarodne naučne konferencije “Genocid nad Bošnjacima sigurne zone Ujedinjenih nacija Srebrenica, jula 1995.” (21. novembar 2004)

- Novinar Jacques Massey (Republika Francuska) vodio je razgovor sa saradnicima Instituta o postdejtonskom periodu u Bosni i Hercegovini

- Doktorski kandidat Lara J. Nettelfeld, sa Columbia University (New York), boravila je, u okviru Fulbrightove stipendije, u Institutu od aprila 2003. do aprila 2004, radi pripreme svoje doktorske disertacije

- Katarina Povržan iz Beograda iz Dokumentacionog centra “Ratovi od 1991-1999.” boravila je u Institutu i razgovarala sa saradnicima Instituta o modelima i načinima saradnje (31. januar 2005)

- U Institutu je vođen razgovor sa Dion Van den Bergom, projekt-koodinatorom organizacije Interkerkelijk vredesberaad – IKV iz Haga, pri čemu su dogovorene aktivnosti o učešću ove organizacije na Međunarodnoj naučnoj konferenciji o genocidu u Srebrenici (16. februar 2005)

- Prof. dr. Robert Donia sa University of Michigan (Center for Russian and East European Studies) boravio je u Institutu, gdje je, pored ostalog, dogovoreno njegovo učešće na Međunarodnoj naučnoj konferenciji o genocidu u Srebrenici sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija, jula 1995. (26. april 2005)

- Tea Sindback, doktorant sa Aarhus University (Danska), izrazila je interesovanje za zločin genocida u Republici Bosni i Hercegovini, što je tema njene doktorske disertacije (9. maja 2005)

- Prof. dr. Smail Čekić boravio je u Engleskoj, gdje je sa više ustanova razgovarao o istraživačkoj djelatnosti Instituta i mogućnostima učešća

naučnih radnika na Međunarodnoj naučnoj konferenciji o genocidu u Srebrenici, sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija, jula 1995. (8-16. maja 2005)

- Roy Gutman, poznati američki novinar, istraživač i publicista, posjetio je Institut. Rukovodstvo i naučni saradnici upoznali su ga sa aktivnostima Instituta, te pripremama i organizaciji Međunarodne naučne konferencije o genocidu u Srebrenici, sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija, jula 1995. (25. maj 2005)

- Prof. dr. Karl F. Bahm sa University of Wisconsin (SAD), sa grupom od 10 studenata, razgovarao je o radu Instituta, rezultatima naučnog istraživanja i pripremama obilježavanja desete godišnjice genocida u Srebrenici, sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija, jula 1995. (27. maj 2005)

- Novinar UPRO – Huub Jaspers posjetio je Institut, radi istraživanja genocida u Srebrenici (15. juni 2005)

- Ingrar Skolb, iz Holandije, prilikom posjete Institutu, razgovarao je o bitnim saznanjima o genocidu u Srebrenici, sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija, jula 1995. (6. juli 2005)

- Prof. dr. Eric Markusen boravio je u Institutu u vezi sa kandidaturom Instituta za domaćina Sedme bijenalne konferencije The International Association of Genocide Scholars - IAGS-a (18-24. novembar 2005)

- Delegacija University of North Carolina u Charlotte - USA (prof. dr. Mirsad Hadžikadić, prof. dr. Toan F. Lorden i prof. dr. Lawrence Mays) posjetila je Institut i tom prilikom je razgovarano o potrebi, problemima, naučnom i društvenom značaju istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, nakon čega je potpisan sporazum o saradnji (24-26. juli 2006.). Tom prilikom je, pored ostalog, potpisan Sporazum o saradnji između University of North Caroline at Charlotte i Instituta

- Jennifer Mitchell, postdiplomac sa Kings College London, posjetila je Institut, radi istraživanja zločina u centralnoj Bosni (28. juli 2006)

- Institut (mr. Jasna Balorda) je uspostavio saradnju sa University of Pittsburgh (oktobar 2006)

- Razgovor sa delegacijom naučnika, predstavnika nevladinih organizacija i vjerskih institucija iz Švedske o agresiji na Bosnu i Hercegovinu i zločinima 1991-1995. Razgovor vodio dr. Bećir Macić (26. april 2007.)

- Posjeta Milike Leiz iz Češke ambasade, koja se interesovala za informacije o Institutu, publikacije i promocije aktivnosti (novembar 2007.)

- Visoka delegacija Evropskog parlamenta, na čelu sa gospodinom Dirkom Langeom, posjetila je Institut

- Boravak studentice Ljubice Kočev sa Univerziteta iz Trsta u Institutu vezano za dokumentaciju i literaturu na temu njenog magistarskog rada “Silovanje - instrument genocida u Bosni i Hercegovini”

- Grupa studenata, na čelu sa prof. dr Karlom F. Bahmom, sa University of Wiskonsin (USA), posjetila je Institut, gdje su upoznati sa radom i naučnim rezultatima istraživanja ove naučnoistraživačke ustanove. U raspravi je učestvovao jedan broj studenata, a prof. Bahm je postavio nekoliko pitanja, na koja su pružili odgovor uposlenici Instituta, posebno prof. dr. Smail Čekić

- Profesori sa Linköpings University iz Švedske – dr. Edgar Almén i dr. Hakan Ulfgard, u okviru višednevnog studijskog boravka Sarajevu, posjetili su 13. oktobra 2009. Institut, gdje su razgovarali sa direktorom prof. dr. Smailom Čekićem i saradnicima Instituta o naučnim rezultatima istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava.

Profesori Almén i Ulfgard izrazili su zadovoljstvo posjetom Institutu, ističući činjenicu da u Švedskoj živi veliki broj Bošnjaka, s kojima oni imaju veoma pozitivna iskustva u saradnji.

- Predstavnici Advocacy Center – TRIAL iz Švedske – Track Impunity Always posjetili su Institut 7. oktobra 2009. Centar nastoji da pomogne žrtvama međunarodnih zločina (kao što su genocid, zločini protiv čovječnosti, ratni zločini, mučenje, prisilni nestanak), nudeći im pravo zastupanja pred raznim međunarodnim institucijama za ljudska prava. Podnijeli su šest tužbi pred Evropskim sudom za ljudska prava za zločine nad Bošnjacima, koje su 20. avgusta 1992, izvršile srpske snage na Vlašiću.

Predstavnici Instituta su upoznali goste sa radom ove naučne institucije i dogovoreni su pravci daljnje saradnje (7. oktobar 2009).

- Ambasador Republike Albanije, Flamur Gashi, posjetio je Institut (21. oktobar 2010)

- Grupa građana iz Istanbula, u čijem sastavu se nalazilo više intelektualaca i biznismena, prilikom posjete Bosni i Hercegovini, boravila je u Institutu (19. novembar 2010)

- U posjeti Institutu (od 9-13. jula 2011) bio je Brian Masse, član Kanadskog parlamenta, koji je bitno doprinio usvajanju Rezolucije o genocidu u Srebrenici u Kanadskom Parlamentu. U Rektoratu Univerziteta u Sarajevu Brianu Masseu i mr. Emiru Ramiću dodijeljene su Zlatne značke Univerziteta

Za vrijeme boravka u Sarajevu, Brian Masse je, sa predstavnicima Instituta, pored Srebrenice (Potočari), posjetio i lokacije “Kod Sonje“ i bunker u Vogošći, koje su za vrijeme agresije bile u funkciji konoclogora, u kojima su izvršeni najmonstruozniji zločini protiv čovječnosti i međunarodnog prava, a u kojima je učestvovao i general Lewis McKenzie, komandant UNPROFOR-a.

- Studijska posjeta profesora i studenata sa University of Paris (juni-juli 2011)

- Studijska posjeta profesora i studenata iz Sjedinjenih Američkih Država: Nova Southeastern University i University of Wisconsin (juni-juli 2011)

- Studijska posjeta profesora i doktoranata sa Webster University, Ženeva (2. juli 2011)

- Posjeta saradnika Memorial de la Shoah, Paris (4. juli 2011)

- Posjeta saradnika United States Holocaust Memorial Museum, Washington (9. i 10. juli 2011)

- Posjeta Turske parlamentarne delegacije (20. septembar 2011)

- Posjeta ministra vanjskih poslova Republike Albanije (20. septembar 2011)

- Studenti Webster of the University iz Ženeve, sa prof. dr. Johnom Pirrijem, posjetili su (29. septembra 2011.) Institut, gdje su se upoznali sa naučnim rezultatima istraživanja Instituta

- Četrnaest studenata sa Nova Southeastern University, Farquhar College of Arts and Sciences (USA), posjetili su Institut (9. mart 2012). Nakon što su upoznati sa djelatnošću i naučnim rezultatima istraživanja, studenti su postavljali brojna i značajna pitanja o sadržaju, oblicima, načinima i posljedicama izvršenih zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Republici Bosni i Hercegovini na kraju XX stoljeća, odnosu međunarodne zajednice, posebno SAD-a, UN-a i Evropske zajednice/Evropske unije, prema agresiji i genocidu u RBiH, kao i edukaciji studenata o holokaustu i genocidu na Univerzitetu u Sarajevu, na koja je direktor Instituta, sa saradnicima, ponudio valjane i argumentovane, za njih veoma značajne i korisne odgovore

- Studenti Raissa Sawane i Michele Tuccio sa University of Paris – Université Paris - Est Créteil posjetili su Institut (12. marta 2012). Oni su u okviru svog studija, vršeći pripreme za rad na temu “Demokratizacija društva”, razmijenili iskustva sa naučnim radnicima i istraživačima

Instituta (doc. dr. Fikretom Bečirovićem, mr. Husejinom Omerovićem i mr. Sabinom Subašić-Galijatović)

- U posjeti Institutu bili su saradnici Memorial de la Shoah, Paris (12. april 2012)

- Erdal Sabri Ergen i Yönet C. Tezel, predstavnici Ministarstva vanjskih poslova Turske, posjetili su Institut i tom prilikom razgovarali o aktuelnim projektima Instituta, kao i o mogućim oblicima naučne saradnje sa određenim naučnim ustanovama u Republici Turskoj (12. maj 2012)

- Prof. dr. Karl F. Bahm i studenti sa University of Wisconsin (USA) posjetili su 31. maja 2012. Institut, pri čemu su iscrpno i sistematično upoznati sa najznačajnijim, aktuelnim projektima istraživanja i njihovim preliminarnim rezultatima istraživanja. Studenti su ispoljili visok stepen interesovanja za aktuelna istraživanja i njihove naučne rezultate, što se artikulisalo kroz brojna vrlo korisna pitanja, na koja su odgovore pružili direktor Instituta i njegovi saradnici.

- Prof. dr. Ann T. Petrila, sa University of Denver, je u jednodnevnom boravku u Institutu, iskazala interesovanje za sadržaj istraživačke djelatnosti Instituta, njegove najznačajnije rezultate i izdavačku djelatnost.

Institut su i tokom 2013, kao i prethodnih godina, posjetile brojne žrtve genocida, studenti i profesori univerziteta (iz zemlje i inostranstva), kao i predstavnici raznih udruženja žrtava genocida i određenih ustanova, od kojih navodimo samo neke:

Prof. dr. Karl F. Bahm, University of Wisconsin (Madison), sa grupom od 30 studenata; prof. dr. David Pettigrew, Southern Connecticut State University; Ivar Amundsen, Honorary Consul for Bosnia and Herzegovina; Adelma Jakupović (MA Candidate, International Peace & Conflict Resolution Program, The School of International Service, American University, Washington, DC), Supervizor u istraživanju na temu: “Genocid u Prijedoru“ – Sudska praksa ICTY; Genevieve Parent, profesor sa St. Paul University, tema istraživanja: “Reconciliation and Justice after Genocide: A Theoretical Exploration”; Prof. dr. Paul Mojzes, sa Rosemont College Pennsylvania; Hollie Nyseth Brehm – University of Minnesota, tema istraživanja: “The Causes of Genocide as well as how Genocides Unfold with a Particular Focus on Temporal and Regional Variation in Genocidal Violence in Bosnia, Rwanda, and Sudan”; Jessica Bombasaro-Brady – Coordinator at Alternatives to Violence Project, London, tema istraživanja: “Bosnian

Police Reform“; Hilal Otyakmazm, International Burch University Faculty of Oriental Philology, Sarajevo; Marieke Zoodma, student in the Master program History: Holocaust and Genocide Studies at the University of Amsterdam. Tema istraživanja: “Islamic Initiatives in the Reconciliation Process in Bosnia”; Savez logoraša Bosne i Hercegovine; Udruženje - Pokret “Majke enklava Srebrenica i Žepa“; Udruženje “Žena žrtva rata“ i dr.

Razgovore sa prethodno navedenim, te profesorima i studentima, kao i drugim, obavili prof. dr. Smail Čekić i drugi naučni saradnici Instituta. Prilikom ovih posjeta oni su razgovarali sa rukovodstvom i saradnicima Instituta o najznačajnijim pitanjima iz domena rada ove naučne ustanove, njenim istraživačkim rezultatima, izdavačkoj djelatnosti i daljim aktivnostima.

Gostima su prezentirani bitni rezultati dosadašnjeg rada Instituta: izrada i unapređenje metodologije naučnog istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, razrađivanje i usavršavanje naučnih i stručnih postupaka, brojna naučna i stručna istraživanja, organizovanje više naučnih skupova, izlaganje saradnika Instituta na tim skupovima, značajni naučni rezultati istraživanja Instituta i dr.

U svom dvodecenijskom radu Institut je, na osnovu relevantne dokumentacije, naučno-interdisciplinarnim pristupom, pored ostalog, utvrdio da je na Republiku Bosnu i Hercegovinu izvršena klasična oružana agresija, odnosno zločin protiv mira i sigurnosti čovječanstva, što znači da se radi o međunarodnom oružanom sukobu, te da je na okupiranim teritorijama Republike Bosne i Hercegovine i gradovima u opsadi nad Bošnjacima izvršen najteži zločin – zločin genocida, kao i ratni zločini nad Hrvatima i Srbima.

U tom kontekstu ukazano je da je zauzimanje Bosne i Hercegovine kao države, te “konačno rješenje” muslimanskog pitanja – istrebljenje Bošnjaka ili njihovo svođenje na beznačajnu etničku skupinu - suština zajedničkog zločinačkog poduhvata SRJ (Srbije i Crne Gore) i Republike Hrvatske. Svemu tome prethodile su planske i systemske pripreme agresije i genocida (ideološke, političke, vojne, ekonomske, psihološke, propagandne, medijske i druge).

Na osnovu predstavljanja Instituta, njegovog rada i rezultata naučnih istraživanja vođena je sadržajna rasprava koja je inicirana brojnim pitanjima od strane studenata i profesora iz Evrope i Amerike. Oni su se naročito interesovali za silovanje i druge seksualne zločine u Bosni i Hercegovini

tokom agresije, istraživanjima ovog fenomena, posebno u pravcu pomoći žrtvama, te integraciji u društvo djece rođene nakon silovanja. Predočeno im je da je u toku agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu silovanje bilo dio ratnog plana, jedna od genocidnih radnji, masovan i dobro projektovan zločin na bošnjačku porodicu i porodični sistem.

Uvaženi gosti su, pored ostalog, željeli da saznaju uzroke i korijene raspada jugoslovenske države. U vezi sa tim, ukazano je na velikodržavne projekte, a posebno na velikosrpsku ideologiju, politiku i praksu, što je imalo za cilj uništavanje države Bosne i Hercegovine i istrebljenje Bošnjaka.

Gosti su se zahvalili Institutu na prijemu i veoma konstruktivnom i edukativnom razgovoru, koji im je ponudio mnoštvo dragocjenih podataka i činjenica, poklonivši određene odjevne predmete sa antigenocidnim parolama. Domaćin je uzvratio sa jednim brojem izdanja na engleskom jeziku o agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu, opsadi Sarajeva i presudi Međunarodnog suda pravde iz 2007. godine. Također, pozvani su na saradnju u realizaciji postdiplomskog studija "Holokaust i genocid".

2. Posjete istraživačkim i drugim ustanovama i organizacijama

Od osnivanja Instituta, u vrijeme agresije i genocida, opsade Sarajeva, kao i nakon potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma, direktor Instituta, sa određenim saradnicima, u okviru realizacije definisanih programskih sadržaja (naučne konferencije, okrugli stolovi, tribine, predavanja, itd.) uspostavili su saradnju sa relevantnim naučnoistraživačkim ustanovama, poznatim univerzitetima, organizacijama za zaštitu ljudskih prava i međunarodnim sudovima za krivično procesuiranje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava. S tim u vezi, prof. dr Smail Čekić je, primjera radi, u periodu od 1994, posjetio više univerziteta i drugih ustanova i organizacija, na kojima održao je nekoliko predavanja i uspostavio kontakte i saradnju, među kojima posebno navodimo:

- Vrije University Amsterdam, Amsterdam
- Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona
- New York University, New York
- Queens College, New York
- Baruch College, New York

- Concordia University, Montreal
- Institute for Genocide and Human Rights Studies, Montreal
- Documentationszentrum Simon Wiesenthal, Vienna
- Gesellschaft für bedrohte Völker-International, Göttingen
- Permanent Peoples' Tribunal, Bern
- ICTY, Den Haag

Prof. dr. Smail Čekić je u ime Instituta u periodu od 4-10. septembra 2000. boravio u Sjedinjenim Američkim Državama (New York i Washington), gdje je obavio niz značajnih razgovora sa predstavnicima Ujedinjenih nacija u vezi sa istraživanjem zločina genocida u sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija Srebrenici, jula 1995. S tim u vezi, postignut je dogovor o izdavanju knjige "GENOCID U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995". Ostvareni su kontakti sa naučnim radnicima u vezi sa održavanjem Međunarodne naučne konferencije "Zločini u Bosanskoj krajini za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu 1991-1995", kao i sa naučnim ustanovama iz oblasti istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, kao što su, između ostalog, Center for Advanced Holocaust Studies pri United States Holocaust Memorial Museum, te International Crisis Group i dr. Također je informisao dio američke naučne javnosti o agresiji i genocidu u Republici Bosni i Hercegovini na kraju XX stoljeća.

Posebno je značajan kontinuitet saradnje sa ICTY-em u razmjeni rezultata istraživanja i određene validne i pouzdane dokumentacije, te određenih svjedočenja, kao što je to svjedočenje prof. dr. Smaila Čekića u Hagu (od 30. jula do 2. avgusta 2002) u predmetu protiv generala Stanislava Galića, koji je optužen za granatiranje i snajperisanje Sarajeva. U navedenom procesu prof. Čekić je izložio metodološki pristup istraživanju, organizaciju i realizaciju istraživanja STRADANJE SARAJEVA ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU, čime je akcentirao bitne postavke - postulate i aksiome naučnog istraživanja i time dokazao da se radi o valjanom i relevantnom naučnom istraživanju. U raspravi o pitanju karaktera oružanog sukoba u Republici Bosni i Hercegovini 1991-1995. Čekić je dokazao generalnu - krucijalnu tezu o međunarodnom oružanom sukobu, odnosno agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu.

- Aktivno učestvujući u radu Radne grupe (Working Group) "TEACHING AND REMEMBRANCE" Council of Europe, čiji je 2002-

2003. godine bio član, prof. dr. Smail Čekić je ukazivao na genocid i druge oblike zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava koji su u Bosni i Hercegovini u XX stoljeću izvršeni nad Srbima, Jevrejima, Romima i Bošnjacima, zalažući se da se taj najteži zločin u međunarodnom pravu mora izučavati u obrazovnom sistemu savremene Evrope.

- Delegacija od pet članova (prof. dr. Faruk Čaklovića, rektor Univerziteta u Sarajevu; doc. dr Emir Turkušić, ministar za nauku i obrazovanje Kantona Sarajevo, prof. dr. Smail Čekić, direktor Instituta, Emir Zlatar, direktor Fonda memorijala Kantona Sarajeva za izgradnju i očuvanje groblja šehida i poginulih boraca, memorijalnih centara i spomen obilježja žrtava genocida, i Samira Nuhanović, saradnica Instituta) boravila je, od 27. oktobra do 5. novembra 2006, u Sjedinjenim Američkim Državama, radi razvijanja i jačanja saradnje između Univerziteta u Sarajevu i University of North Carolina u Charlotte, te posebno sa Institutom za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu.

Prvih sedam dana delegacija je boravila na University of North Carolina u Charlotte. Razlog posjete ovom univerzitetu je Memorandum o razumijevanju koji su Ministarstvo za nauku i obrazovanje Kantona Sarajevo i Institut potpisali sa navedenim univerzitetom u julu 2006. godine, a s ciljem razvijanja međusobne saradnje na polju razmjene studenata na postdiplomskim studijama i saradnje na zajedničkim projektima. Potpisani Memorandum je izjava želje za obostranom saradnjom koju je navedena delegacija konkretizovala nizom pojedinačnih dogovora sa različitim fakultetima i institutima, članicama tog univerziteta.

Posjeta Rutgers The State University of New Jersey urodila je potpisivanjem još jednog Memoranduma o razumijevanju, koji je, kao okvirni sporazum, poslužio kao osnova za izradu programa postdiplomskog studija. Za Institut su posebno bili značajni sastanci sa predstavnicima The Center for the Study of Genocide and Human Rights of Rutgers i Center for Women and Work. U oba slučaja izražena je posebna zainteresovanost za programe razmjene studenata između Rutgers The State University i Univerziteta u Sarajevu;

- Institut je 8. jula 2007. u Rutgersu-Newark (USA) potpisao Sporazum o saradnji sa The State University of New Jersey (The Center for the Study of Genocide and Human Rights of Rutgers) – ugovor su potpisali rector (Provost) dr. Staevan J. Diner i direktor Instituta, prof. dr. Smail Čekić.

- Prof. dr. Smail Čekić je u periodu od 22-31. oktobra 2008, po pozivu Naučnoistraživačkog instituta "Ibn sina" iz Sarajeva i Teherana, boravio u Iranu (Teheranu, Kermanu i Komu). S tim u vezi, on je na više univerziteta održao predavanja o historiji Bosne i Hercegovine, sa posebnim naglaskom na genocid i druge oblike zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava; uspostavio kontakte i vodio razgovore sa više naučnoistraživačkih, obrazovnih i kulturnih ustanova, te jednim brojem nevladinih organizacija koje se bave istraživanjem ratnih zločina u Iračko-iranskom ratu i koje okupljaju žrtve zločina.

U okviru navedenog boravka realizovane su posjete sljedećim ustanovama: Andisheh Suzan-e-Noor Studies Institute u Teheranu; University of Tehran; Military University of Imam Ali u Teheranu; School of International Relations history of Foreign Affairs u Teheranu; National Library and Archives of the I. R. of Iran u Teheranu; International Center for Islamic Studies, u Teheranu; The Bureau for the Literature and Art of Resistance War Literature and memoirs Specialist u Teheranu; Society for Chemical Weapons Victims u Teheranu; University of Qom u Komu; Computer Research Center of Islamic Sciences u Komu; Military Museum u Kermanu; Shahzadeh Garden u Mahanu, Kerman; Historic village u Najmanu (Kerman) i dr.

- Prof. dr. Dennis C. Golden, predsjednik Fontbonne University u St. Louisu je, 2. decembra 2008, u čast prof. dr. Smaila Čekića, priredio svečani prijem, na kome su bili prisutni mnogi profesori tog i drugih univerziteta, kao i brojni naučni, javni, humanitarni i drugi radnici i ugledni gosti. Tom prilikom prof. Golden je održao govor i zaželio toplu dobrodošlicu. Nakon toga, prof. Čekić se obratio prisutnima, zahvalio prof. Goldenu i uručio mu nekoliko izdanja Instituta, kao i paket materijala o opsadi Sarajeva.

Na kraju posjete sa rukovodstvom Univerziteta je dogovoreno da se uspostavljena saradnja proširi, pri čemu je ukazana spremnost da se potpiše ugovor o međusobnoj saradnji.

Za vrijeme boravka u St. Louisu (od 27. novembra do 4. decembra 2008.) prof. Smail Čekić je posjetio i University of Missouri, gdje je razgovarao sa rektorom Univerziteta, prof. dr. Thomasom F. Geareom, i prof. dr. Joelom Glassmanom, direktorom Center for International Studies. Tom prilikom prof. Čekić je upoznao prisutne profesore sa radom Instituta, kao i mnogim značajnim pitanjima o agresiji na Republiku Bosnu i Herce-

govinu i genocidu nad Bošnjacima, te problemima sa kojima se Institut susreće.

- 3. decembra 2008. prof. Čekić je (u St. Louisu) razgovarao sa kongresmenom SAD-a Russom Carnahanom (Third District Missouri). On se interesovao o stanju u Bosni i Hercegovini, posebno problemima i načinima njihovog rješavanja. Kongresmen je posebno izrazio interesovanje o uzrocima genocida nad, kako je on rekao, bosanskim muslimanima, na što je prof. Čekić iznio argumentovana objašnjenja.

- Prof. dr. Smail Čekić je, boraveći u Kanadi i SAD-u, od 24. februara do 4. marta 2009, uspostavio kontakt sa University of Toronto i dogovorio sadržaj, oblike i načine zajedničke saradnje sa Institute for the Research of Genocide Canada, direktorom mr. Emirom Ramićem. Pored toga, Čekić je u Grand Rapidsu (SAD) i Torontu vodio duge i iscrpljujuće razgovore sa članovima Upravnog odbora Kongresa Bošnjaka u Sjevernoj Americi.

IZDAVAČKA DJELATNOST

U izdavačkoj djelatnosti Instituta objavljeno je 110 publikacija, od čega su uposlenici Instituta autori 26 knjiga, dok su saradnici Instituta autori 51 izdanja. Objavljeno je 13 zbornika radova i devet zbirki dokumenata i kataloga. Sa stranih jezika prevedeno je 11 knjiga koje se bave problemom genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava. Uposlenici Instituta su u izdanju drugih ustanova i institucija objavili 23 publikacije.

Naučna djela, čiji su autori uposlenici Instituta, a naročito prof. dr. Smail Čekić* predstavljaju značajan naučni doprinos upotpunjavaju i razvoju naučnih saznanja o zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava, što je u funkciji razvoja i afirmacije predmeta i metoda nauke o genocidu i njenih određenih naučnih disciplina u okviru društvenih i humanističkih nauka. Rezultati naučnih istraživanja imaju, pored ostalog, za osnovni cilj utvrđivanje i afirmaciju naučne istine kao ljudskog i naučnog saznanja o predmetima mišljenja i naučnog istraživanja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, te krivičnog procesuiranja zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava kao osnove izgradnje i razvoja stabilnijeg i uređenog i uređenijeg društva i trajnog mira kao univerzalne društvene vrijednosti.

Rezultati naučnih istraživanja Instituta, zbog njihovog naučnog značaja i doprinosa razvoju nauke i rješavanju problema društvene prakse, intenzivno su citirani, u cjelini ili/i bitnim dijelovima, u relevantnoj naučnoj i stručnoj literaturi.

---

* Inostrani i domaći naučnici – istraživači i analitičari prof. dr. Smaila Čekića ocjenjuju i uvrštavaju u “**najpoznatijeg bosanskog poznavaoa genocida**” (između ostalih, vidi knjigu: Quintin Hoare-Noel Malcolm, **BOOKS ON BOSNIA a critical bibliography of works relating to Bosnia-Herzegovina published since 1990 in West European languages**, The Bosnian Institute, London, 1999).

1. Objavljene knjige autora uposlenika Instituta

- Smail Čekić, **THE AGGRESSION ON BOSNIA AND GENOCIDE AGAINST BOSNIACS 1991-1993.** (prijevod: AGRESIJA NA BOSNU I GENOCID NAD BOŠNJACIMA: 1991-1993.), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 1995; prevodioci: Haris Mešinović, Kadira Hadžić i Ferida Dučić, recenzenti: prof. dr. Mustafa Imamović, prof. dr. Atif Purivatra i prof. dr. Jusuf Žiga.
- Smail Čekić – Muharem Kreso – Bećir Macić, **GENOCID U SREBRENICI, “SIGURNOJ ZONI” UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995,** Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2000; urednik i redaktor: mr. Muharem Kreso, recenzenti: prof. dr. Nijaz Duraković i prof. dr. Šefko Međedović.
- Smail Čekić – Muharem Kreso – Bećir Macić, **GENOCIDE IN SREBRENICA, UNITED NATIONS “SAFE AREA”, IN JULY 1995.** (prijevod: GENOCID U SREBRENICI, “SIGURNOJ ZONI” UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995.), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2001; urednik: mr. Muharem Kreso, recenzenti: prof. dr. Nijaz Duraković i prof. dr. Šefko Međedović.
- Bećir Macić, **ZLOČINI PROTIV MIRA,** Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2001; urednik: doc. dr. Muhamed Šestanović, recenzenti: prof. dr. Fuad Saltaga i prof. dr. Ibrahim Bakić.
- Smail Čekić, **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU – PLANIRANJE, PRIPREMA, IZVOĐENJE,** knjiga I i II, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Kult B, Sarajevo, 2004; urednik i redaktor: mr. Muharem Kreso, recenzenti: prof. dr. Mustafa Imamović, prof. dr. Norman Cigar, prof. dr. Nijaz Duraković i mr. Muharem Kreso.

- Smail Čekić, **THE AGGRESSION AGAINST THE REPUBLIC OF BOSNIA AND HERZEGOVINA – PLANNING, PREPARATION, EXECUTION** (prijevod: AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU – PLANIRANJE, PRIPREMA, IZVOĐENJE -), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005; urednik i redaktor: mr. Muharem Kreso, recenzenti: prof. dr. Mustafa Imamović, prof. dr. Norman Cigar, prof. dr. Nijaz Duraković i mr. Muharem Kreso.

- Smail Čekić, **ISTRAŽIVANJE ŽRTAVA GENOCIDA, SA POSEBNIM OSVRTOM NA BOSNU I HERCEGOVINU – NAUČNO-TEORIJSKA I METODOLOŠKO-METODSKA PITANJA I PROBLEMI**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Kult B, Sarajevo, 2007; urednik: Mustafa Kapidžić, recenzenti: Muhamed Mešić i prof. dr. Dževad Termiz.

- Smail Čekić i Dževad Termiz, **ŽRTVE ZLOČINA U SARAJEVU 1992-1996 – Naučnoistraživački projekt**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007; urednik: dr. Bećir Macić, recenzenti: prof. dr. Asad Nuhanović i prof. dr. Janja Beč-Neumann.

- Muharem Kreso, **NACISTIČKO “KONAČNO RJEŠENJE” JEVREJSKOG PITANJA U OKUPIRANIM ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA OD 1941. DO 1945. GODINE**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007; urednik: dr. Rasim Muratović, recenzenti: akademik prof. dr. Vladimir Premec i prof. dr. Smail Čekić.

- Rasim Muratović, **HOLOCAUST NAD JEVREJIMA I GENOCID NAD BOŠNJACIMA**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007; urednik mr. Muharem Kreso, recenzenti: prof. dr. Hidajet Repovac i prof. dr. Smail Čekić.

- Rasim Muratović, **MOĆ I NEMOĆ DRŽAVE BLAGOSTANJA**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008; urednik: doc. dr. Fikret Bećirović, recenzenti: prof. dr. Muslija Muhović i prof. dr. Jusuf Žiga.

- Smail Čekić, **RESEARCH OF GENOCIDE VICTIMS, WITH A SPECIAL EMPHASIS ON BOSNIA AND HERZEGOVINA – PROBLEMS AND ISSUES IN SCIENTIFIC THEORY, METHODS AND METHODOLOGY** (prijevod: ISTRAŽIVANJE ŽRTAVA GENOCIDA SA POSEBNIM OSVRTOM NA BOSNU I HERCEGOVINU – NAUČNO-TEORIJSKA I METODOLOŠKO-METODSKA PITANJA I PROBLEMI), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Kult B, Sarajevo, 2009, Urednik: Mustafa Kapidžić, recenzenti: Muhamed Mešić i prof. dr. Dževad Termiz, prevodioci: Branka Ramadanović i Samir Kulaglič.

- Sabahudin Šarić, **VELIKOSRPSKA IDEOLOGIJA**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2009; urednik: Samija Rizvanović, recenzenti: dr. Bećir Macić i doc. dr. Rasim Muratović.

- Smail Čekić, Meldijana Arnaut-Haseljić, Bećir Macić, **MASOVNE GROBNICE U BOSNI I HERCEGOVINI – SIGURNA ZONA UJEDINJENIH NACIJA SREBRENICA**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2010; urednik: mr. Sabahudin Šarić, recenzenti: doc. dr. Rasim Muratović i doc. dr. Fikret Bećirović.

- Smail Čekić, Muhamed Šestanović, Merisa Karović i Zilha Mastalić-Košuta, **ZLOČINI NAD DJECOM SARAJEVA U OPSADI**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2010; urednik i redaktor: dr. Bećir Macić, recenzenti: prof. dr. Ismet Dizdarević, mr. Muharem Kreso i mr. Enis Omerović.

- **OPTUŽNICE PROTIV RADOVANA KARADŽIĆA I RATKA MLADIĆA** (priredili: Enis Omerović i Sabina Subašić-Galijatović), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2010; recenzent: mr. Muharem Kreso.
- Elias Tauber, **WHEN THE NEIGHBORS WERE REAL HUMAN BEINGS** (prijevod: KADA SU KOMŠIJE BILI LJUDI), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2011.
- Smail Čekić, **GENOCID I ISTINA O GENOCIDU U BOSNI I HERCEGOVINI**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012; recenzenti: prof. dr. Norman Cigar, dr. Rasim Muratović i doc. dr. Fikret Bečirović.
- Rasim Muratović, **BOSNA U BERGENSKIM VREMENIMA / BOSNIA I BERGENS TIDENDE**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012; urednik: Samija Rizvanović, recenzenti: prof. dr. Fahira Fejzić-Čengi i prof. dr. Šemso Tucaković.
- Rasim Muratović, **HOLOKAUST NAD JEVREJIMA I GENOCID NAD BOŠNJACIMA** – II izdanje, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012; urednik mr. Muharem Kreso, recenzenti: prof. dr. Hidajet Repovac i prof. dr. Smail Čekić.
- Fikret Bečirović, **KULTURNA POLIVALENTNOST I APSURD ZLOČINA U BOSNI I HERCEGOVINI**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013; urednik i redaktor: prof. dr. Ismet Dizdarević, recenzenti: prof. dr. Hidajet Repovac i prof. dr. Zarije Seizović.

- Mesud Šadinlija, **TERITORIJALNA ODBRANA BOSNE I HERCEGOVINE 1986-1992**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013; urednik: mr. Amir Kliko, recenzenti: prof. dr. Zijad Šehić i dr. Safet Bandžović.

- Rasim Muratović, **GENOCID U AHMIĆIMA 1993**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013; recenzenti: mr. Amir Kliko i mr. Sabahudin Šarić.

- Smail Čekić, **ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA NAD MUSLIMANIMA (BOŠNJACIMA I ALBANCIMA) U PLAVSKO-GUSINJSKOJ OBLASTI 1912-1913: NAUČNOISTRAŽIVAČKI PROJEKT**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013; recenzenti: prof. dr. Dževad Termiz i prof. dr. Ismet Dizdarević.

- Muharem Kreso, **ISKUSTVA ODBRANE BOSNE I HERCEGOVINE**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013; Recenzenti: prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Selmo Cikotić i mr. Hasib Mušibegović.

2. Publikacije uposlenika Instituta u izdanju drugih ustanova i institucija

- Smail Čekić, **AGRESIJA NA BOSNU I GENOCID NAD BOŠNJACIMA: 1991-1993**, NIPP “Ljiljan”, Sarajevo, 1994; urednik: Enes Durmišević, recenzenti: prof. dr. Mustafa Imamović, prof. dr. Arif Purivatra i prof. dr. Jusuf Žiga.
- Smail Čekić, **UZROCI, CILJEVI I RAZMJERE AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995**, Vijeće Kongresa bosansko-muslimanskih intelektualaca, Sarajevo, 1995; urednik: Arif Zulić.
- Smail Čekić, **GENOCID NAD BOŠNJACIMA U DRUGOM SVJETSKOM RATU, Dokumenti**, Udruženje muslimana za antigenocidne aktivnosti, Sarajevo, 1996; urednik: prof. dr. Jusuf Žiga, recenzenti: prof. dr. Atif Purivatra i prof. dr. Zvonimir Šeparović.
- Smail Čekić, **HAŠKI TRIBUNAL - HAGUE TRIBUNAL**, Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo, 1996; urednik: Arif Zulić.
- Bećir Macić, **VOJNA OBUKA I ZA DRUGI RAZRED GIMNAZIJE I DRUGIH SREDNJIH ŠKOLA** (koautor), Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Federacije Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1996.
- Smail Čekić, **HISTORIJA GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA** (dvojezično izdanje na engleskom i bosanskom jeziku), Muzej genocida, Sarajevo, 1997; urednik: Suad Handanagić, recenzenti: prof. dr. Atif Purivatra i prof. dr. Jusuf Žiga.
- Bećir Macić, **AGRESIJA NAKON AGRESIJE**, Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo, 2001; urednik Arif Zulić.
- Smail Čekić, **POKRET BAGAUDA**, Fakultet političkih nauka, Sarajevo, 2002; urednik: mr. Muharem Kreso, recenzenti: prof. dr. Enver Imamović i mr. Muharem Kreso.

- Smail Ćekić, **REVOLUCIONARNI RAD KPJ U VOJSCI KRALJEVINE JUGOSLAVIJE**, Kult B, Sarajevo, 2003; urednik: Mustafa Kapidžić, recenzenti: prof. dr. Nijaz Duraković, mr. Muharem Kreso i prof. dr. Esad Zgodić.
- Elijas Tauber, **ILUSTROVANI LEKSIKON JUDAIZMA: ISTORIJA, RELIGIJA I OBIČAJI**, Magistrat, Sarajevo, 2007; urednik: Dragan S. Marković, recenzenti: prof. dr. Ivan Cvitković, akademik prof. dr. Rešid Hafizović i Eliezer Papo, rabin.
- Mesud Šadinlija, **PRVI KORPUS ARBIH: NASTANAK I RAZVOJ**, Ministarstvo za boračka pitanja Kantona Sarajevo, Sarajevo, 2008; recenzenti: doc. dr. Senija Milišić i mr. Vahid Karavelić, general Armije RBiH u penziji.
- Smail Ćekić, **IDEOLOGIJA I POLITIKA AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU I GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA**, Univerzitet u Sarajevu, Univerzitetski informativni glasnik, Specijalno izdanje br. 2, juli 2009; glavni i odgovorni urednik: prof. dr. Faruk Ćaklovića.
- Jasna Balorda, **PREŽIVJETI GENOCID: ANALIZA POST-RATNIH ETNIČKIH IDENTITETA BOŠNJAKA**, Maunagić, Sarajevo, 2009.
- Smail Ćekić, **VELIKOSRPSKA IDEOLOGIJA I POLITIKA AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU I GENOCIDA NAD BOŠNJACIMA**, Univerzitet u Sarajevu, Univerzitetski informativni glasnik, Specijalno izdanje br. 3, juli 2010; glavni i odgovorni urednik: prof. dr. Faruk Ćaklovića.
- Fikret Bećirović – Smail Ćekić, **BEZ KOGA JE OSTAO I OPSTAO UNIVERZITET U SARAJEVU: fluktuacija nastavnika i saradnika Univerziteta u Sarajevu tokom opsade 1992–1995.** – priređivači, Univerzitet u Sarajevu, 2010, glavni i odgovorni urednik: prof. dr. Faruk Ćaklovića.

- Amir Kliko – Fikret Ćuskić, **17. VITEŠKA KRAJIŠKA BRDSKA BRIGADA ARBIH**, Udruženje 17. VKBBR, Sarajevo, 2010; urednik: mr. Mesud Šadinlija, recenzenti: dr. Safet Bandžović, prof. dr. Husnija Kamberović i Enver Hadžihasanović, general Armije RBiH u penziji.
- Elijas Tauber, **JEVREJSKA ŠTAMPA U BiH (1900-2011.)**, Media centar Sarajevo i La Benevolencija Sarajevo, Sarajevo, 2011; urednik: Boro Kontić.
- Elijas Tauber, **JEVREJSKOŠPANSKI JEZIK U BOSNI I HERCEGOVINI**, Institut za jezik u Sarajevu i La Benevolencija, 2011; urednik: prof. dr. Ibrahim Čedić; recenzenti: prof. dr. Eliezer Papo, Hadžem Hajdarević i Aida Kršo.
- Mesud Šadinlija, **ZA SARAJEVO, ZA BOSNU SVOJU, OD 13. NOVOSARAJEVSKE DO 111. VITEŠKE**, Udruženje “1. slavna – 111. viteška brigada“, Sarajevo, 2010; urednik: mr. Amir Kliko, recenzenti: dr. Safet Bandžović, prof. dr. Edin Radušić i mr. Vahid Karavelić, general u penziji.
- Smail Čekić, **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU I GENOCID NAD BOŠNJACIMA**, Univerzitet u Sarajevu, Univerzitetski informativni glasnik, Specijalno izdanje, br. 5, juli 2011; glavni i odgovorni urednik: prof. dr. Faruk Čaklovića, rektor.
- Amir Kliko – Fikret Ćuskić, **17. VITEŠKA KRAJIŠKA BRDSKA BRIGADA ARBIH**, Udruženje 17. VKBBR, Ključ, 2011. – drugo izdanje; urednik: mr. Mesud Šadinlija, recenzenti: dr. Safet Bandžović, prof. dr. Husnija Kamberović i Enver Hadžihasanović, general u penziji.
- Ermin Kuka, **MENADŽMENT U OBRAZOVANJU**, Štamparija Fojnica d.o.o., Sarajevo, 2012; urednik: prof. dr. Ismet Dizdarević, recenzenti: prof. dr. Faruk Jašarević i mr. Dritan Abazović.
- Elijas Tauber - Milena Gašić, **JEVREJSKA PREZIMENA U ARHIVSKIM DOKUMENTIMA**, Historijski arhiv Sarajevo, Sarajevo, 2013; recenzenti: dr. Andrej Rodinis i mr. Sejdalija Gušić.

3. Publikacije saradnika Instituta

- Dževad Sakić, **POČECI AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU**, Izložba – Svjedočenja sa ekrana (dvojezično izdanje: bosanski/engleski); Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 1995.
- Jusuf Kadrić, **BRČKO - GENOCID I SVJEDOČENJA**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 1998, urednik: mr. Muharem Kreso, recenzenti: prof. dr. Jusuf Žiga i prof. dr. Smail Čekić.
- Jusuf Kadrić, **BRČKO – GENOCIDE AND TESTIMONY** (prijevod: BRČKO - GENOCID I SVJEDOČENJA), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 1998, urednik: mr. Muharem Kreso, recenzenti: prof. dr. Jusuf Žiga i prof. dr. Smail Čekić.
- Šemso Tucaković, **ALADŽA DŽAMIJA - UBIJENI MONUMENT**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 1998; urednik: dr. Bećir Macić, recenzenti: prof. dr. Jusuf Žiga, prof. dr. Smail Čekić i prof. dr. Ismet Bušatlić.
- Fuad Purišević, **BORAČKA ZAŠTITA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2000; urednik: mr. Muharem Kreso, recenzenti: prof. dr. Kasim Begić i dr. Bećir Macić.
- Fuad Purišević, **VETERANS PROTECTION IN THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA** (prijevod: BORAČKA ZAŠTITA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2000; urednik: mr. Muharem Kreso, recenzenti: prof. dr. Kasim Begić i prof. dr. Bećir Macić.

- Muhamed Šestanović, **ZLOČINI NAD PSIHIČKIM INTEGRITETOM DJECE**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2000; urednik: mr. Muharem Kreso, recenzenti: prof. dr. Ismet Dizdarević i prof. dr. Ejub Čehić.
- Eset Muračević, **UBIJENE I NESTALE ŽRTVE ZLOČINA U VOGOŠĆI 1992-1995**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2001; urednik: mr. Muharem Kreso, recenzenti: prof. dr. Smail Čekić i mr. Muharem Kreso.
- Ramo Arnautović, **DJECA U VIHORU RATA**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2001; urednik i redaktor: Muharem Kreso, recenzenti: mr. Muharem Kreso i prof. dr. Dževdeta Ajanović.
- Ismet Dizdarević, **NEZABORAV USJEKLINA GENOCIDA**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2003; urednik doc. dr. Muhamed Šestanović, recenzenti: prof. dr. Smail Čekić i prof. dr. Asim Omerović.
- Ramo Arnautović, **DJEČIJI DOMOVI ZA RATNU SIROČAD U BOSNI I HERCEGOVINI**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2003; urednik i redaktor: dr. Bećir Macić, recenzenti: prof. dr. Adila Kreso i doc. dr. Muhamed Šestanović.
- Preljub Tafro i Bećir Macić, **GENOCID NAD BOŠNJACIMA NA PODRUČJU OPĆINE FOČA 1992-1995 (PRILOG UTVRĐIVANJU ŽRTAVA)**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2004; urednik: prof. dr. Ismet Dizdarević, recenzenti: prof. dr. Ismet Dizdarević i mr. Suljo Borovina.

- Vahid Karavelić, **AGRESIJA NA BOSNU I HERCEGOVINU (SJEVEROISTOČNA BOSNA 1991. DO 1992)**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2004; urednik Šefko Hodžić, recenzenti: prof. dr. Salih Kulenović i general Rasim Delić.

- Esad Zgodić, **POLITIKE FANTAZIJA**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005; recenzenti: prof. dr. Omer Ibrahimagić, prof. dr. Smail Čekić i mr. Esad Bajtal.

- Faid Hećo, **ULOGA JUGOSLOVENSKE NARODNE ARMIJE U AGRESIJI NA BOSNU I HERCEGOVINU**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005; urednik i redaktor: mr. Muharem Kreso, recenzenti: prof. dr. Muhamed Šestanović i dr. Bećir Macić.

- Duljko Hasić, **RATNE ŠTETE U SARAJEVU 1992-1995**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2006; urednik i redaktor: prof. dr. Muhamed Šestanović, recenzenti: prof. dr. Jozo Sović, prof. dr. Mehmedalija Hadžović i prof. dr. Muhamed Šestanović.

- Safet Bandžović, **ISELJAVANJE BOŠNJAKA U TURSKU**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2006; urednik: prof. dr. Ismet Dizdarević, recenzenti: prof. dr. Smail Čekić i dr. Bećir Macić.

- Ante Milanović, **PREHRANA SARAJEVA U OPSADI: 1992-1995**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007; recenzenti: prof. dr. Mustafa Beganović i prof. dr. Refik Numić.

- Bakir Alispahić, **TERORIZAM - ŠTA JE TO?**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007; urednik: prof. dr. Dževad Termiz, recenzenti: prof. dr. Esad Duraković, prof. dr. Miodrag Simović i Mato Tadić.

- Hajriz Bećirović, **GENOCID U SAVREMENOJ DRUŠTVENOJ ZNANOSTI**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007; urednik: mr. Muharem Kreso, recenzenti: prof. dr. Nijaz Duraković i prof. dr. Smail Čekić.
- Senija Milišić, **INSTITUCIONALIZACIJA NAUKE U BOSNI I HERCEGOVINI**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007; urednik: mr. Muharem Kreso, recenzenti: prof. dr. Smail Čekić i dr. Safet Bandžović.
- Jusuf Žiga, **VRIJEME “RAZLJUĐENIH DVONOŽACA” – PARADIGMA BOSNE KOJU SU IZDALI**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007; recenzenti: prof. dr. Adnan Silajdžić i doc. dr. Senadin Lavić.
- Elias Tauber, **KADA SU KOMŠIJE BILI LJUDI**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008.
- Stjepan Lapenda, **SREBRENICA - PARADIGMA GENOCIDA (“LE FIGARO” 2000-2006)**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008; recenzenti: prof. dr. Ismet Dizdarević i dr. Bećir Macić.
- Velid Šabić, **GENOCID U SREDNJEM PODRINJU 1992-1995**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008; urednik mr. Muharem Kreso, recenzenti: prof. dr. Mirsad D. Abazović, dr. Edina Bećirević i Nijaz Mašić, prof.
- Mujo Alić, **UPOTREBA BOJNIH OTROVA U IZVRŠENJU GENOCIDA U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo,

2008; urednik: dr. Bećir Macić, recenzenti: akademik prof. dr. Seid Huković i dr. Bećir Macić.

- Rasim Halilagić, **FOČA 1992-1995. - ŽRTVE GENOCIDA**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008; urednik: prof. dr. Ismet Dizdarević, recenzenti: doc. dr. Husnija Kamberović i dr. Bećir Macić.
- Nermina Dautbašić... /et al/, **PREKINUTO DJETINJSTVO**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008; urednik: prof. dr. Ismet Dizdarević, recenzenti: dr. Bećir Macić i mr. Enis Omerović.
- Mustafa Memić, **GUSINJSKO-PLAVSKA KRAJINA U VRTLOGU HISTORIJE**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008; urednik: dr. Safet Bandžović, mr. Muharem Kreso, recenzenti: akademik Muhamed Filipović i mr. Safet Halilović.
- Bakir Alispahić, **WHAT IS TERRORISM?** (prijevod: TERORIZAM: ŠTA JE TO?), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2009; urednik: prof. dr. Dževad Termiz, recenzenti: prof. dr. Esad Duraković, prof. dr. Miodrag Simović i Mato Tadić, prevodilac: Branka Ramadanović.
- Fadil Ademović, **ČETNIŠTVO I ČETNIČKA PROPAGANDA U JUŽNOSLAVENSKIM ZEMLJAMA U DRUGOM SVJETSKOM RATU (1991-1995)**, Kult B i Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2009; urednik: Mustafa M. Kapidžić, recenzenti: dr. Latinka Perović i dr. Dragoljub Petrović.
- Hajriz Bećirović, **GENOCIDE IN CONTEMPORARY SOCIAL SCIENCE** (prijevod: GENOCID U SAVREMENOJ DRUŠTVENOJ ZNANOSTI), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2009; urednik:

mr. Muharem Kreso, prof. dr. Nijaz Duraković i prof. dr. Smail Čekić, prijevod: Branka Ramadanović.

- Mensur Seferović, **ZVIJEZDE STAJAČICE - ZAPISI O DJEVOJKAMA I ŽENAMA IZ RATA 1941-1945. i 1991-1995**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, i Bosanska biblioteka Chicago, 2009; recenzenti: mr. Muharem Kreso i Asaf Džanić.
- Mujo Trako, **KUNOVSKA LEGENDA**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2009; recenzent: dr. Bećir Macić.
- Rasim Halilagić, **FOČANSKA JABUKA**, Štamparija Fojnica, Fojnica, 2009; urednik: Nahid Čavak, recenzenti: mr. Sejda Halilagić-Omić i Vahid Đozo.
- Ismet Dizdarević, **KNJIGE SVJEDOCI**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2010; urednik: prof. dr. Ismet Dizdarević, recenzenti: prof. dr. Dževad Termiz i prof. dr. Muhamed Šestanović.
- Senad Sudo Omerika, **POGINULI NEVESINJCI U ODBRANI DOMOVINE 1992-1995**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Udruženje povratkom za Bosnu i Hercegovinu, Mostar, 2010; urednik i redaktor: dr. Bećir Macić, recenzenti: prof. dr. Smail Čekić i Mustafa Polutak, general.
- Jusuf Omerika, **KRICI IZ UTROBA PLANINA**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Udruženje povratkom za Bosnu i Hercegovinu, Mostar-Sarajevo, 2011; urednici: prof. dr. Bećir Macić i Nusret Omerika, prof., recenzenti: prof. dr. Ismet Dizdarević, Amor Mašović i Senad Sudo Omerika, prof.

- Muhamed Filipović, **PLES MRTVACA OKO MOSTARA**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012; urednik: doc. dr. Rasim Muratović, recenzenti: prof. dr. Nijaz Ibrulj i doc. dr. Redžo Čaušević.
- Ibrahim Čikić, **GDJE SUNCE NE GRIJE – TRAGIČNA ISPOVIJEST O JEDNOM VREMENU I SUDBINI IMENA KOJE NOSIMO**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012; urednik: prof. dr. Faruk Dalagija, recenzenti: prof. dr. Milan Popović i Stamenko Fišer.
- Mujo Begić, **GENOCID U KLJUČU**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012; recenzenti: prof. dr. Mujo Demirović i Nijazija Maslak.
- Mujo Kafedžić, **FOČA, ŽRTVA GENOCIDA XX VIJEKA**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012; urednik: Milan Pekić, recenzent: dr. Esad Bajtal.
- Omer Ibrahimagić, **BOSANSKI IDENTITET I SUVERENITET**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012; recenzenti: akademik prof. dr. Ferid Muhić, prof. dr. Asim Mujkić i Hajrudin Somun
- Nedžad Ajnadžić, **POLITIČKI I VOJNI ZNAČAJ ODBRANE SARAJEVA**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012; recenzenti: prof. dr. Džemal Najetović, prof. dr. Nijaz Duraković, prof. dr. Mirko Pejanović i prof. dr. Uzeir Bavčić.
- Zemir Sinanović, **SAMOUBISTVO: IZBOR POJEDINCA I (ILI) POSLJEDICA KRIZE**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012; recenzenti: prof. dr. Ismet Grbo, prof. dr. Ismet Dizdarević i prof. dr. Jusuf Žiga.

- Esad Zgodić, **TERITORIJALNI NACIONALIZAM: IDEOLOGIJA, ZLOTVORSTVO I ALTERNATIVE**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012; recenzenti: prof. dr. Smail Čekić i prof. dr. Ismet Dizdarević.
- Stjepan Lapenda - Matija Lapenda, **PARISKE HABERDŽIJE: RAT ZA SLOBODU – GODINA PRVA**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012; recenzenti: akademik, prof. dr. Ljubomir Berberović i prof. dr. Ismet Dizdarević.
- Mujo Begić, **U OPSADI 1201 DAN - SIGURNA ZONA UN-a BIHAĆ**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013; recenzenti: prof. dr. Mujo Demirović, doc. dr. Fikret Bečirović i mr. Izudin Saračević.
- Mujo Begić, **ZLOČINI USTANIKA U LJUTOČKOJ DOLINI 1941. GODINE**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013; recenzenti: prof. dr. Smail Čekić i prof. dr. Zdravko Dizdar.
- Hasan Balić - Ismet Alija - Avdija Kovačević, **MEĐUNARODNI SUD PRAVDE: BOSNA I HERCEGOVINA PROTIV SRBIJE I CRNE GORE**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013; urednik: prof. dr. Hasan Balić, recenzenti: prof. dr. Mirsad Abazović i prof. dr. Hidajet Repovac.
- Safet Halilović, **RESTITUCIJA BOSANSKE DRŽAVNOSTI**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013; recenzenti: dr. Hilmo Neimarlija i prof. dr. Salih Jalimam.

4. Prijevodi sa stranih jezika

- Roy Gutman, **SVJEDOK GENOCIDA** (dopunjeno izdanje knjige: A WITNESS TO GENOCIDE, Published September 20th 1993 by MacMillan Publishing Company, New York), prijevod: Mahir Purivatra, Vijeće Kongresa bosanskomuslimanskih intelektualaca, Udruženje Muslimana za antigenocidne aktivnosti i Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 1995; urednici: Arif Zulić i Šemsudin Musić.
- Norman Cigar, **GENOCID U BOSNI - POLITIKA "ETNIČKOG ČIŠĆENJA"** (GENOCIDE IN BOSNIA: THE POLICY OF "ETHNIC CLEANSING", Texas A&M University Press, College Station, 1995), prijevod: mr. Radomir Marinković, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo i Bosanski kulturni centar; Sarajevo, 1998; recenzent: mr. Muharem Kreso.
- Francis Boyle, **BOSANSKI NAROD OPTUŽUJE ZA GENOCID - POSTUPAK PRED MEĐUNARODNIM SUDOM PRAVDE U PREDMETU BOSNA I HERCEGOVIONA PROTIV SRBIJE RADI SPREČAVANJA I KAŽNJAVANJA ZLOČINA GENOCIDA** (THE BOSNIAN PEOPLE CHARGE GENOCIDE: PROCEEDINGS AT THE INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE CONCERNING BOSNIA V. SERBIA ON THE PREVENTION AND PUNISHMENT OF THE CRIME OF GENOCIDE, Aletheia Press, Amherst, Massachusetts, 1994), prijevod: Hasan Rončević i dr., Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2000; urednik: mr. Muharem Kreso.
- Norman Cigar, **ULOGA SRPSKIH ORIJENTALISTA U OPRAVDANJU GENOCIDA NAD MUSLIMANIMA BALKANA - THE ROLE OF SERBIAN ORIENTALISTS IN JUSTIFICATIONS OF GENOCIDE AGAINST MUSLIMS OF THE BALKANS** (dvojezično izdanje), prijevod: prof. dr. Enes Karić i mr. Ahmet Alibašić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2000.

- Norman Cigar, **VOJISLAV KOŠTUNICA I BUDUĆNOST SRBIJE** (VOJISLAV KOŠTUNICA AND SERBIA'S FUTURE, British library, 2001); prijevod: Bahrudin Bijedić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Kult B, Sarajevo, 2002; urednik: mr. Muharem Kreso, recenzenti: dr. Bećir Macić i Bahrudin Bijedić.

- **GENOCID-SLUČAJEVI, POREĐENJA I SAVREMENE RASPRAVE** (GENOCIDE: CASES, COMPARISONS AND CONTEMPORARY DEBATES, Edited by Steven L. B. Jensen, The Danish Center for Holocaust and Genocide Studies, Kopenhagen, 2003), prijevod: Bahrudin Bijedić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007.

- **MILOŠEVIĆU DOKAZAN GENOCID U BOSNI – MEĐUPRESUDA HAŠKOG TRIBUNALA OD 16. JUNA 2004**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007; urednik: mr. Muharem Kreso.

- **MILOŠEVIĆ GUILTY OF GENOCIDE-DECISION ON MOTION OF THE HAGUE TRIBUNAL OF 16 JUNE 2004**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007; urednik: mr. Muharem Kreso.

- **JUDGEMENT OF THE INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE: 26. FEBRUARY 2007**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007; urednik: mr. Muharem Kreso.

- **PRESUDA MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE: BOSNA I HERCEGOVINA PROTIV SRBIJE I CRNE GORE, 26. FEBRUAR 2007. GODINE** (JUDGEMENT OF THE INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE; BOSNIA AND HERZEGOVINA V. SERBIA AND MONTENEGRO), prijevod: Renata Karić ... et al, Institut

za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008.

- Kjell Arild Nilsen, **MILOŠEVIĆ U RATU I U HAAGU – DOKUMENTACIJA**, (MILOSEVIC I KRIG OG I HAAG – EN DOKUMENTASJON, Sypress, Norway, 2007), prijevod: doc. dr. Rasim Muratović, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013.

5. Zbornici radova, katalogi, dokumenti

- **GENOCID U BOSNI 1991-1995.** (bosanski i engleski tekst), **Katalog izložbe dokumentarne fotografije**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Bonn, 31. 8. - 4. 9. 1995.
- **“ETNIČKO ČIŠĆENJE” – GENOCID ZA “VELIKU SRBIJU”:** dokumentacija Društva za ugrožene narode, Zbornik radova, urednik Tilman Zülch, (ETNISCHE SÄUBERUNG – VÖLKERMORD FÜR GROßSERBIEN: Eine Dokumentation der Gesellschaft für bedrohte Völker, herausgegeben von Tilman Zülch, Hamburg – Zürich); prijevod: mr. Muharem Kreso, Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo i Bosanski kulturni centar, Sarajevo, 1996; priredio Tilman Zülch, urednici: prof. dr. Jusuf Žiga i mr. Muharem Kreso.
- **DOKUMENTI O ZLOČINIMA U SREBRENICI – FOTOGRAFIJE I FAKSIMILI**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 1997.
- **GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995**, Zbornik radova sa Međunarodnog kongresa za dokumentaciju genocida u Bosni i Hercegovini 1991-1995, održanog u Bonu od 31. augusta do 4. septembra 1995. godine, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Gesellschaft für bedrohte Völker – International Göttingen, Human rights Group for Bosnia Kuala Lumpur, Sarajevo, 1997; urednik mr. Muharem Kreso.
- **DOKUMENTI O GENOCIDU U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995. (fotografije i faksimili)**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 1998; urednik: prof. dr. Jusuf Žiga.

- **DOKUMENTI O ZLOČINIMA KOJI TRAJU (SREBRENICA 1995-1998) - FOTOGRAFIJE**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 1998; urednik: prof. dr. Jusuf Žiga.
- **ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995**, Zbornik radova sa međunarodnog naučnog skupa, održanog u Sarajevu 12. jula 1997, edicija *Srebrenica 1995*, knjiga 1, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 1998; urednik: prof. dr. Jusuf Žiga.
- **PJESNIKOV STRAH OD STVARNOSTI – 16 ODGOVORA NA P. HANDKEOVO ZIMSKO PUTOVANJE U SRBIJU**, Zbornik radova, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 1998. (priredio: Tilman Zülch).
- **ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995, DOKUMENTI I SVJEDOČENJA**, edicija *Srebrenica 1995*, knjiga 2, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 1999; glavni i odgovorni urednik prof. dr. Smail Čekić.
- **GENOCID U SREBRENICI “SIGURNOJ ZONI” UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995**, edicija *Srebrenica 1995, knjiga 3*, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2000.
- **ZLOČINI U VRBANJI JULA 1993**, Zbornik radova, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2001; urednik: mr. Muharem Kreso, recenzenti: prof. dr. Ismet Dizdarević i doc. dr. Mirsad Abazović.
- **CRIMES IN VRBANJA IN JULY 1993**. (prijevod Zbornika radova: ZLOČINI U VRBANJI JULA 1993.), Institut za istraživanje zločina

protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2002; urednik: mr. Muharem Kreso, recenzenti: prof. dr. Ismet Dizdarević i doc. dr. Mirsad Abazović.

- **RUŽE IZGORJELE : UŽASI RATA U DJEČIJIM OČIMA – BURNT ROSES: HORRORS OF WAR IN CHILDREN’S EYES** (priredila: Amira Delić), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i EL-KALEM – Izdavački centar Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2003; urednici: mr. Muharem Kreso i mr. Mustafa Prljača, prijevod: Muhamed Pašanbegović i Elvira Jahić, recenzent: prof. dr. Ismet Dizdarević.
- **GENOCID NAD BOŠNJACIMA SIGURNE ZONE UN SREBRENICA JULA 1995. GODINE (Izložba fotodokumenata povodom desetogodišnjice genocida)**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005; tekst i odabir fotografija: prof. dr. Jusuf Žiga, urednik: mr. Muharem Kreso.
- **GENOCID NAD BOŠNJACIMA SIGURNE ZONE UN SREBRENICA JULA 1995. GODINE – POUKE BUDUĆIM GENERACIJAMA, Dokumenti Međunarodne naučne konferencije**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005.
- **GENOCID U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UN-a, JULA 1995**, izložbeni katalog: dvojezično izdanje bosanski/engleski, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007, tekst i odabir fotografija: prof. dr. Jusuf Žiga i prof. dr. Smail Čekić, urednik: mr. Muharem Kreso, autor izložbe: Mensud Hero, autor umjetničkih radova: Hasan Fazlić.
- **OPSADA I ODBRANA SARAJEVA 1992-1995**, Zbornik radova sa Okruglog stola, održanog u Sarajevu 23. novembra 2005, Institut

za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008; urednik: Hajriz Bećirović, recenzenti: prof. dr. Omer Ibrahimagić, prof. dr. Nijaz Duraković.

- **GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI – POSLJEDICE PRESUDE MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE** – Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije, održane u Potočarima (Srebrenica) od 10. do 11. jula 2009, knjige 1 i 2, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2011; urednik: mr. Muharem Kreso.
- **GENOCID U KONTINUITETU – SVJEDOČENJE AMBASADORA ARRIE**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2011; recenzenti: dr. Bećir Macić i dr. Fikret Bećirović.
- **ZLOČINI U BOSANSKOJ KRAJINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** – Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije, održane u Bihauću od 22. do 24. septembra 2000, dvije knjige (prva i druga), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2011; urednici: mr. Muharem Kreso i Samija Rizvanović, recenzenti: dr. Bećir Macić i dr. Rasim Muratović.
- **SJEĆANJA, OPOMENE I PORUKE**, Zbornik radova s Okruglog stola, održanog 26. januara 2011. u Goraždu povodom 26. januara 1942 – Dana sjećanja na genocid u Gornjem podrinju, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012; urednici: dr. Bećir Macić i Aida Suljević.
- **ĆOSIĆEV RAT**, Zbornik radova sa naučne i stručne rasprave o knjizi “BOSANSKI RAT” Dobrice Ćosića, održane 3. maja 2012. u Rektoratu Univerziteta u Sarajevu, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013; urednik: dr. Fikret Bećirović.

VI

PROMOCIJE KNJIGA

Institut je rezultate naučnih istraživanja objavljivao, prezentirao, promovisao i afirmisao u formama naučnih knjiga, naučnih studija i naučnih saopštenja, u kojima je naučnim argumentima dokazao i saopštio naučnu istinu. Tako je ostvaren doprinos razvoju nauke i naučnog saznanja o zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava, čime je stečeno naučno verifikovano saznanje dostupno svim zainteresovanim aktuelnim i budućim istraživačima i time trajno sačuvana istina od zaborava.

1993.

- **EKONOMSKI GENOCID NAD MUSLIMANIMA**, autori: prof. dr. Mustafa Imamović, prof. dr. Kemal Hrelja i prof. dr. Atif Purivatra, Sarajevo, Udruženje Muslimana za antigenocidne aktivnosti "MAG", 1993. Promocija održana 4. augusta 1993. u prostorijama Općine Centar Sarajevo. Promotori: prof. dr. Hajrudin Numić, doc. dr. Smail Čekić i Zijad Džananović.
- **PROKLETSTVO MUSLIMANA**, autor prof. dr. Nijaz Duraković, FEB, Sarajevo, 1993. Promocija održana na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, 5. avgusta 1993. Promotori: Prof. dr. Halim Mulaibrahimović, prof. dr. Hidajet Repovac i doc. dr. Smail Čekić.
- **ZLOČINI U AHATOVIĆIMA**, autor Ibrahim Pašić, Sarajevo, Veselin Masleša, 1993, Promocija održana 3. decembra 1993. u pros-

torijama Općine Centar Sarajevo. Promotori: prof. dr. Atif Purivatra i doc. dr. Smail Čekić.

- **RATNI ZLOČIN U BOSNI I HERCEGOVINI**, Izvještaj Amnesty Internationala i Helsinki Watcha od početka rata u BiH do rujna 1993; urednici: Milena Beader i Edin Tuzlak, Zagreb, Antiratna kampanja Hrvatske, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Zagreb, 1993. Promocija održana 4. novembra 1993. u zgradi Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine. Promotori: doc. dr. Smail Čekić i dr. Bećir Macić.

1994.

- **AGRESIJA NA BOSNU I GENOCID NAD BOŠNJACIMA 1991-1993**, autor prof. dr. Smail Čekić, Ljiljan, Sarajevo, 1994. Promocija održana 10. oktobra 1994. u sali BP Bosna – Sarajevo. Promotori: prof. dr. Avdo Sućeska, prof. dr. Mustafa Imamović i prof. dr. Atif Purivatra.

1995.

- **SVJEDOK GENOCIDA**, autor Roy Gutman (dopunjeno izdanje knjige koja je prevedena s engleskog na bosanski jezik: A WITNESS TO GENOCIDE, Published September 20th 1993 by MacMillan Publishing Company, New York, prijevod: Mahir Purivatra), Vijeće Kongresa bosanskomuslimanskih intelektualaca Sarajevo, Udruženje Muslimana za antigenocidne aktivnosti “MAG” Sarajevo i Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 1995. Promocija održana 2. septembra 1995. u Bosanskom kulturnom centru u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Atif Purivatra, doc. dr. Smail Čekić i dr. Bećir Macić.

1996.

- **“ETNIČKO ČIŠĆENJE” – GENOCID ZA “VELIKU SRBIJU”**: dokumentacija Društva za ugrožene narode, Zbornik radova, urednik Tilman Zülch, (ETNISCHE SÄUBERUNG – VÖLKERMORD

FÜR GROßSERBIEN: Eine Dokumentation der Gesellschaft für bedrohte Völker, herausgegeben von Tilman Zülch, Hamburg – Zürich); preveo: mr. Muharem Kreso), Sarajevo, Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca Sarajevo, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo i Bosanski kulturni centar, Sarajevo, 1996. Promocija održana 13. februara 1996. u Domu armije u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Jusuf Žiga, prof. dr. Smail Čekić i mr. Muharem Kreso.

1997.

- **GENOCID NAD BOŠNJACIMA U DRUGOM SVJETSKOM RATU, Dokumenti**, autor prof. dr. Smail Čekić, Udruženje Muslimana za antigenocidne aktivnosti “MAG”, Sarajevo, 1996; urednik: prof. dr. Jusuf Žiga. Promocija održana 7. oktobra 1997. u Vijeću Kongresa bošnjačkih intelektualaca Sarajevo. Promotori: prof. dr. Zvonimir Šeparović i prof. dr. Atif Purivatra.

1998.

- **BARBARI SU BILI BOLJI**, autor prof. dr. Ismet Dizdarević, Compact, Sarajevo, 1998. Promocija održana 15. maja 1998. u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Smail Čekić, doc. dr. Rasim Muminović, Avdo Hebib i Enver Čaušević.
- **GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995**, Zbornik radova sa Međunarodnog kongresa za dokumentaciju genocida u Bosni i Hercegovini, Bonn, 31. august – 4. septembar 1995, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo; Gesellschaft für bedrohte Völker – International, Göttingen; Human Rights Group for Bosnia, Kuala Lumpur. Promocija održana 16. juna 1998. u Domu armije u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Haris Silajdžić, Tilman Zülch, prof. dr. Veselin Trninić, prof. dr. Nijaz Duraković i prof. dr. Smail Čekić.
- **ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU**

1991-1995, Zbornik radova sa međunarodnog naučnog skupa, održanog u Sarajevu, 12. jula 1997; Urednik: prof. dr. Smail Čekić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 1998. Promocija održana 11. jula 1998. u Domu armije u Sarajevu. Promotori: akademik prof. dr. Vladimir Premec, prof. dr. Jusuf Žiga, prof. dr. Ismet Grbo i prof. dr. Safet Halilović.

1999.

- **BRČKO: GENOCID I SVJEDOČENJA**, autor Jusuf Kadrić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 1998. Promocija održana 7. januara 1999. u Domu armije u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Smail Čekić i dr. Bećir Macić.
- **ALADŽA DŽAMIJA – UBIJENI MONUMENT**, autor prof. dr. Šemso Tucaković, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 1998. Promocija održana 14. januara 1999. u Domu armije u Sarajevu. Promotori: dr. Bećir Macić i mr. Muharem Omerdić.
- **ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995, Dokumenti i svjedočenja, Edicija “Srebrenica 1995”**, urednik prof. dr. Smail Čekić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 1999. Promocija održana 14. jula 1999. u Domu armije u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Nijaz Duraković, prof. dr. Veselin Trninić, prof. dr. Enes Karić i prof. dr. Ismet Dizdarević.

2000.

- **SREBRENICA – AGRESIJA, OTPOR, IZDAJA, GENOCID**, autor Nijaz Mašić, Općina Srebrenica, Srebrenica, 1999. Promocija održana 6. marta 2000. u Tuzli. Promotor: dr. Bećir Macić.

- **NI KRIVI NI DUŽNI: KNJIGA NESTALIH OPĆINE PRIJEDOR**, IPC Patrija i Udruženje Prijedorčanki “Izvor”, Sanski Most, 2000. Promocija održana 1. jula 2000. u Sanskom Mostu. Promotori: dr. Bećir Macić i dr. Muhamed Šestanović.
- Izvedbeni naučnoistraživački projekt: **ZLOČINI U BUGOJNU ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995**. Promocija održana 29. jula 2000. u Kulturno-sportskom centru Bugojno. Učesnik doc. dr. Muhamed Šestanović.
- **BORAČKA ZAŠTITA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE**, autor mr. Fuad Purišević, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 2000. Promocija održana 7. septembra 2000. u Washingtonu. Promotori: prof. dr. Norman Cigar, Maria Fernandez, pomoćnik ministra Odjela za odnose sa veteranima (Department of Veterans Affairs), i prof. dr. Smail Čekić.
- **POTRAGA ZA PRAVDOM**, Društvo za ugrožene narode, Odjeljenje za Bosnu i Hercegovinu. Promocija održana 18. septembra 2000. u Mostaru. Promotori: prof. dr. Smail Čekić, Tilman Zülch i prof. dr. Rusmir Mahmutćehajić.

U toku održavanja Međunarodne naučne konferencije “**ZLOČINI U BOSANSKOJ KRAJINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995**”, (u organizaciji Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Gesellschaft für bedrohte Völker-International, Göttingen, Univerziteta u Bihaću i Vijeća sabora Bosanske krajine u Sarajevu), Bihać, 21. - 24. septembra 2000, promovirano je pet knjiga koje govore o zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Republici Bosni i Hercegovini:

- **BOSANSKI NAROD OPTUŽUJE ZA GENOCID: POSTUPAK PRED MEĐUNARODNIM SUDOM PRAVDE U PREDMETU BOSNA I HERCEGOVINA PROTIV SRBIJE RADI SPREČAVANJA I KAŽNJAVANJA ZLOČINA**, autor prof. dr. Francis Antony

Boyle (THE BOSNIAN PEOPLE CHARGE GENOCIDE: PROCEEDINGS AT THE INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE CONCERNING BOSNIA V. SERBIA ON THE PREVENTION AND PUNISHMENT OF THE CRIME OF GENOCIDE, Aletheia Press, Amherst, Massachusetts), s engleskog preveli Hasan Rončević i dr.), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2000. Promotori: prof. dr. Srđan Vukadinović i prof. dr. Mirko Pejanović.

- **CRIMES OF WAR: WHAT THE PUBLIC SHOULD KNOW**, urednici: Roy Gutman and David Rieff, by Crimes of War Project, W. W. Norton and Company, New York – London, 1999. Promotor: prof. dr. Francis Antony Boyle.
- **ZLOČINI NAD PSIHIČKIM INTEGRITETOM DJECE**, autor doc. dr. Muhamed Šestanović, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2000. Promotor: prof. dr. Ejub Čehić, prof. dr. Ismet Dizdarević i dr. Steven Waine.
- **GRIJEH ŠUTNJE – RIZIK GOVORA**, Zbornik radova sa naučne konferencije “Kršenje ljudskih prava žena u Bosni i Hercegovini tokom rata 1992-1995”, Komisija za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima, Sarajevo, 1999. Promotori: dr. Bećir Macić i mr. Muharem Kreso.
- **NEBESKA SRBIJA: OD MITA DO GENOCIDA**, autor Branimir Anzulović, New York University Press, New York i London, 1999. Promotori: prof. dr. Norman Cigar, Tilman Zülch i prof. dr. Smail Čekić.

2001.

- **GENOCID NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI, “SIGURNOJ ZONI” UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995**, autori: prof. dr. Smail Čekić – mr. Muharem Kreso – dr. Bećir Macić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univer-

ziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2000. Promocija održana 12. jula 2001. u Domu armije u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Atif Purivatra, prof. dr. Nijaz Duraković, prof. dr. Ismet Dizdarević i Souren Serajdarian, predstavnik OUN-a.

- **ZLOČINI U VRBANJI JULA 1993**, Zbornik radova, urednik: mr. Muharem Kreso, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, 2001, Sarajevo. Promocija održana 28. jula 2001. u KSC Bugojno – Pozorišna dvorana. Promotori: prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Enes Karić i prof. dr. Mujo Slatina.
- **UBIJENE I NESTALE ŽRTVE U VOGOŠĆI 1992-1995**, autor Eset Muračević, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2001. Promocija održana 18. septembra 2001. u sali Radničkog univerziteta Vogošća. Promotori: prof. dr. Smail Čekić i prof. dr. Ismet Dizdarević.

2002.

- **HISTORIJA BOŠNJAKA**, autor prof. dr. Mustafa Imamović, BZK Preporod, Sarajevo, 1997. Promocija održana 14. februara 2002. u Brčkom. Promotor: prof. dr. Smail Čekić.
- **ODBRANA SARAJEVA**, autor mr. Nedžad Ajnadžić, ITD SEDAM, Sarajevo, 2002. Promocija održana 7. marta 2002. u Općini Stari grad Sarajevo. Promotori: prof. dr. Nijaz Duraković, prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Mirko Pejanović, mr. Vahid Karavelić, general Armije RBiH u penziji, i David Kamhi.
- **RATOVI U JUGOSLAVIJI 1991-1999: ZBORNİK SAOPŠTENJA I DISKUSIJE SA OKRUGLOG STOLA**, Beograd, 7-9. novembar 2001, Društvo za istinu o antifašističkoj borbi u Jugoslaviji i Udruženje Nauka i društvo, Beograd, 2002. Promocija održana 23. maja 2002. u Sarajevu. Promotori: Miloš Minić, prof. dr. Mirko Pejanović i mr. Muharem Kreso. Moderator promocije: prof. dr. Smail Čekić.

- **POKIDANI PUPOLJCI**, Zbornik radova međunarodne konferencije održane u Sarajevu, 10. i 11. septembar 2001. godine pod nazivom “Djeca – Žrtve rata i mira”, Komisija za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2002. Promocija održana 10. juna 2002. u Sarajevu i 11. oktobra 2002. u Goraždu. Promotori: mr. Muharem Kreso i dr. Bećir Macić.

2003.

- **OPSIJEDNUTI GRAD SARAJEVO**, autor mr. Zijad Rujanac, Sarajevo, Bosanski kulturni centar, 2003. Promocija održana 2. maja 2003. u sali Općine Centar Sarajevo. Promotori: prof. dr. Ismet Dizdarević, mr. Vahid Karavelić, general Armije RBiH u penziji, i načelnik Općine Centar Ljubiša Marković.
- **POKIDANI PUPOLJCI**, Zbornik radova međunarodne konferencije održane u Sarajevu, 10. i 11. septembar 2001. godine pod nazivom “Djeca – Žrtve rata i mira”, Komisija za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2002. Promocija održana 9. maja 2003. u Maglaju i 14. maja 2003. u Bihaću. Promotor: dr. Bećir Macić.
- **PRVI MEMORIJAL BRANITELJA BIH – ŠEHIDSKO SPOMEN MEZARJE KOVAČI**, Fond memorijala Kantona Sarajevo za izgradnju i očuvanje grobalja šehida i poginulih boraca, memorijalnih centara i spomen-obilježja žrtava genocida, Sarajevo, 2003. Promocija održana 20. maja 2003. u Zagrebu. Promotor dr. Bećir Macić.
- **NEZABORAV – USJEKLINA GENOCIDA**, autor prof. dr. Ismet Dizdarević, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2003. Promocija održana 29. maja 2003. u Bošnjačkom institutu – Fondacija Adila Zulfikarpašića (Sarajevo). Promotori: prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Hidajet Repovac, prof. dr. Mujo Slatina i Avdo Hebib.
- **TRETMAN PREŽIVJELIH, TORTURE I TRAUME U POST-RATNOM DRUŠTVU**, Zbornik radova, Udruženje za rehabilitaciju

žrtava torture – Centar za žrtve torture, 2003. Promocija održana 1. jula 2003. u Bošnjačkom institutu – Fondacija Adila Zulfikarpašića (Sarajevo). Promotori: prof. dr. Ismet Cerić, prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Ismet Dizdarević i prof. dr. Mustafa Imamović i prof. dr. Libby Tata Arcel, Sarajevo, 1. juli 2003.

- **ULOGA MEĐUNARODNIH ELEMENATA U SREBRENICI “ZAŠTIĆENOJ ZONI” UN-a. HRONOLOGIJA, ANALIZA I KOMENTARI**, autor Hasan Nuhanović, BZK Preporod, Sarajevo. Promocija održana 8. jula 2003. u Tuzli. Promotor: dr. Bećir Macić i drugi.
- **MOLILA SAM IH DA ME UBIJU: ZLOČIN NAD ŽENAMA BOSNE I HERCEGOVINE**, urednik Irfan Ajanović, Savez logoraša Bosne i Hercegovine, Centar za istraživanje zločina, Sarajevo, 1999. Promocija održana 20. novembra 2003. u Sjenici, 21. novembra 2003. u Rožaju i Tutinu. Promotori: dr. Bećir Macić i drugi.
- **TORTURE U BOSNI I HERCEGOVINI ZA VRIJEME RATA 1992.-1995**, Zbornik radova i svjedočenja, Savez logoraša BiH, CID, 2003. Promocija održana 16. decembra 2003. u Bošnjačkom institutu – Fondacija Adila Zulfikarpašića (Sarajevo). Promotori: prof. dr. Ismet Dizdarević, doc. dr. Mirsad D. Abazović i dr. Sabina Popović.
- **VOJISLAV KOŠTUNICA I BUDUĆNOST SRBIJE**, autor prof. dr. Norman Cigar (**VOJISLAV KOŠTUNICA AND SERBIA’S FUTURE**, British library, 2001, preveo: Bahrudin Bijedić); Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Kult B, Sarajevo, 2002. Promocija održana 18. decembra 2003. na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Ismet Grbo, prof. dr. Mirko Pejanović, prof. dr. Dubravko Lovrenović i prof. dr. Ismet Dizdarević. Moderator promocije: prof. dr. Smail Čekić.
- **RUŽE IZGORJELE – UŽASI RATA U DJEČIJIM OČIMA – BURNT ROSES: HORRORS OF WAR IN CHILDREN’S**

EYES (priredila: Amira Delić), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i EL-KALEM – Izdavački centar Rijasete Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2003. Promocija održana 24. decembra 2003. u Bošnjačkom institutu – Fondacija Adila Zulfikarpašića u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Ismet Dizdarević, mr. Muharem Kreso i prof. dr. Rešid Hafizović.

2004.

- **AGRESIJA NA BOSNU I HERCEGOVINU: SJEVERO-ISTOČNA BOSNA 1991-1992**, autor mr. Vahid Karavelić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2004. Promocija održana 6. aprila 2004. u Domu armije u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Mirko Pejanović, prof. dr. Salih Kulenović, prof. dr. Ismet Dizdarević, Rasim Delić, general Armije RBiH u penziji, i Avdo Hebib.
- **ONI SU BRANILI BOSNU**, autor brigadir Rasim Dupljak, Zajednička komanda Vojske Federacije BiH, Sarajevo, 2004. Promocija održana 1. juna 2004. u Domu armije u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Enver Imamović, prof. dr. Ismet Dizdarević, Đuro Kozar i Sefer Halilović, general Armije RBiH u penziji.
- **DOBRINJSKA TVRĐAVA**, autor Muharem Hamzić, Općina Novi Grad Sarajevo, 2004. Promocija održana 24. juna 2004. u Multi-medijalnom centru zgrade Općine Novi Grad Sarajevo. Promotori: prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Rifat Škrijelj, prof. dr. Hajriz Bećirević i Damir Hadžić, načelnik Općine Novi Grad Sarajevo.
- **POJAVE PROZELITIZMA U PLAVSKO-GUSINJSKOM KRAJU 1913. i 1919. GODINE**, autor dr. Mustafa Memić, Izdavač: autor, Sarajevo, 2004. Promocija održana 2. augusta 2004. u Sarajevu i 1. jula 2004. u Plavu. Promotori: prof. dr. Muhamed Šestanović i dr. Bećir Macić.

- **GATAČKA KRVAVA ZBILJA**, autor Lutvo Džubur, general JNA u penziji, Zambak, Sarajevo, 2004. Promocija održana 18. novembra 2004. u Domu armije u Sarajevu. Promotori: akademik prof. dr. Tvrтко Kulenović, prof. dr. Ismet Dizdarević i Avdo Hebib. Odlomke iz knjige čitali su glumci: Selma Alispahić i Miki Trifunov.

2005.

- **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU - PLANIRANJE, PRIPREMA, IZVOĐENJE -**, autor prof. dr. Smail Čekić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Kult B, Sarajevo, 2004; Promocija održana 20. aprila 2005. na XVII Međunarodnom sajmu knjiga i učila u Sarajevu. Promotor: prof. dr. Mustafa Imamović.
- **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU - PLANIRANJE, PRIPREMA, IZVOĐENJE -**, autor prof. dr. Smail Čekić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Kult B, Sarajevo, 2004; Promocija održana 21. aprila 2005. u Svečanoj sali Doma armije u Sarajevu. Promotori: akademik prof. dr. Muhamed Filipović, prof. dr. Mirko Pejanović i prof. dr. Nijaz Duraković. Moderator: prof. dr. Ismet Dizdarević.
- **AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU - PLANIRANJE, PRIPREMA, IZVOĐENJE -**, autor prof. dr. Smail Čekić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Kult B, Sarajevo, 2004; Promocija održana 28. maja 2005. u Općinskoj vijećnici u Sanskom Mostu. Promotori: prof. dr. Ismet Dizdarević i dr. Bećir Macić.
- **ŽRTVE GENOCIDA**, autor Jusuf Kadrić, Savez logoraša Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 2004. Promocija održana 30. augusta 2005. u Bugojnu. Promotor: dr. Bećir Macić.
- **POLITIKE FANTAZIJA**, autor prof. dr. Esad Zgodić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava

Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005. Promocija održana 16. novembra 2005. na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Senadin Lavić i prof. dr. Asim Mujkić.

- **ULOGA JUGOSLOVENSKE NARODNE ARMIIJE U AGRESIJI NA BOSNU I HERCEGOVINU**, autor mr. Faid Hećo, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005. Promocija održana 21. novembra 2005. u Domu armije u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Omer Ibrahimagić, mr. Muharem Kreso i dr. Bećir Macić. Moderator: prof. dr. Ismet Dizdarević.
- **ULOGA JUGOSLOVENSKE NARODNE ARMIIJE U AGRESIJI NA BOSNU I HERCEGOVINU**, autor mr. Faid Hećo, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005. Promocija održana 14. decembra 2005. u Visokom. Promotori: prof. dr. Ismet Dizdarević, dr. Bećir Macić i mr. Nedžad Ajnadžić.
- **ULOGA JUGOSLOVENSKE NARODNE ARMIIJE U AGRESIJI NA BOSNU I HERCEGOVINU**, autor mr. Faid Hećo, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005. Promocija održana 20. decembra 2005. u Goraždu. Promotori: prof. dr. Ismet Dizdarević, dr. Bećir Macić i mr. Nedžad Ajnadžić.

2006.

- **BOŠNJACI - ŽRTVE I SVJEDOCI**, autor Jusuf Kadrić, Savez logoraša BiH - Centar za istraživanje i dokumentaciju, Sarajevo, 2004. Promocija održana 22. februara 2006. u Srebreniku. Promotori: prof. dr. Muhamed Šestanović i dr. Bećir Macić.
- **BOŠNJACI - ŽRTVE I SVJEDOCI**, autor Jusuf Kadrić, Savez logoraša BiH - Centar za istraživanje i dokumentaciju, Sarajevo,

2004. Promocija održana 28. februara 2006. u Gračanici. Promotori: prof. dr. Muhamed Šestanović i dr. Bećir Macić.

- **ISKUŠENJA**, autor Mensur Seferović, Bosanska biblioteka, Čikago, 2006. Promocija održana 18. jula 2006. u Bošnjačkom institutu – Fondacija Adila Zulfikarpašića (Sarajevo). Promotori: prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Ismet Dizdarević, dr. Fadil Ademović, Jure Galić, Jovan Divjak, general Armije RBiH u penziji i Erol Avdović.
- **RATNE ŠTETE U SARAJEVU**, autor prof. dr. Duljko Hasić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2006. Promocija održana 7. septembra 2006. u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Haris Silajdžić, prof. dr. Nijaz Duraković, prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Mehmedalija Hadžović i Mahir Hadžiahmetović.

2007.

U okviru manifestacije “SJEĆANJE NA ŽRTVE HOLOKAUSTA” koju su, povodom 27. januara – Međunarodnog dana sjećanja na žrtve holokausta, organizirali Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Jevrejska zajednica Bosne i Hercegovine, održane su promocije dvije knjige:

- **NACISTIČKO “KONAČNO RJEŠENJE” JEVREJSKOG PITANJA U OKUPIRANIM ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA**, autor mr. Muharem Kreso, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2006. Promocija održana 27. januara 2007. u Jevrejskoj zajednici Bosne i Hercegovine u Sarajevu. Promotori: akademik prof. dr. Vladimir Premec i mr. Elias Tauber.
- **HOLOKAUST NAD JEVREJIMA I GENOCID NAD BOŠNJACIMA**, autor doc. dr. Rasim Muratović, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007. Promocija održana 27. januara 2007. u

Jevrejskoj zajednici Bosne i Hercegovine – Sarajevo. Promotori: prof. dr. Nijaz Duraković i prof. dr. Jusuf Žiga.

- **BOŠNJACI U JASENOVAČKOM LOGORU**, autor Nihad Halilbegović, Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca, 2006. Promocija je održana 24. februara 2007. u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Ismet Dizdarević i dr. Bećir Macić, dr. Safet Bandžović i Šerif Biser, preživjeli zatočenik jasenovačkog logora. Dana 25. aprila 2007. promocija je održana i u Gračanici. Promotor: dr. Bećir Macić; Promocija je održana i u Donjem Vakufu 20. juna 2007. Promotori: prof. dr. Ismet Dizdarević i dr. Bećir Macić.
- **LICE I NALIČJE RATA**, autor general Armije RBiH Rasim Delić, Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo, 2005. Promocija održana 29. juna 2007. u Ključu i Sanskom Mostu. Promotor: dr. Bećir Macić.
- U toku održavanja **SEDME BIJENALNE KONFERENCIJE MEĐUNARODNE ASOCIJACIJE ISTRAŽIVAČA GENOCIDA** na temu **“PRAVOVREMENO REAGOVANJE NA GENOCID: ISTRAŽIVANJE GENOCIDA I NJEGOVA PREVENCIJA”**, Sarajevo 9-15. juli 2007. promovirana su sljedeća izdanja Instituta:
- **MILOŠEVIĆU DOKAZAN GENOCID U BOSNI – MEĐUPRESUDA HAŠKOG TRIBUNALA OD 16. JUNA 2004**, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007. (bosansko i englesko izdanje), urednik mr. Muharem Kreso. Promotori: prof. dr. Norman Cigar i prof. dr. Smail Čekić.
- **GENOCID U SAVREMENOJ DRUŠTVENOJ ZNANOSTI**, autor doc. dr. Hajriz Bećirović, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007. Promotor: prof. dr. Mirko Pejanović i prof. dr. Senadin Lavić.
- **JUDGEMENT OF THE INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE: 26. FEBRUARY 2007**, Institut za istraživanje zločina

protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007; urednik: mr. Muharem Kreso. (engleska verzija Presude Međunarodnog suda pravde u Hagu od 26. februara 2007). Promotor: prof. dr. Gregory Stanton i prof. dr. Deborah Lipstadt.

- **PREHRANA SARAJEVA U OPSADI: 1992-1995**, autor prof. dr. Ante Milanović, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007. Promotor: prof. dr. Faruk Čaklovića, rektor Univerziteta u Sarajevu.
- **VRIJEME “RAZLJUĐENIH DVONOŽACA” – PARADIGMA BOSNE KOJU SU IZDALI**, autor prof. dr. Jusuf Žiga, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007. Promotor: prof. dr. Ismet Dizdarević.
- **GENOCID - SLUČAJEVI, POREĐENJA I SAVREMENE RASPRAVE (GENOCIDE: CASES, COMPARISONS AND CONTEMPORARY DEBATES)**, Edited by Steven L. B. Jensen, The Danish Center for Holocaust and Genocide Studies, Kopenhagen, 2003, preveo: Bahrudin Bijedić), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007. Promotor: prof. dr. Israel Charny i prof. dr. Martin Mennecke.
- **GENOCID U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UN-a, JULA 1995.** (izložbeni katalog: dvojezično izdanje bosanski/engleski). Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007, tekst i odabir fotografija: prof. dr. Jusuf Žiga i prof. dr. Smail Čekić; urednik: mr. Muharem Kreso, autor izložbe: Mensud Hero, autor umjetničkih radova: Hasan Fazlić. Promotor: prof. dr. Jusuf Žiga.
- **POTRAGA ZA ISTINOM**, autori: Šijak Mirsad Šiki i Operta Memsudin Sutko, Vareš, 2007. Promocija održana 28. augusta 2007. u Varešu. Promotor: dr. Bećir Macić.

- **OPERACIJA JESEN 94**, autor Šefko Hodžić, DES, Sarajevo, 2007. Promocija održana 11. novembra 2007. u Domu armije u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Mirko Pejanović, prof. dr. Šemso Tucaković, mr. Vahid Karavelić, general Armije RBiH u penziji, i Mustafa Polutak, general Armije RBiH u penziji.

2008.

- **SREBRENICA - PARADIGMA GENOCIDA (“Le Figaro” 2000-2006)**, autor prof. dr. Stjepan Lapenda, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008. Promocija održana 4. novembra 2008. u amfiteatru Općine Stari Grad u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Mirko Pejanović i mr. Gradimir Gojer. Moderator prof. dr. Smail Čekić.
- **OPSADA SARAJEVA 1992-1995**, Zbornik radova, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008. Promocija održana 12. novembra 2008. u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Omer Ibrahimagić, prof. dr. Nijaz Duraković, prof. dr. Mirko Pejanović i mr. Vahid Karavelić. Moderator: prof. dr. Smail Čekić.
- **SREBRENICA - PARADIGMA GENOCIDA – “Le Figaro” 2000-2006**, autor prof. dr. Stjepan Lapenda, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, 2008. Promocija održana 12. decembra 2008. u dvorani Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Splitu. Promotori: prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Stjepan Lapenda, doc. dr. Rasim Muratović i prof. dr. Tonči Šitin.

2009.

- **UPOTREBA BOJNIH OTROVA U IZVRŠENJU GENOCIDA U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UJEDINJENIG NACIJA, JULA 1995**, autor Mujo Alić, brigadir Armije RBiH, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Uni-

verziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008. Promocija održana 20. januara 2009. u svečanoj sali Rektorata Univerziteta u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Faruk Dalagija, prof. dr. Ismet Dizdarević, Hasan Efendić, general Armije RBiH u penziji i Mustafa Polutak, general Armije RBiH u penziji.

- **PREKINUTO DJETINSTVO** – autori: Nermina Dautbašić (i dr.), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008. Promocija održana 10. februara 2009. u Svečanoj sali Rektorata Univerziteta u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Ismet Dizdarević, mr. Enis Omerović, Nermina Dautbašić i Mirnesa Begović. Moderator: doc. dr. Rasim Muratović. Druga promocija održana je 16. marta 2009. u sali Kulturnog centra Srebrenice. Promotori: načelnik Općine Srebrenica Osman Suljić, prof. dr. Ismet Dizdarević, mr. Enis Omerović i jedna od autorica knjige Dželaludina Nukić. Moderator: doc. dr. Rasim Muratović.
- **RATNE ŠTETE I MEĐURATNE PLJAČKE STANOVNIŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE U XX STOLJEĆU - Naučnoistraživački projekt**, autor prof. dr. Hakija Đozić. Promocija održana 24. marta 2009. u Sarajevu. Promotori: akademik prof. dr. Muhamed Filipović i prof. dr. Smail Čekić. Moderator: dr. Bećir Macić.
- **PREŽIVJETI GENOCID**, autor mr. Jasna Balorda, Maunagić, Sarajevo, 2009. Promocija održana 13. maja 2009. u Maloj sali Općine Stari Grad Sarajevo. Promotori: prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Šaćir Filandra i prof. dr. Ugo Vlaisavljević.
- Dokumentarni film **“ISTINA”** koji govori o zločinima nad Bošnjacima i Hrvatima Nevesinja 1992, autori: Senad Sudo Omerika i Šerif Bojčić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Udruženje povratkom za Bosnu i Hercegovinu. Promocija održana 22. maja 2009. u Mostaru. Promotori: prof. dr. Smail Čekić, Amor Mašović i autori. Promocija navedenog dokumentarnog filma održana i u Sarajevu – Ilidža 23. oktobra 2009. Promotori: prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Ismet Dizdarević, Amor Mašović i Hamid Mutilović – svjedok zločina.

- **“ISTORIJSKO NE STALJINIZMU“**, Zbornik radova sa okruglog stola, Savez društava “Josip Broz Tito“ u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2008. Promocija održana 28. juna 2009. u Svečanoj sali Rektorata Univerziteta u Sarajevu. Moderator promocije bio je Raif Dizdarević, počasni predsjednik Saveza društva, a promotori: prof. dr. Smail Čekić i prof. dr. Tomislav Išek.
- **SARAJEVSKOJ HAGADI**, autor prof. dr. Enver Imamović, Sarajevo Art 7, Sarajevo, 2009. Promocija održana u Domu armije u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Mirko Pejanović, mr. Elijas Tauber i drugi.

2010.

- Dokumentarni film ISTINA, autori: Senad Sudo Omerika i Šerif Bojčić. Promocija održana 18. januara 2010. u Konjicu. Promotori: prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Ismet Dizdarević i Sudo Omerika.
- **PRILOZI za proučavanje historije Sarajeva**, Muzej Sarajevo, br. 6, Sarajevo, 2008. Promocija održana 22. januara 2010. u Muzeju Sarajeva. Promotori: dr. Bećir Macić i prof. dr. Husnija Kamberović, direktor Instituta za historiju. U ovom časopisu Zilha Mastalić i Merisa Karović, saradnice Instituta, objavile su članke pod naslovima: UNIŠTAVANJE ZNAČAJNIH OBJEKATA U SARAJEVU U VRIJEME OPSADE 1992-1995. (Zilha Mastalić) i ZLOČINI NA MARKALAMA (Merisa Karović).
- **ČETNIŠTVO I ČETNIČKA PROPAGANDA U DRUGOM SVJETSKOM RATU (1941-1945)**, autor dr. Fadil Ademović, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Kult B, Sarajevo, 2009. Promocija održana 18. marta 2010. u Sarajevu. Promotori: Raif Dizdarević, prof. dr. Smail Čekić, Jovan Divjak, general Armije RBiH u penziji i prof. dr. Tomislav Išek.

- **GDJE SUNCE NE GRIJE**, autor Ibrahim Ćikić, Inicijativa mladih za ljudska prava Crne Gore, EDICIJA “DOKUMENTI”, Podgorica, 2008. Promocija održana 4. maja 2010. u Domu armije u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Milan Popović, Milika Pavlović, Safet Sijarić, prof. dr. Smail Ćekić i doc. dr. Rasim Muratović. Diskutanti: prof. dr. Milan Babić, prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Enes Pelidija, Gojko Berić, Nebojša Medojević, Željko Ivanović, Esad Kočan, Advokatska kancelarija Prelević, Fehim Kajević i Slobodan Pejović.

- **“BEZ KOGA JE OSTAO I OPSTAO UNIVERZITET U SARAJEVU”**, priredili: doc. dr. Fikret Bećirović i prof. dr. Smail Ćekić, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo 2010. Promocija je održana 19. maja 2010. u okviru manifestacije “60. GODINA UNIVERZITETA U SARAJEVU”, u Svečanoj sali Retkorata Univerziteta u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Uzeir Bavčić i prof. dr. Smail Ćekić.

- U periodu od 24. do 28. maja 2010. godine održani su **Dani Srebrenice u Zagrebu**. U okviru tih aktivnosti, u organizaciji Bošnjačke nacionalne manjine grada Zagreba i Islamskog centra u Zagrebu, održana je promocija knjige: **HOLOKAUST NAD JEVREJIMA I GENOCID NAD BOŠNJACIMA**, autor doc. dr. Rasim Muratović, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, 2007. Promocija održana 25. maja 2010. u Zagrebu. Promotori: dr. Zdravko Dizdar, iz Instituta za povijest u Zagrebu, i dr. Fahrudin Novalić, publicista iz Zagreba.

- **ZVIJEZDE STAJAČICE – ZAPISI O DJEVOJKAMA I ŽENAMA IZ RATA 1941–1945. I 1991–1995**, autor Mensur Seferović, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo i Bosanska biblioteka Chicago, Sarajevo, 2009. Promocija održana 23. juna 2010. u Sarajevu. Promotori: dr. Bećir Macić, prof. dr. Sabira Hadžović, Hasan Efendić, general Armije RBiH u penziji, i mr. Sanja Seferović-Drnovšek.

- **THE BROKEN CHILDHOOD OF SREBRENICA (PREKINUTO DJETINSTVO SREBRENICE)**, autori Nermina Dautbašić ... (i dr.), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, 2008. Promocija održana 6. jula 2010. u Srebrenici. Promotori: prof. dr. Ismet Dizdarević i mr. Enis Omerović.
- **IMPERATIV PROSPERITETA: PRESJEK DRUŠTVENOG REALITETA BOSNE I HERCEGOVINE IZ UGLA OPĆEG PROSPERITETA**, autor mr. Ermin Kuka, Udruženje za kulturu Novo Sarajevo, Sarajevo, 2010. Promocija održana 22. septembra 2010. u Multimedijalnom centru Ilidža. Promotori: prof. dr. Ismet Dizdarević, Ibrahim Osmanbašić i Ehlimana Spahić.
- **ZLOČINI NAD DJECOM SARAJEVA U OPSADI**, autori: prof. dr. Smail Čekić – prof. dr. Muhamed Šestanović – Merisa Karović – Zilha Mastalić-Košuta, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2010. Promocija održana 28. septembra 2010. u Bosanskom kulturnom centru – Sarajevo. Promotori: akademik prof. dr. Vladimir Premec, prof. dr. Šaćir Filandra i prof. dr. Mirko Pejanović, dr. Bećir Macić i prof. dr. Alija Behmen – gradonačelnik Sarajeva.

U ime Instituta na promociji se obratio dr. **Bećir Macić**, koji se posebno zahvalio na svestranoj finansijskoj i kadrovskoj podršci koju je Gradska uprava pružala Institutu.

U ime Udruženja roditelja ubijene djece opkoljenog Sarajeva 1992-1995 skupu se obratila **Ajša Pekez**, majka jedanaestogodišnje Tine, jedne od 524 ubijene djece, koliko je obuhvaćeno ovom knjigom. Također, promotori knjige bili su i istaknuti naučni i javni radnici – akademik prof. dr. **Vladimir Premec**, prof. dr. **Šaćir Filandra** i prof. dr. **Mirko Pejanović**.

Moderator promocije je bio poznati javni i kulturni poslenik – prof. Gradimir Gojer, direktor Narodnog pozorišta Sarajevo.

Promocija je bila popraćena prigodnim poetskim recitalom (glumac Amar Selimović) i muzičkim numerama (klavir Aida Mušanović). Roditelji ubijene djece su dobili besplatan primjerak knjige, što je mali dio zah-

valnosti za njihovo učešće u ovom projektu posebno u smislu davanja podataka i određene dokumentacije o svojoj ubijenoj djeci.

- **17. VITEŠKA KRAJIŠKA BRDSKA BRIGADA ARBIH**, autori: mr. Amir Kliko i Fikret Ćuskić, Udruženje 17. VKBBR i Institut za istoriju Univerziteta, Sarajevo, 2010. Promocija održana 25. novembra 2010. u Travniku i 26. novembra 2010. u Sanskom Mostu i Ključu. Promotori: prof. dr. Husnija Kamberović, mr. Mesud Šadinlija i Enver Hadžihasanović, general Armije RBiH u penziji.
- **ZA SARAJEVO, ZA BOSNU SVOJU: OD 13. NOVOSARAJEVSKE DO 111. VITEŠKE BRIGADE**, autor mr. Mesud Šadinlija, Udruženje 1. Slavna i 111. Viteška brigada, Sarajevo, 2010. Promocija održana 5. decembra 2010. u KSC Skenderija – Sarajevo. Promotori: prof. dr. Edin Radušić, mr. Amir Kliko i Vahid Karavelić, general Armije RBiH u penziji.
- **PISMA HAJIMU ALTARCU IZ KONCENTRACIONIH LOGORA U DRUGOM SVJETSKOM RATU**, autori: Sandra Biletić i Amira Hujdur, Arhiv BiH, Sarajevo, 2010. Promocija održana 27. januara 2011. u galeriji Novi hram u Sarajevu. Promotori: mr. Elias Tauber i drugi.

2011.

- **DIVERZIJA U GLAVNOJ POŠTI U SARAJEVU I TELEKOMUNIKACIJSKA DEBLOKADA BOSNE I HERCEGOVINE**, autor Nihad Halilbegović, Vijeća kongresa bošnjačkih intelektualaca, 2010. Promocija održana 25. januara 2011. u Općini Stari Grad Sarajevo. Promotori: doc. dr. Rasim Muratović, doc. dr. Ibrahim Pašić, mr. Mehmedalija Hadžić i publicista Avdo Huseinović.
- **ZLOČINI NAD DJECOM SARAJEVA U OPSADI**, autori: prof. dr. Smail Ćekić, prof. dr. Muhamed Šestanović, Merisa Karović, Zilha Mastalić-Košuta, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2010.

Promocija održana 17. februara 2011. u Zagrebu. Promotori: prof. dr. Vesna Pusić, prof. dr. Ismet Dizdarević, gospodin Stjepan Mesić, gospođa Ajša Pekez (Udruženje roditelja ubijene djece opkoljenog Sarajeva 1992-1995) i prof. dr. Smail Čekić.

- **17. VITEŠKA KRAJIŠKA BRDSKA BRIGADA ARBiH**, autori: mr. Amir Kliko i Fikret Čuskić, Udruženje 17. VKBBR i Institut za istoriju Univerziteta, Sarajevo, 2010. Promocija održana 15. aprila 2011. u Domu armije u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Husnija Kamberović, mr. Mesud Šadinlija i Enver Hadžihasanović, general Armije RBiH u penziji.
- **17. VITEŠKA KRAJIŠKA BRDSKA BRIGADA ARBiH**, autori: mr. Amir Kliko i Fikret Čuskić, Udruženje 17. VKBBR i Institut za istoriju Univerziteta, Sarajevo, 2010. Promocija održana 19. maja 2011. u Zagrebu. Promotori: prof. dr. Davor Marijan, Petar Stipetić, general Hrvatske vojske u penziji i Ante Prkačin, general Hrvatske vojske u penziji.
- **MASOVNE GROBNICE U BOSNI I HERCEGOVINI – SIGURNA ZONA UJEDINJENIH NACIJA SREBRENICA**, autori: prof. dr. Smail Čekić, mr. Meldijana Arnaut-Haseljić i dr. Bećir Macić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2010. Promocija održana u junu 2011. u Göteborgu (Švedska). Promotori: prof. dr. Smail Čekić i Amor Mašović, Institut za nestala lica.
- **ZLOČINI NAD DJECOM SARAJEVA U OPSADI**, autori: prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Muhamed Šestanović, Merisa Karović, Zilha Mastalić-Košuta, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2010. Promocija održana 10. juna 2011. u Dubrovniku. Promotori: mr. Stjepan Šiber, general Armije RBiH u penziji, prof. dr. Ismet Dizdarević, mr. Mišo Đuraš (kustos u Muzeju suvremene povijesti Dubrovnik), prof. dr. Smail Čekić i prof. dr. Muhamed Šestanović. Promocija je održana u organizaciji Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu

i Vijeća bošnjačke nacionalne zajednice Dubrovačko-Neretvanske županije u Dubrovniku.

- **MASOVNE GROBNICE U BOSNI I HERCEGOVINI – SIGURNA ZONA UJEDINJENIH NACIJA SREBRENICA**, autori: prof. dr. Smail Čekić, mr. Meldijana Arnaut-Haseljić i dr. Bećir Macić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2010. Promocije održane u periodu od 30. juna do 3. jula 2011. u Klagenfurtu i Gracu (Austrija). Promotor: prof. dr. Smail Čekić.

- **AGRESIJA NA BOSNU I HERCEGOVINU I GENOCID NAD BOŠNJACIMA**, autor prof. dr. Smail Čekić, Univerzitet u Sarajevu, Specijalno izdanje Univerzitetskog informativnog glasnika, Sarajevo, 12. juli 2011. Univerzitet u Sarajevu je 12. jula 2011. godine organizovao promociju specijalnog izdanja Univerzitetskog informativnog glasnika posvećenog obilježavanju 16. godišnjice genocida nad Bošnjacima u sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija Srebrenice, jula 1995. Na ovaj način Univerzitet u Sarajevu je pružio podršku odluci Evropskog parlamenta o proglašavanju 11. jula Danom sjećanja na žrtve genocida u Srebrenici, sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija, jula 1995. “Ovakve publikacije su jedna od obaveza akademske zajednice da na bazi egzaktnih dokaza i bitnih činjenica educiraju mlađe naraštaje, a starije podsjećaju na temeljne vrijednosti ljudskog života“, naglasio je, pored ostalog, prof. dr. Faruk Čaklovića, rektor Univerziteta u Sarajevu. Promotori ovog izdanja: akademik prof. dr. Muhamed Filipović, akademik prof. dr. Vladimir Premec, akademik prof. dr. Esad Duraković i akademik prof. dr. Rešid Hafizović, a moderator je bio prof. dr. Samir Arnautović, prorektor Univerziteta u Sarajevu.

Povodom značajnog izdavačkog poduhvata Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, 31. oktobra 2011. u Svečanoj sali Rektorata Univerziteta u Sarajevu promovisane su, u organizaciji Instituta, četiri knjige – naučnoistraživačke studije:

- **GENOCID U BOSNI – POSLJEDICE PRESUDE MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE** – Zbornik radova sa Međunarodne naučne koneferencije održane u Potočarima (Srebrenica) od 10.-11. jula 2009. Promotori: akademik prof. dr. Ferid Muhić, prof. dr. Omer Ibrahimagić i prof. dr. Ismet Dizdarević.
- **MASOVNE GROBNICE U BOSNI – SIGURNA ZONA UJEDINJENIH NACIJA SREBRENICA**, autori: prof. dr. Smail Čekić, mr. Meldijana Arnaut-Haseljić i dr. Bećir Macić. Promotori: prof. dr. Samir Arnautović i Amor Mašović.
- **GENOCID U KONTINUITETU – SVJEDOČENJE AMBASADORA ARRIE**, Promotori: akademik prof. dr. Muhamed Filipović, prof. dr. Stjepan Lapenda i prof. dr. Samir Arnautović.
- **ZLOČINI U BOSANSKOJ KRAJINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.** – Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije održane u Bihaću od 22-24. septembra 2000. Promotori: prof. dr. Srđan Vukadinović i doc. dr. Rasim Muratović.

Moderator navedene promocije bio je prof. dr. Smail Čekić.

- **DESET BOŽIJIH ZAPOVIJESTI**, autor Moreno Kamhi, autorsko izdanje, Tel Aviv, 2012. Promocija održana u Jevrejskoj opštini u Sarajevu. Promotori: mr. Elias Tauber, Valerijan Žujo, Ljubica Ostojić i Rafael Kamhi.
- **KRICI IZ UTROBE PLANINA – POEMA O STRADANJU BOŠNJAKA NEVESINJA 1992-1995**, autor Jusuf Omerika, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Udruženje Povratkom za Bosnu i Hercegovinu, Mostar, 2011. Promocija održana 12. novembra 2011. u Mostaru. Promotori: prof. dr. Ismet Dizdarević i doc. dr. Rasim Muratović.

- **ZAUSTAVLJENI PROCES – OSTVARIVANJE PRAVA SANDŽAČKIH BOŠNJAKA U SRBIJI**, urednik Esad Džudžević, Bošnjačko nacionalno vijeće Novi Pazar i Centar za bošnjačke studije Tutin. Promocija održana 29. novembra 2011. u Sarajevu. Moderator i promotor: doc. dr. Rasim Muratović.

2012.

- **SJEĆANJA, OPOMENE I PORUKE**, Zbornik radova sa Okruglog stola, održanog 26. januara 2011. u Goraždu povodom 26. januara 1942. – Dana sjećanja na genocid u Gornjem podrinju, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012. Promocija održana 26. januara u Goraždu. Promotori: prof. dr. Rasim Muratović, prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Esad Bajtal i Ago Prljača.
- **PLES MRTVACA OKO MOSTARA**, autor akademik prof. dr. Muhamed Filipović, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012. Promocija održana 13. marta 2012. u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Ismet Dizdarević i prof. dr. Nijaz Ibrulj.
- **FOČA, ŽRTVA GENOCIDA XX VIJEKA**, autor Mujo Kafedžić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012. Promocija održana 28. marta 2012. u Bošnjačkom institutu – Fondacija Adila Zulfikarpašića (Sarajevo). Promotori: doc. dr. Rasim Muratović, prof. dr. Nedžad Mulabegović, prof. dr. Asim Mujkić i dr. Esad Bajtal.
- **ZLOČINI NAD DJECOM SARAJEVA U OPSADI**, autori: prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Muhamed Šestanović, Merisa Karović i Zilha Mastalić-Košuta, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2010. Promocija održana 6. aprila 2012. u Beogradu. Promotori: prof. dr. Latinka Perović, prof. dr. Žarko Korać, prof. dr. Janja Beč-Neumann, prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Smail Čekić, Sonja

Biserko, te Fikret Grabovica i Stana Čišić ispred Udruženja roditelja ubijene djece opkoljenog Sarajeva 1992-1995. Promocija je održana u organizaciji Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Helsinškog odbora za ljudska prava u Srbiji.

- **SPAS U ALBANIJI, STO POSTO ŽIDOVA U ALBANIJI SPAŠENO OD HOLOKAUSTA**, autor Harvey Sarner, Forum albanskih intelektualaca u Hrvatskoj, Zagreb, 2008. Promocija održana 17. aprila 2012. u Jevrejskoj zajednici u Bosni i Hercegovini u Sarajevu. Promotori: predsjednik Jevrejske zajednice u BiH Jakob Finci, prof. dr. Smail Čekić, mr. Elijas Tauber i prevodilac knjige Tahir Ramqaj.
- **17. VITEŠKA KRAJIŠKA BRDSKA BRIGADA ARBiH**, autori: mr. Amir Kliko i Fikret Čuskić, Udruženje 17. VKBBR, Drugo izdanje, Sarajevo, 2011. Promocija održana 23. aprila 2012. u Lincu i 24. aprila 2012. u Gracu.
- **BOSANSKI IDENTITET I SUVERENITET**, autor prof. dr. Omer Ibrahimagić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012. Promocija održana 2. novembra 2012. u Sarajevu. Promotori: akademik prof. dr. Ferid Muhić, prof. dr. Asim Mujkić, prof. dr. Ibrahim Pašić i prof. dr. Muris Osmanagić. Moderator: prof. dr. Smail Čekić.
- **TERITORIJALNI NACIONALIZAM: IDEOLOGIJA, ZLOTVORSTVO I ALTERNATIVE**, autor prof. dr. Esad Zgodić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012. Promocija održana 18. decembra 2012. na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Senadin Lavić i prof. dr. Smail Čekić. Moderator: dr. Rasim Muratović.

2013.

- **GENOCID I ISTINA O GENOCIDU U BOSNI I HERCEGOVINI**, autor prof. dr. Smail Čekić, Institut za istraživanje zločina protiv

čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012. Promocija održana 5. marta 2013. u Svečanoj sali Rektorata Univerziteta u Sarajevu. Promotori: akademik prof. dr. Muhamed Filipović, akademik prof. dr. Esad Duraković, akademik prof. dr. Ferid Muhić i prof. dr. Mirko Pejanović. Moderator promocije bio je doc. dr. Rasim Muratović.

- **GENOCID U KLJUČU**, autor dr. Mujo Begić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012. Promocija održana 19. marta 2013. na Islamskom pedagoškom fakultetu u Bihaću. Promotori: prof. dr. Mujo Demirović, prof. dr. Muharem Štulanović, Nijazija Maslak i Jusuf Omerović.
- **GENOCID U AHMIĆIMA 1993**, autor doc. dr. Rasim Muratović, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013. Promocija održana 14. aprila 2013. u Ahmićima. Promotori: prof. dr. Smail Čekić i mr. Munib Kajmović.
- **KULTURNA POLIVALENTNOST I APSURD ZLOČINA U BOSNI I HERCEGOVINI**, autor Fikret Bečirović, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013. Promocija održana 25. aprila 2013. na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu. Promotori: akademik prof. dr. Vladimir Premec, prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Hidajet Repovac i prof. dr. Zarije Seizović. Moderator je bio prof. dr. Smail Čekić.
- **U OPSADI 1201 DAN – SIGURNA ZONA UN-a BIHAĆ**, autor dr. Mujo Begić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013. Promocija održana 6. maja 2013. u Domu armije u Bihaću. Promotori: prof. dr. Mujo Demirović, mr. Izudin Saračević i Nijazija Maslak, direktor Muzeja USK, Bihać.

- **YUGOSLAVIA'S IMPLOSION THE FATAL ATTRACTION OF SERBIAN NATIONALISM**, autor Sonja Biserko, The Norwegian Helsinki Committee, Beograd, 2012. Promocija održana 14. maja 2013. u Bošnjačkom institutu – Fondacija Adila Zulfikarpašića (Sarajevo). Promotori: prof. dr. Zarije Seizović, doc. dr. Edina Bećirević i prof. dr. Asim Mujkić. Moredator promocije bio je prof. dr. Smail Čekić.

- **MILOŠEVIĆ U RATU I U HAGU – DOKUMENTACIJA -**, autor Kjell Arild Nilsen (MILOSEVIC I KRIG OG I HAAG – EN DOKUMENTASJON, Sypress, Norway, 2007, s norveškog preveo doc. dr. Rasim Muratović), Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013. Promocija održana 8. oktobra 2013. u Bošnjačkom institutu – Fondacija Adila Zulfikarpašića (Sarajevo). Promotori: prof. dr. Mirko Pejanović, prof. dr. Smail Čekić, dr. Esad Bajtal i Kjell Arild Nilsen (autor). Moderator je bio doc. dr. Rasim Muratović.

- **ŠEHIDI I POGINULI BORCI 17. VITEŠKE BRDSKE BRIGADE (monografija)**, autor Emir Omanović, Udruženje 17. Viteška krajiška brdska brigada i Dobra knjiga, Ključ-Sarajevo, 2013. Promocija održana 24. novembra 2013. u dvorani Centra za kulturu u Travniku. Promotori: mr. Amir Kliko, general Sakib Forić i Fikret Čuskić, general Armije RBiH u penziji.

- **ZLOČINI USTANIKA U LJUTOČKOJ DOLINI 1941. GODINE**, autor dr. Mujo Begić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013. Promocija održana 26. novembra 2013. u sali Muzeja AVNOJ-a u Bihaću. Promotori: dr. sc. Zdravko Dizdar (Hrvatski institut za povijest Zagreb), dr. sc. Tarik Kulenović (doktor političkih nauka i ekspert za Bliski istok Zagreb), Nijazija Maslak (direktor Muzeja USK, Bihać).

- **ŠEHIDI I POGINULI BORCI 17. VITEŠKE BRDSKE BRIGADE (monografija)**, autor Emir Omanović, Udruženje 17. Viteška krajiška brdska brigada i Dobra knjiga, Ključ-Sarajevo, 2013. Pro-

molice održane od 20. do 23. decembra 2013. u Prijedoru, Ključu i Sanskom Mostu. Promotori: mr. Amir Klike i Fikret Ćuskić, general Armije RBiH u penziji.

- **MEĐUNARODNI SUD PRAVDE: BOSNA I HERCEGOVINA PROTIV SRBIJE I CRNE GORE**, autori: prof. dr. Hasan Balić, doc. dr. Ismet Alija i Avdija Kovačević, diplomirani pravnik. Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013; Promocija održana 4. aprila 2013. na Pravnom fakultetu u Kiseljaku, Univerzitet u Travniku. Promotori: prof. dr. Zijad Hasić, Miro Lazović i Adil Kulenović; Dana 7. maja 2013. promocija je održana i u Bošnjačkom institutu – Fondacija Adila Zulfikarpašića u Sarajevu. Promotori: prof. dr. Hidajet Repovac, prof. dr. Senadin Lavić i Adil Kulenović.

VII

UPOSLENICI I SARADNICI

U Institutu su od osnivanja, po raznim osnovama i sa različitim statusom, radno angažovani određeni stalni uposlenici i brojni stalni (spoljni), povremeni i privremeni saradnici.

1. UPOSLENICI

Čekić Smail	01.11.1992.		
Čejvan Nurija	01.11.1992.	-	01.10.1993.
Čaušević Samir	01.11.1992.	-	01.01.1994.
Feratović Ekrem	01.11.1992.	-	31.07.1994.
Pašić Šefkija	01.11.1992.	-	31.12.1993.
Šukalo Nerman	01.11.1992.	-	01.07.1993.
Kulenović Saudina	01.11.1992.	-	01.03.1993.
Macić Bećir	01.11.1992.	-	31.12.2011.
Purivatra Mahir	01.11.1992.	-	31.11.1994.
Beridan Izet	01.02.1993.	-	22.12.1993.
Jašarević Fuad	01.02.1993.		
Jelenek Miran	01.02.1993.	-	31.12.1994.
Trgo Nezir	01.02.1993.	-	31.10.1994.
Adžanel Fuad	01.02.1993.	-	31.12.2013.
Bijedić Senad	01.02.1993.	-	01.01.1994.
Dreca Tarik	01.02.1993.	-	28.02.1994.
Subašić Dženana	01.02.1993.	-	01.12.1993.
Hot Hilmija	01.02.1993.	-	30.04.1993.
Čefo Nevres	01.02.1993.	-	31.03.1993.

Hajdarević Alma	01.02.1993.	-	30.04.1993.
Skorupan Edina	01.01.1993.	-	31.04.1993.
Viteškić Lejla	01.05.1993.	-	31.12.1994.
Kavazović Aida	01.03.1993.	-	31.07.1994.
Filipović Zlatan	01.03.1993.	-	30.06.1994.
Buturović Adi	01.04.1993.	-	15.09.1993.
Rizvanović Samija	01.04.1993.	-	31.12.1993.
Bečarević Almir	01.04.1993.	-	31.12.1993.
Mašović Cezar	01.04.1993.	-	31.12.1993.
Zlatanić Renad	01.04.1993.	-	04.09.1993.
Nožić Šemsudin	20.04.1993.	-	20.10.1993.
Pašić Ibrahim	15.05.1993.	-	30.06.1995.
Šestanović Muhamed	01.07.1993.	-	31.12.1993.
Grba Ismet	01.07.1993.	-	31.12.2009.
Selimović Nada	01.09.1993.	-	31.03.1994.
Lukić Rada	18.08.1993.	-	18.07.1994.
Hubjer Edina	20.08.1993.	-	20.02.1994.
Hadžizulfić Sabina	18.05.1994.	-	18.11.1994.
Malagić Đulesma	01.06.1994.	-	20.07.1995.
Arnaut Meldijana	03.01.1994.	-	20.10.1994.
Filipović Satko	01.11.1994.	-	31.12.1997.
Bibić Hajra	01.07.1996.		
Arnaut Meldijana	01.05.1998.		
Šestanović Muhamed	28.04.1999.	-	31.12.2001.
Aličković Ešref	01.06.1999.		
Valjevčić Adina	01.06.2000.		
Mehanović Sanela	01.01.2001.	-	30.09.2002.
Džanko Ahmed	01.09.2001.		
Radončić Halit	09.10.2001.		
Mehmedović Selma	01.10.2002.	-	31.08.2006.
Balorda Jasna	01.01.2005.	-	31.05.2008.
Šarić Velma	03.05.2005.	-	31.05.2008.
Mastalić Košuta Zilha	04.05.2005.		
Mušović Enes	01.06.2005.	-	30.11.2007.
Hadžić Adnan	01.11.2006	-	31.12.2011.
Muratović Rasim	01.04.2006.		

Ajnadžić Nedžad	01.04.2006.	-	31.05.2007.
Nuhanović Samira	01.11.2006.	-	31.08.2007.
Čelebić Džuvić Sadžida	01.12.2006.		
Fikret Bećirović	04.09.2007.	-	30.09.2008.
Karović Merisa	01.02.2007.		
Šarić Sabahudin	01.02.2008.		
Omerović Enis	20.02.2008.	-	02.09.2012.
Salić Ilvana	01.04.2008.		
Rizvanović Samija	01.10.2007.	-	31.12.2012.
Grabovica Almir	01.05.2008.		
Grabovica Anel	01.05.2008.	-	30.09.2011.
Zagorica Jasmina	16.06.2008.		
Hajrić Alma	01.01.2009.	-	31.12.2009.
Omerović Sedina	01.01.2009.	-	30.09.2009.
Hadžić Lejla	01.02.2009.	-	30.06.2009.
Galijatović Subašić Sabina	01.02.2009.		
Kuka Ermin	01.03.2009.		
Bagarić Tina	01.03.2009.	-	31.08.2009.
Čović Lejla	04.03.2009.	-	18.10.2010.
Kliko Amir	01.04.2009.		
Muftić Aida	01.09.2009.	-	19.10.2009.
Šadinlija Mesud	01.10.2009.		
Džananović Muamer	01.10.2009.		
Bećirović Fikret	01.04.2010.		
Toković Elvira	01.05.2010.		
Bonar Milica	01.05.2010.	-	01.05.2011.
Hajrić Alma	01.11.2010.		
Tauber Elias	01.12.2010.		
Mulaosmanović Almir	15.12.2010.	-	15.12.2011.
Hodžić Senka	05.07.2011.	-	05.07.2012.
Delić Selma	05.07.2011.	-	05.07.2012.
Ibišević Eldina	15.09.2011.	-	15.09.2012.
Salihović Almedina	15.09.2011.	-	15.09.2012.
Grabovica Anel	17.10.2011.	-	30.08.2012.
Filandra Dika	01.11.2011.	-	
Memišević Adela	01.03.2012.	-	01.03.2013.
Muhić Sead	01.04.2012.		

2. STALNI (SPOLJNI) SARADNICI

- prof. dr. Nijaz Duraković, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Mirko Pejanović, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Amor Mašović, Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- mr. Muharem Kreso, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Tilman Zülch, Gesellschaft für bedrohte Völker – International Göttingen, Göttingen, Germany
- prof. dr. Eric Markusen, Southwest State University, Minnesota, USA
- prof. dr. Norman Cigar, Marine Corps University, Quantico, Virginia, USA
- akademik prof. dr. Muhamed Filipović, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Francis Anthony Boyle, University of Illinois, College of Law, Chicago, USA
- Amir Ahmić, Bošnjački oficir za vezu sa ICTY-em, Den Haag, Netherlands
- Sonja Biserko, Helsinški odbor za ljudska prava Srbije, Beograd, Republika Srbija
- prof. dr. Ismet Dizdarević, emeritus, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Muhamed Šestanović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Janja Beč-Neumann, Fakultet za evropske pravno - političke studije, Novi Sad, Republika Srbija
- prof. dr. Dževad Termiz, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

- Mustafa Kapidžić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- mr. Emir Ramić, Institute for Research of Genocide, Hamilton, Canada
- mr. Sanja Seferović–Drnovšek, Bosnian American Institute for Genocide and Education, Chicago, USA
- mr. Velid Šabić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- mr. Husejin Omerović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Osman Selak, pukovnik JNA u penziji, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Fadila Memišević, Gesellschaft für bedrohte Völker – International Göttingen – Odjeljenje za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

3. *POVREMENI I PRIVREMENI SARADNICI*

- prof. dr. Mirsad Abazović, Fakultet za kriminalistiku kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Ron Adams, Residential Services, La Trobe University, Victoria, Australia
- dr. Fadil Ademović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- mr. Azra Adžajlić-Dedović, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Enver Ajanović, ambasador Republike Bosne i Hercegovine u Saveznoj Republici Njemačkoj
- prof. dr. Dževdeta Ajanović, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Jasmin Ajanović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- doc. dr. Nedžad Ajnadžić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Ahmet Alibašić, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Mirhet Alibašić, Umjetnička galerija Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Ibrahim Alibegović, general JNA, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Mujo Alić, brigadir Armije Republike Bosne i Hercegovine u penziji, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Azmir Alić, student, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- doc. dr. Ismet Alija, Pravni fakultet Univerziteta u Travniku, Kiseljak, Bosna i Hercegovina
- dr. Bakir Alispahić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

- Zijada Aljović, student, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Sven Alkalaj, ambasador Republike Bosne i Hercegovine u SAD-u
- dr. Edgar Almén, Linköpings University, Linköping, Sweden
- prof. dr. Yehonatan Alsheh, The Open University, Israel
- Novak Anđelić, SABNOR Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Roxana Andrei, Transilvania University of Brasov, Romania
- dr. Miljenko Aničić, Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu, Đakovo; Caritas Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, Zagreb, Republika Hrvatska
- dr. Carlos Antamarian, University of Mexico, Mexico
- dr. Branimir Anzulović, Virginia, USA
- prof. dr. Joyce Apsel, New York University, New York, USA
- dr. Phillip Apuuli Kasaija, Political Science, Makerere University, Kampala, Uganda
- dr. Damir Arnaut, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Mirsada Arnaut, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- mr. Ramo Arnautović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Samir Arnautović, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Šaćir Arnautović, brigadir Armije Republike Bosne i Hercegovine u penziji, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Diego E. Arria, predstavnik Venecuele u Vijeću sigurnosti Ujedinjenih nacija, New York, USA
- prof. dr. Yair Auron, Open University, Israel
- Amir Avdagić, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i mirovne studije Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

- Fahrudin Avdić, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Mirjam Aviezer-Steiner, Yad Vashem, Jerusalem
- Alma Avdović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Kemal Aydin, International University of Sarajevo, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Ljubo Babić, Društvo za istinu o antifašističkoj narodnooslobodilačkoj borbi u Jugoslaviji 1941-1945. – Savez antifašista Srbije, Beograd, Republika Srbija
- Suljo Babić, Tužilaštvo Kantona Sarajevo, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Aydin Babunna, Ataturk Institute, Bogazici University, Istanbul, Republic of Turkey
- dr. Muhammed Badr, Brunel University, London, United Kingdom
- Esad Baždar, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Karl F. Bahm, University of Wisconsin, USA
- mr. Hamid Bahto, general Armije Republike Bosne i Hercegovine u penziji, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Dimitrije Bajalica, general JNA, Beograd, Republika Srbija
- Esad Bajramović, Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Esad Bajtal, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Ibrahim Bakić, Fakultet kriminalističkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Peter Balakian, Colgate University, Hamilton, New York, USA
- prof. dr. Hasan Balić, Pravni fakultet Univerziteta u Travniku, Kiseljak, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Smail Balić, Vienna, Austria
- dr. Safet Bandžović, Institut za istoriju, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Suzanne Bardgett, Imperial War Museum, London, United Kingdom

- dr. Paul Bartrop, Deakin University, Melbourne, Australia
- mr. Haris Bašić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- doc. dr. Sanela Bašić, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Cherif Bassiouni, College of Law, De Paul University, Illinois, Chicago, USA
- Elizabeth Batha, Christian Solidarity Worldwide, London, United Kingdom
- dr. Steven K. Baum, College of Santa Fe, Santa Fe, New Mexico State University, Mexico
- prof. dr. Uzeir Bavčić, Pedagoški fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Akif Bećarević, Federalno ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Edina Bećirević, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- doc. dr. Hajriz Bećirović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Džemal Bećirović, Srebrenica, Bosna i Hercegovina
- Ibrahim Bećirović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- mr. Zijad Bećirović, Međunarodni institut za bliskoistočne i balkanske studije, Ljubljana, Republika Slovenija
- prof. dr. Mustafa Beganović, Stomatološki fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Amra Begić, Memorijalni centar Srebrenica – Potočari, Spomen obilježje i mezarje za žrtve genocida iz 1995, Srebrenica, Bosna i Hercegovina
- Jusuf Begić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Mujo Begić, Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine, Bihać, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Kasim Begić, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

- Mirnesa Begović, Gimnazija “Visoko”, Visoko, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Alija Behmen, Gradska uprava Grada Sarajeva, gradonačelnik, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- akademik prof. dr. Ljubomir Berberović, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Dion Van den Berg, Interkerkelijk vredesberaad – IKV Pax, Den Haag, Netherlands
- prof. dr. Izet Beridan, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. David M. Berman, University of Pittsburgh, USA
- Muhamed Bešić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Jasmina Beširević–Regan, Yale University, New Haven, USA
- prof. dr. Ravi Bhavnani, Political Science, Michigan State University, Michigan, USA
- mr. Phon van den Biesen, Den Haag, Netherlands
- Bahrudin Bijedić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Izet Bijedić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Abedin Bikić, Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli, Tuzla, Bosna i Hercegovina
- dr. Mark Biondich, Ministry of Justice, Canada
- Martha Heinemann Bixby, Georgetown University, Washington DC, USA
- Morgan Blum, Holocaust Center of Northern California, San Francisco, California, USA
- prof. dr. Rony Blum, Hebrew University-Hadassah School of Public Health and Community Medicine, Jerusalem, Israel
- Sam Boarer, University of Derby, Derby, United Kingdom
- Jacob R. Boersema, Development Studies, University of Amsterdam, Netherlands
- Šerif Bojčić, Udruženje “Povratkom za BiH”, Mostar, Bosna i Hercegovina

- Šefika Bojičić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Mehmedalija Bojić, Beograd, Republika Srbija
- Kathryn Bomberger, International Commission on Missing Persons – ICMP, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Federico Borello, International center for Transitional, New York, USA
- Semiha Borovac, Gradska uprava, Grad Sarajevo, gradonačelnica, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Suljo Borovina, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Tomas Borovinsky, University of Buenos Aires, Argentina
- Rahel Bösch, Swiss Agency for development and Cooperation, Switzerland
- prof. dr. Ilija Bošnjović, Ekonomski institut, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Džemal Botonjić, Općinski sud u Sanskom Mostu, Sanski Most, Bosna i Hercegovina
- Jonathan Bower, Oxford University, United Kingdom
- dr. Alma Bravo–Mehmedbašić, Klinički centar Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Tone Bringa, University of Bergen, Norway
- prof. dr. Brian Brivati, Kingston University, London, United Kingdom
- Ksenija Brkić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Salih Brkić, Radio-televizija Federacije Bosne i Hercegovine, Tuzla, Bosna i Hercegovina
- mr. Luka Brković, Vrhbosanska nadbiskupija Sarajevo, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Rupert Brown, University of Sussex, Brighton, United Kingdom
- Ibro Bulić, Tužilaštvo Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

- dr. Nicole Bryan, Rutgers University, Newark, New Jersey, USA
- Lee Bryant, London, United Kingdom
- dr. Sussane Buckley-Zistel, Peace Research Institute, Frankfurt, Germany
- prof. dr. Ismet Bušatlić, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Shivon Byamukama, Glasgow Caledonia University, Scotland
- dr. Hazel Cameron, University of Stirling, Scotland
- Mariana Carpanezzi, International Relations Institute, University of Brasilia, Brazil
- dr. Charli Carpenter, Graduate School of Public and International Affairs, University of Pittsburg, Pennsylvania, USA
- Edward Carpenter, United States Marine Corps, USA
- Agnes Casero, Toulouse, France
- dr. Emanuele Castano, New School for Social Research, New York, USA
- prof. dr. Israel Charny, Institute on Holocaust & Genocide Jerusalem, Israel
- Meena Chary, Public Administration, Florida Atlantic University, Boca Raton, Florida
- dr. Cindy Christian, Institute for International Studies, University of Minnesota Duluth, USA
- prof. dr. Zdenko Cihlarž, Medicinski fakultet Univerziteta u Tuzli, Tuzla, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Selmo Cikotić, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Philip Cohen, Maryland Population Research Center, USA
- Pamela de Condappappa, University of Cambridge, United Kingdom
- prof. dr. Paul Conway, Suny College at Oneonta, New York, USA
- Zahid Crnkić, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina

- akademik prof. dr. Ivan Cvitković, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Faruk Čaklović, Rektorat Univerziteta u Sarajevu, rektor, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- doc. dr. Redžo Čaušević, Fakultet zdravstvenih studija Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Jasna Čaušević, Gesellschaft für bedrohte Völker-International Göttingen, Germany
- Mirsad Čebirić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Ejub Čehić, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Nejra Nuna Čengić, Centar za interdisciplinarnе postdiplomske studije, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Ibrahim Čikić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Stana Čišić, Udruženje roditelja ubijene djece opkoljenog Sarajeva 1992-1995, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Muhamed Čolić, Udruženje roditelja ubijene djece opkoljenog Sarajeva 1992-1995, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Belma Ćatić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Sabina Ćehajić, University of Sussex, Brighton, United Kingdom
- Amer Ćenanović, Općine Ilidža, načelnik, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Ervin Ćosić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Barry Dackombe, The Open University, Milton Keynes, United Kingdom
- prof. dr. Faruk Dalagija, Klinički centar Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Hava Dautbašić, Udruženje roditelja ubijene djece opkoljenog Sarajeva 1992-1995, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Nermina Dautbašić, Općina Srebrenica, Srebrenica, Bosna i Hercegovina

- prof. dr. Sabahudin Dautbašić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Angela Debnath, Hebrew and Jewish Studies, University College, London, United Kingdom
- prof. dr. Vladimir-Đuro Degan, emeritus Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Republika Hrvatska
- prof. dr. Ani Degirmencioglu, University of Vienna, Vienna, Austria
- prof. dr. Mehmed Deković, Federalno ministarstvo pravde, Bosna i Hercegovina
- Rasim Delić, general Armije Republike Bosne i Hercegovine u penziji, Sarajevo
- Amira Delić, Srebrenik – Tuzla, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Mujo Demirović, Pravni fakultet Univerziteta u Bihaću, Bihać, Bosna i Hercegovina
- Hayk Demoyan, Armenia Genocide Memorial Museum and Institute, Armenia
- Mirnes Dervišević, student, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- mr. Alaga Dervišević, Wuppertal – Sarajevo, Germany – Bosna i Hercegovina
- dr. Lisa Dicaprio, Washington and Lee University, Washington DC, USA
- Jovan Divjak, brigadni general Armije Republike Bosne i Hercegovine u penziji, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Mehmed Dizdar, Stolac, Bosna i Hercegovina
- doc. dr. Senada Dizdar, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Zdravko Dizdar, Hrvatski institut za povijest, Zagreb, Republika Hrvatska
- Jasmina Dizdarević, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Salahudin Dizdarević, Klinički centar Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

- prof. dr. Zehra Dizdarević, Farmaceutski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Raif Dizdarević, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Khalil Dokhanchi, University of Wisconsin, USA
- akademik prof. dr. Vlatko Doleček, Mašinski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Robert Donia, University of Michigan, Michigan, USA
- prof. dr. Keith Doubt, Whitworth University, Spokane, Washington DC, USA
- Adil Draganović, Sanski Most, Bosna i Hercegovina
- Almir Drino, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Marc Drouin, University of Montreal, Quebec, Canada
- Ferida Dučić, Fakultet za saobraćaj i komunikacije Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Sanela Dučić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Amna Dukić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- akademik prof. dr. Esad Duraković, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Selma Duraković, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Rašid Durić, Pedagoški fakultet Univerziteta u Bihaću, Bihać, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Enes Durmišević, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Leslie Dwyer, Haverford, Pennsylvania, USA
- Asim Džambasović, brigadir Armije Republike Bosne i Hercegovine u penziji, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Azra Džambegović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Džemal Džananović, student, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

- mr. Asaf Džanić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- mr. Elma Džanić, Francuski kulturni centar u Sarajevu “André Malraux”, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Muhamed Džanko, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Asim Đelilović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Zenaid Đelmo, Fakultet za javnu upravu Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Hakija Đozić, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Adib Đozić, Filozofski Fakultet Univerziteta u Tuzli, Tuzla, Bosna i Hercegovina
- Mišo Đuraš, Muzej suvremene povijesti Dubrovnik, Republika Hrvatska
- dr. Hilary Earl, Nipissing University, North Bay, Ontario, Canada
- Maggie Eastwood, Edge Hill University, Ormskirk, Lancashire, United Kingdom
- Marek Edelman, Warsaw, Poland
- Hasan Efendić, general Armije Republike Bosne i Hercegovine u penziji, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Trine Eide, University of Bergen, Norway
- Tesma Elezović, žrtva genocida, Prijedor, Bosna i Hercegovina
- dr. Nigel Eltringham, University of Sussex, Brighton, United Kingdom
- prof. dr. Tom Emmert, Purdue University, USA
- prof. dr. Elisabeth von Erdman-Pandžić, Universität Erlangen Nürnberg, Germany
- Erdal Sabri Ergen, Ministarstvo vanjskih poslova, Republika Turska
- Ehn Erik, California Institute of the Arts, Valencia, California, USA
- dr. Nora Esmat, International Studies, San Francisco state University, San Francisco, USA

- Marcia Esperza, John Jay College, New York, USA
- John Evans, United States Ambassador to the Republic of Armenia, Armenia
- dr. Mient Jan Faber, Vrije University Amsterdam, Netherlands
- Sandra Fabijanić-Gagro, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, Republika Hrvatska
- Hasan Fazlić, Udruženje likovnih umjetnika primijenjenih umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Daniel Feierstein, Center for Genocide Studies, Universidad Nacional Tres de Febrero, Argentina
- prof. dr. Stephen Feinstein, Center for Holocaust and Genocide Studies, University of Minnesota, Minneapolis, Minnesota, USA
- prof. dr. Fahira Fejzić-Čengić, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Hazim Felić, Agencija za istraživanje i dokumentaciju Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Maria Fernandez, Veterans Affairs Medical Center, San Francisco, USA
- Greta Ferušić, Viktimološko društvo Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Šaćir Filandra, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Kenan Filipović, Služba za pravne poslove Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Željko Filipović, Pedagoški fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Catherine Filloux, Independent Playwright, New York, USA
- Martin Fischer, University of Potsdam, Germany
- Azra Fišer, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Stamenko Fišer, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

- Mirsada Fočo, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Nicole Frechette, International Relations, Webster University, Vienna, Austria
- Donna-Lee Frieze, University in Victoria, Australia
- prof. dr. Karen Frostig, Lesley University, Cambridge, Massachusetts, USA
- Jure Galić, SABNOR Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Jane Gangi, New York University, USA
- akademik prof. dr. Ejup Ganić, Sarajevska škola za nauku i tehnologiju, Sarajevo
- Sevane Gariban, University of Paris, France
- Sam Garkawe, Law and Justice, Souther Cross University, Lismore, New South Wales, Australia
- Flamur Gashi, ambasador Republike Albanije u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Alberto Gasparini, University of Trieste, Italy
- prof. dr. Faris Gavrankapetanović, Klinički centar Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Ismet Gavrankapetanović, Klinički centar Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Thomas F. George, University of Missouri- St.Louis, USA
- Konstanty Gebert, Gazeta Wyborcza, Warsaw, Poland
- Simon Gerber, Gesellschaft für bedrohte Völker, Zürich, Switzerland
- Herve Georgelin, Humanities, University of Berne, Switzerland
- Simone Gigliotti, Victoria University of Wellington, New Zeland
- prof. dr. Joel Glassman, Center for International Studies of the University of Missouri, St. Louis, USA
- Gradimir Gojer, Narodno pozorište Sarajevo, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

- prof. dr. Dennis C. Golden, Fontbonne University, St. Louis, Missouri, USA
- Myrna Goldenberg, Holocaust Studies Program, Montgomery College, Maryland
- prof. dr. Bajro Golić, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Fikret Grabovica, Udruženje roditelja ubijene djece opkoljenog Sarajeva 1992-1995, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Fay Grajower, Arts studio, Boston, Massachusetts, USA
- prof. dr. Ismet Grbo, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Šime Grubišić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Mathias Gsponer, University of Berne, Switzerland
- dr. John B. Gould, Washington Institute for Public Affairs Research, Washington DC, USA
- Fred Gunfeld, International Relations and Human Rights, Maastricht University and Utrecht University, Utrecht, Netherlands
- Salko Gušić, brigadir Armije Republike Bosne i Hercegovine u penziji, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Roy Gutman, New York, USA
- Semin Guzin, Advokatska kancelarija, Mostar, Bosna i Hercegovina
- Suada Habibović, Srebrenica, Bosna i Hercegovina
- Adnan Hadžagić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Mahir Hadžiahmetović, Spoljnotrgovinska komora Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Iljas Hadžibegović, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Dženana Hadžić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Kadira Hadžić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Mehmedalija Hadžić, Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

- Abdurahman Hadžiefendić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Aziz Hadžihanović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Mirsad Hadžikadić, University of North Carolina, Charlotta, USA
- prof. dr. Lamija Hadžiosmanović, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Mehmedalija Hadžović, Fakultet za javnu upravu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Suada Hadžović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Sabira Hadžović, Farmaceutski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Sead Hadžović, Beograd, Republika Srbija
- prof. dr. Rešid Hafizović, Fakulteta islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Irma Hajdarević, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prim. dr. Youssef Hajir, Klinički centar Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- mr. Rasim Halilagić, Gimnazija Dobrinja, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Hariz Halilović, University of Melburne, Australia
- prof. dr. Enver Halilović, Univerzitet u Tuzli, Tuzla, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Safet Halilović, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Thea Halo, Sano Themia Halo Pontian Heritage Foundation, Greece
- Šejla Haračić, Pravni fakultet Univerziteta u Zenici, Zenica, Bosna i Hercegovina
- Choman Hardi, Holocaust and Genocide Studies, Uppsala University, Sweden
- Mark Harmon, Tužilaštvo ICTY-a, Den Haag, Netherlands

- Marshall Freeman Harris, State Department, Washington DC, USA
- Florence Hartmann, Tužilaštvo ICTY-a, Den Haag, Netherlands
- Hidajeta Hasanbegović, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Lamija Hasanbegović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Midhat M. Hasanbegović, “Bosansko-hercegovačka izbjeglička asocijacija”, Chicago, USA
- Almir Hasanović, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Bakira Hasečić, Udruženje “Žena- žrtva rata”, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Duljko Hasić, Vanjskotrgovinska komora Bosne i Hercegovine i Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Zijad Hasić, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, Sarajevo
- Elvira Haskić, student, Srebrenica, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Adrian Hastings, Department of Technology and Religious Studies University of Leeds, Leeds, Scotland
- dr. Monika Hauser, Medica Mondiale, Köln, Germany
- Jos De la Haye, University of Leuven, Belgium
- Avdo Hebib, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- mr. Faid Hećo, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Anne Herbst, Institut Glaube in der Zweiten Welt, Zürich, Switzerland
- Mesud Hero, Historijski muzej Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Noreen Herzfeld, St. John’s University, USA
- Ramajana Hidić-Demirović, Indiana University, Bloomington, USA
- prof. dr. Alex Hinton, Rutgers University, Newark, New Jersey, USA
- prof. dr. Herbert Hirsch, Government and Public Affairs, Virginia Commonwealth University, Virginia, USA

- prof. dr. Robert Karl Hitchcock, Michigan State University, Michigan, USA
- Thomas Hochmann, University Paris 1 Pantheon-Sorbonne, France
- dr. Carole Hodge, University of Glasgow, United Kingdom
- Aćif Hodović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Avdo Hodović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Alija Hodžić, Udruženje roditelja ubijene djece opkoljenog Sarajeva 1992-1995, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Sead Hodžić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Šefko Hodžić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Barry Hogan, Tužilaštvo ICTY-a, Den Haag, Netherlands
- prof. dr. Andrew Holcom, Western Washington University, Bellington, Washington DC, USA
- Kada Hotić, Udruženje – Pokret “Majke enklava Srebrenica i Žepa”, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Richard G. Hovannisian, University of California, Los Angeles, USA
- Emira Hrnjić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Amer Hrustić, student, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Amy C. Hudnall, Peace Studie, Appalachian State University, Boone, North Carolina, USA
- dr. Fatima Hukić, Medicinski fakultet Univerziteta u Tuzli, Tuzla, Bosna i Hercegovina
- akademik, prof. dr. Seid Huković, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Rasim Hurem, Institut za istoriju, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Murat Hurtić, Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine, Tuzla, Bosna i Hercegovina
- Sedika Husić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

- Prof. dr. Ćamil Huseinbašić, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Avdo Huseinović, Udruženje “Haber”, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Franz-Josep Hutsh, VPRO-Radio, Netherlands
- Aktsoglou Z. Iakovos, Hellenic Police Academy, Athens, Greece
- akademik prof. dr. Omer Ibrahimagić, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Dželal Ibraković, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Vanes Ibrić, Brown University, Washington DC, USA
- prof. dr. Nijaz Ibrulj, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Mustafa Imamović, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Bert Ingelaere, University of Leuven, Belgium
- prof. dr. Charles Ingrao, Purdue University, USA
- dr. Alexandrina Iovita, Free International University of Moldova, Moldova
- prof. dr. Tomislav Išek, Institut za istoriju, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Selim Isić, brigadir Armije Republike Bosne i Hercegovine u penziji, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Stiven Leonard Jacobs, University of Alabama, Tuscaloosa, Alabama
- prof. dr. Azra Jaganjac, Ekološki fakultet Internacionalnog Univerziteta Travnik,
- Eldina Jahić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Elvira Jahić, Radio Sarajevo i Glas Amerike, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Adem Jakupović, Tužilaštvo Unsko-sanskog kantona, Bihać, Bosna i Hercegovina

- prof. dr. Salih Jalimam, Univerzitet u Zenici, Zenica, Bosna i Hercegovina
- Tatjana Janjić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Helen Jarvis, Chief of Public affairs, Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia, Phnom Penh, Cambodia
- Huub Jaspers, VPRO-Radio, Netherlands
- Abdulah Jeleč, oficir Armije Republike Bosne i Hercegovine u penziji, Bugojno, Bosna i Hercegovina
- Ramiz Jelovac, Udruženje demokratska inicijativa Hercegovine; Muzej – institut procesa genocida – Čavkarica; Mostar, Bosna i Hercegovina
- dr. Erin Jessee, Scottish Oral History Centre, School of Humanities, University of Strathclyde, Glasgow, Scotland
- Elisa von Joeden-Forgey, University of Pennsylvania, Philadelphia, Pennsylvania USA
- Tait- Harris Jonathan, ICTY, Den Haag, Netherlands
- prof. dr. Kathryn Johnson, University of North Carolina at Charlotte, USA
- John Jones, Barrister, Daughy Street Chambers, London, United Kingdom
- prof. dr. Adam Jones, Department of Political Science, University of British Columbia, Vancouver, Canada
- Jonkheer Harm De Jonge, oficir Kraljevskih oružanih snaga Holandije, Netherlands
- prof. dr. Kirsten Juhl, University of Stavanger, Norway
- Dževad Jusić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Azemina Kabil, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Jelko Kacin, Member of the European Parliament for Slovenia, Bruxelles, Belgium
- Jusuf Kadrić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Mujo Kafedžić, oficir JNA u penziji, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

- Sulejman Kahrmanović, Udruženje građana "Optimisti", Kozarac, Prijedor, Bosna i Hercegovina
- Amila Kahrović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Ibrahim Kajan, Fakultet humanističkih nauka Univerziteta Džemal Bijedić u Mostaru, Mostar, Bosna i Hercegovina
- Munib Kajmović, Vitez, Bosna i Hercegovina
- mr. Fahira Kalajdžisalihović, Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Anie Kalayjian, Fordham University, New York, USA
- Envera Kaljanac, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Husnija Kamberović, Institut za istoriju, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- Blanka Kamhi, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Suada Kapić, Fama International, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Miodrag Kapor, Rutgers University, Newark, New Jersey, USA
- prof. dr. Ibrahim Karabegović, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- mr. Vahid Karavelić, general Armije Republike Bosne i Hercegovine u penziji, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Fikret Karčić, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Enes Karić, Fakultet islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Maida Karić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Rifat Karić, Tuzla, Bosna i Hercegovina
- Renata Karić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Ibrahim Karović, Foča – Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Šaban Karović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Putri Astrid Kartika, Institute for policy Research and Advocacy, Jakarta, Indonesia

- Mayombo Kassongo, advokat i zastupnik žrtava iz Konga, Demokratska Republika Kongo protiv Ugande, Međunarodni sud pravde, Den Haag, Netherlands
- prof. dr. Haki Kasumi, Priština, Republika Kosovo
- Amela Katana, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Ahmed Katkić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Miro Kebo, Advokatska kuća “Kebo-Guzin”, Mostar, Bosna i Hercegovina
- Elma Keketović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Nesrin Kenar, Kocaeli University, Turkey
- prof. dr. Mehmed Kenović, Fakultet za javnu upravu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Elvedin Kermo, Udruženje građana žrtava rata 92-95 ”16. april”, Ahmići, Bosna i Hercegovina
- John Kern, Catherine Strecker Theater, California Institute of the Arts, California, USA
- dr. Rifat Kešetović, International Commission on Missing Persons – ICMP, Tuzla, Bosna i Hercegovina
- mr. Safet Kešo, ministar obrazovanja i nauke u Vladi Kantona Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Edis Kilić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Alan Kilpatrick, Theatre in the Square, Marietta, Georgia, USA
- Akio Kimura, International Business and Management, Kanagawa University, Yokohama, Japan
- dr. Lorrie L. King, Atlanta, Georgia, USA
- Stephanie Mc Kinney, Claremont Graduate University, Claremont, California, USA
- Hanna Kinzler, McGill University, Montreal, Canada
- prof. dr. Edward Kissi, African Studies, University of South Florida, Tampa, Florida, USA

- Detlef Kleinert, Auslandskorrespondent der ARD für Südosteuropa, Vienna, Austria
- mr. Smail Kličić, BZK Preporod, Bihać, Bosna i Hercegovina
- dr. Melanie Klinkner, Bournemouth University, Bournemouth, United Kingdom
- Stjepan Kljuić, član Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Aleksandar Saša Klobučarić, University of North Florida, Jacksonville, Florida, USA
- Agnieszka Klonowiecka-Milart, Judge, UN Mission in Kosovo
- dr. Elvira-Eva Klonowsky, International Commission on Missing Persons – ICMP, Bosna i Hercegovina
- Alma Kobašlija, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Eng Kok Thay, Documentation Center of Cambodia, Cambodia
- prof. dr. Ivo Komšić, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo
- Hamza Konaković, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Abdulah Konjicija, Medicinski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Žarko Korać, Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, Republika Srbija
- Bojlik Korkut, Zagreb, Republika Hrvatska
- Dimitris Kourkoulas, Europska komisija u Bosni i Hercegovini, OHR, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Nikola Kovač, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Suada Kovač, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Ibrahim Korman, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Avdija Kovačević, Općina Vareš, Vareš, Bosna i Hercegovina
- Karen Kovach, Mercer University School of Medicine, Georgia, USA

- Badema Kozadra, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Azem Kožar, Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli, Tuzla, Bosna i Hercegovina
- dr. Kristina Krause, Aspen Institute Deutschland Federal Republic of Germany, Berlin, Germany
- prof. dr. Šefket Krcić, Univerzitet u Novom Pazaru, Novi Pazar
- Muharem Krzić, Banja Luka, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Abdulah Kučukalić, Klinički centar Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo
- Samir Kulaglič, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Jasmina Kulauzović, Bihać, Bosna i Hercegovina
- dr. Tarik Kulenović, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Republika Hrvatska
- prim. dr. Faruk Kulenović, Klinički centar Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Salih Kulenović, Prirodno-matematički fakultet Univerziteta u Tuzli, Tuzla, Bosna i Hercegovina
- Adil Kulenović, Krug nezavisnih intelektualaca 99, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Mirsad Kuloglija, Udruženje roditelja ubijene djece opkoljenog Sarajeva 1992-1995, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Almira Kulovac, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Alan J. Kuperman, University of Texas at Austin, Austin, USA
- prof. dr. Suad Kurtćehajić, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Merima Kurtović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Akombe Roselyn Kwamboka, Political United Nations, New York, USA
- Vassilios Kyrtzopoulos, associations of Constantinopolitans, Helleas, Greece

- Nermina Lačević, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Louise L. Lambrichs, Independent Scholar/ Writer, France
- prof. dr. Slobodan Lang, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Republika Hrvatska
- mr. Nermin Lapandić, Ministarstvo odbrane – Oružane snage Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Matija Lapenda, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Stjepan Lapenda, Sveučilište u Splitu, Split, Republika Hrvatska
- prof. dr. Senadin Lavić, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Miro Lazović, predsjednik Skupštine Republike Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina
- prim. dr. Mufid Lazović, Klinički centar Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Oliver Leaman, University of Kentucky, USA,
- Gerard Legeberge, VPRO-Radio, Netherlands
- Rob Lemelson, University of California, Los Angeles, USA
- Matthew Levinger, United States Holocaust Memorial Museum, Washington DC, USA
- Prof. dr. Selma Leydesdorff, University of Amsterdam, Netherlands
- Maria R. Lichtmann, Appalachian State University Boone, North Carolina, USA
- Jutta Lindert, Public Health, University of Ludwigsburg, Germany
- Ruth Linn, Faculty of Education, University of Haifa, Israel
- prof. dr. Svetozar Livada, Zagreb, Republika Hrvatska
- prim. dr. Senadin Ljubović, Klinički centar Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo
- Francois Loncl, Paris, France
- prof. dr. Toan F. Lorden, University of North Carolina, Charlotte, USA

- prof. dr. Dubravko Lovrenović, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Sabina Lukač, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Izabela Lundborg, Rocky Mountain Survivors Center, Denver, Colorado
- Isabelle Macgregor, Australian National University, Canberra, Australia
- Pam Maclean, Deakin University, Victoria, Australia
- dr. Munib Maglajlić, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Elmir Mahmutbegović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Dževad Mahmutović, Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli, Tuzla, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Kathleen Mahoney, Stanford University, California, USA
- Henry Maitles, Faculty of Education, University of Strathclyde, Glasgow, Scotland
- Edward S. Majian, Saint Peter's College, Jersey City, New Jersey, USA
- dr. Noel Malcolm, *Daily Telegraph*, London, United Kingdom
- Senada Maličević, student, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Mustafa Malik, Center for Middle Eastern Studies, University of Chicago, Chicago, USA
- dr. Theofanis Malkidis, University of Thrace, Greece
- Richard Marcano, Political Science, University of North Carolina, Charlotte, USA
- mr. Radomir Marinković, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Luka Markešić, Franjevačka bogoslovija, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Sharon Marquart, University of Michigan, Ann Arbor, Michigan
- Armen Marsoobian, Southern Connecticut state University, New Haven, USA

- Nijaz Mašić, Srednjoškolski centar Ilijaš, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Nijazija Maslak, Muzej Unsko-sanskog kantona, Bihać, Bosna i Hercegovina
- Amor Mašović, Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Brian Masse, Canadian Parliament, Canada, USA
- dr. Deborah Mayersen, University of Melbourne, Australia
- prof. dr. Lawrence Mays, University of North Carolina, Charlotta, USA
- Frank McCloskey, United States House of Representatives, Washington DC, USA
- Rachel McCullough, Scripps College, Claremont, California, USA
- prof. dr. Šefko Međedović, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Izet Mehinagić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Jens Meirhenrich, Harvard University, Cambridge, Massachusetts, USA
- Robert Melson, Holocaust and Genocide Studies, Clark University, Worcester, Massachusetts, USA
- dr. Mustafa Memić, Prirodno matematički fakultet, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Mufid Memija, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- mr. Ehlimana Memišević, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Faruk Mekić, Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Martin Mennecke, Holocaust and Genocide Studies, Danish Institute for International Studies, Copenhagen, Denmark
- prof. dr. Juan Merelo-Barbera, Departament de Teoria Sociològica, Filosofia del Dret i Metodologia de les Ciències Socials, Universitat de Barcelona, Barcelona, Spain

- Stjepan Mešić, predsjednik Republike Hrvatske, Zagreb, Republika Hrvatska
- Sabina Mešan, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Amela Mešetović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Muhamed Mešić, Vienna, Austria
- Haris Mešinović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Jasmin Mešković, Savez logoraša Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Jean-Claude Metraux, University of Lausanne, Lausanne, Switzerland
- dr. Lisabeth Meyers, London School of Economics, London, United Kingdom
- Selma Mezetović, student, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Bosna i Hercegovina
- Elizabeth R. Midlarsky, Teachers college, Colimbia University, New York, USA
- Manus I. Midlarsky, Rutgers University, New Brunswick, New Jersey, USA
- prof. dr. Milanka Miković, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Enes Milak, Muzej AVNOJ-a, Društvo za zaštitu kulturno-povijesnog i prirodnog naslijeđa Jajca, Jajce, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Ante Milanović, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Aleksandra Sasha Miličević, University of North Florida, Jacksonville, Florida, USA
- dr. Senija Milišić, Institut za istoriju, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Paul Miller, International University of Sarajevo, B&H and Mc Daniel College, Westminster, Maryland, USA
- prof. dr. Paul B. Miller, University McDaniel, USA

- Miloš Minić, Beograd, Republika Srbija
- dr. Jennifer Mitchell, King's College London, United Kingdom
- Meliha Mlivo, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Seyed Hassan Mohebian, Univerzitet u Teheranu, Iran
- prof. dr. Paul B. Mojzes, Rosemont College, Pennsylvania, USA
- Marie Mossi, African Organization for Human Rights Defense (ASADHO), Action Network Women (RAF), Kinshasa, Congo i New York, USA
- Amela Mujezin, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- akademik prof. dr. Ferid Muhić, predsjednik Bošnjačke akademije nauka i umjetnosti, Skoplje – Sarajevo, Republika Makedonija - Bosna i Hercegovina
- Sedžad Muhić, student, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Muslija Muhović, Fakultet kriminalističkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Asim Mujkić, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- mr. Muhamed Mujkić, Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- mr. Elvedin Mulagić, Oružane snage Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina
- dr. Dirk Mulder, Kamp Westerbork Remembrance Centre, Netherlands
- prof. dr. Stephan Müller, Ludwig Boltzmann Institute of Human Rights, Vienna, Austria
- prof. dr. Rasim Muminović, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Paul Münzel, Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht, Hamburg, Germany
- Eset Muračević, Udruženje logoraša općine Vogošća, Vogošća, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

- Dijaz Muranović, Udruženje građana Bosanske Krajine u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Suad Musić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Šemsudin Musić, Vijeće kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo
- Edin Mušić, ministar u Vladi Federacije Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina
- Abdulmedžid Mušić, Kantonalni sud u Bihaću, Bihać, Bosna i Hercegovina
- mr. Hasib Mušinbegović, oficir Armije Republike Bosne i Hercegovine u penziji, Bosna i Hercegovina
- Fikret Muslimović, general Armije Republike Bosne i Hercegovine u penziji, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Fatima Mustafovski, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Jean Bosco Mutangana, National Prosecutor, Rwanda
- Hamid Mutilović, Medžlis Islamske zajednice Nevesinje, Nevesinje, Bosna i Hercegovina
- Veronique Nahoum-Grappe, École des hautes études en sciences sociales (EHESS), Centre Edgar-Morin, Paris, France
- prof. dr. Norman M. Naimark, Stanford University, Stanford, California, USA
- prof. dr. Džemal Najetović, Pravni fakultet Univerziteta u Travniku, Kiseljak, Bosna i Hercegovina
- dr. Bakir Nakaš, Opća bolnica “Prim. dr. Abdulah Nakaš”, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Ariyer Neier, Human Rights Watch, USA
- prof. dr. Hilmo Neimarlija, Fakultet islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Lara J. Nettelfeld, Columbia University, New York, USA
- Richard Nevell, Campaigns Officer, Aegis Students & Kingston University, London, United Kingdom

- dr. Gitte Almer Nielsen, Danish Institute for International Studies, Copenhagen, Denmark
- Muzafer Nikšić, Udruženje roditelja ubijene djece opkoljenog Sarajeva 1992-1995, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Kjell Arild Nilsen, Ny Tid; Norsk Telegrambyrå (NTB), Oslo, Norway
- dr. Fahrudin Novalić, Zagreb, Republika Hrvatska
- Simona Novinec, The Faculty of Social Sciences, University of Copenhagen, Denmark
- Hasan Nuhanović, Sarajevo - Srebrenica, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Asad Nuhanović, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Halil Nuhbegović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Muhamed Nuhić, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Dželaludina Nukić, Općina Srebrenica, Srebrenica, Bosna i Hercegovina
- Sadmira Nukić, Općina Srebrenica, Srebrenica, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Refik Numić, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Jasmin Odošević, Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Ajnija Omanić, emeritus, Medicinski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Richard M. O'Meara, Global Affairs, Rutgers University, Newark, New Jersey, USA
- mr. Muharem Omerdić, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Jusuf Omerika, Mostar, Bosna i Hercegovina
- Nusret Omerika, Univerzitet Džemal Bijedić, Mostar, Bosna i Hercegovina

- Senad Sudo Omerika, Mostar, Bosna i Hercegovina
- Jusuf Omerović, Ključ, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Asim Omerović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Amila Omersoftić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Muris Osmanagić, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Azir Osmanović, Memorijalni centar Potočari, Srebrenica, Bosna i Hercegovina
- Ibrišim Osmanović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Azemina Ožegović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Izet Pajević, Medicinski fakultet Univerziteta u Tuzli, Tuzla, Bosna i Hercegovina
- mr. Esma Palić, Žepa – Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Rebecca Parson, University of Mary Washington, Fredricksburg, Virginia, USA
- Thomas J. Parsons, International Commission on Missing Persons - ICMP, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- akademik prof. dr. Adila Pašalić-Kreso, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Alija Pašalić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Emir Pašalić, Fakultet sporta i tjelesnog odgoja Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Ibrahim Pašić, Univerzitet “Džemal Bijedić”, Mostar, Bosna i Hercegovina
- Julia Paskin, Catherine Strecker, California Institute of the Arts, Valencia, California, USA
- dr. Slobodan Pavlović, Univerzitet u Tuzli, Tuzla, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Vid Pečjak, Univerza v Ljubljani, Ljubljana, Republika Slovenija
- prof. dr. Marinko Pejić, Sveučilište Hercegovina, Mostar, Bosna i Hercegovina

- Ajša Pekez, Udruženje roditelja ubijene djece opkoljenog Sarajeva 1992-1995, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Milan Pekić, “Glas antifašista”, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- mr. Muhidin Pešić, Institut za istoriju, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Enes Pelidija, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Rubina Perroomian, University of California, Los Angeles, USA
- dr. Latinka Perović, Institut za noviju istoriju Srbije, Beograd, Republika Srbija
- prof. dr. Ann T. Petrila, University of Denver, USA
- dr. Dragoljub Petrović, Beograd, Republika Srbija
- prof. dr. David Pettigrew, Southern Connecticut State University, New Haven, USA
- Nalvedina Pezo, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Brian Philips, Oxford Brookes University, Oxford, United Kingdom
- prof. dr. Carlo Gerardo Pinnetti, University of Edinburgh, United Kingdom
- dr. Artemis Pipinelli, Walden University, Minneapolis, Minnesota, USA
- dr. Dušan Plenča, Vojnoistorijski institut, Beograd, Republika Srbija
- Lejla Polimac, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Velida Polovina, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Mustafa Polutak, general Armije Republike Bosne i Hercegovine u penziji, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Keith Pomakoy, Adirondack Community College, Queensbury, New York, USA
- Petar Popović, University College London, United Kingdom
- prof. dr. Milan Popović, Pravni fakultet Univerziteta u Podgorici, Crna Gora
- Sava Popović, Beograd, Republika Srbija

- Jack Nusan Porter, Spencer Institute, West Newton, Massachusetts, USA
- Katarina Povržan, Dokumentacioni centar “Ratovi od 1991-1999.”, Beograd, Republika Srbija
- prof. dr. Samantha Power, Harvard University, USA
- akademik prof. dr. Vladimir Premec, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- mr. Mustafa Prljača, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo
- dr. Fuad Purišević, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Atif Purivatra, Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Vesna Pusić, Sveučilište u Zagrebu, Republika Hrvatska
- Ilija Radaković, general-pukovnik JNA u penziji; Savez antifašista Srbije, Beograd, Republika Srbija
- Branka Ramadanović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- mr. Edin Ramić, oficir Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Alija Ramljak, Fakultet kriminalističkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Aleksandar Aco Ravlić, Banja Luka, Bosna i Hercegovina
- Ruby Reid, Social Welfare, University of California, Berkeley, USA
- Enis Redžepagić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Hidajet Repovac, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Elihu D. Richter, Medical Center, Jerusalem, Israel
- dr. Erna Rijdsdijk, Royal Military Academy Breda, Netherlands
- Timothi Roelling-Fellow, Chicago, USA
- Hasan Rončević, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Nanou Rousseau, fondacija “Majke za mir”, France

- Martine Royo, “Balkans, Amnesty International”, France
- Heidi Rudolf, Interreligiöser Think-Tank, Basel, Switzerland
- mr. Zijad Rujanac, brigadir Armije Republike Bosne i Hercegovine u penziji, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Susana SaCouto, American University, Washington College of Law, Washington DC, USA
- prof. dr. Ćazim Sadiković, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Mirza Sadiković, Bihać, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Shira Sagi, Faculty of Law, Hebrew University, Jerusalem, Israel
- mr. Maja Sahadžić, International University Sarajevo, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Fuad Saltaga, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Shimon T. Samuels, International Relations, Simon Wisentahl Centre, Jerusalem, Israel
- mr. Izudin Saračević, Univerzitet u Bihaću, Bihać, Bosna i Hercegovina
- doc. dr. Nermin Sarajlić, Katedra za sudsku medicine Medicinskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, Bosna i Hercegovina
- dr. Tigran Sarukhanyan, Institute of History of the Armenian National Academy of Sciences, Armenia
- dr. Elizabeth J. Sausele, Trinity International University, Deerfield, Illinois, USA
- dr. Rowan Savage, University of Technology, Sydney, Australia
- MA Raissa Sawane, University of Paris – Université Paris - Est Créteil, France
- MA Dominik Schaller, Humanities, University of Berne, Switzerland
- dr. Robert J. Schneider, Appalachian State University, North Carolina, USA

- dr. Christian Schwarz-Schilling, Germany
- Mensur Seferović, Chicago, USA
- prof. dr. Zarije Seizović, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Admir Sejdinović, student, Srebrenica, Bosna i Hercegovina
- Nermina Sejdinović, student, Pravni fakultet Srebrenica, Bosna i Hercegovina
- Alma Selimić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Belma Selimović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Jacques Semelin, Center for International Research and Studies Centre National de la Recherche Scientifique Paris, France
- Marijana Senjak, Women's therapy Center Medica Zenica, Bosna i Hercegovina
- akademik prof. dr. Zvonimir Šeparović, Sveučilište u Zagrebu, Republika Hrvatska
- dr. Souren Seraydarian, National Congress of Western Armenians, USA
- Tan Sri Ghazali Shafie, Kuala Lumpur, Malaysia
- dr. Martin Shaw, University of Sussex, Brighton, United Kingdom
- dr. Anna Sheftel, Oxford University, England, prof. dr. Marc I. Sherman, International Association of Genocide Scholars, USA
- MA Jackson Sherrat, Wilfrid Laurier University, Waterloo, Ontario, Canada
- dr. Shakhawan Shorash, The Faculty of University of Copenhagen, Denmark
- akademik Abdulah Sidran, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Rašid Sijerčić, Udruženje za očuvanje prirodne i civilizacijske baštine "Sinan-paša Sijerčić", Goražde, Bosna i Hercegovina
- Dženana Silajdžić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Haris Silajdžić, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

- prof. dr. Adnan Silajdžić, Fakultet islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Sharon Silber, Fordham University, New York, USA
- prof. dr. Miodrag Simović, Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- doc. dr. Zemir Sinanović, Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- MA Tea Sindback, Aarhus University, Denmark
- Sabina Sivac, svjedok genocida, Kozarac, Prijedor, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Sandesh Sivakumaran, School of Law, University of Nottingham, United Kingdom
- prof. dr. Mujo Slatina, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Muhamed Smajić, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Senad Smajić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Mustafa Smajlović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Azra Smajović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Alette Smeulers, Criminal Law and Criminology, VU University Amsterdam, Netherlands
- prof. dr. Sakib Softić, Fakultet za kriminalistiku Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Hajrudin Somun, ambasador Bosne i Hercegovine u Turskoj i Maleziji, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Jozo Sović, Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Elvir Spahić, Srebrenica, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Philip Spencer, Kingston University, London, United Kingdom
- Ana Stahov, University of Vienna, Vienna, Austria

- Deborah Staines, Macquarie University, Sydney, Australia
- Branislava Stanka, Southeast European Cooperative Initiative SECI, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Gregory Stanton, Genocide Watch, Washington, DC, USA
- prof. dr. Sarah Staveteig, University of California, Berkeley, USA
- dr. Eric Stobbaerts, konsultant Médecins sans Frontières, London, United Kingdom
- Bekah A. Stolhandske, London School of Economics, London, United Kingdom
- dr. Marla Stone, Occidental College, Los Angeles, California, USA
- Ulla Strange-Hansen, Holocaust and Genocide Studies, Danish Institute for International Studies, Copenhagen, Denmark
- prof. dr. Scott Straus, University of Wisconsin, Madison, USA
- dr. Catherine Strecker, California Institute of the Arts, Valencia, California, USA
- prof. dr. Muharem Štulanović, Islamski pedagoški fakultet u Bihaću, Bosna i Hercegovina
- mr. Sabit Subašić, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Munira Subašić, Udruženje – Pokret “Majke enklava Srebrenica i Žepa”, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- akademik prof. dr. Avdo Sućeska, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Emir Suljagić, Sarajevo – Srebrenica, Bosna i Hercegovina
- prim. dr. Ismet Suljević, Klinički centar Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Aida Suljević, SABNOR Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Osman Suljić, načelnik Općine Srebrenica, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Alija Suljić, Univerzitet u Tuzli, Tuzla, Bosna i Hercegovina

- MA Benita Sumita, Bradford University, Bradford, United Kingdom
- Osman Sušić, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Rita Süßmuth, Präsidentin des Deutschen Bundestages, Germany
- dr. Warren H. Switzer, Konsultant Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine i Zajedničke komande Federacije Bosne i Hercegovine
- Vejiz Šabić, major Armije Republike Bosne i Hercegovine u penziji, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- doc. dr. Izet Šabotić, Kantonalni arhiv u Tuzli, Tuzla, Bosna i Hercegovina
- Anel Šahinović, Udruženje roditelja ubijene djece opkoljenog Sarajeva 1992-1995, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Ramiza Šahović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Edina Šaljić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Amila Šarac, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Džemil Šarac, general-pukovnik JNA, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Mušan Šarančić, žrtva genocida, Nevesinje, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Edin Šarčević, Pravni fakultet Leipzig, Leipzig, Germany; Fondacija “Centar za javno pravo”, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Elmira Šatara, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Zijad Šehić, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Belma Šehović, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- mr. Džemaludin Šestić, Zenica, Bosna i Hercegovina
- mr. Stjepan Šiber, general Armije Republike Bosne i Hercegovine u penziji, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Tonči Šitin, Odjel za povijest Sveučilišta u Zadru, Republika Hrvatska
- Lejla Štrbo, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

- Sanita Šuman, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Nermina Šurković, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Aldijana Štefatić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Muhamed Švrakić, Udruženje boraca Bosnae - Zelene beretke, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Iskra Tabaković, Bihać, Bosna i Hercegovina
- prim. dr. Faruk Tabaković, neuropsihijatar, Bihać, Bosna i Hercegovina
- dr. Ewa Tabeau, Tužilaštvo ICTY-a, Den Haag, Netherlands
- Mato Tadić, Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina
- Preljub Tafro, Foča - Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Murat Tahirović, Savez logoraša Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Hasmig Tatioossian, Global Affairs, New York University, New York, USA
- Emmanuel Taub, University of Buenos Aires, Argentina
- prof. dr. Ibrahim Tepić, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Jasminka Terzo, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Mr. Yönet C. Tezel, Ministarstvo vanjskih poslova Republike Turske, Republika Turska
- Vijaya Thakur, International Relations, Bryn Mawr College, Bryn Mawr, Pennsylvania, USA
- Stine Thuge, Danish Institute for International Studies, Copenhagen, Denmark
- Jill Thurman, Rocky Mountain Survivors Center, Denver, Colorado, USA
- Wibeke Kristin Timmermann, Human Rights, University of Ireland, Galway, Ireland
- Claudio Todisco, Institute of Geneva, Switzerland

- mr. Dragoljub Todorović, Beograd, Republika Srbija
- Aida Topić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Samuel Totten, University of Arkansas, USA
- Mujo Trako, Foča – Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Paolo Tripodi, Marine corps University, USA
- prof. dr. Veselin Trninić, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Kasim Trnka, Pravni fakultet Univerziteta u Bihaću, Bosna i Hercegovina
- MA Meng Try-Ea, Global Affairs, Rutgers University, Newark, New Jersey, USA
- prof. dr. Šemso Tucaković, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- mr. Michele Tuccio, University of Southampton, United Kingdom
- prof. dr. Emir Turkušić, Prirodno-matematički fakultet Univerziteta u Sarajevu, Bosna i Hercegovina
- mr. Rafiki Ubaldo, The Danish Center for Holocaust and Genocide Studies, Copenhagen, Denmark
- dr. Hakan Ulfgard, Linköpings University, Linköping, Sweden
- dr. Ugur Umit Ungor, University of Amsterdam, Netherlands
- Fatma Unsal, Malaysia University, Kuala Lumpur, Malaysia
- Nicolas Uzunoglu, National Technical University of Athens, Greece
- Pierre Vallieres, Montreal, Quebec, Canada
- Haris Vejo, student, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Ernesto Verdeja, Department of Political Science, University of Notre Dame, Indiana, USA
- prof. dr. Marko Veselica, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Republika Hrvatska

- Bojana Vidaković-Drinić, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Vasvija Vidović, Advokatska kancelarija Sarajevo, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Amra Vlahovljak, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Azem Vlasi, Priština, Kosovo
- dr. Janny Vlietstra, Gradonačelnik Winschotena, Netherlands
- Marie Claude Vogric, Paris, France
- Johannes Vollmer, Institut für Erziehungswissenschaft, Freiburg, Germany
- prof. dr. Srđan Vukadinović, Centar za društvena istraživanja Tuzla-Podgorica, Bosna i Hercegovina – Crna Gora
- Rade Vukosav, SABNOR Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Elsa Vumi, “Congo Actif”, Paris, France
- MA Lorna Waddington, University of Leeds, England, United Kingdom
- prof. dr. Sarah Wagner, Harvard University, Cambridge, Massachusetts, USA
- dr. James E. Waller, Whitworth University, Spokane, Washington DC, USA
- Diana Wallis, Vice President of the European Parliament, Brussels, Belgium
- Warsi Sayeeda, British Parliament, London, United Kingdom
- Gregory Weeks, International Relations, Webster University, Vienna, Austria
- dr. Stevan Weine, University of Illinois, Chicago, USA
- Ann Weiss, University of Pennsylvania, Philadelphia, Pennsylvania, USA
- Anton Weiss-Wendt, Norwegian Holocaust Centre, Oslo, Norway
- Anna Weitz, Independent Scholar/Filmmaker, Sweden
- Eric D. Weitz, History, University of Minnesota, Minneapolis, USA

- prof. dr. Harald Welzer, Center for Interdisciplinary Memory Research, Essen, Germany
- Marija Wernle-Matić, Gesellschaft für bedrohte Völker, Zürich, Switzerland
- Tobias Wernle-Matić, Gesellschaft für bedrohte Völker, Zürich, Switzerland
- Wieser Angela, University of Vienna, Vienna, Austria
- Simon Wiesenthal, Wiesenthal Institute for Holocaust Studies, Vienna, Austria
- prof. dr. Andrew Woolford, University of Manitoba, Winnipeg, Canada
- Bianca Jagger, Human Rights Foundation, London, United Kingdom
- prof. dr. Kathleen Young, Western Washington University, Washington DC, USA
- Staša Zajević, Udruženje “Žene u crnom”, Beograd, Republika Srbija
- Ragip Zarakoglu, Istanbul, Republika Turska
- Jasna Zečević, Centar Vive Žene, Tuzla, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Berko Zečević, Mašinski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Drliesbeth Zegreld, University of Amsterdam, Netherlands
- prof. dr. Esad Zgodić, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Miša Zgonec-Rožej, International Justice Team at Amnesty International, International Secretariat, London, United Kingdom
- Sabrija Zimić, Udruženje roditelja ubijene djece opkoljenog Sarajeva 1992-1995, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Asta Maria Zinbo, International Commission on Missing Persons - ICMP, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Emir Zlatar, Fond Memorijala Kantona Sarajevo, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

- prof. dr. Hasan Zolić, Fakultet Političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Eugenia Zorbas, University of Ottawa's Centre for International Policy Studies, USA
- Kemal Zukić, Centar za islamsku arhitekturu Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Arif Zulić, Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- dr. Denis Zvizdić, predsjedavajući Skupštine Kantona Sarajevo, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- Memnuna Zvizdić, Udruženje "Žene ženama", Sarajevo, Bosna i Hercegovina
- prof. dr. Jusuf Žiga, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

VIII
PRILOZI

A) *IZDANJA INSTITUTA*

Prof. dr. Smail Čekić

THE AGGRESSION ON BOSNIA AND GENOCIDE AGAINST BOSNIACS: 1991-1993. (prijevod: AGRESIJA NA BOSNU I GENOCID NAD BOŠNJACIMA: 1991-1993, NIPP Ljiljan, Sarajevo, 1994),

Institute for Research of Crimes Against Humanity and International Law Sarajevo, Sarajevo, 1995.

442 pages.

Foreword; I Historical Review of the Genocide Against Bosniacs; II Arming the Serb Population; III Dislocation of Equipment and Material, Headquarters, Units and Institutions of JNA; IV Aggressor's military formations; V Logistical Organization of Aggressor Headquarters, Units and Institutions; Supplements; Index of personal names; Index of Geographical Names; Reviews; About on the Autor.

Aćif Hodović

GENOCID U BOSNI 1991-1995.

Izložba dokumentarne fotografije
(Dvojezično izdanje: bosanski/engleski)

Urednik: prof. dr. Jusuf Žiga

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,
Bonn 31. 8 - 4.9.1995.

Sarajevo, 1995.

Uvod; Masakri nad civilima; Snajperska dejstva po ulicama; Sarajevska groblja; Kako preživjeti?; Uništavanje bolnica; Kulturocid; Uništavanje sakralnih objekata; Uništavanje značajnih privrednih i drugih objekata; Razaranje stambenih četvrti; Budućnost Bosne.

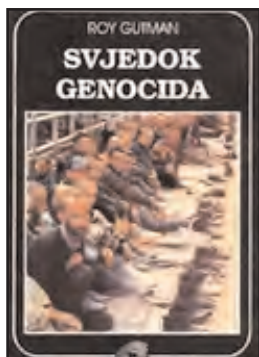
Dževad Sakić

POČECI AGRESIJE NA BOSNU I HERCEGOVINU Izložba – Svjedočenja sa ekrana (Dvojezično izdanje: bosanski/engleski)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo i RTV Bosne i Hercegovine,

Bonn 31. 8 - 4. 9.1995. Sarajevo, 1995.

Okupacija Bosne i Hercegovine; Žrtve genocida Arkanovih i drugih snaga iz Srbije; Zločini u Bijeljini, Višegradu, Foči, Kupresu, Mostaru, Bosanskom Brodu, Sarajevu, Čapljini...; Pokušaj zauzimanja Sarajeva; Progoni i masovna ubistva; Uništavanje infrastrukturnih, obrazovnih, zdravstvenih, vjerskih i drugih objekata.

Roy Gutman

SVJEDOK GENOCIDA

(dopunjeno izdanje prijevoda knjige: A WITNESS TO GENOCIDE, Published September 20th 1993 by MacMillan Publishing Company, New York),

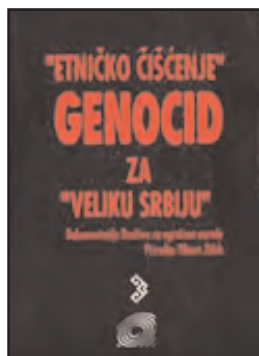
prijevod: Mahir Purivatra,

Vijeće Kongresa bosansko-muslimanskih intelektualaca Sarajevo u saradnji sa Udruženjem Muslimana za antigenocidne aktivnosti "MAG" Sarajevo i Institutom za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 1995.

280 strana.

Riječ izdavača; Predgovor bosanskom izdanju; Riječ autora; Uvod; Jugosloveni „trebaju intervenciju Zapada“; Utemeljenje priznanja; Evropsko priznanje moglo bi rasplamsati daljni sukob; Erupcija u Bosni nakon glasanja o nezavisnosti; Srpski pisac

potpalio bosansku bačvu baruta; Etničko čišćenje; „Odnijela ga rijeka“; Zatvorenici srpskog rata; „Poput Auschwitza“, Muslimani pričaju o zločinima; Logor smrti, Priče svjedoka o smrti i mučenju; Gulag; Lična priča o užasu; Srpski logori smrti; Bosanska strava silovanja; Silovanja u Bosni; Žrtve pričaju o noćima užasa u improviziranoj javnoj kući; Rat bez svetinja; Povratak iz mrtvih; Užas logora smrti; Kad se nema kuda; Popisi u logorima smrti; Izdaja na planinskom putu; Potpuno neutralni; Put se pokazao smrtonosnim; Ljudi koji nikuda ne pripadaju; Seljaci olakšavaju patnje u logorima; Jedna po jedna; Bez pomaka; Trojica koji su planirali silovanja i ubistva; Dnevni ritual polnog zlostavljanja; Srbi finansiraju govore bivšeg komandanta UN-a; Prkoseći smrti; Hrvatsko-muslimanski sukob; Sramota u Bosni; Porodična tragedija; Uhvaćeni pri ravnoteži snaga; Bolnica na rubu opstanka; Napustivši dom; Neuslišane molbe i logori u Bosni; Francuzi se pokušavaju opravdati za neaktivnost u Bosni; Ključna uloga Jugoslavije u napadu na Goražde; Epilog; Zahvale.

“ETNIČKO ČIŠĆENJE” – GENOCID ZA “VELIKU SRBIJU”

Dokumentacija Društva za ugrožene narode, Zbornik radova, urednik Tilman Zülch. (Prijevod Zbornika: ETNISCHE SÄUBERUNG – VÖLKERMORD FÜR GROßSERBIEN: Eine Dokumentation der Gesellschaft für bedrohte Völker, herausgegeben von Tilman Zülch, Hamburg – Zürich; preveo: mr. sci. Muharem Kreso);

Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca Sarajevo, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo i Bosanski kulturni centar, Sarajevo, 1996.

355 strana.

“Etničko čišćenje”; I Pozadina i motivi “etničkog čišćenja”; II “Etničko čišćenje i međunarodno pravo; III “Etničko čišćenje” po regionima - Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Vojvodina, Sandžak, Kosovo; IV Kako prevazići “etničko čišćenje”; V Dodatak bosanskom izdanju; Bilješke o autorima.

DOKUMENTI O ZLOČINIMA U SREBRENICI – FOTOGRAFIJE I FAKSIMILI

(Dvojezično izdanje bosanski/engleski)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 12. juli 1997.

56 strana.

Uvod; Fotografije; Mapa Srebrenice – “zaštićene zone Ujedinjenih nacija”; Pisma generala Janviera generalu Mladiću, 11. juli 1995; Obustava vazdušnih udara nad Srebrenicom 11. jula 1995; Spisak nestalih civila koje je 13. jula 1995. Holandski bataljon predao agresoru i dr.

GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995. Zbornik radova sa Međunarodnog kongresa za dokumentaciju genocida u Bosni i Hercegovini 1991-1995, održanog u Bonu od 31. augusta do 4. septembra 1995.

(Glavni i odgovorni urednik: Prof. dr. Smail Čekić, Urednik: mr. Muharem Kreso)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Gesellschaft für bedrohte Völker – International Göttingen, Human Rights Group for Bosnia, Kuala Lumpur, Sarajevo, 1997.

814 strana.

Predgovor (Tilman Zülch); Predgovor; Otvaranje kongresa; Agresija - ambijent genocida; Karakter zločina; Dokumentacija počinjenih zločina; Odnos međunarodne zajednice prema genocidu u Bosni i Hercegovini; Kodifikacija počinjenih genocidnih radnji i kažnjavanje zločina; Diskusije; Završna sjednica; Prilozi; Pogovor; Bilješka o autorima; Skraćenice.

PJESNIKOV STRAH OD STVARNOSTI – 16 ODGOVORA NA P. HANDKEOVO ZIMSKO PUTOVANJE U SRBIJU

Zbornik radova,

(priređio Tilman Zülch)

Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca Sarajevo i Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, biblioteka POSEBNA IZDANJA, br. 23,

Sarajevo, 1997.

104 strana.

Tilman Zülch; Peter Schneider; Marcel Olphus; Dževad Karahasan; Bora Ćosić; Günter Kunert; Gustav

Seibt; Thomas Schamid; Ralf Caspary; Wolfram Schütte; Andrea Seibel; Der Spiegel; Wilfried F. Schoeller; Elisabeth von Thadden; Serbiens Lügen; Bilješke o autorima; Popis literature, Časopisi; Materijali Društva za ugrožene narode, Adrese Društva za ugrožene narode; Ostale adrese.

ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995, DOKUMENTI I SVJEDOČENJA

Zbornik radova sa međunarodnog naučnog skupa, održanog u Sarajevu, 12. jula 1997.

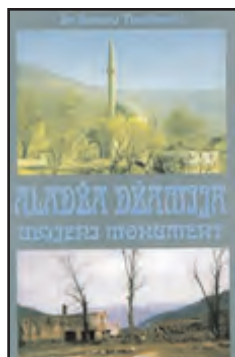
Edicija *Srebrenica 1995*, knjiga 1,

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,

Sarajevo, 1998.

470 strana.

Uvodne napomene; Dokumenti; Svjedočenja; Prilozi.

Prof. dr. Šemso Tucaković

ALADŽA DŽAMIJA - UBIJENI MONUMENT

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,

Sarajevo, 1998.

270 strana.

Foča na Drini; Aladža džamija – fočanski biser; Dobrotvor, Graditelji, Remek-djelo; Kulturocid; Summary; Izvori i literatura; Sadržaj.

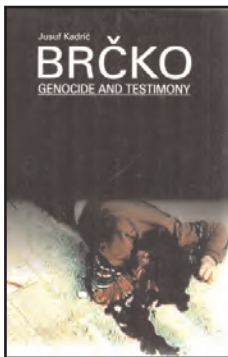
Jusuf Kadrić

BRČKO - GENOCID I SVJEDOČENJA

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 1998.

363 strane.

Uvodne napomene; I Događaji do početka napada na Brčko; II Oružani napad na Brčko; III Sabirni centri; IV Koncentracioni logor Luka; V Stradanja u okupiranom Brčkom; Rezime / summary; Prilozi: A Počinioci zločina; B Struktura stanovništva; C Optužnica za genocid nad Bošnjacima protiv Gorana Jelisića i Ratka Češića.

Jusuf Kadrić

BRČKO - GENOCIDE AND TESTIMONY

Institute for Research of Crimes Against Humanity and International Law Sarajevo, Sarajevo, 1998.

363 pages.

Introductory note, Prof. dr. Smail Čekić; Military preparations for the crimes in Brčko; I Events up to the start of the attack on Brčko; II The armed attack on Brčko; III Collective centres; IV The Luka concentration camp; V The suffering in occupied Brčko; Resume; A. Perpetrators of crimes; B. Population structure; C. Indictment on Genocide against Bosniaks; Contents.

DOKUMENTI O GENOCIDU U SREBRENICI, fotografije

(Dvojezično izdanje: bosanski/engleski)

Urednik: Prof. dr. Jusuf Žiga

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Sarajevo, 1998.

65 strana.

Uvodne napomene; Fotografije; Izvori.

DOKUMENTI O GENOCIDU U BOSNI I HERCEGOVINI 1991-1995. (fotografije i faksimili)

(Dvojezično izdanje: bosanski/engleski)

Urednik: Prof. dr. Jusuf Žiga

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti međunarodnog prava Sarajevo i Viktimološko društvo Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1998.

99 strana.

Uvod; I Masakri nad civilima; II Koncentracioni logori; III Snajperska dejstva po ulicama; IV Sarajevska groblja; V Progoni sa vjekovnih ognjišta; VI Kako preživjeti; VII Uništavanje bolnica; VIII Kulturocid; IX Uništavanje sakralnih privrednih i drugih objekata; X Srebrenica – Bošnjačka “gernika”; Budućnost Bosne.

DOKUMENTI O ZLOČINIMA KOJI TRAJU (SREBRENICA 1995-1998) - FOTOGRAFIJE

(dvojezično izdanje bosanski/engleski jezik)

Urednik: prof. dr. Jusuf Žiga

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,

Sarajevo, juli 1998.

52 strane.

Uvod; Deseti krug pakla kroz koji su prošli Bošnjaci u Srebrenici; Napokon, i nakon svega, komad hljeba; Nepodnošljiva neizvjesnost za svoje najbliže; Traganje za istinom o sinovima i muževima.

Prof. dr. Norman Cigar

GENOCID U BOSNI - POLITIKA “ETNIČKOG ČIŠĆENJA” (prijevod: GENOCIDE IN BOSNIA: THE POLICY OF “ETHNIC CLEANSING”, Texas A&M University Press, College Station, 1995), preveo: mr. sci. Radomir Marinković, Bosanski kulturni centar Sarajevo i Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 1998.

262 strane.

Sadržaj; Predgovor engleskom izdanju; Predgovor bosanskom izdanju; Genocid – Osnovni pojmovi; Historijski kontekst – analitički alat ili ludačka košulja?; Pripremna faza – Popločavanje puta u genocid; Dileme odgovornosti – Jesu li Muslimani imali druge mogućnosti; Faze implementacije – Prepoznatljiv obrazac viktimizacije; Motivacija izvršilaca – Kalkulacije srpskog establišmenta; Sindrom poricanja – Iz srpske perspektive; Sindrom poricanja – Žrtve i posmatrači sa strane; Nusprodukti agresije – Kolaboracija u genocidu; Zaustavljanje genocida – Da li se moglo više učiniti?; Mora li žrtva ostati bespomoćna – Pitanje samoodbrane; Kretanje prema konačnom stanju – Trajna humanitarna dilema; Prilozi; Sadržaj.

ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995, DOKUMENTI I SVJEDOČENJA

Edicija *Srebrenica 1995*, knjiga 2,
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i
međunarodnog prava Sarajevo,
Sarajevo, 1999.

652 strane.

Uvodne napomene; Dokumenti; Svjedočenja;
Prilozi.

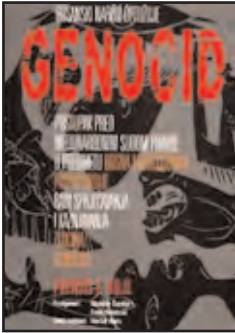
Mr. Fuad Purišević

BORAČKA ZAŠTITA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i
međunarodnog prava Sarajevo,
Sarajevo, 2000.

391 strana.

Sadržaj; Predgovor; Uvod; I Historijat boračke zaštite; II Savremeni sistemi boračke zaštite; III Reguliranje prava boračke zaštite u Bosni i Hercegovini; IV Ostvarivanje i postupak ostvarivanja osnovnih prava porodica poginulih, umrlih i nestalih boraca, ratnih i mirnodopskih vojnih invalida i umrlih vojnih invalida; V Prava boračke populacije od Drugog svjetskog rata do danas (Komparativna analiza); Prilozi.

Prof. dr. Antony Francis Boyle

BOSANSKI NAROD OPTUŽUJE ZA GENOCID - POSTUPAK PRED MEĐUNARODNIM SUDOM PRAVDE U PREDMETU BOSNA I HERCEGOVINA PROTIV SRBIJE RADI SPREČAVANJA I KAŽNJAVANJA ZLOČINA GENOCIDA

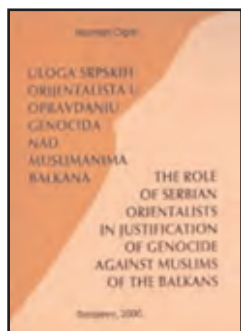
(prijevod: THE BOSNIAN PEOPLE CHARGE GENOCIDE: PROCEEDINGS AT THE INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE CONCERNING BOSNIA V. SERBIA ON THE PREVENTION AND PUNISHMENT OF THE CRIME OF GENOCIDE, Aletheia Press, Amherst, Massachusetts, 1994), preveli: Hasan Rončević i dr.,

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 2000, 547 strana.

Sadržaj; Predgovori; Uvod; Odluka o podnošenju tužbe u vezi sa primjenom Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida (Bosna i Hercegovina protiv Jugoslavije – Srbije i Crne Gore); Zahtjev za pokretanje postupka u vezi sa primjenom konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida (Bosna i Hercegovina protiv Jugoslavije – Srbije i Crne Gore): Registrovan u registru suda 20. marta 1993.; Zahtjev za izricanje privremenih mjera zaštite koji je podnijela Vlada Republike Bosne i Hercegovine 29. marta 1993;

Rješenje suda u vezi sa primjenom konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida (Bosna i Hercegovina protiv Jugoslavije – Srbije i Crne Gore): 8. aprila 1993.; Zahtjev za izricanje prijevremenih mjera zaštite koji je podnijela Vlada Republike Bosne i Hercegovine: 27. jula 1993.; Dokumenti

kojim se dopunjava drugi zahtjev za privremene mjere zaštite: 7. avgusta 1993.; Javna rasprava sudskog vijeća u postupku Bosna i Hercegovina protiv SR Jugoslavije 25. i 26. avgusta 1993. godine; Rješenje suda o dodatnim zahtjevima za izricanje prijevremenih mjera u vezi sa primjenom Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida (Bosna i Hercegovina protiv Jugoslavije – Srbije i Crne Gore): 13. septembra 1993.; izjava o namjeri Republike Bosne i Hercegovine da pokrene pravni postupak protiv Ujedinjene kraljevine pred Međunarodnim sudom pravde: 15. novembar 1993.; Post Scriptum: 2. februara 1994.; Dodatak bosanskom izdanju.

Prof. dr. Norman Cigar

ULOGA SRPSKIH ORIJENTALISTA U OPRAVDANJU GENOCIDA NAD MUSLIMANIMA BALKANA - THE ROLE OF SERBIAN ORIENTALISTS IN JUSTIFICATIONS OF GENOCIDE AGAINST MUSLIMS OF THE BALKANS

(Dvojezično izdanje: bosanski/engleski)

prijevod: prof. dr. Enes Karić i mr. sci. Ahmet Alibašić,

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo i Bosanski kulturni centar Sarajevo, 2000.

140 strana.

Predgovor; Uvod; Srpski orijentalisti osiguravaju naučnu podršku; Orijentalizam i nacionalizam – razvijanje simbioze; Utiranje puta za genocid; Muslimani kao egzistencijalna prijetnja svemu; Od analize do advokature – opravdanje genocida; Zaključci i implikacije; Bilješke o autoru.

Prof. dr. Smail Čekić
Mr. sci. Muharem Kreso
Dr. Bećir Macić

GENOCID U SREBRENICI “SIGURNOJ ZONI” UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995

Edicija *Srebrenica 1995, knjiga 3*,

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,

Sarajevo, 2000.

537 strana.

Predgovor; I dio: Izvještaj o Srebrenici Generalnog sekretara UN-a, od 15. novembra 1999; II dio: Nedostatak volje da se zaustavi agresija i spriječi genocid nad Bošnjacima; I Postavljanje zadatka; II Kontekst događaja – okolnosti pod kojima su u Bosni i Hercegovini uvedene “sigurne zone” UN-a; III “Sigurne zone” – uvođenje, definicija, politika; IV Primjena politike “sigurnih zona” (kontroverze i opstrukcije); V Napad na Srebrenicu i upotreba zračne sile; VI Prikriivanje zločina; VII Ocjene i pouke genocida u Srebrenici; VIII Karakter “sukoba” u Bosni i Hercegovini; IX Zaključak; III dio: Prilozi.

Fuad Purišević,

VETERANS PROTECTION IN THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

(prijevod: BORAČKA ZAŠTITA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE),

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu,

Sarajevo, 2000.

420 strana.

Foreword; Introduction; I History of the protection of veterans; II Contemporary systems of care for vet-

erans; III Regulation of care for veterans in Bosnia – Hercegovina; IV Implementation and procedure of implementing fundamental rights of members of family – dependants of the killed, deceased and missing soldiers, of disabled war and peacetime veterans and of deceased disabled veterans; V Rights of demobilized soldiers since the second world war until the present day (comparative analysis); Anexes.

Dr. Muhamed Šestanović

ZLOČINI NAD PSIHIČKIM INTEGRITETOM DJECE

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,
Sarajevo, 2000.

209 strana.

Sadržaj; Predgovor; Dio I Psihička trauma – entitet psihičkog i dezintegriteta; Dio II Teorijske i metodološke osnove istraživanja psihičke traume kod djece; Dio III Zločini nad psihičkim integritetom - Rezultati istraživanja; Poglavlje I: Oblici ratnih nasilja ili primijenjenih zločina za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu; Poglavlje II: Zločini nad psihičkim integritetom - obim narušenosti; Poglavlje III Posljedice zločina nad moralnim integritetom; Dio IV Značaj istraživanja posljedica zločina – zaključci i preporuke, Literatura, Registar imena; Definicije manje poznatih pojmova; Skraćenice i statističke oznake; Sadržaj.

Mr. sci. Ramo Arnautović

DJECA U VIHORU RATA

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 2001.

410 strana.

Predgovor; I Uvod; II Stradanja djece u ratu; III Spašavanje djece; IV Zbrinjavanje djece; V Predviđanja i kako dalje; Zaključne napomene; Izvori i literatura; O autoru; Skraćenice; Sadržaj.

Prof. dr. Smail Čekić

Mr. sci. Muharem Kreso

Dr. Bećir Macić

GENOCIDE IN SREBRENICA, UNITED NATIONS “SAFE AREA”, IN JULY 1995

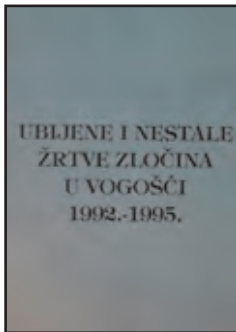
Edition *Srebrenica 1995, book 3,*

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 2001.

555 strana,

Foreword; PART ONE - Report of the Secretary-General pursuant to General Assembly resolution 53/35 (1998); Contents (of the report); I Introduction; II Background; III The adoption of security council resolutions 819 (1993), 824 (1993) and 836 (1993); IV Evolution of the safe area policy: June 1993 – December 1994; V Events of January 1995 to June 1995; VI Overview of Deployment in Srebrenica: February – July 1995; VII The fall of Srebrenica: 6 – 11 July 1995; VIII The aftermath of the fall of Srebrenica: 12 – 20 July 1995; IX Fall of Žepa and the „New“ safe area policy: July – October 1995; X

Peacekeeping and the peace agreement; XI The fall of Srebrenica: An assessment; Notes (with Draft); Annexes (to draft); PART TWO – LACK OF WILL TO STOP AGGRESSION AND PREVENT GENOCIDE AGAINST BOSNIACS; I Setting of assignment; II Background – circumstances under which UN „safe areas“ were established in BiH; III „Safe areas“ – establishing, definition, policy; IV application of the safe area policy (controversies and obstructions); V Attack on Srebrenica and use of air power; VI Covering up the crime; VII Assessment and lessons to be learned from genocide in Srebrenica; VIII Character of „Conflict“ in BiH; IX Conclusion; PART III – APPENDICES; A- Documents; B – Indexes; C – Maps; D - Abbreviations.

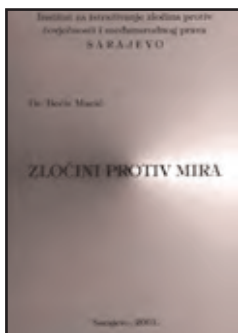
Eset Muračević

UBIJENE I NESTALE ŽRTVE ZLOČINA U VOGOŠĆI 1992-1995

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo i Udruženje građana „Porodice nestalih općine Vogošća“, Sarajevo, 2001.

385 strana.

Sadržaj; I Umjesto uvoda; II Ubijeni i nestali; III Dokumentarne fotografije; Registri; Skraćenice; Bilješke o autoru (sa prilogom).

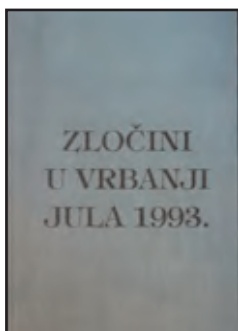
Dr. Bećir Macić

ZLOČINI PROTIV MIRA

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 2001, Sarajevo, 2001.

530 strana.

Predgovor; Pristup istraživanju; Uvod; Prvi dio - Opće određenje pojma "agresija"; Drugi dio – Korijeni, uzroci i uslovi agresije; Treći dio – Podsticanje na agresiju; Četvrti dio – Planiranje agresije; Peti dio - Pripremanje agresije; Šesti dio – Izvršenje agresije; Zaključci; Prilozi; Registri; Literatura.

ZLOČINI U VRBANJI JULA 1993

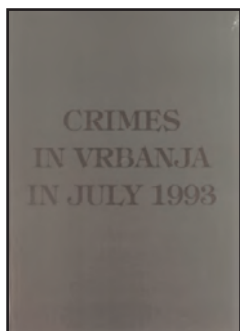
Zbornik radova

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,

Urednik: mr. sci. Muharem Kreso, Sarajevo, 2001.

514 strana.

Sadržaj; Predgovor; I Bugojno – Razvoj i prilike do agresije; II Planiranje i učešće Republike Hrvatske u zločinima; III Događaji koji su prethodili zločinima; IV Izvršenje zločina u Vrbani; V Obim, oblici i karakteristike počinjenih zločina; VI Žrtve zločina; VII Odgovornost za zločine; Prilozi: A Dokumenti; B Svjedočenja; C Registri.

CRIMES IN VRBANJA IN JULY 1993

(prijevod: Zbornika radova: ZLOČINI U VRBANJI JULA 1993, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2001)

urednik: mr. sci. Muharem Kreso,
prijevod: Kadira Hadžić i Blanka Kamhi,
Institute for Research of Crimes Against Humanity
and International Law Sarajevo,
Sarajevo, 2002.

535 strana.

Foreword; I Bugojno – Development and Circumstances up to the Aggression (mr. sci. Muharem Kreso); II Planning and Participation of the Republic of Croatia in the Crimes (prof. dr. Smail Čekić); III Events Preceding the Crimes; IV Commitment of the Crime in Vrbanja; V Scope, Forms and Characteristics of the Crimes Committed; VI The Victims of the Crime; VII Responsibility for the Crimes; Exhibits.

Prof. dr. Norman Cigar

VOJISLAV KOŠTUNICA I BUDUĆNOST SRBIJE (prijevod: VOJISLAV KOŠTUNICA AND SERBIA'S FUTURE, British library, 2001); preveo: Bahrudin Bijedić,

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo i KULT B,
Sarajevo, 2002.

230 strana.

Predgovor bosanskom izdanju; Predgovor engleskom izdanju; Uvod; Osnovni pojmovi; Paradigma jednog nacionaliste; Realnost političke moći i paradigme; Ocjena pokazatelja promjena; Konfrontacije u prošlosti kao ogledalo konflikata; Izgledi

za budućnost; Zaključak; Prilozi; Izvori; Registri; Bilješka o autoru; Skraćenice; Sadržaj.

Prof. dr. Ismet Dizdarević

NEZABORAV USJEKLINA GENOCIDA

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 2003.

227 strana.

Sadržaj; Prvi dio - Studije i eseji o psihološkim dimenzijama genocida; Drugi dio - Promocije knjiga o agresiji, genocidu i odbrani BiH; Treći dio - Iskorjenjivanje etnocentrizma, ostvarivanje potreba povratka i oporavak traumatiziranih osoba.

Mr. sci. Ramo Arnautović

DJEČJI DOMOVI ZA RATNU SIROČAD U BOSNI I HERCEGOVINI

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 2003.

353 strane.

Predgovor; Dječiji domovi za ratnu siročad u Bosni i Hercegovini 1945-1960. godine; Bosanski model; I Metodološki okvir istraživanja; II Traganje za optimalnim – Period 1945. - 1948.; III Stabilizacija 1948. - 1952.; IV Postepeno gašenje – Period 1952.- 1960. V Zaključna razmatranja.

**RUŽE IZGORJELE: UŽASI RATA U DJEČI-
JIM OČIMA – dvojezično izdanje - BURNT
ROSES: HORRORS OF WAR IN CHILDREN'S
EYES**

(priređila: Amira Delić)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i
međunarodnog prava Sarajevo,
Sarajevo, 2003.

239 strana.

Uvod; I Očima djece; II Tuzla – luka spasa; III Kako
smo preživjeli; IV Čemu se djeca nadaju poslije rata.

Mr. sci. Vahid Karavelić

**AGRESIJA NA BOSNU I HERCEGOVINU:
(SJEVEROISTOČNA BOSNA 1991-1992.)**

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i
međunarodnog prava Sarajevo,
Sarajevo, 2004.

406 strana.

Predgovor; Uvod; I Društvene i političke promjene
u SFRJ u periodu 1990 - 1992; II Političko-vojni
odnosi beogradskog režima i JNA sa SDS Bosne i
Hercegovine u izvođenju agresije na Bosnu i Herce-
govinu; III Sjeveroistočna Bosna u političkim i vo-
jnim planovima agresora i realizacija tih planova; IV
Odbrana sjeveroistočne Bosne od agresije; Za-
ključak.

Prof. dr. Smail Čekić

AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU – PLANIRANJE, PRIPREMA, IZVOĐENJE, knjiga 1 i 2

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2004.

1328 strana.

Uvodne napomene; Knjiga prva: I Udar na ustavni koncept odbrane SFRJ; II Srpski velikodržavni projekat i planiranje zločina; III Velikosrpski pokret i Predsjedništvo SFRJ do marta 1991; IV Omeđivanje granica Velike Srbije; V Konstituisanje velikosrpske pete kolone u Bosni i Hercegovini; VI Neposredne pripreme za agresiju.

Knjiga druga: VII Oružane formacije velikosrpskog agresora i njihova logistika; VIII Uključivanje Republike Hrvatske u agresiju na Bosnu i Hercegovinu; Zaključak; Izvori i literatura; Skraćenice; Registri.

**Preljub Tafro
Dr. Bećir Macić**

GENOCID NAD BOŠNJACIMA NA PODRUČJU OPĆINE FOČA 1992-1995. (PRILOG UTVRĐIVANJU ŽRTAVA)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,

Sarajevo, 2004.

461 strana.

Predgovor; I Žrtve na području Foče – izvan logora; 1. Grad Foča sa prigradskim naseljima; 2. MZ Popov most; 3. MZ Jeleč; 4. MZ Miljevina; 5. MZ

Kratine; 6. MZ Luka; 7. MZ Trnovače – Brod; 8. MZ Jabuka; 9. MZ Ustikolina; 10. MZ Čelikovo polje; 11. MZ Dragočava; 12. MZ Godijeno; 13. MZ Slatina; 14. MZ Vikoč; 15. MZ Čelebići, Zavait, Jošanica; II Žrtve u logoru Kazнено-popravni dom; Prilozi; A. Svjedočenja; B. Stanovništvo općine Foča prema izjašnjavanju o nacionalnoj pripadnosti po naseljenim mjestima prema Popisu stanovništva iz 1991.; C. Dokumentarne fotografije ekshumacije; Skrećenice.

GENOCID NAD BOŠNJACIMA SIGURNE ZONE UN SREBRENICA JULA 1995. GODINE
(Izložba fotodokumenata povodom desetogodišnjice genocida; dvojezično izdanje bosanski/engleski jezik),

Urednik: mr. sci. Muharem Kreso
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,
Sarajevo, 2005,
76 strana.

Uvodne napomene; Srebrenica do agresije na Bosnu i Hercegovinu; Srebrenica do jula 1995. godine; Srpska okupacija Srebrenice 11. jula 1995. godine, progon i genocidni pokolj Bošnjaka; Prihvatni kamp u Dubravama kod Tuzle; Masovna smaknuća; Pokušaj spasavanja kroz planinske vrleti Podrinja; Masovne grobnice; Memorijalni centar u Potočarima; Odnos svijeta prema genocidu u Srebrenici.

**MEĐUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA
GENOCID NAD BOŠNJACIMA SIGURNE
ZONE UN SREBRENICA JULA 1995. GODINE
– POUKE BUDUĆIM GENERACIJAMA**

(dvojezično izdanje na bosanskom i engleskom jeziku) Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo; Univerzitet Sjeverne Karoline, Charlotte (USA), Sarajevo, 2005. 56 strana.

I Dokumenti konferencije; II Organizatori i zemlja domaćin; III Izdanja izvršnog organizatora.

Prof. dr. Esad Zgodić

POLITIKE FANTAZIJA

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 2005.

252 strane.

Uvod; I Tipične škole fantazija; II Replike Hantingtonu i sumišljenicima; III Za politiku prevencije; IV S onu stranu fatalizma i racionalizma; V Bibliografija.

Prof. dr. Smail Čekić

THE AGGRESSION AGAINST THE REPUBLIC OF BOSNIA AND HERZEGOVINA – PLANNING, PREPARATION, EXECUTION, Book 1 and 2 (prijevod: AGRESIJA NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU – PLANIRANJE, PRIPREMA, IZVOĐENJE, Knjiga 1 i 2), Institute for the Research of Crimes Against Humanity and International Law Sarajevo, Sarajevo, 2005.

835 strana.

A Foreword to the English Edition; Introductory Remarks;

Volume one - I Attack on the Constitutional Concept of

Defence of the Former Yugoslavia; II The Greater Serbia

project and the planning of the Crime; III The Greater

Serbia project and the Presidency of the SFRY until

March 1991; IV Defining the borders of Greater Serbia; V

Constitution of the Greater Serbia fifth column in Bosnia

and Herzegovina; VI Direct preparations for the

Aggression; Volume two – VII The Armed Formations of

the Greater Serbia Aggressor and their Logistics; VII The

Involvement of the Republic of Croatia in the Aggression

against the Republic of Bosnia and Herzegovina;

Conclusions; Sources and Literature; Abbreviations; Index.

Mr. sci. Faid Hećo

ULOGA JUGOSLOVENSKE NARODNE ARMIIJE U AGRESIJI NA BOSNU I HERCEGOVINU

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,
Sarajevo, 2005.

410 strana.

Predgovor; Uvod; I Društveno-političke i vojne promjene u SFRJ pred agresiju na Bosnu i Hercegovinu; II Pripreme JNA za agresiju na Bosnu i Hercegovinu; III Aktivnosti JNA u toku početnog perioda agresije na Bosnu i Hercegovinu; IV Reorganizacija i formalno preimenovanje JNA u vojsku Srpske Republike Bosne i Hercegovine.

Dr. Safet Bandžović

ISELJAVANJE BOŠNJAKA U TURSKU

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,
Sarajevo, 2006.

773 strane.

Predgovor; I Muhadžirski pokreti na Balkanu krajem XIX i početkom XX stoljeća; II Iseljavanja 1912-1918; III Iseljavanja između Dva svjetska rata; IV Iseljenički projekti i stradanja Bošnjaka u Drugom svjetskom ratu; V Poratna iseljavanja u Tursku; VI Život u Turskoj.

Mr. sci. Muharem Kreso

**NACISTIČKO “KONAČNO RJEŠENJE”
JEVREJSKOG PITANJA U OKUPIRANIM
ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA OD
1941. DO 1945. GODINE**

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i
međunarodnog prava Sarajevo,
Sarajevo, 2006.

193 strane.

Predgovor; Uvod; I Koncept Hitlerove prostorne
politike i Jevreji Evrope; II Jevreji na prostoru za-
padnog Balkana i Jugoslavije do Drugog svjetskog
rata; III Jevrejska zajednica u okupiranoj Jugoslaviji
i Albaniji 1941. godine; IV Invazioni period fašis-
tičke okupacije; V Specifična sudbina u aprilskom
ratu zarobljenih Jevreja; VI Uklanjanje Jevreja na
njemačkom okupacionom području; VII Stradanje
Jevreja na ostalim okupacionim područjima; VIII
Stradanje iz Srednje Evrope izbjeglih i na prisilan
rad dovedenih Jevreja; IX Specifičnosti položaja
Bosne i Hercegovine i stradanja njenih Jevreja; X
Preživjeti genocid.

Prof. dr. Duljko Hasić

RATNE ŠTETE U SARAJEVU 1992-1995.

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i
međunarodnog prava Sarajevo,
Sarajevo, 2006.

374 strane.

Predgovor; Uvod; I Metodološka osnova istraži-
vanja; II Rezultati istraživanja; Popisi, opisi i proc-
jene ratnih šteta Oblast I a) Privreda, b) Banke,
Oblast II Stambeni fond, Oblast III Komunalna in-

frastruktura; Oblast IV Obrazovanje i nauka; Oblast V Kultura; Oblast VI Zdravstvena i socijalna zaštita; Oblast VII Objekti sporta; Oblast VIII Vjerski objekti; Prilog: Projekti obnove Sarajeva.

Prof. dr. Ante Milanović

PREHRANA SARAJEVA U OPSADI: 1992-1995.

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 2007.

272 strane.

Predgovor; I Sto dana humanitarne pomoći i gladovanja stanovnika Sarajeva; II Hiljadu dana humanitarne pomoći i gladovanja stanovnika Sarajeva – pokušaj rekonstrukcije; III Prilozi.

GENOCID-SLUČAJEVI, POREĐENJA I SAVREMENE RASPRAVE

(prijevod: *GENOCIDE: CASES, COMPARISONS AND CONTEMPORARY DEBATES*, Edited by Steven L. B. Jensen, The Danish Center for Holocaust and Genocide Studies, Copenhagen, 2003, preveo: Bahrudin Bijedić),

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,

Sarajevo, 2007,

403 strane.

Predgovor bosanskom izdanju (Smail Čekić); Napomena Uffe Østergård; Uvod Stevan L. B. Jansen; Slučajevi i uporedne perspektive; Savremene rasprave; O autorima.

Doc. dr. Hajriz Bećirović

GENOCID U SAVREMENOJ DRUŠTVENOJ ZNANOSTI

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,

Sarajevo, 2007.

265 strana.

Predgovor; I Teorijsko-metodološki pristup istraživanju; II Određenje pojma genocida u društvenoj znanosti; III Oblici genocidnih procesa i genocidna tehnologija; IV Zločin genocida u Bosni i Hercegovini u svjetlu teorija genocida; V Međunarodna zajednica i zločin genocida u BiH (1992-1995).

GENOCID U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UN-A, JULA 1995

Izložbeni katalog,

Dvojezično izdanje: bosanski/engleski

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu,

Sarajevo, 2007,

115 strana.

Tekst i odabir fotografija: prof. dr. Jusuf Žiga i prof. dr. Smail Čekić, urednik: mr. sci. Muharem Kreso, autor izložbe: Mensud Hero, autor umjetničkih radova: Hasan Fazlić.

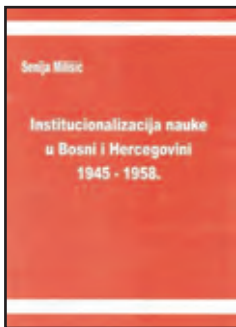
Doc. dr. Rasim Muratović

HOLOKAUST NAD JEVREJIMA I GENOCID NAD BOŠNJACIMA

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo 2007. (Drugo izdanje 2012.)

276 strana.

Predgovor; I Uvod; II Holokaust; III Genocid nad Bošnjacima; IV Fenomenologija zla; V Jedan scenarij za budućnost.

Dr. Senija Milišić

INSTITUCIONALIZACIJA NAUKE U BOSNI I HERCEGOVINI 1945-1958.

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007.

372 strane.

Predgovor; Uvod; I Pretpostavke institucionalizacije nauke; II Ciljevi i zadaci naučnih institucija; III Hronologija osnivanja naučnih institucija; IV Centralizacija naučnih institucija; V Struktura Univerziteta u Sarajevu; VI Finansiranje naučnih ustanova; VII Kadrovi institucije nauke; VIII Rezultati institucionalizacije nauke.; Zaključak; Izvori i literatura; Registar ličnih imena.

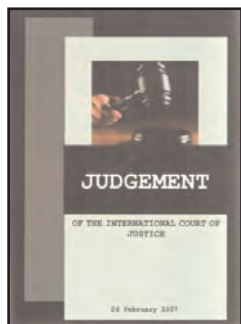
Prof. dr. Smail Čekić

ISTRAŽIVANJE ŽRTAVA GENOCIDA SA POSEBNIM OSVRTOM NA BOSNU I HERCEGOVINU: NAUČNO-TEORIJSKA I METODOLOŠKO-METODSKA PITANJA I PROBLEMI

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i KULT B, Sarajevo, 2007.

207 strana.

Uvodne napomene; I Naučno-teorijski postulati i metodološki pristup istraživanju žrtava genocida; II Teorijsko-metodološka kritika dosadašnjih istraživanja žrtava genocida u Bosni i Hercegovini; III Zaključna razmatranja; IV Izvori i literatura.

JUDGMENT OF THE INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE

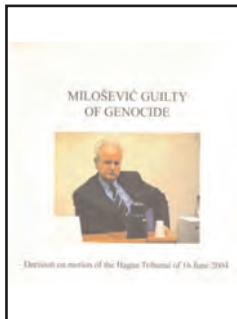
Institute for Research of Crimes Against Humanity and International Law Sarajevo, Sarajevo, 2007.

741 pages.

I Qualites; II Identification of the respondent party; III The Court's jurisdiction; IV The applicable law: the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide; V Questions of proof: burden of proof, the standard of proof, methods of proof; VI The facts invoked by the Applicant, in relation to Article II; VII The question of responsibility for events at Srebrenica under Article III, paragraph (a), of the Genocide Convention; VIII The question of responsibility, in respect of Srebrenica, for acts enumerated in Article III, paragraphs (b) to (e), of the Genocide Convention; IX The question of re-

sponsibility for breach of the obligations to prevent and punish genocide; X The question of responsibility for breach of the Court's Orders indicating provisional measures; XI The question of reparation; XII Operative clause; Dissenting opinion of Vice-president Al-Khasawneh; Joint dissenting opinion of Judges Ranjeva; Joint declaration of Judges Shi and Koroma; Separate opinion of Judge Tomka; Declaration of Judge Keith; Declaration De M. Le Juge Bennouna; Declaration of Juge Skotnikov; Opinion Dissidente De M. Le Juge Mahiou; Separate opinion of Judge ad hoc Kreća.

MILOŠEVIĆ GUILTY OF GENOCIDE-DECISION ON MOTION OF THE HAGUE TRIBUNAL OF 16 JUNE 2004

urednik: mr. sci. Muharem Kreso.

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007.

259 strane.

Preface; I Glossary; II Introduction; III Application of rule 98 Bis-the LAW; IV Challenges to the three indictments; V Disposition; VI Separate opinion of Judge Patrick Robinson; VII Dissenting opinion of Judge O-Gon Kwon; Indexes.

MILOŠEVIĆU DOKAZAN GENOCID U BOSNI – Međupresuda Haškog tribunala od 16. juna 2004.

Urednik: mr. sci. Muharem Kreso

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,

Sarajevo 2007.

253 strane.

Predgovor; I Pojmovnik; II Uvod III Primjena pravila 98 Bis – Pravo; IV Prigovori na tri optužnice; V Dispozitiv; VI Izdvojeno mišljenje sudije Patricia Robinsona; VII Suprotno mišljenje sudije O-gon Kwona.

Dr. Rasim Muratović

MOĆ I NEMOĆ DRŽAVE BLAGOSTANJA

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu,

Sarajevo, 2007.

243 strane.

Uvod; I Karakteristike skandinavskog tipa države blagostanja; II Utopija; III Ideali države blagostanja; IV Jante zakon; V Socijaldemokratija - šta je to; VI Realno stanje stvari u društvu blagostanja; VII Šta da se radi VIII Treba li se boriti IX Moć i nemoć; X “Terminološki problemi” XI Praktična iskustva bosanskih izbjeglica iz Bergena u Norveškoj. XII Bosna konačno! Želja za povratkom kući; Bilješke o autoru.

Mr. sci. Bakir Alispahić
TERORIZAM: ŠTA JE TO?

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007.

253 strane.

Uvod; Terorizam kao društvena pojava; Terorizam kao društvena struktura; Terorizam kao društveni proces; Terorizam kao društveni sistem; Najpoznatije definicije terorizma i klasifikacija sa historijom nastajanja; Pokušaj formiranja sintetičke naučne definicije terorizma; Pokušaj formiranja opće naučne definicije.

Prof. dr. Jusuf Žiga

**VRIJEME “RAZLJUĐENIH DVONOŽACA” –
PARADIGMA BOSNE KOJU SU IZDALI**

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 2007.

189 strana.

Uvodni dio; I Čemu ataci na općeljudsko jedinstvo različja; II Igrokazi oko demokratije; III Paradigma Bosne – izdaja višestoljetnog multilateralizma; Sažetak; Bibliografija.

Prof. dr. Smail Čekić
Prof. dr. Dževad Termiz

ŽRTVE ZLOČINA U SARAJEVU 1992-1996
Naučnoistraživački projekt,

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Kult B Sarajevo, Sarajevo, 2007.

164 strane.

Uvodne napomene; I Nacrt naučne zamisli; II Instrumentariji; III Planovi istraživanja i plan obrade podataka; IV Prilozi.

PRESUDA MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE: BOSNA I HERCEGOVINA PROTIV SRBIJE I CRNE GORE, 26. FEBRUAR 2007. GODINE

Prijevod: mr. sci. Renata Karić, prof. dr. Stjepan Lapenda, mr. sci. Enis Omerović, mr. sci. Sabina Subašić-Galijatović, Muhamed Mešić i Bojana Vidaković-Drinić

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,
Sarajevo, 2008.

133 strane.

I Kvalifikacije; II Identifikacija Tužene strane; III Nadležnost Suda; IV Primjenjivo pravo: Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida; V Pitanja dokazivanja: teret dokazivanja, standard dokazivanja, metode dokazivanja; VI Činjenice na koje se poziva Podnosilac tužbe u odnosu na član II; VII Pitanje odgovornosti Tužene strane za događaje u Srebrenici prema članu III, tačka (a) Konvencije o genocidu; VIII Pitanje odgovornosti za djela navedena u članu III, tačke (b) do (e) Konvencije o geno-

cidu, u odnosu na Srebrenicu; IX Pitanje odgovornosti zbog kršenja obaveza sprečavanja i kažnjavanja genocida; X Pitanje odgovornosti za neizvršavanje Naloga Suda o privremenim mjerama; XI Pitanje odštete; XII Dispozitiv.

Mr. sci. Rasim Halilagić

FOČA 1992-1995: ŽRTVE GENOCIDA,
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008.

497 strana.

Uvodne napomene; I Općina Foča do 1992; II Pripreme za agresiju i okupacija grada; III Osnovni podaci o žrtvama u gradu Foči sa prigradskim naseljima; IV Uništavanje vjerskih i kulturnih objekata; V Odgovornost za zločine u Foči - ustikoljanska četvorka; VI Dobri Fočaci u crnom vremenu; VII Genocid ili nešto gore; Zaključak; Prilog; Skraćenice; Literatura.

Mr. sci. Velid Šabić

GENOCID U SREDNJEM PODRINJU 1992-1995.

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008.

218 strane.

Predgovor; I Pojam genocida; II Geografski položaj i demografska struktura područja Srebrenice; III Historijski kontinuitet velikosrpskih planova prema području Srebrenice; IV Uloga vojske i policije

Republike Srpske u pripremi i izvršenju genocida; V Analiza optužnica i presuda na Međunarodnom sudu u Hagu, vezanih za događaje u i oko Srebrenice jula 1995; VI Rezultati genocida; VII Prilozi.

Dr. Mustafa Memić

GUSINJSKO-PLAVSKA KRAJINA U VRTLOGU HISTORIJE

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008.

216 strane.

I Gusinjsko-plavska Krajina; II Veliki rat (1683-1699); III Između velikog (bečkog) rata i Berlinskog kongresa; IV Posljedice odluka Berlinskog kongresa; V Stradanja u Prvom balkanskom ratu; VI Kraj Prvog svjetskog rata i strah od ponavljanja zločina iz Prvog balkanskog rata; VII Fašistička okupacija i odgovor dvaju pokreta; Prilozi.

a. Dokumenti – značajne ličnosti oslobodilačke i antifašističke borbe Gusinjsko-plavske krajine (kratka biografija).

Mr. sci. Elias Tauber

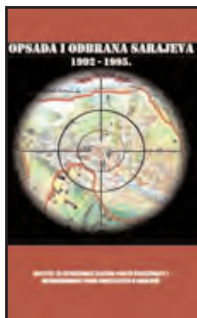
KADA SU KOMŠIJE BILI LJUDI

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008.

79 strane.

Uvod I Međunarodna škola za studije holokausta; II Pravednici među narodima Bosne i Hercegovine; III Pošteni ljudi uvijek pomažu; IV Zadatak izvršen -

prijateljstvo ostalo; V Čovjek koji je spasio 100 Jevreja; VI Hasijina djeca; VII Kao jedna porodica; VIII Kad se neko ne boji; IX Geni ostaju geni.

OPSADA I ODBRANA SARAJEVA 1992-1995
Zbornik radova sa Okruglog stola, održanog u Sarajevu 23. novembra 2005,

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo 2008.

423 strane.

Uvodni referat; I Međunarodno-pravni, politički i historijski značaj odbrane Sarajeva; II Vojna samoodbrana Sarajeva; III Sarajevo se brani istinom; IV Sarajevo se branilo i spašavanjem kulturno- historijskog nasljeđa; V Sarajevo se branilo i svojom kulturom i civiliziranosti; VI Vjerske zajednice u opsjednutom Sarajevu; VII Humanitarne organizacije u opsjednutom Sarajevu; VIII Borci NOR-a 1941-1945. u odbrani Sarajeva; IX Posljedice opsade Sarajeva; Genocid, Urbicid i Ekocid.

Nermina Dautbašić i dr.

PREKINUTO DJETINJSTVO

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Organizacioni odbor za obilježavanje 11. jula 1995. – trinaeste godišnjice genocida nad Bošnjacima “sigurne zone UN-a“ Srebrenica.

Sarajevo, 2008.

118 strane.

Predgovor; I Nekad i sad; II Ni kriva ni dužna; III Genocid prije genocida; IV Trnovit put odrastanja; V

Zašto baš mi; VI Život i Srebrenica; VII Genocid i ja; VIII Svjedočenje; IX Moje sjećanje na ono što sam preživio; X Pomozimo im da uspiju.

Prof. dr. Stjepan Lapenda

SREBRENICA-PARADIGMA GENOCIDA ("LE FIGARO" 2000-2006)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008.

234 strane.

Predgovor; I Genocid nad Bošnjacima – viđenje "Le Figaroa" 2000 – 2006; II Genocid nad Bošnjacima – Presuda Međunarodnog suda pravde u predmetu primjene Konvencije o suzbijanju i kažnjavanju zločina genocida (Bosna i Hercegovina protiv Srbije i Crne Gore) - na bosanskom, francuskom i engleskom jeziku, III Zaključna razmatranja.

Mujo Alić

UPOTREBA BOJNIH OTROVA U IZVRŠENJU GENOCIDA U SREBRENICI, SIGURNOJ ZONI UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008.

167 strane.

Predgovor; I Historijat nastanka i upotrebe bojnih otrova; II Upotreba bojnih otrova u Srebrenici, sigurnoj zoni ujedinjenih nacija, jula 1995. i posljedice; III Pregled upotrebe hemijskog oružja i zapaljivih

borbenih sredstava u širem rejonu Srebrenice; IV Prilozi; a. Dokumenta, b. Svjedočenja.

Dr. Fadil Ademović

ČETNIŠTVO I ČETNIČKA PROPAGANDA U JUŽNOSLAVENSKIM ZEMLJAMA U DRUGOM SVJETSKOM RATU (1991-1995)

Kult B i Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu,

Sarajevo, 2009.

862 strane (prvi tom), 612 strana (drugi tom)

Knjiga prva: Uvod; I Slom Kraljevine Jugoslavije i fašistička okupacija zemlje 1941; II Postanak ravnogorskog pokreta i drugih četničkih centara u Srbiji i izvan Srbije 1941; III Začeci organizovanja i specifičnosti u načinu proširivanja ravnogorskog pokreta u okvirima cijele zemlje; IV Karakteristike ravnogorskog pokreta kao vojne i političke organizacije; V Ravnogorski pokret kao vojna organizacija; VI Ravnogorski pokret kao politička organizacija; VII Programska osnova četničkog pokreta i njegove propagande; VIII Strategija nacionalne propagande u ravnogorskom pokretu; IX Javna glasila u funkciji četništva, kvislinških vlasti i okupacionog sistema; X Propagandne instrukcije u sukobu sa praksom; XI Četnička propaganda i kolaboracija ravnogorskog pokreta sa okupacionim i kvislinškim snagama; XII Propaganda u funkciji prijetnji kao oblika terora i prijetnja kao strateška komponenta propagande; XIII Propaganda kao prethodnica i pratilac zločina i genocida; XIV Operacija „WEISS“ i početak kraja četničkih formacija; XV Pročetnička inicijativa među muslimanima kao promuslimanska četnička politika;

XVI Pokušaj strategije inovacije ravnogorskog pokreta i poslijeratnog uređenja Jugoslavije; XVII Antipropaganda četništva i njegove ideologije, tako se krunio ugled četnika u narodu; XVIII Strategija protivrječnosti Draže Mihailovića i ravnogorskog pokreta; XIX Izdavačka produkcija i propaganda namijenjena rehabilitaciji saradnje četnika i Draže Mihailovića sa okupatorima i kvislinzima.

Knjiga druga: I Kraljevska vlada u izbjeglištvu i propaganda iz Londona prema Jugoslaviji; II Lice i naliče propagande iz Velike Britanije usmjerene prema južnoslavenskim zemljama; III Kraljevska izbjeglička vlada u Londonu i četnička propaganda iz Velike Britanije; IV Četnička radio- propaganda sa Bliskog i Srednjeg istoka; V Sadržaj četničke propagande iz Londona usmjerena prema Jugoslaviji; VI Draža Mihailović od britanskog štićenika do njemačkog partnera; VII Specijalne poruke javne liste presude pod slovom „Z“ i „Crne trojke“ na Londonskom radiju; VIII Radijski spiskovi priznanja četnicima „Za junačko držanje“ od likovanih i ražalovanih „Izdajica kralja i naroda“; IX Vjerski praznici, kraljev rođendan, nove godine i drugi blagdani na radiotalasima; X Dva memoranduma Srpske pravoslavne crkve i „Bičanićev memorandum“ u inostranoj propagandi; XI Muslimani između poruka Londonskog radija, izbjegličke vlade, ravnogorskog i ustaškog pokreta; XII Izbjeglička vlada i njeni ministri o BBC-u; XIII Četničke zamjerke Londonskom radiju i njegovim emisijama namijenjenim Jugoslovenima; XIV Novinar Hjubert Harison i „Zavjera šutnje“ o stanju u Jugoslaviji; XV Pritisci Britanaca na Mihailovića i četnike zbog njihove borbene pasivnosti prema okupacionim formacijama i kvislinškim režimima; XVI Veliki zaokret u propagandi iz Velike Britanije prema Jugoslaviji; XVII

Britanska politika i Londonski radio prema „Partizanskom pitanju“ u Jugoslaviji; XVIII Dražin napad na britansku politiku, kampanja protiv BBC-a i američke štampe; XIX Britanske vojne misije u Dražinom štabu i kod partizana; XX Britanska politika u procjepu; XXI Zaokret saveznika od zaštitnika Draže Mihailovića i četnika ka podršci Titu i partizanima; XXII Sporazum Tito-Šubašić i njegov odjek u četničkoj propagandi.

Mr. sci. Hajriz Bećirović

GENOCIDE IN CONTEMPORARY SOCIAL SCIENCE Institute for Research of Crimes Against Humanity and International Law Sarajevo, Sarajevo, 2009.

279 pages.

Foreword; Part one - Theoretical and methodological approaches to research; Part two - Definitions of the term of Genocide in Social science; Part three - Forms of genocidal processes and genocidal technology; Part four - The crime of Genocide in Bosnia and Herzegovina in the light of Contemporary Genocide studies; Part five - The International Community and the crime of Genocide in Bosnia and Herzegovina (1992-1995); Concluding remarks; Sources and bibliography; Glossary of abbreviations.

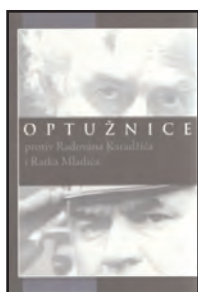
Mujo Trako

KUNOVSKA LEGENDA

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2009.

179 strane.

UVOD; I Kunovo; II Pleme Trako; III Kataklizma; IV Kraj Kunovske legende; V Odiseja; VI Žrtve rata u džematu Vikoč; VII Kraj Kunovskog džemata i njegovih džematlija. VIII Prilozi.

OPTUŽNICE PROTIV RADOVANA KARADŽIĆA I RATKA MLADIĆA

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 2010,

422 strane.

Predgovor; I Inicijalna Optužnica protiv Radovana Karadžića i Ratka Mladića, “Bosna i Hercegovina“, 24. juli 1995; II Inicijalna Optužnica protiv Radovana Karadžića i Ratka Mladića, “Srebrenica“, 14. novembar 1995; III Pregled Optužnica u skladu sa Pravilom 61 Pravilnika o postupku i dokazima, 11. juli 1996; IV Izmijenjena i dopunjena Optužnica protiv Radovana Karadžića, 28. april 2000; V Zahtjev za izmjenu prve dopunjene izmijenjene i dopunjene Optužnice protiv Radovana Karadžića, 22. septembar 2008; VI Ispravak predložene druge izmijenjene i dopunjene Optužnice protiv Radovana Karadžića, 29. septembar 2008; VII Druga izmijenjena i dopunjena Optužnica protiv Radovana Karadžića, 18. februar 2009; VIII Treća izmijenjena i dopunjena Optužnica protiv Radovana Karadžića,

27. februar 2009, IX Optužnica s obilježnim izmjenama protiv Radovana Karadžića, 19. oktobar 2009.

Prof. dr. Smail Čekić

RESEARCH OF GENOCIDE VICTIMS, WITH A SPECIAL EMPHASIS ON BOSNIA AND HERZEGOVINA – Problems and Issues in Scientific Theory, Methods and Methodology (prijevod: ISTRAŽIVANJE ŽRTAVA GENOCIDA SA POSEBNIM OSVRTOM NA BOSNU I HERCEGOVINU – NAUČNO-TEORIJSKA I METODOLOŠKO-METODSKA PITANJA I PROBLEMI

Institute for Research of Crimes Against Humanity and International Law of the University of Sarajevo, Sarajevo, 2009.

211 strana.

I Scientific and Theoretic Postulates and Methodological Approach to the Research of Genocide Victims; II. A Critique of the Theory and Methodology of Existing Researches of the Victims of Genocide in Bosnia and Herzegovina; III. Concluding Remarks; IV. Sources and Bibliography.

Mr. sci. Bakir Alispahić

WHAT IS TERRORISM?

(prijevod: TERORIZAM: ŠTA JE TO?, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007), Institute for Research of Crimes Against Humanity and International Law, Sarajevo, 2009.

258 strana.

Introduction; Terrorism as a Social Phenomenon; Terrorism as a Social Structure; Terrorism as a Social Process; Terrorism as a Social System; The Best Known Definitions of Terrorism and Their Classification, With a Historical Timeline; An Attempt at Formulation of a Synthetic Scientific Definition of Terrorism; The Attempt at Formulation of a General Scientific Definition; References.

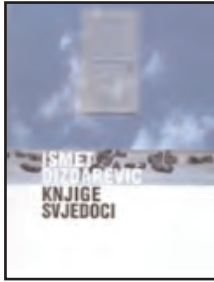
Mensur Seferović

ZVIJEZDE STAJAČICE - ZAPISI O DJEVOJKAMA I ŽENAMA IZ RATA 1941-1945. i 1991-1995

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, i Bosanska biblioteka Chicago, Sarajevo, 2009.

317 strane.

I Rasuđivanje pisca, Njihova strana rata 1941-1945, II Preboli i ožiljci 1991-1995; III Putopisne refleksije; Pogovor.

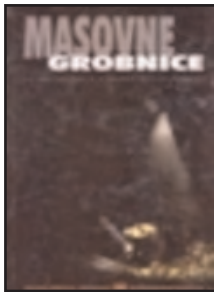
Prof. dr. Ismet Dizdarević

KNJIGE SVJEDOCI

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,
Sarajevo, 2010.

224 strane.

I Uvodne napomene; Agresija: Genocid, ratni zločinci, tortura i otpori; II Barbari su bili bolji – nezaborav usjeklina genocida; III Bibliografija.

Prof. dr. Smail Čekić

Mr. Meldijana Arnaut-Haseljić

Dr. Bećir Macić

MASOVNE GROBNICE U BOSNI I HERCEGOVINI – SIGURNA ZONA UJEDINJENIH NACIJA SREBRENICA

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i KULT-B d.o.o. Sarajevo,
Sarajevo, 2010.

888 strana

Uvodne napomene; Metodološki pristup istraživanju masovnih grobnica; Genocid nad Bošnjacima u Srebrenici – Sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija, jula 1995. (Rekonstrukcija događaja); Definicija, klasifikacija – tipologizacija (tipovi) i ekshumacija masovnih grobnica; Masovne grobnice: a) Općina Zvornik, b) Općina Bratunac, c) Općina Srebrenica, d) Općina Vlasenica, e) Općina Vlasenica (Milići), f) Općina Šekovići, g) Općina Kalesija, h) Općina Kalesija (Osmaci), i) Općina Trnovo – Sarajevo, j) Teritorija Republike Srbije; Završna razmatranja; Prilozi; Izvori i literatura.

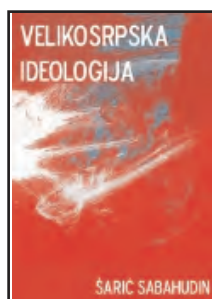
Senad Sudo Omerika

POGINULI NEVESINJCI U ODBRANI DOMOVINE 1992-1995

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Udruženje povratkom za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, 2010

174 strane,

Predgovor; Poginuli Nevesinjci u odbrani domovine 1992-1995; Šehidska mezarja i haremi u kojima su ukopani poginuli pripadnici Armije i MUP-a RBiH sa teritorije općine Nevesinje; Završna razmatranja; Prilozi.

Mr. sci. Sabahudin Šarić

VELIKOSRPSKA IDEOLOGIJA

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Naučnoistraživački institut "IBN SINA" Sarajevo, Sarajevo, 2010.

163 strane.

I Teorijski okvir; Ideologija je značenje u službi moći; II Određenje i epski korijeni velikosrpske ideologije; III Uloga simboličkih formi kosovskog epa u velikosrpskoj ideologiji; IV Simboli „Gorskog vijenca“ i „Na Drini ćuprije“ u službi velikosrpske ideologije; V Srpska pravoslavna crkva i velikosrpska ideologija; VI Nauka u službi ideologije; VII Velikosrpski politički programi; VIII Zaključak; IX Recenzije.

Mr. sci. Elias Tauber

WHEN NEIGHBORS WERE REAL HUMAN BEINGS

(prijevod: KAD SU KOMŠIJE BILI LJUDI, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008.)

Institute for Research of Crimes Against Humanity and International Law Sarajevo,
Sarajevo, 2010.
79 pages.

Preface; Yad Vashem; The International School for Holocaust Studies; Righteous among the Nations – Bosnia and Herzegovina; Hones People always help; Mission completed – friendship lasted; A man who saved 100 Jews; The children of Hasija; As one family; When someone is not afraid; Saved a friend and his family.

Prof. dr. Smail Čekić
Prof. dr. Muhamed Šestanović
Merisa Karović
Zilha Mastalić - Košuta

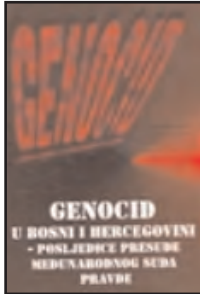
ZLOČINI NAD DJECOM SARAJEVA U OPSADI

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2010.

868 strana.

Uvodne napomene; Prvi dio: Metodološki pristup istraživanju; Drugi dio: Opsada Sarajeva; Treći dio: Zločin genocida u Sarajevu u opsadi; Četvrti dio:

Zločini nad djecom Sarajeva u opsadi; Peti dio: Lokacije masovnih ubistava civila Sarajeva u opsadi; Šesti dio: Ubijena djeca Sarajeva u opsadi; Sedmi dio: Literarna i likovna stvaralaštva (izbor radova); Završna razmatranja; Izvori saznanja i literature.

**GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI –
POSLJEDICE PRESUDE MEĐUNARODNOG
SUDA PRAVDE –**

Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije, održane u Potočarima (Srebrenica) od 10. do 11. jula 2009

(Knjiga 1 i 2)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2011.

1420 strana

Sadržaj; Skraćenice; Predgovor; Uvodna riječ; Pozdravi Konferenciji; Knjiga prva; Prva tematska cjelina: Presuda Međunarodnog suda pravde – Bosna i Hercegovina protiv Srbije i Crne Gore (26. februar 2007.) i njene implikacije; Knjiga druga; Druga tematska cjelina: Planiranje, pripremanje, organizovanje i izvršenje genocida u Republici Bosni i Hercegovini; Treća tematska cjelina: Poricanje genocida i sjećanje na genocid; Rezolucija Evropskog parlamenta o Srebrenici, od 15. januara 2009.; Fotografije; Skraćenice; Sadržaj.

GENOCID U KONTINUITETU

- Svjedočenje ambasadora Arrie –

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2011.

97 strana.

Uvodna razmatranja; Izjava svjedoka; Uvod; Hronologija događaja; Završne primjedbe.

Jusuf Omerika

KRICI IZ UTROBA PLANINA

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Udruženje povratkom za Bosnu i Hercegovinu Mostar, Sarajevo, Mostar, 2011.

184 strane.

Predgovor; Prof. dr. Ismet Dizdarević: Kazivanje stihom i slikom o zločinima, recenzija; Senad Sudo Omerika: Krici iz utroba planina, recenzija; Tri planine; Rastanak; Pokolj u Krstačama; Crvanj; Hajka; Kruševljani; Gazije; Kasaba; Nena Fata; Borci; Klopka; Majčina kletva; Jama; Odžak; Dokazi; Rječnik nepoznatih riječi; Toponomi; Biografija.

ZLOČINI U BOSANSKOJ KRAJINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.

Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije, održane u Bihaću od 22. do 24. septembra 2000, (Knjiga 1 i 2)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2011.

1046 strana

Uvodne napomene; Knjiga prva: Uvodna izlaganja i obraćanja; Korijeni, uzroci, ciljevi i planiranje zločina; Knjiga druga: Zločini u Bosanskoj krajini; Ostale teme; Zaključci.

Doc. dr. Rasim Muratović

BOSNA U BERGENSKIM VREMENIMA/BOSNIA I BERGENS TIDENDE

(Knjige 1 i 2)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012.

966 strana

Uvod; Knjiga I: godina 1992; godina 1993; Knjiga II: godina 1994; godina 1995; Zaključak; Recenzije; Literatura.

Prof. dr. Omer Ibrahimagić

BOSANSKI IDENTITET I SUVERENITET

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 2012.
827 strana.

Predgovor autora; Predgovor prof. dr. Asim Mujkić; Prolegomena; 1992; 1993; 1994; 1995; 1996; 1997; 1998; 1999; 2000; 2001; 2002; 2003; 2004; 2005; 2006; 2007; 2008; 2009; 2010; 2011; Prilozi; O autoru; Pogovor – akademik Ferid Muhić.

Mujo Kafedžić

FOČA, ŽRTVA GENOCIDA XX VIJEKA

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012.
562 strane

Sadržaj; Predgovor; Uvod; Dio I: Foča u doba bosanske feudalne države (XI-XV vijek); Dio II: Foča u doba osmanskog vakt; Dio III: Foča u austrougarskom periodu; Dio IV: Prvi svjetski rat; Dio V: Stvaranje države Južnih Slovena - Kraljevina SHS; Dio VI: Četnici - istorijski fragmenti; Dio VII: Drugi svjetski rat; Dio VIII: Počeci narodnooslobodilačke borbe u Foči; Dio IX: Foča u socijalističkom periodu; Dio X: Razbijanje i razbijači države Jugoslavije; Dio XI: Odgovornost međunarodne zajednice za dimenzije genocida; Dio XII: Foča u odbrambenom ratu 1992.-1995.; Poslije svega, poslije Foče, Foča, ili...; Dio XIII: Rezime; Dio XIV: Prilozi.

Ibrahim Ćikić

GDJE SUNCE NE GRIJE – Tragična ispovijest o jednom vremenu i sudbini imena koje nosimo

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,

Sarajevo, 2012.

554 strane.

Predgovor; I Sjećanja; II Prilozi a) sudski spisi, b) štampa, c) internet, d) dokumenti i fotografije.

Prof. dr. Smail Ćekić

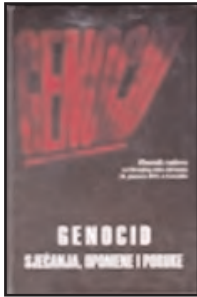
GENOCID I ISTINA O GENOCIDU U BOSNI I HERCEGOVINI

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,

Sarajevo, 2012.

800 strana.

Predgovor; Uvodne napomene; I Istina o genocidu (genocid u Sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija Srebrenica, jula 1995.); II Negiranje genocida (“Bosanski rat” Dobrice Ćosića – (o)pravdanje agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu i genocida nad Bošnjacima); III Prilozi; Zaključna razmatranja; Spisak skraćenica; Izvori i literatura; Registri.

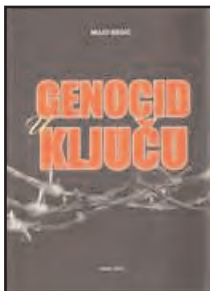

GENOCID - SJEĆANJA, OPOMENE I PORUKE

Zbornik radova s Okruglog stola, održanog 26. januara 2011. godine u Goraždu povodom 26. januara 1942 – Dana sjećanja na genocid u Gornjem Podrinju

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo; Savez antifašista i boraca Narodnooslobodilačkog rata u Bosni i Hercegovini Sarajevo; Udruženje za očuvanje prirodne i civilizacijske baštine “Sinan-paša Sijerčić“ Goražde, Sarajevo, 2012,
276 strana.

Uvod; Pozdravi okruglom stolu; Sjećanje, opomene i poruke; Prilozi.

Dr. Mujo Begić GENOCID U KLJUČU

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Bihać, 2012.
408 strana.

Uvod; I Bosna i Hercegovina u velikosrpskoj politici; II Disolucija SFRJ i refleksija na Bosnu i Hercegovinu; III Ključ uoči agresije; IV Agresija na području općine Ključ; V Uništavanje vjerskih objekata; VI Masovne grobnice; VII Uništavanje i pljačka imovine; VIII Logori i mjesta zatočenja Bošnjaka i Hrvata općine Ključ; Zaključna razmatranja; Literatura; Prilozi.

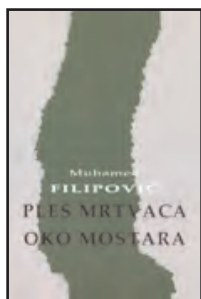
Prof. dr. Stjepan Lapenda
Matija Lapenda

**PARIŠKE HABERDŽIJE: RAT ZA SLOBODU
– GODINA PRVA**

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnost i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo 2012;

169 strana.

Predgovor; Le Monde – novine od povjerenja; Metodologija i razradba; Članci, osvrti, mišljenja; Recenzije, Resume.

Akademik, prof. dr. Muhamed Filipović

PLES MRTVACA OKO MOSTARA

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012.

141 strana.

Predgovor; Što je Mostar za Bosnu i Hercegovinu; Propadanje ljepote i značenje Mostara nije božije nego djelo ljudi koji su njime vladali i njihove politike; Oko Mostara i Hercegovine se trguje a povremeno i ratuje zbog ideja i politika bošnjačkih i hrvatskih stranaka, sa protagonistima kakvi su Ismet Hadžiosmanović, Safet Oručević ili Fatima Leho; Kako sam doživio Mostar prije rata, u ratu i nakon njega; Safeta Oručevića više nema, ali tu je Fatima Leho; Propadanje Mostara i Hercegovine nije pad nego trajan proces gubljenja svojstava normalnog života u njima; Kako su gubljeni Bosna i Hercegovina, Hercegovina i Mostar; Biografija.

Doc. dr. Nedžad Ajnadžić

POLITIČKI I VOJNI ZNAČAJ ODBRANE SARAJEVA

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,
Sarajevo, 2012,
590 strana.

Uvod; Prvi dio - Opsada Sarajeva; 1. Opsada Sarajeva u kontekstu historijskih iskustava; 2. Sarajevo kao strateški cilj agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu; 3. Država Bosna i Hercegovina i njen glavni grad Sarajevo u predratnoj koncepciji reorganizacije formiranjem vojnih oblasti; 4. Faze agresorske opsade Sarajeva; 5. Efektivi za opsadu Sarajeva; 6. Efektivi odbrane Sarajeva (političko-sociološka analiza 1. korpusa Armije RBiH); 7. Usporedni pokazatelji o efektivima za opsadu i efektivima za odbranu Sarajeva; Drugi dio - Odbrana Sarajeva; 1. Politički i vojni značaj odbrane Sarajeva; 2. Opće karakteristike i pokazatelji o borbenim dejstvima u zoni 1. korpusa Armije RBiH od 1992. do 1995; 3. Rješavanje problema snabdijevanja armije RBiH i stanovništva u okruženom Sarajevu; 4. Vojno-političko organizovanje, vrijednosni stavovi i društveno-politička orijentacija ljudskog faktora u odbrani Sarajeva; 5. Demografski ratni gubici; 6. Moralni aspekti stanja u Prvom korpusu Armije RBiH; Treći dio - Odnos međunarodne zajednice prema tragediji Sarajlija; 1. Odgovornost međunarodne zajednice; 2. Posjete visokih zvaničnika međunarodne zajednice Bosni i Hercegovini, 3. Embargo, izraz nepravedne politike prema Bosni i Hercegovini; 4. Presuda međunarodnog suda pravde po tužbi Republike Bosne i Hercegovine protiv SR Jugoslavije; Četvrti dio - Pri-

lozi; 1. Prilozi o strukturi 1. korpusa; 2. Prilozi o borbenim dejstvima Prvog korpusa Armije RBiH; 3. Prilozi o poginulim borcima Prvog korpusa Armije RBiH 1992.-1995; 4. Prilozi o moralnim aspektima stanja u Prvom korpusu Armije RBiH; 5. Prilozi o utjecajima međunarodne zajednice i posljedicama embarga; Rezime; Literatura; Skraćenice; Recenzije; Biografija autora.

Dr. Zemir Sinanović

SAMOUBISTVO: IZBOR POJEDINCA I (ILI) POSLJEDICA KRIZE

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012.

527 strana.

Predgovor; Uvod; Teorijska razmatranja problema samoubistva; Vandruštveni uzroci samoubistva; Samoubistvo kao društvena pojava; Samoubistvo - izbor pojedinca i (ili) posljedica krize; Rezultati istraživanja problema samoubistva u Bosni i Hercegovini (1985.-2005.); Samoubistvo u zemljama okruženja; Prevencija samoubistva; Završna razmatranja; Summary; Bibliografija; Prilozi; Recenzije; O autoru.

Prof. dr. Esad Zgodić

TERITORIJALNI NACIONALIZAM: IDEOLOGIJA, ZLOTVORSTVO I ALTERNATIVE

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012.

536 strana.

Uvod. Opsesije teritorijama; 1. Životinje, ljudi i teritorijalno ponašanje; 2. Teritorij i subnacionalni identiteti; 3. Teritorij, nacija i država; 4. Nacionalizam i teritorijalni nacionalizam; 5. Ideologija teritorijalnog nacionalizma; 6. Teritorijalni nacionalizam kao zlotvor; 7. Alternative nacionalizmu: polazišta, elementi i orijentiri; 8. Završna riječ: nekoliko anticipacija; Bibliografija; Bilješka o autoru.

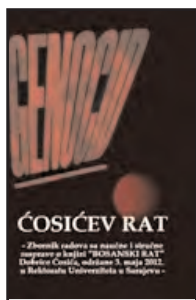

Mr. sci. Muharem Kreso
ISKUSTVA ODBRANE BOSNE I HERCEGOVINE

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013.

561 strana.

Predgovor; I dio: Bosanskohercegovački geografski prostor - položaj, dimenzije i oblik -; II dio: Odbrana bosanskohercegovačkog geografskog prostora do formiranja bosanske države; III dio: Srednjovjekovna bosanska država i koncepcija njene odbrane; IV dio: Bosna u sastavu osmanskog carstva (1463. do 1878); V dio: Bosna i Hercegovina u sastavu Austro-Ugarske monarhije (1878. do 1918.); VI dio: Bosna i Hercegovina u sastavu zajedničkih jugoslovenskih država 1918. do 1992; VII Specifična iskustva agresije na Bosnu i Hercegovinu XX stoljeća (1941. do 1945. i 1992. do 1995); Zaključna razmatranja; Prilozi; Literatura; Skraćenice.

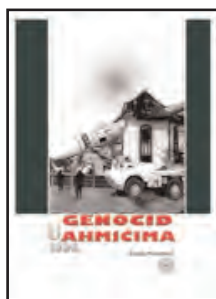

ĆOSIĆEV RAT

Zbornik radova sa naučne i stručne rasprave o knjizi “BOSANSKI RAT” Dobrice Ćosića, održane 3. maja 2012. godine u Rektoratu Univerziteta u Sarajevu

Urednik: dr. Fikret Bećirović

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013. 621 strana. Predgovor; Pozdravne riječi i otvaranje naučne i stručne rasprave o knjizi “BOSANSKI RAT” Dobrice Ćosića; Referati.

Doc. dr. Rasim Muratović

GENOCID U AHMIĆIMA 1993.

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013.

382 strane.

Predgovor; Ahmići - razvoj i prilike do agresije; Učešće Republike Hrvatske u zločinima; Događaji koji su prethodili zločinima; Izvršenje zločina u Ahmićima; Oblici, obim i karakteristike počinjenih zločina; Žrtve zločina; Ubijeni; Odgovornost za zločine; Prilozi; Umjesto zaključka; Zaključak autora projekta i rukovodioca istraživanja; Recenzije; Izvori; Literatura; Periodika.

Doc. dr. Fikret Bećirović

KULTURNA POLIVALENTNOST I APSURD ZLOČINA U BOSNI I HERCEGOVINI

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013.

445 strana. Riječ urednika; Riječ prije; Predgovor akademika Vladimira Premeca; Predgovor autora; Glava I Kultura kao pročelni sociološki fenomen; Glava II Dodirivanje i suživot kultura; Glava III Apsurd agresije i zločina u Bosni i Hercegovini; Zaključna razmatranja; Literatura.

Prof. dr. Hasan Balić
Dr. Ismet Alija
Avdija Kovačević

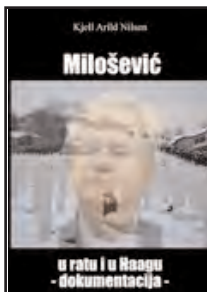
MEĐUNARODNI SUD PRAVDE: BOSNA I HERCEGOVINA PROTIV SRBIJE I CRNE GORE,

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013.

252 strane.

Predgovor; Krvava bajka na Balkanu; Glava I; Međunarodno javno pravo; Glava II; Izvori međunarodnog javnog prava povelje Ujedinjenih nacija, Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida, Statut Međunarodnog suda pravde; Uloga dijela Srpske pravoslavne crkve u agresiji na Bosnu i Hercegovinu i genocidu nad Muslimanima – Bošnjacima 1992-1995; Utvrđujuća tužba i presuda, Međunarodni sud pravde 2007. godina, 26. februar, opća lista, br. 91, Spor koji se odnosi na primjenu Konvencije o spreča-

vanju i kažnjavanju zločina genocida (Bosna i Hercegovina i Crna Gora); Hoće li Bosna i Hercegovina podnijeti zahtjev za reviziju, ili zahtjev za obnavljanje postupka na presudu; Hoće li Bosna i Hercegovina uspjeti sa zahtjevom za reviziju presude; Poglavlje II; Glava I; Pogrešno i zlonamjerno predstavljanje presude; Glava II; Put do revizije poziv za pravnu pomoć Bosni i Hercegovini; Glava IV; Sudska istina; Glava V; Sarajevski atentat; Glava VI; Teret dokazivanja; Polja smrti; Bosanskohercegovačka polja smrti; Poglavlje III; On meni nema Bosne (Monodrama Josipa Pejakovića glumca Narodnog pozorišta u Sarajevu); La Bosnie; Na Drini ćuprija; Drina je grobnica koja teče; Junaci traže pravdu; Recenzije; Prilozi.

Kjell Arild Nilsen

(S norveškog preveo doc. dr. Rasim Muratović)
MILOŠEVIĆ U RATU I U HAAGU – DOKUMENTACIJA, (prijevod: MILOSEVIC I KRIG OG I HAAG – EN DOKUMENTASJON, Sypress, Norway, 2007)

Univerzitet u Sarajevu i Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu,
Sarajevo, 2013.

605 strana.

Karte i skraćenice; Predgovor; Poglavlje 1 (Uvod: “Ja sam svoje snage uložio za uspostavu mira”); Poglavlje 2 (Optužnica: “Lično pravnokrivično odgovoran”); Poglavlje 3 (Milošević na vlasti: “Apolutni autoritet”); Poglavlje 4 (Priprema za rat: “Mi smo ponovo u bitkama i pred bitkama”); Poglavlje 5 (Telefonski razgovor s Karadžićem: “Upravo onako kako smo planirali”); Poglavlje 6 (Finansiranje rata:

“Ovi troškovi su državna tajna”); Poglavlje 7 (Milošević i Hrvatska: “Niko neće biti prisiljen da ostane u Jugoslaviji”); Poglavlje 8 (Milošević u Bosni i Hercegovini: “Mi nismo umiješani”); Poglavlje 9 (Milošević i paravojne formacije: “Ove paravojne formacije su bile potpuno marginalne”); Poglavlje 10 (Milošević i Srebrenica: “Mladić me nije slušao”); Poglavlje 11 (Milošević i Kosovo: “Kosovo je važnije od moje glave”); Poglavlje 12 (Miloševićeva samoodbrana: “Ne trebam nikoga da me brani od nezakonite institucije”); Poglavlje 13 (Miloševićeva smrt); Pogovor: dr. Esad Bajtal; Bilješke.

Prof. dr. Safet Halilović

RESTITUCIJA BOSANSKE DRŽAVNOSTI,

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013.

545 strana.

Riječ priređivača; Predgovor uz II izdanje; I Geneza bosanske državnosti; II Disolucija Jugoslavije i priznanje Republike Bosne i Hercegovine; III Međunarodnopravni dokumenti o zabrani upotrebe sile i o kažnjavanju zločina; IV Ratni državno-pravni akti Republike Bosne i Hercegovine; V Statistički podaci o stanovništvu RBiH po općinama; Prilozi.

Mr. sci. Mesud Šadinlija

TERITORIJALNA ODBRANA BOSNE I HERCEGOVINE 1986-1992

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013.

285 strana.

Uvod; Pojam, nastanak i razvoj Teritorijalne odbrane Bosne i Hercegovine do 1986. godine; Jugoslaven-ska kriza od 1986. do 1992. godine; Teritorijalna odbrana Bosne i Hercegovine od 1986. do 1989. go-dine; Zaključak; Izvori i literatura; Prilozi.

Dr. Mujo Begić

U OPSADI 1201 DAN – SIGURNA ZONA UN-a BIHAĆ

Univerzitet u Sarajevu

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 2013.

414 strana.

Uvod; I Bosna i Hercegovina u velikosrpskoj poli-tici; II Disolucija SFRJ i refleksija na Bosnu i Her-cegovinu; III Napad na prostor bihaćke općine; IV Napadi na grad; V Masovne grobnice i logori; VI Uništavanje civilnih objekata na području općine Bihać; VII Bihać sigurna zona UN-a; VIII Regio-nalna bolnica Bihać u opsadi; Završna razmatranja; Skraćenice; Izvori i literatura; Izrazi zahvalnosti; Pri-lozi.

Dr. Mujo Begić

ZLOČINI USTANIKA U LJUTOČKOJ DOLINI 1941. GODINE

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013.

263 strane.

Uvod; I Ljutočka dolina kroz historiju; II Uvod u zločine ustanika u ljutočkoj dolini 1941.; III Zločini ustanika u ljutočkoj dolini 1941; IV Mjesta masovnih ubijanja; V Izbjeglištvo-muhadžerluk; VI Umanjivanje i prešućivanje zločina; Zaključna razmatranja; Izvori i literatura; Popis skraćenica; Prilozi.

Prof. dr. Smail Čekić

ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA NAD MUSLIMANIMA (BOŠNJACIMA I ALBANCIMA) U PLAVSKO-GUSINJSKOJ OBLASTI 1912-1913: - NAUČNOISTRAŽIVAČKI PROJEKT -

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, 2013.

167 strana.

Uvodne napomene; I Nacrt naučne zamisli; 1. Formulacija problema; 2. Određenje predmeta istraživanja; 3. Ciljevi istraživanja; 4. Hipoteze; 5. Način istraživanja; 6. Naučna i društvena opravdanost istraživanja; II Instrumentariji; III Planovi istraživanja i plan obrade podataka; 1. Planovi istraživanja; 2. Plan obrade podataka (ukrštanje podataka); IV Prilozi; A) Izvori; B) Literatura.

B) *FOTOGRAFIJE**

---

* Brojne, raznovrsne, sadržajno bogate i zapažene aktivnosti i djelatnosti Instituta potvrđuje, pored ostalog, veliki broj fotografija, od kojih je, za potrebe predmetne monografije, izvršena pažljiva selekcija značajnijih

Doc. dr. Smail Čekić, Uvodno izlaganje na raspravi o nacrtu *Programa rada i unutrašnjoj organizaciji Instituta*, Sarajevo, 9. mart 1993.

Promocija knjige *Agresija na Bosnu i genocid nad Bošnjacima 1991-1993*, autora doc. dr. Smaila Čekića: prof. dr. Avdo Sućeska i doc. dr. Smail Čekić, Sarajevo, 12. oktobar 1994.

Promocija knjige *Agresija na Bosnu i genocid nad Bošnjacima 1991-1993*, autora doc. dr. Smaila Čekića, Sarajevo, 12. oktobar 1994.

Međunarodni kongres za dokumentaciju genocida u Bosni i Hercegovini, Bonn, 31. august - 4. septembar 1995: prof. dr. Smail Čekić, dr. Haris Silajdžić i Tilman Zülch

Međunarodni kongres za dokumentaciju genocida u Bosni i Hercegovini, Bonn, 31. august - 4. septembar 1995: Tilman Zülch, Enver Ajanović (ambasador R BiH u SR Njemačkoj), Tan Sri Ghazali Shafie, prof. dr. Smail Čekić i dr. Haris Silajdžić

Međunarodni kongres za dokumentaciju genocida u Bosni i Hercegovini, Bonn, 31. august - 4. septembar 1995: dr. Christian Schwarz-Schilling, prof. dr. Smail Čekić i Tilman Zülch

Institut (zgrada Arhitektonskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu), Sarajevo 19. august 1996: prof. dr. John Dušić, akademik prof. dr. Zvonimir Šeparović i prof. dr. Smail Čekić

Prostor u kojem je bio smješten Institut 1992-1998. (zgrada Arhitektonskog fakulteta u Sarajevu), Sarajevo, 19. august 1996.

Prostor u kojem je bio smješten Institut 1992-1998. (zgrada Arhitektonskog fakulteta u Sarajevu), Sarajevo, 19. august 1996.

Prostor u kojem je bio smješten Institut 1992-1998. (zgrada Arhitektonskog fakulteta u Sarajevu), Sarajevo, 19. august 1996.

Prostor u kojem je bio smješten Institut 1992-1998. (zgrada Arhitektonskog fakulteta u Sarajevu), Sarajevo, 19. august 1996.

Prostor u kojem je bio smješten Institut 1992-1998. (zgrada Arhitektonskog fakulteta u Sarajevu), Sarajevo, 19. august 1996.

Prostor u kojem je bio smješten Institut 1992-1998. (zgrada Arhitektonskog fakulteta u Sarajevu), Sarajevo, 19. august 1996.

Promocija knjige *Genocid nad Bošnjacima u Drugom svjetskom ratu: Dokumenti*, prof. dr. Smaila Čekića, Sarajevo, 10. oktobar 1997:
Akademik prof. dr. Zvonimir Šeparović, prof. dr. Smail Čekić,
prof. dr. Atif Purivatra i Šemsudin Musić

Promocija knjige *Genocid nad Bošnjacima u Drugom svjetskom ratu: Dokumenti*, prof. dr. Smaila Čekića, Sarajevo, 10. oktobar 1997.

Promocija knjige *Genocid nad Bošnjacima u Drugom svjetskom ratu: Dokumenti*, prof. dr. Smaila Čekića, Sarajevo, 10. oktobar 1997.

Promocija knjige *Genocid nad Bošnjacima u Drugom svjetskom ratu: Dokumenti*, prof. dr. Smaila Čekića, Sarajevo, 10. oktobar 1997.

Promocija knjige *Genocid u Bosni i Hercegovini 1991-1995*, Zbornik radova Međunarodnog kongresa za dokumentaciju genocida u Bosni i Hercegovini, Bonn, 31. august - 4. septembar 1995, Sarajevo, 16. juni 1998. Promotori: Tilman Zülch, prof. dr. Haris Silajdžić, prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Nijaz Duraković i prof. dr. Veselin Trninić

Promocija knjige *Genocid u Bosni i Hercegovini 1991-1995*, Zbornik radova Međunarodnog kongresa za dokumentaciju genocida u Bosni i Hercegovini, Bonn, 31. august - 4. septembar 1995, Sarajevo, 16. juni 1998. Promotori: Tilman Zülch, prof. dr. Haris Silajdžić, prof. dr. Nijaz Duraković, prof. dr. Veselin Trninić i prof. dr. Smail Čekić

Promocija knjige *Genocid u Bosni i Hercegovini 1991-1995*,
Zbornik radova Međunarodnog kongresa za dokumentaciju
genocida u Bosni i Hercegovini, Bonn, 31. august -
4. septembar 1995, Sarajevo, 16. juni 1998.

Promocija knjige *Genocid u Bosni i Hercegovini 1991-1995*,
Zbornik radova Međunarodnog kongresa za dokumentaciju
genocida u Bosni i Hercegovini, Bonn, 31. august -
4. septembar 1995, Sarajevo, 16. juni 1998.

Promocija knjige *Genocid u Bosni i Hercegovini 1991-1995*,
Zbornik radova Međunarodnog kongresa za dokumentaciju
genocida u Bosni i Hercegovini, Bonn, 31. august -
4. septembar 1995, Sarajevo, 16. juni 1998.

Promocija knjige *Genocid u Bosni i Hercegovini 1991-1995*,
Zbornik radova Međunarodnog kongresa za dokumentaciju
genocida u Bosni i Hercegovini, Bonn, 31. august -
4. septembar 1995, Sarajevo, 16. juni 1998.

Promocija knjige *Zločini nad Bošnjacima u Srebrenici za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu 1991.-1995*, Sarajevo, 11. juli 1998. Promotori: prof. dr. Ismet Grbo, prof. dr. Jusuf Žiga, akademik prof. dr. Vladimir Premec, prof. dr. Smail Čekić i prof. dr. Safet Halilović

Promocija knjige *Brčko - genocid i svjedočenja*, autora Jusufa Kadrića, Sarajevo, 7. januar 1999. Promotori: Nermin Tulić, prof. dr. Jusuf Žiga, prof. dr. Smail Čekić i prof. dr. Nijaz Duraković

Promocija knjige *Brčko - genocid i svjedočenja*, autora Jusufa Kadrića, Sarajevo, 7. januar 1999. Promotori: Nermin Tulić, prof. dr. Jusuf Žiga, prof. dr. Smail Čekić i prof. dr. Nijaz Duraković

Promocija knjige *Brčko - genocid i svjedočenja*, autora Jusufa Kadrića, Sarajevo, 7. januar 1999.

Promocija knjige *Brčko - genocid i svjedočenja*, autora Jusufa Kadrića, Sarajevo, 7. januar 1999.

Promocija knjige *Brčko - genocid i svjedočenja*, autora Jusufa Kadrića, Sarajevo, 7. januar 1999.

Međunarodna naučna konferencija *Zločini u Bosanskoj krajini za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu*, Bihac, 22. septembar 2000: prof. dr. Norman Cigar, mr. Muharem Kreso, prof. dr. Ibrahim Karabegović i prof. dr. Smail Čekić

Međunarodna naučna konferencija *Zločini u Bosanskoj krajini za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu*, Bihac, 22. septembar 2000.

Međunarodna naučna konferencija *Zločini u Bosanskoj krajini za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu*, Bihac, 23. septembar 2000.

Međunarodna naučna konferencija *Zločini u Bosanskoj krajini za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu*, Bihac, 24. septembar 2000.

Međunarodna naučna konferencija *Zločini u Bosanskoj krajini za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu*, Bihać, 24. septembar 2000.

Naučni skup *Zločini u Bugojnu za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu 1991-1995*, Bugojno, 28. juli 2001.

Naučni skup Zločini u Bugojnu za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu 1991-1995, Bugojno, 28. juli 2001`

Međunarodna naučna konferencija *Ratovi u Jugoslaviji 1991-1999.*, Beograd, 7. novembar 2001: prof. dr. Smail Čekić

Press-konferencija povodom prezentiranja Izvještaja “*Srebrenica, ‘zaštićena zona’* Holandskog instituta za ratnu dokumentaciju, Institut (Gajev trg 4), Sarajevo, 17. april 2002, dr. Bećir Macić i prof. dr. Smail Čekić i prof. dr. Ismet Dizdarević

Komisija za istraživanje događaja u i oko Srebrenice od 10. do 19. jula 1995, Vlada Republike Srpske, Banja Luka, 11. juni 2004: prof. dr. Smail Čekić, Gordon Bacon, Milan Bogdanić, Đorđe Stojaković, mr. Željko Vujadinović, Gojko Vukotić, Milorad Ivošević i Bernard Fassier (zamjenik visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu – OHR)

Promocija knjige *Agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu – planiranje, priprema, izvođenje* -, autora prof. dr. Smaila Čekića, Sarajevo, 21. april 2005. Promotori: akademik prof. dr. Muhamed Filipović, prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Nijaz Duraković i prof. dr. Mirko Pejanović

Međunarodna naučna konferencija *Genocid nad Bošnjacima sigurne zone Srebrenica jula 1995 – pouke budućim generacijama*, Srebrenica-Sarajevo, Potočari (Srebrenica), 11. juli 2005:
 prof. dr. Eric Markusen, ambassador Diego Arria,
 prof. dr. Ismet Dizdarević, akademik prof. dr. Muhamed Filipović, dr. Samantha Power i prof. dr. Smail Čekić

Međunarodna naučna konferencija *Genocid nad Bošnjacima sigurne zone Srebrenica jula 1995 – pouke budućim generacijama*, Srebrenica-Sarajevo, 11-15. juli 2005, Potočari (Srebrenica), 11. juli 2005.

Međunarodna naučna konferencija *Genocid nad Bošnjacima sigurne zone Srebrenica jula 1995 – pouke budućim generacijama*, Srebrenica-Sarajevo 11-15. juli 2005, Potočari (Srebrenica), 11. juli 2005.

Međunarodna naučna konferencija *Genocid nad Bošnjacima sigurne zone Srebrenica jula 1995 – pouke budućim generacijama*, Srebrenica-Sarajevo 11-15. juli 2005, Potočari (Srebrenica), 11. juli 2005.

Međunarodna naučna konferencija *Genocid nad Bošnjacima sigurne zone Srebrenica jula 1995 – pouke budućim generacijama*, Srebrenica-Sarajevo 11-15. juli 2005, Sarajevo, 12. juli 2005.

Međunarodna naučna konferencija *Genocid nad Bošnjacima sigurne zone Srebrenica jula 1995 – pouke budućim generacijama*, Srebrenica-Sarajevo 11-15. juli 2005, Sarajevo, 12. juli 2005: ambasador Diego Arria, prof. dr. Francis Boyle, prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Smail Čekić i prof. dr. Eric Markusen

Međunarodna naučna konferencija *Genocid nad Bošnjacima sigurne zone Srebrenica jula 1995 – pouke budućim generacijama*, Srebrenica-Sarajevo 11-15. juli 2005, Sarajevo, 12. juli 2005: akademik prof. dr. Muhamed Filipović, ambasador Diego Arria, prof. dr. Francis Boyle, prof. dr. Iset Dizdarević, prof. dr. Smail Čekić i prof. dr. Eric Markusen

Međunarodna naučna konferencija *Genocid nad Bošnjacima sigurne zone Srebrenica jula 1995 – pouke budućim generacijama*, Srebrenica-Sarajevo, 11-15. juli 2005, Sarajevo, 13. juli 2005, prof. dr. Mirsad Hadžikadić, Tilman Zülch, prof. dr. Smail Čekić i prof. dr. Oliver Leaman

Promocija knjige *Ratne štete u Sarajevu*, autora dr. Duljke Hasića, Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 7. septembar 2006: Mahir Hadžiahmetović, prof. dr. Mehmedalija Hadžović, prof. dr. Haris Silajdžić, prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Nijaz Duraković i dr. Duljko Hasić

Promocija knjige *Ratne štete u Sarajevu*, autora dr. Duljke Hasića, Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 7. septembar 2006.

Promocije knjiga: *Nacističko "konačno rješenje" jevrejskog pitanja u okupiranim zemljama zapadnog Balkana*, autora mr. Muharema Krese, i *Holokaust nad Jevrejima i genocid nad Bošnjacima*, autora dr. Rasima Muratovića, Sarajevo, 27. januar 2007: prof. dr. Smail Čekić, dr. Rasim Muratović i prof. dr. Jusuf Žiga

Sedma bijenalna konferencija Međunarodne asocijacije istraživača genocida *Timely reaction to genocide: genocide study and prevention*, Sarajevo, 9. juli 2007:
prof. dr. Smail Čekić podnosi uvodno naučno saopštenje
Genocid u Bosni na kraju XX stoljeća

Sedma bijenalna konferencija Međunarodne asocijacije istraživača genocida *Timely reaction to genocide: genocide study and prevention*, Sarajevo, 9. juli 2007.

Sedma bijenalna konferencija Međunarodne asocijacije istraživača genocida *Timely reaction to genocide: genocide study and prevention*, Sarajevo, 9. juli 2007.

Sedma bijenalna konferencija Međunarodne asocijacije istraživača genocida *Timely reaction to genocide: genocide study and prevention*, Sarajevo, 9. juli 2007:
prof. dr. Gregory Stanton (podnosilac naučnog saopštenja)

Sedma bijenalna konferencija Međunarodne asocijacije istraživača genocida *Timely reaction to genocide: genocide study and prevention*, Sarajevo, 9. juli 2007.

Sedma bijenalna konferencija Međunarodne asocijacije istraživača genocida *Timely reaction to genocide: genocide study and prevention*, Sarajevo, 10. juli 2007.

Sedma bijenalna konferencija Međunarodne asocijacije istraživača genocida *Timely reaction to genocide: genocide study and prevention*, Sarajevo, 10. juli 2007.

Sedma bijenalna konferencija Međunarodne asocijacije istraživača genocida *Timely reaction to genocide: genocide study and prevention*, Sarajevo, 10. juli 2007.

Sedma bijenalna konferencija Međunarodne asocijacije istraživača genocida *Timely reaction to genocide: genocide study and prevention*, Sarajevo, 9-13. juli 2007, Potočari, 11. juli 2007:
Učesnici Konferencije u obilasku masovne grobnice Budak

Sedma bijenalna konferencija Međunarodne asocijacije istraživača genocida *Timely reaction to genocide: genocide study and prevention*, Sarajevo, 9-13. juli 2007, Potočari, 11. juli 2007:
Učesnici Konferencije u obilasku masovne grobnice Budak

Sedma bijenalna konferencija Međunarodne asocijacije istraživača genocida *Timely reaction to genocide: genocide study and prevention*, Sarajevo, 12. juli 2007:
 prof. dr. Gregory Stanton, Muhamed Mešić, prof. dr. Smail Čekić,
 prof. dr. Israel Charny i Jasmin Odobašić

Sedma bijenalna konferencija Međunarodne asocijacije istraživača genocida *Timely reaction to genocide: genocide study and prevention*, Sarajevo, 12. juli 2007.

Sedma bijenalna konferencija Međunarodne asocijacije istraživača genocida *Timely reaction to genocide: genocide study and prevention*, Sarajevo, 13. juli 2007.

Sedma bijenalna konferencija Međunarodne asocijacije istraživača genocida *Timely reaction to genocide: genocide study and prevention*, Sarajevo, 13. juli 2007.

Sedma bijenalna konferencija Međunarodne asocijacije istraživača genocida *Timely reaction to genocide: genocide study and prevention*, Sarajevo, 13. juli 2007:
prof. dr. Gregory Stanton, prof. dr. Israel Charny i Carla del Ponte,
glavna tužiteljica ICTY-a

Obilježavanje šezdeset godina *Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida*, Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu, 26. mart 2008.

Dodjela *Europäischer Socialpreis* an Herrn prof. dr. Smail Čekić
In Anerkennung seiner Genozidforschung verliehen, Eschweiler,
Savezna republika Njemačka, 3. oktobar 2008: Peter Schöner,
predsjednik Europavereins Gesellschaftspolitische
Bildungsgemeinschaft, prof. dr Smail Čekić i Jasna Čaušević,
Gesellschaft für bedrohte Völker-International Göttingen

Promocija Zbornika radova *Opsada Sarajeva 1992-1995*,
Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo,
12. novembar 2008: Promotori: prof. dr. Nijaz Duraković,
mr. Vahid Karavelić, prof. dr. Omer Ibrahimagić,
prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Mirko Pejanović,
Osman Smajlović, Meldijana Arnaut-Haseljić i
prof. dr. Smail Čekić

Promocija knjige *Presuda Međunarodnog suda pravde*,
Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu,
Sarajevo 24. decembar 2008. Promotori:
prof. dr. Omer Ibrahimagić, prof. dr. Ismet Dizdarević,
prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Čazim Sadiković,
prof. dr. Kasim Trnka i prof. dr. Abedin Bikić

Promocija knjige *Presuda Međunarodnog suda pravde*, Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu Sarajevo, 24. decembar 2008.

Obilježavanje *Dana sjećanja na žrtve holokausta*, Sarajevo, 28. januar 2009: dr. Rasim Muratović, prof. dr. Smail Ćekić, Elias Tauber i dr. Phillipe Boukar

Obilježavanje *Dana sjećanja na žrtve holokausta*, Sarajevo, 28. januar 2009.

Promocija knjige *Upotreba bojnih otrova u izvršenju genocida u Srebrenici, sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija, jula 1995*, autora Muje Alića, Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu Sarajevo, 20. januar 2009. Promotori: general Hasan Efendić, prof. dr. Ismet Dizdarević, dr. Rasim Muratović, prof. dr. Faruk Dalagija i general Mustafa Polutak

Promocija knjige *Upotreba bojnih otrova u izvršenju genocida u Srebrenici, sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija, jula 1995*, autora Muje Alića, Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu Sarajevo, 20. januar 2009.

Promocija knjige *Prekinuto djetinjstvo*, autori Nermina Dautbašić i drugi (djeca svjedoci genocida), Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 10. februar 2009.

Međunarodna naučna konferencija *Genocid u Bosni i Hercegovini – posljedice presude Međunarodnog suda pravde*, Potočari (Srebrenica), 10. juli 2009: Jelko Kacin, član Evropskog parlamenta, prof. dr. Smail Čekić, prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Dževad Termiz i dr. Bećir Macić

Međunarodna naučna konferencija *Genocid u Bosni i Hercegovini – posljedice presude Međunarodnog suda pravde, Potočari (Srebrenica), 10. juli 2009*: prof. dr. Ismet Dizdarević, učesnici Konferencije, gosti i žrtve genocida

Međunarodna naučna konferencija *Genocid u Bosni i Hercegovini – posljedice presude Međunarodnog suda pravde*, Potočari (Srebrenica), 10. juli 2009: akademik prof. dr. Muhamed Filipović, prof. dr. Faruk Čaklovića, rektor Univerziteta u Sarajevu, i Diana Wallis, potpredsjednica Evropskog parlamenta

Međunarodna naučna konferencija *Genocid u Bosni i Hercegovini – posljedice presude Međunarodnog suda pravde*, Potočari (Srebrenica), 11. juli 2009: tabuti žrtava genocida.

Međunarodna naučna konferencija *Genocid u Bosni i Hercegovini – posljedice presude Međunarodnog suda pravde*, Potočari (Srebrenica), 11. juli 2009: učesnici Konferencije, gosti i žrtve genocida

Međunarodna naučna konferencija *Genocid u Bosni i Hercegovini – posljedice presude Međunarodnog suda pravde*, Potočari (Srebrenica), 11. juli 2009: prof. dr. Janja Beč-Neumann, učesnici Konferencije, gosti i žrtve genocida

Međunarodna naučna konferencija *Genocid u Bosni i Hercegovini – posljedice presude Međunarodnog suda pravde*, Potočari (Srebrenica), 11. juli 2009: dr. Louise Lambrichs (desno)

Promocija knjige *Četništvo i četnička propaganda u Drugom svjetskom ratu (1941-1945.)*, autora dr Fadila Ademovića, Sarajevo, 18. mart 2010. Promotori: Raif Dizdarević, prof. dr. Tomislav Išek, Jovan Divjak, general Armije RBiH u penziji, prof. dr. Smail Čekić, te Mustafa Kapidžić, urednik

Studenti sa University of Wisconsin (USA) u studijskoj posjeti Institutu, Sarajevo, 27. maj 2010.

Studenti i profesori sa Webster University (Geneve, Schweiz) u studijskoj posjeti Institutu, Sarajevo, 10. juni 2010.

Promocija knjige *Zločini nad djecom Sarajeva u opsadi*, Sarajevo, 28. septembar 2010. Promotori: prof. dr. Mirko Pejanović, prof. dr. Šaćir Filandra, akademik prof. dr. Vladimir Premec i mr. Gradimir Gojer

Promocija knjige *Zločini nad djecom Sarajeva u opsadi*,
Sarajevo, 28. septembar 2010.

Promocija knjige *Zločini nad djecom Sarajeva u opsadi*,
Sarajevo, 28. septembar 2010.

Promocija knjige *Zločini nad djecom Sarajeva u opsadi*, Sarajevo, 28. septembar 2010.

Naučni simpozij *Zločin genocida nad Bošnjacima – korijeni, uzroci, ciljevi i razmjere*, Sarajevo, 8. februar 2011.

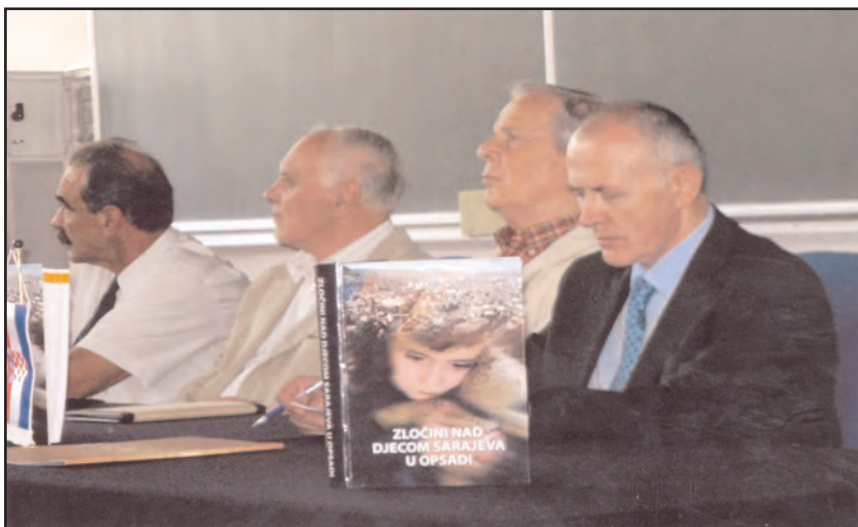
Promocija knjige *Zločini nad djecom Sarajeva u opsadi*, Zagreb, 17. februar 2011. Promotori: prof. dr. Ismet Didarević, prof. dr. Vesna Pusić, prof. dr. Smail Čekić, Stjepan Mesić, Ajša Pekez i Blanka Šegović

Promocija knjige *Zločini nad djecom Sarajeva u opsadi*,
Zagreb, 17. februar 2011.
Promotor: prof. dr. Vesna Pusić

Promocija knjige *Zločini nad djecom Sarajeva u opsadi*, Dubrovnik, 10. juni 2011. Promotori: mr. Stjepan Šiber, mr. Mišo Đuraš, prof. dr. Muhamed Šestanović, prof. dr. Ismet Dizdarević i prof. dr. Smail Čekić

Promocija knjige *Zločini nad djecom Sarajeva u opsadi*, Dubrovnik, 10. juni 2011. Promotori: mr. Mišo Đuraš, prof. dr. Muhamed Šestanović, prof. dr. Ismet Dizdarević i prof. dr. Smail Čekić

Pozivnica za promociju četiri knjige: *Genocid u Bosni – posljedice presude Međunarodnog suda pravde*; *Masovne grobnice u Bosni – sigurna zona Ujedinjenih nacija Srebrenica*; *Genocid u kontinuitetu – svjedočenje ambasadora Arrie*; *Zločini u Bosanskoj krajini za vrijeme agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu 1991-1995*, Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 31. oktobar 2011.

Promocija (prethodno navedene) četiri knjige, Svečana sala Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 31. oktobar 2011. Promotori: prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Omer Ibrahimagić, prof. dr. Faruk Čaklovica, prof. dr. Smail Čekić, akademik prof. dr. Muhamed Filipović, Amor Mašović, prof. dr. Samir Arnautović, Matija Lapenda, prof. dr. Srđan Vukadinović i dr. Rasim Muratović

Promocija (prethodno navedene) četiri knjige, Svečana sala
Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 31. oktobar 2011.

Promocija (prethodno navedene) četiri knjige, Svečana sala
Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 31. oktobar 2011.

Promocija (prethodno navedene) četiri knjige, Svečana sala
Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 31. oktobar 2011.

Promocija (prethodno navedene) četiri knjige, Svečana sala
Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 31. oktobar 2011.

Međunarodna naučna konferencija *Politički i vojni značaj odbrane Sarajeva 1992-1995*, Sarajevo, 29. februar 2012. :
prof. dr. Mirko Pejanović, predsjednik Organizacionog odbora, i prof. dr. Smail Čekić

Međunarodna naučna konferencija *Politički i vojni značaj odbrane Sarajeva 1992-1995*, Sarajevo, 29. februar 2012.

Međunarodna naučna konferencija *Politički i vojni značaj odbrane Sarajeva 1992-1995*, Sarajevo, 1. mart 2012.

Promocija knjige *Zločini nad djecom Sarajeva u opsadi*, Beograd, 6. april 2012. Promotori: Sonja Biserko, prof. dr. Smail Čekić, dr. Latinka Perović, prof. dr. Žarko Korać, prof. dr. Janja Beč-Neumann, prof. dr. Ismet Dizdarević, Stana Ćišić i Fikret Grabovica

Promocija knjige *Zločini nad djecom Sarajeva u opsadi*,
Beograd, 6. april 2012.

Naučna rasprava o knjizi *Bosanski rat*, autora Dobrice Ćosića,
Sarajevo, 3. maj 2012, Svečana sala Rektorata Univerziteta u
Sarajevu: prof. dr. Smail Čekić i učesnici rasprave

Naučna rasprava o knjizi *Bosanski rat*, autora Dobrice Ćosića, Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 3. maj 2012: Akademik prof. dr. Ljubomir Berberović i učesnici u raspravi

Naučna rasprava o knjizi *Bosanski rat* autora Dobrice Ćosića, Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 3. maj 2012: prof. dr. Džemal Najetović, dr. Rasim Muratović, prof. dr. Smail Ćekić, prof. dr. Srđan Vukadinović i prof. dr. Ismet Dizdarević

Promocija knjige *Genocid i istina o genocidu u Bosni i Hercegovini*, autora prof. dr. Smaila Čekića, Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 5. mart 2013. Promotori: akademik prof. dr. Ferid Muhić, akademik prof. dr. Esad Duraković, akademik prof. dr. Mirko Pejanović, akademik prof. dr. Muhamed Filipović i dr. Rasim Muratović (moderator)

Promocija knjige *Genocid i istina o genocidu u Bosni i Hercegovini*, autora prof. dr. Smaila Čekića, Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 5. mart 2013.

Promocija knjige *Genocid i istina o genocidu u Bosni i Hercegovini*, autora prof. dr. Smaila Čekića, Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 5. mart 2013.

Promocija knjige *Genocid i istina o genocidu u Bosni i Hercegovini*, autora prof. dr. Smaila Čekića, Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 5. mart 2013.

Promocija knjige *Genocid i istina o genocidu u Bosni i Hercegovini*, autora prof. dr. Smaila Čekića, Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 5. mart 2013.

Promocija knjige *Genocid i istina o genocidu u Bosni i Hercegovini*, autora prof. dr. Smaila Čekića, Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 5. mart 2013.

Promocija knjige *Genocid i istina o genocidu u Bosni i Hercegovini*, autora prof. dr. Smaila Čekića, Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 5. mart 2013.

Promocija knjige *Genocid i istina o genocidu u Bosni i Hercegovini*, autora prof. dr. Smaila Čekića, Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 5. mart 2013.

Promocija knjige *Genocid i istina o genocidu u Bosni i Hercegovini*, autora prof. dr. Smaila Čekića, Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 5. mart 2013.

Promocija knjige *Genocid i istina o genocidu u Bosni i Hercegovini*, autora prof. dr. Smaila Čekića, Svečana sala Rektorata Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 5. mart 2013.

Promocija knjige *Genocid u Ahmićima 1993*, autora dr. Rasima Muratovića, Ahmići, 14. april 2013. Promotori: prof. dr. Smail Čekić i mr. Munib Kajmović

Promocija knjige *Genocid u Ahmićima 1993*, autora dr. Rasima Muratovića, Ahmići, 14. april 2013. Promotori: prof. dr. Smail Čekić i mr. Munib Kajmović

Promocija knjige *Genocid u Ahmićima 1993*, autora dr. Rasima Muratovića, Ahmići, 14. april 2013.

Zgrada Instituta, Halida Nazečića br. 4, Sarajevo

C) ZAHVALNOST

U radu, razvoju i afirmaciji Instituta, naučnoistraživačke ustanove za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, značajan doprinos dali su mnogi naučnici-istraživači, univerzitetski profesori, pojedinci, ustanove, organizacije i udruženja, od kojih posebno izdvajamo i navodimo:

1. naučnici-istraživači, univerzitetski profesori i zaslužni pojedinci

- Fuad Adžanel, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- Amir Ahmić, Bošnjački oficir za vezu sa ICTY-em, Den Haag
- dr. Bakir Alispahić, Sarajevo
- mr. Meldijana Arnaut Haseljić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- prof. dr. Hajriz Bećirović, Univerzitet “Džemal Bijedić” u Mostaru, Mostar
- Edin Beganović, Zenica
- dr. Mujo Begić, Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine, Sarajevo
- prof. dr. Alija Behmen, Fakultet za saobraćaj i komunikacije, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- Hajra Bibić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- Edhem Bičakčić, Sarajevo

- Sonja Biserko, Helsinški odbor za ljudska prava Srbije, Beograd, Republika Srbija
- prof. dr. Francis Anthony Boyle, University of Illinois, College of Law, Chicago, USA
- Šehzija Buljina, Fojnica
- prof. dr. Norman Cigar, Marine Corps University, Quantico, Virginia, USA
- akademik prof. dr. Ivan Cvitković, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- prof. dr. Faruk Čaklović, Veterinarski fakultet, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- akademik prof. dr. Smail Čekić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava i Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- emeritus prof. dr. Ismet Dizdarević, Filozofski fakultet, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- prof. dr. Robert Donia, University of Michigan, Michigan, USA
- akademik prof. dr. Nijaz Duraković, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- akademik prof. dr. Muhamed Filipović, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo
- Ismet Grba, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- Roy Gutman, New York, USA
- prof. dr. Ilija Hadžibegović, Filozofski fakultet, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- prof. dr. Safet Halilović, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo

- Bakira Hasečić, Udruženje “Žena- žrtva rata”, Sarajevo
- prof. dr. Mustafa Imamović, Pravni Fakultet, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- Fuad Jašarević Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- Mustafa Kapidžić, Kult-B, Sarajevo
- prof. mr. Muharem Kreso, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- Matija Lapenda, Sarajevo
- dr. Bećir Macić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- prof. dr. Eric Markusen , Southwest State University, Minnesota, USA
- Amor Mašović, Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine, Sarajevo
- Hasan Nuhanović, Sarajevo - Srebrenica
- akademik prof. dr. Mirko Pejanović, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- prof. dr. David Pettigrew, Southern Connecticut State University, New Haven, USA
- dr. Fuad Purišević, Sarajevo
- prof. dr. Atif Purivatra , Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- mr. Emir Ramić, Institute for Research of Genocide, Hamilton, Canada
- mr. Sanja Seferović-Drnovšek, Bosnian American Institute for Genocide and Education, Chicago, USA
- Osman Selak, pukovnik JNA u penziji, Sarajevo

- dr. Haris Silajdžić, Sarajevo
- Munira Subašić, Udruženje – Pokret “Majke enklava Srebrenica i Žepa”, Sarajevo,
- mr. Velid Šabić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- prof. dr. Muhamed Šestanović, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- dr. Ewa Tabeau, Tužilaštvo ICTY-a, Den Haag
- Murat Tahirović, Udruženje žrtava i svjedoka genocida, Sarajevo
- prof. dr. Dževad Termiz, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- emeritus prof. dr. Kasim Trnka, Univerzitet u Tuzli, Tuzla
- prof. dr. Emir Turkušić, Prirodno-matematički fakultet, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo
- Emir Zlatar, Sarajevo
- Tilman Zülch, Gesellschaft für bedrohte Völker-International, Göttingen
- Marija Wernle-Matić, Gesellschaft für bedrohte Völker, Zürich
- Tobias Wernle-Matić, Gesellschaft für bedrohte Völker, Zürich

2. ustanove, organizacije i udruženja

- Univerzitet u Sarajevu
- Nacionalna i univerzitetska biblioteka, Sarajevo
- Vlada Federacije Bosne i Hercegovine
- Ministarstvo obrazovanja i nauke Federacije Bosne i Hercegovine
- Vlada Kantona Sarajevo
- Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo
- Ministarstvo za boračka pitanja Kantona Sarajevo
- International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY), Den Haag
- Udruženje - Pokret "Majke enklava Srebrenica i Žepa", Sarajevo
- Udruženje "Žena- žrtva rata", Sarajevo
- Udruženje roditelja ubijene djece opkoljenog Sarajeva 1992-1995, Sarajevo
- Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo
- Gesellschaft für bedrohte Völker-International, Göttingen
- Grad Sarajevo, Sarajevo
- Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo
- Opština Stari Grad, Sarajevo
- Opština Centar, Sarajevo
- Opština Srebrenica
- Opština Bugojno

- Opština Zenica
- Fondacija za izdavaštvo Federacije Bosne i Hercegovine, Sarajevo
- Fond Kantona Sarajevo za zaštitu i održavanje grobalja šehida i poginulih boraca, Sarajevo
- JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo, Sarajevo
- Kult-B, Sarajevo
- University press d.o.o. Sarajevo
- Unsko-sanski kanton, Bihać
- Naučno-istraživački Institut "Ibn Sina", Sarajevo
- Vakufska banka d.d. Sarajevo
- BH Telekom d.d. Sarajevo
- JP BH Pošta d.o.o. Sarajevo
- Braća Karić d.o.o. Zenica

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu je nastao u izrazito složenim, društvenim, političkim, vojnim i bezbjednosnim uslovima, koje karakterišu agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu, genocid nad Bošnjacima i opsada Sarajeva, glavnog grada države Bosne i Hercegovine, i drugih gradova i mjesta.

Razvoj Instituta odvijao se po određenim etapama, u kojima je naučnoistraživačka ustanova, zavisno od njenog osnivača, imala različite statuse. U aktuelnim savremenim društvenim uslovima i faktičkoj naučnoj stvarnosti Institut je punopravna članica Univerziteta u Sarajevu.

Osnovna djelatnost Instituta je naučnoistraživačka u okviru koje se, na bazi sprovedene konceptualizacije istraživanja i izrade naučno-istraživačkih projekata, organizira realizacija naučnih istraživanja, u kojima se, primjenom naučnih metoda, dolazi do naučno istinitih saznanja u funkciji razvoja nauke o genocidu i obezbjeđenja naučno saznajne osnove za procesuiranje nosilaca i izvršilaca zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava.

Naučna istina sadržana i iskazana u rezultatima istraživanja Instituta, njena određena društvena prezentacija i odgovarajuća društvena afirmacija, obezbjeđuje razvijanje lične, kolektivne i društvene svijesti o besmislenosti, štetnosti i pogubnosti činjenja (aktivno i pasivno) zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, te na osnovama istine izgradnju mira, zajedničkog života i perspektive razvijanja i njegovanja univerzalnih ljudskih vrijednosti, sloboda i prava svih žitelja i građana Bosne i Hercegovine, bez obzira na nacionalnu, etničku, vjersku, političku i drugu pripadnost.

Komparativna prednost Instituta i njegovi kapitalni rezultati naučnih istraživanja ogledaju se u naučnoistraživačkoj djelatnosti (naučna istraži-

vanja, verifikacija rezultata naučnih istraživanja u objavljenim i promovisanim naučnim radovima, organizacija i održavanje brojnih domaćih i međunarodnih naučnih skupova, tribina i predavanja), u veoma plodnoj saradnji sa brojnim i raznovrsnim naučnoistraživačkim i obrazovnim i drugim ustanovama, organizacijama i udruženjima žrtava genocida u Bosni i Hercegovini i inostranstvu. Pozitivni efekti artikulisani u izdavačkoj djelatnosti obezbijedili su Institutu planetarnu afirmaciju, koja ovu ustanovu s pravom svrstava u red jedne od najpoznatijih i najpriznatijih u oblasti istraživanja genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava.

Postignuti rezultati ne bi bili mogući u ovakvom okruženju i ambijentu, u jednoj materijalno siromašnoj i nerazvijenoj zemlji, kakva je Bosna i Hercegovina, kojoj su agresijom i genocidom nanesene velike ljudske žrtve i ogromna materijalna razaranja, bez nesebičnog angažovanja cijele plejade naučnika – istraživača, istraživača, boraca za ljudska prava i žrtava genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, koje je pokrenuo, ujedinio i ojačao motiv za istinu i pravdu. Svima njima Institut javno iskazuje veliku zahvalnost, pri čemu istovremeno prema svima njima, a naročito prema žrtvama genocida, ima još veću obavezu i odgovornost da naučnim istraživanjima i njihovim rezultatima dokazuje i dokaže naučnu istinu o događajima u Republici Bosni i Hercegovini na kraju XX stoljeća, te na taj način dâ svoj doprinos u borbi za očuvanje Bosne i Hercegovine, zajedničke domovine svih njenih naroda i građana, jer je domovina samo jedna i mi njoj (Bosni i Hercegovini) dugujemo nesebičnu ljubav i pažnju, a ne zločine.

REGISTAR LIČNIH IMENA

A

- Abazović, D. Mirsad:** 157, 289, 285, 294, 295, 305, 332
Abazović, Dino: 201
Abazović, Dritan: 281
Adams, R. James: 254
Adams, Ron: 139, 156, 159, 181, 332
Ademović, Fadil: 115, 133, 286, 309, 314, 332, 417, 498
Adler, Nanci: 254
Adžajlić - Dedović, Azra: 139, 332
Adžanel, Fuad: 8, 327, 523
Ahmić, Amir: 180, 226, 330, 523
Ajanović, Dževdeta: 283, 332
Ajanović, Enver: 99, 332, 447
Ajanović, Irfan: 305
Ajanović, Jasmin: 332
Ajnadžić, Nedžad: 51, 143, 145, 229, 288, 303, 308, 329, 332, 433
Akashi, Yasushi: 25
Akšamija, Mehmed: 2
Aktsoglou, Z. Iakovos: 157, 349
Alibašić, Ahmet: 290, 332
Alibašić, Mirhet: 332
Alibegović, Ibrahim: 115, 332
Aličković, Ešref: 48, 90, 182, 328
Alić, Azmir: 161, 164, 332
Alić, Mujo: 34, 61, 62, 63, 64, 116, 285, 312, 332, 416, 491, 492
Alija, Ismet: 289, 325, 332, 437
Alispahić, Bakir: 159, 181, 284, 286, 332, 411, 422, 523
Alispahić, Selma: 307

Alkalaj, Sven: 99, 333
Al-Khasawneh, Awn Shawkat: 409
Almén, Edgar: 263, 333
Alsheh, Yehonatan: 159, 333
Alvarez, Alex: 255
Aljović, Zijada: 158, 333
Ambos, Kai: 172
Amundsen, Ivar: 265
Andrei, Roxana: 137, 333
Andrić, Ivo: 78, 79, 111
Anđelić, Novak: 117, 139, 333
Anđelić, Pavo: 86
Aničić, Miljenko: 101, 333
Antamarian, Carlos: 159, 333
Anzulović, Branimir: 115, 302, 333
Apsel, Joyce: 154, 165, 333
Apuuli, Kasaija Phillip: 157, 162, 333
Arnaut, Damir: 160, 333
Arnaut, Mirsada: 333
Arnaut - Haseljić, Meldijana: 8, 35, 70, 72, 73, 85, 95, 159, 178, 182, 197, 213, 218, 227, 238, 239, 249, 250, 276, 318, 319, 320, 328, 423, 488, 523
Arnautović, Ramo: 283, 333, 393, 397
Arnautović, Samir: 174, 181, 319, 320, 333, 506
Arnautović, Šaćir: 333
Arria, E. Diego: 130, 132, 257, 296, 333, 427, 469, 472, 473, 505
Auron, Yair: 157, 254, 333
Avdagić, Amir: 160, 333
Avdić, Fahrudin: 334
Avdović, Alma: 334

Avdović, Erol: 309
Aviezer - Steiner, Mirjam: 174, 334
Aydin, Kemal: 158, 334

B

Babić, Ljubo: 118, 133, 334
Babić, Milan: 315
Babić, Suljo: 103, 334
Babuna, Aydin: 138, 254, 334
Bacon, Gordon: 467
Badr, Muhammed: 103, 254, 334
Bagarić, Tina: 329
Bahm, F. Karl: 138, 257, 262, 263, 265
Bahto, Hamid: 229, 334
Bajalica, Dimitrije: 115, 334
Bajramović, Esad: 61, 62, 63, 64, 334
Bajrić, Adnan: 159
Bajtal, Esad: 237, 284, 288, 321, 324, 334, 439
Bakić, Ibrahim: 274, 334
Balakian, Petar: 149, 160,
Balić, Hasan: 118, 140, 160, 171, 289, 325, 334, 437
Balić, Smail: 101, 117, 334
Balokian, Peter: 165, 334
Balorda, Jasna: 65, 66, 67, 82, 83, 126, 128, 136, 143, 144, 146, 159, 166,
262, 280, 313
Balta, Ivan: 204
Bandžović, Safet: 67, 69, 114, 137, 181, 278, 281, 284, 285, 286, 310, 334, 403
Banović, Damir: 92
Barbera - Marelo, Juan: 259, 357

Bardgett, Suzanne: 154, 334
Barrister, John Jones: 225, 350
Bartrop, R. Paul: 131, 158, 335
Bassiouni, Cherif: 97, 98, 104, 257, 335
Bašić, Haris: 335
Bašić, Sanela: 231, 335
Batha, Elizabeth: 155, 335
Baum, K. Steven: 154
Bavčić, Uzeir: 288, 315, 335
Baždar, Esad: 334
Beadar, Milena: 298
Beč - Neumann, Janja: 132, 170, 183, 230, 257, 275, 321, 330, 497, 510
Bečarević, Almir: 328
Bećirović, Fikret: 8, 53, 66, 67, 70, 72, 73, 86, 88, 92, 94, 95, 159, 165, 166, 167, 168, 171, 205, 211, 213, 219, 221, 228, 237, 241, 242, 265, 276, 277, 280, 289, 296, 315, 323, 329, 436
Bećarević, Akif: 51, 335
Bećirević, Edina: 138, 153, 285, 324, 335
Bećirović, Asaf: 135
Bećirović, Džemal: 335
Bećirović, Hajriz: 64, 65, 66, 132, 145, 159, 171, 181, 285, 286, 296, 306, 310, 335, 377, 390, 406, 419, 523
Bećirović, Ibrahim: 135, 335
Bećirović, Zijad: 184, 335
Beganović, Edin: 523
Beganović, Mustafa: 284, 335
Begić, Amra: 154, 335
Begić, Jusuf: 335
Begić, Kasim: 282, 335

Begić, Mujo: 71, 72, 288, 289, 323, 324, 335, 431, 440, 441, 523
Begović, Mirnesa: 313, 336
Behmen, Alija: 233, 316, 336, 523
Behrens, Paul: 254
Bektašević, Dževad: 189
Bennouna, Mohamed: 409
Berberović, Ljubomir: 102, 229, 237, 289, 336, 512
Berg, van den Dion: 132, 261, 336
Bergmeier, Wolfgang: 259
Berić, Gojko: 315
Beridan, Izet: 56, 57, 58, 59, 102, 226, 327, 336
Berman, M. David: 259, 336
Berry, E. Marie: 254
Bešić, Muhamed: 101, 336
Beširević - Regan, Jasmina: 117, 138, 154, 336
Bhavnani, Ravi: 155, 336
Bibić, Hajra: 8, 328, 523
Bickford, Laus: 203
Bičakčić, Edhem: 523
Biesen, van den Phon: 103, 131, 257, 336
Bijak, Jakub: 17, 18, 41
Bijedić, Bahrudin: 167, 238, 291, 305, 311, 336, 396, 405
Bijedić, Izet: 238, 336
Bijedić, Senad: 327
Bikić, Abedin: 174, 336, 489
Biletić, Sandra: 317
Biondich, Mark: 259, 336
Biser, Šerif: 310
Biserko, Sonja: 19, 133, 137, 153, 237, 257, 324, 330, 510, 524

Blum, Maayan: 162
Blum, Morgan: 159, 336
Blum, Rony: 154, 336
Boarer, Sam: 159, 336
Boersema, R. Jacob: 153, 156
Bogdanić, Milan: 467
Bogićević, Bogić: 52
Bojčić, Šerif: 240, 241, 313, 314, 336
Bojičić, Šefika: 337
Bojić, Mehmedalija: 114, 337
Bombasaro - Brady, Jessica: 265
Bomberger, Kathrynne: 156, 202, 337
Bonar, Milica: 213, 329
Borello, Federico: 259, 337
Borovac, Semiha: 161, 337
Borovina, Suljo: 48, 50, 283, 337
Borovinsky Tomas: 37, 154, 337
Bösch, Rahel: 103, 257, 337
Bošnjović, Ilijas: 138, 337
Botonjić, Džemal: 116, 337
Boukar, Philippe: 189, 490
Bower, Jonathan: 159, 337
Boyle, Francis Anthony: 34, 104, 110, 113, 114, 131, 255, 257, 290, 301, 302, 330, 389, 472, 473, 524
Boyner, Cem: 101
Bradol, Jean - Herve: 255
Bravo - Mehmedbašić, Alma: 117, 337
Brehm Nyseth, Hollie: 265
Bringa, Tone: 154, 337

Brivati, Brian: 160, 337
Brkić, Ksenija: 337
Brkić, Salih: 337
Brković, Luka: 102, 337
Brown, Rupert: 156, 337
Broz, Josip Tito: 82, 219, 314, 419
Brulić, Ibro: 181
Bryan, Nicole: 158, 338
Bryant, Lee: 103, 338
Buckley - Zistel, Sussane: 157, 338
Bulajić, Ivan: 28
Bulić, Ibro: 337
Buljina, Šehzija: 524
Burg, Steven: 257
Bušatlić, Ismet: 282, 338
Buturović, Adi: 328
Byamukama, Shivon: 158, 338

C

Cameron, Hazel,: 156, 157, 338
Carpanezzi, Mariana: 159, 338
Carpenter, Charli: 134, 137, 155, 259, 338
Carpenter, Edward: 157, 338
Casero, Agnes: 260, 338
Caspary, Ralf: 384
Castano, Emanuele: 156, 338
Charny, Israel: 37, 153, 161, 165, 311, 338, 482, 484
Chary, Meena: 158, 338

Christian, Cindy: 138, 338
Cigar, Norman: 34, 41, 113, 115, 157, 255, 257, 274, 277, 290, 291, 301, 302, 305, 310, 330, 387, 390, 396, 461, 524
Cihlarž, Zdenko: 109, 338
Cikotić, Selmo: 138, 153, 181, 229, 278, 338
Citroni, Gabriella: 203
Claus, Leggewie: 201
Cohen, Philip: 108, 338
Colić, Mladenko: 206
Condarppa de Pamela: 338
Conly, Burget: 178
Conway, Paul: 158, 338
Coollege, Mc Daniel: 155
Crnkić, Zahid: 161, 338
Cvitković, Ivan: 12, 46, 47, 48, 101, 237, 280, 339, 524

Č

Čaklovića, Faruk: 147, 154, 171, 180, 230, 269, 280, 281, 311, 319, 339, 495, 506, 524
Čaušević, Enver: 299
Čaušević, Jasna: 139, 339, 486, 487
Čaušević, Redžo: 288, 339
Čaušević, Samir: 327
Čavak, Nahid: 287
Čebirić, Mirsad: 339
Čedić, Ibrahim: 281
Čefo, Nevres: 327
Čehajić, Ejub: 302
Čehić, Ejub: 116, 283, 339

Čejvan, Nurija: 327

Čekić, Smail: 2, 8, 12, 14, 15, 17, 19, 23, 26, 27, 28, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 45, 48, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 82, 83, 84, 85, 87, 88, 91, 93, 94, 96, 97, 99, 101, 104, 105, 106, 107, 108, 110, 111, 114, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 130, 131, 137, 142, 144, 145, 146, 147, 149, 153, 162, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 174, 175, 176, 177, 178, 180, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 197, 199, 206, 207, 208, 209, 212, 213, 215, 217, 219, 221, 222, 223, 224, 227, 233, 237, 239, 240, 245, 248, 261, 263, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 287, 289, 294, 295, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 327, 378, 379, 383, 385, 391, 393, 399, 402, 405, 406, 408, 412, 421, 423, 425, 430, 441, 445, 446, 447, 448, 451, 452, 453, 454, 455, 458, 459, 461, 465, 466, 467, 468, 469, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 482, 486, 487, 488, 489, 490, 493, 498, 502, 504, 506, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 524

Čelebić - Džuvčić, Sadžida: 8, 329

Čengić, Nejra Nuna: 158, 339

Čikić, Ibrahim: 288, 315, 339, 430

Čišić, Stana: 322, 339, 510

Čohodarević, Emin: 179

Čolić, Muhamed: 339

Čović - Gluhić, Lejla: 197, 329

Ć

Ćatić, Belma: 339

Ćatić, Ibrahim: 241

Ćehajić, Sabina: 156, 339

Ćenanović, Amer: 161, 339
Ćosić, Bora: 383
Ćosić, Dobrica: 94, 95, 236, 296, 430, 436, 511, 512
Ćosić, Ervin: 339
Ćulov, Halid: 81
Ćuskić, Fikret: 281, 317, 318, 322, 324, 325

D

Dackombe, Barry: 157, 339
Dalagija, Faruk: 183, 232, 288, 313, 339, 491
Dautbašić - Klempić, Fatima: 189
Dautbašić, Hava: 339
Dautbašić, Nermina: 35, 161, 286, 313, 339, 415, 492
Dautbašić, Sabahudin: 51, 340
Debnath, Angela: 158, 340
Degan Vladimir – Đuro: 226, 340
Degirmencioglu, Ani: 160, 340
Deković, Mehmed: 102, 103, 340
Delić, Amira: 295, 306, 340, 398
Delić, Rasim: 283, 306, 310, 340
Delić, Selma: 329
Demir, Mensur: 201
Demirović, Mujo: 116, 288, 289, 323, 340
Demoyan, Hayk: 157, 163, 340
Dervišević, Alaga: 67, 155, 340
Dervišević, Mirnes: 160, 340
Dicaprio, Lisa: 135, 158, 340
Diner, J. Staevan: 269

Divjak, Jovan: 99, 102, 133, 309, 314, 340, 498
Dizdar, Mehmed: 160, 340
Dizdar, Senada: 340
Dizdar, Zdravko: 289, 315, 324, 340
Dizdarević, Ismet: 8, 48, 53, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 67, 78, 80, 81, 82, 92, 102, 109, 116, 122, 125, 127, 130, 131, 134, 144, 145, 159, 167, 168, 181, 219, 225, 229, 237, 244, 276, 277, 278, 281, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 294, 295, 299, 300, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 330, 397, 423, 427, 466, 468, 469, 472, 473, 488, 489, 491, 493, 494, 498, 502, 504, 506, 510, 512, 524
Dizdarević, Jasmina: 116, 340
Dizdarević, Raif: 314, 341
Dizdarević, Salahudin: 102, 340
Dizdarević, Zehra: 232, 341
Dokhanch, Khalil: 139, 341
Doleček, Vlatko: 230, 341
Donia, Robert: 133, 255, 257, 261, 341, 378, 524
Doubt, Keith: 113, 117, 139, 155, 165, 257, 341
Draganović, Adil: 116, 341
Dreca, Tarik: 327
Drino, Almir: 341
Drouin, Marc: 153, 156, 341
Dučić, Ferida: 274, 341
Dučić, Sanela: 341
Dukić, Amna: 341
Dupljak, Rasim: 306
Duraković, Ćamil: 239
Duraković, Esad: 284, 286, 319, 323, 341, 513

Duraković, Nijaz: 12, 46, 47, 52, 132, 225, 232, 274, 275, 280, 285, 287, 288, 296, 297, 299, 300, 303, 307, 309, 310, 312, 330, 378, 454, 455, 458, 459, 468, 475, 488, 524

Duraković, Selma: 341

Durić, Rašid: 117, 341

Durmišević, Enes: 279, 341

Dušić, John: 257, 448

Dwyer, Leslie: 159, 341

DŽ

Džambasović, Asim: 228, 341

Džambegović, Azra: 341

Džananović, Džemal: 161, 341

Džananović, Muamer: 8, 72, 329

Džananović, Zijad: 297

Džanić, Asaf: 171, 287, 342

Džanić, Elma: 342

Džanko, Ahmed: 328

Džanko, Damir: 179

Džanko, Muhamed: 342

Džuderija, Saliha: 203

Džudžević, Esad: 321

Džugur, Lutvo: 307

Đ

Đelilović, Asim: 342

Đelmo, Zenaid: 342

Đokić, Hakija: 313
Đozić, Adib: 181, 189, 239, 342
Đozić, Hakija: 68, 109, 160, 184, 342
Đozo, Vahid: 287
Đuraš, Mišo: 318, 342, 504

E

Earl, Hilary: 154, 155, 342
Eastwood, Maggie: 158, 342
Edelman, Marek: 100, 342
Efendić Hasan: 230, 313, 315, 342, 491
Ehn, Erik: 157, 342
Eichmann, Adolf: 243, 244, 245
Eide, Trine: 160, 342
Elewa Badar, Muhamed: 195
Elezović, Tesma: 102, 342
Eltringham, Nigel: 37, 157, 158, 195, 342
Emmert, Tom: 136, 257, 342
Eng, Kok - Thay: 157, 159
Ergen, Erdal Sabri: 265, 342
Esmat, Nora: 160, 342
Esperaza, Marcia: 156, 343
Evans, John: 160, 343

F

Faber, Mient Jan: 134, 343
Fabijančić - Gagro, Sandra: 234, 343

Fagin, Amy: 158
Fassier, Bernard: 260, 467
Fazlić, Hasan: 295, 311, 343, 406
Feierstein, Daniel: 157, 165, 343
Feinstein, Stephen: 155, 158, 165, 343
Fejzić - Čengić, Fahira: 184, 277, 343
Felić, Hazim: 116, 343
Feratović, Ekrem: 327
Fernandez, Maria: 301, 343
Ferstein, Daniel: 156
Ferušić, Greta: 102, 343
Filandra, Dika: 329
Filandra, Šaćir: 57, 313, 316, 343, 499
Filipović, Kenan: 343
Filipović, Muhamed: 99, 100, 114, 130, 131, 134, 180, 225, 237, 286, 288, 307, 313, 319, 320, 321, 323, 330, 378, 432, 468, 469, 473, 495, 506, 513, 524
Filipović, Nikola: 52
Filipović, Satko: 328
Filipović, Zlatan: 328
Filipović, Željko: 343
Filloux, Catherine: 159, 343
Finci, Jakob: 168, 189, 322
Fischer, Martin: 101, 343
Fišer, Azra: 343
Fišer, Stamenko: 288, 343
Fočo, Mirsada: 344
Forić, Sakib: 324
Frechette, Nicole: 159, 344
Frieze, Donna - Lee: 154, 254, 344
Frostig, Karen: 155, 158, 344

G

- Gabeljić, Alma:** 35
Galić, Jure: 219, 309, 344
Galić, Stanislav: 16, 17, 268
Gangi, Jane: 344
Ganić, Ejup: 225, 344
Gariban, Sevane: 158, 344
Garkawe, Sam: 160, 344
Gashi, Flamur: 263, 344
Gasparini, Alberto: 254, 258, 344
Gašić, Milena: 281
Gavrankapetanović, Faris: 230, 344
Gavrankapetanović, Ismet: 231, 344
Gavrić, Saša: 92
Gearge, F. Thomas: 270
Gebert, Konstanty: 104, 344
Georgelin, Herve: 155, 344
Gerardo Pinnetti, Carlo: 180
Gerber, Simon: 344
Ghali, Boutros Boutros: 25, 106
Gigliotti, Simone: 154, 344
Glassman, Joel: 270, 344
Godinjak, Edhem: 102
Gojer, Gradimir: 228, 312, 316, 344, 499
Golden, C. Dennis: 270, 345
Goldenberg, Myrna: 156, 345
Goldstone, Richard: 26
Golić, Bajro: 115, 345

Gould, B. John: 103, 110, 113, 345
Grabovica, Almir: 8, 329
Grabovica, Anel: 329
Grabovica, Fikret: 322, 345, 510
Grajower, Fay: 155, 345
Grappe, Michel: 234
Gratz, Dennis: 137
Grba, Ismet: 524
Grbo, Ismet: 101, 139, 237, 288, 300, 305, 328, 345, 458
Grinberg, Jacques: 255
Grubišić, Šime: 345
Gsponer, Mathias: 155, 345
Guldenphennig, Johann: 255
Gunfeld, Fred: 157, 345
Gušić, Salko: 135, 182, 345
Gušić, Sejdalija: 281
Gutman, Roy: 32, 34, 48, 101, 113, 257, 258, 262, 290, 298, 302, 345, 378, 380, 524
Guzin, Semin: 133, 345

H

Habibović, Suada: 345
Hadžagić, Adnan: 345
Hadžiahmetović, Mahir: 309, 345, 475
Hadžibegović, Iljas: 57, 58, 59, 60, 345, 524
Hadžić, Adnan: 328
Hadžić, Damir: 306
Hadžić, Dženana: 345
Hadžić, Kadira: 274, 345, 396

Hadžić, Lejla: 329
Hadžić, Mehmedalija: 103, 317, 345
Hadžiefendić, Abdurahman: 346
Hadžihasanović, Aziz: 115, 346
Hadžihasanović, Enver: 281, 317, 318
Hadžikadić, Mirsad: 134, 262, 346, 474
Hadžiosmanović, Ismet: 432
Hadžiosmanović, Lamija: 346
Hadžizulfić, Sabina: 328
Hadžović, Mehmedalija: 284, 309, 346, 475
Hadžović, Sabira: 315, 346
Hadžović, Sead: 114, 346
Hadžović, Suada: 346
Hafizović, Rešid: 280, 306, 319, 346
Hajdarević, Alma: 328
Hajdarević, Hadžem: 281
Hajdarević, Irma: 346
Hajir, Youssef: 232, 346
Hajrić - Čaušević, Alma: 72, 73, 239, 329
Halilagić – Omić, Sejda: 287
Halilagić, Rasim: 48, 61, 62, 63, 64, 67, 286, 287, 346, 413
Halilbegović, Nihad: 310, 317
Halilović, Enver: 237, 346
Halilović, Hariz: 159, 181, 182, 346
Halilović, Safet: 2, 104, 202, 286, 289, 300, 346, 439, 458, 524
Halo, Thea: 157, 346
Hamzić, Muharem: 306
Handanagić, Suad: 279
Handžić, Mehmed: 76

Haračić, Šejla: 181, 346
Hardi, Choman: 149, 160, 346
Harmon, Mark: 225, 346
Harris, Marshall Freeman: 103, 347
Hartmann, Florence: 153, 183, 227, 234, 347
Hasanbegović, Hidajeta: 160, 347
Hasanbegović, Lamija: 347
Hasanbegović, M. Midhat: 140, 347
Hasanović, Almir: 159, 347
Hasanović, Hasan: 189
Hasečić, Bakira: 160, 234, 347, 525
Hasić, Duljko: 20, 60, 61, 62, 63, 64, 160, 231, 251, 284, 309, 347, 404, 475, 476
Hasić, Zijad: 174, 180, 226, 325, 347
Haskić, Elvisa: 35, 161, 164, 347
Hastings, Adrian: 103, 110, 347
Hauser, Monika: 102, 113, 116, 347
Haye, de la Jos: 138, 347
Hebib, Avdo: 160, 299, 304, 306, 307, 347
Hećo, Faid: 36, 159, 171, 184, 284, 308, 347, 403
Heidi, Rudolf: 103, 118, 257, 365
Heinemann - Bixby, Martha: 155, 336
Heinen, Armin: 487
Helen Jarvis: 350
Herbst, Anne: 100, 347
Herik, Larissa: 172
Hero, Mensud: 160, 184, 295, 311, 347, 405
Herter, Gervard: 259
Herzfeld, Noreen: 139, 347
Hetland, Arve: 18

Hidić - Demirović Ramajana: 153, 347
Hinton, Alex: 37, 155, 165, 195, 257, 347
Hirsch, Herb: 157, 165, 347
Hitchcock, Robert Karl: 159, 348
Hitler, Adolf: 208
Hoare, Quintin: 273
Hochmann, Thomas: 154, 348
Hodge, Carole: 138, 156, 348
Hodović, Aćif: 348
Hodović, Avdo: 348
Hodžić, Alija: 348
Hodžić, Sead: 103, 348
Hodžić, Senka: 329
Hodžić, Šefko: 312, 348
Hogan, Barry: 348
Holcom, Andrew: 160, 348
Hot, Hilmija: 327
Hotić, Kada: 160, 209, 348
Hovannisian, G. Richard: 153, 348
Hrelja, Kemal: 297
Hrnjić, Emira: 348
Hrustić, Amer: 161, 348
Hubjer, Edina: 328
Hudnall, C. Amy: 153, 348
Hujdur, Amira: 317
Hukić, Fatima: 118, 348
Huković, Seid: 286, 348
Hurem, Rasim: 101, 348
Hurtić, Murat: 348
Huseinbašić, Ćamil: 349

Huseinović, Avdo: 182, 229, 317, 349

Husić, Sedika: 348

Hutsh, Franz - Josep: 136

I

Ibišević, Eldina: 329

Ibrahimagić, Omer: 52, 108, 115, 132, 154, 170, 174, 180, 203, 229, 284, 288, 296, 308, 312, 320, 322, 349, 429, 488, 489, 506

Ibraković, Dželal: 115, 238, 349

Ibrić, Vanes: 239, 349

Ibrulj, Nijaz: 288, 349, 321

Imamović, Enver: 279, 306, 314

Imamović, Fadil: 183

Imamović, Mustafa: 76, 101, 111, 133, 137, 274, 275, 279, 297, 298, 303, 305, 307, 349, 525

Ingelaere, Bert: 349

Ingrao, Charles: 131, 257, 258, 260, 349

Iovita, Alexandrina: 135, 137, 349

Isić, Selim: 241, 349

Išek, Tomislav: 226, 314, 349, 498

Ivošević, Milorad: 467

Izetbegović, Alija: 24, 88, 91, 99

J

Jacob R. Boersema: 336

Jacobs, Steeve: 174

Jacobs, Steven Leonard: 155, 165, 349

Jaganjac, Azra: 228, 349
Jagger, Bianca: 373
Jahić, Eldina: 349
Jahić, Elvira: 295, 349
Jakupović, Adelma: 265
Jakupović, Adem: 116, 349
Jalimam, Salih: 132, 289, 350
Janjić, Tatjana: 350
Jarman, Neil: 255
Jarvis, Helen: 160, 162
Jaspers, Huub: 136, 262, 350
Jašarević, Faruk: 281
Jašarević, Fuad: 8, 51, 52, 327, 525
Jeleč, Abdulah: 79, 119, 350
Jelenek, Miran: 327
Jelovac, Ramiz: 241, 350
Jensen, L. B. Stevan: 254
Jessee, Erin: 156, 350
Joeden - Forgey, Elisa: 158
John - Jonathan Gould: 103, 110, 113
John B. Guld: 117
Johnson, Kathryn: 137, 155, 350
Jones, Adam: 156, 350
Jones, John: 225
Jonkheer Harm de Jong: 101, 350
Juhl, Kirsten: 154, 350
Jusić, Dževad: 350
Juzbašić, Dževad: 203

K

Kabil, Azemina: 350

Kacin, Jelko: 180, 350, 493

Kadrić, Jusuf: 33, 77, 82, 282, 300, 307, 308, 350, 385, 458, 459, 460

Kafedžić, Mujo: 137, 184, 238, 288, 321, 350, 429

Kahrimanović, Sulejman: 102, 351

Kahrović, Amila: 351

Kajan, Ibrahim: 117, 351

Kajević, Fehim: 315

Kajmović, Munib: 323, 351, 518

Kalajdžisalihović, Fahira: 50, 351

Kalayijan, Anie: 153, 160, 351

Kaljanac, Envera: 351

Kamberović, Husnija: 281, 286, 314, 317, 318, 351

Kamhi, Blanka: 351, 396

Kamhi, David: 303

Kamhi, Moreno: 320

Kamhi, Rafael: 320

Kandić, Nataša: 131

Kapić, Suada: 228, 351

Kapidžić, Mustafa: 275, 276, 280, 286, 331, 498, 525

Kapor, Miodrag: 155, 351

Karabegović, Ibrahim: 118, 351, 461

Karadžić, Radovan: 420, 438

Karahasan, Dževad: 383

Karavelić, Vahid: 36, 135, 231, 280, 281, 284, 303, 304, 306, 312, 317, 351, 398, 488

Karčić, Fikret: 160, 351

Karić, Enes: 290, 300, 303, 351
Karić, Maid: 351
Karić, Renata: 291, 412
Karić, Rifat: 109
Karović, Ibrahim: 160, 351
Karović, Merisa: 8, 19, 67, 72, 86, 90, 93, 95, 159, 176, 178, 182, 185, 186, 197, 201, 214, 216, 217, 231, 239, 276, 314, 316, 317, 318, 321, 329, 425
Karović, Šaban: 351
Kartika, Putri Astrid: 157, 159, 351
Kasero, Agnes: 133
Kassongo, Mayombo: 234, 352
Kasumi, Haki: 157, 352
Kešetović, Rifat: 136, 154
Katana, Amela: 352
Katkić, Ahmed: 352
Kavazović, Aida: 328
Kay, Steven: 17
Kazazić, Jasmin: 241
Kebir, Emir: 216
Kebo, Miro: 133, 352
Keith, Brian: 409
Keketović, Elma: 352
Kenar, Nesrin: 131, 352
Kennedy, Harry: 176
Kenović, Mehmed: 51, 352
Kent, Gregory: 195, 254
Kermo, Elvedin: 352
Kern, John: 157, 352
Kešetović, Rifat: 109, 136, 154, 352

Kešo, Safet: 161, 352
Kilić, Edis: 352
Kilpatrick, Alan: 160, 352
Kimura, Akio: 154, 352
King, L. Lorrie: 160, 352
Kinzler, Hanna: 160, 352
Kissi, Edward: 154, 157, 352
Kjell Arild Nilsen: 292, 324, 361
Klein, Jacques Paul: 255
Kleinert, Detler: 103, 353
Kličić, Smail: 117, 353
Kliko, Amir: 68, 69, 70, 71, 73, 86, 93, 197, 213, 221, 249, 278, 281, 317, 318, 322, 324, 325, 329
Klinkner, Melaine: 158, 353
Klobučarić, Aleksandar Saša: 160, 353
Klonowiecka - Milart, Agnieszka: 156, 353
Klonowski, Eva Elvira: 116, 136, 154, 353
Kljuić, Stjepan: 99, 104, 229, 353
Kobašlija, Alma: 52, 353
Kočan, Esad: 315
Komšić, Ivo: 158, 229, 353
Konaković, Hamza: 353
Kontić, Boro: 281
Konjicija, Abdulah: 109, 353
Korać, Žarko: 19, 321, 353, 510
Korkut, Boik: 175, 353
Korman, Ibrahim: 353
Koroma, Abdul: 409
Koštunica, Vojislav: 291, 305

Kourkoulas, Dimitris: 260, 353
Kovach, Karen: 159, 353
Kovač, Nikola: 130, 133, 157, 353
Kovačević, Avdija: 289, 325, 353, 437
Kozadra, Badema: 354
Kozar, Đuro: 306
Kožar, Azem: 139, 183, 204, 237, 354
Kožemjakin, Boris: 209
Krause, Kristina: 174, 354
Krcić, Šefket: 237, 354
Kreća, Milenko: 409
Kreso, Muharem: 34, 52, 68, 69, 77, 78, 79, 80, 100, 108, 111, 114, 119, 121, 122, 123, 124, 128, 134, 143, 145, 146, 159, 171, 182, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 290, 291, 293, 294, 295, 296, 299, 302, 303, 304, 306, 308, 309, 310, 311, 330, 382, 383, 391, 393, 395, 396, 400, 404, 406, 409, 410, 435, 461, 476, 525
Kršo, Aida: 281
Krzić, Muharem: 115, 354
Kulauzović, Jasmina: 118, 354
Kučan, Milan: 148
Kučukalić, Abdulah: 117, 354
Kuka, Ermin: 8, 72, 73, 87, 95, 231, 239, 251, 281, 316, 329
Kulagić, Amir: 239
Kulaglič, Samir: 276, 354
Kulauzović, Jasmina: 118
Kulenović, Adil: 325, 354
Kulenović, Faruk: 231, 354
Kulenović, Salih: 284, 306, 354
Kulenović, Saudina: 327

Kulenović, Tarik: 324, 354
Kulenović, Tvrtko: 307
Kuloglija, Mirsad: 354
Kulovac, Almira: 354
Kunert, Günter: 383
Kuperman, J. Alan: 159, 354
Kurtćehajić, Suad: 238, 354
Kurtović, Merima: 354
Kwamboka Akombe, Roselyn: 158, 354
Kwon, O-Gon: 211
Kyrazopoulos, Vassilios: 157, 354

L

Lačević, Nermin: 355
Lagumdžija, Zlatko: 45, 46
Lamberzi, Martino: 259
Lambrichs, L. Louise: 154, 170, 183, 355, 497
Lang, Dirk: 262
Lang, Slobodan: 160, 355
Lapandić, Nermin: 184, 355
Lapenda, Matija: 48, 289, 355, 379, 432, 506, 525
Lapenda, Stjepan: 34, 170, 174, 285, 289, 312, 320, 355, 412, 416, 432
Lasserre, Isabelle: 256
Lavić, Senadin: 140, 228, 237, 285, 308, 310, 322, 325, 355
Lazović, Miro: 99, 100, 325, 355
Lazović, Mufid: 355
Leaman, Oliver: 133, 134, 355, 474
Lee, Lee: 158
Legeberge, Gerard: 136, 355

Leho, Fatima: 432
Lemelson, Rob: 158, 159, 355
Levinger, Matthew: 159, 355
Levy, Marien: 164
Leydesdorff, Selma: 139, 147, 153, 355
Lichtmann, R. Maria: 261, 355
Ličina, Amir: 52
Lindert, Jutta: 154, 157, 160, 355
Linn, Ruth: 157, 355
Lipstadt, Deborah: 163, 311
Livada, Svetozar: 117, 355
Loga, Slobodan: 159
Loncl, Francois: 355
Lončarić, Neda: 18
Lorden, F. Toan: 262, 355
Lovrenović, Dubravko: 305, 356
Lovrenović, Ivan: 12, 46, 47
Lubomudrov, Vladimir: 255
Lukač, Sabina: 356
Lukić, Rada: 328
Lundborg, Izabela: 154, 356

LJ

Ljubović, Senadin: 155, 228, 234, 355

M

Macgregor, Isabelle: 158, 356

Maćić, Bećir: 12, 34, 35, 36, 46, 47, 48, 52, 53, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62,

63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 85, 86, 100, 104, 106, 107, 108, 111, 116, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 140, 143, 144, 145, 146, 147, 165, 166, 167, 168, 171, 176, 177, 182, 186, 194, 197, 199, 203, 204, 205, 206, 207, 210, 211, 212, 213, 215, 219, 262, 274, 275, 276, 279, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 291, 296, 298, 300, 301, 302, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 313, 314, 315, 316, 318, 319, 320, 327, 379, 391, 393, 395, 399, 423, 466, 493, 525

Macleán, Pam: 153, 356

Maglajlić, Munib: 12, 46, 47, 356

Mahiou, Ahmed: 409

Mahmutbegović, Elmir: 356

Mahmutčehajić, Rusmir: 301

Mahmutović, Dževad: 109, 135, 184, 356

Mahoney, Kathleen: 104, 356

Maitles, Henry: 154, 356

Majian, S. Edward: 155, 160, 356

Makar, Anđelko: 134

Malagić, Đulesma: 328

Malcolm, Noel: 103, 273, 356

Maličević, Senada: 158, 356

Malik, Mustafa: 103, 356

Malkidis, Theofanis: 157, 356

Maloku, Albin: 157

Mannecke, Martin: 156

Marcano, Richard: 159, 356

Marijan, Davor: 318

Marika Csapó, Rita: 177

Marinković, Radomir: 101, 290, 356, 387

Markešić, fra Luka: 139, 228, 356

Marković, Ljubiša: 304
Marković, S. Dragan: 280
Markusen, Eric: 34, 41, 130, 131, 136, 137, 147, 151, 255, 257, 258, 260, 262, 330, 379, 469, 472, 473, 525
Marquart, Sharon: 159, 356
Marshall Freeman Harris: 103
Marsoobian, T. Armen: 154, 159, 356
Maslak, Nijazija: 114, 288, 323, 324, 357
Masse, Brian: 263, 357
Massey, Jacques: 261
Mastalić - Košuta, Zilha: 19, 50, 67, 72, 86, 159, 166, 171, 178, 183, 185, 186, 197, 201, 214, 217, 221, 231, 239, 240, 276, 314, 316, 317, 318, 321, 328, 425
Mašić, Nijaz: 109, 135, 285, 300, 357
Mašović, Amor: 109, 129, 136, 154, 162, 182, 241, 287, 313, 318, 320, 330, 357, 379, 506, 525
Mašović, Cezar: 328
Mawr, Bryn: 154
Mayersen, Deborah: 153, 357
Mays, Lawrence: 262, 357
Mazowiecki, Tadeusz: 32, 254, 257
Mc Kinney, Stenphanie: 153, 155, 352
McCloskey, Frank: 103, 357
McCullough, Rachel: 156, 357
McKanzie, Lewis: 264
McLean Hilker, Lyndsay: 157, 158
Međedović, Šefko: 274, 357
Mehanović, Sanela: 328
Mehinagić, Izet: 109, 357
Mehmedović, Hatidža: 189

Meirhenrich, Jens: 158, 357
Mekić, Faruk: 357
Melson, Robert: 154, 357
Memić, Mustafa: 82, 286, 306, 357, 414
Memija, Mufid: 357
Memišević, Adela: 329
Memišević, Ehlimana: 158, 357
Memišević, Fadila: 101, 109, 132, 189, 231, 331
Mennecke, Martin: 156, 158, 311, 357
Merelo - Barbera, Juan: 357
Mesić, Stjepan: 19, 318, 358, 502
Mešan, Sabina: 358
Mešetović, Amela: 358
Mešić, Muhamed: 165, 166, 168, 171, 175, 275, 276, 358, 412, 482
Mešinović, Haris: 274, 358
Mešković, Jasmin: 358
Mešković, Mirza: 8
Metraux, Jean - Claude: 180, 358
Meyers, Lisabeth: 160, 358
Mezetović, Selma: 158, 358
Midlarsky, I. Manus: 195, 358
Midlarsky, R. Elizabeth: 156, 358
Mihailović, Draža: 192, 245, 418, 419
Mijović, Vasilije: 38
Miković, Milanka: 116, 231, 358
Milak, Enes: 116, 358
Milanović, Ante: 154, 284, 311, 358, 405
Miličević, Aleksandra Sasha: 155, 358
Milićević, Neđo: 204

Milišić, Senija: 140, 157, 280, 285, 358, 407
Miller, B. Paul: 133, 134, 155, 261, 358
Milošević, Dragomir: 16, 18, 227
Milošević, Slobodan: 16, 17, 26, 27, 29, 97, 106, 162, 166, 211, 227, 228, 291, 292, 310, 324, 409, 410, 438, 439
Minić, Miloš: 114, 303, 359
Mitchell, Jennifer: 262, 359
Mladić, Ratko: 277, 420, 439
Mlivo, Meliha: 359
Mogleh, Maged: 260
Mohebian, Seyed Hassan: 259, 359
Mojzes, B. Paul: 101, 265, 359
Moreno Ocampo, Luis: 172
Mossi, Marie: 234, 359
Mučibabić, Milko: 240
Muftić, Aida: 329
Muhić, Ferid: 288, 320, 322, 323, 359, 429, 513
Muhić, Sead: 2, 8, 329
Muhić, Sedžad: 160, 359
Muhović, Muslija: 276, 359
Mujakić, Muhamed: 153
Mujezin, Amela: 359
Mujkić, Asim: 288, 308, 321, 322, 324, 359, 429
Mujkić, Muhamed: 237, 359
Mulagić, Elvedin: 238, 359
Mulaibrahimović, Halim: 297
Mulaosmanović, Almir: 329
Mulder, Dirk: 131, 359
Müller, Stephan: 100, 359

Muminović, Rasim: 109, 299, 359

Münzel, Paul: 103, 359

Muračević, Eset: 283, 303, 359, 394

Muranović, Dijaz: 116, 360

Muratović, Rasim: 8, 50, 53, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 71, 73, 83, 85, 86, 88, 92, 94, 143, 145, 146, 148, 159, 165, 166, 167, 168, 171, 175, 176, 177, 178, 183, 189, 197, 205, 207, 210, 212, 213, 214, 218, 219, 221, 223, 230, 235, 240, 242, 243, 246, 251, 275, 276, 277, 278, 288, 292, 296, 309, 312, 313, 315, 317, 320, 321, 322, 323, 324, 328, 407, 410, 428, 436, 438, 476, 490, 491, 506, 512, 513, 518, 519

Musić, Suad: 306

Musić, Šemsudin: 290, 360, 451

Muslimović, Fikret: 115, 131, 229, 360

Mustafić, Ibran: 136

Mustafić, Mediha: 35

Mustafovski, Fatima: 360

Mušanović, Aida: 316

Mušić, Abdulmedžić: 116, 360

Mušić, Edin: 161, 360

Mušinbegović, Hasib: 278, 360

Mušović, Enes: 328

Mutangana, Jean Bosco: 156, 164, 360

Mutilović, Hamid: 313, 360

N

Nahoum - Grappe, Veronique: 102, 234, 360

Naimark, M. Norman: 131, 254, 360

Najetović, Džemal: 50, 132, 226, 232, 238, 288, 360, 512

Nakaš, Bakir: 231, 360

Neier, Ariyer: 97, 360
Neimarlija, Hilmo: 289, 360
Nettelfeld, J. Lara: 261, 360
Nevell, Richard: 159, 360
Nielsen Gitte Almer: 154, 361
Nikolić, Danilo: 189
Nikšić, Muzafer: 361
Nilsen, Kjell Arild: 292, 324, 361, 438
Novalić, Fahrudin: 115, 315, 361
Novinec, Simona: 159, 361
Nožić, Šemsudin: 328
Nuhanović, Asad: 57, 58, 59, 275, 361
Nuhanović, Hasan: 132, 160, 361, 525
Nuhanović, Mustafa: 305
Nuhanović, Samira: 159, 165, 269, 329
Nuhbegović, Halil: 361
Nuhić, Muhamed: 57, 58, 59, 100, 361
Nukić, Dželaludina: 35, 313, 361
Nukić, Sadmir: 35, 161, 361
Numić, Hajrudin: 297
Numić, Refik: 284, 361
Nurković, Selma: 241

O

O Halley, T. Michael: 255
Odobasić, Jasmin: 117, 154, 182, 361, 482
Olphus, Marcel: 383
Omanić, Ajnija: 231, 361
Omanović, Emir: 324

O'Meara, M. Richard: 158, 361
Omeragić, Merima: 8
Omerdić, Muharem: 102, 117, 137, 158, 183, 231, 300, 361
Omerika, Jusuf: 241, 287, 320, 361, 427
Omerika, Nusret: 287, 361
Omerika, Senad – Sudo: 68, 69, 71, 73, 182, 240, 241, 287, 313, 314, 362, 424
Omerović, Asim: 283, 362
Omerović, Enis: 68, 69, 70, 72, 73, 83, 84, 85, 88, 89, 92, 154, 171, 172, 175, 178, 181, 187, 188, 194, 197, 199, 200, 201, 203, 205, 206, 207, 210, 212, 213, 215, 216, 227, 235, 236, 242, 243, 244, 276, 277, 286, 313, 316, 329, 412
Omerović, Husejin: 67, 68, 70, 71, 73, 84, 90, 93, 95, 182, 183, 197, 207, 213, 216, 219, 221, 222, 230, 238, 239, 265, 331
Omerović, Jusuf: 323, 362
Omerović, Sedina: 329
Omersoftić, Amila: 51, 362
Operta, Memsudin Sutko: 311
Oro, Svetozar: 206
Oručević, Safet: 432
Osa, Yukie: 254
Osmanagić, Muris: 322, 362
Osmanbašić, Ibrahim: 316
Osmanović, Azir: 35, 362
Osmanović, Ibrišim: 362
Osorio, Thomas: 203
Østergård, Uffe: 405
Ostojić, Ljubica: 320
Owen, David: 25
Ožegović, Azemina: 362

P

Pajević, Izet: 156, 362

Palić, Esma: 160, 362

Pandurević, Vinko: 211

Pandžić - von Erdman Elisabeth: 100, 113, 342

Papo, Eliezer: 280, 281

Parent, Genevieve: 265

Parson, Rebecca: 153, 362

Parsons, J. Thomas: 156, 362

Paskin, Julia: 157, 362

Pašalić - Kreso, Adila: 283, 362

Pašalić, Alija: 362

Pašalić, Emir: 52, 362

Pašanbegović, Muhamed: 295

Pašić, Ibrahim: 297, 317, 322, 328, 362

Pašić, Šefkija: 327

Pavlović, Milika: 315

Pavlović, Slobodan: 159, 184, 362

Pečjak, Vid: 258, 362

Pejanović, Mirko: 2, 12, 46, 47, 111, 118, 131, 134, 158, 225, 229, 232, 288, 302, 303, 305, 306, 307, 310, 312, 314, 316, 323, 324, 330, 468, 488, 499, 509, 513, 525

Pejić, Marinko: 230, 362

Pejović, Slobodan: 315

Pekez, Ajša: 316, 318, 363, 502

Pekić, Milan: 288, 363

Pelesić, Muhidin: 100, 363

Pelidija, Enes: 138, 315, 363

Pérez Trivino Jose Luis: 195
Peroomian, Rubina: 153, 363
Perović, Latinka: 19, 134, 237, 286, 321, 363, 510
Petrila, T. Ann: 265, 363
Petrović, Dragoljub: 286, 363
Pettigrew, David: 37, 155, 159, 179, 182, 225, 232, 257, 265, 363, 525
Petzer, Tatjana: 255
Pezo, Nalvedina: 363
Philips, Brian: 160, 363
Pinnetti, Carlo Gerardo: 180, 195, 363
Pipinelli Artemis: 153, 160, 363
Pirri, John: 257, 264
Plenča, Dušan: 114, 363
Polimac, Lejla: 363
Polovina, Velida: 363
Polutak, Mustafa: 228, 287, 312, 313, 363, 491
Pomakoy, Keith: 160, 363
Ponte, del Carla: 484
Popović, Dragan: 203
Popović, Milan: 226, 288, 315, 363
Popović, Petar: 159, 363
Popović, Sabina: 305
Popović, Sava: 114, 363
Porter, Jack Nusan: 157, 364
Povržan, Katarina: 261, 364
Power, Samantha: 130, 131, 134, 364, 469
Premec, Vladimir: 209, 227, 230, 275, 300, 309, 316, 319, 323, 364, 437, 458, 499
Prkačin, Ante: 318
Prljača, Ago: 321

Prljača, Mustafa: 295, 364

Purišević, Fuad: 51, 282, 301, 364, 388, 391, 525

Purivatra, Atif: 12, 46, 47, 48, 52, 274, 279, 297, 298, 299, 303, 364, 451, 525

Purivatra, Mahir: 290, 298, 327, 380

Pusić, Vesna: 19, 318, 364, 502, 503

R

Radaković, Ilija: 115, 364

Radmanović, Nebojša: 168

Radončić, Halit: 328

Radovanović, Svetlana: 17

Radušić, Edin: 281, 317

Ramadanović, Branka: 276, 286, 287, 364

Ramić, Edin: 79, 119, 236, 330, 364

Ramić, Emir: 271, 331, 525

Ramljak, Alija: 109, 364

Ramović, Muhamed: 219

Ranjeva, Raymond: 409

Ravlić, Aleksandar Aco: 117, 364

Redžepagić, Enis: 364

Reid, Ruby: 156, 364

Repovac, Hidajet: 275, 277, 289, 297, 304, 323, 325, 364

Richter, Angela: 255

Richter, D. Elihu: 154, 156, 167, 254, 364

Rieff, David: 302

Risdijk, Erna: 136, 364

Risseeuw, Joh: 255

Rizvanović, Samija: 2, 70, 72, 73, 276, 277, 296, 328, 329

Rodinis, Andrej: 281

Roelling Fellow, Timothi: 104, 364
Rončević, Hasan: 290, 302, 364, 389
Rosenan, William: 147
Rosenblum, Warren: 177
Rousseau, Nanou: 233, 364
Royo, Martine: 234, 365
Rujanac, Zijad: 135, 159, 230, 304, 365
Russ, Carnahan: 271

S

SaCouto, Susana: 158, 365
Sadiković, Ćazim: 133, 174, 365, 489
Sadiković, Mirza: 365
Sadović, Merdijana: 203
Sagi, Shira: 156, 365
Sahadžić, Maja: 181, 365
Sakić, Dževad: 282, 380
Salić, Ilvana: 8, 329
Salignon, Pierre: 255
Salihović, Almedina: 329
Salihović, Zulfo: 189
Saltaga, Fuad: 274, 365
Samuels, T. Shimon: 156, 365
Saračević, Izudin: 289, 323, 365
Sarajlić, Nermin: 154, 184, 365
Sarner, Harvey: 322
Sarukhanyan, Tigran: 155, 365
Sausele, J. Elizabeth: 153, 365

Savage, Rowan: 155, 365
Sawane, Raissa: 264, 365
Sayeeda, Warsi: 372
Schabas, William: 172
Schaller, Andre: 202
Schaller, Dominik: 155, 365
Schamid, Thomas: 384
Schmid, Hans – Christian: 234
Schneider, J. Robert: 261, 365
Schneider, Peter: 383
Schoeller, Wilfried F.: 384
Schöner, Peter: 486, 487
Schott, Robin: 195
Schüllte, Wolfram: 384
Schwarz - Schilling, Christian: 101, 257, 366, 447
Seferović - Drnovšek, Sanja: 315, 331, 525
Seferović, Mensur: 118, 287, 309, 315, 366, 422
Seibel, Andrea: 384
Seibt, Gustav: 384
Seizović, Zarije: 140, 153, 277, 323, 324, 366
Sejdinović, Admir: 35, 161, 366
Sejdinović, Nermin: 164
Sejdinović, Nermina: 35, 161, 366
Selak, Osman: 159, 182, 331, 525
Selimić, Alma: 366
Selimović, Amar: 316
Selimović, Belma: 366
Selimović, Nada: 328
Semelin, Jacques: 136, 155, 160, 366

Senjak, Marijana: 140, 156, 366
Serajdarijan, Souren: 303, 366
Shafie, Tan Sri Ghazali: 366, 447
Shaw, Martin: 156, 158, 195, 366
Sheftel, Anna: 153, 155, 366
Sheriman, I. Marc: 165
Sherrat, Jackson: 156, 159, 366
Shi, Jiuyong: 409
Shorash, Shakhawan: 157, 366
Sidran, Abdulah: 149, 366
Sijarić, Safet: 315
Sijerčić, Rašid: 219, 366
Silajdžić, Adnan: 285, 367,
Silajdžić, Dženana: 366
Silajdžić, Haris: 22, 99, 100, 102, 131, 154, 168, 171, 189, 299, 309, 366,
446, 447, 454, 455, 475, 526
Silajdžić, Samir: 161
Silber, Sharon: 108, 257, 367
Simović, Miodrag: 204, 284, 286, 367
Sinanović, Zemir: 67, 70, 228, 288, 367, 434
Sindback, Tea: 261, 367
Sivac, Sabina: 102, 367
Sivakumaran, Sandesh: 156, 367
Sklot, Robert: 149
Skolb, Ingrar: 262
Skorupan, Edina: 328
Skotnikov, Leonid: 409
Slatina, Mujo: 57, 58, 59, 100, 159, 303, 304, 367
Smajić, Muhamed: 367

Smajić, Senad: 367
Smajlović, Mustafa: 101, 367
Smajlović, Osman: 488
Smajović, Azra: 109, 228, 367
Smeulers, Alette: 155, 367
Smith, James: 255
Smith, Steven: 255
Softić, Sakib: 132, 155, 180, 226, 367
Somun, Hajrudin: 288, 367
Sović, Jozo: 51, 284, 367
Spahić - Šiljak, Zilka: 201
Spahić, Ehlimana: 316
Spahić, Elvir: 367
Spencer, Philip: 160, 367
Stahov, Ana: 158, 367
Staines, Deborah: 153, 368
Stanka, Branislava: 260, 368
Stanton, H. Gregory: 37, 139, 142, 153, 161, 165, 257, 311, 368, 478, 482, 484
Staveteig, Sarah: 158, 368
Stenger, V. Steven: 176
Sterck Degueldre, Jean - Pierre: 255
Stern, Martin: 195
Steven, K. Baum: 335
Steven, L.B. Jensen: 291, 311, 405
Stipetić, Petar: 318
Stobbaerts, Eric: 135, 368
Stojaković, Đorđe: 467
Stolhandske, A. Bekah: 160, 368

Stoltenberg, Thorvald: 25
Stone, Marla: 138, 157, 158, 368
Strange - Hansen, Ulla: 157, 368
Straus, Scott: 156, 157, 368
Strecker, Catherine: 157, 352, 362, 368
Subašić - Galijatović, Sabina: 8, 53, 65, 66, 67, 73, 90, 91, 171, 173, 176, 178, 181, 194, 197, 203, 213, 215, 216, 221, 234, 235, 236, 247, 248, 249, 260, 265, 277, 329, 412
Subašić, Dženana: 327
Subašić, Munira: 160, 234, 368, 526
Subašić, Sabit: 140, 368
Sučeska, Avdo: 298, 368, 445
Suljagić, Emir: 368
Suljević, Aida: 296, 368
Suljević, Ismet: 184, 368
Suljić, Alija: 140, 368
Suljić, Osman: 189, 313, 368
Sumita, Benita: 155, 157, 369
Süssmuth, Rita: 22, 23, 24, 100, 369
Sušić, Osman: 232, 238, 369
Swanher, Denis: 176
Sweet, Frederick: 177
Switzer H. Warren, 369

Š

Šabić, Vejiz: 135, 369
Šabić, Velid: 67, 68, 135, 159, 182, 227, 285, 331, 413, 526
Šabotić, Izet: 181, 369

Šadinlija, Mesud: 68, 69, 70, 71, 73, 86, 89, 93, 95, 182, 220, 227, 278, 280, 281, 317, 318, 329, 440

Šahinović, Anel: 369

Šahović, Ramiza: 369

Šaljić, Edina: 369

Šarac, Amila: 369

Šarac, Džemil: 115, 369

Šarančić, Mušan: 241, 369

Šarčević, Edin: 103, 369

Šarić, Sabahudin: 53, 69, 73, 93, 95, 171, 178, 182, 197, 214, 216, 219, 247, 276, 278, 329, 424

Šarić, Velma: 159, 328

Šatara, Elmira: 369

Šegović, Blanka: 502

Šehić, Zijad: 226, 278, 369

Šehović, Belma: 369

Šeparović, Zvonimir: 23, 101, 106, 110, 257, 279, 266, 299, 366, 448, 451

Šestanović, Muhamed: 8, 19, 20, 48, 53, 55, 56, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 77, 79, 80, 91, 92, 94, 102, 107, 116, 119, 120, 121, 123, 125, 126, 127, 128, 136, 144, 145, 159, 166, 167, 168, 183, 187, 197, 213, 214, 217, 219, 231, 238, 274, 276, 283, 284, 287, 300, 301, 302, 306, 308, 309, 316, 317, 318, 321, 328, 330, 392, 425, 504, 526

Šestić, Džemaludin: 101, 369

Šiber, Stjepan: 226, 318, 369, 504

Šijak, Mirsad Šiki: 311

Šitin, Tonči: 312, 369

Škrijelj, Rifat: 306

Štefatić, Aldijana: 370

Štrbo, Lejla: 369

Štulanović, Muharem: 323, 368

Šukalo, Nerman: 327

Šuman, Sanita: 370

Šunjić, Marko: 86

Šurković, Nermina: 370

Švrakić, Muhamed: 228, 370

T

Tabaković, Faruk: 118, 370

Tabaković, Iskra: 118, 370

Tabeau, Ewa: 16, 17, 18, 186, 257, 370, 526

Tadić, Mato: 284, 286, 370

Tafro, Preljub: 283, 370, 399

Tahirović, Murat: 155, 234, 370, 526

Tait - Harris, Jonathan: 350

Tan Sri Ghazali Shafie: 99, 366

Tatiossian, Hasmig: 155, 370

Taub, Emmanuel: 154, 162, 370

Tauber, Elijas: 66, 70, 73, 87, 90, 93, 95, 154, 171, 189, 215, 222, 224, 243, 246, 249, 250, 251, 252, 277, 280, 281, 285, 309, 314, 317, 320, 322, 329, 414, 425, 490

Tenenbaum, Nathalie: 254

Tepić, Ibrahim: 109, 370

Termiz, Dževad: 8, 37, 66, 74, 109, 154, 183, 187, 221, 227, 275, 276, 278, 284, 286, 287, 330, 412, 493, 526

Terzo, Jasminka: 370

Tezel, C. Yonet : 265, 370

Thadden, von Elisabeth: 384

Thakur, Vijaya: 154, 370

Thay, Eng Kok: 157, 159, 353
Thijs, Abe: 139
Thomas F. George: 344
Thuge, Stine: 154, 370
Thurman, Jill: 154, 370
Tihić, Sulejman: 189
Timmermann, Wibeke Kristin: 158, 370
Tinjak, Šefko: 241
Todisco, Claudio: 260, 370
Todorović, Dragoljub: 237, 371
Tokača, Mirsad: 137, 187
Toković, Elvira: 8, 329
Tomić, Duško: 136
Tomka, Peter: 409
Topić, Aida: 371
Totten, Samuel: 132, 165, 371
Trako, Mujo: 287, 371, 420
Trgo, Nezir: 327
Trifunov, Miki: 307
Tripodi, Paolo: 138, 371
Trninić, Veselin: 138, 371, 299, 300, 454, 455
Trnka, Kasim: 133, 155, 170, 174, 183, 203, 204, 229, 371, 380, 489, 526
Tromp - Vrkić, Nena: 172
Tucaković, Šemso: 33, 109, 137, 155, 277, 282, 300, 312, 371, 384
Tuccio, Michele: 264, 371
Tuđman, Franjo: 27, 29, 228
Tulić, Nermin: 458, 459
Turković, Biser: 176
Turkušić, Emir: 147, 269, 371, 380, 526
Tuzlak, Edin: 298

U

Ubaldo, Rafiki: 136, 371
Ulfgard, Hakan: 263, 371
Ungor, Ugur Umit: 153, 371
Unsal, Fatma: 140, 371
Uzunoglu, Nicolas: 157, 371

V

Vallieres, Pierre: 101, 371
Van Dijk, J. M. Jan: 255
Vejo, Haris: 157, 371
Verdeja, Ernesto: 156, 159-160, 371
Veselica, Marko: 100, 371
Vidaković - Drinić, Bojana: 372, 412
Vidović, Vasvija: 101, 372
Viteškić, Lejla: 328
Vlahovljak, Amra: 372
Vlaisavljević, Ugo: 201, 249, 313
Vlasi, Azem: 157, 372
Vlietstra, Janny: 138, 372
Vogric, Marie Claude: 260, 372
Vollmer, Johanes: 100, 372
Von Joeden - Forgey, Elisa: 158, 350
Vrbošić, Josip: 204
Vujadinović, Željko: 467
Vukadinović, Srđan: 117, 135, 226, 237, 302, 320, 372, 506, 512
Vukosav, Rade: 117, 118, 219, 372

Vukotić, Gojko: 467

Vumi, Elsa: 234, 372

W

Waddington, Lorna: 159, 372

Wagner, Sarah: 136, 160, 259, 372

Waine, Stiven: 113, 115, 302

Waller, E. James: 155, 165, 372

Wallis, Diana: 180, 372, 495, 177, 369

Warren H. Switzer: 108

Warsi, Sajeeda: 180, 372

Weeks, Gregory: 159, 372

Weine, Stevan: 159, 372

Weiss, Ann: 153, 372

Weitz, Anna: 155, 158, 164, 372

Weitz, D. Eric: 153, 372

Welzer, Harold: 155, 373

Wendt, Weiss - Anton: 154, 372

Wernle - Matić, Maria: 102, 257, 373, 380, 526

Wernle Matić, Tobias: 257, 373, 380, 526

Wiesenthal, Simon: 22, 23, 24, 32, 99, 253, 268, 365, 373

Wieser, Angela: 260, 373

Woolford, Andrew: 158, 160, 373

Y

Yagger, Bianca: 108

Young, Kathleen: 137, 373

Z

- Zagorica, Jasmina:** 8, 214, 239, 329
Zajević, Staša: 234, 373
Zarakoglu, Ragip: 153, 373
Zdenek, Kavan: 195
Zečević, Berko: 227, 373
Zečević, Jasna: 234, 373
Zegreld, Drliesbeth: 258, 373
Zgodić, Esad: 134, 204, 280, 284, 289, 307, 322, 373, 401, 434
Zgonec Rožej, Miša: 226, 373
Zimić, Sabrija: 373
Zimmerer, Jürgen: 195
Zinbo, Asta Maria: 139, 156, 373
Zlatanić, Renad: 328
Zlata, Emir: 147, 269, 373, 380, 526
Zolić, Hasan: 374
Zoltkowski, Marcin: 17, 18
Zoodsma, Marieke: 266
Zorbas, Eugenia: 157, 374
Zuckerman, Boško: 90
Zukić, Kemal: 117, 374
Zülch, Tilman: 23, 32, 34, 37, 48, 99, 104, 108, 110, 113, 119, 134, 158, 167, 225, 257, 258, 293, 294, 298, 299, 301, 302, 330, 380, 382, 383, 446, 447, 454, 455, 474, 526
Zulfikarpašić, Adil: 257, 304, 305, 306, 309, 321, 324, 325
Zulić, Arif: 279, 290, 374
Zvizdić, Denis: 161, 374
Zvizdić, Memnuna: 234, 374

Ž

Žiga, Jusuf: 53, 102, 108, 111, 133, 136, 137, 158, 182, 237, 274, 276, 279, 282, 285, 288, 293, 294, 295, 299, 300, 310, 311, 374, 379, 386, 406, 411, 458, 459, 476

Živanović, Miroslav: 233

Žujo, Valerijan: 320